

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

برنامه درسی

دوره: کارشناسی پیوسته

رشته آموزش جغرافیا

(خاص دانشگاه فرهنگیان)

گروه: علوم اجتماعی

نسخه بازنگری شده براساس مصوبه جلسه ۸۶۹ مورخ ۹۴/۹/۲۸ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی در خصوص طرح کلان معماری برنامه های درسی دانشگاه فرهنگیان

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته آموزش جغرافیا

۱- با استناد مصوبه جلسه ۸۶۹ مورخ ۹۴/۹/۲۸ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی در خصوص طرح کلان معماری برنامه های درسی دانشگاه فرهنگیان، برنامه بازنگری شده رشته آموزش جغرافیا در مقطع کارشناسی پیوسته پیشنهادی دانشگاه فرهنگیان به شرح زیر مورد تصویب قرار گرفت.

۲- این برنامه خاص دانشگاه فرهنگیان بوده و از تاریخ ۱۳۹۵/۳/۸ جهت اجرا ابلاغ می شود.

۳- برنامه درسی مذکور از تاریخ تصویب جایگزین برنامه درسی دوره کارشناسی پیوسته رشته تربیت دبیر جغرافیا مصوب جلسه ۲۹۳ مورخ ۷۳/۱۱/۲۳ شورای برنامه ریزی می باشد.

عبدالرحیم نوه ابراهیم

دبیر شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی

به نام آنکه فرصت داد ما را

برنامه درسی دوره کارشناسی پیوسته آموزش جغرافیا

(بازنگری شده)

۲۰ اردیبهشت ماه ۱۳۹۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موضوع: بازنگری برنامه درسی

عنوان برنامه درسی قبلی: تربیت دبیر جغرافیا

تاریخ تصویب: ۱۳۷۳/۱۱/۲۳

عنوان بازنگری شده: آموزش جغرافیا

تاریخ بازنگری: ۱۳۹۵/۰۲/۲۰

مجری: معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه فرهنگیان

فصل اول

معرفی برنامه

معرفی بنیادین رشته آموزش جغرافیا

محیط جغرافیایی یکی از ارکان عمده تشکیل دهنده هویت ملی دانش آموزان و دانشجویان در همه کشورهاست. عناصر تشکیل دهنده محیط جغرافیایی از آب و هوا، رودها، کوه ها، دشتهای و جلگه ها گرفته تا زندگی عشایری و شهری و روستایی در سر تا سر ایرانزمین از جمله مواردی هستند که در پیوند با زبان و تاریخ، هویت فردی را در یک پهنه جغرافیایی ایران می سازند. این پیوند ها ناگسستنی، دراز مدت و بر زندگی و بینش فرد تاثیر گذارند و هر حرکت فردی و اجتماعی تحت تاثیر آنها انجام می گیرد. به همین جهت آموزش محیط در قالب درس جغرافیا از دیرباز جزء لاینفک جدول دروس آموزشی دانش آموزان در بسیاری از کشورهای جهان منجمله کشور ما بوده و هست. پژوهشها نشان می دهند که هرگاه آموزش جغرافیا در کشوری تضعیف یا حذف شده است، پس از مدتی تاخیر، در کاهش آگاهی های محیطی افراد اثر گذاشته و به شکل بی هویتی محیطی، لامکانی و امثال آن در افراد ظاهر شده و افراد در درک مکانی که در آن زندگی می کنند دچار اختلال شده اند. به همین سبب جغرافیا همواره با تاریخ به عنوان دو عضو برنامه های درسی هویت بخشی زمان و مکان را در دانش آموزان برعهده داشته اند. علاوه بر این دانشجویان با مطالعه موضوع جغرافیا نسبت به موقعیت زندگی خویش در مقیاسهای مختلف (محلی، کشوری، منطقه ای و جهانی) درک صحیحی پیدا می کنند.

تنوع محیط طبیعی و انسانی ایران، تحولات محیطی، مخاطرات زمینی و انسانی ناشی از برخوردهای ناموزون با طبیعت همگی موضوعاتی هستند که لازم است دانش آموزان و دانشجویان ایران با آنها آشنا شده و با آموزش روش تحقیق و بررسی آنها، برای رویارویی با تحولات جغرافیایی محیط آینده آمادگی لازم را داشته باشند و در تصمیم گیریها ملاحظات جغرافیایی را نیز به طور متناسب در نظر گیرند.

دانشگاه فرهنگیان به عنوان نهادی که رسالت سنگین تربیت معلمان شایسته و حرفه ای را بر عهده دارد، در نظام آموزشی خود شأن و جایگاه رشته جغرافیا را به درستی در نظر داشته و برای آموزش آن، در رشته تخصصی جغرافیا، برنامه ریزی مطلوبی سامان داده است. از جمله بازنگری اساسی در سرفصلهای دروس جغرافیا، طراحی ملاکها و سطوح، ابتکار در ارزیابی، به روز کردن منابع هر واحد درسی، توجه به نیازهای جامعه امروز در آموزش جغرافیا، توجه به کارکرد ویژه درس جغرافیا در تربیت شایسته محوری از جمله ویژگی های برنامه درسی رشته جغرافیاست. برنامه حاضر حاصل این بازنگری است.

این برنامه شامل چهاربخش است:

۱. شایستگی عمومی (*Gk*)

۲. شایستگی تربیتی (*PK*)

۳. شایستگی علمی (*CK*)

هدف کلی برنامه

هدف از رشته آموزش جغرافیا در دوره کارشناسی آشنا ساختن دانشجو معلم با مفاهیم، تئوریها و مهارتهای جغرافیایی و همچنین آشنایی با روشهای تحقیق و بررسی موضوعات جغرافیایی و مناطق عمده جغرافیایی ایران و جهان است. دانشجو معلم در این رشته تحصیلی با دانش، مهارت و تفکر جغرافیایی آشنا می شود و نگرش آنها نسبت به موقعیت (سرزمین اسلامی - ایرانی و کره زمین که ساکنان آن محسوب می شوند) و محیطی که در آن به سر می برند بهبود می یابد. آنان در جریان آموختن دروس شناخت بیشتری از اصطلاحات و تعبیرات جغرافیایی به دست آورده و با شیوه های نگاه جغرافیدانان به جهان و چگونگی طرح پرسش در باره محیط از سوی جغرافیدانان و شیوه های پاسخ گویی آنان به سوالات مطرح شده آشنا می شوند. گسترش مهارتهای جغرافیایی (از جمله نقشه خوانی، کارتوگرافی، تفسیر عکسهای مایل و عمودی، داده های ماهواره ای و تصاویر آنها و سیستمهای اطلاعات جغرافیایی) و طرح مسایلی در باره زمین و محیط و تغییرات آن و مسایل امروز ایران، منطقه و جهان، از دیگر مواردی است که دانشجو معلم در جریان آموزش جغرافیا در دوره کارشناسی جغرافیا در دانشگاه فرهنگیان آنها را خواهد آموخت.

در جریان تدوین برنامه دوره کارشناسی آموزش جغرافیا، موارد زیر مورد توجه جدی گروه برنامه ریزی بوده است:

- توجه به گسترش هویت ایرانی - اسلامی در دانشجویان از طریق آموزش موثر مناطق جغرافیایی ایران و درک اهمیت آنها در زندگی و معیشت مردم ایران زمین و آشنایی با جلوه های بدیع و ارزشمند جغرافیایی کشور
- توجه به افزایش شناخت دانش آموزان از مسایل و بحرانهای محیط جغرافیایی امروز ایران، منطقه و جهان
- سعی در افزایش مهارتهای جغرافیایی به منظور کسب اطلاعات فزونیتر از محیط با بهره گیری از این مهارتها در دانشجو معلمان
- گسترش تکالیف کلاسی برای تمرین بیشتر دانشجویان و نهادینه کردن آموخته ها توسط خود فراگیران
- توجه به برنامه های مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در جهت هماهنگی هرچه بیشتر با برنامه ریزان کمیته تخصصی برنامه ریزی درس جغرافیا و بهره گیری از تجارب آنان در گسترش برنامه آموزش جغرافیا.

اهداف / شایستگی های مورد انتظار در برنامه درسی

انتظار می رود دانش آموخته رشته آموزش جغرافیا بتواند:

۱. با کسب توانایی در زمینه روش های تدریس در حوزه های موضوعی جغرافیا راهبرد هایی را برای حل مسائل آموزشی - محیطی که در فرایند تدریس با آن روبه رو می شود شناسایی کند و نتایج بکارگیری راهبرد ها را در بهبود یادگیری دانش آموزان به همراه ملاک های روشن مورد ارزیابی قرار دهد.
۲. تصمیمات قابل دفاعی مبتنی براساس اصول و مبانی تربیت اسلامی و یافته های جغرافیایی محیط ایران، برای تاثیرگذاری مثبت بر رفتار دانش آموزان و تقویت هویت ایرانی - اسلامی در سطح کلاس درس و مدرسه اتخاذ نماید.
۳. از زبان آموزش برای سازمان دادن فرصت های یادگیری و کمک به دانش آموزان متناسب با ویژگی های آنان در گروه های مختلف (دانش آموزان با نیاز های ویژه، دانش آموزان تیزهوش و...) بصورت منعطف استفاده کند.

۴. برنامه درسی موضوعات جغرافیا را برای انطباق با ویژگی های بومی (محلی ، منطقه ای و جهانی) و نیازهای یادگیرندگان تحلیل کرده، و بر اساس مفاهیم و مهارت های پایه جغرافیایی طرح برنامه درسی را با استفاده از ظرفیت رویکرد تلفیق در سازمان دادن فرصت های یادگیری یکپارچه تهیه و اجرا نماید.
۵. با بکارگیری اصول و مبانی تربیت اسلامی و یافته ها و روش های علمی راه حل های اثر بخشی را برای موقعیت های تربیتی در سطح کلاس درس /مدرسه شناسایی، و نتایج اجرای آن در بهبود عملکرد حرفه ای خود را مورد ارزیابی قرار دهد.
۶. با درک فرآیند رشد شناختی و توانایی حل مسئله دانشجویان ، بتواند ماهیت کسب تجربیات دست اول و تبدیل دانش غیر رسمی به دانش سازمان یافته از سوی دانش آموزان را تحلیل و فرصت های یادگیری را برای توسعه توانایی های شناختی آنان تدارک ببیند.
۷. از فناوری اطلاعات و ارتباطات برای خلق/غنی سازی فرصت ها آموزشی/ تربیتی و توسعه توانایی های حرفه ای استفاده نماید.
۸. از زبان هنر برای مطالعه و تحلیل موقعیت های تربیتی جهت پرورش ظرفیت هایی چون قوه تخیل، تصور، تفکر استعاره ای و شهودی در دانش آموزان و توانایی انعکاس احساسات و هیجانات کمک بگیرد.
۹. با مشارکت عوامل درگیر در فرایند آموزش / تربیت تصمیماتی را برای پشتیبانی از یادگیری دانش آموزان، کمک به آنان برای حل مشکلات یادگیری و ارتقاء سطح توانایی دانش آموزان اتخاذ کند و از نتایج آن برای نوسازی تجربیات شخصی استفاده نماید.

پیشینه درس جغرافیا در نظام تعلیم و تربیت ایران

اگر آموزش های دوره دارالفنون را هم جزو آموزش های دانشگاهی قلمداد کنیم این قدمت آموزش جغرافیا در ایران سال ۱۲۳۰ هجری شمسی می رسد. اگر چه در این دوران جغرافیا به همراه درس حساب و یا توام با درس توپخانه به عنوان درسی در خدمت آموزش های نظامی تدریس می شد اما بزودی جایگاه و اهمیت خود را به عنوان دانشی فراتر از آموزش های نظامی به اثبات رساند و در جرگه علوم جدید در آمد و به سطوح پایین تر نیز تسری یافت. با توجه به ریشه لغوی این دانش که برگرفته از زبان یونان بود تا مدت ها با عناوین مختلفی نظیر صوره الارض ، المسالك والممالک ، هفت اقلیم و چهار سو شناخته می شد. پیشینه برنامه درسی آموزش دانشگاهی جغرافیا در ایران مربوط به تصویب قانون تأسیس دارالمعلمین مرکزی در سال ۱۲۹۷ است برنامه این دوره شامل تحصیل در رشته تحصیلی، و علوم تربیتی بود. با تأسیس مدرسه ای به نام «دارالمعلمین مرکزی» در ۱۲۹۷ ش. تربیت معلمانی برای مدارس ابتدایی و عالی را در دستور کار قرار گرفت. در این مدرسه، جمعی از دانش آموختگان قدیم و جدید تدریس می کردند. فروغی به مدت ده سال (۱۲۹۷-۱۳۰۷) مدیریت مدرسه را برعهده داشت تا اینکه با تصویب شورای عالی معارف، «دارالمعلمین عالی» جایگزین «دارالمعلمین مرکزی» شد. در هر دو مدرسه مزبور رشته تاریخ و جغرافیا از جمله نخستین رشته های تحصیلی بود. دارالمعلمین عالی در ادامه به «دانشسرای عالی» تبدیل شد و بعدها با تأسیس دانشگاه تهران، دانشکده جای دانشسرای عالی را گرفت. در هر سه نهاد مزبور رشته «تاریخ و جغرافیا» یکی از اصلی ترین رشته های تحصیلی بود. بنابراین، می توان گفت سابقه آموزش تاریخ و جغرافیا در تعلیم و تربیت جدید به بیش از صد سال می رسد. با تأسیس دانشکده ادبیات، رشته آموزشی «تاریخ و جغرافیا» از یکدیگر تفکیک شد و هریک در نظام دانشگاهی به عنوان رشته ای مستقل جایگاه خود را یافتند. در مرحله نخست یعنی از ۱۲۹۸ تا ۱۳۴۲ ش. رشته های علمی بر اساس نظام شهادت نامه بود. هر عنوان درسی طی یک سال آموزش داده می شد. در این دوره هنوز نظام واحدی معمول نبود. هر درس با توجه به

حجم آن در هفته یک تا پنج ساعت را به خود اختصاص می داد. در این مرحله دانشجویان بعد از گذراندن سه سال تحصیلی، با نوشتن پایان نامه موفق به دریافت درجه لیسانس می شدند.

در سال تحصیلی ۴۳-۱۳۴۲ مهمترین تغییر در شکل نظام آموزش عالی در ایران صورت گرفت. در این سال دانشگاه تهران درصدد برآمد تا شیوه برنامه درسی دانشکده ها را از صورت پراکنده درسی خارج کرده و درسها و مواد آموزشی را در یک جا جمع کند. در پی این دگرگونی، **گروه مستقل آموزشی جغرافیا** تأسیس شد و نظام آموزشی آن همانند امروز بر اساس گذراندن واحدهای درسی تغییر یافت. در این نظام هر درس معادل چند واحد نظری و عملی ارزش تحصیلی پیدا کرد و دانشجو موظف بود در طول دوره لیسانس تعداد مشخصی از این واحدها را بگذراند، از این رو به آن «نظام واحدی» گفته شده است.

بعد از تأسیس دانشگاه، دانشسراها نیز در سطح مقدماتی و عالی کم و بیش به فعالیت خود ادامه دادند. در سال ۱۳۵۲ ش. تشکیلات اداری و آموزشی جدید دانشسرای عالی شامل دانشکده تربیت معلم علوم، دانشکده تربیت معلم ادبیات و علوم انسانی، دانشکده علوم تربیتی به تصویب رسید. در سال ۱۳۵۳ دانشسرای عالی به «دانشگاه تربیت معلم» تغییر نام یافت. پس از انقلاب اسلامی، تحولات زیادی در عرصه آموزش عالی پدید آمد. از جمله در سال ۱۳۶۱ اساسنامه جدید مراکز دو ساله تربیت معلم در شورای عالی آموزش و پرورش برای تربیت معلمان ابتدایی و راهنمایی در ۱۲ رشته به تصویب رسید. یکی از این رشته های تحصیلی، رشته علوم اجتماعی بود. دانشجویان در این رشته، با گذراندن واحدهایی از دروس تاریخ، جغرافیا و جامعه شناسی، بعد از دو سال موفق به دریافت درجه کاردانی شده و برای تدریس درسهای تاریخ، جغرافیا و علوم اجتماعی در مقطع راهنمایی آمادگی پیدا می کردند.

اقدام دیگر در زمینه برنامه درسی معلمان ابتدایی تصویب برنامه درسی دانشسرای مقدماتی در شهریور ماه ۱۳۱۳ بود. مواد درسی دانشسرا را دروس علوم پایه و علوم انسانی و همچنین کارهای دستی و فلاحتی، اصول تعلیم و تربیت و اصول علم اخلاق تشکیل می دادند. در سال تحصیلی ۴۹-۱۳۴۸ جدول ساعات هفتگی مواد درسی دانشسراهای مقدماتی بازنگری شد و مواد درسی آن شامل: علوم تربیتی و روانشناسی، زبان و ادبیات فارسی و روش تدریس آن، علوم ریاضی و روش تدریس آن؛ علوم تجربی و روش تدریس آن، علوم اجتماعی و روش تدریس آن، علوم دینی و اخلاق و روش تدریس آن؛ زبان خارجه، امور تربیتی و هنری، تربیت بدنی و تدریس عملی بود. برنامه مزبور، تا سال ۱۳۵۸، برای پذیرفته شدگان سوم متوسطه نظام قدیم اجرا می گردید.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی تاکنون دو برنامه درسی یکی توسط مراکز تربیت معلم وابسته به وزارت آموزش و پرورش در سطح کاردانی و برنامه درسی "**جغرافیا**" در سطح کارشناسی در واحد های دانشگاهی اجرا شده است.

در سال ۱۳۷۲ نیز برنامه کارشناسی جغرافیا تدوین و جهت اجرا به کلیه دانشکده های مجری ابلاغ گردید، که مجموع واحد های درسی آن ۱۴۲ واحد و شامل: ۲۱ درس عمومی، ۶۱ درس اصلی (پایه) و ۵۰ درس تخصصی و ۸ واحد انتخابی است. این برنامه ها تا سال ۱۳۹۲ مبنای پذیرش دانشجو توسط مراکز آموزش عالی بوده است.

از عمر این برنامه ها بالغ بر ۲۰ سال می گذرد و طبیعتاً تحولات و یافته های علمی حوزه جغرافیا و علوم تربیتی و نیز تغییرات ناشی از برنامه های درسی جغرافیای مدارس که طی دهه ۸۰ و ۹۰ در برنامه های درسی این دوره رخ داده - که منجر به اتخاذ رویکرد ها و شکل گیری عناوین جدید درسی شده است- در این برنامه ها اعمال نشده است. فاصله برنامه درسی تربیت معلم جغرافیا با نیاز های نظام آموزشی و نیز تحولات علمی موجب خواهد شد تا دانشجویان پذیرفته شده این رشته طی سال های مختلف- که انتظار می رود با ورود خود روح جدیدی را در کالبد مدارس بدمند- در بدو ورود برای اجرای برنامه های درسی خود بازهم نیازمند آموزشهای مختلف باشند و نتوانند تحولات را دنبال نمایند. از این رو ضروری است در راستای اساسنامه نامه دانشگاه فرهنگیان و جهت گیری های اتخاذ شده در «برنامه درسی ملی تربیت معلم» این برنامه ها مورد بازنگری قرار گیرد.

منطق برنامه درسی

امروزه استانداردهای یادگیری در سطح جهانی ارتقا یافته و جوامع برای دستیابی به موفقیت، به کسب دانش و مهارت های جدید در عرصه های مختلف نیازمند هستند. در چنین شرایطی، معلمان باید بتوانند همسو با تحولات علمی و متناسب با نیاز های جامعه، توانایی های دانشی و روشی خود را ارتقا داده و موقعیت های یادگیری متنوعی را برای کسب عادات و مهارت های یادگیری مادام‌العمر^۱ از سوی دانش آموزان تدارک ببینند. کسب این توانایی در دوران کودکی بیش از هر دوره دیگری دارای اهمیت است؛ چرا که آنچه فرد در دوران نوجوانی و بزرگسالی انجام می دهد، تحت تأثیر تجربیات دوران کودکی است. بدیهی است که تحقق این امر تا حد زیادی به کیفیت برنامه درسی جغرافیا و چگونگی آماده سازی آنان وابسته است. این فرایند باید به معلمان کمک کند تا عادت "فکور بودن" را در خود تقویت کرده و با دنبال نمودن تحولات علمی و بکارگیری آن در عرصه عمل نقش خود را به عنوان یادگیرنده مادام‌العمر در توسعه حرفه‌ای و نیز شناخت استعداد های دانش آموزان و هدایت آن ایفا کنند.

با عنایت به ضرورت فوق "برنامه درسی دوره کارشناسی پیوسته آموزش جغرافیا در راستای «بازمهندسی سیاست‌ها و بازتنظیم اصول حاکم بر برنامه درسی تربیت معلم با تأکید بر کارورزی و انطباق سطح شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان در سطح ملی و جهانی با مقتضیات الگوی برنامه درسی در نظام تعلیم و تربیت ...»^۲ و "سند ملی برنامه درسی تربیت معلم" طراحی و تدوین شده است. از آنجا که در میانی نظری سند تحول، نقش معلم در فرآیند تربیت "کمک به بسط و توسعه ظرفیت های وجودی دانش آموزان و کسب شایستگی های مورد نیاز برای دستیابی به مراتبی از حیات طیبه..."^۳ است، لذا هدف کلی برنامه درسی کارشناسی پیوسته آموزش جغرافیا، توسعه ظرفیت حرفه ای مربیان به منظور خلق فرصت های یادگیری است^۴، که در آن امکان بکارگیری تجربیات شخصی و آزادی عمل یادگیرنده برای دستیابی به دانش پایه، پرورش مهارت ها، باور ها و گرایش‌هایی که زمینه ساز عمل و تداوم عمل یادگیرنده در دستیابی به شایستگی های مورد انتظار در نظام آموزشی است، را فراهم می‌کند.

شرایط و ویژگی های داوطلبان ورود به رشته آموزش جغرافیا:

الف- شرایط:

۱- دانش آموختگان دوره پیش دانشگاهی نظام آموزشی سابق، و کلاس دوازدهم نظام آموزشی جاری همه رشته ها؛

۲- پذیرفته شدن در آزمون ورودی و مصاحبه اختصاصی؛

یادآوری: دانش آموختگان رشته علوم انسانی در شرایط مساوی در اولویت هستند.

ب- ویژگی ها:

۱- علاقه به تحصیل در رشته آموزش جغرافیا؛

۲- علاقه به حرفه معلمی؛

۱- اصل ۳-۴ (برنامه های درسی و تربیتی باید نقش مرجعیت معلم در هدایت تربیتی برای تقدم تزکیه بر تعلیم، غنی سازی محیط تربیتی و یادگیری، فعال سازی دانش آموزان در فرآیند یادگیری و تربیت پذیری و ترغیب آنان نسبت به یادگیری مستمر توجه نماید. همچنین زمینه ارتقاء صلاحیت های اعتقادی، اخلاقی، حرفه‌ای و تخصصی معلم را فراهم سازد) و اصل ۳-۹ (برنامه های درسی و تربیتی باید زمینه کسب شایستگی ها و مهارت های لازم برای استمرار و معنادار شدن یادگیری و پیوستگی تجارب یادگیری در زندگی را برای دانش آموزان تأمین کنند) برنامه درسی ملی، ص ۱۰، ۱۳۹۱

۲- هدف عملیاتی ۱۱ «سند تحول بنیادین آموزش و پرورش» (شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۳۸: ۱۳۹۰ ب)

۳- رهنامه نظام تربیت رسمی و عمومی در نظام جمهوری اسلامی ایران، الگوی زیر نظام تربیت معلم و منابع انسانی ص ۱۰۶.

۴- رویکرد برنامه درسی ملی، نقش معلم، بند ۵ (معلم برای خلق فرصت های تربیتی و آموزشی مسئولیت تطبیق، تدوین، اجرا و ارزشیابی برنامه درسی و تربیتی در سطح کلاس درس را بر عهده دارد)، ص ۱۲ همان.

- ۳- قدرت بیان و استدلال و رسایی کلام
 ۴- بهره مندی از اطلاعات عمومی مناسب و فناوری اطلاعات؛
 ۵- بهره مندی از ویژگی‌های جسمی و شخصیتی مناسب برای حرفه معلمی جغرافیا؛

تعریف دوره

دوره کارشناسی پیوسته آموزش جغرافیا، یکی از دوره های آموزش عالی است که هدف آن تربیت معلمانی است که واجد شایستگی های لازم جهت اشتغال به فعالیتهای آموزشی، پرورشی باشند.

شرایط و ضوابط کلی پذیرش

-دارا بودن مدرک تحصیلی دیپلم و گذراندن دوره پیش دانشگاهی/ دیپلم دوره دوم متوسطه
 -قبولی در آزمون ورودی

طول دوره

طول دوره کارشناسی پیوسته آموزش جغرافیا چهار سال می باشد و ارائه واحدها در هر نیم سال براساس آیین نامه آموزشی مربوطه خواهد بود. هر نیمسال تحصیلی شامل ۱۶ هفته آموزشی است. برای هر واحد درسی نظری ۱۶ ساعت، برای هر واحد درسی عملی ۳۲ ساعت، برای هر واحد درسی کارگاهی ۴۸ ساعت و برای هر واحد کارورزی ۶۴ ساعت منظور شده است. همچنین ساعت درس کارنمای معلمی (پروژه) به تشخیص استاد راهنما خواهد بود.

واحد های درسی

تعداد کل واحدهای درسی دوره کارشناسی پیوسته آموزش جغرافیا ۱۵۰ واحد است. از این تعداد ۲۷ واحد دروس عمومی، ۱۹ واحد دروس تربیت اسلامی، ۱۸ واحد دروس تربیتی، ۸۶ واحد دروس تخصصی می باشد.

جدول ۱- تعداد واحدهای درسی دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش جغرافیا

تعداد واحد	نوع درس
۸ واحد	مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
۱۶ واحد	معارف اسلامی
۳ واحد	ویژه دانشگاه فرهنگیان
۱۹ واحد	تعلیم و تربیت اسلامی
۱۸ واحد	تربیتی
۸۶ واحد	تخصصی
اضافه بر سقف واحد	اختیاری
۱۵۰ واحد	جمع

فصل دوم

جداول دروس

جداول دروس دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش جغرافیا مشتمل بر جدول دروس عمومی مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دروس عمومی ویژه دانشگاه فرهنگیان، دروس تعلیم و تربیت اسلامی، دروس تربیتی و دروس تخصصی در طول دوره تحصیلی چهارساله می باشد.

جدول ۲- دروس عمومی مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش جغرافیا

پیش نیاز	ساعت						تعداد واحد	عنوان درس	کد درس	نوع شایستگی
	کل	پروژه	کارورزی	کارگاهی	عملی	نظری				
	۴۸				-	۴۸	۳*	زبان فارسی		عمومی
	۴۸				-	۴۸	۳	زبان انگلیسی		
	۳۲				۳۲	-	۱	تربیت بدنی ۱		
	۳۲				۳۲	-	۱	تربیت بدنی ۲		
	۱۶۰				۶۴	۹۶	۸	جمع		

جدول ۳- دروس معارف اسلامی عمومی دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش جغرافیا

توضیحات (تعداد ۲+۱۴ واحد الزامی)	ساعت						تعداد واحد	عنوان درس	گرایش	کد درس	نوع شایستگی
	کل	پروژه	کارورزی	کارگاهی	عملی	نظری					
انتخاب دو درس به ارزش ۴ واحد	۳۲				-	۳۲	۲	اندیشه اسلامی ۱ (مبدا و معاد)	مبانی نظری اسلام		عمومی
	۳۲				-	۳۲	۲	اندیشه اسلامی ۲ (نبوت و امامت)			
	۳۲				-	۳۲	۲	انسان در اسلام			
	۳۲				-	۳۲	۲	حقوق اجتماعی و سیاسی در اسلام			
انتخاب یک درس به ارزش ۲ واحد	۳۲				-	۳۲	۲	فلسفه اخلاق (با تکیه بر مباحث تربیتی)	اخلاق اسلامی		

* در دانشگاه فرهنگیان این درس به صورت تفکیکی ۱+۲ ارائه می شود و یک واحد آن به درس «نگارش خلاق» اختصاص می یابد.

	۳۲				-	۳۲	۲	اخلاق اسلامی (مبانی و مفاهیم)		
	۳۲				-	۳۲	۲	آیین زندگی (اخلاق کاربردی)		
	۳۲				-	۳۲	۲	عرفان عملی اسلامی		
انتخاب یک درس به ارزش ۲ واحد	۳۲				-	۳۲	۲	انقلاب اسلامی ایران	انقلاب اسلامی	
	۳۲				-	۳۲	۲	آشنایی با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران		
	۳۲				-	۳۲	۲	اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)		
انتخاب یک درس به ارزش ۲ واحد	۳۲				-	۳۲	۲	تاریخ تحلیلی صدر اسلام	تاریخ و تمدن اسلامی	
	۳۲				-	۳۲	۲	تاریخ امامت		
انتخاب یک درس به ارزش ۲ واحد	۳۲				-	۳۲	۲	تفسیر موضوعی قرآن	آشنایی با منابع اسلامی	
	۳۲				-	۳۲	۲	تفسیر موضوعی نهج البلاغه		
الزامی	۳۲				-	۳۲	۲	تاریخ فرهنگ و تمدن اسلام و ایران ^۱		
الزامی	۳۲				-	۳۲	۲	دانش خانواده و جمعیت ^۲		
	۲۵۶				-	۲۵۶	۱۶	جمع		

- ۱ - به استناد ابلاغیه شماره ۲/۷۰۷۳ مورخ ۱۳۸۶/۰۴/۰۳ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، این درس جزو دروس اجباری گروه معارف اسلامی قرار دارد.
- ۲ - به استناد ابلاغیه شماره ۲/۹۳۷۲۷ مورخ ۱۳۹۲/۰۶/۲۵ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، مسئول تنظیم برنامه‌ها و اجرای این درس در سطح دانشگاه‌ها گروه معارف اسلامی است.

جدول ۴- دروس عمومی ویژه دانشگاه فرهنگیان دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش جغرافیا

پیش نیاز	ساعت						تعداد واحد	عنوان درس	کد درس	نوع شایستگی
	کل	پروژه	کارورزی	کارگاهی	عملی	نظری				
	۴۸				۳۲	۱۶	۲	سلامت/ بهداشت و صیانت از محیط زیست		عمومی
	-				-		۱**	نگارش خلاق		
	۳۲				۳۲		۱	نگارش علمی		
	۸۰				۶۴	۱۶	۳	جمع		

جدول ۵- دروس تعلیم و تربیت اسلامی دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش جغرافیا

پیش نیاز	ساعت						تعداد واحد	عنوان درس	کد درس	نوع شایستگی
	کل	پروژه	کارورزی	کارگاهی	عملی	نظری				
	۳۲					۳۲	۲	سیره تربیتی پیامبر و اهل بیت (ع) (باتوجه به مراحل و ساحت‌های تربیت)		تعلیم و تربیت اسلامی
	۴۸					۴۸	۳	نظام تربیتی اسلام (براساس قرآن و روایات پیامبر (ص) و اهل بیت (ع))		
	۴۸					۴۸	۳	فلسفه تربیت در ج.ا.ا.		
	۳۲					۳۲	۲	فلسفه تربیت رسمی و عمومی در ج.ا.ا.		
	۳۲					۳۲	۲	اسناد، قوانین و سازمان آموزش و پرورش در ج.ا.ا.		
	۴۸					۴۸	۳	اخلاق حرفه‌ای معلم (با تاکید بر حقوق و تکالیف اسلامی)		
	۳۲					۳۲	۲	تاریخ اندیشه و عمل تربیتی در اسلام و ایران		
	۳۲					۳۲	۲	نقش اجتماعی معلم از دیدگاه اسلام		
	۳۰۴					۳۰۴	۱۹	جمع		

** این واحد در جمع واحد دروس محاسبه نمی‌شود، زیرا در جمع واحد دروس عمومی (جدول ۲) محاسبه شده است.

جدول ۵- دروس تربیتی دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش جغرافیا

پیش نیاز	ساعت						تعداد واحد	عنوان درس	کد درس	نوع شایستگی
	کل	پروژه	کارورزی	کارگاهی	عملی	نظری				
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	روانشناسی تربیتی		علم تربیتی PK ¹
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	جامعه شناسی تربیتی		
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	نظریه های یادگیری و آموزش		
	۴۸	-	-	-	۳۲	۱۶	۲	اصول و روش های تدریس		
	۴۸	-	-	-	۳۲	۱۶	۲	اصول و روش های راهنمایی و مشاوره		
	۴۸	-	-	-	۳۲	۱۶	۲	ارزشیابی از یادگیری		
	۳۲	-	-	-	۳۲	-	۱	کاربرد هنر در آموزش		
	۳۲	-	-	-	۳۲	-	۱	کاربرد زبان در تربیت		
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	مدیریت آموزشی		
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	آموزش و پرورش تطبیقی با تاکید بر دوره های تحصیلی		
	۳۶۸				۱۶۰	۲۰۸	۱۸	جمع		

جدول ۶- دروس تخصصی دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش جغرافیا

پیش نیاز	تعداد ساعت						تعداد واحد	نام درس	کد درس	نوع شایستگی
	کل	پروژه	کارورزی	کارگاهی	عملی	نظری				
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	مبانی علم جغرافیا		موضوعی CK ²
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	زمین در فضا		
	۴۸	-	-	-	۳۲	۱۶	۱+۱	زمین شناسی برای جغرافیا		
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	جغرافیای جمعیت با تاکید بر ایران		
	۴۸	-	-	-	۳۲	۱۶	۱+۱	کاربرد آمار در جغرافیا		

¹Pedagogical Knowledge (PK)

²Content Knowledge (CK)

	۴۸	-	-	-	۳۲	۱۶	۱+۱	نقشه خوانی
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	اقلیم شناسی با تاکید بر ایران
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	جغرافیای جهان
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	جغرافیای شهری با تاکید بر ایران
اصول و مبانی نقشه خوانی	۴۸	-	-	-	۳۲	۱۶	۱+۱	مبانی سنجش از دور
تاریخ علم جغرافیا	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	فلسفه جغرافیا
زمین شناسی برای جغرافیا	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	ژئومورفولوژی با تاکید بر ایران
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	جغرافیای روستایی و عشایری ایران
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	جغرافیای سیاسی با تاکید بر ایران
مبانی سنجش از دور	۴۸	-	-	-	۳۲	۱۶	۱+۱	کارتوگرافی و تهیه نقشه های موضوعی
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	جغرافیای خاکها با تاکید بر ایران
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	ژئوتوریسم با تاکید بر ایران
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	متون تخصصی جغرافیا
	۳۲	-	-	-	۳۲	-	۱	روش ها و فنون میدانی در جغرافیا
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	جغرافیای آبها
	۴۸	-	-	-	۳۲	۱۶	۱+۱	سیستم های اطلاعات جغرافیایی GIS
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	جغرافیای ناحیه

								ای (خشک و نیمه خشک) ایران ;	
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	جغرافیای توسعه	
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	مسائل و منابع آب با تاکید بر ایران	
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	جغرافیای ناحیه ای (کوهستانی و کوهپایه ای) ایران x	
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	مبانی آمایش سرزمین	
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	مسائل محیطی جهان امروز از دیدگاه جغرافیا	
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	جغرافیای ناحیه ای (سواحل) ایران x	
	۴۸	-	-	-	۳۲	۱۶	۱+۱	روش تحقیق در جغرافیا	
	۳۲				-	۳۲	۲	شناخت مشاهیر جغرافیدانان جهان اسلام	
	۱۰۷۲	۰	۰	۰	۲۵۶	۸۱۶	۵۹	جمع	
	-	۱۶	-	-	-	۱۶	۱	فلسفه معلمی آموزش جغرافیا	موضوعی - تربیتی PCK ¹
	-	۴۸	-	-	۳۲	۱۶	۲	برنامه ریزی درسی آموزش جغرافیا	
برنامه ریزی درسی آموزش	۴۸	-	-	۴۸	-	-	۱	راهبرد های تدریس آموزش	

; دروس ستاره دار با انجام بازدید علمی از ناحیه مورد بحث و ارائه گزارش از بازدید و یافته های عملیات میدانی خاتمه یافته تلقی می شوند.
IPedagogical Content Knowledge (PCK)

جغرافیا								جغرافیا
برنامه‌ریزی درسی آموزش جغرافیا	۳۲	-	-	-	۳۲	-	۱	طراحی آموزشی آموزش جغرافیا
طراحی آموزشی آموزش جغرافیا	۳۲	-	-	-	۳۲	-	۱	طراحی واحد یادگیری آموزش جغرافیا
-	۴۸	-	-	-	۳۲	۱۶	۲	آزمون‌های تحصیلی و آزمون سازی آموزش جغرافیا
برنامه ریزی درسی آموزش جغرافیا	۴۸	-	-	-	۳۲	۱۶	۲	تحلیل محتوای مواد آموزشی جغرافیا
مهارت‌های هفتگانه	۴۸	-	-	۴۸	-	-	۱	فناوری اطلاعات و ارتباطات آموزش جغرافیا ۱
-	۴۸	-	-	۴۸	-	-	۱	فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش جغرافیا ۲
-	۴۸	-	-	۴۸	-	-	۱	فناوری اطلاعات و ارتباطات آموزش جغرافیا ۳
-	۱۶	-	-	-	-	۱۶	۱	تجربه‌های خاص حرفه‌ای آموزش جغرافیا
	۴۸	-	-	۴۸	-	-	۱	پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۱: پژوهش روایی
	۴۸	-	-	۴۸	-	-	۱	پژوهش و

								توسعه حرفه‌ای ۲: اقدام پژوهی
	۴۸	-	-	۴۸	-	-	۱	پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۳: درس پژوهی
روان‌شناسی تربیتی، اصول و روش‌های تدریس و پژوهش و توسعه حرفه- ای ۱: پژوهش روایی	۱۲۸		۱۲۸				۲	کارورزی ۱
کارورزی ۱	۱۲۸		۱۲۸				۲	کارورزی ۲
کارورزی ۲ و طراحی آموزشی	۱۲۸		۱۲۸				۲	کارورزی ۳
کارورزی ۳ و طراحی واحد یادگیری	۱۲۸		۱۲۸				۲	کارورزی ۴
پژوهش و توسعه حرفه- ای ۲: کنش پژوهی- پژوهش و توسعه حرفه- ای ۳: درس پژوهی	-	به تشخیص استاد راهنما					۲	کارنمای معلمی (پروژه)
	۱۰۸۸	-	۵۱۲	۳۳۶	۱۶۰	۸۰	۲۷	جمع
	۲۱۶۰	-	۵۱۲	۳۳۶	۴۱۶	۸۹۶	۸۶	جمع کل

جدول ۷- دروس اختیاری دوره کارشناسی پیوسته آموزش جغرافیا

پیش نیاز	ساعت						تعداد واحد	نام درس	کد درس	نوع شایستگی
	کل	پروژه	کارورزی	کارگاهی	عملی	نظری				
						۳۲	۲	آشنایی با فرهنگ و ارزش‌های دفاع مقدس ^۱		مجموعی
						۳۲	۲	مهارت‌های زندگی دانشجویی ^۲		
						۶۴	۴	جمع		

- ۱- به استناد ابلاغیه شماره ۲۱/۴۱۹۰۳ مورخ ۲۱/۴/۱۳۹۰ مورخ ۱۳۹۰/۰۳/۰۴ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، این درس به صورت اختیاری برای کلیه دوره‌های کاردانی و کارشناسی ارائه و برای رشته‌هایی که دروس اختیاری ندارند به عنوان مازاد بر سقف واحدهای درسی ارائه شود.
- ۲- به استناد ابلاغیه شماره ۲/۵۲۵۳۰ مورخ ۱۳۹۵/۰۳/۱۸ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، این درس به صورت اختیاری برای کلیه دوره‌های کاردانی و کارشناسی ارائه و برای رشته‌هایی که دروس اختیاری ندارند به عنوان مازاد بر سقف واحدهای درسی ارائه شود.

توزیع دروس رشته آموزش جغرافیا

نیمسال تحصیلی

نیمسال تحصیلی															نوع درس	
تعداد واحد	هشتم	تعداد واحد	هفتم	تعداد واحد	ششم	تعداد واحد	پنجم	تعداد واحد	چهارم	تعداد واحد	سوم	تعداد واحد	دوم	تعداد واحد		اول
۲	تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی	۲	تفسیر موضوعی قرآن	۲	تاریخ تحلیلی صدر اسلام	۲	انقلاب اسلامی ایران	۲	دانش خانواده و جمعیت	۲	اندیشه اسلامی ۲	۲	اندیشه اسلامی ۱	۲	آیین زندگی	مطابق اسلامی (۱۶ واحد)
-	-	-	-	ع۱	نگارش علمی	۱+ ع	سلامت / بهداشت و صیانت از محیط زیست	۳	زبان انگلیسی	۲	زبان فارسی	ع۱	تربیت بدنی ۲	ع۱	تربیت بدنی ۱	عمومی (۱۱ واحد)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ع۱	نگارش خلاق	-	-	-	-	-
۲	نقش اجتماعی معلم از دیدگاه اسلام	۳	اخلاق حرفه‌ای معلم	۲	تاریخ اندیشه ها و عمل تربیتی در اسلام و ایران	۲	اسناد، قوانین و سازمان آموزش و پرورش در ج.ا.ا	۲	فلسفه تربیت رسمی و عمومی در ج.ا.ا	۳	فلسفه تربیت در ج.ا.ا	۳	نظام تربیتی اسلام (براساس قرآن و روایات معصومین (ع))	۲	سیره تربیتی پیامبر و اهل بیت (ع) (باتوجه به مراحل و ساحت‌های تربیت)	تربیت اسلامی (۱۹ واحد)
۲	جامعه شناسی تربیتی	-	-	-	-	۲	آموزش و پرورش تطبیقی با تاکید بر دوره-های تحصیلی	۱+ ع	ارزشیابی از یادگیری	۱+ ع	اصول و روش های تدریس	۲	نظریه های یادگیری و آموزش	۲	روانشناسی تربیتی	تربیتی (۱۸ واحد)
-	-	-	-	-	-	-	-	ع۱	کاربرد زبان در تربیت	۲	مدیریت آموزشی	ع۱	کاربرد هنر در آموزش	۱+ ع	اصول و روش‌های راهنمایی و مشاوره	-

تخصصی تربیتی (۲۷ واحد)	فلسفه معلمی در آموزش جغرافیا	ان	کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش جغرافیا	ک	طراحی آموزشی جغرافیا	ع	راهبردهای تدریس در آموزش جغرافیا	ک	آزمون های تحصیلی و آزمون سازی در آموزش جغرافیا	ک	طراحی واحد یادگیری در آموزش جغرافیا	ع	پژوهش و توسعه حرفه ای ۳: درس پژوهی	ک	کارورزی ۴	۲
	برنامه ریزی درسی در آموزش جغرافیا	ان ۱+ ع	تحلیل محتوای کتاب درسی	ان ۱+ ع	کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش جغرافیا	ک	کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش جغرافیا ۳	ک	کارورزی ۱	ک	پژوهش و توسعه حرفه ای ۲: کنش پژوهی	ک	تجربه های خاص حرفه ای در آموزش جغرافیا	ان	کارنمای معلمی (پروژه)	۲
	-	-	-	ک	پژوهش و توسعه حرفه ای ۱: پژوهش روایی	-	-	ک	-	ک	کارورزی ۲	۲	کارورزی ۳	۲	-	-
تخصصی (۶۰ واحد)	مبانی علم جغرافیا	ان	جغرافیای جمعیت با تاکید بر ایران	ان	اقلیم شناسی با تاکید بر ایران	ان	جغرافیای جهان	ان	ژئومورفولوژی با تاکید بر ایران	ان	جغرافیای خاکها با تاکید بر ایران	ان	جغرافیای توسعه	ان	مبانی آمایش سرزمین	ان
	زمین در فضا	ان	کاربرد آمار در جغرافیا	ان + ع	مبانی سنجش از دور	ان + ع	جغرافیای روستایی و عشایری ایران	ان	ژئوتوریسم با تاکید بر ایران	ان	جغرافیای شهری با تاکید بر ایران	ان	مسائل و منابع آب با تاکید بر ایران	ان	مسایل محیطی جهان امروز از دیدگاه جغرافیا	ان
	زمین شناسی برای جغرافیا	ان + ع	نقشه خوانی	ان + ع	-	فلسفه جغرافیا	ان	جغرافیای سیاسی با تاکید بر ایران	ان	متون تخصصی جغرافیا	ان	سیستم های اطلاعات جغرافیایی GIS	ان + ع	جغرافیای ناحیه ای (سواحل) ایران	ان	

فصل سوم

سرفصل دروس

سرفصل درس «سلامت، بهداشت و صیانت از محیط زیست»

۱- معرفی درس و منطق آن

برخورداری از سلامتی صرف نظر از این که یکی از حقوق اساسی هر انسانی است، شرط لازم برای یادگیری و رشد انسانی است؛ زیرا انسان سالم، محور توسعه پایدار است. ورود به فرایند یادگیری، ماندن در آن، تمرکز بر آن و پیامدهای آن پیوند محکمی با سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی یادگیرنده دارد. هدف غایی نظام آموزش و پرورش نیز «تحقق حیات طیبه» است که بی گمان برخورداری از سلامتی برای دستیابی به آن ضرورت دارد. افزون بر آن معلمانی که از سلامت جسمانی و روانی بهتری برخوردار باشند بهره‌وری بالاتری خواهند داشت و موجبات کاهش بار اقتصادی ناشی از هزینه‌های درمانی و ساعات غیبت کاری را فراهم سازند. لازمه‌ی دستیابی به چنین هدفی آن است که معلمان آینده، یعنی کسانی که در نزدیک‌ترین سطح برنامه‌ی درسی با دانش آموز ارتباط برقرار خواهند کرد، با مقوله‌ی سلامت درآمیخته شوند. به سخنی دیگر، اگر دوره‌ی تربیت معلم بخواهد معلمانی روانه‌ی مدرسه‌ها کند که سالم و تندرست باشند و در آینده بتوانند در راستای ارتقای سلامت دانش آموزان گام بردارند، منطقی است که دربرگیرنده‌ی برنامه‌هایی باشد که منجر به افزایش سواد سلامت دانشجو معلمان می‌شوند. سواد سلامت معرف توانمندی فرد در دستیابی به مباحث بهداشتی، درک، انتقال و کاربست آن و همچنین تصمیم‌گیری درست در برخورد با آن مباحث به منظور ارتقای سلامت خود و دیگران است.

به این ترتیب، در این درس، با توجه به عوامل تهدید کننده‌ی سلامت جامعه که عبارتند: بیماری قلبی عروقی، سرطان، و ایمنی و حوادث، بر ارتقای سلامت از طریق تغذیه سالم، فعالیت بدنی، پرهیز از مصرف الکل و دخانیات و همچنین ارتقای سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی تاکید می‌شود و بر این اساس فعالیت‌ها و فرصت‌های یادگیری گوناگونی در اختیار دانشجو معلمان قرار داده می‌شود. این فرصت‌ها به ارائه و انتقال صرف اطلاعات بهداشتی محدود نمی‌شوند، بلکه با تکیه بر تعریف ارائه شده برای سواد سلامت، زمینه‌ای فراهم می‌سازند تا دانشجو بتواند آنچه آموخته است را به گونه‌ای معنادار با بافت واقعی زندگی خود پیوند بزند. همچنین با انجام چنین فعالیت‌هایی مهارت‌های فردی، بین فردی، تفکر انتقادی و خلاق در او پرورش می‌یابد. علاوه بر این، چون در یک دیدگاه وسیع‌تر از سلامت بایستی حفظ محیط زیست سالم نیز مورد توجه قرار گیرد، بخشی از این واحد درسی نیز به صیانت از محیط زیست اختصاص یافته است.

نام درس: سلامت، بهداشت و صیانت از محیط زیست				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری، دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری- عملی تعداد واحد: ۲ (نظری-عملی)
<ul style="list-style-type: none"> منابع اطلاعات بهداشتی معتبر را به دیگران به ویژه دانش آموزان ارائه دهد. یک برنامه بلند مدت با اهداف روشن برای ارتقای سلامت خود طراحی و اجرا نماید و نتایج آن را بر روی سلامت خود ارزشیابی کند. یک برنامه بلند مدت با اهداف روشن برای ارتقای سلامت دانش آموز (دانش آموزان) طراحی و اجرا نماید و نتایج آن را بر سلامت او (آن‌ها) ارزشیابی کند. 				
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	شایستگی اساسی
توانسته است از منابع متعدد و معتبر اطلاعات کسب نماید و به شیوه‌های کارآمد آن را به دیگران انتقال دهد.	توانسته است از منابع متعدد و معتبر اطلاعات کسب نماید و تا حدودی آن را به دیگران انتقال دهد.	توانسته است از منابع متعدد و معتبر اطلاعات کسب نماید اما نمی‌تواند آن را به دیگران انتقال دهد.	دریافت و انتقال اطلاعات سلامت	
توانسته است یک برنامه سلامت طراحی، اجرا و ارزشیابی نماید و به گونه‌ای روشن اثربخشی آن را مشخص سازد.	توانسته است یک برنامه سلامت طراحی، اجرا و ارزشیابی نماید و تا حدودی اثربخشی آن را مشخص سازد.	توانسته است یک برنامه سلامت برای خود یا دانش‌آموزان طراحی، اجرا و ارزشیابی کند اما نمی‌تواند اثربخشی آن را مشخص سازد.	برنامه سلامت	

۲- فرصت یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

محتوای مورد استفاده این درس در چارچوب زمان شانزده جلسه‌ای آن به شرح زیر سازمان یافته است:

نوبت	موضوع اصلی	مباحث فرعی
بخش نخست: مبانی سلامت		
اول (۲+۱)	معارفه و آشنایی با مفاهیم پایه	آشنایی با مدرس، دانشجویان و سرفصل درس؛ معرفی مفهوم‌های مختلف مرتبط با سلامت؛ آشنایی با تاریخ تحول علم سلامت همگانی و رویکردهای سلامت همگانی. تکلیف عملی (در کلاس) • از دانشجویان بخواهید روی برگه‌ای پنج الویت که برای آن‌ها ارزش محسوب می‌شود را

<p>یادداشت کنند و سپس همراه آنان بررسی کنید آیا سلامتی در میان این الویت‌ها جایی دارد؟</p> <ul style="list-style-type: none"> • از دانشجویان بخواهید تعریف خود را از سلامت ارائه دهند و با تکیه بر دانش پیشین آنان، مفاهیم مرتبط با سلامت را ارائه دهید. • در بخشی از این جلسه، از دانشجویان بخواهید با استفاده از گزارش خود شرح حال نویسی و ترسیم چشم انداز، تجربه‌های پیشین، نیازها، امیدها، انتظارات خود را از این درس دو واحدی بیان نمایند و پیش از پایان نشست به شما (مدرس) تحویل دهند. <p>تکلیف عملی: در پایان این جلسه، از دانشجویان بخواهید مصادیق اقدامات سلامت همگانی در پیرامون خود را شناسایی کنند و گزارشی از آن ارائه دهند.</p>		ساعت
<p>تعریف نیاز؛ انواع نیازها؛ شیوه‌های گوناگون سنجش نیازهای سلامت.</p> <p>تکلیف عملی: در مدرسه محل کارورزی خود یک نیازسنجی در زمینه سلامت انجام دهید. روشی که در آن استفاده کرده‌اید را مشخص سازید، انواع نیازهایی که تشخیص داده‌اید را شناسایی کنید و یافته‌های خود را در قالب یک گزارش بیان نمایید (این کار می‌تواند در گروه‌های سه نفره انجام شود).</p>	سنجش نیازهای سلامت	دوم (۲+۱)
<p>انواع پایگاه‌های اطلاعات سلامت و چگونگی استفاده از آنها</p> <p>تکلیف عملی (در کلاس):^{۱۲}</p> <p>از دانشجویان بخواهید یکی از موضوعات سلامت که به تازگی ذهن آن‌ها را مشغول کرده است را انتخاب کنند و سپس در میان پایگاه مختلفی که به آن‌ها معرفی شده است پیرامون آن گردش کنند. آنچه آموخته‌اند را در قالب گزارش به کلاس ارائه دهند.</p>	معرفی پایگاه‌های نمایه اطلاعات سلامت	سوم (۲+۱)
بخش دوم: عوامل تهدید کننده سلامت ایرانیان		
<p>بیماری‌های غیرواگیر (تعریف و ویژگی‌ها بیماری‌های غیرواگیر، میزان مرگ و میر ناشی از بیماری‌های غیرواگیر در ایران، انواع عوامل خطر (قابل اصلاح و غیر قابل اصلاح)، شایعترین بیماری‌های غیرواگیر</p> <p>بیماری‌های قلبی و عروقی: مروری بر سیستم گردش خون، تعریف و علل پدیدآیی تصلب شرایین، آنژین صدری، سکته قلبی و سکته مغزی و علائم شایع آن‌ها و چگونگی برخورد با آن‌ها؛ چگونگی کاهش خطر بروز سکته‌های قلبی و مغزی؛ نقش چربی‌ها در بروز بیماری‌های قلبی عروقی؛ فشار خون بالا (تعریف، علائم و تشخیص، پیشگیری)</p> <p>سرطان: تعریف سرطان، عوامل سرطان‌زا، علائم هشدار دهنده، گام‌های پیشگیری کننده،</p>	بیماری‌های غیرواگیر	چهارم (۲+۱) و پنجم (۲+۱)

^{۱۲}. این جلسه باید در مکانی برگزار شود که امکان دسترسی به رایانه و اینترنت وجود دارد.

<p>اهمیت تشخیص زود هنگام، سرطان‌های شایع در ایران.</p> <p>ایمنی و حوادث: تعریف مفاهیم خطر، آسیب، تصادف، ایمنی؛ شناسایی خطرات فیزیکی، شیمیایی، بیولوژیکی، و ارگونومیکی موجود در محیط آموزشی؛ نحوه پیشگیری از آن‌ها. انواع سوءاستفاده (غفلت و نادیده گرفتن، فیزیکی، عاطفی، جنسی)؛ نشانه‌های احتمالی؛ چگونگی واکنش در هنگام روبرو شدن با موارد سوءاستفاده.</p> <p>تکلیف عملی (در کلاس): از دانشجویان بخواهید در گروه‌های کوچک، سبک زندگی خود یا پدر و مادر خود را از نظر خطر ابتلا به بیماری‌های قلبی عروقی و سرطان بررسی کنند. عوامل خطر را شناسایی کنند و برای کاهش این خطرات برنامه‌ریزی کنند.</p> <p>تکلیف عملی (در کلاس): پیش از پرداختن به بحث ایمنی و حوادث از دانشجویان بخواهید که جدول (ب) موجود در پیوست را پر کنند.</p> <p>تکلیف عملی (در کلاس): از دانشجویان بخواهید با توجه به آنچه آموخته‌اند در گروه‌های کوچک خطرات مربوط به هر یک از محیط‌های زیر را شناسایی و راهکارهای پیشگیری از وقوع این خطرات را بیان نمایند.</p> <p>در محیط کلاس: در راهروها: در حیاط مدرسه: در سرویس‌های بهداشتی: در دیگر مکان‌ها:</p> <p>تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید از یک مدرسه بازدید کنند و بر اساس آنچه که در مدرسه مشاهده کرده‌اند دو پیام آموزشی در زمینه‌ی ایمنی و پیشگیری از آسیب برای یکی از گروه‌های مخاطب (دانش آموزان، پدران و مادران، معلمان و غیره) طراحی کنند.</p>		
بخش سوم: ارتقای سلامت		
<p>تغذیه سالم: اصول تغذیه سالم و گروه‌های غذایی؛ شاخص‌های رشد در سنین پنج تا نوزده سالگی؛ شاخص قد به وزن، شاخص نمایه توده بدنی (چگونگی محاسبه نمایه توده بدنی، چگونگی تنظیم برنامه غذایی مناسب برای خود). دستورالعمل کشوری پایگاه تغذیه سالم (بوفه سابق)؛ تغذیه در دوران بلوغ (نیازهای تغذیه‌ای نوجوانان)؛ نحوه تغییر الگوهای تغذیه‌ای نامناسب دانش‌آموزان؛ کمبود ریزمغذی‌ها و اثرات آن بر دانش‌آموز و فرایند یادگیری (کمبود ید، آهن، کلسیم، روی، ویتامین D)؛ نحوه خواندن و تحلیل برچسب مواد غذایی</p> <p>فعالیت بدنی: تعریف فعالیت بدنی و گروه‌بندی آن؛ نقش بی‌تحرکی در ایجاد بیماری‌های مختلف، وضعیت میزان فعالیت‌های بدنی در میان زنان و مردان ایرانی، اثرات سودمند فعالیت</p>	<ul style="list-style-type: none"> • تغذیه سالم • فعالیت بدنی • سیگار و دخانیات 	<p>ششم (۲+۱) و هفتم (۲+۱)</p>

<p>بدنی بر بدن، میزان فعالیت بدنی توصیه شده برای گروه های سنی گوناگون، هرم فعالیت بدنی</p> <p>الکل و دخانیات: رابطه سیگار و مرگ و میر و بیماری‌ها؛ طبقه بندی انواع مواد، علائم و نشانه‌های مصرف مواد و الکل؛ مبانی و اصول پیشگیری</p> <p>تکلیف عملی: یک هفته پیش از ارائه این موضوع، دانشجویان موظف هستند در جدول موجود در پیوست، برنامه غذایی یک هفته‌ی خود را ثبت و مقدار تقریبی آن را یادداشت کنند و به کلاس بیاورند. پس از آنکه «اصول تغذیه سالم و گروه‌های غذایی» بیان شد دانشجویان بر اساس واحد غذایی مورد نیاز^{۱۳} و گروه‌های غذایی به تحلیل جدول برنامه غذایی خود بپردازند.</p> <p>تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید بر اساس هرم فعالیت بدنی، یک برنامه فعالیت بدنی برای یک هفته خود تنظیم کنند و به کلاس آورند.</p> <p>تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید نمایه توده بدنی خود را محاسبه کنند. رقم به دست آمده را بر روی نمودار نمایه توده بدنی پیدا کنند و با توجه به طبقه‌ای که در آن قرار می‌گیرند یک برنامه غذایی مناسب برای خود بنویسند.</p> <p>فعالیت پیشنهادی ۱: از دانشجویان بخواهید به پایگاه تغذیه سالم در یک مدرسه مراجعه کنند و فهرست مواد غذایی موجود در آن را تهیه کنند و مواد غذایی مجاز و غیرمجاز را از هم تفکیک کنند. سپس راهکارهایی برای توجیه مسئولان مدرسه، مسئول پایگاه و دانش‌آموزان در خصوص تغییر موارد غیرمجاز به مجاز پیشنهاد دهند.</p> <p>فعالیت پیشنهادی ۲: از دانشجویان بخواهید با یک دانش‌آموز که در مرحله بلوغ است مصاحبه کنند و برنامه غذایی یک روز او را بررسی کنند و داده‌های حاصل را با نیازهای تغذیه‌ای گروه سنی او مقایسه نمایند. یافته‌های خود را به صورت گزارش به کلاس ارائه دهند.</p> <p>فعالیت پیشنهادی ۳: از دانشجویان بخواهید برچسب دو ماده غذایی مورد علاقه خود را به کلاس آورند، آن را بخوانند و تحلیل کنند.</p> <p>فعالیت پیشنهادی ۴: از دانشجویان بخواهید برای ترویج تغذیه سالم در محیط خوابگاه دو راهکار جدید پیشنهاد کنند و برای عملیاتی ساختن آن برنامه‌ریزی کنند.</p>	
<p>بخش چهارم: سلامت جسمانی (بهداشت فردی)</p>	
<p>بهداشت دست و پاها (اهمیت بهداشت دست و پاها، آموزش شستشوی دست)؛ مراقبت از پوست و مو (ساختمان و عملکرد پوست و مو، آشنایی و چگونگی برخورد با مشکلات شایع پوست و مو، اکنه، شوره سر، اگزما)، مراقبت از چشم‌ها (ساختمان کره چشم، مشکلات متداول بینایی، چگونگی سنجش بینایی با چارت اسلن)؛ مراقبت از گوش‌ها (ساختمان گوش، مشکلات متداول شنوایی، چگونگی سنجش شنوایی با آزمایش نجوا)؛ بهداشت خواب (اهمیت خواب و تاثیر آن بدن، گام‌هایی برای بهتر خوابیدن). بهداشت دهان و دندان (بخش‌های مختلف دندان، آشنایی با زمان رویش دندان‌های مختلف، عوامل</p>	

¹³. Serving size

<p>موثر بر ایجاد پوسیدگی دندان، محل‌های شایع بروز پوسیدگی دندان، افراد در معرض خطر پوسیدگی دندان، راه‌های پیشگیری از پوسیدگی دندان: مسواک زدن (آموزش مسواک زدن به کودکان ۶ تا ۱۲ ساله)، استفاده از نخ دندان (آموزش استفاده از نخ دندان به کودکان)، فلورایدتراپی، فیشور سیلانت، رژیم غذایی؛ چگونگی برخورد با آسیب‌دیدگی و شکستگی دندان‌ها؛ تفاوت لثه سالم و ملتهب؛ علل بوی بد دهان). بهداشت باروری (بلوغ و دگرگونی‌های آن در هر یک از دو جنس، بهداشت بلوغ، خودارضایی و زیان‌های آن. ویژه دانشجوی معلمان دختر: ساختمان، عملکرد و بهداشت دستگاه تناسلی زنان، قاعدگی و نشانه‌ها و حالات طبیعی و غیرطبیعی آن، سندروم پیش از قاعدگی). {ویژه دانشجوی معلمان پسر: ساختمان، عملکرد و بهداشت دستگاه تناسلی مردان}.</p> <p>بیماری‌های واگیردار:</p> <p>عفونت‌های انگلی: کرمک یا اکسیور (ویژگی‌های اکسیور، راه انتقال، راه پیشگیری)؛ آسکاریوز (ویژگی‌های آسکاریس، راه انتقال، راه پیشگیری)؛ ژیاردیوز (ویژگی‌های ژیاودیاز، راه انتقال، راه پیشگیری)؛ سالک (تعریف بیماری سالک، وضعیت سالک در ایران و جهان، عواملی موثر در گسترش آن، انواع سالک و علائم بیماری در هر نوع، راه انتقال، راه پیشگیری، چگونگی برخورد با دانش آموز مبتلا به سالک). پدیکلوزیس (شپش): ویژگی‌های شپش، راه‌های آلوده شدن، چگونگی تشخیص آلودگی، راه‌های پیشگیری، چگونگی برخورد.</p> <p>اچ آی وی / ایدز (چگونگی حمله ویروس اچ آی وی به بدن، تفاوت اچ آی وی و ایدز، راه‌های انتقال، عقاید غلط، راه‌های پیشگیری، راه‌های تشخیص)</p> <p>تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید یکی از مسائل مرتبط با بهداشت فردی در محیط پردیس (یا خوابگاه) که ذهن آن‌ها را مشغول کرده است را شناسایی کنند و در قالب یک گزارش راه حل‌های نوین خود برای برطرف نمودن آن مساله را ارائه دهند.</p> <p>تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید کتاب خودآموز بهداشت بلوغ و نوجوانی را بخوانند و چکیده‌ای انتقادی از آن تهیه کنند.</p> <p>تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید یک پمفلت، یا بروشور طراحی کنند و از طریق آن دانش‌آموزان را به رعایت یکی از موضوعات مرتبط با بهداشت فردی تشویق کنند.</p> <p>تکلیف عملی (در کلاس): از دانشجویان بخواهید در گروه‌های کوچک قرار بگیرند و تصور کنند دانش‌آموزی در کلاس آن‌ها به شپش مبتلا شده است و آن‌ها باید از طریق نامه‌ای به خانواده او اطلاع دهند. نامه‌ای خطاب به آن خانواده نوشته و ضمن آشنایی آن‌ها با شپش این موضوع را به آنان اطلاع دهند.</p> <p>تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید پمفلتی طراحی کنند و از طریق آن دانش‌آموزان، پدر و مادرها، کارکنان مدرسه، و غیره را با بیماری‌های انگلی کرمک، آسکاریوز، ژیاودیوز، یا سالک آشنا سازند.</p> <p>فعالیت پیشنهادی ۱: از دانشجویان بخواهید مراحل آموزش شستشوی دست به دانش‌آموز</p>	<p>سلامت جسمانی (بهداشت فردی و بیماری‌ها)</p>	<p>هشتم (۲+۱) و نهم (۲+۱)</p>
---	---	---

<p>را در کلاس به صورت عملی نمایش دهند.</p> <p>فعالیت پیشنهادی ۲: از دانشجویان بخواهید بازی مار و پله که سازمان یونیسف برای آموزش شستن دست‌ها برای دانش‌آموزان طراحی کرده است را با بافت خود متناسب کنند و بازی جدید را به کلاس عرضه کنند.</p> <p>فعالیت پیشنهادی ۳: از دانشجویان بخواهید که تصور کنند در مدرسه‌ی آنها مکانی برای شستن دست وجود ندارد. از آنها بخواهید راهکارهایی بیاندیشند که بر این محدودیت فائق آیند. راهکارهای خود را به صورت نقاشی، عکاسی، گزارش کتبی و غیره به کلاس ارائه دهند.</p> <p>فعالیت پیشنهادی ۴: برای دانشجویان خوابگاهی: از دانشجویان بخواهید بررسی کنند دانشجویان خوابگاهی باید چه نکاتی را پیرامون بهداشت خواب بیاموزند؟</p> <p>فعالیت پیشنهادی ۵: برای دانشجویان غیرخوابگاهی: موانعی که بر سر راه حفظ بهداشت خواب شما وجود دارد را شناسایی کنید و سپس راهکارهایی برای از میان برداشتن آن‌ها ارائه دهید.</p>		
بخش پنجم: سلامت روان		
<p>تعریف سلامت روان و شناسایی عوامل موثر بر آن؛ عوامل تهدید کننده و محافظت کننده؛ راهبردهای کاهش آسیب و ارتقای سلامت روان؛ حمایت‌های روانی در حوادث و بلایا؛ افسردگی؛ اضطراب؛ خودکشی؛ اختلالات یادگیری؛ اختلال بیش‌فعالی و کمبود توجه؛ اختلال مقابله‌جویی و لجبازی؛ صرع؛</p> <p>تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید با مراجعه به آرشیو روزنامه‌ها و سایت‌های معتبر، حادثه یا رویدادی را بیابند که در محیط مدرسه (ترجیحا در ایران) رخ داده است و یکی از اختلالات مرتبط با سلامت روان که در این نشست آموزشی مورد بحث قرار گرفته است در پدیدآیی آن رویداد نقش عمده داشته است. آنچه که روی داده است و راهکارهایی که می‌توانست از وقوع این رویداد پیشگیری کند را در قالب گزارشی به کلاس ارائه دهند.</p>	سلامت روان و مدرسه	دهم (۲+۱)
بخش ششم: سلامت اجتماعی		
<p>ایجاد و برقرار ارتباط موثر با دیگران؛ ارتباطات در شبکه‌های اجتماعی؛ استرس در محیط کار و حمایت اجتماعی.</p> <p>تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید به مراجعه به گزارش‌های کارورزی خود، موقعیت‌هایی را در آن شناسایی کنند که سلامت اجتماعی خود، دانش‌آموزان، و یا کارکنان مدرسه نیاز به ارتقا داشته است. اگر دوباره به آن موقعیت برگردند به منظور ارتقای سلامت اجتماعی چه کاری انجام خواهند داد؟ یافته‌های خود را در قالب گزارشی کوتاه به کلاس ارائه دهند.</p>	سلامت اجتماعی و مدرسه	یازدهم (۲+۱)
بخش هفتم: سلامت در متن		
<p>تعریف سواد سلامت و آشنایی با سطوح مختلف آن؛ معرفی شناسنامه سلامت دانش‌آموزی و آشنایی با آن؛ آشنایی با مدارس مروج سلامت و وضعیت آن در ایران.</p>	سواد سلامت، شناسنامه	دوازدهم (۲+۱)

<p>تکلیف عملی: شناسنامه سلامت چند دانش آموز را به کلاس آورید و در اختیار دانشجویان قرار دهید تا در در گروه‌های کوچک مشخص کنند آنچه که در این درس آموخته‌اند چگونه در این شناسنامه مورد توجه قرار گرفته است؟</p>	<p>سلامت دانش آموزی، مدارس مروج سلامت</p>	
<p>بخش هشتم: صیانت از محیط زیست</p>		
<p>۱-۱- تعریف محیط زیست و انواع آن ۲-۱- منابع مختلف محیط زیست (فیزیکی، زیستی، اجتماعی و اقتصادی) ۳-۱- تعریف اکوسیستم (بوم سازگان) و انواع آن ۴-۱- محیط زیست ایران</p> <p>عملی: گفتگوهای گروهی درباره امکان و چگونگی معرفی محیط زیست در مدارس ایران و برحسب پایه</p> <p>فعالیت خاص: نمایش فیلم یا اسلایدی از محیط زیست ایران</p> <p>تکلیف: از دانشجویان بخواهید که با یک گزارش تصویری، نمایی از محیط زیست محل زندگی خود شامل نوع اکوسیستم و انواع منابع موجود ارائه دهند. * بهتر است که این گزارش بدون استفاده از کاغذ باشد</p>	<p>شناخت محیط زیست</p>	<p>سیزدهم (۲+۱)</p>
<p>۱- تعریف آلودگی و اثر ۲-۲- انواع آلودگی ها و اثرات محیط زیستی ۳-۲- مدیریت پسماند و پساب و بازیافت</p> <p>عملی: گفتگوهای گروهی درباره امکان و چگونگی آموزش انواع آلودگی ها و اثرات محیط زیستی در مدارس ایران و برحسب پایه</p> <p>فعالیت خاص: تدارک سفری آموزشی برای بازدید از یک کارخانه، تصفیه خانه، مرکز بازیافت، تهیه کمپوست یا غیره</p> <p>تکلیف: از دانشجویان بخواهید که در تدارک سفر همکاری کنند و در هنگام بازدید بدرستی انواع آلودگی ها و اثرات را ارزیابی و به راهکارهای اصلاحی اشاره نمایند.</p>	<p>شناخت انواع آلودگی ها و اثرات محیط زیستی</p>	<p>چهاردهم ۴ (۲+۱)</p>
<p>- تعریف حفاظت و حمایت از محیط زیست ۲-۳- معرفی انواع روش های حفاظتی و شیوه صحیح مصرف ۳-۳- معرفی برخی از قوانین، ضوابط و کنوانسیون های محیط زیستی</p> <p>عملی: گفتگوهای گروهی درباره امکان و چگونگی آموزش و بکارگیری انواع روش های حفاظتی و شیوه صحیح مصرف برحسب پایه</p> <p>فعالیت خاص: نمایش فیلم یا اسلایدی در زمینه انواع شیوه های حفاظتی</p> <p>تکلیف: از دانشجویان بخواهید که به جامعه کوچکی برحسب انتخاب خود، یک یا چند روش حفاظت و شیوه صحیح مصرف را آموزش دهند و بازخورد آموزش های خود و میزان همکاری جامعه مخاطب را گزارش دهند.</p>	<p>شناخت حفاظت و حمایت از محیط زیست</p>	<p>پانزدهم (۲+۱)</p>

<p>۴-۱- تعریف آموزش محیط زیست</p> <p>۴-۲- معرفی انواع روش های آموزش محیط زیست با توجه به پایه مورد آموزش</p> <p>۴-۳- معرفی انواع رسانه ها و وسایل کمک آموزشی</p> <p>عملی: گفتگوهای گروهی درباره امکان و چگونگی آموزش محیط زیست و انواع روش ها، رسانه ها و وسایل کمک آموزشی مناسب برحسب پایه</p> <p>فعالیت خاص: نمایش اسلاید یا وسایل مختلف انواع روش های آموزش محیط زیست</p> <p>تکلیف: از دانشجویان بخواهید که به یک مدرسه برحسب انتخاب خود مراجعه کنند و پس از هماهنگی های لازم با مدرسه، برای دو یا سه ساعت بصورت فوق برنامه برحسب پایه، موضوعی از محیط زیست را با وسایل و روش های مناسب آموزش دهند. اینکار می تواند در روزهای تقویم محیط زیستی^{۱۴} ایران انجام شود. ارائه گزارش تصویری بصورت فیلم یا عکس الزامی است.</p>	<p>شانزدهم (۲+۱)</p> <p>ارائه مبانی آموزش محیط زیست و شناخت روش ها</p>
---	---

۳- راهبردهای تدریس و یادگیری

در این درس، فرایند یادگیری با مشارکت همه جانبه مدرس و دانشجومعلم صورت می پذیرد. باید تلاش گردد تا ساختار جلسه ها به گونه ای باشد که همه ی افراد در فرایند یادگیری مشارکت داشته باشند. باور بر این است که گفت و شنودی که در نشست آموزشی به منظور وقوع یادگیری صورت می گیرد، تنها میان مدرس و دانشجویان نیست، بلکه میان خود دانشجویان با هم نیز هست. از این رو در این درس با طراحی فعالیت های یادگیری زمینه ای فراهم شده است تا دانشجویان بتوانند در گروه های کوچک (دو تا شش نفره) با هم کار کنند که با توجه به موقعیت های مختلف، ترکیب این گروه ها می تواند توسط مدرس یا خود دانشجویان تعیین گردد. همچنین پیشنهاد می شود کارهایی که در خارج از کلاس توسط دانشجو (دانشجویان) انجام می گردد و به صورت گزارش به کلاس ارائه می شود پیش از آن که به مدرس تحویل داده شود توسط دانشجو (دانشجویان) دیگر نیز خوانده شود و پس خوراند آن دانشجو بر روی آن کار آورده شود. لازم به ذکر است که در برخی از مباحث فعالیت های یادگیری به صورت پیشنهادی نیز مطرح شده اند و با توجه به موقعیتی که دانشجویان و مدرس در آن قرار دارند می توانند تغییر یابند.

برای تسهیل در وقوع یادگیری، در آغاز هر نشست تلاش شود به شیوه های گوناگونی نخست نیازها و منابع یادگیری مرتبط با محتوایی که قرار است ارائه شود سنجش شود تا تجربه ها و دانش پیشین دانشجویان نسبت به آن محتوا آشکار گردد. پس از آن محتوای تازه ارائه گردد و سپس زمینه ای فراهم گردد تا دانشجو بتواند با محتوای ارائه شده کاری انجام دهد و آن را به بافت زندگی خود مرتبط سازد. در هر نشست تلاش شود به تمام پرسش هایی که برای دانشجومعلم پدید آمده است پاسخ داده شود.

۴- منابع آموزشی

منبع اصلی: در دست تالیف می باشد.

۵- راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی از چند بخش تشکیل شده است:

^{۱۴} - تقویم محیط زیستی در دفتر آموزش و مشارکت عمومی سازمان حفاظت محیط زیست موجود است.

□ آزمون پایانی: سهم این آزمون پنجاه درصد است.

□ ارزشیابی پوشه کار: تمام فعالیت‌های یادگیری انجام شده توسط دانشجو و برنامه‌ها و پیامهای طراحی شده توسط او در پوشه‌ای گرد آمده و در اختیار مدرس قرار می‌گیرد. ارزشیابی این پوشه نخست از طریق پاسخگویی به فرم خود ارزشیابی توسط خود دانشجو و سپس توسط مدرس صورت می‌گیرد. پر آشکار است که کیفیت خود ارزشیابی دانشجو نیز در تصمیم‌گیری مدرس در هنگام ارزشیابی نقش دارد. سهم این ارزشیابی نیز پنجاه درصد است (فرایند تدوین پوشه کار: سی درصد و خود پوشه کار به عنوان یک فراورده: بیست درصد).

ارزشیابی ضمن نیم سال: این ارزشیابی در نشست هفتم و به صورت خود ارزشیابی دانشجو انجام می‌گیرد و یافته‌های به دست آمده از آن در ارزشیابی پایانی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

فرم پیشنهادی برای خود ارزشیابی

فعالیت‌های یادگیری

- در طول این نیم سال (تا این لحظه) چند فعالیت یادگیری انجام داده‌اید؟.....
- کیفیت فعالیت‌هایی که انجام داده‌اید را چگونه ارزشیابی می‌کنید؟
- عالی ○ خیلی خوب ○ خوب ○ نیازمند به تلاش بیشتر ○ غیرقابل قبول ○
- زمان مندی انجام فعالیت‌های یادگیری را چقدر رعایت فرموده‌اید؟
- بسیار زیاد ○ زیاد ○ متوسط ○ کم ○ خیلی کم ○
- آیا فعالیت‌های یادگیری‌ای که انجام داده‌اید پیش از ارائه به مدرس توسط دوستان شما نقد شده است؟
- بسیار زیاد ○ زیاد ○ متوسط ○ کم ○ خیلی کم ○
- به نظر تان در انجام فعالیت‌های یادگیری به چه میزان از راهکارهای خلاقانه استفاده نموده‌اید؟
- بسیار زیاد ○ زیاد ○ متوسط ○ کم ○ خیلی کم ○
- در کل، اگر بخواهید از صفر تا بیست به فعالیت‌های یادگیری خود نمره دهید چه نمره‌ای می‌دهید؟

همکاری سازنده در طول نیم‌سال

- تا این لحظه، در چند جلسه‌ای که برگزار شد حضور یافتید؟.....
- اگر بخواهید به پرسش پرسیدن‌های خود در جلسات آموزشی نمره دهید از صفر تا بیست چه نمره‌ای به خود می‌دهید؟.....
- اگر بخواهید به کیفیت بازخورد (پس‌خوراند)‌هایی که به گزارش‌های دوستان خود داده‌اید نمره دهید از صفر تا بیست چه نمره‌ای می‌دهید؟.....
- اگر ارائه‌ای در کلاس انجام داده‌اید از صفر تا بیست (۹) چه نمره‌ای به خود می‌دهید؟.....
- در طول این نیم‌سال، میزان فعال بودن شما در جلسات آموزشی چقدر تغییر پیدا کرد (میزان مشارکت در جلسه‌های آخر را با میزان مشارکت در نخستین جلسه مقایسه بفرمایید). از صفر تا بیست به میزان تغییر پدید آمده نمره دهید.....

میزان دستیابی به اهداف دوره

اهداف این دوره از این قرار بود:

در پایان این درس دانشجو معلم قادر خواهد بود:

- منابع اطلاعات بهداشتی معتبر را به دیگران به ویژه دانش آموزان ارائه دهد.
  - یک برنامه بلند مدت با اهداف روشن برای ارتقای سلامت خود طراحی و اجرا نماید و نتایج آن را بر روی سلامت خود ارزشیابی کند.
  - یک برنامه بلند مدت با اهداف روشن برای ارتقای سلامت دانش آموز (دانش آموزان) طراحی و اجرا نماید و نتایج آن را بر سلامت او (آنها) ارزشیابی کند.
- به میزان دستیابی خود به هر یک از این سه هدف نمره دهید (از صفر تا بیست).

هدف ۱:

هدف ۲:

هدف ۳:

دو پرسش تاملی:

- با گذراندن این دوره چه نقاط قوتی در شما پدیدار گشته است؟

- با گذراندن این دوره چه نیازهایی در شما پدیدار گشته است؟

اگر بخواهید فعالیت دوستان خود را در کلاس ارزشیابی کنید، به باور شما کدام یک از افراد بیشترین مشارکت و درگیر شدن در فرایند یادگیری را داشته اند؟ به ترتیب سه نفر را نام ببرید.

در مجموع به خود چه نمره‌ای می‌دهید؟

پیوست
جدول الف:

قند	چربی	گوشت، مرغ، حبوبات، تخم مرغ، مغزها	شیر، ماست، پنیر	میوه‌ها	سبزیجات	نان، غلات، برنج، ماکارونی	وعده غذایی	
							صبحانه	شنبه
							صبحانه	
							وسط روز	
							ناهار	
							عصرانه	
							شام	
							صبحانه	یکشنبه
							وسط روز	
							ناهار	
							عصرانه	
							شام	
							صبحانه	دوشنبه
							وسط روز	
							ناهار	
							عصرانه	
							شام	
							صبحانه	سه شنبه
							وسط روز	
							ناهار	
							عصرانه	
							شام	
							صبحانه	چهارشنبه
							وسط روز	
							ناهار	
							عصرانه	
							شام	
							صبحانه	پنجشنبه
							وسط روز	
							ناهار	
							عصرانه	
							شام	
							صبحانه	جمعه

جدول ب:

حوادثی که برای من، خویشاوندان، دوستان و یا آشنایانم در مدرسه رخ داده است.	چگونه می‌شد از وقوع این حوادث پیشگیری کرد.

۱. معرفی درس و منطق آن

یکی از بنیادی‌ترین ویژگی‌های زیست آدمی، فرهنگ و تمدن اوست که آن را به مراتب در سپهر زندگی و حیات خود از آغاز تا کنون پدید آورده است. این دو اگر چه سابقه‌های دیرینه در زیست بشری دارند اما با پدیداری نوشتار و نویسندگی خلاق، سخته و پخته، نمود والایی در زیست آدمی می‌یابند. سرآغاز و مقدمه هر تمدنی - به ویژه سده‌های اخیر- با تخیل خلاق، نبوغ ادبی و فرهنگی همراه بوده است. نگارش خلاق برای دانشجویان رشته‌های مختلف نه تنها مقدمه‌ای است برای نگاشتن روان و سنجیده متون علمی بلکه فرصتی است که ذهن، زبان و قلم دانشجویان را در تخیل مثبت تقویت نموده، زمینه را برای پرورش مفاهیم علمی، تخصصی و همچنین نگارش ساده، روان، پخته و سخته مهیا می‌نماید.

نام درس: نگارش خلاق				مشخصات درس
<p>اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو می تواند:</p> <ul style="list-style-type: none"> - اهمیت نگارش خلاق را در کسب مهارت‌های علمی و تخصصی تجربه نماید. - تمایز نگارش خلاق و هنرمندانه را با دیگر نگارش‌های غیر هنری و ادبی شناسایی کند. - اصول و قواعد کلی نگارش خلاقانه را تبیین کند. - خلاقیت و توانایی خود را در نوشتن برخی از انواع نوشته‌ها و قالب‌های هنری، به کار گیرد. - با تجربه نوشتن خلاق به نقد و زیباشناسی حداقلی متون هنری بپردازد. 				<p>نوع درس: عملی</p> <p>تعداد واحد: ۱</p> <p>زمان درس: ۳۲ ساعت</p> <p>پیشنیاز: ندارد</p>
				شایستگی اساسی:
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
دانش نگارش خلاقانه	دانشجو بتواند معیارهای زبان و بیان خلاقانه و هنری را بیاموزد و انواع قالب‌های آن را بشناسد	دانشجو بتواند بر اساس آموخته‌های نظری و قیاسی تفاوت کلی دو متن خلاق و غیر خلاق را تبیین و تشریح کند.	دانشجو بتواند با رویکرد استقرایی عواملی را که یک متن را به اثری خلاقانه تبدیل می‌کند در یک متن مشخص هنری، شناسایی کند.	
آفرینش متن خلاقانه	بر اساس آموخته‌های ارائه	میزان خلاقیت متن نگاشته خود را ارزیابی	بر اساس دو مرحله پیشین، نگاشته خود	

را با رویکرد هنری و ادبی پالایش و ویرایش نماید.	نماید.	شده و توانایی بارش ذهنی، متنی خلاق در یکی از قالب‌های مربوط بیافریند.		
متن نقد شده را با دیگر متون همان قالب مقایسه و ارزیابی نماید و درباره دیدگاه خود استدلال کند.	متن هنری را نقد نماید و عوامل سازنده و ناسازگار آن را تبیین و تشریح کند.	گزارشی تحلیلی از یک نگاشته ادبی و هنری مشخص ارائه کند.	نقد و تحلیل	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

نوبت بحث	محتوای درس	تکالیف یادگیری	تکالیف عملکردی
اول	آشنایی با تاثیر و تاثرات نگارش خلاق در تمدن و فرهنگ بشری.	<ul style="list-style-type: none"> - بحث گروهی - پاسخ فردی به پرسش‌ها - مشارکت در فرایند یادگیری 	معرفی چند اثر ادبی یا هنری و تاثیر آن در اندیشه و فرهنگ جامعه
دوم	تشریح اهمیت و نقش زبان در جهان بینی و افق اندیشه‌گی و رفتار آدمی	<ul style="list-style-type: none"> - پاسخ به پرسش‌ها درباره نفوذ و تاثیر زبان - مشارکت در فرایند یادگیری 	گزارشی از تناسب زبان و اندیشه در متون هنری و خلاق
سوم	تبیین تفاوت و تمایز بین زبان و گفتار و نوشتار	<ul style="list-style-type: none"> - مشارکت در کار گروهی - پاسخ به پرسش‌ها - ارائه چند نمونه از زبان گفتاری و نوشتاری و تشریح تفاوت آن‌ها 	ارائه گزارشی از فعالیت‌های علمی به زبان گفتار و تبدیل آن به زبان نوشتار
چهارم	تشریح تفاوت زبان ادبی با	<ul style="list-style-type: none"> - خوانش دو متن ادبی 	تهیه گزارشی مکتوب از تمایز

	و علمی - بحث گروهی دربارهٔ تبیین تفاوت‌های دو متن	زبان علمی	
پنجم	و علمی - بحث گروهی - خوانش متن ادبی و مشخص کردن مشخصات زبانی، بیانی و صور خیال	تبیین عوامل نوشتار خلاق؛ زبان، بیان، صور خیال	بررسی مشخصات سه‌گانه نوشتار خلاق در یکی از آثار شعرای معاصر در قالب گزارش مکتوب.
ششم	- خوانش متن ادبی - مشخص کردن عناصر هنری در متن	تشریح عناصر مربوط به خلاقیت زبانی، بیانی، و صور خیال	مشخص کردن دقیق آرایه‌های ادبی یک متن مشخص هنری
هفتم	- بحث گروهی - خوانش بخشی از چند متن - مشخص کردن قالب آن	معرفی قالب‌های ادبی که بیشترین کاربرد را در نگارش خلاق دارند	تهیه گزارشی از یک کتاب درسی مربوط به ادبیات فارسی و تشریح تفاوت ساختاری و قالب درس‌ها
هشتم	- بحث گروهی - خوانش یک داستان کوتاه کوتاه و مشخص کردن عناصر آن	تبیین کلی قالب داستان، اهمیت آن در نگارش خلاق و عناصر داستان	تهیه نمایهٔ جدولی از عناصر یک داستان کوتاه
نهم	- خوانش سه متن مرتبط و بحث دربارهٔ قالب آن	تشریح قالب داستان کوتاه کوتاه	تهیه نمایه‌ای از آثار داستانی یکی از داستان نویسان معاصر و دسته‌بندی قالبی آن
دهم	- بحث گروهی - پاسخ به پرسش‌ها	توضیح قالب داستان بلند و رمان	تهیه نمایهٔ جدولی از داستان نویسان معاصر و آثار برجستهٔ آنها
یازدهم	- بحث دربارهٔ تفاوت روساخت قطعه ادبی با داستان و شعر	تشریح مشخصات قطعه ادبی	ارائهٔ داستان کوتاه کوتاه و یک قطعهٔ ادبی بر اساس تجربیات دانشجو

دوازدهم	معرفی ساختار حدیث نفس و خاطره‌نویسی، روزنگار و تفاوت آن‌ها	- بحث گروهی - خوانش متن‌هایی در قالب‌های خاطره، روزنگار، و حدیث نفس	ارائه متن‌هایی کوتاه در سه قالب یاد شده بر اساس نگارش خلاقانه
سیزدهم	تشریح قالب سفرنامه‌نویسی و مشخصات آن	- خوانش بخشی از یک سفرنامه - تبیین و بحث درباره مشخصات آن	نگاشتن سفرنامه‌ای کوتاه بر اساس ساختار سفرنامه‌نویسی
چهاردهم	تشریح کلیاتی از نقد ادبی بر اساس زبان، بیان و صور خیال ادبی	- بحث گروهی درباره معیارهای نقد - نقد گروهی قطعه ادبی و شعری از شاعران کلاسیک	نقد قطعه‌ای از شعر و داستان کوتاه نویسندگان برجسته معاصر
پانزدهم	توضیح چستی و کاربرد زندگی‌نامه خودنوشت و تفاوت آن با زندگی‌نامه نویسی	- خوانش نمونه‌ای از زندگی‌نامه خود نوشت - بحث گروهی درباره ویژگی‌های این نوع نوشته با قالب‌های دیگر	ارائه گزارشی مکتوب از خوانش زندگی‌نامه خودنوشت و تشریح تأثیرات فرهنگی و اجتماعی آن
شانزدهم	مقایسه قالب‌های ادبی بحث شده و مقایسه کارکرد آن‌ها در بافت فرهنگی و هنری و اجتماعی	- بحث گروهی درباره تجربه‌های شخصی در نگارش خلاق	تهیه سیاهه رفتار کار در کلاس

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

۳.۱. وقایع‌نگاری تجربه‌های آموزشی توسط دانشجو.

۳.۲. تهیه روزنگار تجربه‌های روزانه.

۳.۳. حفظ بخشی از متون نظم و نثر مسلط ادبی- معاصر و کلاسیک- با هدف تقویت ذخیره زبانی، بیانی و خیالی دانشجو.

۳.۴. نگاشتن متن‌های کوتاه در قالب و انواع ادبی آموخته در مباحث نظری با تکیه بر آفرینش هنری و کاربرد آرایه‌های ادبی در آن.

۳.۵. خوانش آثار ادبی و هنری ممتاز با تکیه بر خوانش صحیح و درک لذت هنری آن.

۳.۶. گزارش تجربه‌های عاطفی و هنری از خوانش متون هنری معاصر و کلاسیک.

۴. منابع آموزشی:

منبع اصلی:

- سمیعی احمد. نگارش و ویرایش. چاپ چهارم. تهران. سمت. ۱۳۸۲ [دفتر نخست].
- داد سیما. فرهنگ اصطلاحات ادبی؛ واژه‌نامه مفاهیم و اصطلاحات ادبی فارسی و اروپائی (تطبیقی و توضیحی). ویراست سوم. تهران. مروارید. ۱۳۸۵.

منبع فرعی:

- باطنی محمدرضا. زبان و تفکر؛ مجموعه مقالات زبان‌شناسی. چاپ هشتم. تهران. آگه. ۱۳۸۵.
- شمیسا سیروس. نقد ادبی. تهران. فردوس. ۱۳۷۸.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره.
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره.
ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره.
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول نیمسال، تکالیف عملکردی و آزمون پایان نیمسال انجام می‌شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سایر نکات:

در این واحد درسی، تشریح فنون و مهارت نگارش خلاق از عناصر آن گرفته تا قالب و انواع آن، به منزله آموزش حرفه‌ای و تخصصی آن به دانشجویان نیست؛ چه این هدف برای دانشجویان رشته زبان و ادبیات فارسی منطقی و معقول می‌نماید. تبیین و تشریح مدرس و تکالیف دانشجویی در نگارش خلاق باید بر خوانش آثار بدیع، تجربه زیباشناسی، دریافت هنری و عاطفی دانشجو تکیه داشته باشد و راه را برای کسب و دریافت این تجربه هموار و لذت‌بخش نماید به گونه‌ای که تجربه‌های یاد شده افق فرهنگی، ذوقی و هنری وی را نسبت به نگارش خلاق و زیباشناسانه پرمایه‌تر سازد.

۱. معرفی درس و منطق آن

دنیای معاصر با پیشرفت روزافزون داده‌های علمی و تخصصی از دیگر دوره‌های زیست بشری متمایز است. مراودات علمی و تخصصی با دیگر افق‌های علمی داخلی و جهانی با به کارگیری نگارش علمی واحد، ضروری و قابل پیگیری است. واحد درسی نگارش علمی بایسته‌ای است که در آن دانشجویان باید شایستگی‌های نگارشی علمی را بیاموزند تا علاوه بر مشارکت با زبان سخته و سنجیده در افق‌های علمی و تخصصی، از داده‌های علمی حوزه‌های مربوط، استفاده نمایند.

نام درس: نگارش علمی				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجوی می تواند: - به اهمیت نگارش علمی را در ارائه و کسب دانش تخصصی حوزه مربوط، پی ببرد. - تمایز نگارش علمی و تخصصی را با دیگر انواع نگارش، شناسایی و تحلیل کند. - اصول و قواعد کلی نوشتن علمی را تبیین کند. - اجزای مختلف نگاشته علمی را بیاموزد. - توانایی و دانش خود را در نگارش متون علمی اعم از مقاله، گزارش، پیشنهاد و ... به کار گیرد.				نوع درس: عملی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: ندارد
				شایستگی اساسی:
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
دانش پایه‌ای نگارش علمی	دانشجو بتواند؛ معیارهای زبان و بیان نگارش علمی را آموخته و قالب‌های نوشتاری مربوط را بشناسد.	دانشجو بتواند؛ بر اساس آموخته‌های نظری و رویکرد قیاسی تفاوت کلی دو متن علمی و غیر علمی را تبیین و تشریح نماید.	دانشجو بتواند؛ با دید استقرایی تک‌تک عوامل سازنده و قالب‌های نوشته علمی را در یک متن مشخص تخصصی، شناسایی و تبیین کند.	
نگارش متن علمی	بر اساس آموخته‌های پیشین نگاشته‌ای	میزان توانایی نوشته علمی خود را نقد و ارزیابی نماید.	بر اساس دو مرحله پیشین نوشته خود را ویرایش و پالایش	

نماید.		علمی بنویسد.		
برای نظرات و دیدگاه‌های خود، استدلال کند.	نوشته علمی را از لحاظ زبان، بیان، فنی و عناصر سازگار و ناساز تشریح کند.	نوشته‌ای علمی از منظر ویژگی و مراحل ساختاری تحلیل کند.	نقد و تحلیل	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

نوبت بحث	محتوای درس	تکالیف یادگیری	تکالیف عملکردی
اول	تعریف زبان، گفتار، نوشتار و تفاوت بین آن‌ها.	<ul style="list-style-type: none"> - شرکت در فرایند یادگیری - پاسخ به پرسش‌ها 	ارائه متنی دوسویه (گفتاری به نوشتاری) از تجربیات آموزشی دانشجو.
دوم	آشنایی با مبانی پژوهش و نگارش عمومی، دانشگاهی و اخلاق پژوهش.	<ul style="list-style-type: none"> - بحث گروهی - پاسخ به پرسش‌ها - مشارکت در فرآیند یادگیری 	ارائه خلاصه چکیده از چند متن علمی و مشخص کردن ویژگی‌های آن.
سوم	تشریح زبان و لحن نگارش علمی، دستور خط فارسی و نشانه‌های نگارشی.	<ul style="list-style-type: none"> - بحث گروهی - بحث درباره نمونه‌هایی از ناسازواری خط و نشانه‌گذاری در چند متن علمی ارائه شده 	ارائه بخش‌هایی از متون علمی که دارای سازواری و ناسازی خط و نگارش علمی است.
چهارم	تبیین و توضیح ساختار و انواع بند نویسی (پاراگراف نویسی).	<ul style="list-style-type: none"> - مشارکت در کار گروهی - مشخص نمودن بندهای نوشته علمی؛ ارائه شده در بحث. 	تهیه گزارشی مکتوب از ساختار بند نویسی یک متن علمی و آسیب‌شناسی آن.

پنجم	تشریح مراحل نگارش علمی؛ مسئله‌سازی، چهارچوب نظری و طراحی پرسش‌ها.	<ul style="list-style-type: none"> - پاسخ به پرسش‌ها - بحث و نظر درباره اجزای تشریح شده در یک متن مشخص علمی. 	انتخاب یک موضوع علمی و نگاشتن اجزای ساختاری تشریح شده بحث.
ششم	تشریح مرحله پیشینه و معرفی روش تحقیق.	<ul style="list-style-type: none"> - بحث گروهی - پاسخ به پرسش‌ها 	نگاشتن پیشینه و روش تحقیق در ارتباط با موضوع پیشین.
هفتم	آشنایی با نگارش پیشنهاد پژوهش.	<ul style="list-style-type: none"> - بحث گروهی - پاسخ به پرسش‌ها 	نگاشتن پیشینه تحقیق.
هشتم	آشنایی با فنون یادداشت‌برداری و طبقه‌بندی آن.	<ul style="list-style-type: none"> - بحث درباره آسیب نبود یادداشت‌برداری در سیر مطالعه و پژوهش 	تهیه فیش‌های یادداشت‌برداری و طبقه‌بندی آن.
نهم	تیین ساختار و اجزای مقالات علمی	<ul style="list-style-type: none"> - تشخیص مراحل ساختاری یک متن علمی 	تهیه نمایه جدولی از انواع الگوهای مقالات علمی و تشریح آن.
دهم	توصیف ساختمان مقاله پژوهشی و علمی.	<ul style="list-style-type: none"> - شرکت در بحث گروهی 	تهیه چکیده مقاله علمی و مشخص کردن ساختمان آن.
یازدهم	توضیح اهمیت مرجع‌شناسی در نگارش علمی و معرفی انواع آن.	<ul style="list-style-type: none"> - مشارکت در کار گروهی 	تهیه گزارش از نوشته علمی و تشریح و بررسی نحوه ارائه منابع آن.
دوازدهم	تشریح اهمیت استناد در نگارش علمی، انواع نقل و ارجاع نویسی.	<ul style="list-style-type: none"> - پاسخ به پرسش‌ها 	ارائه کنفرانس گروهی درباره سرقت‌های علمی.
سیزدهم	توضیح الگوهای مستندسازی و مرجع‌نویسی از متون فارسی، عربی، لاتین و مجازی.	<ul style="list-style-type: none"> - مشارکت در کار گروهی 	ارائه کنفرانس گروهی درباره تفاوت و شباهت‌های ارجاع نویسی از متون لاتین، فارسی، عربی و مجازی.
چهاردهم	تشریح گزارش علمی و	<ul style="list-style-type: none"> - پاسخ به پرسش‌ها 	تهیه گزارش از تجربه علمی

یا آموزشی.		مراحل آن.	
ارائه تکننگاری علمی از تجربیات آموزشی یا علمی.	خوانش یک تکننگاری علمی و بحث درباره آن	آشنایی با تکننگاری علمی	پانزدهم
تهیه پوشه کار و سیاهه فعالیت‌های کلاس.	- شرکت در بحث گروهی	تشریح نمایه‌سازی در انواع نشریه‌های علمی و پایگاه‌های استنادی.	شانزدهم

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

۳.۱. انتخاب موضوع برای تهیه مقاله یا گزارش علمی به وسیله دانشجو.

۳.۲. نگارش مرحله‌ای ساختمان مقاله یا نوشتار علمی بر اساس محتوای نظری ارائه شده.

۳.۳. انتخاب مقالات و نگاشته‌های علمی و مشخص کردن اجزای ساختاری آن.

۳.۴. انتخاب متون علمی و آسیب‌شناسی ویراستاری فنی و زبانی آن.

۳.۵. گزینش مقالات مشخص و آسیب‌شناسی اجزای ساختاری آن.

۴. منابع آموزشی:

منبع اصلی: (به ترتیب اولویت)

- موسی پور، نعمت اله. نگارش علمی؛ راهنمای نگارش گزارش پژوهش، پایان نامه، رساله و مقاله. کرمان. دانشگاه شهید باهنر. ۱۳۹۲.

- فتوحی، محمود. آیین نگارش مقاله علمی پژوهشی (ویراست دوم). چاپ چهاردهم. تهران. سخن. ۱۳۹۰.

منبع فرعی: (به ترتیب اولویت)

- غلامحسین‌زاده حسین. راهنمای ویرایش. چاپ هشتم. تهران. سمت. ۱۳۹۰.

- صلح‌جو علی. نکته‌های ویرایش. تهران. مرکز. ۱۳۸۶.

- خرمشاهی بهاء‌الدین. کژتابی‌های ذهن و زبان؛ طنزی تازه. چاپ دوم. تهران. ناهید. ۱۳۹۳.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره

ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول نیمسال، تکالیف عملکردی و آزمون پایان نیمسال

انجام می‌شود. مبنای ارزشیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «سیره تربیتی پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) (با توجه به مراحل و ساحت‌های تربیت)»

۱. معرفی درس و منطق آن:

یکی از وظایف مهم و اساسی پیامبر صلی الله علیه و آله تعلیم و تربیت مردم و هدایت آنان به سوی توحید و دیگر آموزه های اسلامی است و این سخن ایشان که «من معلم مبعوث شدم» تأکید و تأییدی بر این مدعاست. اهل بیت آن حضرت علیهم السلام نیز همین وظیفه خطیر را پس از ایشان بر عهده داشته و دارند. از این روی، سیره این بزرگواران گنجینه ای است سرشار از آموزه های تربیتی در زمینه تربیت اسلامی که افزون بر کارایی و اثربخشی از بالاترین اعتبار نیز برخوردار است و رهنمودهای عملی فراوانی برای معلمان دارد و چون چراغی فروزان راهنمای معلمان در فعالیتهای تعلیم و تربیتی آنان است. در این واحد معلمان با اصول و روشهای تربیتی پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام در سه ساحت تربیت اعتقادی، تربیت عبادی و تربیت اخلاقی آشنا شده و توانایی می‌یابند وضعیت مطلوب تربیتی برای دانش‌آموزان خود را در این ساحتها تشخیص داده و فعالیتها و اقدامات رایج تربیتی را بر اساس معیارهای به دست آمده از سیره تربیتی معصومان علیهم السلام ارزیابی و نقد کنند.

نام درس: «سیره تربیتی پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) (با توجه به مراحل و ساحت‌های تربیت)»			
مشخصات درس نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ واحد نظری زمان درس: ۳۲ ساعت			
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: مفهوم، اهمیت و منابع سیره تربیتی، اصول و روشهای تربیتی را در سیره پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام در ساحت تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی توصیف و تحلیل کند. بر اساس اصول و روشهای تربیتی معصومان علیهم السلام، وضعیت موجود تربیتی در ساحتها تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی را شناسایی و وضعیت مطلوب تربیتی را ترسیم و هر دو وضع را تحلیل کند. بر اساس اصول و روشهای تربیتی معصومان علیهم السلام، فعالیتها و اقدامات تربیتی رایج را در زمینه تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی ارزیابی و نقد کند.			
شایستگی اساسی: ۱-۱ Ck & ۱-۲ Pck ۱-۳ Gk & ۴-۱			
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
توصیف و تحلیل مفهوم، اهمیت و منابع سیره تربیتی، اصول و روشهای تربیتی در سیره پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام در ساحت تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی	مفهوم، اهمیت و منابع سیره تربیتی، اصول و روشهای تربیتی در سیره پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام را در زمینه تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی	ربط و نسبت اصول و روشهای تربیت را در هر یک از ساحتها با اصول و روشهای تربیت در دیگر ساحتها توصیف و تحلیل می‌کند.	ویژگیها، اصول و روشهای تربیتی معصومان علیهم السلام در هر یک از این ساحتها را با اصول و روشهای تربیتی رایج غربی در آن ساحت مقایسه و وجوه تمایز و تشابه آنها را به دست

می آورد		اخلاقی بر اساس منبع معرفی شده به زبان خود توصیف می کند		
دلایل خود را برای ترسیم وضع مطلوب به تفصیل بیان کند.	وضع مطلوب را ترسیم کند.	وضع موجود را شناسایی کند.	تحلیل و شناسایی وضعیت موجود و مطلوب	
دلایل خود را برای نقاط قوت و ضعف شناسایی شده، توضیح می دهد.	فعالیتها و اقدامات رایج تربیتی را با معیارهای برگرفته از سیره تربیتی پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام تطبیق می دهد و ارزیابی می کند.	فعالیتها و اقدامات رایج تربیتی در این ساحتها را در موقعیت خود (برای مثال در دبیرستان محل تحصیل خود) شناسایی و توصیف می کند	ارزیابی فعالیتها و اقدامات رایج تربیتی بر اساس معیارهای به دست آمده از سیره تربیتی پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

چیستی و ضرورت سیره تربیتی پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام

- تعریف سیره، سنت، تربیت، سیره تربیتی
- حجیت و اعتبار سیره
- دلالتها و کارکردهای سیره
- منابع سیره
- ضرورت آشنایی با سیره تربیتی پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تهیه فهرستی از تعاریف مختلف در باره سیره تربیتی و انتخاب یک تعریف و ارائه دلیل برای آن
- تهیه فهرستی از نظریه های مختلف در باره اعتبار سیره و بحث در باره آنها

آداب و روشهای زمینه ساز در تربیت

- آداب و روشهای زمینه ساز پیش از تولد
- آداب و روشهای زمینه ساز آغاز تولد
- آداب و روشهای زمینه ساز پس از تولد

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده و مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی مهم‌ترین آداب و روشهای زمینه ساز با مراجعه به منابع اسلامی

فعالیت عملکردی:

- آداب و روشهای زمینه ساز در سیره تربیتی را با نظرات رایج غربی در این زمینه مقایسه کرده، وجوه تمایز و تشابه آن دو را مشخص کند.

تربیت اعتقادی

- روشهای پرورش شناخت و ایمان به خدا
- روشهای پرورش شناخت و ایمان به پیامبر صلی الله علیه و آله
- روشهای پرورش شناخت و ایمان به امامت
- روشهای پرورش شناخت و ایمان به معاد

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- استخراج روشهای پرورش شناخت و ایمان به خدا، پیامبر، امامان و معاد از منابع و متون اسلامی

فعالیت‌های عملکردی:

- میزان انطباق فعالیت‌های معلمان دینی و قرآن خود را در دوره دبیرستان با روشهای معصومان علیهم السلام بررسی کند.
- روشهای رایج تربیت اعتقادی در دبیرستان محل تحصیل خود را شناسایی و نقد و بررسی کند.

تربیت عبادی

- آموزش قرآن
- آموزش ذکر و دعا
- آموزش نماز
- آموزش روزه

فعالیت‌های یادگیری

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- استخراج روشهای آموزش قرآن و ذکر و دعا و نماز و روزه از منابع و متون اسلامی

فعالیت‌های عملکردی

- میزان انطباق فعالیت‌های رایج در زمینه تربیت عبادی در دبستان محل زندگی خود را با روشهای تربیتی پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام بررسی کند.
- تحقیق کند و معلوم کند چگونه می‌توان روشهای آموزش نماز و قرآن و ذکر و دعا را در دوره ابتدایی به کار بست.

تربیت اخلاقی

- اصول تربیت اخلاقی
- روشهای زمینه ساز در تربیت اخلاقی
- روشهای پرورش آگاهی و بصیرت اخلاقی
- روشهای پرورش گرایشها و عاداتهای مطلوب اخلاقی
- روشهای اصلاح رفتارهای نامطلوب

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- مطالعه منابع تعلیم و تربیت اسلامی و استخراج اصول و روشهای تربیت اخلاقی

فعالیت‌های عملکردی:

- در باره چگونگی کاربرد روشهای مطرح شده در موقعیت خاص، برای مثال در کلاس چهارم ابتدایی، تحقیق کند.
- در باره شرایط کاربرد هر یک از روشها تحقیق کند.
- کاربرد این روشها در یک مدرسه را بررسی و نقد و ارزیابی کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره‌گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی
پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو
انجام فعالیت‌های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

حسینی زاده، سیدعلی (۱۳۹۴). سیره تربیتی پیامبر (ص) و اهل بیت (ع). یک جلدی. پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
طوسی، اسدالله (۱۳۹۳). سیره تربیتی و اخلاقی پیامبر و اهل بیت (علیهم السلام) در خانه و خانواده. تهران: انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره).

منابع فرعی:

طباطبایی، محمد حسین، سنن النبی، ترجمه و تحقیق محمدهادی فقهی، تهران: اسلامیه، ۱۳۵۴ش.
مرتضی، مطهری (۱۳۸۰). سیری در سیره نبوی. تهران: انتشارات صدرا

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیتهای یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیتها ۵ نمره
ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای
ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاکها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «نظام تربیتی اسلام (براساس قرآن و روایات پیامبر (ص) و اهل بیت (ع))»

۱. معرفی درس و منطق آن:

تعلیم و تربیت به عنوان نهادی اجتماعی، یکی از اجزا و عناصر مهم هر فرهنگ و تمدن است که یکی از وظایفش انتقال فرهنگ به نسل جدید و رشد و تعالی آن است. از آنجا که فرهنگ و تمدن کشور ما اسلامی است، وظیفهٔ تعلیم و تربیت تربیت نسل جدید بر اساس آموزه‌های اسلامی و در یک کلام، تربیت انسان مؤمن و مسلمان است و این مستلزم آشنایی عمیق معلمان با نظام تربیتی اسلام است. در این واحد معلمان با عناصر و مؤلفه‌های تعلیم و تربیت اسلامی آشنا شده و توانایی می‌یابند وضعیت مطلوب تربیتی برای دانش‌آموزان خود را تشخیص داده و فعالیت‌ها و اقدامات رایج تربیتی را بر اساس معیارهای نظام تربیتی اسلام ارزیابی و نقد کنند.

نام درس: نظام تربیتی اسلام (براساس قرآن و روایات پیامبر (ص) و اهل بیت (ع))				مشخصات درس نوع درس: نظری تعداد واحد: ۳ واحد نظری زمان درس: ۴۸ ساعت پیش‌نیاز: نحوه تدریس:
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: ویژگیها، عناصر و مؤلفه‌های نظام تربیتی اسلام را توصیف و تحلیل کند. بر اساس نظام تربیتی اسلام، وضعیت موجود تربیتی را شناسایی و وضعیت مطلوب تربیتی را ترسیم و هر دو وضع را تحلیل کند. بر اساس نظام تربیتی اسلام، فعالیت‌ها و اقدامات تربیتی رایج را ارزیابی و نقد کند.				شایستگی اساسی: Ck ۱-۱ & ۱-۲ Pck ۳-۱ & ۴-۱ Gk
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
ویژگیها، عناصر و مؤلفه‌های نظام تربیتی اسلام را با یکی از نظام‌های تربیتی رایج غربی مقایسه و وجوه تمایز و تشابه آن‌ها را به دست آورد	ربط و نسبت هر یک از عناصر و مؤلفه‌های نظام تربیتی اسلام را با عناصر و مؤلفه‌های دیگر توصیف و تحلیل می‌کند.	ویژگیها، عناصر و مؤلفه‌های نظام تربیتی اسلام را بر اساس منبع معرفی شده به زبان خود توصیف می‌کند	توصیف و تحلیل ویژگیها، عناصر و مؤلفه‌های نظام	
دلایل خود را برای ترسیم وضع مطلوب به تفصیل بیان کند.	وضع مطلوب را ترسیم کند.	وضع موجود را شناسایی کند.	تحلیل و شناسایی وضعیت موجود و مطلوب	

ارزیابی فعالیتها و اقدامات رایج تربیتی بر اساس معیارهای نظام تربیتی اسلام	فعالیتها و اقدامات رایج تربیتی در موقعیت خود (برای مثال در دبیرستان محل تحصیل خود) را شناسایی و توصیف می کند	فعالیتها و اقدامات رایج تربیتی را با معیارهای برگرفته از نظام تربیتی اسلام را تطبیق می دهد و ارزیابی می کند.	دلایل خود را برای نقاط قوت و ضعف شناسایی شده، توضیح می دهد.
---	--	--	---

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

چیستی و ضرورت نظام تربیتی اسلام

- تعریف نظام، تعلیم و تربیت و نظام تعلیم و تربیت اسلامی
- عناصر و مؤلفه‌های نظام تعلیم و تربیت اسلامی
- ویژگیهای نظام تعلیم و تربیت اسلامی
- ضرورت آشنایی با نظام تعلیم و تربیت اسلامی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تهیه فهرستی از تعاریف مختلف در باره نظام تعلیم و تربیت اسلامی و انتخاب یک تعریف و ارائه دلیل برای آن

مبانی تعلیم و تربیت اسلامی

- چیستی مبانی در تربیت اسلامی
- جایگاه مبانی در تربیت اسلامی
- انواع مبانی در تربیت اسلامی
- مبانی انسان‌شناختی تعلیم و تربیت اسلامی
- مبانی ارزش‌شناختی تعلیم و تربیت اسلام
- ...

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده و مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی مهم‌ترین مبانی انسان‌شناختی و ارزش‌شناختی تعلیم و تربیت اسلامی با مراجعه به منابع اسلامی
- شناسایی و بیان دلالت‌های تربیتی هر یک از مبانی

فعالیت عملکردی:

- یک تصویر کلی از مبانی انسان‌شناختی ارائه داده و بر اساس آن روش‌های آموزش و روش‌های پژوهش را تبیین کند.
- مبانی انسان‌شناختی اسلامی را با یکی از انسان‌شناسی‌های رایج مقایسه کرده، وجوه تمایز و تشابه دلالت‌های تربیتی آن دو را مشخص کند. (این دو عملکرد در باره دیگر مبانی نیز قابل اجراست)

اهداف تعلیم و تربیت اسلامی

- هدف غایی تعلیم و تربیت اسلامی
- اهداف واسطی تعلیم و تربیت اسلامی

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- استخراج اهداف غایی و واسطی از منابع و متون اسلامی

فعالیت‌های عملکردی:

- میزان انطباق فعالیت‌های معلمان خود در دوره دبیرستان را با اهداف غایی و واسطی تعلیم و تربیت اسلامی را بررسی کند.
- اهداف غایی فعالیت‌های تربیتی دبیرستان محل تحصیل خود را شناسایی و نقد و بررسی کند.

اصول تعلیم و تربیت اسلامی

- اصل انطباق جریان تربیت با آموزه‌های اسلامی
- اصل تدریج و تعالی مرتبتی
- .....

فعالیت‌های یادگیری

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- استخراج اصول تعلیم و تربیت اسلامی از منابع و متون اسلامی

فعالیت‌های عملکردی

- میزان انطباق فعالیت‌های معلم دینی خود در دوره دبیرستان را با اصول تعلیم و تربیت اسلامی بررسی کند.
- تحقیق کند و معلوم کند چگونه می‌توان اصول تعلیم و تربیت را در دوره ابتدایی به کار بست.

ساحت‌های تعلیم و تربیت اسلامی

- ساحت تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی
- ساحت تربیت اجتماعی و سیاسی
- ....

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- مطالعه منابع تعلیم و تربیت اسلامی و استخراج نظریاتی که در باره ساحتها مطرح شده است.

فعالیت‌های عملکردی:

.... -

مراحل، عوامل و موانع تعلیم و تربیت اسلامی

- مراحل تعلیم و تربیت اسلامی
- عوامل و موانع تعلیم و تربیت اسلامی

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- مطالعه منابع تعلیم و تربیت اسلامی و استخراج نظریاتی که در بارهٔ مراحل مطرح شده است.
- مطالعه منابع تعلیم و تربیت اسلامی و استخراج نظریاتی که در بارهٔ عوامل و موانع مطرح شده است.

فعالیت‌های عملکردی:

- عوامل و موانع مؤثر بر فعالیت‌های تربیتی یک معلم در یک کلاس را بررسی کرده و راهکارهایی برای رفع موانع ارائه کند.
- از راهکارهای ارائه شده با ارائه دلیل دفاع کند. (این دو فعالیت عملکردی در بارهٔ مراحل نیز قابل اجراست)
- با بررسی وضعیت دانش‌آموزان کلاس، روش یا روش‌های تربیتی مناسب با آن‌ها را معرفی کند.
- دلایل انتخاب خود را بیان کند.

روش‌های تعلیم و تربیت اسلامی

- اعطای بینش
- الگوسازی
- انداز و تبشیر
- تشویق
- تنبیه
- فراهم آوردن موقعیت مناسب
- ....

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- مطالعه منابع تعلیم و تربیت اسلامی و استخراج نظریاتی که در بارهٔ هر یک از روشها مطرح شده است.

فعالیت‌های عملکردی:

- در بارهٔ چگونگی کاربرد روشهای مطرح شده در موقعیت خاص، برای مثال در کلاس چهارم ابتدایی، تحقیق کند.
- در بارهٔ شرایط کاربرد هر یک از روشها تحقیق کند.
- کاربرد این روشها در یک مدرسه را بررسی و نقد و ارزیابی کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره‌گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی
پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو
انجام فعالیت‌های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

بهشتی، محمد (۱۳۸۸). مبانی تربیت در قرآن. تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
باقری، خسرو (۱۳۸۴). نگاهی دوباره تربیت اسلامی، جلد اول، تهران: انتشارات مدرسه.

منابع فرعی:

آیت الله مصباح یزدی و دیگران. (۱۳۹۱). فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی. بخش سوم. تهران: موسسه فرهنگی مدرسه برهان (انتشارات مدرسه).

باقری، خسرو (۱۳۹۰). درآمدی بر فلسفه تعلیم و تربیت در جمهوری اسلامی، جلد اول. نشر علمی و فرهنگی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره
ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران»

۱. معرفی درس و منطق آن

۱-۱- معلمان به عنوان مهم ترین عامل فرآیند تربیت در صورتی می توانند به شکلی فکورانه، نوآورانه و متناسب با موقعیت خاص زمانی و مکانی به نقش آفرینی موثر در این جریان بپردازند که با اتکا بر فلسفه تربیتی معین و معتبری، مجموعه ای از ملاک ها و معیارهای مشخص را جهت راهنمایی تدابیر و عمل تربیتی خویش در شرایط و موقعیت های خاص و غیرقابل پیش بینی مد نظر داشته باشند؛

۱-۲ از سوی دیگر معلمان در هر جامعه ارزش مدار و متعهد به یک نظام فکری و ارزشی معین، لازم است با مضامین اصلی فلسفه تربیتی مقبول آن جامعه عمیقاً آشنا شده و آن را بپذیرند تا به مثابه چهارچوب راهنمای عمل تربیتی-به منزله عمل اجتماعی هدفمندو دارای آثار و ابعاد جمعی- از آن بهره مند شوند. لذا معلمان جامعه اسلامی به منظور ایتنای مجموعه فعالیت های تربیتی خود بر اساس نظام معیار اسلامی و لوازم تربیتی آن، علاوه بر آشنایی دقیق با نظام تربیتی اسلام باید با فلسفه تربیت اسلامی در قالب فلسفه تربیتی مقبول جامعه اسلامی خود آشنایی عمیق داشته و نسبت به آن التزام عملی داشته باشند؛

۱-۳ از آنجا که «فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران» به عنوان مصداقی از فلسفه تربیتی جامعه اسلامی ایران در دوران معاصر طی سالیان اخیر براساس تلاشی روشمند و با استفاده بهینه از خرد جمعی تدوین و تحت اشراف شورای عالی انقلاب فرهنگی اعتبار بخشی و تایید شده است ضروری است همه معلمان آینده جامعه اسلامی ایران ضمن دروس تربیتی برنامه درسی تربیت معلم مفاهیم اصلی، مضامین و محتوای این مجموعه نظری مدون را به عنوان مهم ترین سند تربیتی کلان جامعه بخوبی درک نمایند و بتوانند دلالت ها و پیامدهای آن را برای هدایت انواع تربیت-به لحاظ تعیین اهداف، اصول، سیاستها، برنامه ها، محتوا، روشها و رویکردها- در نظام جمهوری اسلامی ایران طی دهه های آینده شناسایی و پیگیری کنند.

نام درس: فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران	
مشخصات	
درس	اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:
نوع درس: نظری	۱- با درک مبانی و اصول فلسفه تربیت در جامعه اسلامی ایران نقش آن در هدایت و ساماندهی امر تربیت در جامعه اسلامی ایران را تبیین نماید.
تعداد واحد: ۳	۲- با مطالعه و مقایسه مفاهیم و مولفه های اصلی فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران با سایر دیدگاههای فلسفی نقاط قوت و ضعف هر یک از آنها را شناسایی کند و فلسفه تربیتی خود به عنوان معلم را تبیین نماید.
واحد	
زمان درس:	
۴۸ ساعت	
پیشنیاز: دروس	
معارف اسلامی ۱ و	
۲ و درس انسان	
شناسی در اسلام	
نحوه تدریس:	
نظری	

شناسایی

اساسی:

اندیشه ورزی در باره
چیستی، چرایی
و چگونگی فرآیند
تربیت (به منظور
هدایت عمل و
موقعیت تربیتی خود
و دیگران)

سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها
می تواند رابطه میان مبانی و اصول را به عنوان یک مجموعه نظام مند با ارائه استدلال منطقی تبیین نموده و نقش آن را در اتخاذ تصمیمات تربیتی تحلیل کند.	می تواند رابطه میان مبانی و اصول را به عنوان یک مجموعه سازوار تبیین کند و برای آن مثال های تربیتی ارائه نماید.	می تواند رابطه میان مبانی و اصول تربیت را توضیح دهد اما قادر به تبیین مستدل آنها به عنوان یک مجموعه سازوار نیست.	مبانی و اصول
می تواند دیدگاهها را با فلسفه تربیت اسلامی مقایسه نموده و نقاط قوت وضعف آن - براساس مضامین فلسفه تربیت در ج.ا.ا- در عرصه عمل تربیتی تبیین کند	می تواند پس از توصیف توانسته نکات مشترک و تمایز سایر دیدگاه ها با تربیت اسلامی را در مقام عمل تربیتی تشخیص دهد، لیکن قادر به نقد و ارزیابی مبنایی و مستدل آن دیدگاه نیست	در مقایسه دیدگاه ها با مبانی و اصول تربیت اسلامی به برخی شباهت ها یا تفاوت ها اشاره کرده است و نتوانسته وجوه متمایز کننده آن را عرصه عمل تربیت تبیین کند.	مقایسه دیدگاه های فلسفی
قادر است فلسفه تربیتی شخصی خود را مبتنی بر مبانی و اصول فلسفه تربیت اسلامی تبیین کند و تأثیر تصمیمات تربیتی مبتنی بر آن را با ذکر مثال ها و نمونه ها	توانایی تحلیل فلسفه تربیت اسلامی و اتخاذ تصمیمات بر اساس آن در موقعیت های روشن و شناخته شده را داراست اما نمی تواند آن ها را در قالب فلسفه شخصی خود	می تواند ارتباط اصول و مبانی تربیت اسلامی را در عمل حرفه ای خود به صورت نمونه مورد بحث قرار دهد اما نمی تواند متناسب با تجارب و موقعیت خاص فلسفه	فلسفه معلمی

روشن نماید.	تبيين کند.	تربيتى خود را تبیین کند.	
-------------	------------	--------------------------	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

بخش اول: آشنایی با فلسفه تربیت و تاریخچه و جایگاه آن (چهار جلسه)

فصل اول: تعریف فلسفه تربیت، قلمرو مباحث، پیشینه و ضرورت مطالعه آن

فصل دوم: آشنایی با برخی از دیدگاه‌های کلاسیک و معاصر در فلسفه تربیت و بررسی آنها

فصل سوم: رویکرد اسلامی به فلسفه تربیت و اهمیت مشخصات آن

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع‌آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تعریف فلسفه تربیت و تبیین قلمرو مباحث آن

- تبیین و تشریح اهمیت و ضرورت آشنایی با فلسفه تربیت بخصوص برای معلمان و مربیان

- توصیف اجمالی برخی از دیدگاه‌های کلاسیک و رایج در فلسفه تربیت و بیان اهمیت نقاط قوت و ضعف آنها

- تبیین مختصر رویکرد اسلامی به فلسفه تربیت و بیان وجوه تمایز محتوایی آن از رویکردهای غربی

بخش دوم: معرفی فلسفه تربیتی جامعه اسلامی ایران (فلسفه تربیت در ج.ا.ا) و خصوصیات و جایگاه آن (دو جلسه)

فصل پنجم: تبیین انواع فلسفه تربیت (تاریخی، نظری، شخصی و اجتماعی) و نقش متفاوت فلسفه تربیتی اجتماع

فصل ششم: تدوین فلسفه تربیتی اجتماع متناسب با رویکرد اسلامی برای جامعه اسلامی معاصر ایران و نقش آن

بخش سوم: توصیف و تبیین مضامین فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران (شش تا هشت جلسه)

فصل هفتم: مرور بر اهم مبانی اساسی تربیت و باهم نگری آنها

- مبانی هستی‌شناختی

- مبانی انسان‌شناختی

- مبانی معرفت‌شناختی

- مبانی ارزش‌شناختی

- مبانی دین‌شناختی

- باهم نگری مبانی اساسی تربیت

فصل هشتم: تبیین اهم مفاهیم کلیدی تربیت

- مفاهیم کلیدی دسته اول: حیات طیبه، نظام معیار اسلامی، هویت، جامعه صالح،

- مفاهیم کلیدی دسته دوم: فرآیند تعاملی، زمینه‌سازی، مربی، متربی، هدایت، کسب شایستگی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی

فصل نهم: تبیین چپستی تربیت و مولفه‌های آن

- بیان تعریف برگزیده تربیت

- تبیین خصوصیات تعریف برگزیده و قلمرو آن

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده و مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث در باره تناسب تعریف و ویژگی های تربیت با مبانی اساسی تربیت

فعالیت عملکردی:

- مقایسه تعریف برگزیده تربیت با تعاریف دیگر تربیت (اعم از تعریف سایر مکاتب و یا دیگر متفکران مسلمان)
- نقد و ارزیابی برنامه ها و تجارب تربیتی خود یا دیگران از منظر ویژگی های تربیت.

فصل دهم: تبیین چرایی تربیت

- بیان ضرورت تربیت و جایگاه آن (در مقایسه با دیگر فعالیت های اجتماعی)

- تبیین غایت و نتیجه تربیت (نتایج مشترک و اختصاصی)

- تبیین اهداف تربیت (شایستگی های مشترک و اختصاصی)

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده و مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث و مقایسه اهداف تبیین شده با اهداف سایر دیدگاه های تربیتی
- بحث و بررسی چگونگی ارتباط اهداف تبیین شده با مبانی اساسی تربیت

فعالیت های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت تربیتی (برنامه ها و طر حهای تربیتی) و بررسی آن از منظر اهداف تربیت

فصل یازدهم: تبیین چگونگی تربیت

- تبیین انواع تربیت (رسمی/غیررسمی، عمومی/تخصصی، الزامی/اختیاری وساحت های شش گانه)

- بیان اصول عام حاکم بر جریان تربیت

- بیان عوامل و نهادهای سهیم و موثر در فرآیند تربیت

- تبیین ارکان تربیت

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- شناسایی و بررسی دلالت های فلسفه تربیت در ج.ا.ا. برای بهبود جریان تربیت (در گستره انواع تربیت)

فعالیت های عملکردی:

- مشاهده یک مدرسه و نقد مناسبات و برنامه های آن از منظر اصول عام تربیت
- تحلیل نقش عوامل و نهادهای موثر در عملکرد یکی از انواع تربیت غیر رسمی
- بررسی چند طرح و برنامه اجرایی در نظام تربیت رسمی و عمومی و نقد آنها از منظر اصول عام تربیت

بخش چهارم: التزام به فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران؛ چرا و چگونه؟ (دو تا سه جلسه)

فصل دوازدهم: تدوین فلسفه تربیتی شخصی معلم فکور؛

- معلم فکور و ضرورت داشتن فلسفه تربیتی شخصی

- ارتباط فلسفه تربیتی شخصی معلم فکور با فلسفه تربیتی مدرسه

- نسبت فلسفه تربیتی شخصی معلم با فلسفه تربیتی اجتماع
- نسبت فلسفه تربیتی شخصی معلم فکور با تجارب و موقعیت تربیتی خود او

فصل سیزدهم: ساماندهی و هدایت انواع تربیت براساس مفاد فلسفه تربیت در ج.ا.ا.
- تعریف وظایف و ماموریت انواع نهادهای تربیتی جامعه اسلامی ایران براساس مفاد فلسفه تربیت در ج.ا.ا.
- تنظیم سیاست ها و برنامه های تربیتی در همه انواع تربیت براساس دلالت های فلسفه تربیت در ج.ا.ا.
- ایجاد هماهنگی میان همه نهادها و عوامل سهیم و موثر در جریان تربیت (بخصوص ارکان تربیت) براساس مفاد فلسفه تربیت در ج.ا.ا.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی
پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو
انجام فعالیت های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). مبانی نظری تحول بنیادین تعلیم و تربیت رسمی و عمومی (بخش نخست تا صفحه ۱۹۲). وزارت آموزش و پرورش.

منابع فرعی:

- کتب درسی فلسفه تعلیم و تربیت (نلر، شریعتمداری، شعاری نژاد، ابراهیم زاده، اوزمن، بهشتی، پاک سرشت، باقری، و...)
و مقالات مربوط به نقش فلسفه تربیت در بهبود سیاست و عمل تربیتی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۲ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۴ نمره
ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۴ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزشیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران»

۱. معرفی درس و منطق آن

عمل اصیل تربیتی عملی فکورانه و اندیشه ورزانه است عملی است که که مبتنی بر درک و فهم موقعیت است . در واقع یکی از لوازم اصلی تحقق یک عمل اصیل تربیتی داشتن توانایی تحلیل درست از شرایط و بستر موجود و مواجهه انتقادی با آن و تلاش برای اصلاح و بهبود موقعیت است . موقعیتی که عمل فکورانه معلم در آن بروز و ظهور می یابد ، نهادی است که نوع خاصی از تربیت را که همان تربیت رسمی و عمومی (قانون مند ، سازماندهی شده ، همگانی) را تمهید و ارائه می دهد. این سخن بدان معنی است که همل تربیتی معلم بر روی چنین بستری تحقق می یابد از این رو معلم بیش از موضوع دیگری لازم است با کسب شناخت ابعاد و مولفه های مختلف فلسفه تربیت رسمی و عمومی قادر به تحلیل و ارزیابی و اصلاح عمل فردی و برنامه ها و طرحها باشد.

نام درس: فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران				مشخصات درس
				نوع درس: نظری
				تعداد واحد: ۲ واحد
				زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی:
				<i>Pck& ۱-۲ & ۱-۱ Ck</i>
				<i>۴-۱ Gk & ۳-۱</i>
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
با بررسی موقعیتهای تربیتی مختلف (عمل فردی و طرحها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین و مقایسه می کند.	با بررسی موقعیتهای تربیتی مختلف (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) آنها را از منظر چستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین (دلیل آوری) کند.	قادر نیست موقعیتهای مختلف تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین (دلیل آوری) و مقایسه کند.	ارزیابی موقعیتهای تربیتی بر اساس چستی و چرایی و چگونگی فلسفه تربیت رسمی	
دلایل و عوامل موثر در ایجاد ضعف و قوت در عناصر و مولفه های موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و	برای ضعف ها و قوت های (ارزشها و اصول تربیتی مبتنی بر چستی و چرایی فلسفه تربیت رسمی و عمومی) در	ارزشها و اصول تربیت مبتنی بر چستی و چرایی فلسفه تربیت رسمی و عمومی عناصر و مولفه های موقعیت های	ارزیابی ارزشها و اصول تربیت مبتنی بر چستی، چرایی	

برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را بیان می کند و پیشنهاد های مناسب برای بهبود آن ارائه می دهد.	عناصر و مولفه های موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) شناسایی شده (توجیهات مناسبی ارائه می دهد.	تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی را صرفا شناسایی می کند.	و چگونگی فلسفی تربیت رسمی	
---	--	--	----------------------------------	--

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

• بخش اول: مفهوم پردازی تربیت رسمی و عمومی

- تبیین تربیت رسمی و عمومی
- ضرورت و امکان تربیت رسمی و عمومی
- تاریخچه تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تهیه تاریخچه مختصری از تربیت رسمی و عمومی در ایران و جهان

بخش دوم: مبانی تربیت رسمی و عمومی در نظام جمهوری اسلامی ایران

- مبانی سیاسی
- مبانی حقوقی
- مبانی جامعه شناختی
- مبانی روان شناختی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی

فعالیت عملکردی:

- نقد مبانی از منظر کفایت آنها و یا سازگاری درونی

فصل سوم: چیستی تربیت رسمی و عمومی در نظام جمهوری اسلامی ایران

- نقد الگوهای رایج تربیت رسمی و عمومی
- ویژگی های تربیت رسمی و عمومی متناسب با کشور جمهوری اسلامی ایران
- تعریف تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث در باره تناسب ویژگی های تربیت رسمی و عمومی با مبانی و فلسفه تربیت

فعالیت عملکردی:

- مقایسه ویژگی ها تربیت رسمی و عمومی با الگوهای دیگر
- نقد و ارزیابی برنامه ها و فعالیت های موجود از منظر ویژگی های تربیت رسمی و عمومی .

• چرایی تربیت رسمی و عمومی

- هدف تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث و مقایسه هدف تبیین شده با اهداف دیدگاه های مختلف
- بحث و بررسی ارتباط هدف تبیین شده با مبانی فلسفه تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت تربیتی (برنامه ها و طرح های) و بررسی آن از منظر هدف تربیت رسمی و عمومی

• چگونگی تربیت رسمی و عمومی

- اصول حاکم بر جریان تربیت رسمی و عمومی
- ویژگی های مدرسه مطلوب
- ارکان تربیت رسمی و عمومی
- چرخش های اساسی در تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بررسی نتایج اصول و ویژگی های تربیت رسمی و عمومی در عمل فردی معلم و برنامه ها و طرح ها و مناسبات حاکم بر مدرسه

- بررسی نتایج چرخش های اساسی در عمل فردی و عمل نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های عملکردی:

- مشاهده یک مدرسه و نقد مناسبات و برنامه های آن از منظر اصول و ویژگیهای مدرسه
- بررسی چند طرح و برنامه اجرایی در نظام تربیت رسمی و عمومی و نقد آن از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی

• مشخصات و ویژگی های نظام تربیت رسمی و عمومی

- تعریف و قلمرو نظام تربیت رسمی و عمومی
- رهیافت نظام تربیت رسمی و عمومی
- رویکردهای اساسی نظام تربیت رسمی و عمومی
- روابط نظام تربیت رسمی و عمومی با ارکان و نهادهای دیگر
- ساختار نظام تربیت رسمی و عمومی

- مولفه ها نظام تربیت رسمی و عمومی
- زیر نظام های نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی

فعالیت های عملکردی:

- بررسی و نقد عملکرد یکی از مولفه های نظام تربیت رسمی و عمومی از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و نقد عملکرد یکی از زیر نظام های تربیت رسمی و عمومی از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و ارزیابی میزان روابط موجود نظام تربیت رسمی و عمومی با ارکان دیگر
- ارزیابی تناسب رهیافت ها و رویکردهای نظام تربیت رسمی و عمومی با مبانی و فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران

• بخش اول رهنامه نظام تربیت رسمی و عمومی

- مشخصات کلی نظام تربیت رسمی و عمومی
- الگوهای نظری زیر نظام های شش گانه تربیت رسمی و عمومی
- چرخشهای اساسی و تحول آفرین در نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- تحلیل و بررسی چرخشهای اساسی
- تحلیل و بررسی الگوهای نظری زیرنظام ها
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- بررسی و تحلیل ارتباط الگوهای نظری زیر نظام ها با مبانی نظری آنها در فلسفه تربیت و فلسفه تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و تحلیل ارتباط مشخصات کلی نظام تربیت رسمی و عمومی با مبانی نظری آنها در فلسفه تربیت رسمی و عمومی
- بررسی نتایج چرخشهای اساسی در عمل فردی و عمل نظام تربیت رسمی و عمومی
- مشاهده یک مدرسه و نقد مناسبات و برنامه های آن از منظر چرخشهای اساسی
- بررسی چند طرح و برنامه اجرایی در نظام تربیت رسمی و عمومی و نقد آن از منظر چرخش های اساسی
- نقد و بررسی برنامه های موجود در نظام تربیت رسمی و عمومی از منظر رهنامه

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی
- پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو
- انجام فعالیت های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به

روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). مبانی نظری تحول بنیادین تعلیم و تربیت رسمی و عمومی (بخش دوم صفحه ۱۹۳ تا ۴۴۴). وزارت آموزش و پرورش.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۵ نمره

ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای

ارزشیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «اسناد، قوانین و سازمان آموزش و پرورش در جمهوری اسلامی ایران»

۱- معرفی درس و منطق آن

از جمله ویژگی‌های تربیت رسمی و عمومی قانون مند بودن است. سازو کارها اهداف و ابعاد دیگر این نوع تربیت مبتنی بر قوانین و مقرراتی است که توسط مراجع قانونگذار و تصمیم‌گذار تدوین و تصویب شده است. عمل تربیت در بستر تربیت رسمی و عمومی مبتنی بر این قوانین و مقررات است. از این رو معلم به عنوان کارگزاری که در این بستر به عمل تربیت اقدام می‌کند لازم است با این بستر وزمینه آگاهی و معرفت داشته باشد. یعنی که شناخت و فهم عمیق از اسناد راهبردی، قوانین و مقررات و سازمان این نهاد از لوازم و پیش نیازهای ضروری برای ایفای نقشهای حرفه‌ای معلمی است که دانشجو معلمان باید به کسب آن نایل آیند.

نام درس: «اسناد، قوانین و سازمان آموزش و پرورش در جمهوری اسلامی ایران»				مشخصات درس
<p>۱- اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیت رسمی) را از منظر اسناد تحول بنیادین تبیین و مقایسه کند.</p> <p>موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیتی) را از منظر قوانین و مقررات نقد کند.</p> <p>هماهنگی و تناسب سازمان و قوانین نظام تربیت رسمی و عمومی را با اسناد راهبردی و رهنامه بررسی و نقد نماید</p>				<p>نوع درس: نظری</p> <p>تعداد واحد: ۲ واحد</p> <p>زمان درس: ۳۲ ساعت</p> <p>پیشنیاز: فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران</p>
				<p>شایستگی اساسی: PK</p>
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
<p>با بررسی موقعیت‌های تربیتی مختلف تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیت رسمی و عمومی) آن‌ها را از منظر تناسب با راهبردها و راهکارهای اسناد تحولی نظام تربیت رسمی و مقایسه کند.</p>	<p>با بررسی موقعیت‌های تربیتی مختلف تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیت رسمی و عمومی) آن‌ها را از منظر راهبردها و اصول اسناد تحولی تربیت رسمی و عمومی تبیین (دلیل‌آوری) کند.</p>	<p>موقعیت‌های مختلف تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیت رسمی و عمومی) را صرفاً بررسی و از منظر راهکارها و راهبردها توصیف می‌کند.</p>	<p>تبیین و مقایسه موقعیت‌های مختلف تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیت رسمی و عمومی) بر اساس اسناد تحولی</p>	

<p>نقد موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیتی) بر اساس قوانین و مقررات نظام تربیت رسمی و عمومی</p>	<p>قوانین و مقررات مرتبط با موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیتی) را صرفاً شناسایی و تشریح می‌کند.</p>	<p>ضعف‌ها و قوت‌های موجود در عناصر و مؤلفه‌های موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیتی) را بر اساس قوانین و مقررات نظام تربیت رسمی شناسایی کرده و توجیهات مناسبی ارائه می‌دهد.</p>	<p>دلایل و عوامل مؤثر در ایجاد ضعف و قوت در عناصر و مؤلفه‌های موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیتی) را بیان می‌کند و پیشنهادهای مناسب برای بهبود آن ارائه می‌دهد.</p>
<p>بررسی و نقد هماهنگی و تناسب سازمان و قوانین نظام تربیت رسمی و عمومی را با اسناد راهبردی و رهنامه</p>	<p>قوانین و مقررات و راهبردها و راهکارهای اسناد تحولی نظام تربیت رسمی و عمومی را صرفاً تشریح می‌نماید.</p>	<p>ناهماهنگی‌ها و عدم تناسب‌ها بین قوانین و مقررات و راهبردها و راهکارهای اسناد تحولی را شناسایی و تشریح می‌کند.</p>	<p>دلایل ناهماهنگی‌ها و عدم تناسب‌ها بین قوانین و مقررات و راهبردها و راهکارهای اسناد تحولی را شناسایی می‌کند.</p>

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

بخش اول: سند تحول بنیادین

- ضرورت وجود اسناد راهبردی
- چشم انداز و اهداف سند تحول
- راهبردهای کلان

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- بحث در باره اهداف کلان و راهبردهای اصلی سند تحول
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- مقایسه سند تحول بنیادین با چهارچوبهای تعریف شده در برنامه‌ریزی راهبردی (استراتژیک)
- نقد و بررسی راهکارهای سند تحول از منظر ارتباط با مبانی نظری
- نقد و بررسی سند تحول از منظر سازگاری درونی عناصر و مولفه‌ها و راهکارها

- نقد و بررسی برنامه درسی موجود از منظر سند برنامه درسی ملی

بخش دوم: سند برنامه درسی ملی

- چشم انداز و اصول برنامه درسی ملی
- رویکرد برنامه درسی ملی
- حوزه های تربیت و یادگیری

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث در باره آثار رویکرد برنامه درسی بر جریان یادگیری کلاسی
- بحث در باره حوزه های یادگیری و ارتباط آنها با همدیگر

فعالیت عملکردی:

- نقد و بررسی سند برنامه درسی ملی از منظر ارتباط با مبانی نظری
- نقد و بررسی سند برنامه درسی ملی از منظر سازگاری درونی
- نقد هر یک از حوزه های یادگیری در تناسب با مبانی نظری و اسنادبالا دستی

بخش سوم: سازمان و تشکیلات وزارت آموزش و پرورش

- سازمان اداری گذشته و اکنون نظام تربیت رسمی و عمومی
- ساختار و تشکیلات شورای عالی آموزش و پرورش شورای عالی انقلاب فرهنگی
- ساختار اداری در سطح استان و منطقه و مدرسه

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث در باره قوانین و مقررات و نقد آنها
- بحث و بررسی ساختار اداری استانی منطقه ای
- بحث در باره سازمان های وابسته مانند سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، نهضت سواد آموزی، کانون پرورش فکری و سازمان نوسازی
- بحث و بررسی ساختار اداری حوزه وزارتی

فعالیت های عملکردی:

- بررسی و ارائه گزارش از سازمان اداری اداره کل یک استان یا یک منطقه
- بررسی و ارائه گزارش از اهداف و ساختار اداری یکپاز سازمانه های وابسته

بخش چهارم: قوانین و مقررات نظام تربیت رسمی و عمومی

- قوانین مرتبط با نظام تربیت رسمی و عمومی (مصوبات مجلس)
- مقررات مهم و اساسی نظام تربیت رسمی و عمومی (مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش و شورای عالی انقلاب فرهنگی)
- آیین نامه اجرایی مدارس

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- بحث در باره تناسب قوانین و مقررات موجود با همدیگر
- بحث در باره دلایل تغییر در برخی قوانین و مقررات

فعالیت عملکردی:

- مقایسه قوانین مهم و اساسی نظام تربیت رسمی و عمومی در ایران در جهان
- بررسی و ارزیابی سیر تاریخی قوانین و مقررات نظام تربیت رسمی و عمومی
- بررسی چگونگی اجرای این نامه اجرایی در یک مدرسه و شناسایی مشکلات آن

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره‌گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی
پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو
انجام فعالیت‌های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). مبانی نظری تحول بنیادین تعلیم و تربیت رسمی و عمومی (بخش نخست تا صفحه ۱۹۲). وزارت آموزش و پرورش.
- شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). سند تحول بنیادین آموزش و پرورش.
- شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). سند برنامه درسی ملی. وزارت آموزش و پرورش.
- صافی، احمد (۱۳۸۵). سازمان و قوانین آموزش و پرورش. انتشارات سمت.

منابع فرعی:

- سایت وزارت آموزش و پرورش: www.medu.ir/Portal/Home
- سایت شورای عالی انقلاب فرهنگی: <http://sccr.ir/pages>
- سایت دولت: <http://dolat.ir>

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیرنده بین‌گروهی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره
ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «اخلاق حرفه‌ای معلم (با تاکید بر حقوق و تکالیف اسلامی)»

۱. معرفی درس و منطق آن

تربیت ماهیتی اخلاقی دارد. چنین نسبتی بین اخلاق و تربیت ایجاب می‌کند که تمامی عناصر و فرایندهای تربیت گوناگون از ارزش‌های اخلاقی متأثر باشد. در واقع هر موقعیت تربیتی یک موقعیت اخلاقی نیز می‌باشد که در آن کنشی اخلاقی رخ می‌دهد. یعنی مبتنی بر حقوق و تکالیفی از منظر اخلاقی است براین اساس معلم به مثابه عامل اصلی و هدایت کننده جریان تربیت در موقعیت‌های تربیتی باید در باره چیستی و چگونگی اصول اخلاقی (حقوق و تکالیف) حاکم بر موقعیت‌های تربیتی به شناخت وثیقی رسیده و نسبت به آن‌ها حساسیت داشته باشد. تا در عرصه عمل تربیت ارزش‌ها و اصول اخلاقی نمود یابد. به عبارتی دانشجویان باید به درک عمیق از ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) حاکم بر موقعیت‌های تربیتی برسند تا قادر باشند موقعیت‌های تربیتی را در راستای تحقق اهداف از منظر اخلاقی اصلاح و بهبود بخشند. حاکمیت اصول اخلاقی بر مناسبات جاری بر موقعیت‌های تربیتی از یک سو موجب تسریع و ارتقا رشد اخلاقی متریان خواهد شد واز سویی دیگر موجب ایجاد فضا و بستری مناسب برای تعالی متریان در ساحت‌های دیگر تربیت خواهد گردید.

نام درس: اخلاق حرفه‌ای معلم (با تاکید بر حقوق و تکالیف اسلامی)				مشخصات درس
<p>اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و سازمان‌های آموزشی) را از منظر اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) تحلیل و مقایسه می‌نمایید.</p> <p>موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و سازمان‌های آموزشی) را از منظر اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) نقد می‌نمایید.</p> <p>در شرایط تعارض آمیز اخلاقی حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) در موقعیت‌های تربیتی (فردی و سازمانی) قادر به تصمیم‌گیری است.</p>				<p>نوع درس: نظری</p> <p>تعداد واحد: ۳ واحد نظری</p> <p>زمان درس: ۴۸ ساعت</p>
				<p>شایستگی اساسی: PK</p>
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها پیامدها	
<p>تبیین (دلیل‌آوری) مناسبی برای چرایی وجوه اختلاف و اشتراک موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی)، نقاط اختلاف و اشتراک آن‌ها را از منظر ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) ارائه</p>	<p>با کنار هم نهادن موقعیت‌های تربیتی مختلف (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی)، نقاط اختلاف و اشتراک آن‌ها را از منظر ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) شناسایی</p>	<p>در موقعیت‌های مختلف تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) اصول و ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) را صرفاً شناسایی کرده و برای تحلیل خود دلایل</p>	<p>شناسایی و تحلیل موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) از منظر اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف)</p>	

می‌دهد.	می‌کند	قانع کننده ای ارائه نمی‌دهد.	
دلایل و عوامل مؤثر در ایجاد ضعف و قوت در یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) را از منظر اخلاق حرفه ای می‌کند و پیشنهادهای مناسب برای بهبود آن ارائه می‌دهد.	برای ضعف‌ها و قوت‌های شناسایی شده در یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) استدلال‌های اخلاقی (توجیهات) مناسبی از منظر اصول و ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) ارائه می‌دهد.	در مقایسه عناصر و مؤلفه‌های موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) با ارزش‌ها و اصول اخلاق حرفه ای (حقوق و تکالیف) صرفاً ضعف‌ها و قوت‌های موجود را در آن شناسایی و فهرست می‌نماید.	نقد موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی "معلم" و سازمان‌های تربیتی) از منظر اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه ای (حقوق و تکالیف)
با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) یکی از اصول و ارزش‌های اخلاقی موجود در موقعیت تعارض آمیز را انتخاب کرده و برای انتخاب و تصمیم خود دلایل قابل قبولی ارائه می‌دهد.	با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) تعارض آمیز اخلاقی نتایج و آثار هر یک از ارزش‌های اخلاقی حرفه ای (حقوق و تکالیف) را بررسی و تشریح می‌نماید.	با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) تعارض آمیز اخلاقی اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه ای متعارض (حقوق و تکالیف) را صرفاً شناسایی و بیان می‌نماید اما قادر به تحلیل نتایج آن‌ها نیست	تصمیم‌گیری در شرایط تعارض آمیز اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی)

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

بخش اول: چپستی اخلاق حرفه ای در تربیت

- حرفه و ابعاد آن
- اخلاق و تفاوت آن با هنجارهای اجتماعی دیگر
- اخلاق حرفه ای
- اخلاق حرفه در تربیت
- ابعاد اخلاق حرفه ای تربیت (اخلاق (حقوق و تکالیف) معلمی، اخلاق (حقوق و تکالیف) سازمان‌های تربیتی)

- دوگانه اخلاقی حق / مسئولیت (حقوق و تکالیف)

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تهیه فهرستی از تعاریف مختلف در باره اخلاق حرفه ای تربیت و انتخاب یک تعریف از اخلاق حرفه ای تربیت و ارائه دلیل برای آن

بخش دوم: چرایی و ضرورت اخلاق حرفه ای تربیت

- نقش و جایگاه اخلاق حرفه ای
- آثار و نتایج اخلاق حرفه ای در محیطهای تربیتی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسشهای طرح شده مشارکت در بحثهای کلاسی

فصل سوم: چگونگی اخلاق حرفه ای تربیت

اخلاق (حقوق و تکالیف) معلمی در زمینه:

- شیوه حضور در کلاس درس
- تدریس و آمادگی برای آن
- ارزشیابی دانش آموزان
- کلاس داری نظم
- ارتباط با همکاران
- ارتباط با والدین دانش آموزان
- ارتباط با جامعه محلی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسشهای طرح شده مشارکت در بحثهای کلاسی
- شناسایی مصادیق هر یک از وظایف در منابع و متون اسلامی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسئولیتها در تجارب زیسته معلمان و شخصیت برجسته تاریخی
- تشریح ارزش و اهمیت و پیامدهای هر یک از مسئولیتها به صورت مکتوب و ارائه به کلاس

فعالیت عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلمهای دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستارههای روی زمین) و بررسی آن از منظر مسئولیتهای معلم در زمینههای مختلف.
- مقایسه موقعیتهای یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلمهای دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستارههای روی زمین) از منظر مسئولیتهای معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیتها با هم.

اخلاق (حقوق و تکالیف) سازمانهای تربیتی در قبال:

- معلم و کارکنان

- دانش آموزان
- والدین دانش آموزان
- جامعه محلی و سازمان‌های تربیتی همجوار
- در قبال سطوح بالاتر مدیریت

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی مصادیق هر یک از وظایف در منابع و متون اسلامی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسئولیت‌ها در تجارب زیسته معلمان و شخصیت برجسته تاریخی
- تشریح ارزش و اهمیت و پیامدهای هر یک از مسئولیت‌ها به صورت مکتوب و ارائه به کلاس

فعالیت‌های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر مسئولیت‌های معلم در زمینه‌های مختلف.
- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.

مسائل اخلاق حرفه ای تربیت

- مفهوم شناسی تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی
- مصادق یابی تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی مانند:
  - مسائل اخلاقی در فرایندهای یاددهی یادگیری
  - مسائل اخلاقی در فرایند ارزشیابی تحصیلی دانش آموزان
  - مسائل اخلاقی در مدیریت کلاس
  - مسائل اخلاقی در ارتباط با والدین
  - مسائل اخلاقی در ارتباط با همکاران
  - مسائل اخلاقی در ارتباط با دانش آموزان با مشکلات ویژه
- و.....

- شیوه مواجهه با تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از مسائل اخلاقی در تجارب زیسته معلمان و شخصیت‌های برجسته تاریخی معلم (ایرانی، اسلامی و خارجی) و تحلیل موقعیت‌ها از نظر ارزش‌های متعارض در آن
- ارائه راه حل اخلاقی برای هریک از موقعیت‌های تعارض آمیز اخلاقی مطرح شده در کلاس و اقامه دلیل برای انتخاب خود

فعالیت‌های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر وجود تعارض اخلاق حرفه‌ای و شناخت ارزش‌های متعارض در آن
- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.
- شناخت ارزش‌های متعارض در یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی روایت‌های تاریخی یا تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی) و ارائه راه حل مناسب اخلاقی برای برون رفت از موقعیت تعارض آمیز و اقامه دلیل برای راه حل پیشنهادی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره‌گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی

پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو

انجام فعالیت‌های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

فرامرزی قراملکی، احد؛ برخورداری، زینب و موحدی، فائزه (۱۳۹۵)، اخلاق حرفه‌ای در مدرسه. تهران: موسسه خیریه شهید مهدوی.

حجتی، سیدمحمدباقر (۱۳۸۶)، آداب تعلیم و تربیت در اسلام، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران.

امیدوار، آ. ف. (۱۳۸۳)، اخلاق تدریس در آئینه آیات و روایات، دفتر نشر معارف، قم.

منابع فرعی:

بیرونی، راضیه و باقری، خسرو (۱۳۸۷)، مبانی و اصول اخلاق تدریس بر اساس فلسفه اخلاق اسلامی، روان‌شناسی و علوم تربیتی، سال سی و هشتم، ش ۳، ص ۱۱۵.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره

ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزشیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «تاریخ اندیشه‌ها و عمل تربیتی در اسلام و ایران»

۱. معرفی درس و منطق آن:

تعلیم و تربیت امروز ایران هنوز بشدت به تقلید و مصرف دانش ت.ت تولیدی جهان غرب متکی است، به همین دلیل با وجود تعدد دیدگاه های تربیتی - تعلیمی و گستردگی منابع در مراکز آموزش عالی کشور، کماکان معلمان مشکل شکاف میان تجویزات این دیدگاه ها با اقتضائات فرهنگی - بومی در مدرسه برجای خود باقی است. برای رفع این شکاف آشنایی با اندیشه های تربیتی و تجربیات عملی بومی که برخاسته از فرهنگ اسلامی- ایرانی است، می تواند دانشجو معلمان را با تولیدات بومی - فرهنگی جامعه شان در حوزه ی تعلیم و تربیت آشنا سازد. و این آشنایی در ایجاد هویت معلمی هم از حیث فکری و هم از حیث آشنایی با الگوهای قابل تامل و قابل استفاده، ایفای نقش می کند. سوم آن که پیش فرض ناخودآگاه برتری دانش تعلیم و تربیت مدرن را که حدود یک قرن است بر اندیشه ی دست اندرکاران این عرصه سیطره دارد، دچار خدشه می سازد. و بالاخره می تواند به حل مشکل گسست میان حال و گذشته ی تعلیم و تربیت ما که به واسطه ی مدرنیزاسیون ایجاد شده است، کمک کند. مشکل جدایی و احساس عدم سنخیت مسایل تعلیم و تربیت امروز و گذشته ی پیش مدرن ایران که ما نیازمند بازگشت به آن هستیم، به جز آشنایی با اندیشه ها و تجربیات مریبان و اندیشمندان مسلمان و ایرانی به عنوان یک قدم اولیه و ضروری میسر نخواهد بود.

نام درس: تاریخ اندیشه‌ها و عمل تربیتی در اسلام و ایران				مشخصات درس نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ واحد زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز:
۲- اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				
- تصویری کلان و کل گرایانه درباره ی روند عمل و اندیشه ی تربیت در طول هر دوره های تاریخی را ترسیم کند.				شایستگی اساسی: PK
- نسبت جایگاه کنونی اقدامات تربیتی را در بستر تلاش های انجام شده تاکنون توصیف و تحلیل کند.				
- هویت معلمی را از منظر تاریخی تربیتی تبیین کند.				
- الگو یا الگوهای معین یا تلفیقی برای معلمی و تدریس گزینش کرده و ارائه دهد.				
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	

<p>نگاهی تحلیلی و تبیینی به اندیشه ها و اقدامات تربیتی در هر دوره، با توجه به نسبت آن ها با مبانی ایجابی و نگاهی برآیندی در قالب تصویر محصولات تربیتی هر دوره ی تاریخی دارد.</p>	<p>زمینه ها و مبانی مختلف شکل گیری و تداوم اندیشه ها و اعمال تربیتی در هر دوره تاریخی را می شناسد و تحلیل می کند.</p>	<p>با اندیشه ها و اقدامات تربیتی در هر دوره به طور جزئی آشناست ولی مبانی شکل گیری و تداوم اندیشه ها و اعمال تربیتی را نمی داند.</p>	<p>ترسیم تصویری کلان و کل گرایانه درباره ی روند عمل و اندیشه ی تربیت</p>	
<p>به تبیین نسبت وضعیت موجود(اندیشه ها و اقدامات) گذشته و امروز و تعیین میزان سنخیت تلاش های امروز با اندوخته های تربیتی گذشته می پردازد.</p>	<p>به مقایسه ی وضعیت موجود اندیشه ها و عمل تربیتی با موارد متناظر در دوره های گذشته و یافتن مشابهت ها، تفاوت ها و علت آنها با توجه به مبانی آنها. می پردازد.</p>	<p>اندیشه ها و اقدامات تربیتی در دوره ی معاصر(حال) به عنوان آخرین دوره ی بررسی شده در طول دوره های چهارگانه تاریخی را توصیف می کند.</p>	<p>توصیف و تحلیل جایگاه کنونی اقدامات تربیتی در بستر تلاش های انجام شده تاکنون</p>	
<p>قادر است به تحلیل و تبیین هویت معلمی در گذشته و مقایسه ی آن با هویت معلمی در دوره ی معاصر بپردازد و می تواند تحلیل کند که سنخیت هویت معلمی امروز و گذشته چگونه است.</p>	<p>می داند که اندیشه ها و عمل تربیتی در هر دوره با هویت معلمی در هر دوره ی تاریخی چه نسبت و سنخیتی دارد.</p>	<p>می داند که معلمی در هر دوره ی تاریخی چه تعریف و جایگاهی دارد، چه ویژگی هایی دارد و چگونه ایفای نقش می کند و معلمان بزرگ چه کسانی بودند.</p>	<p>تبیین هویت معلمی از منظر تاریخی تربیتی</p>	

گزینش الگو برای معلمی	الگوهای را بر خاسته از اندیشه ها و اقدامات تربیتی در هر دوره پیشنهاد و به مقایسه ی الگوهای پیشنهادی با یکدیگر می پردازد. بدون این که معیارهای شناسایی و انتخاب دقیقی را ارائه دهد.	قادر به انتخاب الگوهای مناسب هر دوره و ارائه ی دلایل انتخاب ها در گزینش الگوی معلمی می باشد.	قادر به سنجش الگوهای مناسب انتخابی دوره ها با توجه به اقتضات تدریس در دوره ی معاصر و الگوهای پیشنهادی و گزینش شده ی این دوره است و می تواند الگوهای مناسب نهایی ارائه دهد.
-----------------------	--	--	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

توضیح یک : این عنوان آموزش و پرورش را در چهار دوره ی زمانی در بر می گیرد؛ در دوره ی باستان ایران، در دوره ی ایران اسلامی شده، در دوره ی ایران مدرن شده و دوره ی جمهوری اسلامی ایران

توضیح دو: ارائه ی اندیشه های تربیتی و عمل تربیت در طول تاریخ تعلیم و تربیت، لزوماً رابطه ی ضروری علت و معلولی نداشته اند. در واقع اندیشه های تربیتی همواره اعم از عمل تربیت بوده است؛ زیرا هر چند بی تردید در پشت هر عمل تربیتی، پیش فرض هایی وجود دارد، اما اندیشه های تربیتی که در واقع تفکرات تصریح شده یا ضمنی یک متفکر یا صاحب نظر یا شخصیت برجسته است، ممکن است مبنای اقدامات تربیتی قرار گرفته باشد، یا خیر! در مقابل عمل تربیت، گاه بر چنین اندیشه هایی استوار بوده است و گاه خیر و گاه حتی دور از آنها بوده است.

به این ترتیب، در اینجا اندیشه های تربیتی و آبخور آنها، عمل و اقدامات تربیتی، محصولات این اقدامات و نسبت آنها با اندیشه های تربیتی در هر دوره ی زمانی مورد بررسی قرار می گیرد.

توضیح سه: عمل تربیت در سطوح مختلفی قابل بررسی است. اما سه سطح شاخص آن را می توان به عنوان اقدامات تربیتی در دوره ی خردسالی (هفت سال اول)، در دوره ی کودکی تا نوجوانی (هفت سال دوم)، و در دوره ی نوجوانی و جوانی (هفت سال سوم) معرفی کرد. دوره ی اول، اقدامات تربیتی در خانه و توسط والدین، دوره ی دوم اقدامات تربیتی در مدرسه و توسط معلم، و دوره ی سوم به اقدامات تربیتی در مدارس علوم دینی و توسط استاد اختصاص می یابد.

توضیح چهار: میزان اطلاعات و منابع مناسب برای بررسی این دوره ها یکسان نیست. بدیهی است که هر چه دوره ای تاریخی تر باشد، یافتن اطلاعات جزئی تر و دقیق تر درباره ی آن دشوارتر می باشد. نیز گزارش های تاریخی از اندیشه ها بیش از گزارش اقدامات تربیتی هر دوره است.

توضیح پنجم: سهم دوره های تاریخی در بررسی با توجه به حجم اطلاعات در دسترس و نیز اهمیت آنها در فهم شرایط موجود تعیین می شود.

با توجه به توضیحات بالا، سرفصل های درس تنظیم می شود:

دوره ی باستان (۳ جلسه) -

- تعریف دوره ی باستان و ویژگی های آن

- روش و منابع پژوهش درباره ی تعلیم و تربیت در دوره ی باستان
- توصیفی از عمل تربیت در دوره ی باستان
- منابع دستیابی به نحوه ی عمل تربیتی در دوره ی باستان
- مولفه های عمل و اقدامات تربیتی در دوره ی باستان
- محصولات تعلیم و تربیت دوره ی باستان
- منابع اندیشه های تربیتی در دوره ی باستان
- متون دینی و آموزه های اوستا
- پندنامک ها
- گزارش های مورخین دوره ی باستان درباره ی تربیت در ایران
- گزارش های تاریخی درباره ی تلاش های اصلاح گران دوره ی باستان (مانی و مزدک) و جنبه های تربیتی آن ها
- اندیشه های تربیتی در دوره ی باستان، جهت گیری ها و محتوای آن ها
- توصیف مبانی اندیشه ها و اقدامات تربیتی در دوره ی باستان

تکالیف یادگیری

با توجه به محدودیت ناشی از ساعات درس، تکالیف ذکر شده میان دانشجویان توزیع می شود. نکته ی بسیار مهم آن است که دانشجویان باید تمامی گزارش ها را به اختصار^{۱۵} در کلاس درس ارائه دهند و بازخورد استاد و سایر دانشجویان را درباره ی آن دریافت کنند:

- تهیه ی گزارش توصیفی از ویژگی های دوره ی باستان
- تهیه ی گزارش از متون اوستایی به عنوان مبانی دینی تعلیم و تربیت دوره ی باستان
- توصیف فرآیند اقدامات تربیتی در دوره ی باستان

تکالیف عملکردی

با توجه به محدودیت ناشی از ساعات درس، تکالیف ذکر شده میان دانشجویان توزیع می شود. نکته ی بسیار مهم آن است که دانشجویان باید تمامی گزارش ها را به اختصار در کلاس درس ارائه دهند و بازخورد استاد و سایر دانشجویان را درباره ی آن دریافت کنند:

- تحلیل محتوای پندنامک ها
- تبیین اندیشه های تربیتی مانی، مزدک و مبانی آنها
- تبیین جایگاه، ویژگی ها و نحوه ی عمل معلم در دوره ی باستان
- بررسی سنجیت اندیشه های مانی و مزدک با اقدامات تربیتی دوره ی باستان

^{۱۵} با توجه به ضرورت ارائه ی گزارش های دانشجویی در کلاس و جمعیت دانشجویان هر کلاس، استفاده از روش ارائه ی مقالات در همایش ها و تعیین پانزده دقیقه ارائه و پنج دقیقه پرسش و پاسخ برای هر یک، می تواند به تعداد بیشتری از دانشجویان فرصت ارائه ی گزارش را فراهم کند.

- استنتاج ویژگی های محصولات تربیتی دوره ی باستان(تکلیف تمام دانشجویان برای ارائه به استاد)
- ارائه ی تصویر کلی تربیت در دوره ی باستان(تکلیف تمام دانشجویان برای ارائه به استاد)
- ارائه ی دریافت های شهودی توسط دانشجویان درباره ی مطالعات و محتوای مطروحه در موضوع معلم، مدرسه، مربی، متربی یا دانش آموز ، ماهیت تعلیم و تربیت و محصولات آن

دوره ی اسلامی(۵ جلسه)

- تعریف دوره ی اسلامی و ویژگی های آن
- روش و منابع پژوهش در باره ی تعلیم و تربیت در دوره ی اسلامی و تمایز های آن با دوره ی قبل
- توصیفی از عمل تربیت در دوره ی اسلامی و زیر دوره های آن.
- منابع دستیابی به نحوه ی عمل تربیتی در دوره ی اسلامی
- مولفه های اقدامات و عمل تربیتی در دوره ی اسلامی و زیردوره های آن
- توصیف مبانی اندیشه ها و اقدامات تربیت در دوره ی اسلامی
- منابع اندیشه های تربیتی در دوره ی اسلامی
- قرآن، حدیث و سنت
- ادبیات و شعر
- آثار اندیشمندان مسلمان: آثار اخلاقی، آثار فلسفی، آثار اجتماعی و سیاسی
- نظریه پردازان تربیتی در دوره ی اسلامی:
- قرآن و متون دینی بستر نظریه پردازی تربیتی در دوره ی اسلامی
- متون دینی: نهج البلاغه
- فیلسوفان: بوعلی و خواجه نصیرالدین ، ملاصدرا
- متکلمین: غزالی
- شعرا: سعدی، قابوس بن وشمگیر
- اهل حدیث و فقها: شیخ طوسی، مجلسی،
- عرفا و متصوفه: مولانا
- اندیشمندان اجتماعی و سیاسی: خواجه نظام الملک، ابن خلدون

تکالیف یادگیری

با توجه به محدودیت ناشی از ساعات درس، تکالیف ذکر شده میان دانشجویان توزیع می شود. نکته ی بسیار مهم آن است که دانشجویان باید تمامی گزارش ها را به اختصار در کلاس درس ارائه دهند و بازخورد استاد و سایر دانشجویان را درباره ی آن دریافت کنند:

- انتخاب و تهیه ی گزارش از آرای تربیتی اندیشمندان(گروه های مختلف) و مبانی آن ها

- جستجو و گزارش اقدامات تربیتی از آثار(کتاب های) مختلف تاریخی دوره ی اسلامی

تکالیف عملکردی

- با توجه به محدودیت ناشی از ساعات درس، تکالیف ذکر شده میان دانشجویان توزیع می شود. نکته ی مهم آن است که دانشجویان باید تمامی گزارش ها را به اختصار در کلاس درس ارائه دهند و مورد ارزیابی هر چند محدود قرار گیرد.:
- مقایسه ی انواع دیدگاه ها و اندیشه های تربیتی ارائه شده و بررسی نسبت آنها
- دسته بندی انواع اندیشه های تربیتی در دوره ی اسلامی
- دسته بندی اقدامات تربیتی در دوره ی اسلامی و نسبت و سنخیت آنها با اندیشه های تاریخی این دوره
- تبیین جایگاه ، ویژگی ها و نحوه ی عمل معلم در دوره ی اسلامی
- استنتاج ویژگی های محصولات تربیتی دوره ی اسلامی(تکالیف تمام دانشجویان)
- ارائه ی تصویر کلی تربیت در دوره ی اسلامی(تکالیف تمام دانشجویان)
- ارائه ی دریافت های شهودی توسط دانشجویان درباره ی مطالعات و محتوای مطروحه در موضوع معلم، مدرسه، مربی، متربی یا دانش آموز ، ماهیت تعلیم و تربیت و محصولات آن
- مقایسه ی ویژگی ها و تصویر تربیت با دوره ی پیشین

دوره ی مدرن شدگی (۴ جلسه)

- تعریف دوره ی مدرن شدگی و ویژگی های آن و تفاوت آن با دو دوره ی پیشین
- روش و منابع پژوهش در دوره ی مدرن شدگی آموزش و پرورش ایران
- توصیفی از عمل تربیت در دوره ی مدرن شدگی و تمایز های آن با دوره های قبل
- منابع دستیابی به نحوه ی عمل تربیتی در دوره ی مدرن شدگی
- وجود مراتبی در نوع عمل تربیت از آغاز دوره ی مدرن شدگی تا پایان عصر پهلوی
- عصر قاجار : انواع تلاش ها و ماهیت آنها، جهت گیری فعالیتهای تربیتی، نوع فعالیت های تربیتی – تعلیمی، محصولات تربیتی عصر قاجار ،
- عصر پهلوی : جهت گیری فعالیت های تربیتی، محتوای فعالیت های تربیتی، انواع فعالیت های تربیتی، محصولات تربیتی عصر پهلوی،
- توصیف مبانی اندیشه ها و اقدامات تربیت در دوره ی مدرن شدگی
- اندیشه های تربیتی و نظریه پردازان تربیتی
- وجود طیف در انواع اندیشه های تربیتی و اندیشمندان تربیتی
- جریان های تربیتی شکل گرفته در عصر پهلوی(تلاش گران عرصه ی تعلیم و تربیت)
- منابع اندیشه های تربیتی

- اندیشه‌ها ی جهان مدرن و آثار اندیشمندان جهان غرب
- خاطرات نگارش یافته ی عصر قاجار
- متون دینی و متون بازخوانی شده ی دینی
- آثار فرهنگی - اجتماعی اندیشه‌ورزان فرهنگی - اجتماعی - سیاسی
- اندیشه‌های تربیتی و اندیشه‌ورزان تربیتی در عصر پهلوی
- (آیا عصر پهلوی نظریه پرداز تربیتی داشته است؟)

تکالیف یادگیری

با توجه به محدودیت ناشی از ساعات درس، تکالیف ذکر شده میان دانشجویان توزیع می شود. نکته ی بسیار مهم آن است که دانشجویان باید تمامی گزارش‌ها را به اختصار در کلاس درس ارائه دهند و بازخورد استاد و سایر دانشجویان را درباره ی آن دریافت کنند:

- انتخاب و تهیه ی گزارش از حوادث و آرای تربیتی طیف اندیشمندان دوره ی مدرن شدگی و مبانی آن‌ها
- جستجو و گزارش اقدامات تربیتی و تحولات آن در دوره ی مدرن شدگی
- تهیه ی گزارش از نظریات و عمل تربیتی مریبان دوره ی مدرن شدگی
- تهیه ی گزارش از آثار تربیتی دوره ی مدرن شدگی - کتاب‌ها و مجله‌ها

تکالیف عملکردی

با توجه به محدودیت ناشی از ساعات درس، تکالیف ذکر شده میان دانشجویان توزیع می شود. نکته ی بسیار مهم آن است که دانشجویان باید تمامی گزارش‌ها را به اختصار در کلاس درس ارائه دهند و بازخورد استاد و سایر دانشجویان را درباره ی آن دریافت کنند:

- مقایسه ی انواع دیدگاه‌ها و اندیشه‌های تربیتی ارائه شده و بررسی نسبت آنها با دوره ی پیش مدرن
- دسته بندی انواع اندیشه‌های تربیتی در دوره ی مدرن شدگی
- دسته بندی اقدامات تربیتی در دوره ی مدرن شدگی و نسبت و سنخیت آنها با اندیشه‌های تربیتی این دوره
- تبیین جایگاه، ویژگی‌ها و نحوه ی عمل معلم در دوره ی اسلامی
- تحلیل فعالی‌های مریبان بزرگ دوره ی مدرن شدگی
- استنتاج ویژگی‌های محصولات تربیتی دوره ی مدرن شدگی (تکلیف تمام دانشجویان)
- ارائه ی تصویر کلی تربیت در دوره ی مدرن شدگی (تکلیف تمام دانشجویان)
- ارائه ی دریافت‌های شهودی توسط دانشجویان درباره ی مطالعات و محتوای مطروحه در موضوع معلم، مدرسه، مربی، مربی یا دانش آموز، ماهیت تعلیم و تربیت و محصولات آن
- مقایسه ی ویژگی‌ها و تصویر تربیت با دوره‌های پیشین

دوره ی جمهوری اسلامی ایران (۴ جلسه) -

- تعریف دوره ی جمهوری اسلامی ایران و ویژگی های آن و تفاوت آن با دوره های پیشین
- مطالبات نظام جمهوری اسلامی در موضوع آموزش و پرورش و تلاش برای نیل به یک تحول بنیادین به سوی تعلیم و تربیت اسلامی
- توصیفی از عمل تربیت و جوانب آن در دوره ی جمهوری اسلامی و تمایزهای آن با دوره های پیشین
  - منابع دستیابی به نحوه ی عمل تربیتی در دوره ی جمهوری اسلامی ایران
  - جهت گیری های عمل تربیت، انواع اقدامات تربیتی، گستره ی عمل تربیتی، محصولات تربیتی در دوره ی جمهوری اسلامی.
- توصیف مبانی اندیشه ها و اقدامات تربیت در دوره ی اسلامی
- زیر دوره های شکل گرفته در فرآیند تربیت در دهه های جمهوری اسلامی تاکنون:
  - دهه ی شصت و هفتاد- دوره ی انفعال و پذیرش در متریان
  - دهه ی هشتاد و نود- دوره ی انفعال والدین، مربیان و اولیای مدرسه
- رسانه ها و تاثیر آنها بر اندیشه ها و عمل تربیتی
- دشواری های گسترش جهان مجازی برای فرآیند عمل تربیت
- اندیشه ها و اندیشه ورزان تربیتی
  - منابع اندیشه های تربیتی
  - منابع تربیت اسلامی که در سطح گسترده ای تالیف و ارائه شده است.
  - تجربه های نگارش یافته ی فعالان تعلیم و تربیت عصر پهلوی
  - اندیشه ها و نظریات جهان تعلیم و تربیت غرب
- دانشگاهیان و اندیشه ورزی تربیتی. نسبت دانشگاه با اندیشه های تربیتی و عمل تربیت در دوره ی جمهوری اسلامی

تکالیف یادگیری

- با توجه به محدودیت ناشی از ساعات درس، تکالیف ذکر شده میان دانشجویان توزیع می شود. نکته ی بسیار مهم آن است که دانشجویان باید تمامی گزارش ها را به اختصار در کلاس درس ارائه دهند و بازخورد استاد و سایر دانشجویان را درباره ی آن دریافت کنند:
- انتخاب و تهیه ی گزارش از اسناد دهه های پس از انقلاب اسلامی در خصوص مطالبات از نظام آموزشی - بیانات رهبران انقلاب در باره ی نظام آموزشی، دیدگاه صاحب نظران
  - تهیه ی گزارش از جریان های تربیتی شکل گرفته پس از انقلاب اسلامی (جریان های غیر دولتی و دولتی - مسجد، موسسه های فرهنگی، مدارس خاص و ....)
  - تهیه ی گزارش از جایگاه و ویژگی های معلم و نقش آن (مصاحبه و مراجعه به اسناد) و مبانی آن ها
  - تهیه ی گزارش از معلمان تلاش گر و تاثیر گذار و تحلیل دیدگاه ها و اقدامات تربیتی ایشان و مبانی آن ها

- تهیه ی گزارش از تاثیر رسانه ها بر اندیشه ها و عمل تربیتی

تکالیف عملکردی (تمامی گزارش ها باید در کلاس درس ارائه شوند):

با توجه به محدودیت ناشی از ساعات درس، تکالیف ذکر شده میان دانشجویان توزیع می شود. نکته ی بسیار مهم آن است که دانشجویان باید تمامی گزارش ها را به اختصار در کلاس درس ارائه دهند و بازخورد استاد و سایر دانشجویان را درباره ی آن دریافت کنند:

- دسته بندی انواع اندیشه های تربیتی در دوره ی جمهوری اسلامی
- دسته بندی اقدامات تربیتی در دوره ی جمهوری اسلامی و نسبت و سنخیت آنها با اندیشه های تربیتی این دوره
- تحلیل و تبیین جایگاه، ویژگی ها و نحوه ی عمل معلم در دوره ی جمهوری اسلامی
- تحلیل فعالیت های مربیان بزرگ دوره ی مدرن شدگی
- استنتاج ویژگی های محصولات تربیتی دوره ی جمهوری اسلامی (تکلیف تمام دانشجویان)
- ارائه ی تصویر کلی تربیت در دوره ی جمهوری اسلامی (تکلیف تمام دانشجویان)
- ارائه ی دریافت های شهودی توسط دانشجویان درباره ی مطالعات و محتوای مطروحه در موضوع معلم، مدرسه، مربی، مربی یا دانش آموز، ماهیت تعلیم و تربیت و محصولات آن
- مقایسه ی ویژگی ها و تصویر تربیت با دوره های پیشین

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

با توجه به ماهیت تاریخی درس، مطالعه ی مباحث بر اساس طرح درس برای دانشجویان ضروری است. بدین وسیله اطلاعات اولیه دانشجویان برای مشارکت و گفتگو و تحلیل مباحث در کلاس درس فراهم می شود. تدریس به هیچوجه نمی تواند به روش سخنرانی ارائه گردد. و فعالیت دانشجویان و رهبری آموزشی استاد در کلاس شرط توفیق درس می باشد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

این درس دارای منبع اصلی نیست.

منابع فرعی:

- منابع تاریخ عمومی هر دوره
- آثار اندیشمندان در هر دوره
- آثار تربیتی هر دوره
- آثار ادبیات و فرهنگ هر دوره
- کتاب های تاریخ تعلیم و تربیت

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی شامل آزمون کتبی و نیز انجام پژوهش و بررسی در محورهای ذکر شده در بخش تکالیف می باشد.

ارزشیابی پایانی: آزمون کتبی
ارزشیابی فرآیند: مطالعات آمادگی در هر جلسه، میزان مشارکت دانشجو در کلاس در هنگام طرح مباحث
ارزیابی پوشه کار: گزارش تکالیف یادگیری و عملکردی دانشجویان

سرفصل درس «نقش اجتماعی معلم از دیدگاه اسلام»

۱. معرفی درس و منطق آن:

ارائه بینش، بحث و اندیشه ورزی پیرامون نقش اجتماعی-تربیتی معلم می تواند، دانشجویان معلمی را نسبت به وظیفه و رسالت خویش حساس کند و برخی چالش های نظری معطوف به بازتعریف این نقش در جامعه امروز را از پیش پای وی بردارد. این امر مستلزم شناخت دقیق مختصات عصر حاضر و مسائل خاص نسل جدید در آن، داشتن انگاره ای صحیح از جایگاه معلم در حرکت اصلاحی اجتماعی و آمادگی برای ایفای این نقش در این عصر است.

نام درس: نقش اجتماعی معلم از دیدگاه اسلام				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: (۱) تصویری روشن و واقع بینانه از مختصات عصر حاضر داشته باشد. (۲) معیارهای نوع مطلوب رابطه با دانش آموزان در این عصر را بشناسد و بتواند رابطه خود با دانش آموزانش را مبتنی بر آن تنظیم نماید. (۳) جایگاه وامکانهای مختلف خود را در مقام اصلاحگر اجتماعی در سلسله مراتبی از اجتماعات از کلاس گرفته تا جامعه بیابد. (۴) ویژگیهای اصلاح گری را بداند و قادر باشد مبتنی بر این ویژگیها و به اقتضای مختصات عصر حاضر، کنش اجتماعی فعالانه و موفقیت آمیز داشته باشد.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ واحد نظری زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: نحوه تدریس:
				شایستگی اساسی: PK
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
می تواند راه حل هایی را برای عبور یا تعدیل چالش های عصر حاضر ارائه دهد و در موقعیت تربیتی بکار گیرد.	می تواند با قرار گرفتن در یک موقعیت واقعی، مختصاتی از عصر حاضر که در آن بارز است را شناسایی کند و با بیان شواهد، توضیح دهد.	مختصات و ویژگیهای عصر حاضر را می داند و می تواند برای هر یک نمونه فرضی ذکر کند.	داشتن تصویری روشن و واقع بینانه از مختصات عصر حاضر	
بتواند در موقعیت تربیتی واقعی، ابعاد تربیتی را بشناسد و حالت مطلوب آن بعد را عملاً محقق کند.	در یک موقعیت تربیتی، ابعاد رابطه تربیتی ممکن و مطرح را شناسایی کند و حالت مطلوب را در هر بعد، مشخص نماید.	معیارهای نوع مطلوب رابطه با دانش آموزان در این عصر را بداند و بتواند در یک مصداق، حالت مطلوب و حالات نامطلوب را نشان دهد.	شناخت معیارهای نوع مطلوب رابطه با دانش آموزان در این عصر و توان تنظیم رابطه	

قادر باشد در یک موقعیت واقعی، دست به اصلاح موقعیت و محیط اجتماعی بزند.	قادر به تشخیص مؤلفه های مختلف بروز مشکلات باشد و فرضیه هایی در برون رفت از آنها داشته باشد.	قادر باشد تا مشکلات و معضلات اجتماع های تربیتی را بشناسد و تشریح کند.	شناخت و یافتن جایگاه وامکانهای مختلف خود در مقام اصلاحگر اجتماعی
قادر است، ویژگیهای اصلاح گری را به صورت واقعی در موقعیتهای اجتماعی مختلف محقق سازد.	قادر است در زندگی مصلح-معلمان، ویژگیهای اصلاح گری را بازشناسی کند و متناظر آنها را در زمان حال معلوم نماید.	ویژگیهای مقتضای اصلاح گری در عصر حاضر را می داند و می تواند آنها را در موقعیت های مختلف بازتعریف کند.	فهم ویژگیهای اصلاح گری و قدرت انجام کنش اجتماعی فعال

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

بخش نخست: ویژگیهای عصر حاضر

- فرور یختن ساختارهای فیزیکی و مفهومی در عصر ارتباطات
- رویارویی اطلاعات با دانش
- رویارویی سرعت با تأمل در تصمیم
- رویارویی سنت با مدرنیته
- رویارویی عاملیت انسان با قدرت ساختارهای اجتماعی
- چالش معنا
- چالش هویت

تکالیف یادگیری:

- مطالعه و مرور مقاله چالش های تربیت اسلامی در قرن بیست و یکم، نگاهی دوباره به تربیت اسلامی، جلد دوم.
- مطالعه و مرور فصل سوم از بازشناسی عاملیت انسانی در فضای مجازی

تکالیف عملکردی:

- مصدق یابی ویژگیهای عصر حاضر با یکی از این موارد:
- حضور در یک شبکه اجتماعی، دسته بندی تجربیات شخصی از تأثیرات این شبکه ها بر زندگی
- مصاحبه های عمیق با سه دانش آموز دبیرستانی و پرسش از نگاه آنها به زندگی

بخش دوم: رابطه معلم و شاگرد

- مقبولیت: در میانه هیبت و هم سطحی

- الگوپردازی: در میانه مریدپروری و تک روی
- هدایت گری: در میانه اقتدارگرایی و تسهیل گری
- همراهی: در میانه نظاره گری و همپایی
- حقیقت گرایی: در میانه نفوذناپذیری و نسبی گرایی
- پایش: در میانه تفتیش تا عدم توجه

تکالیف یادگیری:

- مطالعه فصل هایی از دو کتاب نگاهی دوباره به تربیت اسلامی جلد دوم و نقش معلم در تربیت دینی مرتبط با آسیب و سلامت در تربیت دینی و رسالتهای معلم در تربیت

تکالیف عملکردی:

- گفتگو درباره قطب ها و بررسی نقاط قوت و ضعف هر قطب
- یافتن و تشریح نقاط بهینه در یک موقعیت تربیتی

بخش سوم: رسالتهای اجتماعی معلم

- واقع بینی: در میانه واقع زدگی و واقع گریزی
- اصلاحگری: در میانه انفعال و مقابله
- تبیین گری: در میانه شنوندگی و گویندگی
- ترسیم افق: در میانه اقتضا و توهم

تکالیف یادگیری:

- مطالعه فصل هشتم از کتاب فرهنگهای برنامه درسی و استخراج وظایف اجتماعی معلم از آن

تکالیف عملکردی:

- یافتن مصادیق رسالتهای اجتماعی معلم در زندگی و کنش معلمان مبرزی چون میرزا حسن رشیدی، بهمن بیگی، مرحوم کرباسچیان، معلم کالوی بندر دیر، و ...

بخش چهارم: ماموریت های اجتماعی جدید معلم در عصر حاضر

- تبیین گری
- فراهم سازی موقعیت های انتخاب
- فراخوانی عوامل زیرساز انتخاب و تامل بر آنها
- بازخوانی و بازتعریف معیارها
- نقادی و گزینشگری
- افق نگری و معنا بخشی
- کنشگری مسوولانه

تکالیف یادگیری:

- مطالعه فصل چهارم از بازتعریف عاملیت انسانی در فضای مجازی و نیز چالش های تربیت اسلامی در قرن بیست و یکم از کتاب نگاهی دوباره به تربیت اسلامی، جلد دوم.

تکالیف عملکردی:

- گفتگو درباره قطب ها و بررسی نقاط قوت و ضعف هر قطب
- تلاش عملی برای محقق ساختن حداقل سه مؤلفه از رسالتهای جدید اجتماعی معلم در یک موضوع اجتماعی و ارائه گزارش آن به کلاس

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

این درس باید به توجه به مسائل عملی و واقعی عصر حاضر و توجه به تمرین عملی یافته های نظری دانشجویان تدریس شود. از این رو، مطالعه منظم دانشجویان، اندیشه ورزی و فرضیه پروری معطوف به مطالب نظری، داشتن مباحثه های گروهی، ارتباط با دانش آموزان حاضر و تحلیل ویژگیهای خاص آنها در عصر حاضر و نیز حضور در موقعیت های واقعی و تلاش برای تحقق اصلاح گری اجتماعی باید مد نظر قرار گیرد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

باقری، خسرو (۱۳۸۴). نگاهی دوباره تربیت اسلامی، جلد دوم، تهران: انتشارات مدرسه.
داوودی، محمد (۱۳۹۰). نقش معلم در تربیت دینی، قم: انتشارات پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.

منابع فرعی:

ژوزف، پاملا بلوتین و دیگران (۱۳۸۹). فرهنگهای برنامه درسی. ترجمه مهرمحمدی و همکاران، تهران: انتشارات سمت.
بیگی، سمیرا (۱۳۹۲). تحلیل عاملیت انسانی در مواجهه با فضای مجازی. پایان نامه کارشناسی ارشد، به راهنمایی نرگس سجادیه، تهران: دانشگاه تهران.
سجادیه، نرگس (۱۳۹۳). برنامه درسی انتقادی، دانشنامه برنامه درسی.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری
ارزشیابی تکوینی: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها و نیز ارزشیابی از تکالیف عملکردی دانشجو در طول ترم

سرفصل درس «روانشناسی تربیتی»

۱. معرفی درس و منطق آن

تدریس فعالیت هدفمندی است که نیل به آن در گرو آگاهی معلمان از اصول تدریس اثر بخش است. چرا که در شرایط فعلی معلمای همواره خود را با این پرسش های جدیدی روبرو می بینند و نیازمند آن هستند تا با مسئله ها و موقعیت های پیش بینی شده ای که دانش آموزان با خود به کلاس درس می آورند/ روبرو هستند به شیوه خلاقانه ای برخورد نمایند. آن ها به طور مداوم باید به پرسش هایی از این دست در فرآیند عمل حرفه ای خود پاسخ دهند: چه اهدافی برای یادگیری دارای بیشترین ارزش است؟ دانش آموزان از چه توانمندی ها و ظرفیت هایی برخوردارند؟ نقش آنان در خلق موقعیت های یادگیری اثر بخش چیست؟ چگونه می توانند از موفقیت ها و خطا های خود برای اتخاذ تصمیمات در آینده بهره بگیرند؟ مطالعه روانشناسی تربیتی به دانشجو معلمان کمک خواهد کرد تا از یافته های علمی پژوهشی برای پاسخ به مسئله ها یا پرسش هایی که با آن روبرو می شوند استفاده نموده و بتواند با تعمق در آن به توسعه ظرفیت ها و نیز متراکم شدن تجربیات خود در آینده کمک کند.

نام درس: روانشناسی تربیتی				شخصیات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با شناخت نقش یافته های علمی در زمینه تدریس اثر بخش تصمیمات آموزشی / و تربیتی اتخاذ شده در سطح کلاس درس / مدرسه را تحلیل و گزارش نماید.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: 32 ساعت پیشنیاز: -
				شایستگی اساسی: <u>PK&ck</u> کد ۱-۱-۱ <u>۲-۲&۲-۱&۱-۲</u> <u>۲-۳&</u>
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
در بررسی منابع علمی- پژوهشی توانسته است اطلاعات به روز و معتبری را جمع آوری کرده و آن را در قالب یک مقاله منسجم به همراه پیشنهادها کاربردی ارائه کند.	در بررسی منابع علمی- پژوهشی توانسته است اطلاعات معتبری را جمع آوری کرده و آن را در قالب یک مقاله منسجم ارائه کند.	در بررسی منابع علمی- پژوهشی توانسته است اطلاعات معتبری را جمع آوری کند اما، آن را در قالب یک مقاله منسجم ارائه نکرده است.	یافته های علمی	
در بررسی عملکرد معلم در	در بررسی عملکرد معلم در	در بررسی عملکرد معلم	تدریس	

<p>کلاس درس توانسته است ملاک های تدریس اثر بخش را شناسایی نموده و رابطه میان آن ها به جهت تأثیر بر یادگیری دانش آموزان تحلیل نماید و پیشنهاداتی برای لحاظ نمودن ویژگی ها و موقعیت های فردی دانش آموزان ارائه کند.</p>	<p>کلاس درس توانسته است ملاک های تدریس اثر بخش را شناسایی نموده و رابطه میان آن ها به جهت تأثیر بر یادگیری دانش آموزان تحلیل نماید.</p>	<p>در کلاس درس توانسته است برخی از ملاک های تدریس اثر بخش را شناسایی کند اما نتوانسته ارتباط میان آن ها را برای تأثیر گذاری بر یادگیری دانش آموزان تحلیل نماید.</p>	<p>اثر بخش</p>	
<p>در بررسی موقعیت آموزشی و تربیتی در سطح مدرسه میزان تأثیر پذیری تصمیمات از نظریه های تربیتی را با استناد به کاربرد نظریه ها در پژوهش های مختلف بررسی و با توجه به موقعیت و بافت فرهنگی اجتماعی / تفاوت های فردی پیشنهاداتی ارائه کند.</p>	<p>در بررسی موقعیت آموزشی و تربیتی در سطح مدرسه میزان تأثیر پذیری تصمیمات از نظریه های رشدی را با استناد به کاربرد نظریه ها در پژوهش های تربیتی تحلیل کرده است.</p>	<p>در بررسی موقعیت آموزشی و تربیتی در سطح مدرسه میزان تأثیر پذیری تصمیمات از نظریه های را بدون مستند نمودن کاربرد ها به پژوهش های رشدی (نظریه های رشد) تحلیل کرده است.</p>	<p>کاربرد یافته ها</p>	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

- تعریف روانشناسی
- موضوعات و گرایشهای روانشناسی
- کاربرد روانشناسی در آموزش

تکلیف یادگیری:

مقالات علمی پژوهشی در خصوص نقش روانشناسی در آموزش و تحولات آن را مطالعه و یافته ها را در قالب یک مقاله کوتاه ارائه نماید.

فصل دوم: روانشناسی تربیتی

- تعریف روانشناسی تربیتی
- روانشناسی تربیتی و تدریس اثر بخش
- معلمان کارآمد
- روشهای پژوهش در روانشناسی تربیتی

تکالیف یادگیری:

مقالات علمی پژوهشی در خصوص تدریس اثر بخش و ویژگی های آن / روش های پژوهش در روانشناسی تربیتی را مطالعه و یافته های خود را در گزارشی مبنی بر چگونگی استفاده از یافته ها یا راهکار ها ارائه نماید.

فصل سوم: رشد

- رشد انسان
- رشد چیست؟
- رشد شناختی
- رشد اجتماعی و عاطفی
- رشد اخلاقی

تکالیف یادگیری:

دید گاه های مختلف در زمینه ابعاد رشد را مطالعه و در قالب یک جدول مقایسه ای شباهت ها و تفاوت های دیدگاه ها را گزارش نماید.

فصل چهارم: تفاوت های فردی

- عوامل مؤثر بر رفتار
- احساس و ادراک
- هوش
  - هوش و مسئله طبیعت و تربیت
  - هوش و رشد شناختی
  - دید گاه های مختلف درباره هوش
- شیوه های یادگیری و سبک تفکر
- شخصیت و خلق و خو
- انگیزش ، آموزش و یادگیری

- تفاوت های فرهنگی و جنسیتی

تکالیف یادگیری:

پژوهش های انجام شده در زمینه تفاوت های فردی را در حوزه های مختلف را مطالعه و چگونگی استفاده از دلالت های این یافته ها برای تدریس اثر بخش را شناسایی و گزارش کند.

تکلیف عملکردی:

با مشاهده یک موقعیت آموزشی تصمیمات معلم/ مربی را در مواجهه با تفاوت های فردی مطالعه و تأثیرات آن تحلیل نماید.

فصل پنجم: فرآیند های شناختی

- سطوح پایین فرآیند های شناختی
- فرآیند های شناختی پیچیده
- درک مفهوم
- تفکر
- حل مسئله
- خلاقیت

تکلیف یادگیری:

روش های بکارگیری فرآیند های شناختی را در کتاب های درسی بررسی و نمونه ای از این مهارت ها را شناسایی و چگونگی آموزش آن را مورد نقد و بررسی قرار دهد.

روش های پرورش خلاقیت در آموزش موضوعات درسی مختلف را مطالعه و یافته های خود را به کلاس گزارش نماید.

فصل ششم: مدیریت کلاس درس

- اصول کلی مدیریت کلاس
- شیوه های مدیریت کلاس
- فضای مطلوب برای یادگیری
- پیشگیری از مشکلات رفتاری
- مداخله های خاص برای تغییر رفتار
  - قرار داد گروهی
  - قرارداد فردی
  - بازی رفتار خوب
  - دوری موقت

تکلیف عملکردی:

یک کلاس درس / موقعیت تربیتی در سطح مدرسه را مشاهده، و گزارشی از روش های مدیریت بکارگرفته شده تهیه و نتایج را به همراه نقد و بررسی و مبتنی بر یافته های علمی گزارش نماید.

فصل هفتم: کودکان با نیاز های ویژه

- دانش آموزان مبتلا به ناتوانی
- اختلالات حسی
- اختلالات جسمی
- کم توان ذهنی
- اختلالات زبانی و گفتاری
- ناتوانی های یادگیری
- اختلالات رفتاری و عاطفی
- کودکان تیزهوش
- کودکان سرآمد

تکلیف یادگیری:

از یک مدرسه دانش آموزان با نیاز های ویژه بازدید نموده و نحوه آموزش و نوع خدمات ارائه شده به این گروه از دانش آموزان را بررسی و گزارش نماید.

با مراجعه به منابع علمی روش های ارائه خدمات به دانش آموزان با نیاز های ویژه را در سایر کشور ها مطالعه و یافته ها را در قالب یک مقاله کوتاه ارائه کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

استفاده از فرصت های یادگیری مستقیم/ فردی از طریق مطالعه نظریه های علمی در زمینه تدریس و کاربرد آن در موقعیت های آموزش/ تربیتی، بکارگیری راهبرد های شناختی برای مطالعه ویژگی های رشدی/ تفاوت های فردی در موقعیت های آموزشی/ تربیتی (کلاس درس و مدرسه)، تحلیل و ارائه پیشنهاداتی برای ارتقاء سطح اثر بخشی تصمیمات معلم/ مربی در کلاس درس/ مدرسه.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

بنتهام ، سوزان(۱۳۹۱). روانشناسی کاربردی برای معلمان، مترجم رابعه موحد. انتشارات ارجمند.
سانتراک، جان دبلیو (۱۳۹۱). روان شناسی تربیتی. ترجمه سعیدی شاهده وهمکاران. نشر موسسه خدمات فرهنگی رسا.

منابع فرعی:

سیف، علی اکبر (۱۳۸۵). روانشناسی پرورشی (روانشناسی یادگیری و آموزش) انتشارات آگاه.
فونتانا ، دیوید (۱۳۸۹). روانشناسی کاربردی برای معلمان، ترجمه مهشید فروغان. انتشارات ارجمند.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۲ نمره

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۸ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای

ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «جامعه‌شناسی تربیتی»

۱. معرفی درس و منطق آن

تعلیم و تربیت امری اجتماعی است. تعلیم و تربیت با متن و زمینه جامعه در هم تنیده است و نمی‌توان جدا از مقوله اجتماعی بودن، به مطالعه در مسائل تعلیم و تربیت پرداخت. به بیان دیگر، شناخت واقعی مسائل تعلیم و تربیت مستلزم تجزیه و تحلیل مسائل اجتماعی و فرهنگی محیط اجتماعی است. بنابراین درک دانشجویان نسبت به جامعه‌شناسی تربیت، این امکان را پدید می‌آورد تا با چشم انداز جامعه‌شناختی، نگاهی واقع‌بینانه به تعلیم و تربیت داشته باشد و درس جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، زمینه‌ای مناسب برای انتخاب آگاهانه راه‌های تربیتی با توجه به مسائل عام جامعه و یا خاص منطقه خدمت دانشجویان فراهم می‌کند.

نام درس: جامعه‌شناسی تربیتی				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: - با مطالعه رویکردهای کلان و نظری جامعه‌شناختی تربیت (آموزش و پرورش) تحولات این رشته را بررسی کرده و ارتباط این رویکردها را با مسائل کنونی تعلیم و تربیت گزارش دهد. - با رویکرد تعاملی و نگاهی خردنگر و با استفاده از روشهای تحقیق در جامعه‌شناختی تربیت، سازمان مدرسه، کلاس درس و روابط در مدرسه را شناسایی کند و شیوه مناسبی برای مطالعه و بررسی این روابط پیشنهاد دهد.				نوع درس: نظری
				تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی: ۱- ۲ و ۳- PK۲
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
نظریه‌های جامعه‌شناختی تربیت	نظریه‌های جامعه‌شناختی تربیت را به طور سطحی می‌شناسد و نمی‌تواند ویژگیهای اصلی نظریه‌ها و کاربردهای عملی آنها را تشخیص دهد.	نظریه‌ها را با توجه به ویژگیهای اساسی آنها در تعلیم و تربیت می‌شناسد، کاربردهای عملی نظریه‌ها را در حل مسائل جهانی آموزش و پرورش بیان می‌کند، اما قادر نیست از نظریه‌ها در حل مسائل خاص منطقه خود بهره‌گیری کند.	علاوه بر درک عمیق نظریه‌های مختلف جامعه‌شناختی تربیت، قادر به تفسیر روابط عام و کلی با توجه به نظریه‌هاست و می‌تواند علت پدیدایی مسائل را با توجه به نظریه‌ای تبیین کند.	
رویکرد تعاملی به جامعه‌شناسی تربیت	تکنیکهای مشاهده (گروههای کوچک) را فرا گرفته است، قادر به ارائه گزارش پدیده‌های مختلف است، اما نمی‌تواند روابط بین پدیده‌ها و افراد را شناسایی کند.	علاوه بر ارائه گزارش‌های مبنی بر مشاهده و مصاحبه، روابط بین پدیده‌ها و افراد را می‌تواند شناسایی و تبیین کند.	علاوه بر بهره‌گیری از ابزار تحقیق و شناسایی و تحلیل روابط بین پدیده‌ها و افراد، می‌تواند به تبیین و پیش‌بینی وقایع آموزشی با توجه به نظریه‌ها بپردازد.	
طراحی برنامه حل مسئله تربیتی (با تاکید بر جامعه‌شناسی)	قادر به شناسایی یک مسئله تربیتی است، برای حل مسئله یک طرح پیشنهادی نیز ارائه می‌دهد، ولی طرح پیشنهادی او فاقد توجه به رویکردهای جامعه‌شناختی است.	قادر به شناسایی یک مسئله تربیتی، و ارائه راه حل با توجه به رویکردهای جامعه‌شناختی است اما نسبت به پیچیدگی و شبکه‌ای بودن مسائل بی‌توجه است.	می‌تواند برنامه حل مسئله تربیتی را با توجه به رویکردهای جامعه‌شناختی به طور سیستمی و شبکه‌ای طراحی و ارزیابی کند.	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات جامعه‌شناسی تعلیم و تربیت (یک جلسه)

جامعه‌شناسی تربیتی و جامعه‌شناسی تعلیم و تربیت

خاستگاه و تکامل جامعه‌شناختی تربیت

قلمرو جامعه‌شناختی تربیت

تکالیف یادگیری: مطالعه و مرور یکی از کتابهای جامعه‌شناسی تربیت یا جامعه‌شناسی آموزش و پرورش و ارائه نقشه

مفهومی در رابطه با قلمرو جامعه‌شناسی تربیت

تکالیف یادگیری: ارائه یک تعریف جامع از جامعه‌شناسی تربیت توسط دانشجو

فصل دوم: رویکردهای نظری در جامعه‌شناختی تربیت (دو جلسه)

نظریه کارکرد گرایی (امیل دورکیم)

نابرابری اجتماعی (کریستوفر جنکز)

پارادایم انتقادی (نظریه آموزش و پرورش و کنش فرهنگی، فریره، ایوان ایلیچ)

نظریه تفسیری (مایکل یانگ)

تکالیف یادگیری: طبقه‌بندی نظریه‌های جامعه‌شناختی تربیت و بیان ویژگیهای اصلی این نظریات در یک جدول

تکالیف یادگیری: انتخاب حداقل یکی از نظریه‌ها و مطالعه منابع بیشتر برای مطالعه

فصل سوم: روشهای تحقیق در جامعه‌شناسی تربیت (دو جلسه)

روشهای تحقیق کمی

روشهای تحقیق کیفی (قوم‌نگاری، مردم‌نگاری، روان‌شناسی اجتماعی، کنش متقابل نمادین، تحقیق در گروههای کوچک)

تکالیف یادگیری: مطالعه کتاب کندوکاوها و پنداشته‌ها، فرامرز رفیع پور

تکالیف یادگیری: مطالعه یک مقاله مربوط به جامعه‌شناختی تربیت و ارائه گزارش آن به کلاس با تاکید بر روش‌شناسی

تحقیق

تکالیف عملکردی: تحلیل و ارزیابی یک مقاله با توجه به نظریه پشتیبان آن

فصل چهارم: مدرسه و جامعه (یک جلسه)

مدرسه به مثابه جامعه

نگاهی تاریخی به سازمان اجتماعی مدرسه

شناخت سازمان مدرسه و روابط انسانی در آن

مدرسه و نابرابریهای اجتماعی

خانواده و مدرسه

تکالیف یادگیری: تهیه یک چک لیست از مسائل عمده مدرسه از نظر معلمان و دانش‌آموزان

تکالیف عملکردی: تحلیل مسائل مدرسه با توجه به یکی از نظریه‌های جامعه‌شناختی تربیت

فصل پنجم: فرایندهای مربوط به مدرسه (یک جلسه)

فرهنگ دانش‌آموزان و عملکرد تحصیلی

جو مدرسه

انتظار از مدرسه

انگیزه پیشرفت (نظریه اتکینسون، نظریه مک کلند)

انتظارات معلم از دانش آموز

فرهنگ و روابط معلمان

تکالیف یادگیری: مشاهده روابط موجود در یک مدرسه ارائه گزارش درباره آن و تعیین جو مدرسه با استناد به شواهد کافی

فصل ششم: جامعه شناسی کلاس درس (دو جلسه)

گروههای دانش آموزی

پویایی گروه

دانش آموزان و تغییرات اجتماعی

دانش آموزان و آسیبهای اجتماعی

تکالیف یادگیری: مشاهده گروههای دانش آموزی در کلاس درس، زنگ تفریح و زنگ ورزش. یادداشت گفتگوهای غیر

رسمی در بین دانش آموزان و ارائه گزارش آن به کلاس (تکنیک مشاهده بیلز پیشنهاد می شود)

تکالیف عملکردی: مطالعه گزارشهای فوق در گروههای دانشجویی و تحلیل پویایی و آسیب های اجتماعی

فصل هفتم: جامعه شناسی برنامه درسی (یک جلسه)

جامعه شناسی کتابهای درسی

جامعه شناسی فضا

برنامه درسی پنهان

تکلیف یادگیری: مشاهده و ارائه گزارش در رابطه با فضا و کتابهای درسی

تکلیف عملکردی: بررسی و تحلیل همه گزارشهای قبل و کاوش و جستجو در برنامه درسی پنهان در مدرسه مورد نظر

فصل هشتم: جامعه شناختی تربیت و مسائل تربیتی (سه جلسه)

چگونگی اولویت بندی مسائل تربیتی مدرسه

تکالیف عملکردی: طراحی یک برنامه موثر برای حل یک مسئله تربیتی با توجه به یک نظریه پشتیبان

تکالیف عملکردی: ارزیابی طرح برنامه فوق توسط هم کلاسیها

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

در این درس، آموزش با توجه به پیوند نظریه با عمل انجام می شود. کاربرد عملی دانش نظری و تحلیل مشاهدات از زاویه نظریه های جامعه شناسی تربیت توسط دانشجو مورد تأکید قرار می گیرد. بنابراین، علاوه بر مطالعه منظم دانشجویان، توجه به جنبه های کاربردی این درس مورد توجه است. بهتر است زمینه پرسش و پاسخ و تحلیل گزارشهای دانشجویان و بهره گیری از روشهای مشارکتی در آموزش فراهم شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

موریش، ایور. درآمدی به جامعه شناسی تعلیم و تربیت، ترجمه غلامعلی سرمد (۱۳۸۷). مرکز نشر دانشگاهی تهران.

علاقه بند، علی (۱۳۸۷). جامعه شناسی آموزش و پرورش. تهران انتشارات روان.

شارع پور، محمود (۱۳۹۲). جامعه شناسی آموزش و پرورش. تهران. انتشارات سمت.

منابع فرعی:

منادی، مرتضی (۱۳۹۲). جامعه شناسی آموزش و پرورش. تهران: انتشارات آوای نور
رفیع پور، فرامرز (۱۳۹۰). تکنیکهای خاص تحقیق در علوم اجتماعی (جلد دوم کندوکاوها و پنداشته ها). تهران انتشارات
شرکت سهامی انتشار.
سلی، پ. جامعه شناسی مدرن، ترجمه حسن پویان.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی تکوینی: تکالیف یادگیری و تکالیف عملکردی و شرکت در مباحث کلاس ۸ نمره
ارزشیابی پایانی: آزمون کتبی از مباحث انجام شده در کلاس، ۱۲ نمره

سایر نکات

از آنجا که یک فصل به روشهای تحقیق جامعه شناسی تربیت پرداخته شده است و ممکن است با درس روشهای تحقیق رشته
های مختلف درسی هم پوشانی داشته باشد، تاکید می شود بر روشهای تحقیق کمی اشاره ای اجمالی شود و بیشتر بر روشهای
تحقیق قوم نگاری، کیفی کنش متقابل نمادین و گروههای کوچک تاکید شود.

سرفصل درس «نظریه‌های یادگیری و آموزش»

۱. معرفی درس و منطق آن

تدریس اثربخش مستلزم درکی فزاینده از یادگیری و شیوه وقوع آن می‌باشد، چنین درکی شامل دانش مربوط به نظریه‌های یادگیری و آموزش و کاربرد هر یک از آنها در فرایند تدریس است که کسب آن می‌تواند معلمان را در کاربرد آگاهانه و مقتضی اصول مربوط به هر یک از نظریه‌ها یاری رساند. این درس ضمن هدایت روش‌های تدریس در موقعیت‌های مختلف تربیتی، دانشجوی معلمان را با سودمندی و کاربردی بودن روش‌های تدریس به کار گرفته شده نیز آشنا می‌سازد.

نام درس: نظریه‌های یادگیری و آموزش				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: ضمن درک انواع نظریه‌های یادگیری و آموزش، شرایط حصول و عدم حصول یادگیری را در موقعیت‌های مختلف تربیتی تحلیل نماید و بر آن اساس راهبردهای تدریس متناسبی بکار برد.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی: PK ۲-۲ & I-۲ & ۳-۲ PCK ۴-۳
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
با درک نقاط ضعف و قوت هر یک از نظریه‌ها در موقعیت‌های مختلف تربیتی، قادر به کاربرد نظریه‌ها در حل مسائل تربیتی می‌باشد.	ضمن مقایسه نظریه‌های یادگیری و آموزش به ارائه دلالت‌های هر یک از دیدگاه‌ها می‌پردازد اما قادر به کاربرد نظریه‌ها در حل مسائل تربیتی نمی‌باشد.	نظریه‌های یادگیری و آموزش را می‌شناسد و قادر است بدون ارائه تحلیل حاصل از مقایسه دیدگاه‌ها آنها را طبقه بندی نماید.	نظریه‌های یادگیری و آموزش	
با ارزیابی موقعیت تربیتی قادر به استفاده از راهبردهای تدریس متناسب است.	ضمن مقایسه هر یک از روش‌های آموزش قادر به تحلیل شرایط حصول و عدم حصول یادگیری در موقعیت‌های مختلف تربیتی است.	دانشجو قادر است انواع روش‌های آموزش را شناسایی و طبقه بندی نماید.	روش‌های آموزش	
قادر است برنامه حل مسئله تربیتی را با توجه به راهبردها و اصول هر یک از نظریات یادگیری و آموزش به طور سیستمی و شبکه ای طراحی و ارزیابی نماید.	با در نظر گرفتن اصول هر یک از نظریات یادگیری و آموزش قادر به حل مسئله تربیتی می‌باشد اما نسبت به پیچیدگی و شبکه ای بودن مسائل بی توجه است.	مسئله تربیتی را شناسایی می‌کند و برای حل آن طرح پیشنهادی ارائه می‌دهد، اما طرح پیشنهادی او فاقد توجه به نظریات یادگیری و آموزش است.	حل مسائل تربیتی	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

هفته اول: ارائه طرح درس و اعلام نحوه ارزشیابی و معرفی منابع

- بیان ضرورت و جایگاه نظریه در علم

- مکاتب تجربه گرا

- مکاتب خرد گرا

-نظریه های جدید در یادگیری

فصل دوم: تعریف مفاهیم (نظریه، نظریه علمی، یادگیری، آموزش)

- تعریف یادگیری و ویژگی های آن

- ویژگی های نظریه یادگیری جامع

-مقایسه یادگیری با آموزش

-ارائه چارت مربوط به نظریات یادگیری

تکالیف عملکردی:

از دانشجویان خواسته شود با مراجعه به منابع متعدد تعاریف مختلفی گردآوری و در قالب جدولی ارائه نمایند.

فصل سوم: نظریه های رفتاری یادگیری

تکالیف یادگیری:

نمونه هایی از روش های آموزش رفتارگرایان در کلاس مطرح و درخصوص اصول مربوطه بحث و تبادل نظر شود.

فصل چهارم: نظریه های شناختی یادگیری

تکالیف یادگیری:

نمونه هایی از روش های آموزش شناختی در کلاس مطرح و درخصوص اصول مربوطه بحث و تبادل نظر شود.

فصل پنجم: نظریه های خبرپردازی یادگیری

تکالیف یادگیری:

ارزیابی نقاط ضعف و قوت اصول یادگیری در نظریه خبرپردازی.

فصل ششم: نظریه های سازندگی یادگیری

تکالیف عملکردی:

مشاهده یک موقعیت آموزشی و تربیتی در کلاس درس و تحلیل میزان تأثیر پذیری تصمیمات آموزشی / تربیتی از

نظریه های یادگیری و کاربرد های آن.

فصل هفتم: نظریه نورو فیزیولوژیکی

تکالیف عملکردی:

مقالات و پژوهش های منتشر شده در زمینه مطالعات مربوط به مغز و ارتباط آن با آموزش و یادگیری را مطالعه

نموده و یافته های خود را در قالب یک مقاله کوتاه ارائه نماید.

فصل هشتم: کاربرد نظریه های یادگیری در آموزش

کاربرد رویکرد رفتاری

کاربرد رویکرد شناختی

کاربرد نظریه سازندگی یادگیری

کاربرد نظریه نورو فیزیولوژیکی

تکالیف عملکردی:

با استفاده از نظریه های مطالعه شده یک موقعیت آموزشی / تربیتی را با استفاده از نظریه های مطالعه شده تحلیل و تصمیمات آموزشی / تربیتی خود را به همراه مستندات پژوهشی یا علمی ارائه نماید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

با توجه به اینکه درک عمیق دانش نظری مستلزم کاربرد آن در موقعیت های مختلف می باشد، پیشنهاد می شود ضمن ارائه مباحث نظری به شیوه مشارکتی، بر انجام فعالیت های عملی و بکارگیری دانش نظری در موقعیت های واقعی تدریس تاکید شود. علاوه بر این تدارک فرصت های یادگیری غیر مستقیم و خارج از محیط آموزشی می تواند زمینه رشد راهبردهای فراشناختی دانشجویان را فراهم سازد.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- اولسون، متیواچ و هرگنهان، بی.آر (۱۳۸۸). مقدمه ای بر نظریه های یادگیری، ترجمه علی اکبر سیف، تهران: دوران.
- سیف، علی اکبر (۱۳۹۰). روانشناسی پرورشی نوین: روانشناسی یادگیری و آموزش. انتشارات دوران.

منبع فرعی:

- شعبانی، حسن (۱۳۸۳). مهارت های آموزشی و پرورشی. تهران: سمت. جلد اول و دوم.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

۱-۵ ارزشیابی مستمر (۸ نمره)

- عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۴ نمره
- عملکرد دانشجو در مجموعه تکالیف عملکردی ۴ نمره

۲-۵ ارزشیابی پایانی (۱۲ نمره)

- ارزشیابی پایانی درس نظریه های یادگیری و آموزش به صورت آزمون مکتوب در پایان ترم صورت می گیرد.

سرفصل درس «اصول و روش‌های تدریس»

۱. معرفی درس و منطق آن

تدریس در تمامی نظام‌های آموزش و برنامه درسی، عرصه اصلی اختیارات معلم است؛ و همین اختیارات است که مسئولیت معلم را برای بکارگیری موثر روش‌های تدریس الزامی می‌کند. «تدریس» فعالیتی موقعیتی است که شکل موثر آن بر بنیاد دانش و یافته‌های علمی دنبال می‌شود. چنین دانشی را معلمان آینده برای هرگونه عمل خود نیاز دارند؛ اما عمل معلمی کردن فقط با کسب این دانش ممکن نمی‌شود. آنچه دانشجو معلمان را برای بکارگیری روش‌های تدریس آماده می‌کند، کسب دانش تدریس به همراه قابلیت‌های ساخت دانش تدریسی بر اساس تجربه‌های شخصی است؛ مجموعه تلفیق شده‌ای از دانش و هنر که می‌تواند شایستگی تدریس نامیده شود. اصول و روش‌های تدریس در پی آن است که زمینه‌های لازم و عمومی را برای دانشجو معلمان در سطحی عام فراهم کند تا آنان قادر به ادراک و بکارگیری روش‌های تدریس شوند. در این درس، دانشجو معلمان با مبانی، اصول و مراحل تدریس آشنا می‌شوند و قادر می‌شوند از فنون آن در عمل بهره بگیرند. برای تحقق دستاوردی، ضروری است معلمان با منابع این حوزه علمی، با نمونه‌هایی از تدریس و با برخی از اعمال و فعالیت‌های تدریسی معلمان پیشین در عرصه واقعی آشنا شوند و برای اقدام به آن، تمرین‌هایی داشته باشند. چنین شرایطی می‌تواند به آنان کمک کند تا معلمان آینده در طول دوره آموزشی در معرض تجربیات متنوع و غنی قرار گرفته و قادر به مطالعه، تصمیم‌گیری و ارزیابی نتایج تصمیمات در موقعیت‌های پیچیده آموزشی و تربیتی مبتنی بر یافته‌های علمی و پژوهشی باشند.

نام درس: اصول و روش‌های تدریس				مشخصات درس
<p>اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:</p> <p>به ارائه تصویری از تدریس مدرسه‌ای اقدام کند که در آن نقش معلم به عنوان کارگزار اصلی آن عرصه به روشنی تشریح و تبیین گردد و چگونگی عمل خود را به عنوان کارگزار یک کلاس درس فرضی، به استناد دانش معتبر مدلل سازد و از برنامه خود دفاع نماید. همچنین، دانشجو معلم در پایان این واحد یادگیری با اصول عام و خاص تدریس آشنایی دارد و برخی روش‌های تدریس را با قابلیت‌های بکارگیری آنها در موقعیت‌های متفاوت می‌شناسد و از منابع معتبر تدریس آگاه است و امکان شناسایی منابع مناسب‌تر را دارد و به پیگیری دستاوردهای علمی جدید حوزه تدریس، متعهد است.</p>				<p>نوع درس: نظری و عملی تعداد واحد: ۱+۱ زمان درس: ۳۲+۱۶ ساعت پیشنیاز: روانشناسی تربیتی نحوه آموزش: انفرادی</p>
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
به شناسایی اصول و روش‌های تدریس در موقعیت‌های مختلف مدرسه‌ای اقدام می‌کند و تبیینی مدلل از بکارگیری هر یک از اصول و روش‌های تدریس توسط معلم در موقعیت خاص ارائه می‌نماید.	به تبیین تدریس مدرسه‌ای بر اساس متغیرهای مختلف متمایزکننده آن مبتنی بر منابع علمی اقدام می‌کند و تشریحی به زبان خاص خود ارائه می‌نماید.	توانسته است به بیان تعریفی از تدریس و اصول و روش‌های آن اقدام کند.	- فهم اصول و روش‌های تدریس	<p>شایستگی اساسی: PK کد ۲-۲ & ۳-۲ PCK کد ۳-۳ & ۴-۳</p>
توانسته است خود را در نقش معلم متصور شود و بر آن اساس به تصمیم‌گیری در موقعیت‌های واقعی یا فرضی اقدام و به عنوان	به زوایایی از نقش‌های معلمان توجه می‌دهد و به آن عمل می‌کند که در منابع درس بر آنها تاکید نشده است	توانسته است به شرح آنچه در منابع و مباحث درس در ارتباط با موضوع آمده است، اقدام کند.	ایفای نقش معلمی در تدریس	

معلم ایفای نقش حرفه‌ای کند.	ولی در منابع این حوزه موجود است.		مدرسه‌ای
پاسخ‌های ارائه شده دارای بنیاد پژوهشی دقیقی است و ضمن بکارگیری زبان مناسب ارائه، از سازماندهی و حتی محتوای بدیع برخوردار است.	در پاسخ‌های ارائه شده قواعد کلی پاسخگویی پژوهشی رعایت شده و سطحی عمیق از بازخوانی تجربه دیده می‌شود که قابل پذیرش است.	پاسخ‌هایی ارائه کرده که حاصل جستجوی در منابع در دسترس و بازخوانی محدود تجربه شخصی است.	انجام تکالیف

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

محتوای مورد استفاده این درس در چارچوب زمان شانزده جلسه‌ای آن به شرح ذیل سازمان یافته است:

نوبت	موضوع اصلی	مباحث فرعی
اول	طرح ضرورت و جایگاه موضوع و ایجاد انگیزه جهت پیگیری درس و ارزشیابی تشخیصی و اعلام برنامه درس	شناسایی انتظارات دانشجویان، سنجش نوع نگرش و سطح دانش مربوط، معرفی برنامه و سرفصل درس، تشریح منطق درس و کاربردهای آن برای معلمان، معرفی تکالیف عملکردی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد. تکلیف ۱: هر دانشجو یکی از تجربیات تدریس معلمان مدرسه‌ای خود را یادآوری و آن را روایت و مقبول یا نامقبول بودن آن را مدلل تشریح کند.
دوم	ارائه نمونه‌ها و یادآوری تجربه‌ها	ارائه نمونه‌هایی از تدریس معلمان به صورت فیلم و بحث و بررسی درباره تجربیات دانشجویان معلمان به گونه‌ای که نشان داده شود اصول و روش‌های متعددی در تدریس مطرح است.
سوم	تشریح چپستی تدریس	مفهوم‌شناسی و شرح گستره موضوعی تدریس (به عنوان یک علم)، تشریح اصول و انواع روش‌های تدریس و معرفی وضعیت ایران از حیث تدریس (با استناد تجربه‌های گزارش شده دانشجویان معلمان) و تشریح وضعیت تدریس در چند کشور جهان.
چهارم	تبیین نقش معلم در تدریس مدرسه‌ای	تبیین نقش‌های تدریسی معلمان و ضرورت‌های آن بر اساس واقعیات عمل مدرسه‌ای و با تشریح وضعیت ایران. عملی: در این ارتباط، نمایش یک فیلم تدریسی ضرورت دارد. تکلیف ۲: چرا معلمان نیاز دارند از اصول و روش‌های تدریس آگاه باشند و چگونه می‌توانند چنین کنند؟
پنجم	مراحل تدریس مدرسه‌ای: قسمت اول	تشریح مراحل تدریس به عنوان عمل واقعی معلم در کلاس درس مشتمل بر مخاطب-شناسی و منطق‌یابی برای یک مبحث علمی، تعیین اهداف درس، انتخاب محتوا و فرصت-های یادگیری، سازمان‌دهی محتوا و فرصت‌های یادگیری. عملی: نقد و بررسی منطق مراحل ذکر شده.
ششم	مراحل تدریس مدرسه‌ای: قسمت دوم	انتخاب روش تدریس محتوا و ارائه فرصت‌های یادگیری، تصمیم‌گیری در باره زمان درس، تنظیم مکان (فضا و روابط) درس و چگونگی ارزشیابی یادگیری مخاطبان. عملی: نقد و بررسی مراحل ذکر شده.
هفتم	برنامه‌ریزی تدریس: طرح درس سالیانه	اجزای طرح درس سالیانه و اصول تهیه آن، تدوین طرح درس سالیانه در کلاس و نقد و بررسی نمونه‌های ارائه شده در کلاس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به تدوین طرح درس سالیانه اقدام می‌کنند. تکلیف ۳: هر یک از دانشجویان معلمان یک طرح درس سالیانه برای موضوع مورد نظر خود تهیه و با مدرس درس ارائه کند.

هشتم	برنامه‌ریزی تدریس: طرح درس روزانه	اجزای طرح درس روزانه و اصول تهیه آن، تدوین طرح درس روزانه در کلاس و نقد و بررسی نمونه‌های ارائه شده در کلاس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به تولید طرح درس روزانه اقدام می‌کنند. تکلیف ۴: هر یک از دانش‌جو معلمان یک طرح درس سالیانه برای موضوع مورد نظر خود تهیه و با مدرس درس ارائه کند.
نهم	مدیریت کلاس درس	الگوها و روش‌های کلاس‌داری، فرهنگ کلاس درس، مقررات کلاس درس، جو کلاس درس و رفتار در کلاس درس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به بررسی روش‌های مدیریت کلاس‌هایی می‌پردازند که به طور فرضی یا واقعی توسط مدرس معرفی شده است.
دهم	روش‌های تدریس	انواع روش‌های تدریس و طبقه‌بندی آنها به دو طبقه: روش‌های تدریس معلم‌محور و روش‌های تدریس شاگردمحور و معرفی مشروح هر یک برای بکارگیری. تکلیف ۵: طبقه‌بندی‌های دیگر به چه شکلی روش‌های تدریس را طبقه‌بندی کرده‌اند؟
یازدهم	روش‌های تدریس معلم‌محور	یادآوری کوتاه منطق، اصول و مراحل بکارگیری روش‌های تدریس معلم‌محور در کلاس درس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به طراحی تدریس بر اساس این روش اقدام و به تدریس می‌پردازند.
دوازدهم	روش‌های تدریس شاگردمحور	یادآوری کوتاه منطق، اصول و مراحل بکارگیری روش‌های تدریس شاگردمحور در کلاس درس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به طراحی تدریس بر اساس این روش اقدام و به تدریس می‌پردازند.
سیزدهم	توضیح دادن در کلاس درس	روش‌های توضیح دادن، قابلیت روش‌های توضیح در ارتباط با موضوعات درسی، اثربخش ساختن توضیحات در هر یک از روش‌های تدریس. عملی: گفتگوی دانشجویان در باره روش‌های موثر توضیح در موقعیت‌های تجربی یا فرضی.
چهاردهم	پرسش کردن معلم در کلاس	انواع پرسش‌ها و چگونگی بهره‌گیری از آن در هر یک از روش‌های تدریس عملی: گفتگوی دانشجویان در باره روش‌های موثر پرسش کردن در موقعیت‌های تجربی یا فرضی.
پانزدهم	مواجهه معلم با پرسش‌های کلاسی شاگردان	انواع پرسش‌های شاگردان، انگیزه‌های پرسش کردن شاگردان، چگونگی مواجهه با پرسش‌های شاگردان در هر یک از انواع روش‌های تدریس عملی: گفتگوی دانشجویان در باره روش‌های موثر پاسخگویی به پرسش‌ها در موقعیت‌های تجربی یا فرضی.
شانزدهم	سنجش یادگیری شاگردان	روش‌های آزمون و سنجش پیشرفت تحصیلی در کلاس درس، انواع آزمون‌ها و مزایا و معایب آنها برای بکارگیری در کلاس درس، اهداف سنجش در کلاس درس، روش‌های اعلام نتایج به شاگردان در کلاس درس در هر یک از روش‌های تدریس. عملی: گفتگوی دانشجویان در باره روش‌های موثر سنجش یادگیری در موقعیت‌های تجربی یا فرضی.

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با مشارکت همه‌جانبه آموزشگر - دانشجو انجام می‌شود. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع نیز بپردازد و در مباحث شرکت نماید. همچنین، دانشجویان حق دارند

به طرح پرسش بپردازند و برای ارائه دیدگاه‌ها یا نتایج حاصل از مطالعات خود با درخواست تعیین وقت قبلی، تا ۱۵ دقیقه در کلاس درس به ارائه نظر بپردازند. در همه جلسات درس، یک مبحث به صورت نظری ارائه می‌گردد و به صورت عملی مورد تمرین قرار می‌گیرد. در عین حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در جلسه بعد یا به صورت کتبی تا پایان نیمسال انجام و ارائه شود. این قبیل پرسش‌ها می‌تواند برای همه یا برخی از دانشجویان جایگزین تکالیف درس گردد؛ مشروط به آنکه تعداد آنها از ۵۰ درصد تجاوز نکند.

۴. منابع آموزشی

در این درس استفاده از منبع مکتوب الزامی است. استفاده از منابع مکتوب منتشر نشده پس از داوری و تایید شورای گروه آموزشی برای مدت مقرر در همان رشته بلامانع است. منابعی که تا پایان سال ۱۳۹۸ برای استفاده در این درس پیشنهاد می‌شود، عبارتند از:

منابع اصلی:

- شعبانی، حسن. (۱۳۹۲). مهارت‌های آموزشی: روش‌ها و فنون تدریس. تهران: سمت.
- مهرمحمدی، محمود. (۱۳۸۶). بازناندیشی فرایند یاددهی - یادگیری و تربیت معلم. تهران: مدرسه.

منابع فرعی:

- صنعت پور امیری، حسین (۱۳۹۵). نیم قرن تدریس و تبلیغ حجت الاسلام و المسلمین قرائتی. تهران: مرکز فرهنگی درسهایی از قرآن.
- مارزانو، رابرت. (۲۰۰۷). هنر و علم تدریس (چارچوبی جامع برای آموزش اثربخش). مترجمان: نازیلا کریمی و عبدالرحیم نوه ابراهیم (۱۳۹۴). تهران: موسسه فرهنگی منادی تربیت.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس اصول و روش‌های تدریس در قالب یک آزمون مکتوب پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان یادگیری‌ها و تجارب خود از کار عملی، مطالعه منابع و مشارکت در مباحث کلاس درس را بر اساس پرسش‌های آموزشگر، ارائه می‌کنند.

ارزشیابی ضمن نیمسال: ارزشیابی ضمن نیمسال از سویی تمام فعالیت‌های بخش عملی درس را شامل می‌شود و از سوی دیگر برای اطمینان از پیشرفت مناسب یادگیری انجام می‌گیرد و دستاورد هر دو قسمت جهت ارزشیابی نهایی بکارگرفته می‌شود.

ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی انجام تکالیف کلاس درس و مشارکت در مباحث با هم لحاظ می‌شود. آموزشگر در مواردی که مصلحت بداند، اجازه می‌دهد تا دانشجویان بر اساس بازخوردهای او به کار پژوهشی به اصلاح آن اقدام کنند.

سهم هر یک از موارد ارزشیابی به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- پاسخگویی به تکالیف و شرکت فعال در کلاس: ۲۵ درصد امتیاز

- آزمون ضمن نیمسال: ۴۰ درصد امتیاز

- آزمون پایانی: ۳۵ درصد امتیاز

سایر نکات:

مواردی که توجه به آن در این درس مهم است:

۱. آمادگی مدام برای فعالیت عملی.
۲. مشارکت جدی و موثر در مباحث کلاس.
۳. رعایت نظم حضور و حساسیت به زمان درس.
۴. رعایت اخلاق پژوهش در انجام تکالیف و در فعالیت عملی.
۵. مطالعه منابع تکمیلی معرفی شده توسط آموزشگر و سایر منابع مفید.
۶. ظرافت و زیبایی ظاهری تکالیفی که به صورت مکتوب به آموزشگر تحویل می شود.

سرفصل درس «اصول و روش‌های راهنمایی و مشاوره»

۱. معرفی درس و منطق آن:

راهنمایی مجموعه فعالیت‌های منظم و سازمان یافته‌ای است که به منظور حداکثر استفاده از توانایی‌های بالقوه در طول زندگی درباره فرد اعمال می‌شود. مشاوره رابطه رویاروی بین مراجع و مشاور است که بدان وسیله به مراجع کمک می‌شود تا پس از شناخت خویش تصمیمات مناسبی اتخاذ نماید، از طریق مشاوره مراجع می‌آموزد که چگونه یک زندگی سالم و سازنده را طرح ریزی کند و بدان ادامه دهد.

راهنمایی و مشاوره همواره به عنوان تسهیل کننده فرایند تعلیم و تربیت دانش آموزان برای معلمان مطرح بوده است. از طریق خدمات راهنمایی و مشاوره می‌توان به توانایی‌ها و محدودیت‌های دانش آموزان پی برد، یکی از وظایف اساسی معلمان راهنمایی و هدایت دانش آموزان می‌باشد به طور مسلم ارایه خدمات راهنمایی و مشاوره به دانش آموزان بدون آگاهی معلمان از مبانی، اصول و روش‌های راهنمایی و مشاوره میسر نمی‌باشد، بنابراین لازم است دانشجو معلمان در دوران تحصیل خود با مبانی، اصول و روش‌های راهنمایی و مشاوره آشنا شده تا بتوانند در آینده به عنوان معلم مدرسه نقش راهنمایی و مشاوره‌ای خود را به خوبی ایفا نمایند. همچنین این درس به عنوان یکی از دروس پایه برای دانشجویان رشته راهنمایی و مشاوره محسوب می‌شود که آمادگی‌های لازم در آنها برای کسب مهارت‌های پایه حرفه‌ای فراهم نموده و زمینه ساز ورود به دروس تخصصی مشاوره می‌باشد.

نام درس: اصول و روش‌های راهنمایی و مشاوره				مشخصات درس
<p>اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>با مطالعه درس مبانی و اصول راهنمایی و مشاوره، با مفاهیم اساسی راهنمایی و مشاوره آشنا شده، در فرایند آموزش از مبانی و اصول مشاوره بهره کافی ببرد، به جایگاه راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش پی ببرد و با نقش مشاوره‌ای معلمان در فرایند تدریس و کلاس درس آشنا شود. همچنین از فنون و روش‌های شناخت دانش آموزان و رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی اطلاعات کافی کسب نموده و بتواند در موقعیت واقعی مدرسه بکار ببرد.</p> <p>دانشجو پس از گذراندن این درس قادر خواهد بود از اصول مشاوره در موقعیت‌های واقعی مدرسه بهره برده و با شناختی که از تفاوت‌های فردی، ویژگی‌ها و مسایل و مشکلات دانش آموزان پیدا می‌کند بتواند در زمینه‌های تحصیلی- شغلی و سازشی به آنها کمک نماید.</p>				<p>نوع درس: نظری و عملی</p> <p>تعداد واحد: ۳(۱+۱)</p> <p>زمان درس: ۴۸ ساعت</p>
				<p>شایستگی اساسی:</p> <p><i>Ck&pck</i> کد ۲-</p> <p><i>۱&۳-۳&۴</i></p> <p><i>۳&</i></p>
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
<p>دانش محتوایی و موضوعی راهنمایی و مشاوره و انواع آن</p>	<p>در مورد مباحث اساسی راهنمایی و مشاوره، فنون و روش‌های مشاوره صرفاً اطلاعات ارایه شده را جمع آوری و بدون ارایه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.</p>	<p>موضوعات اساسی راهنمایی و مشاوره و انواع آن را مورد مقایسه قرار داده و یافته‌های خود را در قالب یک گزارش منسجم ارایه نموده است</p>	<p>مباحث اساسی راهنمایی و مشاوره و انواع آن، تفاوت و تشابه مفاهیم و رابطه آنها با یکدیگر را مورد مقایسه و ارزیابی قرار داده و دلایل خود را در قالب یافته‌ها به صورت یک گزارش منسجم ارایه نموده است.</p>	

<p>نقش و وظایف کارکنان مدرسه را در فرایند راهنمایی و مشاوره دانش آموزان و تشابه آنها با یکدیگر مورد مقایسه و تجزیه و تحلیل قرار داده و یافته های خود را به صورت مکتوب گزارش نموده است.</p>	<p>نقش و وظایف کارکنان مدرسه را در فرایند راهنمایی و مشاوره دانش آموزان مورد مقایسه قرار داده و یافته های ناشی از این مقایسه را در قالب یک گزارش منسجم ارائه نموده است</p>	<p>درباره نقش و وظایف کارکنان مدرسه در مورد راهنمایی و مشاوره دانش آموزان صرفاً اطلاعات ارائه شده را جمع آوری و بدون ارائه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.</p>	<p>نقش و وظایف کارکنان مدرسه در رابطه با فرایند راهنمایی و مشاوره دانش آموزان</p>	
<p>مباحث مهم رویکردهای اصلی مشاوره و روان درمانی و تفاوت و تشابه آنها با یکدیگر مورد مقایسه و ارزیابی قرار داده و دلایل خود را در قالب یافته ها به صورت یک گزارش منسجم ارائه نموده است.</p>	<p>مفاهیم اساسی رویکردهای اصلی مشاوره و روان درمانی را مورد مقایسه قرار داده و یافته های خود را در قالب یک گزارش منسجم ارائه نموده است</p>	<p>درباره رویکردهای اصلی مشاوره و روان درمانی صرفاً اطلاعات ارائه شده را جمع آوری و بدون ارائه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.</p>	<p>رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی و کاربردهای آنها</p>	
<p>برنامه های راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش ایران و تفاوت و تشابه آن با برنامه های مشاوره در سایر کشورها را مورد مقایسه و ارزیابی قرار داده و یافته های خود را به صورت مکتوب و در قالب یک گزارش منسجم ارائه نموده است.</p>	<p>برنامه های راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش ایران را با سایر کشورها مورد مقایسه قرار داده و دلایل خود را در قالب یک گزارش منسجم ارائه نموده است</p>	<p>درباره برنامه های راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش جهان و ایران صرفاً اطلاعات ارائه شده را جمع آوری و بدون ارائه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.</p>	<p>برنامه های راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش</p>	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: مباحث اساسی

- اهمیت و ضرورت راهنمایی و مشاوره
- فلسفه و اهمیت راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش
- تاریخچه راهنمایی و مشاوره در جهان و ایران
- راهنمایی و مشاوره در اسلام
- مفهوم و تعریف راهنمایی
- اصول و اهداف راهنمایی
- خدمات راهنمایی
- مفهوم و تعریف مشاوره

- اصول و اهداف مشاوره
- خدمات مشاوره
- مفهوم و تعریف مشورت
- تعریف روان درمانی
- تفاوت بین مشورت، راهنمایی ، مشاوره و روان درمانی

فعالیت یادگیری:

- ۱- مطالعه مطالب فصل از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه مفاهیم راهنمایی، مشاوره و روان درمانی و بیان تفاوت های آنها

فعالیت عملکردی:

- تحلیل و مقایسه اهداف و خدمات راهنمایی و مشاوره و ارائه گزارش آن در کلاس درس
- فصل دوم: رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی
- مشاور و انتخاب نوع رویکرد درمانی
- رویکردهای درمانی متمرکز بر زمینه
- رویکردهای درمانی متمرکز بر هیجانات
- رویکردهای درمانی متمرکز بر تفکر و باور
- رویکردهای درمانی متمرکز بر عمل و رفتار
- رویکردهای درمانی یکپارچه نگر و التقاطی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه رویکردهای درمانی مختلف و بیان تفاوت های آنها

فعالیت عملکردی:

- ۱- تحلیل و مقایسه رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی و ارائه گزارش آن در کلاس درس
- ۲- تحلیل کاربرد رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی در محیط واقعی مدرسه توسط دانشجویان رشته مشاوره و ارائه گزارش کتبی آن به مدرس

فصل سوم: انواع راهنمایی و مشاوره و الگوهای آن

- انواع راهنمایی از نظر موضوع
- انواع راهنمایی از نظر شیوه اجرا
- انواع مشاوره از نظر موضوع
- انواع مشاوره از نظر شیوه اجرا
- الگوهای رایج راهنمایی

فعالیت یادگیری:

- ۱- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده

- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه انواع راهنمایی و مشاوره از نظر موضوع و شیوه اجرا و بیان تفاوت های آنها
- ۴- مقایسه الگوهای راهنمایی و بیان شباهت ها و تفاوت های آنها

فعالیت عملکردی:

- ۱- تحلیل و مقایسه الگوهای راهنمایی و مشاوره و ارایه گزارش آن در کلاس درس
- ۲- تهیه جدول مقایسه انواع راهنمایی و مشاوره و بیان کاربرد هریک از آنها در محیط واقعی مدرسه

فصل چهارم: روش ها و فنون راهنمایی و مشاوره

- تعریف روش و فن
- روش های راهنمایی و مشاوره
- فنون راهنمایی (مشاهده، مصاحبه، پرسشنامه، شرح حال نویسی، واقعه نویسی، مقیاس درجه بندی رفتار، گروه سنجی، مطالعه موردی، مطالعه پرونده تحصیلی، سیاهه رفتار، آزمون های روانی)
- فنون مشاوره (گوش دادن، تشویق کردن، برخورد با مقاومت، برخورد با سکوت، سازمان دادن، انعکاس احساس و محتوا، قرارداد بستن، تعیین تکلیف، پایان دادن به جلسه، همدلی، مواجهه سازی، تفسیر و بینش، رهبری، ایفای نقش، تسکین یا آرام بخشی، ارجاع)
- مهارت های مشاوره

فعالیت یادگیری:

- ۱- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه فنون راهنمایی و مشاوره با یکدیگر و بیان تفاوت های آنها
- ۴- مشاهده اجرای فنون مشاوره توسط متخصصان (مستقیم/ فیلم) و تحلیل مشاهدات به صورت مکتوب

فعالیت عملکردی:

- ۱- تحلیل و مقایسه فنون راهنمایی و مشاوره و ارایه گزارش آن در کلاس درس
- ۲- طراحی و اجرای یک نمونه از هر کدام از فنون راهنمایی نظیر مشاهده، مصاحبه و ....، و ارایه گزارشی از آنها به مدرس ۳-
- بیان کاربرد هریک از فنون راهنمایی و مشاوره در محیط واقعی مدرسه در قالب گزارش کتبی
- ۴- اجرای فنون مشاوره توسط دانشجویان رشته مشاوره با توجه به مشاهدات خود (مستقیم/ فیلم) در مورد یک نفر از دانش آموزان و ارایه گزارش صوتی- تصویری و کتبی آن به مدرس

فصل پنجم: نقش و وظایف کارکنان مدرسه در برنامه راهنمایی و مشاوره دانش آموزان

- نقش و وظایف مدیرمدرسه
- نقش و وظایف معلم مدرسه
- نقش و وظایف مشاورمدرسه
- نقش و وظایف مربی پرورشی مدرسه
- نقش سایر متخصصان در فرایند راهنمایی و مشاوره

- نقش خانواده در فرایند راهنمایی و مشاوره
- نقش دانش آموز در فرایند راهنمایی و مشاوره

فعالیت یادگیری:

- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه نقش و وظایف معلم،مدیر،مشاور،مربی پرورشی و سایر متخصصان در برنامه راهنمایی و مشاوره مدرسه و بیان تفاوت های آنها

فعالیت عملکردی:

- ۱- تحلیل و مقایسه نقش و وظایف معلم،مدیر،مشاور،مربی پرورشی و سایر متخصصان در برنامه راهنمایی و مشاوره مدرسه و ارائه گزارش آن در کلاس درس

فصل ششم: جایگاه راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش

- برنامه های راهنمایی و مشاوره در دوره های تحصیلی ابتدایی و متوسطه
- نقش و عمل مشاور در دوره های تحصیلی ابتدایی و متوسطه
- ساختار و تشکیلات راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش ایران
- خدمات و وظایف مراکز مشاوره دانش آموزی و خانواده در مناطق آموزش و پرورش
- خدمات و وظایف مراکز مشاوره دانشجویی در دانشگاهها
- مشاوره در موسسات و مراکز بهداشت روانی
- تفاوت های فردی در بین دانش آموزان مدرسه
- در نظر گرفتن تفاوت های فردی در راهنمایی و مشاوره با دانش آموزان

فعالیت یادگیری:

- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه برنامه های راهنمایی و مشاوره در مدارس ابتدایی و متوسطه و بیان تفاوت های آنها
- ۴- مقایسه دانش آموزان از نظر تفاوت های فردی در ابعاد مختلف

فعالیت عملکردی:

- ۱- تحلیل و مقایسه برنامه های راهنمایی و مشاوره در مدارس ابتدایی و متوسطه و ارائه گزارش آن در کلاس درس
- ۲- تحلیل و مقایسه برنامه های راهنمایی و مشاوره در مراکز مشاوره دانش آموزی، خانواده و دانشجویی و ارائه گزارش کتبی آن به مدرس
- ۳- مقایسه تفاوت های فردی دوفرد از دانش آموزان یک مدرسه توسط دانشجویان رشته مشاوره و ارائه گزارش کتبی آن به مدرس

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه ارائه مستقیم مباحث نظری به همراه مشارکت دانشجویان و تحلیل پاسخ های مربوط به پرسش های مطرح شده است. برقراری ارتباط میان آموخته های کلاسی و الزامات محیط آموزشی، بهره گیری از فرصتهای یادگیری خارج از محیط آموزشی، برقراری پیوند میان نظر و

عمل در محیط آموزشی و فراهم نمودن مشارکت گروهی دانشجویان در انجام فعالیت های عملکردی توسط مدرس از راهبردهای تدریس این درس می باشد که منجر به درک عمیق تر مطالب و بکارگیری دانش نظری راهنمایی و مشاوره توسط دانشجو معلمان در موقعیت های واقعی مدرسه خواهد شد. یادگیری غیر مستقیم نیز مستلزم مطالعه فردی و درک شناختی فرد در موقعیت های مختلف محیط آموزشی می باشد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- قدمی، سید امیر؛ همت، نورعلی و نبوی، سید صادق (زیر چاپ). مبانی و اصول راهنمایی و مشاوره، تهران، انتشارات دانشگاه فرهنگیان

- گلاذینگ، ساموئل، تی (۱۳۹۰). اصول ومبانی مشاوره. ترجمه مهدی گنجی، تهران، نشر ساوالان.

- شفیعی آبادی، عبدالله (۱۳۹۰). مقدمات راهنمایی و مشاوره. تهران، انتشارات رشد.

منابع فرعی:

- اصغری پور، حمید (۱۳۹۱). کلیات راهنمایی و مشاوره، مشهد، نشر تمرین

- گیبسون، رابرت و میشل، ماریان (۱۳۸۶). زمینه مشاوره و راهنمایی، ترجمه باقر ثنایی و همکاران، انتشارات رشد

- صافی، احمد (۱۳۷۹). راهنمایی و مشاوره در دوره های تحصیلی، تهران، انتشارات رشد

- تمدنی، مجتبی و بهمنی، بهمن (۱۳۹۱). فنون مشاوره و روان درمانی، تهران، نشر دانژه

- حسینی بیرجندی، سید مهدی (۱۳۷۱). اصول و روش های راهنمایی و مشاوره، تهران، انتشارات علمی دانشگاه آزاد اسلامی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری (باز پاسخ، بسته پاسخ، چندگزینه ای و یا ترکیبی) به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده کلاسی ۲ نمره

ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف (فعالیت) عملکردی ۸ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده براساس تکالیف یادگیری در طول نیمسال، تکالیف عملکردی و آزمون پایان نیمسال انجام می شود.

مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «ارزشیابی از یادگیری»

۱. معرفی درس و منطق آن:

درس ارزشیابی پیشرفت تحصیلی به عنوان یک حوزه تخصصی در بردارنده دروس متعددی چون آمار، روش تحقیق و اندازه گیری می باشد. در واقع این درس کمک میکند تا بتوان میزان تحقق اهداف کلی از آموزش را مورد ارزیابی قرار داد، سطح کیفی آموزش را ارتقا بخشیده و بطور نظامند اثرات آنرا مورد بازبینی و واکاوی قرار داد. استفاده و بکارگیری الگوهای متعدد ارزشیابی برای قضاوت درخصوص برنامه های درسی به معلمان کمک می کند تا نیازهای آموزشی را شناسایی نمایند و در سازماندهی مطالب و محتوای درسی انتقال دانش، نگرش و بالابردن سطح مهارتها را بهبود بخشند.

نام درس: ارزشیابی از یادگیری				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با کسب مهارت در حوزه ارزشیابی پیشرفت تحصیلی قادر باشد انواع آزمونها و الگوهای ارزشیابی را پیاده سازی نماید و در خصوص اهداف ارزشیابی، آزمونهای عملکردی، محاسبه ضریب دشواری آزمون، نحوه محاسبه ضریب پایایی و آزمونهای ارزیابی عملکرد گزارشی را ارائه نماید.				نوع درس: نظری / عملی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۴۸ ساعت پیشنیاز:
				شایستگی اساسی: 1-1 CK & 1-2 & 2-2 PK & 2-3
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
دانشجو قادر است الگوها ارزشیابی را مورد تحلیل قرار داده و کاربرد هر یک را در نمونه ای عینی مورد نقد و بررسی قرار دهد.	دانشجو قادر است در طبقه بندی از نقاط قوت و ضعف الگوهای ارزشیابی ارائه دهد و بر همین اساس الگوها را درجه بندی نماید.	دانشجو قادر است انواع الگوهای ارزشیابی را نام ببرد.	رویکرد ارزشیابی	
دانشجو قادر است انواع آزمونها عملکردی را به لحاظ کاربردی مورد نقد و تحلیل قرار دهد.	دانشجو قادر است انواع آزمونها را مقایسه نموده و برای هر یک نقاط قوت و ضعف را مشخص نماید.	دانشجو قادر است انواع آزمونهای عملکردی را طبقه بندی نماید.	آزمونهای عملکردی	
دانشجو قادر است ضریب پایایی و روایی انواع آزمونهای پیشرفت تحصیلی را محاسبه نماید و مورد نقد و بررسی قرار دهد.	دانشجو قادر است محاسبات مربوط به تعیین روایی و پایایی آزمونهای پیشرفت تحصیلی را انجام دهد.	دانشجو قادر است در حوزه تعیین پایایی و روایی تعریفی را ارائه دهد	محاسبه ضریب پایایی و روایی	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

نوبت بحث	محتوای درس	تکالیف یادگیری	تکالیف عملکردی
----------	------------	----------------	----------------

اول	تعاریف و اصطلاحات: آزمون، اندازه‌گیری، ارزشیابی، مقیاسها و انواع آن،	با ذکر تعاریف و مثالهای گوناگون تعاریف مشخص و نقاط تفاوت و تشابه شناسایی و تحلیل گردد.	از دانشجویان خواسته شود با مراجعه به منابع متعدد تعاریف مختلفی گردآوری و در قالب جدولی ارائه نمایند.
دوم	انواع آزمونها و ویژگی آنها	نمونه هایی از آزمونها در کلاس مطرح و بر چگونگی و نحوه ساخت آنها بحث و تبادل نظر شود.	از دانشجویان خواسته شود نمونه هایی از آزمونها را در پژوهشها یافته و با ویژگیهای آنها تطابق بدهند.
سوم	رویکردهای مطرح در ارزشیابی	بحث و تبادل نظر در خصوص ارزشیابی و دیدگاه مقایسه ای با توجه به اهداف مطرح شود و با ذکر مثال های گوناگون الگوی متناسب با هر ساختار مورد بررسی قرار گیرد	
چهارم	مراحل ارزشیابی آموزشی، تحلیل موقعیت، اهداف و مولفه های ارزشیابی آموزشی	در این جلسه با نمایش فیلم مرحله تحلیل موقعیت مورد بررسی قرار گرفته و هدفها و پیش نیازها با بحث و گفتگو مورد واکاوی قرار بگیرد.	از دانشجویان خواسته شود که فیلم را مجددا بررسی و نکات مطرح شده در خصوص اهداف و پیش نیازها را بازبینی مجدد و گزارش جدید ارائه نمایند.
پنجم	تعریف، اهداف، مراحل، روشها و طبقه بندیهای طرح ارزشیابی پیشرفت تحصیلی	با ارائه نمونه هایی از انواع طرح های ارزشیابی پیشرفت تحصیلی، ویژگیها و سطوح طبقه بندی طرحها مورد تحلیل و بررسی قرار گیرد.	از دانشجویان خواسته شود که با انتخاب یک درس مشخص یک نمونه از طرح ارزشیابی پیشرفت تحصیلی آماده و در کلاس ارائه نمایند.
ششم	انواع آزمونها و کاربرد آنها و قواعد هر یک	با طرح نمونه های متفاوتی از انواع آزمون ها در کلاس نقاط قوت و ضعف هر یک از آزمونها به نقد و بررسی گذاشته شود.	از دانشجویان خواسته شود با طراحی یک نمونه ترکیبی از انواع آزمونها ویژگیهای هر یک از آزمونها را مورد ارزیابی قرار دهند.
هفتم	طرح نمونه های عملی در کلاس	نمونه های متعددی از طرح ها توسط دانشجویان شناسایی و نمونه های طراحی شده توسط ایشان را در گروه (کلاس) نقد و بررسی نمایند.	از دانشجویان خواسته شود نمونه های طراحی شده و بررسی شده را مورد بازبینی قرار دهند.
هشتم	تعریف آزمونهای عملکردی و انواع آن، مراحل تهیه آزمونهای عملکردی، روش واقعه نگاری، چگونگی تهیه چک لیست	با ارائه یک نمونه کار آزمونهای عملکردی و چگونگی مقیاس بندی آنها در کلاس به صورت عملی تهیه و نمونه طراحی انجام شده در جلسه قبل در این قالب اجرای مجدد گردد.	از دانشجویان خواسته شود یک نمونه از روشهای سنجش مشاهده ای را انتخاب و با استفاده از روش واقعه نگاری یک گزارش ارائه نمایند.

نهم	شرایط اجرای آزمون، نحوه نمره گذاری، نحوه تفسیر اطلاعات، محاسبه ضریب دشواری آزمون	یک نمونه از آزمونهای اجرا شده در کلاس ارائه و موارد و مباحث کلاس با نمونه تطبیق و واکاوی گردد.	از دانشجویان خواسته شود یک نمونه آزمون را مورد تحلیل و بررسی قرار داده، اطلاعات انرا تفسیر و ضریب دشواری آزمون را محاسبه نمایند.
دهم	نقش و کاربرد آمار توصیفی در تفسیر داده ها، شاخصهای مرکزی و شاخصهای پراکندگی	به ذکر دلایلی اهمیت بکارگیری آمار توصیفی در تحلیل آزمونها پرداخته شود و شاخصهای مرکزی و پراکندگی با ذکر مثال حل و تمرین شود.	از دانشجویان خواسته شود در بخش شاخصهای مرکزی از میانگین و در بخش شاخصهای پراکندگی واریانس و ضریب همبستگی مثالها و نمونه هایی تمرین و نمرات آزمونهای قبلی محاسبه گردد.
یازدهم	تعیین روایی، اهمیت و انواع آن	در نمونه های آزمونهای قبلی محاسبات روایی در کلاس درس بطور عملی انجام و انواع آن مورد بحث و گفتگو قرار گرفته و ترجیحا برای هر مورد نمونه ای انجام شود.	از دانشجویان خواسته شود در موارد آزمونهای قبلی روایی آزمونها محاسبه و گزارش گردد.
دوازدهم			
سیزدهم	تعریف پایایی، روشهای پایایی، نحوه محاسبه ضریب پایایی	روش محاسبه پایایی در نمونه ذکر شده محاسبه و موارد دیگر نیز طرح شود.	از دانشجویان خواسته شود نحوه محاسبه پایایی را در چند کار پژوهشی مورد بررسی قرار دهند.
چهاردهم	هدفهای ارزشیابی، تعریف ارزشیابی، انواع ارزشیابی	موارد و رئوس درس در کلاس به بحث و گفتگو گذاشته شود و نمونه هایی از انواع ارزشیابی بررسی گردد.	از دانشجویان خواسته شود در یک جدول انواع، تفاوتها و شباهتهای ارزشیابی را ترسیم نمایند.
پانزدهم	روشهای مشاهده موقعیت، مصاحبه، نظرخواهی	روشهای ارزشیابی مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته و محاسب و معایب هریک مورد نقد و بررسی قرار گیرد.	از دانشجویان خواسته شود در یک نمونه عملی و در جامعه کوچک ۵ نفری روشهای این جلسه را اجرا و گزارشی ارائه دهند.
شانزدهم	آزمونهای ارزیابی عملکرد آموزشی، خود سنجی، ارزیابی همکاران	رئوس مطرح در این جلسه مورد بحث و گفتگو قرار گیرد و محاسن و معایب هر یک طرح و نقد و ارزیابی گردد.	از دانشجویان خواسته شود ارزشیابی پیشرفت تحصیلی را در طرحی جامع و بطور یکپارچه در قالب یک کار پژوهشی طی یک هفته تا زمان برگزاری آزمون پایان ترم ارائه نمایند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

این درس به دلیل ماهیت عملی پیشنهاد میشود که به صورت حل مسئله و پروژه ای انجام شود و بیشتر مفاهیم به صورت تحلیلی و با ارائه نمونه های مشابه تدریس شود.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

روشهای اندازه گیری و ارزشیابی آموزشی، دکتر علی اکبر سیف، نشر دوران.

منبع فرعی:

ارزشیابی آموزشی، دکتر عباس بازرگان، ناشر سمت.

روشهای ارزشیابی آموزشی، دکتر علیرضا کیامنش، ناشر: دانشگاه پیام نور.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

۶ نمره ارزیابی کار عملی که در جلسه آخر برای دانشجویان تعیین گردیده است.

ارزشیابی پایانی: ۱۴ نمره آزمون کتبی

سرفصل درس «کاربرد هنر در آموزش»

۱. معرفی درس و منطق آن

کاربرد هنر در آموزش به حوزه پیوند بین نظریه و عمل در برنامه درسی هنر می پردازد. از این رو دانشجو- معلمان باید با حوزه های کاربردی هنر آشنا شده و بتوانند به صورت عملیاتی، فرصت های یادگیری هنر را کسب کنند تا بتوانند در حوزه آموزش به دانش آموزان مدارس به عنوان معلمانی توانمند در حوزه هنر ایفای نقش کنند. این درس توجه دانشجویان به برنامه درسی هنر به صورت تلفیقی جلب کرده و تجارب نوین هنر را به آنها معرفی می کند.

نام درس: کاربرد هنر در آموزش				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: تربیتی
				تعداد واحد: ۱ واحد عملی زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: -
<ul style="list-style-type: none"> - مفهوم هنر و رابطه آن با مفهوم سواد را شناسایی کند. - ابعاد چهارگانه هنر در آموزش را به روشنی درک کند. - رابطه هنر و تلفیق با سایر دروس را درک کرده و بکار بگیرد. - برنامه درسی و آموزش هنر را در نگاه جهانی به همراه تجارب نوآورانه بشناسد. 				شایستگی اساسی:
				<ul style="list-style-type: none"> • CK- کدهای ۱-۱ و ۲-۱ • PCK- کدهای ۱-۳، ۲-۳، ۳-۳، ۴-۳
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
آثار هنری جدیدی بدون استفاده از الگو و منحصر به فرد تولید کند.	به خلق اثر هنری متفاوت از الگو پردازد.	به خلق اثر هنری ساده با استفاده از الگو پردازد.	تولید هنری	
رابطه هنر و فرهنگ و تاریخ را به درستی درک کرده و به تحلیل عمیق بپردازد.	نسبت به آثار تاریخی و رابطه هنر و فرهنگ حس مثبتی داشته باشد.	به مشاهده آثار تاریخی پیرامون خود واکنش نشان بدهد.	تاریخ هنری	
ویژگیها و کیفیتهای پیچیده و ظریف مستتر در آثار هنری و محیط پیرامون خود را درک کرده و تفسیر و نقد کند.	ویژگیها و کیفیتهای پیچیده و ظریف مستتر در آثار هنری و محیط پیرامون خود را درک کند	حساسیت بصری نسبت به پدیده های هنری داشته باشد.	نقد هنری	
بر اساس ملاکهای دقیق به قضاوت درباره هنر و دفاع از آن پردازد.	بر اساس ملاکهای دقیق به قضاوت درباره هنر پردازد.	در گفتگوی دائمی درباره ماهیت هنر شرکت کند.	زیبایی شناسی	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول- کلیات و اهمیت کاربرد هنر در آموزش

- هنر و بازانديشي مفهوم سواد
- پیامدهای تربیت هنری
- هنر و تربیت چندفرهنگی

تکلیف یادگیری:

دانشجویان به شرح پیامدهای تربیت هنری در تعلیم و تربیت بپردازند.

فصل دوم- تولید آثار هنری

- برای کسب مهارت‌ها و توسعهٔ تخیل‌گرایی مورد نیاز برای عملکرد هنری با کیفیت بالا به دانش‌آموزان یاری رساند.
- دانشجویان باید برنامهٔ درسی را طراحی کنند که مهارت‌هایی برای توسعه تخیل‌گرایی آنها فراهم شود.
- دانشجویان با دامنه وسیعی از رسانه‌ها، ابزارها، تجهیزات و فنونی که توسط هنرمندان به کار گرفته می‌شوند، آشنا می‌شوند. همچنین سوژه‌ها، موضوعات درسی، نهادها و سایر ابزارهایی که تولید هنری را رشد و شکل می‌دهد، را می‌شناسند.
- دانشجویان می‌توانند مهارت‌ها و سنت‌های هنروری و هنرمندی را یاد بگیرند. مهارت‌هایی نظیر کاربرد رسانه‌ها، وسایل مختلف و به کارگیری ظرفیت‌ها و قابلیت‌های آنان.
- دانشجویان می‌توانند افکار، ارزش‌ها و احساسات مختلف خود را در یک شکل تجسمی از طریق دستیابی به راه‌های پاسخگو و فعالیت‌هایی که هنرمندان انجام می‌دهند، بیان کنند.

تکلیف عملکردی:

- دانشجویان باید احساساتشان را توسعه دهند، تخیل‌گرایی‌شان را پرورش دهند و مهارت‌های فنی مورد نیاز برای انجام کار صحیح با مواد آموزشی را کسب کنند.
- دانشجویان باید لذت ناشی از خلق آثار تجسمی را تجربه کنند و فرصت کسب مهارت‌های لازم برای دستیابی به این تجربهٔ لذت‌بخش را داشته باشند.
- به صورت پوشه کار ارائه شود.

فصل سوم- تاریخ هنری

- در برنامهٔ تربیت هنری دانشجویان به درک زمینهٔ تاریخی و فرهنگی که هنر در آن پدید آمده، می‌پردازند. دانشجویان بر اساس آثار مختلف تاریخی، هنری، فرهنگی به حوزه تاریخ هنر ایران آگاهی یافته و آن را به صورت کاربردی مورد توجه قرار می‌دهند.
- **اطلاعات واقعی در مورد هنرمندان:** مثل تاریخ تولد و مرگ، سوابق و تجارب اولیه، اطلاعات در مورد آثار هنری مثل توصیف فیزیکی، موضوعی و شرایط.

- **تحلیل صوری اثر هنری**، یعنی توصیف کردن و تحلیل کردن حلقه های ارتباطی در یک اثر هنری (رنگ، فضا و...) به عنوان مبنایی برای فهم این که چگونه اثر هنری متناسب با خصوصیات یک هنرمند و یا هماهنگ با یک جنبش یا سنت هنری است.
- **تحلیل اثر هنری**: شامل اطلاعاتی درباره وسایل و مواد مورد استفاده، ابزارها و روش های به کار برده شده و تغییرات حاصله در اثر هنری که ناشی از گذر زمان یا سایر تأثیرهای محیطی است.
- **روابط مربوط به زمینه (بستر)**: یعنی بررسی ارتباط میان آثار هنری و محیط اجتماعی، سیاسی و فرهنگی و شناخت تأثیر آن بر آثار مورد نظر.

تکلیف عملکردی:

- دانشجویان باید رابطه میان هنر و فرهنگ را دریابند؛ مثلاً اینکه فناوری و ایدئولوژی در یک مقطع خاص چه تأثیری در آثار هنری هنرمندان گذاشته است.
- به تحلیل صوری، واقعی و روابط زمینه ها در یک یا چند اثر هنری ملی یا بین المللی بپردازند.
- به صورت پوشه کار ارائه شود.

فصل چهارم - نقد هنری

- دانشجویان باید چگونگی دیدن و صحبت کردن درباره کیفیت های هنری را بیاموزند. نگرستن شکلی از پیشرفت شناختی است. بنابراین دانشجویان با نگاهی متفاوت به آثار و پدیده های هنری می نگرند و تکنیک های نقد آثار هنری را می آموزند.
  - نقادی هنری شامل کاربرد زبان، نگارش متفکرانه و هوشمندانه و صحبت کردن درباره هنر است که از طریق آن فرد می تواند به نحوی بهتر و پربارتر نقش و جایگاه هنر را در فرهنگ و جامعه درک کند و برای آن ارزش قائل شود.
  - دانشجویان مراحل چهارگانه نقادی هنری را باید بیاموزند:
۱. **توصیف**: اگرچه مرحله توصیف بر ابعادی تأکید دارد که ما از طریق آنها به درک کلی امور می رسیم اما می تواند بحث های عمیقی را پدید آورد. گاهی ممکن است فردی رنگی را قرمز ببیند اما فرد دیگری آن را نارنجی ببیند و یا یک نفر شکلی را مربع ببیند ولی فرد دیگر آن را چند ضلعی ببیند. به هر حال از طریق توصیف است که می توان زبان را دقیق تر نشان داد.
  ۲. **تحلیل**: اگرچه تحلیل یک مبنای ادراکی دارد اما از مرحله توصیف یک گام فراتر می رود و فراگیر را وادار می کند تا ساختار یا ترکیب یک اثر هنری را تحلیل کند. فراگیر باید بتواند بین تقارن و نامتقارن تفاوت قائل شود، رسانه های هنری را تشخیص دهند، نسبت به کیفیت های رنگ و خط حساس باشد. آیا دانشجویان می توانند از زبان طراحی استفاده کنند یا خیر؟
  ۳. **تفسیر**: در مرحله تفسیر، دانشجویان به سطوح تخیلی تر قدم می گذارد و از او خواسته می شود تا درباره معنای مستتر در اثر هنری و یا هدف موجود در ذهن هنرمند تأمل کند. برای انجام این کار از دانشجو خواسته می شود تا بین ساختار موجود در اثر هنری و جهتی که هنرمند فراگیر را به آن سمت می کشاند، ارتباط برقرار کند. در این مرحله درباره اثر هنری سوال های مختلفی مطرح می شود و ویژگی آنها، این است که سوالات باز هستند و پاسخ درست یا غلط ندارند.

۴. **قضاوت:** فرایند نقد به طور طبیعی با قضاوت خاتمه می یابد. این قضاوت نتیجه ای است که بیانگر موفقیت یا شکست اثر هنری است و جایگاه آن در مقایسه با سایر آثار هنری نشان می دهد. قضاوت های شکل گرفته در این حالت به بحث گذاشته نمی شوند زیرا این وظیفه نقادان و خبرگان حرفه ای تر است نه معلمان دوره ابتدایی.

تکلیف عملکردی

- حساسیت بصری باید در دانشجویان پرورش یابد تا به اتکای آن بتوانند خصوصیات و کیفیت های پیچیده و ظریف مستتر در آثار هنری و محیط پیرامون خود را درک و توصیف کنند.
- مراحل چهارگانه نقد هنری را در طول ۴ جلسه در مورد یک اثر هنری ملی بکار بگیرند.
- به صورت پوشه کار ارائه شود.

فصل پنجم - زیبایی شناسی

- هدف دیگر تربیت هنری مربوط به ارزش هایی است که هنرها ایجاد می کنند.
- توجه دانشجویان به فرایند آفرینش هنرمندانه، پدیده هنری، تفسیر و شناخت، ارزشیابی انتقادی، زمینه فرهنگی و اجتماعی آن معطوف شود.
- زیبایی شناسی به دانشجویان یاد می دهد که به طور فلسفی بیندیشند، پرسش ها و پاسخ های ممکن که به طور طبیعی در مسیر ساختن، نقادی و بررسی تاریخی هنر به وجود می آید را مورد بررسی قرار دهند.

تکلیف عملکردی:

- دانشجویان باید گفتگوی دائمی درباره ماهیت هنر شرکت کنند.
- براساس ملاک های زیباشناسانه به قضاوت درباره هنر و دفاع از آن پردازند.

فصل ششم - هنر و برنامه درسی تلفیقی

- این دیدگاه به آن برنامه درسی هنر اشاره دارد که با دیگر برنامه های درسی هنری و غیرهنری تلفیق می شود. برنامه درسی تلفیقی هنر عموماً در یکی از چهار نوع ساختار برنامه درسی سازماندهی می شود:
- گاهی از هنر استفاده می شود تا به فراگیران کمک کند تا دوره خاص تاریخی یا فرهنگی خاص را بشناسند؛ مثل مطالعه جنگ داخلی در کنار عکس های ماتو برادی، و یا موسیقی و معماری آن دوره و طرز پوشش افراد طبقات اجتماعی.
  - دومین شکل تلفیق حالتی است که در آن به فراگیران کمک می شود تا شباهت ها و تفاوت ها میان هنرها را بشناسند. مانند تفاوت معنای ریتم در موسیقی با معنای ریتم در هنرهای تجسمی.
  - سومین شکل تلفیق، شناسایی ایده اصلی است که در هنر در دست انجام و یا در دیگر حوزه ها قابل شناسایی است.
  - چهارمین نوع تلفیق مربوط به تمرین حل مسئله است. می توان از دانشجویان خواست که مسئله ای را تعریف یا بیان کنند که مستلزم در نظر گرفتن دیسپلین های مختلف است؛ مثلاً اگر از دانش آموزان دبیرستانی خواسته شود که برای دانش آموزان پیش دبستانی یک بازی طراحی کنند، آن ها باید ملاحظات طراحی، رشد کودک، ویژگی های فیزیکی مواد آموزشی، ترکیب این موارد و مسائل زیباشناسی را در نظر بگیرند. این امر را می توان به صورت عملی با دانشجویان تمرین کرد.

تکلیف عملکردی:

- دانشجویان با استفاده از فعالیت های هنری مختلف برای یک درس مانند علوم، ریاضی، فارسی و ... به صورت تلفیقی یک برنامه درسی طراحی کند و متناسب با آن به صورت عملی آن برنامه درسی تلفیقی را اجرا کند.
- به صورت پوشه کار ارائه شود.

فصل هفتم - تجارب نوآورانه آموزش هنر

- در این فصل دانشجویان با تجارب بین المللی در حوزه آموزش هنر آشنا می شوند و کاربرد هنر در آموزش را به صورت واقعی درک می کنند.

- همچنین برخی مجامع بین المللی در حوزه آموزش هنر به صورت الکترونیکی و کتابخانه ای به دانشجویان معرفی می شود تا در حوزه های هنری مورد علاقه خود به کسب دانش و مهارت های حرفه ای بپردازند.

برنامه های آموزش هنر عبارتند از:

- کنفرانس جهانی آموزش هنر
- پروژه تتاک (TETAC)
- پروژه رامبرانت
- آشنایی با مجامع تخصصی، سایت های اینترنتی و نشریات آموزش هنر

تکلیف عملکردی

- دانشجویان با مراجعه به سایت ها و منابع الکترونیکی به معرفی فعالیت های مجامع بین المللی در حوزه آموزش هنر بپردازند.
- نمونه کارهای هنری مختلف در حوزه آموزش هنر به دانش آموزان را جستجو و معرفی کنند.
- به صورت پوشه کار ارائه شود.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- استفاده از راهبرد مستقیم در تدریس مفاهیم و کلیات با استفاده از ابزارهای رایانه ای مناسب.
- شیوه های تدریس مشارکتی و گروهی، بازدید از مراکز هنری و موزه ها و گالری ها، روش ایفای نقش.
- راهبرد غیر مستقیم برای طراحی فرصت های یادگیری بر اساس ابعاد نقد هنری، تاریخ هنری و زیبایی شناسی.

۵. منابع آموزشی

منابعی که تا پایان سال ۱۳۹۸ برای استفاده در این درس پیشنهاد می شود، عبارتند از

- منبع اصلی

برای بخش نظری:

- مهرمحمدی، محمود؛ کیان، مرجان (۱۳۹۳). برنامه درسی و آموزش هنر در آموزش و پرورش، تهران: سمت.

برای بخش عملی:

- سایر منابع آموزشی معتبر که شیوه های تولید محصولات هنری را آموزش داده اند.

- منابع فرعی:

مجامع معتبر بین المللی مرتبط با آموزش هنر مانند:

- National Art Education Association
- Getty Institute for Education in Art
- International Society for Education through Art

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ارزشیابی پایانی: آزمون پایان ترم = ۶ نمره
- ارزشیابی پوشه کار بر اساس تولیدهنری، تاریخ هنری، نقد هنری = ۸ نمره
- اطلاع رسانی توسط دانشجویان در طول ترم مانند معرفی کتاب، سایت، اخبار، گزارش های علمی، همایش ها و ... مرتبط با آموزش هنر = ۳ نمره
- معرفی، نقد و تحلیل آثار هنری، تاریخی، فرهنگی ملی و بین المللی توسط دانشجویان در طول ترم = ۳ نمره

سرفصل درس « کاربرد زبان در تربیت »

۱. معرفی درس و منطق آن

رابطه زبان و تربیت، ریشه در وجوه مشترک آنها دارد: اندیشه و ارتباط. اندیشه از یک طرف با زبان آمیخته است و از طرف دیگر تربیت، به ویژه به معنای متعالی آن بر اندیشه استوار می‌گردد. اندیشه، از یک سو، محور تربیت و عمل تربیتی است، و از سوی دیگر، زبان و اندیشه، رابطه‌ای ناگسستنی دارند. این رابطه و پیوستگی چنان است، که برخی از فیلسوفان و دانشمندان، اندیشه و زبان را یکی دانسته‌اند.

ارتباط، محور دیگر رابطه تربیت و زبان است. ارتباط جنبه عینی و قابل مشاهده رابطه زبان و تربیت است. ارتباط، موضوعی مهم در مباحث مربوط به زبان است؛ به طوری که، برخی از زبان‌شناسان، ارتباط را مهم‌ترین کارکرد زبان دانسته‌اند؛ و تربیت نیز، فرایندی ارتباطی است، و بدون برقراری ارتباط، میان مربی و تربیت‌شونده، تربیت، ممکن نمی‌گردد. بخش مهمی از ارتباط تربیتی/آموزشی از طریق ارتباط کلامی شکل می‌گیرد. آیا زبان و ارتباط از طریق زبان، می‌تواند اهداف تربیت را محقق سازد؟ چه ملاحظات و چه محدودیت‌هایی در این مسیر وجود دارد؟ با شناخت ویژگی‌های زبان و چگونگی به کارگیری زبان و برقراری ارتباط زبانی مناسب در فرایند تربیت/آموزش ضمن جستجوی پاسخ این پرسش‌ها، امکان فعالیت تربیتی/آموزشی موثرتری برای معلمان فراهم می‌شود.

نام درس: کاربرد زبان در تربیت				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: ۱- با توجه به انواع ارتباط زبانی(کلامی) در ابعاد مختلف حیطه‌ها و فعالیت‌های ارتباطی در تربیت/آموزش، رابطه زبان و تربیت را بفهمد و با توجه به وظایف تربیتی/آموزشی یک معلم به حضور و نقش زبان در ابعاد مختلف تربیت/آموزش (تعلیم و تربیت) آگاه و حساس شود. ۲- انواع ویژگی‌های زبان را بشناسد و زبان را به عنوان یک مجموعه زنده و نقش‌آفرین بفهمد. ۳- بر اساس ویژگی‌های زبان، مصداق‌های حضور و نقش(ویژگی‌های) زبان را در ابعاد مختلف تربیت/آموزش و بافت‌های مختلف نظام آموزش و پرورش شناسایی کند. ۴- از طریق بازشناسی و درک و فهم عمیق از مفهوم تربیت و با توجه به ویژگی‌های زبان، محدودیت‌های کاربرد زبان در تربیت را بشناسد. ۵- با توجه به ویژگی‌های معنی‌شناختی زبان و واژگان آموزش از طریق زبان و واژگان آشنا را اجرا کند.				نوع درس: عملی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: ندارد
				شایستگی اساسی: • CK- کدهای ۱-۱ و ۲-۱ • PCK- کدهای ۱-۳، ۲-۳، ۳-۳، ۴-۳
ملاک	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
رابطه زبان و تربیت	انواع ارتباط و رخداد‌های ارتباطی زبانی(کلامی) در تربیت/آموزش را بشناسد.	با توجه به انواع ارتباط زبانی در تربیت/آموزش و نیز فعالیت‌های تربیتی/آموزشی یک معلم، مصداق‌های حضور و نقش‌آفرینی زبان در	آثار مثبت و منفی انواع کاربرد زبان در ارتباط تربیتی/آموزشی را جستجو کند و برخی از آنها را معرفی کند.	

	ابعاد مختلف تربیت/آموزش و در انواع ارتباط‌های تربیتی/آموزشی معرفی کند.			
آثار ویژگی‌های زبان در انواع ارتباط تربیتی/آموزشی را مشاهده و گزارش کند.	زبان را به عنوان یک مجموعه زنده و نقش‌آفرین در انواع فعالیت‌های ارتباطی، به ویژه در فرایند تربیت بفهمد.	انواع ویژگی‌های زبان از آوا تا معنا را به صورت کلی بشناسد.	شناخت کلی زبان	
بر اساس شناخت ویژگی‌های زبان، تغییرات لازم را در نمونه‌ای از تدریس خود نمایش دهد و درباره تفاوت تدریس بدون توجه به ویژگی‌های زبان و با توجه به آن بحث کند.	مصادق‌های حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های) زبان را در آموزش زبان (فارسی) و در آموزش دروس دیگر (آموزش از طریق زبان) بشناسد.	انواع ویژگی‌های زبان را از آوا تا معنا و در واحدهای مختلف زبان (از واژه تا متن) بشناسد.	شناخت جزئی تر زبان	
با توجه به محدودیت‌های کاربرد زبان در تحقق بخشیدن به اهداف کلی تربیت/آموزش، درباره آثار کاربرد بدون محدودیت زبان در تربیت/آموزش بحث کند.	بر اساس الزامات تربیت/آموزش و ارتباط تربیتی/آموزشی و با توجه به ویژگی‌های زبان، محدودیت‌های کاربرد زبان را در تحقق اهداف کلی تربیت/آموزش بشناسد.	از طریق بازشناسی و درک و فهم عمیق از مفهوم تربیت، الزامات تربیت/آموزش و ارتباط تربیتی/آموزشی را بشناسد.	شناخت محدودیت‌های کاربرد زبان	
با توجه به ویژگی‌های معنی‌شناختی زبان و واژگان، آموزش از طریق واژه‌های آشنا را در آموزش دروس دیگر اجرا کند.	با توجه به ویژگی‌های معنی‌شناختی زبان و واژگان، آموزش از طریق واژه‌های آشنا را در سوادآموزی به ویژه آموزش واژگان اجرا کند.	با توجه به ویژگی‌های معنی‌شناختی زبان، اهمیت و چگونگی کاربرد زبان آشنا را در تربیت/آموزش (دروس مختلف) بفهمد.	آموزش از طریق زبان (واژگان) آشنا	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

نوبت بحث	موضوع	محتوای درس	تکالیف یادگیری	تکالیف عملکردی
اول و دوم	رابطه زبان و تربیت	<p>منابع: (۸) و (۵) و (۲۰)</p> <p>- ضرورت آگاهی معلمان از رابطه زبان و تربیت و ویژگی‌های زبان و نقش آفرینی آن در تربیت</p> <p>- ارتباط و مفاهیم اصلی ارتباط</p> <p>- روش‌های برقراری ارتباط و ارتباط موثر</p> <p>- شناسایی انواع ارتباط و رخدادهای ارتباطی زبانی (کلامی) در تربیت/ آموزش و نیز فعالیت‌های تربیتی/ آموزشی یک معلم،</p>	<p>- مطالعه منابع مربوط به ضرورت آگاهی معلمان از رابطه زبان و تربیت و ویژگی‌های زبان و نقش آفرینی آن در تربیت</p> <p>- مطالعه منابع مربوط به ارتباط و درک اجزاء یک فرایند ارتباطی و روش‌های برقراری ارتباط موثر</p> <p>- معرفی مصداق‌های حضور و نقش آفرینی زبان در ابعاد مختلف تربیت/آموزش و در انواع ارتباط‌های تربیتی/ آموزشی و نیز فعالیت‌های تربیتی/ آموزشی یک معلم</p>	<p>- مصداق‌های حضور و کاربرد زبان در کار یک معلم را بیان کند.</p> <p>- آثار مثبت و منفی انواع کاربرد زبان در ارتباط تربیتی/ آموزشی را جستجو کند و برخی از آنها را گزارش کند.</p>
سوم و چهارم	شناخت کلی زبان	<p>منابع: (۷) یا (۹) و (۱۰)</p> <p>- انواع ویژگی‌های زبان از آوا تا معنا به صورت کلی</p> <p>- معرفی زبان به عنوان یک مجموعه زنده و نقش آفرین در انواع فعالیت‌های ارتباطی</p> <p>- ساختمان و نقش و منشا زبان</p> <p>نظامداری و ساختمندی و قاعده مندی و ...</p> <p>منشا زبان: الهی و طبیعی و اجتماعی و جسمی و ابزاری و ژنی و ...</p>	<p>مطالعه منابع و مباحث نظری مربوط به انواع ویژگی‌های زبان از آوا تا معنا</p> <p>- زبان را به عنوان یک مجموعه زنده و نقش آفرین در انواع فعالیت‌های ارتباطی فرایند تربیت بفهمد.</p> <p>- معرفی مصداق‌های حضور و نقش آفرینی زبان در انواع ارتباط، به ویژه در فرایند تربیت/آموزش و نیز فعالیت‌های ارتباطی یک معلم در مدرسه</p>	<p>- حضور و آثار زبان در انواع ارتباط تربیتی/ آموزشی را مشاهده و گزارش کند.</p> <p>- با تغییر دادن برخی از ویژگی‌های زبانی در جریان برقراری ارتباط کلامی، تغییر نتایج ارتباط را مشاهده، تحلیل و گزارش کند.</p>

		زبان انسان و زبان حیوان: زبان حیوانات و نخستیها و		
پنجم	شناخت جزئی زبان: آواشناسی - واجشناسی	-منابع: (۷) و (۱۴) -انواع ویژگی‌های آواشناسی زبان را در واحدهای مختلف زبان - آواهای زبان (آواشناسی): همخوانشناسی و واگذاری و واجگاهی و واجراهی و واکه‌شناسی و ..... -نظام آوایی زبان (واجشناسی): واج و واجگونه و زوج کمینه و واج‌آرایی و هجا و همبرتولیدی		- مطالعه منابع معرفی شده و یادگیری موارد زیر: -انواع ویژگی‌های آواشناسی زبان را در واحدهای مختلف زبان آواهای زبان (آواشناسی): همخوانشناسی و واگذاری و واجگاهی و واجراهی و واکه‌شناسی و ..... -نظام آوایی زبان (واجشناسی): واج و واجگونه و زوج کمینه و واج‌آرایی و هجا و همبرتولیدی
ششم	شناخت جزئی زبان: نقش آواشناسی - واجشناسی در سواد آموزی و آموزش	-منابع: (۷) و (۱۴) و (۱۵) و (۱۷) - ماهیت سوادآموزی و چگونگی آموزش مهارت‌های زبانی - مصداق‌های حضور و نقش آفرینی (ویژگی‌های) آواشناسی زبان در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) و در آموزش دروس دیگر (آموزش از طریق زبان -آگاهی فرازبانی واجشناسی و کاربرد آن در آموزش، به ویژه خواندن و نوشتن		- مطالعه منابع و مطالب مربوط به بحث آواشناسی - واجشناسی - مطالعه مباحث مربوط به سوادآموزی و آموزش مهارت‌های زبانی - شناسایی و معرفی مصداق‌های حضور و نقش آفرینی (ویژگی‌های) آواشناسی زبان در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) و در آموزش دروس دیگر (آموزش از طریق زبان)
هفتم	شناخت جزئی	-منابع: (۷) و (۱۵) و		-بر اساس شناخت ویژگی‌های

<p>صرفی زبان و آگاهی فرازبانی صرفی، تغییرات لازم را در نمونه ای از تدریس خود نمایش دهد و درباره تفاوت تدریس بدون توجه به ویژگی‌های صرفی زبان و با توجه به آنها بحث کند.</p> <p>- شناسایی و معرفی مصداق‌های حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های) صرفی زبان در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی)</p> <p>- کاربرد آگاهی فرازبانی صرفی در خواندن و نوشتن خود و گزارش نتیجه اقدام</p>	<p>مربوط به انواع ویژگی‌های صرفی زبان در واحدهای مختلف زبان: واژه‌سازی، ریشه‌شناسی، راه‌های واژه‌سازی، ابداع و وام‌گیری، تکواژشناسی / صرف، تکواژ، تکواژگونه و ...</p> <p>انواع ویژگی‌های صرفی زبان را در واحدهای مختلف زبان بشناسد: واژه‌سازی، ریشه‌شناسی، راه‌های واژه‌سازی، ابداع و وام‌گیری و ...</p> <p>تکواژشناسی / صرف، تکواژ، تکواژگونه و ...</p> <p>مصداق‌های حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های) صرفی زبان را در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) و در آموزش دروس دیگر (آموزش از طریق زبان) بشناسد.</p> <p>آگاهی فرازبانی صرفی را بشناسد و کاربردش را در خواندن و نوشتن بداند.</p>	<p>(۱۷)</p> <p>-انواع ویژگی‌های صرفی زبان در واحدهای مختلف زبان: واژه‌سازی، ریشه‌شناسی، راه‌های واژه‌سازی، ابداع و وام‌گیری و ...</p> <p>-تکواژشناسی / صرف، تکواژ، تکواژگونه و ...</p> <p>-روش جستجو و یافتن مصداق‌های ویژگی‌های صرفی زبان در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) و در آموزش دروس دیگر (آموزش از طریق زبان)</p> <p>-آگاهی فرازبانی صرفی را بشناسد و کاربردش را در خواندن و نوشتن بداند.</p>	<p>زبان: صرف؛ نقش صرف در سوادآموزی و آموزش به طور کلی</p>	
<p>-بر اساس شناخت ویژگی‌های نحوی زبان و آگاهی فرازبانی نحوی، تغییرات لازم را در نمونه ای از تدریس خود نمایش دهد و درباره تفاوت تدریس بدون توجه به ویژگی‌های نحوی زبان و با توجه به آنها بحث کند.</p> <p>-کاربرد آگاهی فرازبانی نحوی در خواندن متون درسی خود و</p>	<p>- مطالعه منابع و مطالب مربوط به انواع ویژگی‌های نحوی در واحدهای مختلف زبان</p> <p>-انواع ویژگی‌های نحوی زبان را در واحدهای مختلف زبان بشناسد.</p> <p>-آگاهی فرازبانی نحوی را بشناسد و کاربردش را در</p>	<p>-منابع: (۷) و (۱۵) و (۱۷)</p> <p>-انواع ویژگی‌های نحوی در واحدهای مختلف زبان</p> <p>-مصداق‌های حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های) نحوی زبان در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) و در آموزش</p>	<p>شناخت جزئی زبان: شناخت جزئی زبان: نحو؛ نقش نحو در سوادآموزی و آموزش به طور کلی</p>	<p>هشتم</p>

<p>هنگام نوشتن نوشته های خود و تحلیل و گزارش نتیجه اقدام</p>	<p>درک خوانداری و در نوشتن بداند. -مصدق‌هایی از حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های) نحوی زبان را در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) و در آموزش دروس دیگر (آموزش از طریق زبان) شناسایی و معرفی کند.</p>	<p>دروس دیگر (آموزش از طریق زبان) -آگاهی فرازبانی نحوی و کاربرد آن در درک خوانداری و در نوشتن</p>		
<p>-بر اساس شناخت ویژگی‌های معناشناختی زبان و آگاهی فرازبانی معنایی، تغییرات لازم را در نمونه ای از تدریس خود نمایش دهد و درباره تفاوت تدریس بدون توجه به ویژگی‌های معنایی زبان و با توجه به آنها بحث کند. - در متون درسی مختلف مثل علوم تجربی، معنای ممکن که از جمله‌ها ممکن است به ذهن کودکان دبستانی متبادر شود را مشاهده و ضمن گزارش درباره آنها بحث کند. -فهم دانش آموزان پایه‌های مختلف را از معنی اصطلاحات و واژه‌های به کار رفته در متون درسی آنان از جمله کتاب دینی؛ اجتماعی و ریاضی و ... بپرسد، ثبت و گزارش کند. (این تکلیف تا هفته سیزدهم انجام شود).</p>	<p>- مطالعه منابع و مطالب مربوط به انواع ویژگی‌های معناشناختی در واحدهای مختلف زبان؛ از جمله مطالب مربوط به معناشناسی، مختصات معنایی، نقشه‌های معنایی، روابط معنایی، چند معنایی و همایی و ..... - مصداق‌های حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های) معناشناختی زبان را در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) - مصداق‌های حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های) معناشناختی زبان در آموزش دروس دیگر (آموزش از طریق زبان) را معرفی کند. آگاهی فرازبانی معناشناختی را بشناسد و کاربردش را در خواندن و نوشتن بداند.</p>	<p>-منابع: (۸) و (۵) و (۶) و (۲) -انواع ویژگی‌های معناشناسی زبان در واحدهای مختلف زبان؛ معناشناسی، مختصات معنایی، نقشه‌های معنایی، روابط معنایی و همایی و ..... مصداق‌های حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های) معناشناسی زبان را در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) و در آموزش دروس دیگر (آموزش از طریق زبان) آگاهی فرازبانی معناشناختی و کاربرد آن در خواندن و نوشتن</p>	<p>شناخت جزئی زبان: معناشناسی و نقش ویژگی‌های معناشناختی زبان در تربیت/آموزش</p>	<p>نهم و دهم</p>
<p>بر اساس شناخت ویژگی‌های</p>	<p>- مطالعه منابع و مطالب</p>	<p>-منابع: (۸) و (۵) و</p>	<p>شناخت جزئی</p>	<p>یازدهم</p>

<p>کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی زبان و آگاهی فرازبانی کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی، تغییرات لازم را در نمونه‌ای از تدریس خود نمایش دهد و درباره تفاوت تدریس بدون توجه به ویژگی‌های کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی زبان و با توجه به آنها بحث کند.</p> <p>فهم دانش‌آموزان پایه‌های مختلف را از معنی اصطلاحات و واژه‌های به کار رفته در متون درسی آنان از جمله کتاب دینی؛ اجتماعی و ریاضی و ... بپرسد، ثبت و گزارش کند. (این تکلیف تا هفته سیزدهم انجام شود).</p>	<p>مربوط به انواع ویژگی‌های کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی زبان را در واحدهای مختلف زبان بشناسد: کاربردشناسی و بافت و ارجاع و کنش‌گفتها و ادب و ...</p> <p>و نیز مطالعه منابع درباره تحلیل گفتمان/گفتمان‌شناسی و تعبیر و استنباط و انسجام و پیوستگی و گفتگو/ دیالوگ و اصول همیاری گرایس و پسازمینه و پیشازمینه -مصادق‌های حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی زبان را در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) معرفی کند.</p> <p>و -مصادق‌های حضور و نقش‌آفرینی ویژگی‌های کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی زبان را در آموزش دروس دیگر بشناسد.</p> <p>-آگاهی فرازبانی کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی را بشناسد و کاربردش را در خواندن و نوشتن بداند.</p>	<p>(۶)</p> <p>-انواع ویژگی‌های کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی زبان در واحدهای مختلف زبان: کاربردشناسی و بافت و ارجاع و کنش‌گفتها و ادب و ...</p> <p>-تحلیل گفتمان/گفتمان‌شناسی و تعبیر و استنباط و انسجام و پیوستگی و گفتگو/ دیالوگ و اصول همیاری گرایس و پسازمینه و پیشازمینه</p> <p>- آگاهی فرازبانی کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی را و کاربرد آن در خواندن و نوشتن</p>	<p>زبان: کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی</p>	
<p>بر اساس شناخت ویژگی‌های گونه‌شناسی زبان و آگاهی فرازبانی گونه‌شناسی، تغییرات</p>	<p>-مطالعه منابع و مطالب مربوط به انواع ویژگی‌های گونه‌شناسی زبان در</p>	<p>-منابع: (۸) و (۱۳) و (۶) و (۲)</p> <p>-انواع ویژگی‌های</p>	<p>شناخت جزئی زبان: گونه‌شناسی</p>	<p>دوازدهم</p>

<p>لازم را در نمونه ای از تدریس خود نمایش دهد و درباره تفاوت تدریس بدون توجه به ویژگی‌های گونه‌شناسی زبان و با توجه به آنها بحث کند.</p> <p>-فهم دانش آموزان پایه‌های مختلف را از معنی اصطلاحات و واژه‌های به کار رفته در متون درسی آنان از جمله کتاب دینی؛ اجتماعی و ریاضی و ... بپرسد، ثبت و گزارش کند. (این تکلیف تا هفته سیزدهم انجام شود).</p> <p>-میزان تنوع گونه‌های زبانی و مشکلات ناشی از آن را با توجه به تجربه تحصیل خود به عنوان دانش آموز و دانشجو، به صورت مکتوب و شفاهی ارائه کند و درباره آن بحث کند.</p>	<p>واحد‌های مختلف زبان: تاریخ و تحول زبان و خانواده و درخت و تطبیقی و تاریخ و در زمانی و همزمانی و ....</p> <p>زبان و گونه‌های جغرافیایی زبانی و گونه‌استانده و لهجه و گویش و دوزبانگی و دوزبانگونگی و زبان آمیخته و ....</p> <p>زبان و گونه‌های اجتماعی زبانی و جامعه‌شناسی زبان و سبک‌های زبانی و اعتبار اجتماعی زبان و گونه‌های شغلی و سنی و جنسی و زبان و فرهنگ و نسبیت زبانی و مقولات فرهنگی و اجتماعی و جنسیتی و جهان‌شناختی و ایدئولوژی و حاکمیتی....</p> <p>-مصادق‌های حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های) گونه‌شناختی زبان را در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) -و در آموزش دروس دیگر (آموزش از طریق زبان) معرفی کند.</p> <p>- کاربرد آگاهی فرازبانی گونه‌شناختی در آموزش مدرسه‌ای را با مثال معرفی کند.</p>	<p>گونه‌شناسی زبان در واحد‌های مختلف زبان: تاریخ و تحول زبان و خانواده و درخت و تطبیقی و تاریخ و مفاهیم در زمانی و همزمانی و ....</p> <p>-زبان و گونه‌های جغرافیایی زبانی و گونه‌استانده و لهجه و گویش و دوزبانگی و دوزبانگونگی و زبان آمیخته و ....</p> <p>-زبان و گونه‌های اجتماعی زبانی و جامعه‌شناسی زبان و سبک‌های زبانی و اعتبار اجتماعی زبان و گونه‌های شغلی و سنی و جنسی و زبان و فرهنگ و نسبیت زبانی و مقولات فرهنگی و اجتماعی و جنسیتی و جهان‌شناختی و ایدئولوژی و حاکمیتی....</p> <p>-مصادق‌های حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های) گونه‌شناختی زبان در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) -و نیز در آموزش دروس دیگر</p> <p>-آگاهی فرازبانی گونه‌شناسی و کاربرد آن در آموزش مدرسه‌ای</p>		
<p>- فهم دانش آموزان پایه‌های مختلف را از معنی اصطلاحات و واژه‌های به کار رفته در متون</p>	<p>-مطالعه منابع مربوط به درس - الزامات ناشی از مفهوم</p>	<p>-منابع: (۱) - محدودیت کاربرد زبان در تربیت: محدودیت ناشی</p>	<p>شناخت محدودیت‌های کاربرد زبان</p>	<p>سیزدهم</p>

		<p>از ویژگی تربیت</p> <p>- محدودیت کاربرد زبان در تربیت: محدودیت ناشی از ویژگی های زبان</p> <p>- بیان تجربه های مدرس از محدودیت هایی که در تدریس خود از طریق کلام و کتاب داشته است؛ در چه شرایطی نتوانسته است از طریق سخن، موجب یادگیری شاگردان یا فرزندان خود شود.</p>		
	<p>تربیت را معرفی کند.</p> <p>- با توجه به مفهوم تربیت/آموزش بگوید و بنویسد که چه نوع اهداف تربیتی/آموزشی را نمی توان به صورت کلامی آموخت.</p> <p>- با توجه به شناخت ویژگی های زبان، محدودیت های کاربرد زبان در تربیت را معرفی کند.</p>			<p>درسی آنان از جمله کتاب دینی؛ اجتماعی و ریاضی و ... بپرسد، ثبت و گزارش کند. (این تکلیف تا هفته سیزدهم انجام شود).</p> <p>- با توجه به تجربه های خود به عنوان یادگیرنده، بنویسد که چه موضوعاتی را از طریق کتاب و کلام نتوانسته است بیاموزد و چرا؟</p> <p>- در صورتی که تجربه تدریس به هر شکلی داشته است بیان کند که در چه شرایطی نتوانسته است از طریق سخن، موجب یادگیری شاگرد شود. (مکتوب و ارائه در کلاس و بحث)</p>
چهاردهم	آموزش از طریق زبان (واژگان) آشنا	<p>- منابع: (۶) و (۲)</p> <p>- معرفی ویژگی های واژگان پایه</p> <p>- ویژگی های معناشناختی واژگان پایه</p> <p>- اهمیت و چگونگی کاربرد زبان آشنا در تربیت/آموزش با توجه به ویژگی های معناشناختی واژگان پایه</p>	<p>- مطالعه منابع از جمله کتاب واژگان پایه</p> <p>- معرفی ویژگی های معناشناختی واژگان پایه</p> <p>- با توجه به ویژگی های معناشناختی زبان، اهمیت و چگونگی کاربرد زبان آشنا را در تربیت/آموزش بفهمد.</p>	<p>با توجه به ویژگی های معنی شناختی زبان، چگونگی کاربرد زبان آشنا را در تربیت/آموزش گزارش کند.</p> <p>- یک کتاب درسی را انتخاب کند، بخشی از آن را به دانش آموزان بدهد تا بخوانند، سپس میزان فهم آنان را بسنجد؛ در مرحله بعد در همان متن با استفاده از واژه های کتاب واژگان پایه، واژه هایی را جایگزین کند، سپس از دانش آموزان بخواهد متن جدید را بخوانند و فهم آنان ارزش معنای متن را مجدداً بسنجد. فرایند و نتیجه کار را به صورت کتبی گزارش کند و در کلاس درباره آن بحث شود.</p>
پانزدهم	آموزش از طریق زبان (واژگان)	<p>- منابع: (۶) و (۲)</p> <p>با توجه به ویژگی های</p>	<p>با توجه به ویژگی های معنی شناختی زبان، اهمیت</p>	<p>با توجه به ویژگی های معنی شناختی زبان و واژگان،</p>

	آشنا	معنی‌شناختی زبان، اهمیت و چگونگی کاربرد زبان آشنا را در سوادآموزی بفهمد.	و چگونگی کاربرد زبان آشنا را در سوادآموزی بفهمد.	آموزش از طریق واژه‌های آشنا را در سوادآموزی اجرا کند.
شانزدهم	آموزش از طریق زبان (واژگان) آشنا	منابع: (۶) و (۲) با توجه به ویژگی‌های معنی‌شناختی زبان، اهمیت و چگونگی کاربرد زبان آشنا را در دروس مختلف بفهمد.	با توجه به ویژگی‌های معنی‌شناختی زبان، اهمیت و چگونگی کاربرد زبان آشنا را در دروس مختلف بفهمد.	با توجه به ویژگی‌های معنی‌شناختی زبان و واژگان، آموزش از طریق واژه‌های آشنا را در آموزش دروس دیگر اجرا کند.
هفدهم	جمع بندی	مروری بر اهداف اصلی درس	تحقق اهداف یادگیری درس، مطابق با سطوح سه گانه	- گزارشی مکتوب درباره تحقق اهداف پنج گانه درس هر دانشجو ارائه دهد و به صورت گروهی بحث کنند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- آماده سازی درس ها در قالب اسلایدهای آماده شده ویژه هر جلسه توسط مدرس؛
- موضوع اسلایدها شامل طرح درس، محتوا، معرفی منابع و پرسش و تمرین و در پایان جمع بندی و معرفی منابع درس جلسه بعد است.
- پرسش از دانشجویان درباره موضوع جلسه قبل و گفتگو درباره مطالعات انجام شده
- دانشجویان و مدرسان درباره مطالب مورد مطالعه به طور مختصر فهم خود را می نویسند(در پوشه کار قرار می دهند) و در جلسه بعد ۱۵ دقیقه صرف بیان فهم خود درباره مطالب مورد مطالعه می‌شود. (انجام تکالیف توسط مدرس همچون دانشجو، ضروری است)
- ارائه درس به صورت سخنرانی همراه با طرح پرسش و گفتگو یک سوم وقت کلاس
- ارائه تمرین عملی و نیز پرسش درباره موضوع درس
- در هر جلسه دانشجویان مصداق های عملی بحث را در محیط زندگی و محیط تحصیلی خود ارائه می کنند.
- معرفی منابع اصلی و فرعی برای مطالعه ویژه هر جلسه توسط مدرس
- مطالعه منابع معرفی شده برای هر جلسه قبل از حضور در کلاس توسط دانشجویان

۴. منابع آموزشی:

منابع اصلی:

- ۱- دادرس، محمد و نقیب زاده، میرعبدالاحسین. (۱۳۸۶). زبان، مساله ای معرفتی و تربیتی در آراء فیلسوفان و مربیان، فصلنامه اندیشه های نوین تربیتی. ۳(۳)، ۹۵-۱۱۷
- ۲- دادرس محمد(۱۳۹۱) طبقه بندی چندگانه موضوعی واژگان پایه فارسی، فصلنامه مطالعات برنامه درسی، ۷(۲۷) ۳۳-۶۶.

۳- دستجردی کاظمی مهدی، سلیمانی زهرا. ۱۳۸۵، آگاهی واج شناختی چیست؟، پژوهش در حیطه کودکان استثنایی، سال ۶، شماره ۴، ۹۳۱-۹۵۴

منابع فرعی:

- ۱- صفوی، ک. ۱۳۸۲؛ *معنی‌شناسی کاربردی*؛ تهران: انتشارات همشهری.
- ۲- محسنیان راد، مهدی. ۱۳۸۴ *ارتباط شناسی*. تهران: سروش
- ۳- نعمت زاده شهین، دادرسی محمد، دستجردی کاظمی مهدی و منصوره زاده، محرم (۱۳۹۰). *واژگان پایه فارسی از زبان کودکان ایرانی*، تهران: مدرسه برهان
- ۴- یول، جرج. (۱۳۷۹) *نگاهی به زبان، (یک بررسی زبان‌شناختی)*، ترجمه نسرین حیدری، تهران: سمت.
- 5- Fillmore, L.W., & Snow, C. E. (2002). *What teachers need to know about language*. Washington, DC: ERIC Clearinghouse of Languages and Linguistics.
- 6- Yule, G. 1996. *The Study of Language*. Cambridge, UK: Cambridge University Press
- ۷- باطنی محمدرضا (۱۳۸۵) *زبان و تفکر؛ مجموعه مقالات زبان‌شناسی*. چاپ هشتم. تهران. آگه.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

- ارزشیابی فرآیند: **ارزیابی حضور فعال دانشجو در کلاس** به میزان **۵ نمره** شامل: انجام تکالیف مطالعه و جز آن + پاسخ به پرسش‌های شفاهی مربوط به درس جلسه قبل + شرکت در بحث‌های کلاس از جمله طرح پرسش؛ این نمره بر اساس فعالیت‌های هر جلسه و نیز بر اساس کار پوشه (**portfolio**) بتدریج داده می‌شود.
- **ارزیابی از مجموعه کار پوشه: ۵ نمره** شامل کلیه فعالیت‌هایی که دانشجو در جهت اهداف کلاس انجام داده است و گزارش مکتوب یا چند رسانه‌ای آن در کار پوشه موجود است؛ از جمله انجام تکالیف عملکردی.
- **ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۸ نمره**؛ شیوه اجرا کتاب باز خواهد بود و پرسش‌ها از فهم دانشجو خواهد بود و نه حفظیات.
- **کوئیزهای اعلام نشده: ۲ نمره**؛ در جلساتی به صورت کتبی کوئیزهای کوچکی اجراء خواهد شد. در آغاز دوره به دانشجویان باید اطلاع داده شود که گاهی به صورت ناگهانی کوئیز خواهند داشت و باید همواره آماده باشند.
- **ارزیابی از خود مدرس:** هر مدرس برای این درس یک کارپوشه شخصی باید داشته باشد و گزارش مطالعات و نتایج پژوهش را در آن قرار می‌دهد. این کارپوشه در بازه‌های زمانی مناسب مبنای خودارزیابی مدرس خواهد بود.

سرفصل درس «مدیریت آموزشی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

مدیریت آموزشی اجرای یادگیری از طریق ارتباط درونی شاگرد با استعدادهای خود و استفاده از ظرفیت ذاتی و خلاقانه برای تولید و بازتولید دانش با حضور دائم، فعال و مشارکت جویانه او در تمام مراحل و جریان یادگیری است که در کلاس درس امکان پذیر می شود. عادت ورزی به یادگیری از طریق تولید دانش و بهره مندی از دانش یادگرفته در حل مسایل زندگی مستلزم پشتیبانی معلمان و مدیران حرفه ای در فراهم آوردن ساختار منسجم و مرکب از عناصر مرتبط و محیط مناسب است. مدیریت آموزشی پشتیبان تحقق آموزش و پرورش در جهت پرورش انسان کامل به لحاظ مهارت های شناختی و پردازش اطلاعات، به لحاظ مهارت های اجتماعی در پیوند انسان ها برای تقویت مهارت های تولید دانش و توسعه شناخت، به لحاظ مهارت های رفتاری برای عادت ورزی به رفتارهای منبعث از ارزش ها و موضع های منطقی و جایافته در ساختار شناختی فرد و بالاخره خویشتن شناسی فرد در کمک به توسعه دانش بشری است. بدیهی است که یکی از اهداف آموزش و پرورش ایجاد تغییرات به هنگام و مفید جهت توسعه پایدار و رویارویی با سیاست های جهانی است و بی تردید، تغییرات بنیادین معنی دار در سیستم آموزشی می تواند منشاء اثر در توسعه سایر عرصه ها باشد و از این منظر نقش مدیریت آموزشی کلیدی و انکار ناپذیر است.

نام درس: به فارسی: مدیریت آموزشی				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با مطالعه و تشریح زمینه سازی برای شناخت علمی مدیریت و رهبری در آموزش و پرورش و با تحلیل مفاهیم، اصول، نظریه ها و یافته های علمی در مدیریت آموزشی قادر خواهد بود آن را در بهسازی محیط سازمانی مدرسه و مدیریت و رهبری کلاس درس بکار گرفته و اجرا نماید.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی: ۱PCK-۳-۴ & ۲-۲ PK
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
توانسته است در نقش یک معلم و مدیر آموزشی ساختاری منسجم و مرکب از عناصر آموزشی را تجزیه، تحلیل و تبیین نماید.	هر یک از دیدگاههای مدیریتی را تبیین نموده و تفاوتها و شباهتهای موجود را تحلیل نموده است.	توانسته است با بیان تعاریفی از مدیریت آموزشی به فهرستی از نظریات مدیریت آموزشی اقدام نماید.	مدیریت آموزشی	
نقش و ضرورت مدیریت آموزشی را در تغییر و بهسازی مدارس تفسیر و تبیین نماید.	مدیریت آموزشی و جایگاه آن را در آموزش و پرورش تجزیه و تحلیل نماید.	توانسته است فرآیندهای مدیریت آموزشی را در محیط های آموزشی فهرست نماید	مدیریت آموزشی	
با تحلیل و تفسیر موقعیت یک کلاس درس، ساماندهی صحیح را در	شیوه های برقراری تعامل و ارتباط در یک موقعیت یادگیری را تفسیر و در یک	توانسته است شیوه های برقراری تعامل و ارتباط در کلاس درس را در	مدیریت کلاس درس	

کلاس بکار میگیرد.	کلاس درس تبیین نماید.	فهرستی بیان کند.		
-------------------	-----------------------	------------------	--	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: مدرسه بعنوان یک سیستم اجتماعی

۱. ساختار و تشکیلات آموزش و پرورش

۲. ارتباطات درون و بیرون مدرسه ای

۳. راه حل های رفع معضلات آموزش و پرورش

فعالیت یادگیری:

مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

مطالعه منابع معرفی شده در زمینه مدرسه و ساختار آموزش و پرورش

ضمن تشریح و تفسیر وظایف سازمان های آموزشی، روابط بین اداره کل آموزش و پرورش و مدرسه را تبیین نماید

فعالیت عملکردی:

یک نمونه عمودی زنجیره فرمان در اداره کل آموزش و پرورش در شهر خود را به نمایش می گذارد

فصل دوم: آشنایی با نظریات مدیریت

۱. نظریات سازمانی در مدیریت

- مدیریت کلاسیک

- تایلور

- فایول

- بوروکراسی

۲. نظریات انسانی در مدیریت

- مدیریت نئوکلاسیک

- مایو

- مک گریگور

- هرزبرگ

۳. نظریه های جدید در مدیریت

- اقتضایی

- سازمان های یادگیرنده

فعالیت یادگیری:

مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

مطالعه منابع معرفی شده در زمینه نظریه های مدیریت

معرفی انواع الگوها و نظریات مدیریت آموزشی و اصول حاکم بر هر یک از آنها

فعالیت عملکردی:

طراحی یک مدل سازمانی و سیستم اداری با توجه به درک رفتار سازمانی و مدیریتی مورد نیاز آموزش و پرورش امروز

فصل سوم: اصول و مبانی مدیریت آموزشی

-مدرسه اثربخش

-رهبری در مدرسه یادگیری محور

-پیوند مدرسه با خانواده و جامعه

-فرهنگ آموزش و یادگیری در مدرسه (جو و فرهنگ)

-نظام پایش و ارزشیابی کیفیت در مدرسه

فعالیت یادگیری:

مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

مطالعه منابع معرفی شده در زمینه مدیریت آموزشی

ضمن تحلیل و تفسیر ماهیت و تعریف اثر بخشی سازمان ، مشخصات مدارس اثربخش را تشریح و تبیین کند.

فعالیت عملکردی:

فصل چهارم: مدیریت کلاس درس

۱. مدیریت کلاس درس و راهنمای یادگیری

۲. رویکرد سیستمی

۳. انضباط و معانی آن

فعالیت یادگیری:

مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

مطالعه منابع معرفی شده در زمینه مدیریت کلاس درس

یک سیستم یادگیری را در موقعیت آموزشی تجزیه و تحلیل کند و روابط حاکم بر آن را توضیح دهند

فعالیت عملکردی:

مدیریت کلاس درس را در یک موقعیت آموزشی اجرا کرده و بصورت گزارشی ارائه دهد

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه ارائه مستقیم مباحث نظری به همراه مشارکت دانشجویان و تحلیل پاسخ های مربوط به پرسش های مطرح شده است . در این درس، آموزش های کلاس درس با محوریت آموزشگر انجام می شود؛ هر چند که در هر جلسه درس دانشجویان مشارکت دارند و آنها موظف اند بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازند و در مباحث شرکت نمایند . انجام فعالیت های عملکردی برای درک عمیق، یادگیری بهتر و بکارگیری آموخته ها در موقعیت های آموزشی نیز، مستلزم مشارکت همگانی دانشجویان در این فعالیت ها می باشد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

شیرازی، علی (۱۳۹۲): مدیریت آموزشی (تئوری، تحقیق و کاربرد). تهران: موسسه کتاب مهربان نشر.

بهرنگی، محمدرضا (۱۳۹۱): مدیریت آموزشی و آموزشگاهی. تهران: نشر کمال تربیت.

منابع فرعی:

مهرداد، حسین (۱۳۸۸): هنر تدریس (الگوها، روش ها، فنون و راهبردهای تدریس). تهران: نشر روان.

ساکي، رضا (۱۳۸۸): رهبری در مدرسه یادگیری محور. تهران: سازمان آموزش و پرورش شهر تهران.

علاقه بند، علی (۱۳۹۱): مبانی نظری و اصول مدیریت آموزشی. تهران: نشر روان

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ۱۵نمره به ارزشیابی کتبی پایان ترم اختصاص خواهد داشت
ارزشیابی فرآیند: ۲ نمره به فعالیت های دانشجو در جریان آموزش ها در طول ترم داده می شود
ارزیابی پوشه کار: ۳ نمره به ارائه گزارش از تمرین یا فعالیتی که استاد تعیین کرده است تعلق می گیرد .
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای
ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس « آموزش و پرورش تطبیقی با تاکید بر دوره‌های تحصیلی »

متعاقبا اعلام می شود.

سرفصل درس «مبانی علم جغرافیا»

۱. معرفی درس و منطق آن:

این درس به بررسی قوانین حاکم بر روابط انسان و محیط می پردازد و تاثیرات متقابل انسان و طبیعت و نظم حاکم بر پدیده های جغرافیایی و سیر تحولات و تلاش جغرافیدانان را در شناخت آن مطرح می کند. عمر جغرافیا با عمر انسان ساکن بر سیاره زمین برابر است. در علم جغرافیا ابتدا با پدیده های طبیعی و سپس با پدیده های حاصل از نتیجه روابط متقابل انسان و طبیعت سروکار داریم و این دو از هم تفکیک پذیر نیست. انسان وابسته به طبیعت است و علم جغرافیا در طول زمان و بخصوص در دوره تمدن اسلامی و سپس توسط جغرافیدانان گسترش پیدا کرد. تربیت معلمان و دانش آموزان آگاه با عوامل فرهنگی است که با ویژگی های فرهنگ انسانی اثر خود را بر محیط ها ی جغرافیایی گذاشته و نهایتاً چشم انداز های فرهنگی را ایجاد می نماید. به عنوان مثال اشکال شهرها ، ساختمانها و ... منظور این است که توانایی و آگاهی فرهنگی جوامع انسانی را در چشم انداز های فرهنگی آنها می توان مشاهده کرد.

نام درس: مبانی علم جغرافیا				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با مطالعه و فراگیری عناصر اصلی علم جغرافیا ، ضمن بررسی روند تکاملی این علم ، با چگونگی تغییرات چهره زمین ، روند تغییراتی جمعیتی آشنا شده ، بتواند مهمترین دیدگاههای جغرافیایی را تحلیل و تفسیر نماید. با مفاهیم و اصطلاحاتی که جغرافیدانان در بررسی زمین بکار می برند آشنا شده و ارکان علم جغرافیا واقف می شوند				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی:
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
اصطلاحات و مفاهیم پایه	اصطلاحات و مفاهیم پایه جغرافیایی را بیان نماید	اهمیت و اثرگذاری مفاهیم پایه جغرافیا را در توسعه علم جغرافیا توضیح دهد	اصطلاحات و مفاهیم پایه را در موقعیت جدید به کار بندد	
دیدگاههای مربوط به سیر تکاملی علم جغرافیا	سیر تکاملی علم جغرافیایی را بیان می کند	چگونگی و شرایط تکامل علم جغرافیا را با دلایل اجتماعی گزارش میکند.	تاثیرات سیر تکامل علم جغرافیایی را در ایجاد دیدگاهها و نظریه های جدید اجتماعی تجزیه و تحلیل می کند.	
جغرافیا و آموزش آن در ایران از آغاز تاکنون	سیر آموزش جغرافیا در ایران را بیان می کند	آموزش جغرافیا را در ایران دوره بندی می کند	برای آینده آموزش جغرافیا در ایران پیشنهادهایی ارائه می کند	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول

- تعاریف جغرافیا در مکاتب گوناگون
- عناصر و مفاهیم اساسی در جغرافیا (انسان - مکان - محیط - فضا - روابط متقابل)
- قلمرو جغرافیا (انسانی - محیط - ارتباط - ساخت های مکانی فضائی) جغرافیا، علمی میان رشته ای
- فعالیت یادگیری: تعاریف علم جغرافیا در مکاتب مختلف را باهم مقایسه کند.
- فعالیت عملکردی: ارتباط و تاثیر عناصر مختلف جغرافیا را با نمونه هایی تحلیل کند.

فصل دوم

- سیر تکاملی جغرافیا از آغاز تا کنون (اندیشه شناسی جغرافیا در گذر زمان)
- ناپایداریها و پایداری ها در محیط زمین
- نقش انسان در تغییر چهره زمین
- ساخت نواحی جغرافیایی جهان: منابع طبیعی شکل گیری نواحی جغرافیایی
- فعالیت یادگیری: اندیشه های جغرافیایی در طول تاریخ را بحث کند
- فعالیت عملکردی: نقش انسان را در تغییر چهره زمین تجزیه و تحلیل نماید

فصل سوم

- وضعیت جغرافیا و آموزش آن در ایران از آغاز تا کنون
- جغرافیای آینده و آینده جغرافیا
- فعالیت یادگیری: وضعیت آموزش جغرافیا را در طول زمان تحلیل کند.
- فعالیت عملکردی: وضعیت جغرافیا را در آینده تجزیه و تحلیل و گزارش کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

پیشنهاد می شود برای ایجاد انگیزه و آمادگی در دانشجویان از آنان خواسته شود تحقیق و جستجویی درباره تعاریف علم جغرافیا در مکاتب گوناگون انجام داده و به کلاس ارائه کنند. سپس مدرس از طریق بحث گروهی در کلاس درس دانشجویان را به سمت کسب و دریافت مفاهیم جغرافیایی هدایت و راهنمایی می کند.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

۱- یانسن . تاریخ علم جغرافیا ، ترجمه جلال تبریزی .

منبع فرعی:

۱. گنجی ، محمد حسن (۱۳۶۸) جغرافیا در ایران از دارالفنون تا انقلاب اسلامی - انتشارات آستان قدس رضوی
- ۲- شبلینگ ، ژاک (۱۳۷۷) جغرافیا چیست؟ ترجمه سیروس سهامی ، مشهد : انتشارات محقق.
- ۳- فرید،یداله (۱۳۷۹) شناخت شناسی و مبانی جغرافیای انسانی ، اهر : دانشگاه آزاد اهر.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره با ارزشیابی کتبی پایان ترم اختصاص خواهد داشت

ارزشیابی فرآیند: ۲ نمره به فعالیت های دانشجو در جریان آموزش ها در طول نرم داده می شود
ارزیابی پوشه کار: ۳ نمره به ارائه گزارش از تمرین یا فعالیتی که استاد تعیین کرده است تعلق می گیرد.

سرفصل درس «زمین در فضا»

۱. معرفی درس و منطق آن:

این درس به بررسی سیاره زمین در فضا، علم نجوم، کهکشانها و کهکشان راه شیری می پردازد. همچنین به فرضیه های پیدایش جهان، منظومه شمسی، خورشید و سیارات و تاثیرات حرکات زمین در تشکیل فصول و غیره را مورد بحث و بررسی قرار می دهد. این درس نقش انسان در فضا و دستیابی انسان به تواناییهای فضایی را مورد تاکید قرار می دهد. آگاهی دانشجویان به تواناییهای فضایی را مورد تاکید قرار می دهد. آگاهی دانشجویان از کره زمین، منظومه شمسی، خورشید، سیارات، ستارگان و غیره باعث تفکر به وجود خالق هستی و نظم حاکم بر جهان در آنها شده و انگیزه آنها برای تلاش بیشتر همت آنها را برای دستیابی به ورای زمین افزایش می دهد و ارتباط همه جانبه را بین اجزای مختلف خلقت دریافت میکند.

نام درس: به فارسی: زمین در فضا				مشخصات درس
<p>اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>با بیان اهمیت مطالعه زمین در فضا، حرکات زمین و تاثیرات آن را مورد بحث قرار داده و نقش انسان در مطالعات فضایی را تحلیل کند.</p> <p>ضمن فراگیری چگونگی پیدایش جهان و منظومه شمسی، ویژگیهای منظومه شمسی را تشریح نماید.</p>				<p>نوع درس: نظری ۲</p> <p>تعداد واحد: ۲</p> <p>زمان درس: ۳۲ ساعت</p> <p>پیشنیاز:</p> <p>نحوه تدریس:</p>
				شایستگی اساسی:
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
نظریه های مربوط به پیدایش کره زمین	نظریات و فرضیه های چگونگی پیدایش منظومه شمسی را بیان میکند.	نظریات و فرضیه های چگونگی پیدایش منظومه شمسی را تحلیل می کند.	نظریات و فرضیه های چگونگی پیدایش منظومه شمسی را با دلایلی معین تفسیر میکند.	
کره زمین	انواع حرکت کره زمین را با رسم شکل نشان دهد	اثرات حرکات کره زمین برای تشکیل فصلها را بحث و تشریح کند و چگونگی تولید یک تقویم را بیان کند	حرکات کره زمین را با سیارات دیگر مقایسه و ارتباط آنها با حرکات جهان هستی را تجزیه و تحلیل کند	
قوانین جغرافیای ریاضی	قوانین اصلی جغرافیای ریاضی را توضیح دهد	اثرات قوانین جغرافیای ریاضی را بر حرکات زمین تشریح کند	قوانین جغرافیای ریاضی را تجزیه و تحلیل کند	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول

- مقدمه

- اهمیت مطالعه زمین در فضا

- تعریف و مفاهیم نجوم - کیهان ، کهکشان - انواع کهکشان ها - کهکشان راه شیری

فعالیت یادگیری: کیهان و کهکشان راه شیری را با کهکشان های دیگر مقایسه کند.

فعالیت عملکردی: چگونگی پیشرفت و تکامل نجوم را تحقیق کرده و به کلاس گزارش می دهد.

فصل دوم:

- فرضیه هایی در پیدایش جهان و منظومه شمسی

- نظرات دانشمندان (ایرانی - اسلامی - خارجی)

فعالیت یادگیری: چگونگی تشکیل منظومه شمسی را تحلیل می کند.

فعالیت عملکردی: نظرات دانشمندان اسلامی و دیگران را تجزیه و تحلیل می کند.

فصل سوم

- بررسی منظومه شمسی

- خورشید (ساختمان ، ویژگیها)

- سیارات (انواع ، ویژگیها)

- صورتهای فلکی - سیارک ها - ستارگان دنباله دار - شهاب ها - شهاب سنگها)

- تلسکوپ و انواع آن

فعالیت یادگیری: با رسم شکل ساختمان خورشید و بخشهای مختلف آن را تفسیر می کند.

فعالیت عملکردی: یک نمونه تلسکوپ را ساخته و مورد استفاده قرار می دهد.

فصل چهارم

- آشنایی با قوانین جغرافیای ریاضی (قوانین حرکت....)

- اصطلاحات جغرافیایی ریاضی (طول و عرض جغرافیایی - مدارات - نصف النهارات - محور زمین - اختلاف ساعت

- حرکات زمین در فضا (انواع - جهت ....)

- اثرات حرکات زمین (فصول - جزر و مد ....)

- زمان و تقویم

- انسان و فضا

فعالیت یادگیری: با رسم شکل چگونگی تشکیل فصول را بحث می کند.

فعالیت عملکردی: با استفاده از یک افلاک نما تشکیل فصول را برای همکلاسیهای خود شرح می دهد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

پیشنهاد می شود در آموزش این درس از نمایش فیلم های آموزشی استفاده شود و تحقیق و جستجو برای مباحث مختلف و ارائه آن در کلاس درس می تواند مفید باشد. استفاده از روش های فعال تدریس که در آن از ماکت ها و مدلها و تصاویر می تواند انگیزه فراگیران را افزایش دهد. حضور دانشجویان در رصد خانه برای آشنایی با تلسکوپها در یادگیری آنها موثر خواهد بود

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

-دالکی، احمد (۱۳۸۰)، زمین در فضا، تهران: انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.

منبع فرعی:

- ۱- مستوفی الممالکی، رضا (۱۳۷۵)، مبانی نجوم و جغرافیای ریاضی (زمین و فضا)، تهران: انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی.
- ۲-قنواتی، عزت اله (۱۳۷۹)، مقدمه ای بر جغرافیای ریاضی (زمین در فضا)، تهران: انتشارات گفتمان.
- ۳-عدالتی، تقی و خرخ، حسن (۱۳۷۴) اصول و مبانی جغرافیای ریاضی (زمین در فضا)، مشهد: بنیاد پژوهش های اسلامی استان قدس رضوی.
- ۴-گنجی، محمد حسن و دیگران (۱۳۷۸)، زمین در فضا، تهران: انتشارات سازمان جغرافیای نیروهای مسلح

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره با ارزشیابی کتبی پایان ترم اختصاص خواهد داشت
ارزشیابی فرآیند: ۲ نمره به فعالیت های دانشجو در جریان آموزش ها در طول نرم داده می شود
ارزیابی پوشه کار: ۳ نمره به ارائه گزارش از تمرین یا فعالیتی که استاد تعیین کرده است تعلق می گیرد.

سرفصل درس «زمین شناسی برای جغرافیا»

۱. معرفی درس و منطق آن:

در آ آموزش علم زمین شناسی یا علم مطالعه زمین به ساختمان زمین ، مواد ، فرآیند ها و زمان زمین شناسی را مورد بحث و بررسی قرار می گیرد که دانش آموزان با کسب دانستنی های علمی ، مهارتها و نگرش های ضروری آن می توانند در مواجهه با پدیده های طبیعی و زمین شناسی از اطلاعات و تفکر استفاده نموده و تصمیم مناسب را اتخاذ نمایند. جهت نیل به این هدف نیازمند تربیت معلمانی شایسته هستیم تا زمینه کسب مفاهیم و بکارگیری آن در موقعیت های جدید را فراهم نمایند.

نام درس: مبانی زمین شناسی				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: اهمیت و کاربرد علم زمین شناسی را بیان کرده و راههای مطالعه ساختمان زمین و لایه های زمین را از نظر فیزیکی و شیمیایی توضیح دهند. ضمن تشریح کانیها و سنگ ها و کاربرد های آنها ، کانیها و سنگ ها را از هم شناسایی کنند. پدیده های مختلف زمین شناسی (زیر ساخت ورقه ای ، زمین لرزه ، آتش فشان ، چگونگی تشکیل کوهها و ...) را مورد بحث قرار دهند. مختصری درباره زمین شناسی ایران و چگونگی تغییرات آن تشریح و تفسیر نمایند.				نوع درس: نظری ۱- عملی ۱ تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۴۸ ساعت پیشنهاد: نحوه تدریس:
				شایستگی اساسی:
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
لایه های تشکیل دهنده زمین و تاثیرات آن بر زندگی انسان	لایه های تشکیل دهنده کره زمین را با رسم شکل نشان میدهد	خصوصیات لایه های تشکیل دهنده کره زمین را با دلایل مطرح می کند.	تاثیرات ساختمان کره زمین بر ثبات زندگی انسان تجزیه و تحلیل می کند.	
پدیده های زمین شناسی	-چگونگی تشکیل زمین لرزه و آتشفشان را بیان کند -اصول دسته بندی سنگها را بیان کند	اثرات زمین لرزه و آتشفشان را با توجه به محیط زیستی خود تفسیر کند -چگونگی ایجاد سنگهای مختلف را از یکدیگر تشریح کند	چگونگی مواجهه با پدیده های زمین شناسی و راهکارهای لازم را ارائه کند - سنگهای مختلف را از یکدیگر بازشناسد	
زمین ساخت ورقه	مفهوم نظریه زمین ساخت ورقه ای را با رسم شکل کره زمین و	اشکال و پدیده های حاصل از زمین ساخت ورقه ای را	تاثیرات حرکات زمین ساخت ورقه ای را بر کشور ایران از نظر زمین شناسی	

تجزیه و تحلیل کند	تفسیر کند	یا تولید ماکت نشان دهد	ای
-------------------	-----------	------------------------	----

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول

-مقدمه (تاریخچه - شاخه های علم زمین شناسی)

-اهمیت علم زمین شناسی

-کاربرد های علم زمین شناسی

-چگونگی یا راههای مطالعه ساختمان زمین

-لایه های تشکیل دهنده زمین از نظر فیزیکی و شیمیایی

فعالیت‌های یادگیری : رسم تحلیل نمودار مربوط چگونگی مطالعه غیر مستقیم ساختمان درونی زمین
فعالیت عملکردی : ساخت و تهیه ماکتی از کره زمین با توجه به ویژگیهای لایه های تشکیل دهنده ساختمان زمین

فصل دوم

-کانی و انواع آن

-سنگ های آذرین - طرز تشکیل ماگما - تبلور ماگما - انواع سنگ های آذرین و خصوصیات آنها

-پلوتونیسیم و لکانیسیم

-سنگ های رسوبی و انواع آنها - منابع ارزشمند انرژی موجود در سنگ های رسوبی

-سنگ های دگرگونی و انواع آنها - عوامل دگرگونی - تغییرات بافتی و کانی شناسی

-پراکندگی انواع سنگ ها در ایران

فعالیت‌های یادگیری : شناسایی کانیها و سنگ ها و طبقه بندی آنها

فعالیت های عملکردی : تعیین پراکندگی سنگ ها و کانیها ی ایران بر روی نقشه ایران

فصل سوم

-زمین ساخت ورقه ای - تشکیل کوه ها

-زمان در زمین شناسی (دورانها) پوسته اقیانوسی - پوسته قاره ای

-زمین لرزه - امواج زمین لرزه - واحد اندازه گیری زمین لرزه

- مختصری درباره زمین شناسی ایران

فعالیت‌های یادگیری : رسم و تحلیل انواع حرکت ورقه های تشکیل دهنده زمین

فعالیت های عملکردی : بررسی زمین لرزه های ایران و ارائه گزارش به کلاس

بررسی تغییرات پوسته زمین شناسی ایران در طول زمان

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

پیشنهاد می شود این درس توسط استاد جغرافیا در گرایش های طبیعی تدریس شود. در آموزش این درس برای فصل اول نمایش فیلم های آموزشی برای یادگیری بهتر استفاده شود و برای فصل دوم از نمونه های مختلف کانیها و سنگها استفاده شود که فراگیران با استفاده از مهارت های مختلف آنها را شناسایی و طبقه بندی کنند. برای فصل سوم از روش تلفیقی

مثل نمایش فیلم - سخنرانی - پوستره‌های و غیره....) در صورت امکان بازدید میدانی جهت یادگیری و تجربه مستقیم دانشجویان بسیار مفید و توام با یادگیری عمیق و پایدار خواهد بود.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- تاربوک، ج و لوتگن . ف (۱۳۷۲) مبانی زمین شناسی، ترجمه رسول اخروی، تهران: وزارت آموزش و پرورش انتشارات مدرسه.

منبع فرعی:

- اوپرچف (۱۳۶۸)، مبانی شناسی، ترجمه عبدالکریم قریب، تهران: انتشارات خوارزمی
- علائی طالقانی، محمود (۱۳۹۱)-زمین شناسی برای جغرافیا انتشارات قومس، تهران

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
ارزشیابی فرآیند: ۳ نمره-تکمیل لیست سیاهه رفتار دانشجو برای تعیین میزان مشارکت در بحث های گروهی
پوشه کار: ۷ نمره شامل جمع آوری نمونه های کانی و سنگ - ارزشیابی آزمایشگاهی و عملی در پایان تر م

سرفصل درس « جغرافیای جمعیت با تاکید بر ایران »

۱. معرفی درس و منطق آن

شناخت ویژگی های جمعیتی به عنوان یکی از ابزارهای مهم در امر برنامه ریزی های اقتصادی ، اجتماعی ، آموزشی محسوب می شود، از آن جایی که جغرافیای جمعیت گروه های انسانی را از لحاظ پراکندگی ، حرکت و اثری که در محیط خود می گذارد مطالعه می کند ، شناسایی این ویژگی ها برای دانشجویان جغرافیا ضروری به نظر می رسد .همچنین آگاهی دانشجویان از میزان رشد و حرکات جمعیت در ایران و تاثیرات آن بر شرایط اجتماعی و اقتصادی باعث شناخت بهتر آنها از محیط زندگی خود می شود .

نام درس: به فارسی: جغرافیای جمعیت با تاکید بر ایران				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری
با مطالعه و شناخت شاخص های جمعیتی ، ساختمان جمعیت و ویژگی های آن را بیان نموده و حرکات جمعیت و انواع آن را توضیح دهد .				تعداد واحد: ۲
با تبیین تاثیر جمعیت بر ویژگی های اجتماعی -اقتصادی و فرهنگی جامعه بشری نتایج سرشماری های ایران را در دهه های گذشته با هم مقایسه کند				زمان درس: ۳۲ ساعت
ضمن ترسیم هرم سنی و جنسی جمعیت ایران بتواند توزیع فضایی - مکانی جمعیت ایران را شناسایی و انواع مهاجرت های داخلی و خارجی در ایران را با یکدیگر مقایسه کند .				پیش نیاز: نحوه تدریس:
				شایستگی اساسی:
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
ویژگی های ساختمان جمعیت ایران را با سایر کشورهای دنیا مقایسه کند.	ویژگی های ساختمان جمعیت ایران را توضیح دهد .	ویژگیهای ساختمان جمعیت را بیان کند .	ساختمان جمعیت و ویژگیهای آن	
نتایج سرشماری های ایران را در دهه های گذشته تحلیل کند .	نتایج سرشماری های ایران در دهه های گذشته را با هم مقایسه کند .	مفهوم سرشماری جمعیت وهدف از اجرای آن را بیان کند .	سرشماری جمعیت	
تغییرات جمعیتی در ایران را باکمک هرم سنی جمعیت در سالهای آتی تحلیل کند .	هرم سنی و جنسی جمعیت ایران را در سالهای متفاوت با یکدیگر مقایسه کند .	هرم سنی و جنسی جمعیت ایران را ترسیم کند .	هرم سنی و جنسی جمعیت	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات ماهیت و قلمرو جغرافیای جمعیت

- مفهوم جغرافیای جمعیت
- اصول حاکم بر توزیع جمعیت در فضاهاى جغرافیایی
- پراکندگی جهانی جمعیت
- الگوهای پخش جمعیت
- رابطه پخش جمعیت با توسعه
- فعالیت‌های یادگیری: مطالعه کلیات و مفاهیم جغرافیای جمعیت، شناسایی مبانی پخش جمعیت در فضاهاى جغرافیایی نحوه پراکندگی جهانی جمعیت و انواع الگوهای آن. برقراری ارتباط پخش جمعیت با توسعه
- فعالیت‌های عملکردی: مشاهده و یافتن مناطق پرجمعیت جهان و کم جمعیت جهان در سطح نقشه اطلس جهان.

فصل دوم: حرکات جمعیت

- ساختمان جمعیت
- الگوهای ترکیب جمعیت (زادو ولد، مرگ و میر، مهاجرت، رشد جمعیت، ...)
- فعالیت‌های یادگیری: شناسایی انواع حرکات جمعیت شامل انواع مهاجرت (بین‌المللی: اختیاری و اجباری) (داخلی: روستا به شهر، روزانه و فصلی)، بررسی خصوصیات ساختمان جمعیت از نظر جنس و سن، شناخت عوامل چهارگانه جمعیت (زادو ولد، مرگ و میر، مهاجرت، رشد جمعیت، ...)

- فعالیت‌های عملکردی: ترسیم جدول با توجه به انواع مهاجرت‌های داخلی و بین‌المللی و نمونه‌های آن، مشاهده و تحلیل جمعیت ایران از نظر زادو ولد، مرگ و میر، مهاجرت و رشد جمعیت و سن و جنس در سالهای اخیر.

فصل سوم: - پیشینه تاریخی و گذشته نگری جمعیت ایران

- سرشماری‌ها در ایران
- تعداد و الگوهای توزیع جمعیت در ایران
- توزیع فضایی - مکانی جمعیت ایران
- ترکیب جنسیتی و سنی جمعیت ایران (هرم سنی و ترسیم آن)
- فعالیت‌های یادگیری: مطالعه سرشماری‌های نفوس و مسکن در دهه‌های گذشته، شناخت انواع الگوهای توزیع جمعیت در ایران، مطالعه توزیع فضایی - مکانی جمعیت ایران آشنایی با ترکیب جنسیتی و سنی جمعیت ایران و نحوه ترسیم هرم سنی آن.

- فعالیت‌های عملکردی: تعیین نقاط پرجمعیت و کم جمعیت در نقشه ایران و بیان علل آن، تهیه جداولی از سرشماری‌های مختلف و مقایسه آنها با یکدیگر و ترسیم هرم سنی و جنسی جمعیت ایران در سال‌های مختلف.

فصل چهارم: ترکیب و وضع سواد و آموزش در ایران

- ترکیب جمعیت فعال و نیروی انسانی در ایران (جمعیت شهری، روستایی و عشایری)

- رشد جمعیت فعال و نیروی انسانی در ایران

- مهاجرت های داخلی - مهاجرت های خارجی در ایران

فعالیت های یادگیری: بررسی وضعیت سواد و آموزش در ایران در دهه های گذشته و مقایسه آن با شرایط موجود، بررسی جمعیت فعال و نیروی انسانی در مناطق شهری، روستایی و عشایری، مقایسه رشد جمعیت فعال در سال های اخیر و بررسی مهاجرت های داخلی و خارجی در ایران.

فعالیت های عملکردی: تهیه جدول مقایسه ای وضعیت سواد و آموزش در ایران در دهه های گذشته رسم نمودار برای روند افزایش جمعیت فعال و نیروی انسانی در مناطق شهری، روستایی و عشایری و مقایسه مهاجرت های داخلی و خارجی قبل و بعد از انقلاب.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

این درس توسط استاد متخصص جغرافیای جمعیت تدریس می شود. با توجه به اهمیت ویژگی های جمعیت در جهان امروز، سعی کنید در کلاس درس با استفاده از شیوه ارائه مباحث و مشارکت دانشجویان در تحلیل و پاسخ به پرسش های طرح شده ایشان را به فعالیت بیشتر تشویق کنید. طرح مسائلی مانند بررسی توزیع جمعیت جهان، توزیع جغرافیایی جمعیت در ایران، ترسیم هرم جمعیتی (جنسی و سنی) در سه دوره سرشماری و مقایسه آن ها با یکدیگر از این موارد است.

۴. منابع آموزشی

: منابع اصلی:

۱. فرید، ید اله (۱۳۷۴). جغرافیای جمعیت: تبریز. انتشارات دانشگاه تبریز

۲. زیلنيسكى، ویلبر (۱۳۷۰). مقدمه ای بر جغرافیای جمعیت. ترجمه فیروز جمالی: انتشارات سمت

: منابع فرعی:

۱. جوان، جعفر (۱۳۸۰). جغرافیای جمعیت جوان: مشهد. جهاد دانشگاهی مشهد

۲. جوان، جعفر (۱۳۶۷). جمعیت ایران و بستر جغرافیایی آن: مشهد. دانشگاه فردوسی مشهد

۳. زنجانی، حبیب الله (۱۳۷۰). جمعیت و شهر نشینی در ایران: تهران. دفتر مطالعات و تحقیقات شهر سازی

۴. مهدوی حاجیلویی، مسعود (۱۳۷۳). اصول و مبانی جغرافیای جمعیت: تهران. قومس

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۵ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۲ نمره
ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۳ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود .

سرفصل درس «کاربرد آمار در جغرافیا»

۱. معرفی درس و منطق آن:

علم آمار علمی است که با جمع آوری، سازماندهی، تجزیه و تحلیل و تفسیر داده های عددی که از مشاهده یا تجربه بدست می آیند، سروکار دارد و از آنجایی که در کلیه پژوهش های علمی برای تعیین روابط علت و معلول در پدیده های مختلف از اصول این علم استفاده می شود از این رو دانستن روش های مقدماتی و آشنایی با مفاهیم آمار برای همه دانشجویان علوم مختلف به خصوص علم جغرافیا ضروری است

نام درس: کاربرد آمار در جغرافیا				مشخصات درس نوع درس: نظری ۲ تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: ضمن توضیح رابطه جغرافیا و آمار، مفاهیم اساسی آمار را معرفی نماید و روش های نمونه گیری را و علت انتخاب نمونه در مطالعات جغرافیایی را در قالب یک نمونه کار عملی ارائه نماید. نرم افزارهای آماری و نحوه ی کار با یکی از آنها را توضیح دهد.				شایستگی اساسی:
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
مبانی آمار	اصطلاحات آماری را بیان نماید	با مثالی ساده از مفاهیم اولیه آماری یک مساله را طرح نماید	محاسبات آماری برای یک مطالعه جغرافیایی را تحلیل نماید	
ارتباط آمار با جغرافیا	رابطه و اهمیت علم آمار را در مطالعات جغرافیایی توضیح دهد	انواع مدل های نمونه گیری در مطالعات جغرافیایی را تشریح کند	نرم افزارهای آماری را معرفی و تفاوت آنها در کاربرد مطالعات جغرافیایی تفسیر کند	
کاربرد آمار در جغرافیا	یک مطالعه جغرافیایی را از طریق مدل های آماری انجام دهد	نقش و اهمیت کاربرد آمار را در یک مطالعه جغرافیایی تشریح نموده و نتایج یک مطالعه توصیفی را با آن مقایسه نماید	نتایج بدست آمده از یک مطالعه آماری در محیط واقعی را در گزارشی ارائه نماید	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول:

۱- رابطه جغرافیا و آمار ، مراحل تحقیق در آمار

۲- مفاهیم اساسی آمار : داده های آماری ، پارامتر و آمار ، متغیر های جامعه ، متغیر های کمی و کیفی .

فعالیت یادگیری: ----

فعالیت عملکردی: تمرینی با استفاده از داده های فرضی انجام داده و آنها را از هم متمایز نماید

فصل دوم:

۱- اهمیت و کار برد میانگین ها ، نما، شاخص های پراکندگی همبستگی و رگرسیون در مطالعات جغرافیایی

۲- روش های نمونه گیری و علت انتخاب نمونه در مطالعات جغرافیایی

فعالیت یادگیری: روشهای نمونه گیری را توضیح دهد

فعالیت عملکردی: بر روی تمرین قبلی میانگین و نما را اندازه گیری نموده ، همبستگی را تعیین نماید

فصل سوم:

۱- توزیع نرمال و کاربرد منحنی نرمال در پیش بینی توزیعها و پراکندگی های زمانی و مکانی

۲- محاسبه ویژگی های آماری جمعیت

فعالیت یادگیری: ویژگی های آماری جمعیت را بیان نماید

فعالیت عملکردی: نتایج تمرین قبلی را روی منحنی نرمال نمایش دهد

فصل چهارم:

۱- تخمین ویژگی های جمعیت از روی نمونه

۲- آزمون تفاوت و تشابه بین دو ناحیه یا گروه با استفاده از آزمون اختلاف میانگین ها ، اختلاف نسبت ها و

اختلاف در صد ها

فعالیت یادگیری: -----

فعالیت عملکردی: نتایج تمرینهای قبلی با استفاده از جدول آزمونها کنترل نماید

۱. راهبردهای تدریس و یادگیری:

این درس توسط استاد متخصص جغرافیا آشنا با آمار و یا متخصص ریاضیات و آمار آشنا با موضوعات علوم زمین

تدریس می شود. برای اطمینان از تحقق اهداف آن علاوه بر شیوه های مرسوم در تدریس، از روش های فعال و امکانات فناوری می بایست استفاده شود. بخشی از آموخته های این درس توسط دانشجو پیگیری می شود و فعالیت های عملی در قالب انجام یک نمونه کار بر روی یک منطقه یا ناحیه مورد ارزیابی استاد قرار خواهد گرفت. در تدریس این درس می بایست ضمن بیان اصول آمار و نقش آن در مطالعات جغرافیایی مثال های آن را از موضوعات ملموس برای دانشجویان رشته جغرافیا ارایه نماید

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

وحیدی اصل، محمد قاسم (۱۳۷۹)، آمار و احتمال در جغرافیا جلد اول، انتشارات دانشگاه پیام نور، تهران

منبع فرعی:

۱. مهدوی، مسعود (۱۳۷۳) آمار و روشهای تجزیه تحلیل داده ها در جغرافیا، انتشارات قومس، تهران
۲. طاهر خانی، مهدی و مهدوی مسعود (۱۳۸۴) کاربرد آمار در جغرافیا، انتشارات قومس، تهران
۳. مهدی نژاد، محمود (۱۳۷۸)، مقدمه ای بر اصول و روشهای آمار در جغرافیا، انتشارات کبیر، اصفهان
۴. آذر، عادل و مومنی منصور (۱۳۸۱) آمار و کاربرد آن در مدیریت، جلد اول، انتشارات سمت، تهران

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

ارزشیابی پایانی: ۱۵نمره

ارزشیابی فرآیند: ۲نمره

ارزیابی پوشه کار: ۳نمره

۱. معرفی درس و منطق آن:

نقشه خوانی عبارت است از : استفاده از نقشه به منظور پی بردن به ویژگی های سطح زمین که در آن منعکس شده است. و برای آن که به ویژگی های مورد اشاره پی ببریم ابتدا باید بدانیم که در یک نقشه چه چیزهایی قابل مشاهده است. دانش جغرافیا را معمولا به عنوان سواد نقشه می شناسند. بدون داشتن این سواد نمی توان از اطلاعات جغرافیایی تولید شده اطمینان حاصل کرد.

نام درس: نقشه خوانی				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری ۱ عملی ۱
				تعداد واحد: ۲
انواع نقشه های جغرافیایی را بخواند و تفسیر نماید و چگونگی انجام محاسبات را روی نقشه انجام داده و نیمرخ توپوگرافی را رسم و تفسیر نماید.				زمان درس: ۴۸ ساعت
				شایستگی اساسی:
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
تمرینی از جستجوی یک مکان در یک نقشه توپوگرافی را انجام دهد	اطلاعات مندرج در حاشیه نقشه ها را توضیح دهد	انواع سیستم های تصویری را معرفی نماید	اصول نقشه خوانی	
روی نقشه یک پروژه مطالعه جغرافیایی را انجام دهد	فاصله دو نقطه ، ارتفاع یک نقطه ، مساحت یک محدوده و شیب یک دامنه را روی نقشه انجام دهد	تمرین مربوط به تبدیل مقیاس را انجام دهد	محاسبات نقشه ای	
مطالعه جغرافیایی منطقه معین شده را به وسیله مهارتهای نقشه خوانی گزارش نماید	نیمرخ توپوگرافی رسم شده را تشریح کند	نیمرخ توپوگرافی یک برش را رسم نماید	مهارتهای نقشه خوانی	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول:

۱- تعریف و انواع نقشه ، فنون تهیه نقشه

۲- اطلاعات حاشیه ای نقشه و علائم قراردادی

۳- انواع شمال در نقشه (جهت جغرافیایی)

فعالیت یادگیری: فنون تهیه نقشه را بیان نماید
فعالیت عملکردی: اطلاعات حاشیه ای یک نقشه را بر روی یک نقشه توپوگرافی گویانماید

فصل دوم:

۱- مختصات جغرافیایی و شبکه بندی قائم الزاویه

۲- مقیاس نقشه و انواع آن

۳- بررسی و تفسیر نقشه های توپوگرافیک

فعالیت یادگیری: رابطه بین مختصات جغرافیایی و شبکه قائم الزاویه را بیان نماید
فعالیت عملکردی: یک تمرین بر اساس مقیاس نقشه ۱:۲۵۰۰۰۰ حل نماید

فصل سوم:

۱- نمایش ارتفاعات روی نقشه توپوگرافی و تهیه نیمرخ های توپوگرافیک

۲- چگونگی تهیه بلوک دیاگرام و تفسیر آن

۳- چگونگی نمایش انواع عوارض توپوگرافیک روی نقشه

فعالیت یادگیری: چگونگی تهیه بلوک دیاگرام را شرح دهد
فعالیت عملکردی: یک نیمرخ توپوگرافی از روی نقشه ترسیم نماید

فصل چهارم:

۱- چگونگی تهیه نقشه شیب و نحوه ی محاسبه آن

۲- اندازه گیری طول و مساحت روی نقشه های توپوگرافی

فعالیت یادگیری: چگونگی اندازه گیری شیب روی نقشه های توپوگرافی را توضیح دهد
فعالیت عملکردی: مساحت یک محدوده مشخص شده بر روی یک نقشه توپوگرافی را محاسبه نماید

۲. راهبردهای تدریس و یادگیری:

این درس توسط استاد متخصص جغرافیا آشنا با نقشه خوانی تدریس می شود . برای اطمینان از تحقق اهداف آن علاوه بر شیوه

های مرسوم در تدریس ، از روش های فعال و امکانات فناوری می بایست استفاده شود . بخشی از آموخته های این درس توسط دانشجو پیگیری می شود و فعالیت های عملی در قالب انجام یک نمونه کار عملی بر روی نقشه یک منطقه یا ناحیه مورد ارزیابی استاد قرار خواهد گرفت . در تدریس این درس می بایست ضمن بیان اصول نقشه خوانی مثال های آن را از موضوعات ملموس ارایه نماید.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

یمانی مجتبی (۱۳۸۶) مبانی نقشه خوانی ، انتشارات دانشگاه تهران ، تهران

منبع فرعی:

مهدی نژاد ، محمد (۱۳۸۰) نقشه خوانی ، اصفهان ، انتشارات گل‌های محمدی ، اصفهان

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

ارزشیابی پایانی: ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: ۳ نمره

ارزشیابی پوشه کار: ۷ نمره

سرفصل درس « اقلیم شناسی با تاکید بر ایران »

۱. معرفی درس و منطق آن:

یکی از عوامل مهم در زندگی انسان آب و هوا است. از این رو جغرافیدانان همواره به عنوان یکی از اجزاء اصلی چشم انداز جغرافیایی بدان نگریده و مطالعه ویژگی های آن را به صورت یک علم دقیق و جبهه همت خویش قرار داده اند تا جایی که امروزه آب و هوا شناسی به صورت یک رشته کاملا محرز علمی در آمده است. از سوی دیگر، آن بخش از علوم زمین را که به مطالعه اتمسفر سیاره زمین می پردازد " علوم اتمسفری " می نامند. شاخص ترین این علوم هواشناسی و آب و هوا شناسی است. عمده ترین عامل تفکیک این دو علم مقیاس زمانی است. زیرا مطالعه اتمسفر در مقیاسهای زمانی و مکانی متفاوت انجام می شود. به طوری که اقلیم شناسی را می توان هوا شناسی در درازمدت و در مقیاس بزرگ در نظر گرفت.

نام درس: اقلیم شناسی با تاکید بر ایران				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: ضمن ارایه تعریف آب و هوا شناسی، رابطه آب و هوا شناسی را با علم جغرافیا تبیین نماید و ساختار اتمسفر و عناصر آب و هوا را شناسایی و تابش، دما، رطوبت و بارش را توصیف و تبیین نماید. پراکندگی فضایی عناصر اقلیمی را در سطح جهانی و همچنین پراکندگی فضایی انواع آب و هوا در ایران را تحلیل نماید فشار هوا و پراکندگی آن را شناسایی کند و الگوهای فشار در سطح زمین و سطوح بالای اتمسفر را توضیح و تفسیر نماید. ضمن معرفی آب و هوای ایران، عوامل موثر بر آب و هوای ایران را تحلیل و تبیین نماید				نوع درس: نظری ۲ تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ پیشنهاد: نحوه تدریس:
				شایستگی اساسی:
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
تعاریف و قوانین آب و هوا	تعاریف مربوط به اصطلاحات و مفاهیم آب و هوا را مورد بحث قرار دهند	قوانین حاکم بر فرایندهای آب و هوا شناسی را درک نمایند	تفاوت ها و تشابهات آب و هوایی در جهان را مورد توجه قرار دهند	
عناصر و عوامل آب و هوا	عناصر و عوامل آب و هوا را شناخته و از هم تفکیک نماید	همبستگی بین فشار هوا با انواع بارشها را تفسیر نماید	نقش الگوهای فشار را در تفاوتهای آب و هوای د رجهان توضیح دهد	
آب و هوای ایران	انواع آب و هوای ایران را شناسایی نماید	عوامل موثر بر آب و هوای ایران را تفسیر نماید	تاثیر آب و هوای مناطق مختلف ایران را بر معیشت	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول:

۱. تعریف هوا، آب و هوا و رابطه آن با جغرافیا، جو زمین به منزله جایگاه تغییرات آب و هوایی، ساختار جو
۲. عناصر آب و هوایی شامل: تابش، عوامل موثر یعنی زاویه تابش، جو زمین، تغییرات زمانی و مکانی تابش، دما،
۳. عوامل موثر مانند ارتفاع، تابش و غیره، نوسان دما، پراکندگی مکانی دما، رطوبت، معیارهای اندازه گیری، حالت سه گانه رطوبت در جو، فرایندهای تبخیر، تعرق، ذوب و انجماد،
۴. اشباع و راههای اشباع از طریق سرد کردن هوا یا تزریق بخار آب، تراکم، هسته های تراکم، اشکال تراکم مانند مهو ابر

فعالیت یادگیری: تفاوت عناصر و عوامل آب و هوایی را در جدولی ارائه نماید
فعالیت عملکردی: یک نمونه اشباع از طریق آزمایش را به کلاس ارائه نماید

فصل دوم:

۱. فشار: فشار هوا، مراکز کم فشار و پر فشار باد. صعود هوا به طریق آدیاباتیک،
۲. نیروهای موثر در باد: نیروی شیب فشار، نیروی کوریولیس، نیروی اصطکاک انواع بادهای (محلی، منطقه ای، سیاره ای).
۳. بادهای سیاره زمین یا گردش عمومی جو، مدل‌های گردش عمومی جو، بادهای غربی، وزش موجی بادهای غربی، بادهای موسمی، بادهای سامان،
۴. پراکندگی فشار روی زمین، کمربندهای فشار.

فعالیت یادگیری: نقش فشار هوا در تولید بادهای سیاره زمین را توضیح دهد
فعالیت عملکردی: نمودار جریان بادهای غربی یا گردش عمومی جو را ترسیم نماید

فصل سوم:

۱. سیستم های سینوپتیک : موجهای بادهای غربی ، رودباد ، توده های هوا ، سیکلونها ، موجهای شرقی، طوفانهای حاره ای ، توفند ، تندر ،
۲. بارش : مکانیسم های صعود ، کوهستانی ، همرفتی (معمولی ، وزشی، دامنه ای) ، دینامیک (موج کوتاه ، سیکلونی ، جبهه ای) منابع رطوبت ، اشکال بارش ، شدت بارش ، پراکندگی بارش بر روی زمین (در هریم از سرفصل های فوق مثال از آب و هوای ایران ارائه می شود)
۳. ویژگی های استثنایی آب و هوای ایران ،
۴. موقعیت نسبی ایران بین سرزمین های مجاور مانند سیبری ، اقیانوس هند ، بیابانهای افریقا ، عربستان و دریای مدیترانه ،

فعالیت یادگیری: پراکندگی بارشها در نواحی مختلف ایران را بیان نماید
فعالیت عملکردی: نمونه ای از تند باد ها و طوفانها را به شکل سه بعدی تهیه نماید .

فصل چهارم:

۲. پراکندگی عناصر اقلیمی ایران
۳. عوامل موثر بر اقلیم ایران
۴. طبقه بندی آب و هوایی ایران

فعالیت یادگیری:عوامل موثر در بارش های ایران را توضیح دهد
فعالیت عملکردی: یک نقشه طبقه بندی ایران را – بر اساس یکی از مدلهای طبقه بندی -ترسیم نماید .

۳.راهبردهای تدریس و یادگیری:

این درس توسط استادمتخصص جغرافیادرگرایش اقلیم شناسی تدریس میشود . برای اطمینان ازتحقق اهداف آن علاوه بر شیوه های مرسوم در تدریس ، از روش های فعال و امکانات فناوری می بایست استفاده شود . بخشی از آموخته های این درس توسط دانشجو پیگیری می شود و فعالیت های عملی در قالب انجام یک نمونه کار بر روی یک منطقه یا ناحیه مورد ارزیابی استاد قرار خواهد گرفت . در تدریس این درس می بایست ضمن بیان اصول و مبانی آب و هوا شاسی مثال های آن را از شرایط ملموس نظیر آب و هوا ایران و کشور های همسایه ارایه نماید

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

علیجانی، بهلول و کاویانی، محمدرضا (۱۳۸۶). مبانی آب و هواشناسی: انتشارات سمت.

منبع فرعی:

علیجانی، بهلول (۱۳۸۶)، آب و هوای ایران، انتشارات دانشگاه پیام نور، تهران

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره با ارزشیابی کتبی پایان ترم اختصاص خواهد داشت
ارزشیابی فرآیند: ۲ نمره به فعالیت های دانشجو در جریان آموزش ها در طول نرم داده می شود
ارزیابی پوشه کار: ۳ نمره به ارائه گزارش از تمرین یا فعالیتی که استاد تعیین کرده است تعلق می گیرد.

سرفصل درس «جغرافیای جهان»

۱. معرفی درس و منطق آن:

جغرافیای جهان بخشی از جغرافیاست که در آن به خاطر کسب درک بزرگ مقیاسی از موقعیت انسان در کره زمین (مقیاس انسانی - جهانی) به ویژگی های قاره ها و مناطق جغرافیایی جهان پرداخته می شود. چگونگی پراکندگی قاره ها با توجه به گذشت زمان و موقعیت یابی کنونی آنها، اندازه و ابعاد قاره ها و ویژگی های جغرافیایی طبیعی و انسانی آنها از مباحث جغرافیای جهان است. تقسیم بندی قاره ها به مناطق جغرافیایی و ذکر کشور های مهم و خصوصیات آنها، ارتباطات جهانی کشور با یکدیگر و... از جمله مواردی است جغرافیادانان در بیان ویژگی های دنیای کنونی به آنها می پردازند. دانشجویان با مطالعه این درس قادر به درک صحیح تقسیمات جغرافیایی و سیاسی جهان امروز شده و قادر به تدریس جغرافیای قاره ها و کشور ها به دانش آموزان خواهند بود.

نام درس: جغرافیای جهان				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری ۲
				تعداد واحد: ۲
- با مطالعه قاره ها و کشور های جهان، از هر قاره حداقل یک کشور را بتواند به طور مفصل معرفی کرده و سپس گزارش نماید. - درک نسبتا گسترده ای از کره زمین که در آن زندگی می کند را به دست آورد و پیوستگی مسایل جغرافیایی را در مقیاس وسیع دریابد.				زمان درس: ۳۲ ساعت
				پیشنیاز:
				نحوه تدریس:
				شایستگی اساسی:
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
کلیات قاره ها	تعداد و موقعیت قاره ها، خشکی ها و آبها را به درستی تعیین نماید	ویژگی های طبیعی قاره ها را مقایسه نماید	علل تفاوتها در ویژگی های انسانی قاره ها را بیان کند	
شناخت قاره ها و مسایل جغرافیایی آنها	وضعیت طبیعی و عوامل موثر در هر قاره بیان نماید	تاثیر عوامل متعدد طبیعی را در سکونت یابی هر قاره را بیان نماید	پیوستگی مسایل جغرافیایی، اقتصادی، اجتماعی قاره ها را با توجه به عوامل مختلف تحلیل نماید	

نقش عوامل جغرافیایی و شکل کشورها را در توسعه یافتگی آنها تفسیر نماید	از هر قاره اطلاعات جغرافیایی یک کشور برجسته را توضیح و تشریح کند	موقعیت کشورهای همسایه ایران را با رسم نقشه ای مشخص نماید	شناخت برخی کشورها
--	--	--	--------------------------

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول:

۱. ضرورت آشنایی جغرافیای جهان و قاره ها و کشورها

۲. کلیات قاره ها

فعالیت یادگیری: ضرورت آشنایی با جغرافیای جهان و کشورها را بیان نماید
فعالیت عملکردی: یکی از قاره ها را به شکل مستند (نقشه ، عکس و...) ارائه نماید

فصل دوم:

۱. آشنایی با ویژگی های قاره آسیا

۲. آشنایی با همسایگان ایران

۳. آشنایی با برخی از کشورهای آسیایی

فعالیت یادگیری: جایگاه ایران در منطقه و قاره آسیا را توضیح دهد
فعالیت عملکردی: نقشه کشور های همسایه را ترسیم نماید

فصل سوم:

۱. آشنایی با ویژگی های قاره آفریقا

۲. آشنایی با برخی از کشورهای آفریقایی

۳. آشنایی با ویژگی های قاره اروپا

۴. آشنایی با برخی از کشورهای اروپایی

فعالیت یادگیری: ویژگی های بارز قاره آفریقا که آن را از سایر قاره ها متمایز می نماید بیان نماید
فعالیت عملکردی: یک کشور از قاره آفریقا یا اروپا را با اطلاعات اضافه به کلاس ارائه نماید

فصل چهارم:

۱. آشنایی با ویژگی های قاره امریکا
۲. آشنایی با برخی از کشورهای امریکایی (شمالی و جنوبی)
۳. آشنایی با ویژگی های قاره استرالیا و اقیانوسیه
۴. آشنایی با برخی از کشورهای اقیانوسیه
۵. آشنایی با ویژگی های قاره قطب جنوب
۶. آشنایی با ایستگاههای تحقیقاتی در قطب جنوب

فعالیت یادگیری: موقعیت جغرافیایی کشور های امریکای جنوبی یا اقیانوسیه را روی نقشه گنگ توضیح دهد
فعالیت عملکردی: علل توجه جهانی به قطب جنوب را در چند دهه اخیر تشریح کند

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

این درس توسط استاد متخصص جغرافیا تدریس می شود . برای اطمینان از تحقق اهداف آن علاوه بر شیوه های مرسوم در تدریس ، از روش های فعال و امکانات فناوری می بایست استفاده شود . بخشی از آموخته های این درس توسط دانشجو پیگیری می شود و فعالیت هادر قالب انجام یک نمونه کار پژوهشی بر روی یک کشور مورد ارزیابی استاد قرار خواهد گرفت. در تدریس این درس می بایست ضمن بیان کلیات قاره ها بر روی تفاوت ها و تشابهات کشور ها تاکید شود.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

سیاوش شایان و دیگران ، ۱۳۹۳ ، جغرافیای جهان ۱ و ۲ ، انتشارات مدرسه تهران

منبع فرعی:

۱. منابع فرعی: جغرافیای جهان ۱ و ۲ مراکز تربیت معلم
۲. هر گونه منبعی با عنوان عمومی شناخت قاره ها و کشور ها

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

- ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره
- ارزشیابی فرآیند: ۲ نمره
- ارزیابی پوشه کار: ۳ نمره

سرفصل درس « جغرافیای شهری با تاکید بر ایران »

۱. معرفی درس و منطق آن:

پیدایش شهرها در نتیجه تحولات دوره‌های متعدد تاریخی شکل گرفته است. در شکل‌گیری شهرهای جهان عوامل متعدد طبیعی و انسانی نقش داشته‌اند. جغرافیای شهری روی نظام فضایی و موقع شهر تأکید دارد و علل پراکندگی مکان‌های شهری، تشابهات و تناقضات اجتماعی - اقتصادی میان آنها را در ارتباط با شرایط مکانی مطالعه می‌کند. همچنین نظام داخلی شهرها و ماهیت الگوها به ویژه کاربری زمین و حوزه‌های اجتماعی در شهرها را بررسی می‌کند. در این واحد درسی تعاریف مفاهیم و اصول جغرافیای شهری و عوامل جغرافیایی در استقرار و مورفولوژی و ساختار فضایی شهرها مورد بررسی قرار می‌گیرد. همچنین چگونگی پیدایش شهرهای ایران ویژگی‌های شهر و شهرنشینی ایران در دوره‌های گذشته تاکنون مورد توجه قرار می‌گیرد.

نام درس: جغرافیای شهری با تاکید بر ایران				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری ۲
				تعداد واحد: ۲
تأثیر نظریه‌های جدید بر توسعه جغرافیای شهری را تشریح نماید دلایل اثرگذار طبیعی و انسانی بر شکل‌گیری شهرها و کیفیت زندگی در آنها را در دوره‌های تاریخی بررسی و تحلیل نماید. روند تحولات شهرنشینی در ایران را در دوره‌های تاریخی تحلیل و تفسیر کند.				زمان درس: ۳۲ ساعت
				پیشنیاز:
				نحوه تدریس:
				شایستگی اساسی:
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
جغرافیای شهری نظریه ای	نظریه‌های مطرح در جغرافیای شهری و سیر تکامل آن را بیان نماید	تأثیرات نظریه‌های مختلف بر توسعه جغرافیای شهری را مقایسه نماید	تنگناها و چالش‌های حاکم بر توسعه جغرافیای شهری را با توجه به نظریه‌های موجود تجزیه و تحلیل نماید	
شکل‌گیری شهرها	عوامل موثر بر شکل‌گیری شهرها را فهرست نماید	نقش فعالیت‌های انسان در تشکیل و توسعه شهر را توضیح دهد	راهکارهایی برای توسعه شهرها ارائه دهد	

مسایل عمده محیطی کنونی را در شهرهای عمده کشور توضیح داده و برای آنها راهکار ارائه کند	نقش اقتصاد بر تحولات شهر نشینی را در نقاط مختلف ایران بررسی نماید	روند شهر نشینی در ایران را توضیح دهد	شهر نشینی
--	---	---	-----------

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول:

۱. مقدمه (تعاریف ، اصطلاحات و قلمرو جغرافیای شهری)

۲. محیط طبیعی و جغرافیای شهری

۳. سیر تکوینی جغرافیای شهری

۴. نظریه‌های پیدایش شهرها

۵. موقع جغرافیای شهرها

فعالیت یادگیری:

سیر تکوینی شهر دانشگاه محل تحصیل خود را بررسی و مطالعه نماید

فعالیت عملکردی:

۱. نحوه پیدایش شهر محل تحصیل دانشگاه با نظریه‌های پیدایش شهرها مطابقت نماید

۲. جدول مقایسه ای نظریه‌ها در زمینه پیدایش شهرها تهیه نماید

فصل دوم:

۱. شناخت شهر بر اساس کارکرد

۲. آشنایی با انواع شهرها (مفهوم مادر شهر ، مگالاپلیس ، اگروپلیس ، ....)

۳. شهر و مهاجرت

۴. مورفولوژی شهرها و کیفیت زندگی در دوره‌های تاریخی (رومی؛ رنسانس و ماقبل صنعتی ، دوره انقلاب صنعتی)

۵. ساخت اکولوژیک شهرها و انواع الگوهای شهری (ساخت قطاعی؛ ستاره ای؛ چند هسته ای؛ دوایر متحدالمرکز عمومی

و طبیعی شهر ،.....)

۶. عوامل موثر در ساخت منطقه مسکونی شهر

فعالیت یادگیری:

– شهرها را به لحاظ مفهوم مورد مقایسه قرار دهد

فعالیت عملکردی:

– عوامل موثر در شکل گیری شهر محل زندگی یا نزدیک به محل زندگی خود را مورد بررسی قرار دهد.

فصل سوم:

۱. تاریخچه شهر و شهرنشینی در ایران

۲. تحولات و ویژگی های اقتصادی و اجتماعی شهرهای ایران

۳. ویژگیهای کالبدی شهرها و پراکنندگی؛ اندازه و شبکه شهرهای ایران

۴. تحولات شهر و شهرنشینی در دوره جمهوری اسلامی (نظام اجتماعی – اقتصادی و فرهنگی و تاثیرات آن بر شهرها

– قوانین و مقررات قانونی و فقهی و تاثیر آن بر شهرها)

فعالیت یادگیری:

نکات ارائه شده در کلاس در ارتباط با ویژگی های اقتصادی و اجتماعی شهرهای ایران را تحلیل کند

فعالیت عملکردی:

نمونه های فرهنگی موثر بر شکل گیری و نحوی گسترش شهرها در ایران را ارائه نماید

فصل چهارم:

۱. روابط شهر و پیرامون (حوزه نفوذ شهر)

۲. مسائل محیطی کنونی شهرهای عمده ایران (آلودگیها ، محدودیت منابع ، تمرکز ساکنان در حاشیه شهرها، دشواریهای

رفت آمد ، مشاغل غیر رسمی ، بحران آب و...)

۳. فعالیت یادگیری:

مسائل و مشکلات محله ها در شهرها در دهه های اخیر را فهرست نماید

۱. فعالیت عملکردی: جدولی از مسائل محیطی کنونی شهرهای عمده ایران (آلودگیها، محدودیت منابع، تمرکز ساکنان در حاشیه شهرها، دشواریهای رفت آمد، مشاغل غیر رسمی، بحران آب و...) ارائه کند

مدل مفهومی از مشکلات و معضلات شهرهای بزرگ ایران (حوزه نفوذ) را ارائه نماید

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

این درس توسط استاد جغرافیا در گرایش های انسانی تدریس می شود. برای تحقق اهداف درس، استفاده از روش های فعالی که دانشجویان را با موقعیت های چالش برانگیز روبرو می کند مناسب است. بهره گیری از وسایل و امکانات فناوری تجارب یادگیری را با زندگی دانشجویان مرتبط می سازد. توجه به مشارکت دانشجویان در ارائه مطالب درسی برای دستیابی به مفاهیم پایه ای مناسب است. بهره گیری از پرسش های پیگیر و ارائه مطالب با تحلیل سوال و جوابها برای درک عمیق مطالب پیشنهاد می شود.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی :

۱- شکویی حسین (۱۳۷۵)؛ دیدگاه های نو در جغرافیای شهری؛ سمت

منابع فرعی :

۱- فرید، یداله (۱۳۸۰) جغرافیا و شهرشناسی، تبریز، دانشگاه تبریز

۲- زیاری، کرامت اله (۱۳۸۶) برنامه ریزی شهرهای جدید، سمت

۳- نظریان، اصغر (۱۳۷۵) جغرافیای شهرهای ایران، انتشارات پیام نور

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره ارزشیابی کتبی پایان ترم

ارزشیابی فرایند: ۲ نمره شرکت در فعالیت کلاسی

ارزیابی از پوشه کار: ۳ نمره ارائه گزارش ناشی از فعالیت های تعیین شده در کلاس

سرفصل درس «مبانی سنجش از دور»

۱. معرفی درس و منطق آن:

عمل بازیابی، شناسایی و تشخیص عوارض و اشیاء واقع در فاصله دور که با استفاده از تصاویر و ابزار شناسایی انجام میگرد در سنجش از دور می نامند. این فاصله میتواند از چند متر تا چندین هزار کیلومتر متغیر باشد در رشته جغرافیا از جمله علوم است که به دلیل ماهیت آن نیاز مند این ابزار و اطلاعات فراهم شده از طریق سنجش از دور می باشد.

نام درس: مبانی سنجش از دور				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با مطالعه مفاهیم و اصطلاحات سنجش از دور، ویژگی های طیف الکترومغناطیسی، واکنش طیفی پدیده ها و قوانین حاکم بر آن را تبیین نماید چگونگی تولید و تفسیر تصاویر ماهواره ای را توضیح دهد و کاربرد تصاویر ماهواره ای را در مطالعات جغرافیایی در قالب یک کار عملی ارائه نماید				نوع درس: نظری ۱ عملی ۱ تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۴۸ پیشنیاز: نقشه خوانی نحوه تدریس:
				شایستگی اساسی:
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
تفاوت داده های ماهواره ای مختلف را با ذکر دلیل توضیح دهد	انواع سنجنده ها و انواع داده های ماهواره ای را دسته بندی نماید	اصطلاحات اساسی سنجش از دور را بیان نماید	مبانی سنجش از دور	
قوانین حاکم بر واکنش طیفی پدیده ها را توضیح دهد	ویژگی های طیف الکترومغناطیسی را توضیح دهد	سابقه تهیه داده های ماهواره ای را بیان نموده و ابزار این شاخه را معرفی نماید	عوامل موثر در کیفیت تصاویر ماهواره ای	
کاربرد سنجش از دور را در مطالعات جغرافیای انسانی تفسیر نماید	کاربرد سنجش از دور را در بررسی های محیط طبیعی شرح دهد	موثر بودن سنجش از دور را در مطالعات جغرافیایی بیان نماید	کاربردهای سنجش از دور	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول:

۱- تعاریف و مفاهیم پایه سنجش از دور

۲- تبیین ویژگی‌های طیف الکترومغناطیسی و قوانین حاکم بر آن

۳- بررسی واکنش طیفی پدیده‌ها در مقابل طیف الکترومغناطیسی

فعالیت یادگیری: مفاهیم پایه و ویژگی‌های طیف الکترومغناطیسی و واکنش پدیده‌های سطح زمین را نسبت به آن بیان نماید
فعالیت عملکردی: نمودار توزیع و پراکنش انرژی در طیف الکترومغناطیسی و انواع طیف‌ها را روی نمودار تشریح نماید

فصل دوم:

۱- انواع سکو‌ها و سنجنده‌های سنجش از دور

۲- تبیین ویژگی‌های عکس‌های هوایی از نظر برجسته‌بینی، مقیاس و اندازه‌گیری عرض و طول و ارتفاع و حجم از روی عکس‌های هوایی

۳- بررسی ویژگی‌های تصاویر ماهواره‌ای از نظر چگونگی تهیه و مخابره

۴- فنون آشکارسازی و تفسیر داده‌های سنجش از دور

فعالیت یادگیری: انواع سکو‌ها و سنجنده‌ها را از یکدیگر باز شناخته و ویژگی‌های عکس‌های هوایی را توضیح دهد
فعالیت عملکردی: اطلاعات حاشیه عکس‌های هوایی را بخواند و فایل همراه با داده‌های ماهواره‌ای تشریح نماید

فصل سوم:

۱- تصاویر ماهواره لندست و اسپات

۲- تصاویر رادار

۳- حرارت سنجی و حرارت نگاری

۴- تصاویر رنگی کاذب

فعالیت یادگیری: تفاوت‌ها و اشتراک‌های داده‌های ماهواره‌ها را از نظر طیف، پیکسل و اندازه‌ها توضیح دهد
فعالیت عملکردی: یک تصویر راداری را از تصاویر غیر فعال تشخیص داده و اطلاعات روی آنها را بخواند و توضیح دهد

فصل چهارم:

۱- تهیه نقشه‌های حرارتی و شناسایی آلودگی‌های حرارتی محیط

۲- مروری بر کاربردهای سنجش از دور در مسایل مختلف جغرافیایی

فعالیت یادگیری: نقشه های آلودگی را در طیف های مختلف مطالعه نماید و نقشه های حرارتی را توضیح دهد
فعالیت عملکردی: یک دسته بندی عملی از موضوعاتی که سنجش از دور در جغرافیا مورد بهره برداری قرار می دهد ارائه نماید

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

این درس توسط استاد متخصص سنجش از دور تدریس می شود. برای اطمینان از تحقق اهداف آن علاوه بر شیوه های مرسوم در تدریس، از روش های فعال و امکانات فناوری می بایست استفاده شود. بخشی از آموخته های این درس توسط دانشجو پیگیری می شود و فعالیت های عملی در قالب انجام یک نمونه کار بر روی یک منطقه یا ناحیه مورد ارزیابی استاد قرار خواهد گرفت. در تدریس این درس می بایست ضمن بیان اصول و سنجش از دور مثال های آن را از شرایط ملموس نظیر وضعیت سنجش از دور ایران ارایه نماید

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

میدز، پل (۱۳۷۷)، پردازش کامپیوتری سنجش از راه دور، ترجمه محمد نجفی دیسفانی، انتشارات سمت، تهران

منبع فرعی:

۱. علیزاده ربیعی، حسن (۱۳۷۴) سنجش از راه دور (اصول و کاربرد) انتشارات سمت، تهران
۲. کوران، پل (۱۳۷۳)، اصول سنجش از دور، ترجمه رضا حائز، مرکز سنجش از دور، تهران
۳. زبیری، محمود و مجد علیرضا (۱۳۸۳) آشنایی با فن سنجش از دور و کاربرد در منابع طبیعی، انتشارات دانشگاه تهران، تهران
۴. لیلسلند، کی فر (۱۳۷۹) اصول و مبانی سنجش از دور، ترجمه و تدوین حمید المیران، سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، تهران

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

ارزشیابی پایانی: ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: ۳ نمره

ارزشیابی پوشه کار: ۷ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزشیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سایر نکات: این درس بدون گذراندن واحد عملی در کارگاه رایانه ای دانشگاه، نا تمام تلقی می شود و دانشگاه موظف است امکانات لازم را برای آموزش بخش عملی از نظر سخت افزاری و نرم افزاری فراهم نماید.

سرفصل درس «فلسفه جغرافیا»

۱. معرفی درس و منطق آن:

اگر جغرافیا را علم شناسایی مشخصات مناطق و نواحی مختلف زمین و پراکندگی پدیده های گوناگون سطح زمین اعم از طبیعی و انسانی و بالاخره از روابط انسان و محیط که خود باعث بوجود آمدن پدیده های انسانی است و نیز از روابط متقابل پدیده های فوق بدانیم در درس فلسفه جغرافیا به مطالعه و بررسی دیدگاهها و مکاتب جغرافیایی، اصول فلسفی علم جغرافیا، نظریه های جدید در قلمرو جغرافیا پرداخته می شود.

نام درس: به فارسی: فلسفه جغرافیا				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری ۲
				تعداد واحد: ۲
تعبیر اندیشه ها و دیدگاه های جغرافیایی را در طول زمان بررسی کرده و نقاط مشترک بین آنها را تعیین و گزارش نماید. جایگاه نظریه های علم جغرافیا را نسبت به سایر علوم مقایسه کند.				زمان درس: ۳۲ ساعت
				پیشنیاز:
				نحوه تدریس:
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک ها	شایستگی اساسی:
تأثیرات سیر تکامل اندیشه های جغرافیایی را در ایجاد دیدگاهها و نظریه های جدید اجتماعی تجزیه و تحلیل می کند.	چگونگی و شرایط تکامل اندیشه ها را با دلایل اجتماعی گزارش میکند.	سیر تکاملی اندیشه های جغرافیایی را بیان می کند	دیدگاههای مربوط به سیر تکاملی اندیشه های جغرافیا	
با توجه به نظریه های جدید تنگناها و چالشهای علم جغرافیا را تجزیه و تحلیل کند	محدودیت ها و مزایای نظریه ها را نسبت به هم مقایسه و تشریح نماید	نظریه های جدید در جغرافیا را فهرست کند	نظریه های جدید در جغرافیا	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول:

۱. جغرافیا و مفاهیم جغرافیایی

۲. تحول تعاریف جغرافیا از نظرگاه جغرافیدانان

۳. تبیین فلسفی موضوع درس (تعریف از نظر مکتب‌ها و پارادایم‌های مختلف)

۴. تعیین قلمرو جغرافیا به عنوان یک علم بین رشته‌ای

فعالیت یادگیری:

دیدگاه غالب جغرافیایی در فضای علم جغرافیای کنونی را بررسی نماید

فعالیت عملکردی:

جایگاه علم جغرافیا را به عنوان یک علم بین رشته‌ای در میان رشته‌های مجاور تعیین نماید

فصل دوم:

۱. اصول فلسفی علم جغرافیا (علیت، تعمیم، رابطه، عاملیت، فاعل انسانی، اجتماع نقیضین)

۲. مفهوم فرهنگ در جغرافیا

فعالیت یادگیری:

مفاهیم اساسی فلسفی جغرافیا را توضیح دهد

فعالیت عملکردی:

زمینه‌های مشترک فرهنگی نواحی مختلف را مورد مقایسه قرار دهد

فصل سوم:

۱. مفاهیم جغرافیای ناحیه‌ای

۲. سهم عوامل محیط طبیعی و فرهنگ انسانی در علم جغرافیا

فعالیت یادگیری:

عوامل تعیین مرزهای یک ناحیه را بیان نماید

فعالیت عملکردی:

تأثیر عوامل محیط طبیعی و فرهنگ انسانی در تمایز نواحی مختلف را توضیح دهد

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

این درس توسط استاد جغرافیا در گرایش های انسانی تدریس می شود. برای درک مفاهیم پایه ای درس جغرافیا در این واحد درسی به اساتید پیشنهاد می شود که از چندین روش (تلفیقی) به منظور نیل به اهداف آموزشی بهره گیرند. با توجه به ماهیت این درس که موجب می شود مفاهیم بطور مستقیم ارائه شود باید تلاش شود که دانشجویان را با مطالب ارائه داده شده درگیر نمود. جستجو و مطالعه منابع مختلف و کسب اطلاعات جدید از مبانی ارائه شده ضروری است.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

۱- شکویی، حسین (۱۳۷۲) اندیشه های نو در فلسفه جغرافیا، جلد اول، تهران گیتاشناسی

منابع فرعی:

۱- بلانت، آلیسون و ویلس، جین (۱۳۸۸) دگر اندیشی در فلسفه جغرافیا، ترجمه حسین حاتمی نژاد، انتشارات دانشگاه تهران

۲- پوراحمد، احمد (۱۳۸۶) فلسفه و قلمرو جغرافیا، انتشارات دانشگاه تهران

۳- شیلینگ، ژاک (۱۳۷۷) جغرافیا چیست؟ ترجمه سیروس سهامی، مشهد، انتشارات محقق

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره ارزشیابی کتبی پایان ترم

ارزشیابی فرایند: ۲ نمره شرکت در فعالیت کلاسی

ارزیابی از پوشه کار: ۳ نمره ارائه گزارش های حاصل از جستجوهای دانشجویان

سرفصل درس « ژئومورفولوژی با تاکید بر ایران »

۱. معرفی درس و منطق آن:

ژئو مورفولوژی علم مطالعه نحوه تشکیل و تکوین تحولات چهره خارجی زمین است که اساس آن را بررسی زمین شکلها (لندفرمها) تشکیل می دهد. دانش ژئو مورفولوژی، داده های اولیه مورد نیاز خود را از علمی مانند زمین شناسی، اقلیم شناسی، هیدرولوژی و منابع طبیعی دریافت کرده و آن را بر اساس دیدگاههای ژئو مورفولوژیک با یکدیگر ترکیب می کند تا سازوکار لندفرمها و نحوه و نرخ تحولات آنها را تفسیر کند و آینده آنها را پیش بینی نماید. آشنایی با مبانی این علم، دانشجویان را توانا می کند تا ناهمواریها را تفسیر کرده و بخش های ناهمواریهای کتب درسی جغرافیای متوسطه را تدریس کنند. مطالعات ژئومورفولوژی دانشجویان را در درک چگونگی حفظ منابع طبیعی (خاک، جنگل و.....) و محیط زیست یاری می دهد و زمینه رشد و آگاهی آنها را برای فعالیت در این رشته ایجاد می نماید.

نام درس: ژئومورفولوژی با تاکید بر ایران				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با بیان اهمیت و کاربرد علم ژئومورفولوژی، رابطه علم ژئومورفولوژی را با سایر علوم تبیین و تاثیر کاربرد آن را در حفظ منابع زمینی را تشریح کند. فرآیند های بیرونی و داخلی تغییر دهنده سطح زمین را توضیح دهد. تاثیر پدیده های ژئومورفولوژی را بر محیط زیست بیان نموده و واحدهای ژئومورفولوژی ایران و اثر انسان را توضیح و گزارش دهد. تاثیر حرکت آب بر سطح زمین را با نمونه های مشخص تبیین نماید.				نوع درس: نظری ۲
				تعداد واحد: ۲
				زمان درس: ۳۲ ساعت
				پیشنیاز:
				نحوه تدریس:
				شایستگی اساسی:
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
ژئومورفولوژی و اثرات آن بر محیط زیست	علم ژئومورفولوژی و اهمیت آن را بیان می کند.	رابطه ژئومورفولوژی را با سایر علوم بحث میکند.	تاثیرات ژئومورفولوژی را بر محیط زیست با دلایل تجزیه و تحلیل می کند.	
فرآیندهای تغییر دهنده	انواع فرایندهای تغییر دهنده سطح زمین را توضیح دهد	چگونگی تاثیر فرایندها را با نمونه هایی در کشور بحث کند	چگونگی تاثیر این فرایندها بر محیط و راهکارهای مواجهه با آنها را تحلیل کند	

توان محیطی واحدهای ژئومورفولوژیک ایران را تحلیل نماید	واحدهای ژئومورفولوژی ایران را با هم مقایسه کند و تفاوتها و شباهتها را بیان کند	واحدهای ژئومورفولوژی ایران را بر روی نقشه ایران نشان دهد	واحدهای ژئومورفولوژی ایران
---	--	--	-----------------------------------

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول

۱. مقدمه (تعریف ، قلمرو و کاربرد)
۲. اهمیت و کاربرهای علم ژئومورفولوژی
۳. رابطه ژئومورفولوژی با علوم دیگر
۴. ساختمان زمین (لایه های تشکیل دهنده)
۵. مفاهیم (لیتوسفر- استنوسفر - فرسایش - لیتولوژی - تالوگ - دامنه - خط راس ...)

فعالیت یادگیری: ترسیم نمودار چگونگی ارتباط ژئومورفولوژی با علوم دیگر
فعالیت عملکردی: بررسی کاربردهای ژئومورفولوژی امور توسعه ای محیط و ارائه گزارش

فصل دوم

۱. فرایندهای داخلی تغییر دهنده سطح زمین (کوهزایی - اپیر و ژنتیک - اروژنیک - چین خوردگیها - انواع چین ها - آتش فشان ها - ماده مذاب - اشکال حاصل از نفوذ ماده مذاب در داخل زمین - گسل ها - رورانگی ها

فعالیت یادگیری: تولید و ساخت ماکت هایی از چین ها - آتشفشانها - گسل ها و غیره...
فعالیت عملکردی: تحقیق و مطالعه درباره گسل ها و رورانگی های ایران و تاثیرات آنها

فصل سوم

۱. فرایندهای بیرونی تغییر دهنده سطح زمین (هوا زدگی - فیزیکی و شیمیایی - بیولوژیکی - تشکیل خاک - دگرگونی - ناهمواریهای حاصل از اقلیم (بیابان - کارست...))

فعالیت یادگیری: بحث و بررسی چگونگی تشکیل غارهای کشور
فعالیت عملکردی: مقایسه دامنه های جنوبی و شمالی البرز از نظر فرآیندهای بیرونی تغییر دهنده سطح زمین و ارائه گزارش

فصل چهارم

۱. کلیاتی از واحدهای ژئومورفولوژی ایران (البرز ، زاگرس ، لوت ، کوههای منفرد مرکزی و کوههای مرکزی ، جلگه ها ،

دشت ها ، ...)

فعالیت یادگیری: مقایسه واحد ژئومورفولوژیک البرز با زاگرس
فعالیت عملکردی : بررسی توان های محیطی واحدهای ژئومورفولوژی ایران

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

پیشنهاد می شود تدارک دیدن بازدید میدانی جهت تجربه مستقیم در طبیعت برای دانشجویان منجر به مشارکت و یادگیری عمیق و پایدار خواهد شد. استفاده از فیلم و ماکت های آموزشی به همراه روش تلفیقی تدریس جهت کسب دانستیها و مهارت ها با تاکید بر روش های فعال تدریس از ضروریات بکارگیری راهبردهای شناختی و فراشناختی می باشد.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

دریو، ماکس (۱۳۷۰)، ژئومورفولوژی اقلیمی و دینامیک خارجی ، ترجمه مقصود خیام ، تبریز : انتشارات نیما

منبع فرعی:

- محمودی ، ف (۱۳۷۶) ژئومورفولوژی ساختمانی ، تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور
- احمدی ، ح (۱۳۷۸)، ژئومورفولوژی کاربردی ، فرسایس آبی ، جلد ۱. تهران : انتشارات دانشگاه تهران.
- علایی طالقانی ، محمود (۱۳۸۵)، ژئومورفولوژی ایران ، انتشارات قومس

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره با ارزشیابی کتبی پایان ترم اختصاص خواهد داشت
ارزشیابی فرآیند: ۲ نمره به فعالیت های دانشجوی در جریان آموزش ها در طول نرم داده می شود
ارزیابی پوشه کار: ۳ نمره به ارائه گزارش از تمرین یا فعالیتی که استاد تعیین کرده است تعلق می گیرد .

سرفصل درس «جغرافیای روستایی و عشایری ایران»

۱. معرفی درس و منطق آن:

مطالعه و شناخت روستا به عنوان کوچکترین واحد سیاسی سرزمین‌ها و شناسایی ویژگی‌های این واحد سیاسی و جمعیت آن، شامل ویژگی‌های کالبدی، اکولوژیکی، اجتماعی، اقتصادی و دستیابی به شناخت عمیق مسائل و تنگناهای حاکم بر آن ضروری است. در این واحد درسی با مفاهیم پایه‌ای جغرافیای روستایی به شناخت و درک از ویژگی‌های روستاهای ایران و نقش عوامل تاریخی در شکل‌گیری و پراکندگی‌های آنها پرداخته می‌شود. همچنین در این واحد درسی به منشا، پراکندگی و سیر تحول زندگی عشایری در ایران توجه می‌شود.

نام درس: جغرافیای روستایی و عشایری با تاکید بر ایران				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: دلایل اهمیت مطالعه جغرافیای روستایی را بیان کرده و مدلی مفهومی از عوامل اثرگذار بر تغییرات اقتصادی و اجتماعی روستاهای ایران ارائه دهد. سیر تغییرات کوچ و زندگی عشایری را بررسی و با استناد به این مطالعه آینده این نوع جامعه را پیش‌بینی کرده و پیشنهادهایی برای حفظ نقش آن در اقتصاد کشور ارائه دهد.				نوع درس: نظری ۲
				تعداد واحد: ۲
				زمان درس: ۳۲ ساعت
				پیشنیاز:
				نحوه تدریس:
				شایستگی اساسی:
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
جغرافیای روستایی	اهمیت مطالعه جغرافیای روستایی را بیان نماید	تأثیرات محیط جغرافیای بر روند زندگی اقتصادی – اجتماعی روستائیان را تفسیر نماید	مدل مفهومی از عوامل اثرگذار بر تغییرات اقتصادی و اجتماعی روستا ارائه نماید	
زندگی عشایری	مفهوم کوچ و زندگی عشایری را بیان کرده و مناطق کوچروی را بر روی نقشه نشان دهد	اثرات زندگی عشایری بر معیشت روستایی توضیح دهد	راهکارهایی برای بهبود زندگی عشایری و تأثیرات بیشتر آن بر اقتصاد کشور ارائه دهد	
روستا و روابط آن با شهر	ارتباط زندگی احتمالی و اقتصادی روستا با شهر را بیان کند	عوامل تأثیرگذار بر روابط روستا با شهر را توضیح دهد	روابط شهر و روستا را در قالب یک شهر و روستا در محل زندگی	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول:

۱. مقدمه (مفاهیم ، اصطلاحات و قلمرو جغرافیای روستایی)
  ۲. شالوده، دامنه و هدف های جغرافیای روستایی
  ۳. اهمیت مطالعات و روش بررسی در جغرافیای روستایی
  ۴. جغرافیای روستاها (موقعیت و عوامل موثر در نحوه استقرار سکونت گاه های روستایی)
- فعالیت یادگیری: بحث در مورد یک فیلم یا یک مقاله در مورد نحوه استقرار سکونت گاه های روستایی
- فعالیت عملکردی: تهیه گزارشی از عوامل جدید و تاثیرگذار (فناوری های نوین یا ارتباطات) بر استقرار سکونت گاه های روستایی در محیط نزدیک

فصل دوم:

۱. نقش عوامل جغرافیایی ، تاریخی و اقتصادی در پراگندگی و شکل یابی روستاهای ایران
۲. ویژگی های اجتماعی- اقتصادی روستاها
۳. دگرگونی های بنیادی مالکیتی در روستاهای کشور
۴. دگرگونی در منابع آب و اثرات آن در جامعه روستایی
۵. اهمیت کشاورزی و اثرات آن در اقتصاد روستا

فعالیت یادگیری:

عوامل شکل گیری روستاهای ایران با عوامل خالی از سکنه شدن آنها را مورد مطالعه و مقایسه قرار دهد

فعالیت عملکردی:

شبکه مفهومی از تاثیر آب بر دوام زندگی روستایی تهیه نماید

فصل سوم:

۱. انقلاب اسلامی و تاثیر آن بر جامعه روستایی ایران
۲. تعاریف و مفاهیم کوچ و کوچندگی و انواع آن
۳. منشا و سیر تحولات کوچندگی در ایران و جهان
۴. عوامل جغرافیایی و معیشت کوچندگی در ایران و جهان
۵. روابط شهر، روستا و عشایر
۶. بررسی دیدگاه‌ها و سیاستها در زمینه کوچ و زندگی عشایری در جمهوری اسلامی ایران

فعالیت یادگیری:

نقش فعالیت‌های عشایری در اقتصاد کشور را بررسی و آن را با شرایط کنونی مقایسه نماید

فعالیت عملکردی:-----

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

این درس توسط استاد جغرافیا در گرایش‌های انسانی تدریس می‌شود. برای تحقق اهداف درس استفاده از روش‌های فعال و امکانات فناوری مناسب است. مشارکت دانشجویان در ارائه مطالب درسی برای دستیابی به مفاهیم پایه‌ای مناسب است. استفاده از پرسش‌های پیگیر و ارائه مطالب با تحلیل سوال و جواب‌ها برای درک عمیق مطالب پیشنهاد می‌شود. ارائه گزارش توسط دانشجویان از نحوه استقرار یکسکونت‌گاه روستایی در دهه‌های اخیر سبب تعمیق مطالب می‌شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- ۱- مهدوی، مسعود (۱۳۸۰): مقدمه‌ای بر جغرافیای روستایی ایران؛ سمت

منابع فرعی:

- ۱- حسینی‌ابری، سیدحسن (۱۳۸۰) مدخلی بر جغرافیای روستایی ایران، انتشارات دانشگاه اصفهان
- ۲- سعیدی، عباس (۱۳۷۷): مبانی جغرافیای روستایی؛ سمت

۳- فشارکی، پریدخت (۱۳۷۸) جغرافیای روستایی، تهران، انتشارات دانشگاه آزاد

۴- مشیری، رحیم (۱۳۸۷) جغرافیای کوچ نشینی؛ سمت

۵- امان الهی بهاروند، سکندر (۱۳۶۰) کوچ نشینی در ایران؛ نشر کتاب

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره ارزشیابی کتبی پایان ترم

ارزشیابی فرایند: ۲ نمره شرکت در فعالیت کلاسی

ارزیابی از پوشه کار: ۳ نمره ارائه گزارش ناشی از فعالیت‌های تعیین شده در کلاس

سرفصل درس «جغرافیای سیاسی با تاکید بر ایران»

۱. معرفی درس و منطق آن :

جغرافیای سیاسی شاخه ای از علم جغرافیاست که تاثیر پذیری و تاثیر گذاری سیاست و قدرت در محیط جغرافیایی و به بیان دیگر تاثیر تصمیمات سیاسی در محیط جغرافیایی را مورد کاوش و بررسی قرار می دهد . آگاهی دانشجویان به این مفاهیم و علی الخصوص موقعیت مهم و با ارزش ایران در جنوب غربی آسیا دیدگاه نوین علمی برای آنها ایجاد می کند .

نام درس: جغرافیای سیاسی با تاکید بر ایران				مشخصات درس
<p>اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>با مطالعه ماهیت و قلمرو جغرافیای سیاسی ، شکل ، وسعت ، موقع جغرافیایی ، ناهمواری و منابع استراتژیک را به عنوان ویژگی سیاسی کشورها تحلیل نماید و انواع مرزهای سیاسی : (خشکی و آبی) را تفکیک نماید .</p> <p>دیدگاههای ژئوپلتیکی را تشریح و تفاوت جغرافیای سیاسی را با ژئوپلتیک را بیان نماید .</p> <p>ضمن مقایسه تاریخی نقشه های سیاسی ایران علت وجودی ایران به صورت یک دولت مدرن و واحد را گزارش نماید و عوامل وحدت بخش و تفرقه انداز ملی رادر ایران بررسی نماید .</p> <p>اختلافات مرزی خشکی و دریایی ایران با همسایگانش (با تاکید بر رودهای مرزی) را تفسیر و مبانی جغرافیایی سیاست خارجی ایرانی را تبیین نماید .</p>				<p>نوع درس: نظری</p> <p>تعداد واحد: ۲</p> <p>زمان درس: ۳۲ ساعت</p> <p>پیشنیاز:</p> <p>نحوه تدریس:</p>
				شایستگی اساسی:
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
کار آمدی و کار آیی یکی از نظریات ژئوپلتیکی را استدلال نماید .	تفاوت بین جغرافیای سیاسی و ژئوپلتیک را توضیح دهد .	انواع دیدگاهها و نظریات ژئوپلتیکی و جغرافیای سیاسی را بیان کند .	دیدگاهها و نظریات ژئوپلتیکی و جغرافیای سیاسی	
بعضی از کشورها را با توجه به شکل و موقع جغرافیایی ، ناهمواری و منابع استراتژیک با یکدیگر مقایسه کند .	کشورها را با توجه به شکل و وسعت ، موقع جغرافیایی ، ناهمواری و منابع استراتژیک شناسایی کند .	ویژگی های سیاسی کشورها را بیان کند .	ویژگی های سیاسی کشورها	

نقشه های سیاسی ایران	ویژگی های نقشه های سیاسی ایران را در قرون مختلف با یکدیگر مقایسه کند .	نقشه های سیاسی ایران را در قرون مختلف بیان کند .	نقشه های سیاسی ایران	یکی از نقشه های سیاسی ایران را با توجه به حوادث سیاسی زمان تحلیل کند (مانند تغییر نقشه سیاسی ایران بعد از عهد نامه ترکمانچای و گلستان در زمان قاجاریه)
اختلافات مرزی ایران و همسایگانش	مرزهای سیاسی ایران و همسایگانش را شناسایی کند .	علت اختلافات ایران بر سر مرزهای سیاسی با همسایگانش را توضیح دهد.	اختلافات مرزی ایران و همسایگانش	راهکارهایی برای حل این مناقشات پیشنهاد نماید .

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول:

کلیات ماهیت و قلمرو جغرافیای سیاسی

- ریخت شناسی سیاسی کشورها :

- شکل

- وسعت

- موقع جغرافیایی

- ناهمواری

- منابع استراتژیک

فعالیت های یادگیری: مطالعه کلیات و مفاهیم جغرافیای سیاسی، شناسایی کشورها با توجه به شکل و وسعت، موقع جغرافیایی، ناهمواری و منابع استراتژیک.

فعالیت های عملکردی: مشاهده و یافتن کشورهای مختلف با توجه به ویژگیهای آنان در سطح نقشه اطلس جهان.

فصل دوم:

پیدایش نظام دولت به معنای امروزی

-ساختار درونی دولت:

الف) خصوصیات سرزمین

ب) خصوصیات ملی

-واحدهای اداری داخلی
فعالیت های یادگیری : شناسایی خصوصیات سرزمینی و ملی یک کشور ، بررسی تقسیمات کشوری و یا واحدهای اداری داخلی با توجه به ویژگیهای آن .
فعالیت های عملکردی : .....

فصل سوم :

مرزها

- تعریف مرز

- انواع مرزهای خشکی

- انواع مرزهای آبی (دریای سرزمینی ، خط تالوگ ، خط منصف .....)

فعالیت های یادگیری : مطالعه مفاهیم مرز و انواع آن ، پیدا کردن مصادیق انواع مرز در بین کشورهای جهان
فعالیت های عملکردی : تعیین انواع مرزها در نقشه اطلس جهان ، تهیه جدولی از کشورها و نوع مرزبندی آنها .

فصل چهارم :

ژئوپلتیک

-دیدگاههای ژئوپلتیکی :

-مکیندر

- هاوس هوفر

-آلفرد ماهان

-اسپایکمن

تفاوت جغرافیای سیاسی و ژئوپلتیک

فعالیت های یادگیری : طراحی یک نمونه فعالیت بر اساس یکی از دیدگاه های ژئوپلتیکی در سطح جهان ، بیان تفاوت جغرافیای سیاسی و ژئوپلتیک و پیدا کردن مصادیق آن در جهان و ایران

فعالیت های عملکردی : تهیه جدول مقایسه ای نظریه ها در زمینه مسائل ژئوپلتیک جهان ، بررسی یکی از وقایع جهانی با توجه به دو نظر از دیدگاه های ژئوپلتیک .

فصل پنجم :

جغرافیای سیاسی ایران :

-علت وجودی ایران به صورت یک دولت مدرن و واحد

- بررسی تاریخی نقشه سیاسی ایران
- ساختار درونی: پایتخت، واحدهای سیاسی داخلی، مناطق فرهنگی
- ساختار ملی: بررسی عوامل وحدت بخش و تفرقه انداز ملی

فعالیت های یادگیری: مطالعه علل وجودی ایران به عنوان یک دولت مدرن، بررسی عوامل درونی ساختار، و عوامل وحدت بخش در ایران.
فعالیت های عملکردی: مقایسه نقشه های سیاسی ایران در طول تاریخ.

فصل ششم:

مبانی جغرافیایی سیاست خارجی ایرانی
- مرزهای سیاسی، اختلافات مرزی خشکی و دریایی با همسایگان (با تاکید بر رودهای مرزی)
- مرزهای دریایی ایران (خلیج فارس، دریای عمان، دریای خزر)
- مبانی جغرافیایی سیاست خارجی ایرانی

فعالیت های یادگیری: بررسی و مطالعه مسیر عبور یک رودخانه به عنوان یک مناقشه سیاسی، اهمیت دریای سرزمینی و تاثیر آن بر روابط ایران با کشورهای همسایه اش، بررسی مبانی جغرافیایی سیاست خارجی ایرانی.

فعالیت های عملکردی: با توجه به نقشه ایران اختلاف بین کشورمان با یکی از کشورهای همسایه بر سر یک رودخانه مرزی را تبیین کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

این درس توسط استاد متخصص جغرافیای سیاسی تدریس می شود. با توجه به اهمیت مسائل سیاسی خاورمیانه مشارکت دانشجویان در تحلیل و پاسخ به پرسش های طرح شده در کلاس و نیز شیوه مشارکتی در انجام فعالیت های عملی برای درک عمیق تر ضروری می باشد. در این درس ضمن بیان دیدگاهها و بررسی اطلس سیاسی جهان، با مثال هایی از مناقشات قرن معاصر و بررسی جنگهای اخیر ایران بر سر اختلافات مرزی رودخانه ها شرایط ملموسی را برای تدریس بوجود آورید.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

میر حیدر، دره (۱۳۶۵). اصول و مبانی جغرافیای سیاسی: تهران. انتشارات پیام نور.

منابع فرعی:

۱. مجتهد زاده، پیروز (۱۳۸۱). جغرافیای سیاسی و سیاست جغرافیایی: تهران. سمت.

۲. حافظ نیا ، محمد رضا(۱۳۸۱). جغرافیای سیاسی ایران:تهران.سمت

۳- عزتی، عزت الله(۱۳۸۰).ژئوپلتیک در قرن بیست و یک: انتشارات سمت

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۵ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۲ نمره

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۳ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود .

سرفصل درس «کارتوگرافی و تهیه نقشه های موضوعی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

به علم و هنر ترسیم نقشه های زمین، نقشه نگاری یا کارتوگرافی گفته می شود. مراحل بعد از برداشت زمینی و فتوگرامتری را که همان ترسیم و چاپ نقشه است، کارتوگرافی میگویند. در واقع تهیه نقشه از یک منطقه شامل دو گروه فعالیت مجزاست. یکی جمع آوری اطلاعات توسط مهندسين نقشه بردار و دیگری ترسیم نقشه براساس آن اطلاعات که کارکارتوگراف است. اطلاعاتی که توسط نقشه برداران گردآوری می گردد برای همه قابل استفاده نیست و این کارتوگراف است که این داده های خام را میپروراند و به نقشه هایی گویا و مطلوب تبدیل میکند. کارکارتوگراف شامل تنظیم پیشنویس، ترکیب اطلاعات، استفاده از نقشه ها و مدارک مربوطه، انتخاب شبکه، تعیین علائم و نوشته ها، هماهنگی اطلاعات موجود در نقشه، طراحی اطلاعات حاشیه نقشه، انتخاب روش ترسیم و چاپ و تکثیر آن میشود.

نام درس : کارتوگرافی و تهیه نقشه های موضوعی				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با شناخت اصول حاکم بر تهیه نقشه های مختلف ، سیستم های بنیادین تهیه نقشه را تحلیل و تبیین نماید. نقشه یک منطقه جغرافیایی را با توجه به نقشه های پایه ، تغییر مقیاس داده و ترسیم نماید.				نوع درس: نظری ۱ عملی ۱ تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۴۸ ساعت پیشنیاز: نقشه خوانی نحوه تدریس:
				شایستگی اساسی:
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
اصطلاحات نقشه کشی	ابزارهای نقشه کشی را فهرست نماید	نحوه استفاده از ابزارها را توضیح دهد	خطوط ساده (شبکه قائم الزاویه) برای یک نقشه جغرافیایی ترسیم نماید	
فنون و ابزارهای نقشه کشی	سابقه تاریخی و اهمیت نقشه در جغرافیا را بیان نماید	کاربرد نقشه های موضوعی و انواع نمودارها و گراف ها را در مطالعات جغرافیایی تفسیر و تشریح نماید	یک نقشه توپوگرافی را تبدیل مقیاس نموده و از آن یک نقشه موضوعی تهیه نماید	
سیستم های تصویری در نقشه	سیستم های تصویری نقشه ها را فهرست نماید	سیستم های تصویری را با یکدیگر مقایسه کرده و مزایای هر یک را بیان نماید	برای نقشه ی تغییر مقیاس یافته ترسیمی ، سیستم تصویری تعیین نماید	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول:

تعاریف و مفاهیم پایه نقشه و کیفیت آن از دیدگاه کارتوگرافی
طبقه بندی نقشه ها از نظر کار توگرافی و تاریخچه کارتوگرافی
فعالیت یادگیری: انواع نقشه های جغرافیایی را معرفی نماید
فعالیت عملکردی: از بین نقشه های موجود یک نقشه توپوگرافی انتخاب نماید

فصل دوم:

اصول بنیادین کارتوگرافی شامل: مقیاس ، سیستم تصویر ، تعمیم و گویا کردن نقشه
اصول طراحی و تهیه نقشه
فعالیت یادگیری: سیستم های تصویری را معرفی نماید
فعالیت عملکردی: اصول تغییر مقیاس بر روی نقشه انتخابی را اجرا نماید

فصل سوم:

لوازم و ابزار ترسیم نقشه
ترتیب و تکنیک در ترسیم نقشه
فعالیت یادگیری: ابزار ترسیم را معرفی نماید
فعالیت عملکردی: تکنیک های ترسیم را در تبدیل مقیاس نقشه انتخابی اجرا نماید

فصل چهارم:

نوشتن اسامی و تکنیک آن
انواع نقشه های جغرافیایی
آشنایی با نرم افزار های کارتوگرافی (سورفر ، اتوکد،...)
فعالیت یادگیری: طرز کار برخی از نرم افزار های کارتوگرافی را توضیح دهد
فعالیت عملکردی: یک نقشه موضوعی تهیه کرده و آن را تشریح کند

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

این درس توسط استاد متخصص کارتوگرافی یا جغرافیدان مسلط به این فن تدریس می شود . برای اطمینان از تحقق اهداف آن شیوه تدریس این درس تماما روش فعال بوده و در صورت وجود امکان در کارگاه جغرافیا اجرا می شود. بخشی از آموخته های این درس توسط دانشجو پیگیری می شود و فعالیت هادر قالب انجام یک نمونه اجرای عملی ترسیم نقشه مورد ارزیابی استاد قرار خواهد گرفت . در تدریس این درس می بایست ضمن بیان مبانی نظری به ارزشهای این مهارت در آموزش جغرافیا تاکید شود

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

زاهدی ، مجید (۱۳۸۱) ، کارتوگرافی ، تهران ، انتشارات سمت

منبع فرعی:

۱- دانشور ، هوشنگ (۱۳۷۰) ، کارتوگرافی، تهران ، سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح

۲- مقیمی ، سید جعفر و همراه ،مجید (۱۳۷۰) ، کارتوگرافی ، تهران ، انتشارات گیتا شناسی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

ارزشیابی پایانی: ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: ۳ نمره

ارزیابی پوشه کار: ۷ نمره

سرفصل درس « جغرافیای خاک ها با تاکید بر ایران »

۱. معرفی درس و منطق آن:

در این درس به چگونگی تشکیل خاک و فرسایش آن و طبقه بندی خاک ها پرداخته شده است. با توجه به اینکه خاک به عنوان مهمترین منابع طبیعی نقش به سزائی در تولید مواد غذایی موجودات زنده دارد و تشکیل یک سانتیمتر خاک نیازمند صدها سال زمان می باشد از اهمیت خاصی برخوردار است. انسان در تغییر و تکامل خاک نقش مهمی را ایفا می کند انسان از طریق کشاورزی نامناسب، شخم بی رویه ، چرای مفرط دام، قطع درختان ، فشار بیش از حد به خاک و.... حاصلخیزی خاک را مخاطره انداخته است. به همین دلیل تربیت معلمان و دانش آموزان آگاه به اهمیت خاک و تاثیر آن در زندگی روزمره و توسعه پایدار و جلوگیری از فرسایش بی رویه خاک و حفظ خاک به عنوان یک منبع طبیعی حیاتی نیاز به این واحد درسی را اجتناب ناپذیر می نماید.

نام درس: جغرافیای خاک ها با تاکید بر ایران				مشخصات درس
<p>اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>ضمن تشریح چگونگی تشکیل خاک ، افق های خاک و خصوصیات آنها را با رسم شکل نمایش دهد و چگونگی ارزیابی فرسایش خاک را از طریق مدلهای مختلف تشریح نماید.</p> <p>با بیان طبقه بندی خاک ها بر اساس سیستم ها ، خاک های ایران و ویژگی ها و پراکندگی آنها را مورد بحث قرار دهد.</p> <p>مسائل و موضوعات چگونگی حفاظت از خاک را تجزیه و تحلیل کند.</p>				نوع درس: نظری ۲ تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنهاد: نحوه تدریس:
				<p>شایستگی اساسی:</p>
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
افق های خاک و ویژگیهای آن	افق های مختلف خاک ها را با رسم شکل نشان می دهد	چگونگی تشکیل افق های خاک ویژگیهای آن را خاک ویژگیهای آن را تفسیر می کند.	ویژگیهای خاک های مناطق ایران و تاثیرات بر وضعیت اقتصادی ایران را تفسیر کند.	
حفاظت خاک	راههای حفاظت خاک را بیان کند	چگونگی استفاده بهینه از خاکها را بحث کند	چگونگی حفظ خاک را در نقاط مختلف ایران را با ارائه راهکارهایی تجزیه و تحلیل کند	
طبقه بندی خاکها	انواع خاکها را بر اساس یک معیار معین طبقه بندی کند	خاکها را از نظر حاصلخیزی با هم مقایسه کند	از نقشه های قابایت اراضی منطقه خود دسته بندی خاکها را بررسی کند و توضیح دهد	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول

۱. تعاریف ، مفاهیم و اصطلاحات در جغرافیای خاک

۲. افق های خاک

۳. مواد تشکیل دهنده

۴. خواص فیزیک و شیمیایی خاک ها

۵. چگونگی تشکیل خاک ها(فرایندهای خاک ساز)

فعالیت یادگیری : با رسم شکل افق های مختلف خاک را نشان دهد.
فعالیت عملکردی: چگونگی تشکیل خاک در مناطق کشور (منطقه خشک و مرطوب) را تحلیل کند.

فصل دوم

۱. تغییرات و فرسایش خاک

۲. آشنایی با مدل‌های ارزیابی فرسایش خاک (مدل امپسیاک، پسیاک ، FAO و ...)

۳. طبقه بندی خاک در سیستم USPA

۴. طبقه بندی خاک ها در سیستم CSCS

فعالیت یادگیری: چگونگی فرسایش خاک و عوامل موثر بر فرسایش خاک را بحث کند.
فعالیت عملکردی: چگونگی ارزیابی فرسایش خاک با مدل ام پسیاک را تجزیه و تحلیل کند.

فصل سوم

۱. پراکندگی خاک های جهان

۲. پراکندگی خاک های ایران (خاک های مناطق خشک و نیمه خشک - خاکهای مناطق کوهستانی - خاکهای سواحل شمال و جنوب)

۳. مسائل مربوط به بهره برداری از خاک های ایران

۴. روشهای حفاظت و بهره برداری منابع خاک

فعالیت یادگیری : ویژگی خاک های مناطق مختلف ایران را با هم مقایسه کند.
فعالیت عملکردی: مسائل و چالش بهره برداری از خاک های ایران را تجزیه و تحلیل کند و راهکارهای راهبردی ارائه دهد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

این درس توسط استاد جغرافیا در گرایش های طبیعی تدریس می شود. نمایش پوستر و نمایش فیلم در تدریس این درس می تواند به یادگیری آن کمک کند. همچنین بازدیدهای میدانی از مناطق مختلف مثل دامنه های جنوبی البرز و دامنه های شمالی البرز در فهم چگونگی فرایند خاک بسیار مهم است. همچنین استفاده از نقشه های خاک می تواند در درک تاثیرات عوامل آب و هوایی در تشکیل خاک را برای دانشجویان قابل استفاده باشد.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

منابع اصلی:

۱- رامشت ، محمد حسین (۱۳۸۳) ، جغرافیای خاکها ، اصفان : انتشارات دانشگاه اصفهان

منبع فرعی:

۱. کردوانی ، پرویز(۱۳۸۲)، جغرافیای خاکها ، تهران : انتشارات دانشگاه تهران

۲. بنایی ، محمد حسن، مومنی ، عزیز و بردی ، بای (۱۳۸۳) خاک های ایران ، تهران: وزارت جهاد کشاورزی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره با ارزشیابی کتبی پایان ترم اختصاص خواهد داشت
ارزشیابی فرآیند: ۲ نمره به فعالیت های دانشجو در جریان آموزش ها در طول نرم داده می شود
ارزیابی پوشه کار: ۳ نمره به ارائه گزارش از تمرین یا فعالیتی که استاد تعیین کرده است تعلق میگیرد .

سرفصل درس «ژئوتوریسم با تاکید بر ایران»

۱. معرفی درس و منطق آن:

در این درس، مقولهٔ توریسم از دید جغرافیا مورد بررسی قرار می‌گیرد. با توجه به اینکه ویژه بودن یک مکان (مثل یک ساحل شنی آفتابی، آبشار، روستای پلکانی)، به موقعیت جغرافیای آن مکان مربوط است، ارتباط مهمی بین جغرافیا و توریسم وجود دارد. جغرافیا و توریسم به دو طریق با هم در ارتباط هستند، اول اینکه ویژه بودن یک محل، می‌تواند به جلب توریست کمک کند و هدف مطالعات جغرافیایی تلاش برای درک علل ویژگی محل است؛ دوم اینکه توریسم، خود به عنوان یک عامل تغییر، در حال تبدیل شدن به یک عنصر پر اهمیت در ویژه بودن یک مکان و یک متغیر مهم در مطالعات جغرافیایی است. آشنایی دانشجویان با مفاهیم توریسم منجر به شناخت پتانسیل‌های موجود در کشور شده، و موجب می‌شود که حراست از این عوامل را جزء وظایف و تعهداتشان بدانند. عواملی که می‌توانند چشم‌اندازهای جدید و متفاوت فرهنگی، سیاسی، اقتصادی در کشور ایجاد کنند.

نام درس: ژئوتوریسم با تاکید بر ایران				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: دانشجویان با فراگیری مفاهیم، دیدگاه‌ها و اهمیت گردشگری، اهمیت گردشگری در بهره‌وری‌های اقتصادی و توسعه منطقه‌ای را تبیین خواهند نمود و با شناخت پتانسیل‌های گردشگری با توجه به ویژگی‌های مکانی - فضایی، فضاهای جغرافیایی را تحلیل و گزارش می‌نمایند. با شناخت جاذبه‌های مناطق شهری و روستایی و جریانهای عرضه و تقاضا به ارائه روشها و مدل‌هایی برای توسعه گردشگری خواهند پرداخت.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت پیش نیاز: نحوه تدریس:
				شایستگی اساسی:
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
راهکارهایی برای تاثیرگذاری مثبت فعالیت گردشگری در یک منطقه پیشنهاد می‌کند.	تاثیرات مثبت و منفی گردشگری رادر یک منطقه مقایسه می‌کند.	تاثیرات مثبت و منفی گردشگری را بر یک منطقه بیان می‌کند.	اهمیت گردشگری در بهره‌وری اقتصادی و توسعه منطقه‌ای.	
برای منطقه زندگی خود جاذبه‌های گردشگری را استخراج و فهرست کند	پتانسیلها و محدودیتهای گردشگری مناطق شهری و روستایی ایران را شناسایی می‌کند.	جاذبه‌های گردشگری مناطق شهری و روستایی ایران را بیان می‌کند.	جاذبه‌های گردشگری مناطق شهری و روستایی	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول:

مقدمه

- کلیات ماهیت مفاهیم و قلمرو ژئوتوریسم، تاریخچه گردشگری در جهان و ایران .

فعالیت های یادگیری : مطالعه کلیات و مفاهیم جغرافیای گردشگری ، بررسی تاریخچه ایرانگردی و جهانگردی در ایران و جهان .
فعالیت های عملکردی : تهیه فهرستی از جاذبه های گردشگری بر حسب : فرهنگی ، مذهبی ، طبیعی ، باستان شناختی از منطقه زندگی دانشجو.

فصل دوم :

عوامل موثر در ژئوتوریسم

- نقش در آمد خانوار در رشد گردشگری

- گذران اوقات فراغت و رشد گردشگری

- نقش ارتباطات و حمل و نقل در رشد گردشگری

- نقش زیر ساختهای منطقه ای در در رشد ژئوتوریسم

-فعالیت های یادگیری : شناسایی در آمد خانواده ها و نوع گذراندن اوقات فراغت در ایران ، بررسی نقش ارتباطات ، حمل و نقل و زیر ساختها در رشد گردشگری.

-فعالیت های عملکردی : ترسیم جدول اختصاص هزینه خانوار به اوقات فراغت در سید خانوار ، بررسی انواع گذران اوقات فراغت در بین خانواده های ایرانی ،

فصل سوم :

انواع گردشگری بر اساس جاذبه ها

-طبیعت گردی

-فرهنگی

-تفریحی و ورزشی

-علمی و درمانی

-فعالیت های یادگیری : مطالعه انواع گردشگری براساس جاذبه ها و مفاهیم و انواع آن ، پیدا کردن مصادیق انواع گردشگری در ایران .

-فعالیت های عملکردی : ترسیم جدول بر اساس انواع گردشگری و مصادیق آن در مناطق مختلف گردشگری .

فصل چهارم :

اقتصاد گردشگری

-سرمایه گذاری و رشد گردشگری

-اشتغال و در آمد فضایی و رشد گردشگری

فعالیت های یادگیری : بررسی سرمایه گذاری در بخش گردشگری و باز تاب آن در منطقه مورد نظر .
تحلیل و بررسی اشتغال و در آمد بر رشد گردشگری .

فعالیت های عملکردی : تهیه جدول مقایسه ای درآمدهای گردشگری در سال های متفاوت در ایران ، بررسی موردی اشتغال و در آمد در یکی از مناطق فعال گردشگری در ایران .

فصل پنجم :

اثرات گردشگری

-اثرات اقتصادی گردشگری بر مکان های گردشگری

-اثرات فرهنگی گردشگری بر جامعه میزبان

- اثرات مثبت گردشگری بر جامعه میزبان و مهمان

- اثرات منفی گردشگری بر جامعه میزبان و مهمان

-

-فعالیت های یادگیری : مطالعه اثرات اقتصادی و فرهنگی گردشگری بر مکان های گردشگری و جوامع میزبان ، بررسی اثرات مثبت و منفی گردشگری بر جامعه میزبان و مهمان
فعالیت های عملکردی : تحلیل و مطالعه موردی اثرات اقتصادی و فرهنگی گردشگری بر مکان های گردشگری ، طراحی و بررسی اثرات مثبت و منفی گردشگری بر جامعه میزبان و مهمان

فصل ششم :

محیط زیست و ژئوتوریسم

فعالیت های یادگیری : بررسی تاثیرات مثبت و منفی گردشگری در محیط زیست

فعالیت های عملکردی : تحلیل اثرات مثبت و منفی گردشگری در محیط زیست یک منطقه خاص

فصل هفتم :

آینده نگری و برنامه ریزی برای رشد ژئوتوریسم در نواحی شهری و روستایی ایران

فعالیت های یادگیری : مطالعه و طراحی یک برنامه برای رشد گردشگری در نواحی شهری و روستایی ایران

فعالیت های عملکردی :مطالعه موردی و طراحی یک برنامه گردشگری در یک ناحیه شهری یا روستایی ایران

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه ارائه مستقیم در مباحث نظری به همراه مشارکت دانشجویان در تحلیل و پاسخ به پرسش های طرح شده و نیز شیوه مشارکتی در انجام فعالیت های عملی برای درک عمیق تر است یکی از این موارد تنوع جاذبه های ژئوتوریستی در ایران است که مشاهده آن ها می تواند در درک بهتر مفاهیم درس تاثیر گذار باشد لذا ارائه درس به صورت سمعی و بصری و استفاده از وسایل کمک آموزشی برای ارائه فیلم ، اسلاید و power point از فضاهای متنوع گردشگری ایران ، در آموزش مطلوب درس موثر خواهد بود . این درس دارای ۳ تا ۵ روز سفر علمی همراه با گزارش سفروکار پژوهشی میدانی در یکی از نواحی گردشگری ایران می باشد .

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

پاپلی یزدی، محمد حسین؛ سقایی، مهدی(۱۳۸۵). گردشگری (ماهیت، مفاهیم):تهران. سمت
معصومی، مسعود(۱۳۸۵). ماهیت گردشگری ابعاد اقتصادی ، فرهنگی ....گردشگری:تهران. پیک کوثر

منابع فرعی :

قره نژاد، حسن(۱۳۸۶).مقدمه ای بر توسعه گردشگری و مهمانپذیری: دانشگاه آزادنجف آباد
رضوانی، علی اصغر(۱۳۷۹).جغرافیا و صنعت توریسم: تهران. پیام نور

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۵ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۲ نمره
ارزیابی حضور و ارائه گزارش کامل از برنامه بازدید علمی ۳ تا ۵ روزه از یکی از نقاط گردشگری ایران ۳نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود.

سرفصل درس «متون تخصصی جغرافیا»

۱. معرفی درس و منطق آن:

طی سالیان اخیر به دلایل مختلف علمی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی، زبان انگلیسی تبدیل به وسیله ارتباط مردمانی از فرهنگها و ملیت های متفاوت شده است. امروزه زبان انگلیسی در فعالیتهای مالی، تجاری، آموزشی، پژوهشی و علمی سراسر جهان به عنوان ابزار اصلی انتقال مفاهیم به کارگرفته می شود، در دنیای امروز، اگر بخواهید در هر رشته ای تحصیل کنید یا مدیری موفق باشید، دانستن زبان انگلیسی برایتان یک ضرورت به شمار می آید چرا که در آن صورت می توانید در تجربیاتی که دیگر مردم دنیا بدست آورده اند سهیم شوید و در ارتباطی تنگاتنگ با آنان، دانش خود را به روز نگه دارید.

آگاهی دانشجویان از اصطلاحات و مفاهیم جغرافیایی به زبان انگلیسی باعث می شود که بتوانند در پژوهش ها و تحقیقات علمی خود از مرجع به زبان اصلی استفاده کرده ، و از آن جایی که زبان انگلیسی، زبان علم است و آموزش رشته های مختلف در سطوح عالی و تولید علم به زبان انگلیسی صورت می گیرد در فراگیری سایر دروس هم به آنها کمک میکند زیرا در سرفصل های این درس هر دو گرایش جغرافیای طبیعی و انسانی به زبان اصلی در نظر گرفته شده است . تربیت معلمانی ، آشنا با زبان انگلیسی یکی از توانمندیهای آنان محسوب می گردد.

<p>نام درس: به فارسی: متون تخصصی به زبان انگلیسی</p> <p>به انگلیسی: Geographic Texts in English</p>	<p>مشخصات درس</p> <p>نوع درس: نظری</p> <p>تعداد واحد: ۲</p> <p>زمان درس: ۳۲ ساعت</p> <p>پیش نیاز:</p> <p>نحوه تدریس:</p>
<p>اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود</p> <p>با مطالعه لغات و اصطلاحات جغرافیای طبیعی بتواند یک متن انگلیسی جغرافیای طبیعی را به زبان روان ترجمه کند.</p> <p>با مطالعه لغات و اصطلاحات جغرافیای انسانی بتواند یک متن انگلیسی تخصصی جغرافیای انسانی را به زبان روان ترجمه کند.</p>	<p>شایستگی اساسی:</p>

سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک
مفهوم کلی کلمات را در جمله تحلیل کند .	کاربرد هر کلمه ای را در جمله بشناسد	کلمات و اصطلاحات جغرافیای طبیعی را ترجمه کند .	اصطلاحات و مفاهیم جغرافیای طبیعی
مفهوم کلی کلمات را در جمله تحلیل کند .	کاربرد هر کلمه ای را در جمله بشناسد .	کلمات و اصطلاحات جغرافیای انسانی را	اصطلاحات و مفاهیم جغرافیای

		ترجمه کند .	انسانی	
--	--	-------------	--------	--

۲- فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن -

فصل اول :

جغرافیای طبیعی

اصطلاحات و لغات مرتبط به مفاهیمی چون موقع زمین در فضا، اشکال عمده سطح زمین، فرسایش، انرژی خورشید و حرارت رطوبت و بارش، خاک و پوشش گیاهی و آلودگی‌های محیط زیست .

فعالیت‌های یادگیری : دسته بندی مفاهیم و آموزش اصطلاحات و لغات اختصاصی آن به زبان انگلیسی

فعالیت‌های عملکردی: تهیه متن‌های مختلف جغرافیای طبیعی و ترجمه روان آن (مرتبط با مفاهیم تدریس شده) توسط دانشجویان.

فصل دوم :

جغرافیای انسانی

اصطلاحات و لغات مرتبط به مفاهیمی چون توزیع جمعیت در جهان، حرکات مهاجرتی در دنیا، جغرافیای کشاورزی، جغرافیای صنعتی، جغرافیای روستایی، جغرافیا شهری، ساختار درونی شهر و جغرافیای گردشگری .

فعالیت‌های یادگیری : دسته بندی مفاهیم و آموزش اصطلاحات و لغات اختصاصی آن به زبان انگلیسی

فعالیت‌های عملکردی: تهیه متن‌های مختلف جغرافیای انسانی و ترجمه روان آن (مرتبط با مفاهیم تدریس شده) توسط دانشجویان

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

این درس توسط استاد متخصص جغرافیا در گرایش‌های طبیعی یا انسانی تدریس می‌شود. برای جلب توجه دانشجویان سعی شود متون جذابی انتخاب گردد و دانشجویان در فعالیت‌های عملی متون کاربردی در ارتباط با رشته تحصیلی‌شان را برای ترجمه انتخاب کنند .

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

-

منبع فرعی:

(۱) گودرزی نژاد، شاپور؛ عسجدی، مینو (۱۳۸۸). ترجمه توحیدی، فرهاد. راهنمای انگلیسی برای دانشجویان جغرافیای

طبیعی: ارومیه. نشر آذربایجان غربی .

(۲) عسجدی، مینو (۱۳۹۰). متون جغرافیای انسانی به زبان انگلیسی: انتشارات دانشگاه پیام. چاپ یازدهم

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۵ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۲ نمره
ارزیابی پوشه کار: ۳ نمره به ارائه گزارش از تمرین یا فعالیتی که استاد تعیین کرده است تعلق می گیرد
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود

سرفصل درس «روش ها و فنون میدانی در جغرافیا»

۱. معرفی درس و منطق آن:

زمین و طبیعت آزمایشگاه جغرافیاست. در این آزمایشگاه است که قوانین و نظریه های جغرافیایی شکل می گیرند و آزموده می شوند. مشاهده مستقیم، به عنوان یک منبع عمده اطلاعات در تاریخ علم جغرافیا ریشه ای عمیق دارد از طرف دیگر بعضی از مسائل تحقیقاتی جغرافیا تماما و یا بعضا به اطلاعات تهیه شده در مطالعات میدانی متکی است زیرا یا اطلاعات مورد نیاز مکتوب نیست و یا از نظر مقیاس و زمان با اهداف پژوهش ها تناسب ندارد. وظیفه محقق جغرافیاست که این مسائل را شناسایی کند و برای سوالاتش پاسخ بیابد این مهم در مرحله اول به مهارت در فعالیت های میدانی و در مراحل بعد به جمع آوری داده های صحیح و دقیق نیازمند است

نام درس: روش ها و فنون میدانی در جغرافیا				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: ضرورت انجام فعالیت های میدانی را در مطالعات جغرافیایی توضیح و تشریح نماید مهارت های لازم برای برگزاری فعالیت های میدانی اعم از نحوه ی اجرا تا گردآوری داده های اولیه را تهیه و گزارش نماید				نوع درس: عملی ۱
				تعداد واحد: ۱
ضرورت انجام فعالیت های میدانی را در مطالعات جغرافیایی توضیح و تشریح نماید مهارت های لازم برای برگزاری فعالیت های میدانی اعم از نحوه ی اجرا تا گردآوری داده های اولیه را تهیه و گزارش نماید				زمان درس: ۳۲ ساعت
				پیشنیاز:
ضرورت انجام فعالیت های میدانی را در مطالعات جغرافیایی توضیح و تشریح نماید مهارت های لازم برای برگزاری فعالیت های میدانی اعم از نحوه ی اجرا تا گردآوری داده های اولیه را تهیه و گزارش نماید				نحوه تدریس:
				شایستگی اساسی:
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
ضرورت انجام فعالیت های میدانی در جغرافیا	اهمیت مشاهده مستقیم را توضیح دهد	اولویت ها در اجرای یک فعالیت میدانی را فهرست نماید	چگونگی فراهم نمودن مقدمات انجام یک فعالیت میدانی را توضیح و تفسیر کند	

ابزارها و شرایط اجرای فعالیت میدانی در جغرافیا	لیست ابزار و لوازم اجرای فعالیت میدانی را تهیه نماید	نحوه استفاده و کاربرد هر یک از ابزارها را توضیح دهد	طرح انجام یک فعالیت میدانی را با همه جزئیات تهیه نماید
تأثیر فعالیتهای میدانی در یادگیری جغرافیا	عوامل مزاحم در اجرای فعالیتهای میدانی را بیان نماید	چگونگی رفع عوامل مزاحم در اجرای فعالیتهای میدانی را پیش بینی کند	یک گزارش فعالیت میدانی انجام شده را نقد، تجزیه و تحلیل و گزارش دهد

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول:

۱. ماهیت، ابعاد، اهداف، روشها و مهارتهای میدانی جغرافیا
۲. نقشه‌های پایه در کارهای میدانی و تهیه کروکی
۳. آشنایی با نمونه‌هایی از تمرینهای میدانی (کار با قطب، پیدا
۴. آشنایی با چگونگی نقشه‌برداری با میز تراز

فعالیت یادگیری: ارزشهای فعالیت میدانی در آموزش جغرافیا را بیان نماید
فعالیت عملکردی: یک کروکی از محل بازدید میدانی تهیه نماید

فصل دوم:

۱. آشنایی با لیست منابع درجه دوم و سوم
۲. آشنایی با جدول اعداد تصادفی
۳. آشنایی با روشهای طبقه‌بندی کاربری زمینی

فعالیت یادگیری: ----

فعالیت عملکردی: ----

فصل سوم:

۱. آشنایی با چگونگی اجرای یک اردوی آموزشی
۲. آشنایی با وسایل مورد نیاز در یک مطالعه میدانی

۳. روشهای اندازه‌گیری، ابزار و مهارتهای نقشه‌برداری

۴. تهیه اطلاعات درباره ویژگیهای نامرئی

۵. روشهای نمونه‌برداری مناسب برای مطالعه میدانی جغرافیا

فعالیت یادگیری: وسایل مورد نیاز یک بازدید میدانی را معرفی نماید
فعالیت عملکردی: در بازدید میدانی انجام شده یک روش نمونه‌برداری را اجرا کند

فصل چهارم:

۱. طرح تحقیق میدانی

۲. تمرین برگزاری یک اردوی آموزشی (تعیین مکان و پیش‌بینی‌های لازمه)

۳. ارائه یک گزارش از فعالیت میدانی

فعالیت یادگیری: طرح یک بازدید میدانی را تهیه نماید
فعالیت عملکردی: گزارش بازدید اجرا شده را به استاد ارائه نماید

۴. راهبردهای تدریس و یادگیری:

این درس توسط استاد متخصص جغرافیا تدریس می‌شود. برای اطمینان از تحقق اهداف آن شیوه تدریس این درس تماماً روش فعال بوده و در صورت وجود امکان خارج از فضای کلاس اجرا می‌شود. بخشی از آموخته‌های این درس توسط دانشجو پیگیری می‌شود و فعالیت هادر قالب انجام یک نمونه اجرای عملی فعالیت میدانی مورد ارزیابی استاد قرار خواهد گرفت. در تدریس این درس می‌بایست ضمن بیان مبانی نظری به ارزشهای این فعالیت‌ها در آموزش جغرافیا تاکید شود

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

جان اف. لونسبری، فرانک تی. آلدریج، درآمدی بر روشها و فنون میدانی جغرافیا، ترجمه دکتر بهلول علیجانی، انتشارات سمت، چاپ ششم ۱۳۹۲ تهران

منبع فرعی:

۱. علیجانی بهلول، پژوهش میدانی در جغرافیا (روش تحقیق عملی)، دانشگاه پیام نور - چاپ ۶ سال ۱۳۹۰، تهران

۲. آسایش، حسین؛ مشیری، سیدرحیم، روش‌شناسی و تکنیک‌های تحقیق علمی در علوم انسانی با تأکید بر جغرافیا؛
ویراستار: منصور بدری‌فر - انتشارات قومس - - چاپ ۵ سال ۱۳۹۱

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

ارزشیابی پایانی: ۷ نمره

ارزشیابی فرآیند: ۳ نمره

ارزیابی پوشه کار: ۱۰ نمره

سرفصل درس «جغرافیای آب ها»

۱. معرفی درس و منطق آن:

آب بعنوان مظهر زندگی ، مهمترین ماده ایست که در طبیعت وجود دارد و سطح وسیعی از سطح زمین را پوشانده است . کشور ما با موقعیت جغرافیایی خود دارای اقلیم خشک و نیمه خشک بوده و میانگین بارش سالانه آن در حدود ۲۴۰ میلی متر می باشد که تقریباً یک چهارم متوسط بارندگی جهان است . از اینرو آب در کشور ما از اهمیتی فوق العاده برخوردار می باشد. به همین دلیل با افزایش جمعیت کشور تربیت معلمان و دانش آموزانی که با کسب شایستگی های لازم درحفظ محیط زیست و منابع مختلف آن از جمله آب و توسعه فرهنگ صرفه جویی حمایت از منابع خدادادی را جزء تعهد اشان بدانند.

نام درس: جغرافیای آبها			
<p>مشخصات درس</p> <p>نوع درس: نظری ۲</p> <p>تعداد واحد: ۲</p> <p>زمان درس: ۳۲ ساعت</p> <p>پیشنیاز:</p> <p>نحوه تدریس:</p>			
<p>اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>با مطالعه اهمیت و کاربرد آب در بخشهای مختلف و پراکندگی آن در نقاط مختلف جهان هیدرولوژی و حوضه های آبریز را با ویژگیهای آن شرح دهد و آبهای زیر زمینی و اهمیت و ارزش آن را برای کشور گزارش نماید.</p> <p>ضمن تفسیر بیلان آب کشور و حوضههای آبریز کشور ، محدودیت آب و مسائل آن را در کشور تحلیل و بحث کند.</p>			
<p>شایستگی اساسی:</p> <p>Ck&pck کد ۲-۱-۳</p> <p>۳-۴&۳</p>			
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها
وضعیت هیدرولوژی در حوضه های آبریز ایران را به همراه راهبردها و چگونگی بهبود محدودیت آب در آن حوضه را گزارش می کند.	چرخه هیدرولوژی را با پارامترهای مربوطه تفسیر کند.	چرخه هیدرولوژی را با پارامترهای مربوط به آن کامل رسم کند	چرخه هیدرولوژی و پارامترهای آن
اهمیت آبهای زیرزمینی و ارزشها و چگونگی استفاده بهینه از آنها را ضمن تحلیل، گزارش میکند	لایه های ابدار و قناتها را در مناطق مختلف ایران مقایسه کند	انواع لایه های ابدار، چاهها و قنات ها را با رسم شکل نشان میدهد	آبهای زیر زمینی
با توجه به وضعیت بیلان اب کشور، پیشنهادی در باره بهره برداری مناسب	وضعیت بیلان آب کشور را در دو دهه اخیر مقایسه میکند	وضعیت بیلان آب کشور را با نمودار نشان میدهد	بیلان آب

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول

۱. مقدمه - (اهمیت - کاربرد - بیلان آب دنیا - پراکندگی جغرافیایی آبها)

۲. مفاهیم و اصطلاحات (ناهمواری های میان اقیانوسی ، انواع دریاچه ها ، تالاب ها ، مانداب ، جزایر مرجانی ، ...)

فعالیت‌های یادگیری : رسم نمودار مربوط به درصد آبهای روی سطح زمین (شیرین ، شور و ....) و تفسیر آن
فعالیت های عملکردی : مقایسه دریاچه ها و تقسیم بندی آنها و ارائه در یک جدول

فصل دوم

۱. منشاء آب - تعریف هیدرولوژی - پارامترهای هیدرولوژیکی - چرخه هیدرولوژی

۲. ویژگیهای حوضه آبریز - مبانی فیزیوگرافی حوضه (دبی - سیل - پیش بینی - طغیان)

فعالیت‌های یادگیری : رسم چرخه هیدرولوژی آب و تفسیر آن
فعالیت های عملکردی : تحقیق و ارائه گزارش درباره یکی از حوضه های آبریز ایران (کرج - کارون .....)

فصل سوم

۱. آبهای زیر زمینی - انواع سفره‌های آب زیرزمینی - اهمیت آبهای زیرزمینی - چشمه - قنات - چاه

فعالیت‌های یادگیری : ارائه انواع سفره های آب زیرزمینی از طریق رسم شکل
فعالیت های عملکردی : تحقیق درباره قنات های کشور و ارائه گزارش به کلاس درس

فصل چهارم:

۱-بیلان آب کشور و حوضه های آبریز ایران

۲-مصارف آب و آلودگی آبهای سطحی و زیرزمینی در ایران

۳-سد سازی ، کانال کشی و مهار سیلابها

۴-محدودیت منابع آب ایران و جهان و مسائل ناشی از آن

فعالیت‌های یادگیری : بررسی بیلان آب کشور بصورت نمودار و تفسیر آن

فعالیت های عملکردی : چگونگی آلودگی آبهای سطحی ایران و راهکارهای پیشنهادی جهت جلوگیری از آبهای سطحی کشور

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

پیشنهاد می شود که استفاده از روش های فعال تدریس که در آن دانشجویان مشارکت داشته باشند بسیار موثر است بحث گروهی درباره اهمیت آب و چگونگی استفاده صحیح از آن . همچنین انجام تحقیق و ارائه آن در کلاس در باره آبهای زیرزمینی ایران منجر به تفکر در آنها خواهد شد. که بصورت واگرا فکر کنند .مثلا آیا سد سازی مفید است یا مضر و غیره که بتوانند دلایل مفید بودن و مضر بودن را باهم ببینند.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

۱- شکویی، حسین (۱۳۷۵) ، فلسفه جغرافیا ، تهران : انتشارات گیتا شناسی.

منبع فرعی:

۱. شکویی، حسین (۱۳۷۵)، سیر اندیشه های نو در فلسفه جغرافیا ، جلد اول ، تهران ، گیتا شناسی
۲. شکویی، حسین ( ) ، مکتب های جغرافیایی و جغرافیای کاربردی، انتشارات آستان قدس رضوی، مشهد
- ۳- بلانت، آلیسون و ویلس ، جین (۱۳۸۶) ، دگراندیشی در فلسفه جغرافیا ، ترجمه حسین حاتمی نژاد ، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- ۴- پور احمد ، احمد (۱۳۸۶) فلسفه و قملرو جغرافیا ، تهران : انتشارات دانشگاه تهران .
- ۵- شبلینگ ،ژاک (۱۳۷۷)جغرافیا چیست؟ ترجمه سیروس سهامی ، مشهد : انتشارات محقق.
- ۶- فرید،یداله (۱۳۷۹)شناخت شناسی و مبانی جغرافیای انسانی ، اهر : دانشگاه آزاد اهر.
- ۷- شکویی،حسین (۱۳۸۲)،فلسفه های محیطی و مکتب های جغرافیایی ، تهران : انتشارات گیتاشناسی .

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره با ارزشیابی کتبی پایان ترم اختصاص خواهد داشت
ارزشیابی فرآیند: ۲ نمره به فعالیت های دانشجو در جریان آموزش ها در طول نرم داده می شود
ارزیابی پوشه کار: ۳ نمره به ارائه گزارش از تمرین یا فعالیتی که استاد تعیین کرده است تعلق می گیرد .

سرفصل درس «مبانی سیستم های اطلاعات جغرافیایی GIS»

۱. معرفی درس و منطق آن

سیستم اطلاعات جغرافیایی (Geographic Information Systems) یا GIS یک سیستم رایانه ای برای مدیریت و تجزیه و تحلیل اطلاعات مکانی بوده که قابلیت جمع آوری، ذخیره، تجزیه و تحلیل و نمایش اطلاعات جغرافیایی (مکانی) را دارد.

داده هادریک (GIS) بر اساس موقعیت جغرافیایی شان نشان داده می شوند.

فناوری GIS با جمع آوری و تلفیق اطلاعات پایگاه داده های معمولی، به وسیله تصویر سازی و استفاده از آنالیز های جغرافیایی، اطلاعاتی را برای تهیه نقشه ها فراهم می سازد. این اطلاعات به منظور واضح تر جلوه دادن رویدادها، پیش بینی نتایج و تهیه نقشه ها به کار گرفته می شوند.

دریک سیستم اطلاعات جغرافیایی واژه جغرافیایی یا (Geographic) عبارت است از موقعیت موضوع های داده ها، برحسب مختصات جغرافیایی (طول و عرض). واژه (Information) یا اطلاعات نشان می دهد که داده ها در GIS برای ارائه دانسته های مفید، نه تنها به صورت نقشه ها و تصاویر رنگی بلکه بصورت گرافیک های آماری، جداول و پاسخ های نمایشی متنوعی به منظور جستجوهای عملی سازماندهی می شوند. واژه (System) یا سیستم نیز نشان دهنده این است که GIS از چندین قسمت متصل و وابسته به یکدیگر برای کارکرد های گوناگون، ساخته شده است. دانشجویان این رشته در تدریس بخش سیستم های اطلاعات جغرافیایی کتب متوسطه و در انجام پژوهشهای بنیادی و کاربردی جغرافیایی، می توانند از آموخته های این واحد درسی بهره مند شوند.

مشخصات درس	نام درس: به فارسی: مبانی سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS)
نوع درس: نظری ۱	اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:
عملی: ۱:	با مطالعه مفاهیم پایه سیستم اطلاعات جغرافیایی، ساختار مدل های مکانی در سیستم اطلاعات جغرافیایی را توضیح دهند.
تعداد واحد: ۲(۱+۱)	ضمن یادگیری انواع ورودی ها به GIS، روشهای مختلف وارد کردن داده ها به سیستم را تحلیل کرده و بتواند منابع ورود خطا در یک سیستم اطلاعات جغرافیایی را تبیین کرده و روشهای جلوگیری از آنها را گزارش نماید.
زمان درس: ۴۸ ساعت	با آشنایی با سیستم های تصویر نقشه، سیستم های مناسب برای نمایش در سیستم اطلاعات جغرافیایی را توضیح دهند و کاربردهای جی ای اس را در تحلیل های مکانی محیط های برداری و رستری تعیین و تحلیل کنند.
پیشنیاز: مبانی سنجش از دور	با آموختن چگونگی تولید مدل های رقومی زمین، کاربردهای آنرا در بررسی های زمینی تشریح کنند و برخی کاربردهای سیستم اطلاعات جغرافیایی را در مطالعات گوناگون جغرافیایی فهرست کرده و نمونه هایی را بیان و به کلاس ارائه کنند.
نحوه تدریس: تدریس به صورت تئوری و عملی انجام می شود و لازم است مدرس پس از بیان تئوریها دریک کارگاه رایانه ای، با استفاده از نرم افزارهای مرتبط (آرک / جی آی . اس و...) به طور عملی کار با سیستم و دستورات آن را به شکل عملی به دانشجویان آموزش دهد.	

				شایستگی اساسی:
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
منابع ورود خطا و روشهای جلوگیری از آنها را در GIS توضیح و تشریح کند	انواع ورودی ها را در یک GIS فهرست نماید	اصطلاحات عمده GIS را بیان نماید	مفاهیم پایه در GIS	
کاربرد مدل‌های رقومی زمین را در مطالعات جغرافیایی توضیح ، تفسی و ارائه نماید	طرز تهیه مدل‌های رقومی زمین را در GIS توضیح دهد	سیستم های تصویری و مختصات را در GIS بیان نماید	GIS	
نمونه ای از یک مطالعه بر مبنای GIS انجام دهد	کاربرد GIS را در مطالعات محیط زیستی مقایسه نماید	کاربرد GIS در مطالعات جغرافیایی را فهرست نماید	کاربرد GIS	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن فصل اول:

۱- مفاهیم پایه در سیستم اطلاعات جغرافیایی

۲- ساختار مدل‌های مکانی در سیستم اطلاعات جغرافیایی

۳- انواع ورودی ها به GIS

فعالیت یادگیری: مفاهیم پایه و ساختار یک مدل مکانی را تعریف نماید.
فعالیت عملکردی: در یک نمودار ترسیمی انواع ورودی ها به یک سیستم را نشان دهد.

فصل دوم:

۱. تبیین روشهای مختلف وارد کردن داده ها به سیستم

۲. منابع ورود خطا و روشهای جلوگیری از آنها

فعالیت یادگیری: روشهای مختلف وارد کردن داده ها به یک سیستم اطلاعات جغرافیایی را شرح دهد.

فعالیت عملکردی: منابع ورود خطا به سیستم را فهرست کرده و راههای جلوگیری از آنها را توضیح دهد

فصل سوم:

۱. سیستم های تصویر و مختصات

۲. تحلیل های مکانی در محیط های برداری و رستری

فعالیت یادگیری: سیستمهای تصویری را دسته بندی و معرفی کند.

فعالیت عملکردی: سیستم تصویری مناسب برای کار ویژه پژوهشی را تشخیص داده و انتخاب کند.

فصل چهارم:

۱. مدل های رقومی زمین و کاربردهای آن

۲. مروری بر کاربردهای سیستم اطلاعات جغرافیایی در مطالعات جغرافیایی.

فعالیت یادگیری: چگونگی ایجاد یک مدل رقومی زمین را بیان کند.

بخشهای مختلف یک سیستم اطلاعات جغرافیایی را دانشجو از هم تشخیص داده و مراحل انجام یک پژوهش مرتبط را بیان کند.

فعالیت عملکردی: یک پژوهش اولیه و تمرینی جی آی اس را با راهنمایی استاد خود انجام دهد.

کاربردهای سیستم اطلاعات جغرافیایی را با استفاده از اخبار و گزارشهای رسانه های گروهی فهرست کرده و دسته بندی نماید.

۲. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدریس توسط متخصص جغرافیا آشنا به سیستم های اطلاعات جغرافیایی، به صورت تئوری و عملی انجام می شود و لازم است مدرس پس از بیان تئوریهها دریک کارگاه رایانه ای، با استفاده از نرم افزارهای مرتبط (آرک / جی آی . اس و...) به طور عملی کار با سیستم و دستورات آن را به شکل عملی به دانشجویان آموزش دهد

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی :

- استان، آرنوف(۱۳۷۵)، سیستم اطلاعات جغرافیایی، ترجمه سازمان نقشه برداری کشور، تهران: انتشارات سازمان نقشه برداری

منابع فرعی :

- بارو، ی. ای (۱۳۷۶)، سیستم اطلاعات جغرافیایی، ترجمه حسن طاهر کیا، تهران، انتشارات سمت .

-هایوودیان، کورنلیوس سارا و کارور، استیو(۱۳۸۱)، مقدمه ای بر سیستم اطلاعات جغرافیایی، ترجمه گیتی تجویدی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ۱۰ نمره از یافته های تئوریک درس
ارزشیابی فرآیند: ۳ نمره از شرکت در کارگاه آموزشی و کار با سیستم
ارزشیابی پوشه کار: ۷ نمره برای انجام یک پژوهش اولیه و تمرینی جی آی اس

سایر نکات: این درس بدون گذراندن واحد عملی در کارگاه رایانه ای دانشگاه ، نا تمام تلقی می شود و دانشگاه موظف است امکانات لازم را برای آموزش بخش عملی از نظر سخت افزاری و نرم افزاری فراهم نماید.

سرفصل درس «جغرافیای ناحیه ای (خشک و نیمه خشک) ایران»

۱. معرفی درس و منطق آن:

نواحی خشک و نیمه خشک با پوشش گیاهی محدود که نشانه‌های از کمبود شدید بارش، گرما و تبخیر زیاد و فقر خاک دارد از شمال با دامنه‌های جنوبی البرز، از غرب به دامنه‌های شرقی زاگرس و از جنوب به کرانه‌های خلیج فارس و دریای عمان محدود می‌شود. با توجه به وسعت این ناحیه و پتانسیل‌های موجود در آن شناخت این ناحیه به عنوان یک قطب بزرگ اقتصادی کشور ضروری است. آموزش این واحد درسی به دانشجویان کمک می‌کند تا شناخت صحیحی از نواحی خشک و نیمه خشک کشور ایران کسب کنند و در صورت نیاز تصمیمات صحیحی برای این نواحی در بگیرند.

نام درس: جغرافیای ناحیه‌ای (نواحی خشک و نیمه خشک) ایران				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری ۲
تعداد واحد: ۲				زمان درس ۳۲ ساعت
با مطالعه کامل و جامع وضعیت جغرافیای نواحی خشک و نیمه خشک اطلاعات کافی را کسب کرده و لیستی از پتانسیل‌های موجود در ناحیه مذکور تهیه و در کلاس گزارش نماید. نقش و اهمیت استفاده از انرژی‌های نو و پاک را در این نواحی تحلیل کند و نقش منابع و معادن موجود در این نواحی را در اقتصاد کلان کشور بررسی نماید.				پیشنیاز: نحوه تدریس:
				شایستگی اساسی:
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
اثرات عوامل طبیعی در نواحی خشک و نیمه خشک بر معیشت مردم آن نواحی را تجزیه و تحلیل نماید	توانمندی‌های نواحی خشک و نیمه خشک ایران را تشریح نماید	ویژگی‌های نواحی خشک و نیمه خشک را فهرست نماید	نواحی خشک و نیمه خشک	
راهکارهایی برای توسعه استفاده از انرژی‌های نو در نواحی خشک و نیمه خشک ارائه نماید	تأثیرات و نقش استفاده از انرژی‌های نو را بر محیط زیست بررسی نماید	مفهوم انرژی‌های نو و انواع آن را بیان نماید	انرژی‌های نو	
تأثیرات استفاده از منابع نواحی خشک و نیمه	تأثیرات بهره‌برداری از منابع نواحی خشک و نیمه	منابع و معادن نواحی خشک و نیمه خشک	منابع و معادن	

خشک را بر رشد اقتصادی کشور تبیین نماید	خشک را بر اقتصاد این نواحی تفسیر نماید	بر روی نقشه نشان دهد	نواحی خشک و نیمه خشک
--	--	----------------------	----------------------

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول:

۱. تعاریف، مفاهیم و اهمیت مطالعات نواحی خشک و نیمه خشک
۲. نقش عوامل طبیعی در تقسیمات ناحیه خشک و نیمه خشک (نقش ناهمواری، شیب و اقلیم...)
۳. نقش عوامل انسانی در تقسیمات ناحیه خشک و نیمه خشک (جمعیت، معیشت و...)
۴. چگونگی تشکیل نواحی خشک و نیمه خشک ایران (از دیدگاه‌های زمین‌شناختی و ژئومورفولوژیک)

فعالیت یادگیری:

بررسی رابطه میان شکل‌گیری ارتفاعات ایران و بوجود آمدن نواحی خشک

فعالیت عملکردی:-----

فصل دوم:

۱. بررسی نقشه ناهمواری‌های ایران
۲. نقش ناهمواری‌ها در تقسیم بندی نواحی خشک و نیمه خشک
۳. نواحی جغرافیایی خشک و نیمه خشک ایران و تقسیمات آن با توجه به ویژگی‌های آب و هوایی و توپوگرافیک

فعالیت یادگیری:

با مرور نقشه ناهمواری‌های ایران، دلایل شرایط اقلیمی خاص این نواحی را استدلال نماید

فعالیت عملکردی:

با ارائه مثالهایی در سطح مقیاس محلی، نقش موانع در جابجایی توده‌های هوا و اثرات آن در یک خرده ناحیه را ارائه نماید

فصل سوم:

۱. ویژگی های طبیعی نواحی خشک و نیمه خشک ایران (ژئومورفولوژی ، آب و هوا ، منابع آب ، خاک ، پوشش گیاهی و زندگی جانوری ...)
۲. ویژگی های انسانی نواحی خشک و نیمه خشک ایران (جمعیت ، معیشت ، سکونتگاهها و...)
۳. جغرافیای اقتصادی نواحی خشک و نیمه خشک ایران
۴. بررسی تغییرات طبیعی و انسانی در نواحی خشک و نیمه خشک

فعالیت یادگیری:

مطالعاتی در زمینه منابع نواحی خشک و نیمه خشک انجام دهد

فعالیت عملکردی:

با بررسی آمارها و نقشه های اقلیمی (دوره ۵۰ ساله) از نظر تغییر وسعت نواحی خشک و نیمه خشک گزارشی ارائه نماید

فصل چهارم:

۱. تحول در معیشت نواحی خشک و نیمه خشک
۲. شیوه های جدید برای بهبود شرایط زیست نواحی خشک و نیمه خشک (انرژی های نو و .....)
۳. اکوتوریسم در نواحی خشک و نیمه خشک
۴. تکنیک های مطالعه جغرافیای ناحیه ای خشک و نیمه خشک ایران

فعالیت یادگیری:

توانهای گردشگری خرده نواحی خشک و نیمه خشک را بررسی نماید

فعالیت عملکردی:

مناطق مختلف خشک و نیمه خشک ایران با امکان جذب گردشگر با توجه به جاذبه های گردشگری موجود در آن مورد مقایسه قرار دهد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

این درس توسط استاد جغرافیا در گرایش های انسانی تدریس می شود. برای تحقق اهداف درس استفاده از روش های فعال و مشارکت دانشجویان مناسب است. بکارگیری نقشه و نمایش فیلم از نواحی خشک و نیمه خشک ایران درک فضایی مناسب تری برای دانشجویان فراهم می آورد. طراحی بازدید میدانی و تهیه گزارش توسط دانشجویان و ارائه گزارش از بازدید فوق در پایان ترم توسط استاد درس مربوطه پیشنهاد می شود

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی :

۱- رهنمایی ، محمد تقی (۱۳۸۴) ، توان های محیطی ایران ، تهران مرکز مطالعات و تحقیقات شهر سازی و معماری

منابع فرعی :

۱- جغرافیای ناحیه ای ایران (۱۳۸۴) حجازی زاده ، زهرا و دیگران ، دفتر برنامه ریزی و تالیف کتاب های درسی ، تهران وزارت آموزش و پرورش

۳- درش ، ژان (۱۳۷۳) جغرافیای نواحی خشک (بیابان ها و استپ ها) ترجمه شهریار خالدی، تهران، نشر قومس

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره ارزشیابی کتبی پایان ترم

ارزشیابی فرایند: ۲ نمره شرکت در فعالیت میدانی و فعالیت های دانشجو در کلاس درس

ارزیابی از پوشه کار: ۳ نمره ارائه گزارش ناشی از فعالیت های تعیین شده در کلاس

سایر نکات: این درس با انجام یک سفر علمی کامل می شود. استاد و دانشجویان بایستی حداقل به مدت ۲ روز و حداکثر ۵ روز به یکی از مناطق ایران سفر نمایند. پردیس ها بایستی امکانات قانونی، وسائل و ابزار لازم در اختیار گروه ها قرار دهند.

سرفصل درس «جغرافیای توسعه»

۱. معرفی درس و منطق آن:

جغرافیای توسعه به بررسی زندگی و کیفیت زندگی انسانهای ساکن بر سطح زمین می پردازد. توسعه فرآیند متغیری است که زندگی مردم را تحت تاثیر خود قرار می دهد. کشور ما جزء کشورهای در حال توسعه است و آشنایی معلمان و دانش آموزان با مفاهیم، نظریه ها و مدل های رایج توسعه از منظر نگرش فلسفی، جهان بینی و ایدئولوژی های گوناگون و پیامدهای آن در پیدایش چشم اندازهای جغرافیایی و همچنین برنامه های توسعه جمهوری اسلامی ایران ضروری به نظر می رسد.

نام درس: جغرافیای توسعه	مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: ضمن فراگیری مفهوم توسعه و انواع نظریه های توسعه، مدل ها و الگوهای رایج را شناسایی کرده و مفهوم شاخص های کمی و کیفی را بیان کند. با تبیین چشم انداز بیست ساله توسعه جمهوری اسلامی ایران، مدلی برای توسعه ارائه نماید	نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت پیش نیاز: نحوه تدریس:
	شایستگی اساسی:

سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها
با استفاده از یکی از نظریه ها و یا مدل ها مدلی برای توسعه ارائه کند.	دیدگاه های مختلف توسعه را با هم مقایسه کند.	مفهوم توسعه و نظریه های مربوط به آن را بیان کند.	توسعه و نظریه های مربوط به آن
با توجه به شاخص ها مدلی برای یک کشور در حال توسعه ارائه کند.	شاخص های کمی و کیفی توسعه را در کشورهای مختلف مقایسه کند.	شاخص های کمی و کیفی توسعه را بیان کند.	شاخص های کمی و کیفی توسعه
با توجه به برنامه چشم انداز بیست ساله توسعه جمهوری اسلامی ایران مدلی برای توسعه ارائه کند.	اهداف و پیامدهای این برنامه را توضیح دهد.	برنامه چشم انداز بیست ساله توسعه جمهوری اسلامی ایران را بیان کند.	برنامه چشم انداز بیست ساله توسعه جمهوری اسلامی

نماید .			ایران	
---------	--	--	-------	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول:

مقدمه

کلیات ماهیت و قلمرو توسعه

- مفهوم توسعه

- نظریه های توسعه

- انواع زمینه های توسعه (سیاسی ، اقتصادی و فرهنگی)

- فعالیت های یادگیری : مطالعه کلیات و مفاهیم توسعه ، بررسی نظریه های توسعه و انواع زمینه های آن

- فعالیت های عملکردی : در جدولی نظریات متفاوت توسعه را تبیین کند .

.

فصل دوم :

مدل ها و الگوهای رایج توسعه فضایی - جغرافیایی

- قطبی

- خوشه ای

- خطی

- صنعت محور

- کشاورزی محور

- تجارت محور

توسعه متوازن

- توسعه پایدار

- توسعه دانایی محور

- فعالیت های یادگیری : شناسایی انواع مدل‌های مذکور و نحوه اجرایی شدن آن ..

- فعالیت های عملکردی : اجرایی کردن یکی از مدل ها ی رایج در یکی از مناطق ایران .

فصل سوم :

- ویژگی ها و ساختار کشورها از نظر توسعه

- مثلث توسعه آمریکا ، اروپا و جنوب شرق آسیا

- کشورهای در حال توسعه

-فعالیت های یادگیری : مطالعه و بررسی ویژگی ها و ساختار کشورها از نظر توسعه.

-فعالیت های عملکردی : بررسی ویژگی ها و ساختار یک کشور از نظر توسعه به عنوان نمونه .

فصل چهارم :

مفهوم و شاخص های کمی و کیفی توسعه انسانی

-مدل مناسب توسعه برای کشورهای جهان سوم

فعالیت های یادگیری :تعیین شاخص های کمی و کیفی توسعه انسانی (میزان سواد ، مرگ و میر کودکان ، در آمد ملی اشتغال زنان ، رشد جمعیت و.....) ارائه مدل مناسب توسعه برای کشورهای جهان سوم ..

فعالیت های عملکردی : مقایسه شاخص های کمی و کیفی توسعه انسانی حداقل در سه کشور .

فصل پنجم :

جهان بینی ، ایدئولوژی و توسعه

-شاخص های توسعه پایدار بر اساس فرهنگ و اندیشه اسلامی

-ملاحظات فرهنگی در برنامه ریزی های توسعه ملی و ناحیه ای

-محتوا و اهداف و پیامدهای برنامه پنج ساله توسعه ایران پس از انقلاب اسلامی

- بررسی چارچوب و مبانی فرهنگی برنامه چشم انداز بیست ساله توسعه جمهوری اسلامی ایران

فعالیت های یادگیری :بررسی شاخص های توسعه پایدار بر اساس فرهنگ و اندیشه اسلامی، تبیین محتوا و اهداف و پیامدهای برنامه پنج ساله توسعه ایران پس از انقلاب اسلامی و بررسی چارچوب و برنامه چشم انداز بیست ساله توسعه جمهوری اسلامی ایران .

فعالیت های عملکردی: ---

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

این درس توسط استاد متخصص در یکی از رشته های جغرافیای انسانی تدریس می شود. مشارکت دانشجویان در تحلیل و پاسخ به پرسش های مطرح شده در کلاس و آوردن نمونه های ملموس و مشارکت در انجام فعالیت های عملی برای درک عمیق ترکمک بزرگی در تدریس این درس است به عنوان مثال :بررسی شاخص های کمی و کیفی در کشورهای در حال توسعه و توسعه یافته ، مفاهیم و مصداق های توسعه پایدار، ارائه مدلهایی برای توسعه کشورها .و بررسی چارچوب و مبانی فرهنگی برنامه چشم انداز بیست ساله توسعه جمهوری اسلامی ایران .

۴. منابع آموزشی

: منابع اصلی :

- نظری، علی اصغر (۱۳۷۵). ویژگیهای جغرافیایی کشورهای توسعه یافته: انتشارات دانشگاه پیام نور
- ازکیا، مصطفی (۱۳۶۹). نظریه های توسعه یافتگی: تهران وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

: منابع فرعی :

- سعیدی، خلیل (۱۳۸۶). نظریه ها و قانونمندیهای توسعه: انتشارات تعاونی کار آفرینان
- فاضلی، نعمت الله (۱۳۷۶). فرهنگ و توسعه: تهران. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۵ نمره
- ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۲ نمره
- ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۳ نمره
- ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود.

سرفصل درس «منابع آب ایران و بهره برداری از آنها»

معرفی درس و منطق آن

منابع آب در ایران و جهان با محدودیتهایی روبه روست. تغییرات محیطی طی نیم قرن اخیر باعث محدودیت بیشتر منابع آب شده و نیاز به مدیریت صحیح منابع آب را محسوس تر کرده است. به همین جهت آشنایی با حوضه های آبریز و منابع آب کشور و مسایل و محدودیتهایی که در بهره برداری از آنها ایجاد شده از اولویت ویژه ای برخوردار است. دانشجویان با یادگیری این درس متوجه محدودیت منابع آب کشور شده و ضمن مطالعه مباحث نظری و جمع آوری داده های مرتبط با آب به شیوه جغرافیایی به ارزش و ماهیت منابع آب پی برده و درخواهند یافت که بهره برداری از این منبع حیاتی نیازمند برنامه ریزی و مدیریت منابع موجود می باشد. با یادگیری این درس، دانشجویان قادر خواهند شد مبحث منابع آب را که در کتابهای درسی فصل جداگانه ای را به خود اختصاص داده به دانش آموزان به شیوه ای فعال و موثر بیاموزند.

نام درس: منابع آب ایران و بهره برداری از آنها	مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: دانشجویان ضمن فراگیری تقسیمات حوضه های آبریز ایران، منابع آبهای سطحی و زیر زمینی و روشهای بهره برداری از آنها را شناسایی کرده و پراکندگی استفاده از منابع آبهای ایران را در بخشهای مختلف فعالیتها ی اقتصادی توضیح می دهند با علم به محدودیتهای منابع آب و چگونگی بهره برداری پایدار از منابع آب، شیوه های مدیریت آنها را تحلیل می کنند و شیوه های مختلف بهره برداری از منابع آب و جلوگیری از هرز روی آن را گزارش می کنند.	نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: جغرافیای آبها نحوه تدریس: روشهای فعال
	شایستگی اساسی:

سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها
نقش هر یک از حوضه های آبریز را در وضعیت منابع آب کشور توضیح دهد	تفاوتهای داخلی یا خارجی بودن حوضه های آبریز را توضیح دهد	حوضه های آبریز ایران را بر روی یک نقشه معرفی نماید	حوضه های آبریز ایران
بهترین راه استفاده از آبهای زیرزمینی را تحلیل و تفسیر کند	وضعیت آبدهی سفره های زیرزمینی را با یکدیگر مقایسه کند	تاریخچه و انواع سفره های آب زیرزمینی را معرفی نماید	آبهای زیرزمینی
مزایا و معایب هر یک از روشهای گسترش منابع آب را تشریح نماید	راهکارهای گسترش منابع آب در ایران از نظر پایداری و هزینه نگهداری با	راهکارهای گسترش منابع آب در ایران توضیح دهد	مدیریت منابع آبها

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول:

۱. آشنایی با حوضه های آبریز ایران
۲. آبهای سطحی ایران، دریاها، دریاچه ها، رودها
۳. منابع آبهای زیر زمینی ایران، قناتها، چاهها، چشمه ها و سفره های آبدار
۴. روش های بهره برداری از آبهای سطحی و زیر زمینی در ایران

فعالیت یادگیری: دانشجویان به ارزش منابع آب و شیوه های بهره برداری بهینه از آنها پی می برند و راهکارهایی ارائه می کنند
فعالیت عملکردی: دانشجویان می توانند حوضه های آبریز ایران را در نقشه ایران مشخص نمایند.

فصل دوم:

۱. چگونگی استفاده از آبهای سطحی و زیر زمینی (در کشاورزی، صنعت، مصارف شهری و روستایی)
۲. محدودیت های بهره برداری از منابع آب در ایران
۳. مدیریت، تولید، توزیع و مصرف آب

فعالیت یادگیری: دانشجویان می توانند حوضه های آبریز ایران را دسته بندی کرده و محدودیت بهره برداری از هر یک از آن ها را ذکر کنند
فعالیت عملکردی: دانشجویان می توانند نمودارهای مرتبط با موضوع منابع آب را بخوانند و ترسیم کنند.

فصل سوم:

۱. تقسیم بندی مدیریت منابع آب در حوضه های آبی کشور
۲. پایداری منابع آب و ملاحظات زیست محیطی و اجتماعی

۳. بهره برداری بیش از حد از منابع آب و پیامدهای زیست محیطی آن

فعالیت یادگیری: دانشجویان پیامدهای زیست محیطی بهره برداری نامناسب از آب را در یافته و برای بهبود شرایط محیطی راهکار ارائه می کنند.
فعالیت عملکردی: دانشجویان می توانند راهکارهای بهره گیری از منابع آب را فهرست کرده و اولویت بندی کنند.

فصل چهارم:

۱. آبهای مجازی و ملاحظات آن در بهره برداری بهینه از منابع آبی کشور

۲. روشهای توسعه منابع آب، کاربری نامناسب و پیامدهای زیست محیطی، اقتصادی و اجتماعی آن

۳. روشهای جلوگیری از هرز روی و آلودگی منابع آب

فعالیت یادگیری:

دانشجویان به ارزش منابع آب با توجه به آب مجازی پی برده و آب مجازی مورد نیاز برای تولید محصولات مختلف کشاورزی و صنعتی را با هم مقایسه می کنند.

فعالیت عملکردی: دانشجویان با توجه به مسله آب مجازی می توانند محصولات کشاورزی و صنعتی متناسب با منابع آب را در منطقه مورد بررسی / محل زندگی یا تحصیل خود فهرست کرده، انتخاب نموده و توصیه کنند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

تدریس با شیوه های فعال زیر صورت گیرد: این درس توسط استاد متخصص جغرافیا در گرایش های طبیعی تدریس می شود . برای اطمینان از تحقق اهداف آن علاوه بر شیوه های مرسوم در تدریس ، از روش های فعال و امکانات فناوری می بایست استفاده شود . بخشی از آموخته های این درس توسط دانشجو پیگیری می شود و فعالیت های عملی در قالب انجام یک نمونه کار بر روی یک منطقه یا ناحیه مورد ارزیابی استاد قرار خواهد گرفت . در تدریس این درس می بایست ضمن بیان پراکندگی منابع آب ، مثال های آن را از شرایط ملموس نظیر وضعیت منابع آب در محیط های نزدیک ارایه نماید

- بهره برداری از نقشه ها و عکسها

- بررسی های میدانی توسط خود دانشجویان در مورد شیوه های مصرف آب در یکی از بخشهای فعالیتهای اقتصادی

- بهره گیری از نمودارها و مهارتهای جغرافیایی در نمایش یافته های تحقیق و تدریس

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

کردوانی، پرویز (۱۳۸۸)، منابع و مسایل آب در ایران، انتشارات دانشگاه تهران

منابع فرعی :

- بحرینی، سید حسن و کریمی ، کیوان (۱۳۸۱)، برنامه ریزی محیطی برای توسعه زمین

- صالح، علیرضا ، پور اصغر، فرزام (۱۳۸۴)، تحلیل اقتصادی پیامدهای محیط زیست، تهران: سازمان مدیریت و برنامه

ریزی

- بررسی روزنامه ها و اخبار رسانه های گروهی و پیگیری اخبار مرتبط با منابع آب و محدودیتها و مسایل بهره برداری از آنها.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره با ارزشیابی کتبی پایان ترم اختصاص خواهد داشت
ارزشیابی فرآیند: ۲ نمره به فعالیت های دانشجو در جریان آموزش ها در طول ترم داده می شود
ارزیابی پوشه کار: ۳ نمره به ارائه گزارش از تمرین یا فعالیتی که استاد تعیین کرده است تعلق می گیرد .
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «جغرافیای ناحیه ای (کوهستانی و کوهپایه ای) ایران»

۱. معرفی درس و منطق آن:

بیش از نیمی از وسعت کشور ایران کوهستانی است. ناحیه کوهستانی ایران بر خلاف ناحیه گرم و خشک و ناحیه ساحلی که بر اساس موقعیت جغرافیایی و شرایط ناشی از آن شکل گرفته‌اند تابع عرض جغرافیایی به طور اعم نمی‌باشد و به طور اخص هر جا ارتفاع وجود داشته باشد، شرایط اقلیمی حاکم را تعدیل کرده یا تغییر می‌دهد. آموزش این واحد درسی به دانشجویان کمک می‌کند تا شناخت صحیحی از نواحی کوهستانی ایران کسب کنند و در صورت نیاز تصمیمات صحیحی برای این نواحی در بگیرند.

نام درس: جغرافیای ناحیه‌ای (کوهستانی) ایران			
<p>مشخصات درس</p> <p>نوع درس: نظری ۲</p> <p>تعداد واحد: ۲</p> <p>زمان درس: ۳۲ ساعت</p> <p>پیشنیاز:</p> <p>نحوه تدریس:</p>			
<p>اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>با مطالعه کامل و جامع وضعیت جغرافیای ناحیه کوهستانی اطلاعات کافی را کسب کرده و لیستی از پتانسیل‌های موجود در ناحیه مذکور تهیه کند.</p> <p>نقش و اهمیت اقتصادی این ناحیه در اقتصاد کلان کشور تحلیل و تفسیر نماید.</p> <p>راه کارهای جدید برای بهبود شرایط زیست و حفظ محیط زیست ناحیه کوهستانی را پیشنهاد دهد.</p>			
شایستگی اساسی:			
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
نواحی کوهستانی	نواحی کوهستانی ایران را بر روی نقشه نمایش دهد	نواحی کوهستانی ایران را با یکدیگر مقایسه نماید	تاثیرات نواحی کوهستانی بر وضعیت آب و هوایی و معیشت و... تجزیه و تحلیل نماید
نقش و اهمیت اقتصادی نواحی کوهستانی	برخی از نقش‌های اقتصادی نواحی کوهستانی را فهرست نماید	نقش اقتصادی نواحی کوهستانی را بر وضعیت اقتصادی کشور را بررسی نماید	تاثیر اقتصادی نواحی کوهستانی بر رشد اقتصادی کشور را تجزیه و تحلیل نماید
نقش محیط زیستی نواحی کوهستانی	اثرات محیط زیستی نواحی کوهستانی را بیان کند	تاثیرات نواحی کوهستانی بر محیط زیست و توسعه پایدار را بررسی نماید	راهکارهایی در جهت بهبود شرایط محیط زیست نواحی کوهستانی ارائه دهد

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول:

۱. تعاریف، مفاهیم و اهمیت مطالعات ناحیه کوهستانی
۲. نقش عوامل طبیعی در تقسیمات ناحیه کوهستانی (نقش ناهمواری، شیب و اقلیم...)
۳. نقش عوامل انسانی در تقسیمات ناحیه کوهستانی (جمعیت، معیشت و...)
۴. بررسی نقشه ناهمواری‌های ایران

فعالیت یادگیری:

بررسی موقعیت و وسعت ناحیه کوهستانی ایران بر روی نقشه ناهمواری‌های ایران و شرکت فعال در بحث‌های کلاسی

فعالیت عملکردی:

با توجه به نقش ارتفاع در ناحیه کوهستانی دانشجویان نقشه‌ای از خرده نواحی کوهستانی ایران تهیه کرده به کلاس ارائه دهند.

فصل دوم:

۱. چگونگی تشکیل نواحی کوهستانی ایران (زمین‌شناسی و ژئومورفولوژی)
۲. نقش ناهمواری‌ها در تقسیم‌بندی نواحی کوهستانی
۳. نواحی جغرافیایی کوهستانی ایران و تقسیمات آن با توجه به ویژگی‌های توپوگرافیک

فعالیت یادگیری:

- تغییرات ناهمواری‌های ایران در طی دوران‌های زمین‌شناسی در گزارشی ارائه نماید

فعالیت عملکردی: نقشه واحد‌های ژئومورفولوژی را با ناحیه مورد مطالعه تطبیق دهد

فصل سوم:

۱. ویژگی‌های طبیعی نواحی کوهستانی ایران (ژئومورفولوژی، آب و هوا، منابع آب، خاک، پوشش گیاهی و زندگی

جانوری ....)

۲. ویژگی های انسانی نواحی کوهستانی ایران (جمعیت ، معیشت ، سکونتگاهها و...)

۳. جغرافیای اقتصادی نواحی کوهستانی ایران

۴. بررسی تغییرات طبیعی و انسانی در نواحی کوهستانی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و بررسی نقش انسان در تغییرات بوجود آمده در ناحیه کوهستانی همراه با ارائه گزارش به کلاس

فعالیت عملکردی:

ارائه مستنداتی از تغییرات بوجود آمده در ناحیه کوهستانی (بریده روزنامه، تصویر، آمار و ارقام و....)

فصل چهارم:

۱. تحول در معیشت نواحی کوهستانی

۲. شیوه های جدید برای بهبود شرایط زیست نواحی کوهستانی (انرژی های نو و....)

۳. اکوتوریسم در نواحی کوهستان

۴. تکنیک های مطالعه جغرافیای ناحیه ای کوهستانی ایران

فعالیت یادگیری: وضعیت معیشت ساکنین دامنه و کوهپایه ای را مورد مقایسه قرار دهد.

فعالیت عملکردی: یکی از واحد های کوهستانی ایران را با یکی از تکنیک های مطالعه ناحیه ای گزارش نماید

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

این درس توسط استاد جغرافیا در گرایش های انسانی تدریس می شود. برای تحقق اهداف درس استفاده از روش های فعال و مشارکت دانشجویان مناسب است. بکارگیری نقشه و نمایش فیلم از ناحیه کوهستانی ایران درک فضایی مناسب تری برای دانشجویان فراهم می آورد. طراحی بازدید میدانی و تهیه گزارش توسط دانشجویان و ارائه گزارش از بازدید فوق در پایان ترم توسط استاد درس مربوطه پیشنهاد می شود

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- رهنمایی ، محمد تقی (۱۳۸۴) ، توان های محیطی ایران ، تهران مرکز مطالعات و تحقیقات شهر سازی و معماری

منابع فرعی :

۱- جغرافیای ناحیه‌ای ایران (۱۳۸۴) حجازی زاده ،زهرا و دیگران ، دفتر برنامه‌ریزی و تالیف کتاب‌های درسی ، تهران وزارت آموزش و پرورش

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره ارزشیابی کتبی پایان ترم

ارزشیابی فرایند: ۲نمره شرکت در فعالیت میدانی و فعالیت‌های دانشجو در کلاس درس

ارزیابی از پوشه کار: ۳ نمره ارائه گزارش ناشی از فعالیت‌های تعیین شده در کلاس

سایر نکات: این درس با انجام یک سفر علمی کامل می شود. استاد و دانشجویان بایستی حداقل به مدت ۲ روز و حداکثر ۵ روز به یکی از مناطق ایران سفر نمایند. پردیس ها بایستی امکانات قانونی، وسائل و ابزار لازم در اختیار گروه‌ها قرار دهند.

۱. معرفی درس و منطق آن

در دنیای امروز اگر به ساخت و بنا و به همان نسبت به محیط ، فضا، ساختار فضایی توزیع فضایی و بسیاری از اصطلاحات مکانی فضایی توجه نماییم در همه آنها بحث استاندارد ها از مهمترین موارد بنا در یک مجموعه محیطی و در قالبی هماهنگ و همساز با محیط شکل می گیرد. حتی مسئله فقر و ثروت ، توزیع نامتناسب عدالت اجتماعی ، نامتناسب بودن امکانات و ساختارهای زیر بنایی آلودگی ، بلایای طبیعی و ... در اثر توسعه ناموزون بر محیط زیست طبیعی شکل گرفته است . زیرا بستر و بنای همه فعالیت های انسانی در اثر رفتار های ناهنجار انسانی ممکن است آنچنان آسیبی بر آن وارد شود ، که دیگر راهی برای اصلاح و بهبود شرایط حاصله وجود نداشته باشد . از این روز بشر امروز به یک تفکر مثبت و نو اندیش رسیده است که اگر خواهان بقای طولانی بر روی زمین است ، می بایست اندیشه سازگاری و همگامی با محیط را در خود تقویت کرده و در جهت آمییدن و توان سنجی استعداد های محیط گام بردارد. بنابراین تفکر امروز به نوعی عدالت محوری در جهت محیط زیست و نحوه استفاده از آن رسیده است . چرا که اگر خواهان مساوات طلبی و عدالت محوری در جامعه باشیم باید به نقش محیط در توسعه فضایی یک ناحیه توجه خاص نموده و با ارائه یک مدل مناسب توان سنجی و استعداد شناسی در جهت رفع بنیانهای نامطلوب و ارتقای روشهای کارآمد گام برداریم . مبنای این روشها و مدلها نقطه آغازین مطالعات آمایش سرزمین است. در این درس مبانی و اصول آمایش سرزمین مورد بحث و بررسی قرار می گیرد و دانشجویان با گذراندن این درس توانایی تدریس بخش توسعه پایدار را در کتب متوسطه کسب کرده و می توانند در بررسی های جغرافیای خود ، یافته های درس را به کارگیرند.

<p>نام درس: به فارسی: اصول و روشهای آمایش سرزمین به انگلیسی: Spatial Planning: Fundamentals and Methods</p>	<p>مشخصات درس نوع درس: نظری ۲</p>
<p>اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>با مطالعه مفاهیم و تعاریف مربوط به آمایش سرزمین ، ضمن بیان سابقه آمایش سرزمین در جهان و ایران ، اشتراکات و تفاوت های زمانی ، مفهومی آنها را در فهرستی ارایه کند و نقاط ضعف و قوت طرح های ارائه شده در ایران و جهان را گزارش نماید</p> <p>با دریافت اصول آمایش سرزمین ، آنها را در برنامه ریزیهای آتی مورد بهره برداری قرار دهد و بتواند با استفاده از روش های مطالعات در آمایش سرزمین توانایی های هر یک را برای کاربرد در برنامه ریزیها فهرست نماید.</p>	<p>تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ پیشنیاز: نحوه تدریس:</p>
<p>یک پژوهش اولیه را بر اساس دیدگاه اکولوژیک و محیطی با هدایت استاد در زمینه آمایش سرزمین انجام دهد.</p>	<p>ثبایستگی اساسی:</p>

سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها
ضرورت انجام مطالعات آمایش سرزمین را تشریح نماید	سابقه آمایش سرزمین در ایران و جهان را بیان نماید	تعاریف و اصطلاحات عمده آمایش سرزمین را فهرست نماید	مفاهیم و اصطلاحات آمایش سرزمین
مزایای روش اکولوژیکی مطالعات آمایش سرزمین را نسبت به سایر روشها مقایسه کند	روشهای انجام مطالعات آمایش سرزمین را توضیح دهد	عناصر طبیعی دخیل در آمایش سرزمین را تشریح نماید	ابعاد سرزمینی آمایش سرزمین و روشهای آن
بین عوامل موثر در آمایش سرزمین مقایسه نموده و نتیجه را گزارش نماید	عوامل اقتصادی ، اجتماعی دخیل در آمایش سرزمین را تشریح نماید	عوامل سیاستگذاری دخیل در آمایش سرزمین را توضیح دهد	استراتژیها و کاربردهای آمایش سرزمین

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن فصل اول:

۱. - مفاهیم و تعاریف مربوط به آمایش سرزمین
۲. اصول و مبانی آمایش سرزمین
۳. سابقه آمایش سرزمین در جهان

فعالیت یادگیری: مفاهیم و تعاریف پایه آمایش سرزمین را تشریح نماید
فعالیت عملکردی: اصول آمایش سرزمین را در جدولی فهرست نماید

فصل دوم:

۱. سابقه آمایش سرزمین در ایران

فعالیت یادگیری: نقاط ضعف و قوت طرح‌های آمایش سرزمین در ایران را تحلیل نماید

فعالیت عملکردی: ----

فصل سوم:

(۱) روش مطالعات در آمایش سرزمین :

(a) بررسی های اکولوژیکی و محیطی منطقه

(b) بررسی توزیع جمعیت و نظام فعالیت ها

(c) تحلیل نظام شهری منطقه

(d) تحلیل نظام استقرار سکونتگاه ها

(e) تحلیل پیوندهای اصلی میان سکونتگاه ها

فعالیت یادگیری: روش های گوناگون انجام مطالعات آمایش سرزمین را توضیح داده از هم تفکیک نماید
فعالیت عملکردی: -----

فصل چهارم:

۱. تهدیدهای اجتماعی و اقتصادی سیاسی و فرهنگی منطقه

۲. تبیین استراتژی های توسعه بر مبنای آمایش سرزمین.

فعالیت یادگیری: اجزای روش توان اکولوژیک و داده های جغرافیایی آن را تشریح نماید
فعالیت عملکردی: دانشجویان یک پژوهش تمرینی با روش اکولوژیک انجام داده و به استاد ارائه می کنند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

تدریس توسط متخصص جغرافیا آشنا به آمایش سرزمین ، به صورت تئوری و عملی انجام می شود این درس به روش فعال ، بحث و مذاکره ، حضور یک کارشناس آمایش در کلاس درس و گفت و گو با وی پیشنهاد می شود . همچنین دانشجویان یک پژوهش تمرینی با روش اکولوژیک انجام داده و به استاد ارائه می کنند.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی :

- سرور، رحیم(۱۳۸۵)، جغرافیای کاربردی و آمایش سرزمین، تهران: سمت.

منابع فرعی :

- مخدوم، مجید (۱۳۸۰)، شالوده آمایش سرزمین ، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.

- زیاری، کرامت اله (۱۳۸۶)، اصول و روش های برنامه ریزی منطقه ای ، یزد: انتشارات دانشگاه یزد.

- زیاری ، کرامت اله (۱۳۸۴)، مکتبها، نظریه ها و مدل‌های برنامه ریزی منطقه ای، یزد: دانشگاه یزد

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره از یافته های تئوریک درس

ارزشیابی فرآیند: ۲ نمره از شرکت در مباحث و جمع آوری اسناد و مدارک مورد نیاز برای یک برنامه آمایش سرزمین

ارزشیابی پوشه کار: ۳ نمره برای انجام یک پژوهش اولیه و تمرینی آمایش سرزمین با هدایت استاد

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای

ارزشیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سایر نکات

سرفصل درس «مسائل محیطی جهان امروز از دیدگاه جغرافیا»

۱. معرفی درس و منطق آن:

جهان امروز با مسایل گوناگون زیست محیطی روبه روست که برخی از آنها زاده محیط طبیعی و فعالیت مداوم آن است و فعالیت های ناسنجیده انسان آغازگر برخی دیگر بوده اند . درک سازو کارهای طبیعی زمین و انطباق فعالیت های بهره برداری انسان از منابع زمینی و رفتار صحیح به هنگام دخالت در ژئوسیستم ها کلید اصلی فائق آمدن بر مشکلات کنونی در مقیاسهای جهانی ، منطقه ای و محلی است . در این درس ضمن ارائه دیدگاه های زیست محیطی مختلف ، عوامل بروز تغییرات محیطی دسته بندی می شوند و نقش برنامه ریزی محیطی و مدیریت محیط با ارائه راهکارهایی از سوی دانشجویان مشخص می گردد.

<p>نام درس: به فارسی: مسائل محیطی جهان امروز از دیدگاه جغرافیایی به انگلیسی: Global Environmental Issues , Geographic View</p>		<p>مشخصات درس نوع درس: نظری ۲ تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ پیشنیاز: نحوه تدریس:</p>	
<p>اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>با مطالعه دیدگاههای محیط زیستی در مکاتب مختلف ، دیدگاه جغرافیایی نسبت به محیط زیست را توضیح دهند و مسایل محیط زیستی ناشی از تغییر طبیعت زمین را فهرست کرده و گزارش کنند.</p> <p>مسایل محیطی زیستی ناشی از بهره برداری بی رویه انسان (آلودگی ها، بیابان زایی ، بهره برداری بی رویه از منابع خاک و..) و محدودیت منابع آب و مدیریت غلط در بهره برداری از آنها را (تنوع زیستی، منابع جنگلی و انقراض گونه ها) تحلیل و تبیین نماید.</p> <p>پیامدهای گسترش بی رویه شهرنشینی و پیامدهای محیط زیستی آنها را تحلیل و نتایج بهره برداری بی رویه از منابع فناپذیر و پیامدهای آنها (سوخت های فسیلی ، منابع معدنی و...) را تشریح نمایند.</p> <p>مخاطرات محیطی را دسته بندی کرده و ضمن توضیح علل و راهکارهای تعدیل آنها، نقش سیاست، تکنولوژی و محیط زیست را در بروز مسایل محیطی تحلیل نماید و بتواند راهکارهای مدیریتی برای آنها را ارائه نماید.</p>		<p>شایستگی اساسی:</p>	
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
دیدگاهها و نظریات محیط زیستی	انواع دیدگاههای عمده محیط زیستی را بیان نماید	دیدگاههای مرتبط با جغرافیا مثل نظریه گایا را توضیح دهد	کارایی و کارآمدی هر یک از نظریات عمده محیط زیستی را استدلال نماید
مسایل و مشکلات	فهرست مسایل عمده محیط زیستی را از نظر	مسایل محیط زیستی انسان ساخت را توضیح داده و	راهکارهایی برای مسایل محیط زیستی انسان

ساخت پیشنهاد نماید	فهرست نماید	طبیعی و انسانی توضیح دهد	محیط زیستی	
شیوه های مدیریت مسایل محیط زیستی را توضیح و تفسیر نماید	نقش سیاستها و مدیریت برنامه ریزی محیط زیستی در موضوع منابع فناپذیر و تجدید شونده بیان نماید	انواع سیاستها و برنامه های دخیل در مسایل محیط زیستی را توضیح دهد	سیاستها و برنامه ریزی در مسایل محیط زیستی	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول:

۱. دیدگاه جغرافیایی و محیط زیستی در مکاتب مختلف
  ۲. نظریه گایا و محیط زیست انسان امروز
  ۳. مسایل محیط زیستی (تنوع زیستی) ناشی از تغییر طبیعت زمین و نقش انسان در کاهش آن
  ۴. علل و نتایج تغییرات اقلیمی (گرمایش جهانی و...)
- فعالیت یادگیری: بیان وجوه تفاوت و اشتراک دیدگاههای محیط زیستی و مقایسه آن با جغرافیایی
فعالیت عملکردی:---

فصل دوم:

۱. مسایل محیطی زیستی ناشی از بهره برداری بی رویه انسان
  ۲. آلودگی ها (آب ، هوا، خاک ، صدا)
  ۳. بیابان زایی و بهره برداری بی رویه از منابع خاک
  ۴. محدودیت منابع آب و مدیریت غلط در بهره برداری از آنها
- فعالیت یادگیری: دسته بندی مسایل زیست محیطی ناشی از بهره برداری انسان و تعاریف پایه آن را بیان نماید
فعالیت عملکردی: یک جدول از منابع آب ایران و روش های گوناگون توسعه آن را ارائه نماید .

فصل سوم:

۱. کاهش منابع جنگلی و علل انسانی آن
۲. انقراض گونه های جانوری و نقش انسان

۳. گسترش بی رویه شهرنشینی و پیامدهای محیط زیستی آنها

۴. بهره برداری بی رویه از منابع فناپذیر و پیامدهای آنها (سوخت های فسیلی ، منابع معدنی و....)

فعالیت یادگیری: علل فشار بر منابع زیستی (جنگلی و گونه های گیاهی و جانوری) توسط انسان را توضیح دهد .
فعالیت عملکردی: جدولی از بهره برداری منابع فنا پذیر ارائه کرده و پیامد های آتی بهره برداری غلط آنها را تجزیه و تحلیل نماید

فصل چهارم:

۱. مخاطرات محیطی

۲. سیاست، تکنولوژی و محیط زیست

۳. برنامه ریزی و مدیریت محیطی.

فعالیت یادگیری: تاثیر فن آوری و سیاست را بر چگونگی بهره برداری از منابع طبیعی و ایجاد دشوار های محیطی توضیح دهد.
فعالیت عملکردی: طرح یا الگویی برای تعدیل تاثیر فن آوری و سیاست بر مسائل زیست محیطی تهیه و به کلاس ارائه دهد

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

این درس توسط استاد متخصص جغرافیا در گرایش های طبیعی تدریس می شود . برای اطمینان از تحقق اهداف آن علاوه بر شیوه های مرسوم در تدریس ، از روش های فعال و امکانات فناوری می بایست استفاده شود . بخشی از آموخته های این درس توسط دانشجو پیگیری می شود و فعالیت های عملی در قالب انجام یک نمونه کار بر روی یک منطقه یا ناحیه مورد ارزیابی استاد قرار خواهد گرفت . در تدریس این درس می بایست ضمن بیان دیدگاههای جغرافیایی و زیست محیطی مثال های آن را از شرایط ملموس نظیر وضعیت محیط زیست ایران ارائه نماید

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی :

- شایان، سیاوش ،مسایل جهان امروز از دیدگاه جغرافیا (جغرافیای کلان)، تهران : انتشارات مدرسه، ۱۳۷۸

منابع فرعی :

- میلر، جی، تی (۱۳۷۱)، زیستن در محیط زیست، ترجمه مجید مخدوم ،تهران، انتشارات دانشگاه تهران

-وات، کنت (۱۳۷۲)، مبانی محیط زیست، ترجمه عبدالحسین وهاب زاده، انتشارات جهاد دانشگاهی مشهد

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره با ارزشیابی کتبی پایان ترم اختصاص خواهد داشت
ارزشیابی فرآیند: ۲ نمره به فعالیت های دانشجو در جریان آموزش ها در طول ترم داده می شود
ارزیابی پوشه کار: ۳ نمره به ارائه گزارش از تمرین یا فعالیتی که استاد تعیین کرده است تعلق می گیرد .
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای
ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «جغرافیای ناحیه ای (سواحل) ایران»

۱. معرفی درس و منطق آن:

شناخت نواحی گوناگون ایران که در نتیجه عملکرد شرایط ویژه طبیعی، انسانی، فرهنگی، اقتصادی و تاریخی مختلفی شکل گرفته است، نقش تعیین کننده‌ای برای برنامه‌ریزان در جهت توسعه پایدار دارد. از انواع تقسیم‌بندی نواحی می‌توان به تقسیم‌بندی بر مبنای آب و هوا آب اشاره کرد. براساس این ناحیه بندی ایران به سه ناحیه بزرگ آب و هوایی تقسیم می‌شود. نواحی ساحلی شمال و جنوب ایران در یکی از این تقسیمات قرار می‌گیرد. آموزش این واحد درسی به دانشجویان کمک می‌کند تا شناخت صحیحی از نواحی ساحلی شمال و جنوب ایران و همچنین جزایر متعلق به آنها کسب کنند در صورت نیاز تصمیمات صحیحی برای نواحی ساحلی در نظر بگیرند.

نام درس: به فارسی: جغرافیای ناحیه‌ای (سواحل) ایران				مشخصات درس
به انگلیسی: Regional Geography of Iran, (Coastal plains)				نوع درس: نظری ۲
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				تعداد واحد: ۲
				زمان درس: ۳۲ ساعت
با مطالعه کامل و جامع وضعیت جغرافیای نواحی ساحلی شمال و جنوب اطلاعات کافی را کسب کرده و لیستی از پتانسیل‌های موجود در ناحیه مذکور تهیه کند. نقش و اهمیت اقتصادی، سیاسی و فرهنگی این نواحی را تحلیل کند و ناحیه ساحلی شمال و جنوب را از لحاظ استراتژیکی مقایسه نماید.				پیشنیاز: -
				نحوه تدریس:
				شایستگی اساسی:
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
نواحی جغرافیایی ساحلی	نواحی جغرافیایی ساحلی ایران را بر روی نقشه جغرافیایی نشان دهد	نواحی جغرافیایی ساحلی ایران را با هم مقایسه نموده تفاوتها و تشابهات آنها را توضیح دهد	تأثیرات، مزایا و محدودیت های نواحی ساحلی را بر زندگی انسان گزارش نماید	
نقش ها و اهمیت نواحی ساحلی	نقش اقتصادی - سیاسی سواحل ایران را فهرست نماید	تأثیر اقتصادی - سیاسی نواحی ساحلی ایران را مقایسه نماید	نقش نواحی ساحلی بر رشد اقتصادی و سیاسی کشور را تجزیه و تحلیل نماید	

اهمیت جهانی نواحی ساحلی ایران را تجزیه و تحلیل نماید	اهمیت استراتژیکی ناحیه ساحلی شمال و جنوب ایران را با یکدیگر مقایسه نماید	مفهوم استراتژیکی نواحی ساحلی را بیان نماید	وضو عیت استراتژیکی سواحل
--	--	--	---

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول:

۱. تعاریف، مفاهیم و اهمیت مطالعات ناحیه ساحلی
  ۲. مبانی تقسیمات ناحیه‌ای ایران (نقش عوامل طبیعی ، توپوگرافی، اقلیم، پوشش گیاهی، در شکل بندی نواحی)
  ۳. بررسی نقشه ناهمواری‌های ایران
- فعالیت یادگیری:
- بررسی موقعیت نواحی ساحلی و دریایی ایران بر روی نقشه ناهمواری‌های ایران و مشارکت در بحث‌های کلاسی
- فعالیت عملکردی:
- با توجه به نقش عوامل طبیعی و انسانی با استناد به یک عامل از عوامل شکل دهنده نواحی دانشجویان نقشه‌ای از ناحیه بندی ایران به کلاس ارائه داده و وضعیت نواحی شمالی و جنوبی ایران را در آن مشخص کنند.

فصل دوم:

۱. چگونگی تشکیل جلگه های شمالی ایران (زمین شناسی ، ژئومورفولوژی،....)
  ۲. ویژگی های طبیعی ناحیه جلگه های شمالی ایران (آب و هوا، منابع آب، منابع خاک، پوشش گیاهی و زندگی جانوری)
  ۳. ویژگی های انسانی ناحیه جلگه های شمالی ایران (جمعیت، شهر، روستا، فعالیت‌های اقتصادی، توریسم
  ۴. جغرافیای اقتصادی سواحل و دریای شمالی ایران
- فعالیت یادگیری:

- مطالعه منابع مختلف در زمینه نواحی ساحلی و دریایی ایران

فعالیت عملکردی: تهیه فهرستی از تفاوت‌های جغرافیایی نواحی ساحلی ایران

فصل سوم:

- چگونگی تشکیل جلگه های جنوبی ایران (زمین شناسی، ژئومورفولوژی،...)
- ویژگی های طبیعی ناحیه جلگه های جنوبی ایران (آب و هوا، منابع آب، منابع خاک، پوشش گیاهی و زندگی جانوری)
- ویژگی های انسانی ناحیه جلگه جنوبی ایران (جمعیت، شهر، روستا، فعالیتهای اقتصادی،)
- جغرافیای اقتصادی سواحل و دریاهاى جنوبی ایران
- اهمیت سواحل جنوب از نظر مسائل سیاسی و استراتژیکی
- فعالیت یادگیری: بررسی تغییر نقش برخی از بخش‌های مناطق ساحلی در اقتصاد ملی
- فعالیت عملکردی: -تهیه گزارش از خبرهای جاری در نواحی ساحلی و دریایی

فصل چهارم:

- مناطق آزاد تجاری در نواحی ساحلی شمالی و جنوبی
- اکوتوریسم در نواحی ساحلی ایران
- تکنیک‌های مطالعه جغرافیای ناحیه‌ای
- فعالیت یادگیری: سواحل شمالی و جنوبی ایران را بر مبنای تفاوتها و تشابهات ناحیه ای مقایسه نماید
- فعالیت عملکردی: برقراری ارتباط مناسب بین دانسته‌های قبلی (مباحث ارائه شده در کلاس) و آنچه بطور مستقیم در بازدید میدانی مشاهده می‌شود.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

این درس توسط استاد جغرافیا در گرایش های انسانی تدریس می شود. برای تحقق اهداف درس استفاده از روش‌های فعال و مشارکت دانشجویان مناسب است. بکارگیری نقشه و نمایش فیلم از نواحی ساحلی شمال و جنوب ایران درک فضایی مناسب‌تری برای دانشجویان فراهم می‌آورد. طراحی بازدید میدانی و تهیه گزارش توسط دانشجویان و ارائه گزارش از بازدید فوق در پایان ترم توسط استاد درس مربوطه پیشنهاد می‌شود.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- رهنمایی، محمد تقی (۱۳۸۴) توان‌های محیطی ایران، تهران مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری

منبع فرعی:

- جغرافیای ناحیه‌ای ایران (۱۳۸۴) حجازی‌زاده، زهرا و همکاران، دفتر برنامه‌ریزی و تالیف کتب درسی، تهران وزارت آموزش و پرورش
- خانیکی، محمد (۱۳۸۳) سواحل ایران، تهران مرکز تحقیقات خاک و آب‌خیزداری وزارت جهاد سازندگی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره ارزشیابی کتبی پایان ترم

ارزشیابی فرایند: ۲ نمره شرکت در فعالیت میدانی و فعالیت‌های دانشجو در کلاس درس

ارزیابی از پوشه کار: ۳ نمره ارائه گزارش ناشی از فعالیت‌های تعیین شده در کلاس

سایر نکات: این درس با انجام یک سفر علمی کامل می‌شود. استاد و دانشجویان بایستی حداقل به مدت ۲ روز و حداکثر ۵ روز به یکی از مناطق ایران سفر نمایند. پردیس‌ها بایستی امکانات قانونی، وسائل و ابزار لازم در اختیار گروه‌ها قرار دهند.

سرفصل درس «روش تحقیق در جغرافیا»

۱. معرفی درس و منطق آن:

تحقیق به معنی پژوهش، ثابت کردن، رسیدگی و ارسای کردن به مطلب رسیدن است و منظور از آن تلاش در جهت شناخت و بی بردن واقعیت ها و بررسی ویا اثبات صحت ثقم و فرضیه است.

به بیان دیگر تحقیق عبارت از مجموعه اقدامات است که به کمک مشاهدات در جهان ظاهری برای کشف قسمت از مشخصات جهان حقیقی انجام میگردد. کلمه روش تحقیق معادل میتود Method در زبان های اروپائی بکار رفته است این کلمه از ریشه یونانی Methodos که مرکب Meta and odos به معنای بعد، راه، طریق، روش، شیوه، اخذ شده است و در اصل جستجو تحقیق "پیگیری ورسیده گی" طریقه انجام کار، .... میباشد.

روش را مجموعه شیوه های تدابیری دانسته اند که برای شناخت حقیقت و بر کناری از خطا بکار برده میشود و در تعریف دیگر از روش آمده است: روش به معنای جستجو، طریقه انجام کاری و ترتیب و تنظیم کار فکری است و مقصود از آن عبارت است از مجموعه شیوه ها و تدابیر که برای شناخت حقیقت و بر کناری از خطا بکار رود.

این درس یکی از دروس بنیادی برای رشته های مختلف علم و از جمله جغرافیاست که در آن سازماندهی علمی ذهن پژوهشگر برای انجام یک پژوهش علمی- جغرافیایی مورد نظر بوده و دانشجویان پس از آموختن آن می توانند به پژوهشهای بنیادی، توسعه ای و یا کاربردی در علم جغرافیا بپردازند.

<p>نام درس: به فارسی: روش تحقیق به انگلیسی: Research Methods</p>	<p>مشخصات درس نوع درس: ۱ واحد نظری و ۱ واحد عملی (۱+۱) تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۴۸ ساعت پیشنیاز: نحوه تدریس:</p>
<p>اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>ضمن درک مفاهیم پایه در تحقیق علمی، فلسفه و قواعد پژوهش علمی را شناسایی و انواع تحقیقات و پژوهش های علمی (بر اساس هدف - بر اساس ماهیت و روش) را از یکدیگر تمییز دهند.</p> <p>مراحل انجام و فرایند پژوهش علمی را تشریح نموده و چگونگی تنظیم و تدوین یک گزارش تحقیق و الگوها و روشهای ارجاع دهی در انتهای تحقیق را دریافته و تمرین و اجرا نمایند.</p> <p>با تشریح بنیادهای ارئه و تدوین فرضیه، جامعه آماری مورد نیاز برای تحقیق را درک نموده و نمونه گیری (انواع، روش و برآورد حجم نمونه) را در یک تحقیق فرضی بیان کنند.</p>	<p>شایستگی اساسی:</p>
<p>ضمن اینکه روشهای گردآوری اطلاعات (کتابخانه ای - میدانی) را از یکدیگر تمییز داده و انجام میدهند، فرایند تجزیه و تحلیل اطلاعات و داده ها و ارزیابی فرضیه ها را توضیح دهند</p> <p>برخی تکنیکها و نرم افزارهای آماری و گرافیکی در تبیین و تنظیم گزارش تحقیق را دریافته و یک طرح تحقیق</p>	

به استاد خود ارائه نمایند			
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها
کاربردهای هر یک از انواع تحقیقات را در مطالعات جغرافیایی را مقایسه نماید	انواع تحقیقات جغرافیایی را معرفی نموده و قواعد آن را بیان نماید	مفاهیم پایه در روش تحقیق جغرافیا را بیان نماید	مفاهیم پایه در روش تحقیق جغرافیا
روش‌های گردآوری و اصلاح خطاها را توضیح و تفسیر کند	جامعه آماری و نمونه گیری در مساله تعیین شده را مشخص نماید	یک مساله جغرافیایی را گزینش نموده و فرضیاتی برای آن بیان نماید	فرآیند پژوهش جغرافیا
نتایج تحقیق مورد نظر را توضیح، تفسیر و گزارش نماید	طرح پژوهشی بر مبنای الگوریتم پیشنهادی تهیه نماید	الگوریتمی برای انجام یک پژوهش پیشنهاد نماید	کاربرد پژوهش های جغرافیایی

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن فصل اول:

۱. فلسفه و قواعد پژوهش علمی
۲. تعریف مفاهیم پایه (علم، نظریه، قانون علمی، استدلال، متغیر و انواع آن)
۳. انواع تحقیقات و پژوهش های علمی (بر اساس هدف - براساس ماهیت روش)

فعالیت یادگیری: مفاهیم اولیه و انواع پژوهش و مراحل آن را بشناسد و توضیح دهد. فعالیت عملکردی: از یک تحقیق انجام شده موارد فوق الذکر را جدا و فهرست نماید

فصل دوم:

۱. فرآیند پژوهش علمی (پنج مرحله)
۲. گزینش و تشریح مسئله پژوهش

فعالیت یادگیری: برای یک تحقیق جغرافیایی، جامعه آماری را بشناسد و معرفی نماید.
فعالیت عملکردی: پنج مرحله فرایند پژوهش را در یک تحقیق جغرافیایی از یکدیگر تفکیک کند.

فصل سوم:

۱. جامعه آماری و نمونه گیری (انواع، روش و برآورد حجم نمونه)

۲. روش گردآوری اطلاعات (کتابخانه ای - میدانی)

۳. تجزیه و تحلیل اطلاعات و داده ها و ارزیابی فرضیه ها

۴. تنظیم و تدوین گزارش تحقیق

فعالیت یادگیری: روش ها و فرایند تجزیه و تحلیل اطلاعات در ارزیابی فرضیه ها را توضیح دهد
فعالیت عملکردی: حجم متناسب یک جامعه آماری برای یک تحقیق معرفی نماید و مراحل تجزیه و تحلیل داده ها را دسته بندی نماید.

فصل چهارم:

۱. روش تهیه طرح تحقیق

۲. الگوها و روشهای ارجاع دهی

۳. کاربرد تکنیکها و نرم افزارهای آماری و گرافیکی در تبیین و تنظیم گزارش تحقیق

فعالیت یادگیری: چگونگی آزمون فرضیه ها را تشریح نماید
فعالیت عملکردی: دانشجویان در پایان درس یک تحقیق سردستی / تمرینی را که نشانه تسلط نسبی آنها به روش تحقیق است به استاد تحویل می دهند

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

گرچه این درس بیشتر جنبه تئوریک دارد اما استاد می تواند با ذکر مثالهایی از مسایل جغرافیایی محل زندگی دانشجویان، آنان را به مشاهده دقیق تر محیط پیرامون علاقه مند ساخته و آنان را به انجام یک تحقیق جغرافیایی مستدل تشویق نماید.

دانشجویان در پایان درس، یک تحقیق سردستی / تمرینی را که نشانه تسلط نسبی آنها به روش تحقیق است به استاد تحویل می دهند. بهتر است مسئله مورد تحقیق از جلسات اولیه برای دانشجو مشخص گردد تا بر روی آنها تمرکز بیشتری شود و داده ها، اسناد و مدارک لازم جمع آوری شوند.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی :

- حافظ نیا، محمد رضا (۱۳۸۶)، مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، تهران، سمت

منابع فرعی :

- خاکی، غلامرضا (۱۳۷۸)، روش تحقیق با رویکردی به پایان نامه نویسی، تهران: مرکز تحقیقات علمی کشور با همکاری کانون فرهنگی انتشارات درایت .

- آسایش، حسین، مشیری، سید رحیم (۱۳۸۱)، روش شناسی و تکنیکهای تحقیق علمی در علوم انسانی با تاکید بر جغرافیا، تهران، نشر قومس.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

ارزشیابی پایانی: ۱۵ نمره از یافته های تئوریک درس

ارزشیابی فرآیند: ۲ نمره از شرکت در مباحث و جمع آوری مدارک دست اول و دست دوم برای انجام یک تحقیق
ارزیابی پوشه کار: ۳ نمره برای انجام یک پژوهش اولیه و تمرینی مرتبط با مسایل جغرافیایی محل زندگی دانشجو

سایر نکات: دانشجو یک پژوهش اولیه و تمرینی مرتبط با مسایل جغرافیایی محل زندگی خود را انجام داده و به استاد تحویل دهد.

سرفصل درس «شناخت مشاهیر جغرافیدانان جهان اسلام»

معرفی درس و منطق آن:			
وظیفه علم جغرافیا بررسی پدیده های طبیعی و انسانی در چار چوب روابط متقابل انسان و طبیعت است ، این علم در طول زمان و بخصوص در دوره تمدن اسلامی گسترش زیادی پیدا کرد .آموزش و منطق این درس آگاهی و تربیت معلمان و دانش آموزان به دلایل توجه و اهمیت به جغرافیا در اسلام ، روند تغییرات در طول زمان ،آشنایی با نقش جغرافیدانان ایرانی ومسلمان در توسعه دانش جغرافیا است .			
نام درس: به فارسی: شناخت مشاهیر جغرافیدانان جهان اسلام		مشخصات درس	
به انگلیسی: Understanding familiar Muslim Geographers		نوع درس: نظری	
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:		تعداد واحد: ۲	
با بیان دلایل توجه و اهمیت به جغرافیا در اسلام، ماهیت جغرافیا و مکتب ها یا مدارس جغرافیایی جهان اسلام(مدرسه اسلامی، مدرسه عربی، مدرسه یونانی، مدرسه نورمانی و سیسیل)را تحلیل و تبیین نماید.		زمان درس: ۳۲ ساعت	
با بررسی روند تغییرات علم جغرافیا در طول زمان ، نقش جغرافیدانان ایرانی در توسعه دانش جغرافیا را گزارش نماید.		پیش نیاز:	
با شناسایی مشاهیر جغرافیدانان جهان اسلام ، متون جغرافیایی آنان را شناسایی کند و طبقه بندی زمانی سفر نامه های نگاشته شده توسط جغرافیدانان اسلامی را بررسی و تشریح نماید .		نحوه تدریس:	
-دستاوردهای جغرافیدانان جهان اسلام و ایران را که به درک صحیحی از اصول و قوانین جغرافیایی یا فهم ویژگیهای جغرافیایی مکانها انجامیده است دسته بندی و تشریح کند.		شایستگی اساسی:	
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها
این دلایل را در قرون مختلف با یکدیگر مقایسه کند .	دلایل توجه و اهمیت به جغرافیا در اسلام را تحلیل و بررسی کند .	دلایل توجه و اهمیت به جغرافیا در اسلام را بیان کند .	دلایل توجه و اهمیت به جغرافیا در اسلام
بتواند چند سفر نامه را تحلیل کند .	سفرنامه های جغرافیدان مسلمان را از نظر زمانی طبقه بندی کند .	سفرنامه های جغرافیدان مسلمان را فهرست کند .	سفرنامه های جغرافیدان مسلمان
نقش جغرافیدانان مسلمان را در توسعه علم جغرافیا و درک مکانها تحلیل کند .	ابتکارات و یافته های خاص جغرافیدانان مسلمان را در مقایسه با سایر جغرافیدانان زمان خود بیان کند .	نام مشاهیر جغرافیدان مسلمان را فهرست کند .	دستاوردهای جغرافیدان جهان اسلام

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن -

فصل اول :

مقدمه

دلایل توجه و اهمیت به جغرافیا در اسلام
مبانی و سرچشمه های جغرافیای جهان اسلام

فعالیت های یادگیری: شناسایی دلایل توجه و اهمیت به جغرافیا در اسلام (قبله یابی ، شناسایی ماه های قمری به مناسبت های مذهبی ، اجرای مناسک حج و سفرهای زیارتی . سفر به مناطق توسعه یافته اسلام برای دریافت مالیات و.....)
فعالیت های عملکردی :.....

فصل دوم :

نحوه انتقال جغرافیای دوران باستان و یونان و روم به جهان اسلام
- جغرافیای ایران پیش از اسلام و انتقال آن به جغرافیدانان ایرانی قرون اولیه اسلامی
- ماهیت جغرافیا و مکتب ها یا مدارس جغرافیایی جهان اسلام (مدرسه اسلامی، مدرسه عربی، مدرسه یونانی، مدرسه نورمانی و سیسیل)

فعالیت های یادگیری: آشنایی با نحوه انتقال جغرافیای دوران باستان و یونان و روم به جهان اسلام و بررسی جغرافیای ایران پیش از اسلام ، انتقال آن به جغرافیدانان ایرانی قرون اولیه اسلامی و بررسی مکاتب یا مدارس جغرافیایی جهان اسلام .
فعالیت های عملکردی : تحقیق عملی در باره یکی از مکاتب یا مدارس جغرافیای جهان اسلام .

فصل سوم :

- مشاهیر جغرافیدانان جهان اسلام و متون جغرافیایی آنان
- برداشت جغرافیایی ، روشها ، انگیزه ها و تقسیمات جغرافیا
- تقسیم بندی مطالب جغرافیایی و محتوای آن نزد هر یک از مشاهیر جغرافیدانان جهان اسلام
- ابتکارات مشاهیر جغرافیدانان جهان اسلام در مقایسه با جغرافیدانان یونانی و رومیهای باستان .

فعالیت های یادگیری: شناسایی مشاهیر جغرافیدانان جهان اسلام و متون جغرافیایی آنان ،
فهرست کردن ابتکارات مشاهیر جغرافیدانان جهان اسلام در برابر جغرافیدانان یونانی و رومیهای باستان

فعالیت های عملکردی : تهیه جدول مقایسه ای ابتکارات مشاهیر جغرافیدانان جهان اسلام در مقایسه با جغرافیدانان یونانی و رومیهای باستان و تهیه فهرستی از یافته های علمی مشاهیر جغرافیدانان جهان اسلام و متون جغرافیایی آنان .

فصل چهارم :

– موارد پیشنهادی جهت بررسی مشاهیر جغرافیدانان اسلامی :

– از صدر اسلام تا قرن چهارم

– از قرن چهارم تا قرن هفتم

– از قرن هفتم تا سیزدهم

فعالیت های یادگیری: بررسی نظریات مشاهیر جغرافیدانان اسلامی از صدر اسلام تا قرن سیزدهم .

فعالیت های عملکردی : تهیه فهرستی از یافته های علمی مشاهیر جغرافیدانان جهان اسلام و متون جغرافیایی آنان در این دوره .

فصل پنجم :

– طبقه بندی زمانی سفر نامه های نگاشته شده توسط جغرافیدانان اسلامی

– نقش جغرافیدانان ایرانی در توسعه دانش جغرافیا

– بررسی آثار و تاثیرات برخی از جغرافیدانان برجسته اسلامی نظیر خوارزمی –ابن خرداد- ابوریحان بیرونی- ابن فقیه – ابراهیم

اصطخری – مقدسی -....

فعالیت های یادگیری: بررسی زمانی سفر نامه های نگاشته شده توسط جغرافیدانان اسلامی، تبیین نقش جغرافیدانان ایرانی در

توسعه دانش جغرافیا و بررسی آثار جغرافیدانان برجسته اسلامی

فعالیت های عملکردی :تحلیل چند سفرنامه معتبر، تهیه جدول مقایسه ای دستاوردهای جغرافیایی در بررسی آثار جغرافیدانان

برجسته اسلامی .

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

این درس توسط استاد متخصص در یکی از رشته های جغرافیای انسانی تدریس می شود.

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه ارائه مستقیم در مباحث نظری به همراه

مشارکت دانشجویان در تحلیل و پاسخ به پرسش های طرح شده و نیز شیوه مشارکتی در انجام فعالیت های عملی برای درک

عمیق تر است .مانند بررسی سفر نامه های جغرافیدانان مسلمان، برشمردن دلایل توجه دین اسلام به علم جغرافیا نقش

جغرافیدانان ایرانی و مسلمان در توسعه علم جغرافیا .

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

۱- نفیس، احمد(۱۳۶۷).خدمات مسلمانان به جغرافیا.ترجمه حسن لاهوتی:انتشارات آستان قدس رضوی

۲- الحسینی، سلیم.(۱۳۹۰)، ترجمه سیاوش شایان و همکاران، ۱۳۹۲، ۱۰۰۱ اختراع، میراث مسلمانان در جهان ما، دانشمندان

مسلمان، نشر طلایی

منابع فرعی

۱- نظری، علی اصغر (۱۳۸۱). تاریخ علم جغرافیا: انتشارات پیام نور.

۲- گنجی، محمد حسن (۱۳۶۷). جغرافیا از دارالفنون تا انقلاب اسلامی: انتشارات آستان قدس رضوی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۵ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۲ نمره

ارزیابی پوشه کار: ۳ نمره به ارائه گزارش از تمرین یا فعالیتی که استاد تعیین کرده است تعلق می گیرد

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود .

سرفصل درس « فلسفه معلمی در آموزش جغرافیا »

۱. معرفی درس و منطق آن

آگاهی معلم جغرافیا از چیستی معلمی و چرایی معلمی کردن، زمینه لازم برای احساس تعهد و تلاش برای توسعه توان شخصی را فراهم می‌کند. این آگاهی در فرایند تربیت معلم می‌تواند به دانشجومعلم جغرافیا کمک کند تا از سویی به ادراک ارتباطات درونی برنامه‌های درسی رشته جغرافیا دست یابد و از سوی دیگر فهمی از نواقص آموزش معلمان آینده در فرایندهای جاری تربیت معلم به دست آورد؛ که چنین شناخت‌هایی او را برای فهم عمیق‌تر موضوعات برنامه‌های درسی و ترمیم و تکمیل آموزش‌های رسمی، هدایت‌گر خواهد بود. همچنین، این نوع شناخت می‌تواند زمینه‌ای مناسب برای خودارزیابی جهت ایفای نقش حرفه‌ای در شغل معلمی ایجاد کند و دانشجومعلم را برای ورود آگاهانه‌تر به عرصه اشتغال مدد رساند. فلسفه معلمی در واقع تشریح شغل و حرفه معلمی به عنوان یک مسئولیت‌سازمانی و یک تعهد اجتماعی است. در این درس دانشجومعلم هم بر رسالت‌های حرفه معلمی آگاهی می‌یابد و هم از وضعیت اجتماعی شغل معلمی باخبر می‌شود. چنین سطحی از درک پدیده معلمی، انتخاب آگاهانه‌تر شغل آینده را نیز در پی خواهد داشت.

نام درس: فلسفه معلمی آموزش جغرافیا				مشخصات درس
<p>اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:</p> <p>تبیینی مدلل از «معلمی کردن» و توجیهاتی منطقی برای ورود به این حرفه و شغل ارائه کند. همچنین، تصویری قابل دفاع از آینده شغلی و حرفه‌ای معلمی کردن دارد و به استناد آن می‌تواند برخی از نیازهای اساسی یادگیری کنونی خود را اعلام کند. در این درس، دانشجومعلم با منابع جغرافیا با منابع مربوط به تجربه‌های معلمی گذشتگان آشنا می‌شوند و خود بارقه‌هایی از علاقه به تدوین تجارب خود را نشان می‌دهند.</p>				<p>نوع درس: عملی</p> <p>تعداد واحد: ۱</p> <p>زمان درس: ۳۲ ساعت</p> <p>پیشنیاز: ندارد</p> <p>نحوه آموزش: انفرادی (و با حضور معلمان سرآمد دارای تجربه خاص)</p>
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
<p>- شناخت حرفه و شغل معلمی</p>	<p>توانسته است به بیان مجدد آنچه در درس مطرح شده یا در منابع آمده، اقدام کند.</p>	<p>به تبیینی از معلمی کردن در سطح شغل سازمانی دست یافته که دارای توجیهات، شواهد و استدلال است و می‌تواند مقبول قلمداد شود.</p>	<p>برای ورود به معلمی به عنوان حرفه سازمانی و تعهد اجتماعی دلایل و توجیهات ویژه شناسایی و ارائه کرده و ضمن قضاوت در باره توان خود و نیازهای آموزشی معلمی کردن، از تجارب دیگران و منابع دیگر بهره گرفته است.</p>	<p>شایستگی اساسی:</p> <p>PK کد ۱-۲، ۲-۲ & ۳-۲</p> <p>PCK کد ۱-۳، ۲-۳، ۳-۳</p> <p>& ۳-۴</p>
<p>ارزیابی خود و ارزیابی آموزش‌ها برای کسب آمادگی معلمی</p>	<p>توانسته است به شکلی سطحی به قضاوت و انتخاب اقدام کند.</p>	<p>بر اساس موقعیت‌های عمومی عمل معلمان و به استناد وضعیت معلم در سازمان آموزش و پرورش و متغیرهای عام زندگی اجتماعی توانسته است تبیینی برای معلمی کردن به عنوان</p>	<p>توانسته خود را در نقش معلم حرفه‌ای دارای شغل سازمانی و تعهد اجتماعی متصور شود و بر آن اساس نیازهای حرفه‌ای موقعیت‌های واقعی را شناسایی و در باره توان خود براب ایفای نقش حرفه‌ای قضاوتی مدلل کند که از عمق و پوشش مناسبی</p>	

برخوردار است.	یک <u>شغل</u> فراهم کند.			
پاسخ‌های ارائه شده دارای بنیاد پژوهشی دقیقی است و ضمن بکارگیری زبان مناسب ارائه، از سازماندهی و حتی محتوای بدیع برخوردار است.	در پاسخ‌های ارائه شده قواعد کلی پاسخگویی پژوهشی رعایت شده و سطحی عمیق از بازخوانی تجربه خود و دیگری دیده می‌شود.	پاسخ‌هایی ارائه کرده که حاصل جستجوی در منابع در دسترس و بازخوانی محدود تجربه شخصی است.	انجام تکالیف	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

محتوای مورد استفاده این درس در چارچوب زمان شانزده جلسه‌ای آن به شرح ذیل سازمان یافته است:

نوبت	موضوع اصلی	مباحث فرعی
اول	طرح ضرورت و جایگاه موضوع و ایجاد انگیزه جهت پیگیری درس و ارزشیابی تشخیصی و اعلام برنامه درس	شناسایی انتظارات دانشجویان، سنجش نوع نگرش و سطح دانش مربوط، معرفی برنامه و سرفصل درس، تشریح منطق درس و کاربردهای آن برای معلمان، معرفی تکالیف عملکردی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد.
دوم	تشریح معلمی کردن	شرح معلمی کردن در شرایط امروز ایران و گستره مفهومی «معلم» برای معرفی شغل و حرفه. تکلیف ۱: همه دانشجومعلمان موظفند به بررسی مقایسه‌ای «معلمی کردن» در نهادهای مختلف جامعه اقدام و نتیجه را در جلسه آینده به کلاس ارائه کنند.
سوم	تشریح معلمی کردن به عنوان شغل سازمانی	تشریح و تبیین معلمی کردن و منطق آن بر اساس مقررات سازمانی؛ وضعیت کنونی وظایف و اختیارات معلم و سوابق تحولی آن.
چهارم	تشریح معلمی کردن به عنوان تعهد اجتماعی	تشریح و تبیین معلمی کردن و منطق آن بر اساس واقعیات و ضروریات حیات اجتماعی؛ وضعیت کنونی نقش‌های اجتماعی معلم و تحولات آن در ایران. تکلیف ۲: دانشجویان به شناسایی یک فیلم معرف نقش معلم در جامعه اقدام می‌کنند.
پنجم	سابقه معلمی کردن در کشورهای غربی	تشریح نقش‌ها و اقدامات و اخلاق معلمی و جایگاه اجتماعی معلمان. تکلیف ۲: دانشجویان به شناسایی یک فیلم معرف نقش معلم در جامعه اقدام می‌کنند.
ششم	سابقه معلمی کردن در کشورهای شرقی	تشریح نقش‌ها و اقدامات و اخلاق معلمی و جایگاه اجتماعی معلمان. تکلیف ۳: دانشجویان به شناسایی یک فیلم معرف نقش معلم در جامعه اقدام می‌کنند.
هفتم	منطق معلمی در جغرافیا	تشریح نقش‌های مدرسه‌ای، اجتماعی، فرهنگی، مشاوره‌ای و ... معلمان در رشته جغرافیا و چگونگی ایفای آن نقش‌ها در مدارس ایران؛ از واقعیت تا آرمان فعالیت خاص: معرفی درس پروژه پایانی دوره و تشریح چگونگی ساماندهی تجربه‌های کسب شده دوره تحصیلی برای تنظیم آن پروژه.
هشتم	استانیتد و معلمان سرآمد: ۱	سوابق شخصی، تحصیلات، مدت خدمت، محل خدمت، شرایط کسب تجربه، روش‌ها و الگوهای عمل، نوآوری، تجربه و دستاوردهای خاص معلمی کردن.

تکلیف ۴: دانشجو معلم باید آموزه عمل سه تن از معلمان سرآمد را در ارتباط با معلمی کردن خود تشریح نماید و گزارش مکتوب را به مدرس ارائه کند.		
سوابق شخصی، تحصیلات، مدت خدمت، محل خدمت، شرایط کسب تجربه، روش‌ها و الگوهای عمل، نوآوری، تجربه و دستاوردهای خاص معلمی کردن.	استاتید و معلمان سرآمد (گذشته) در حوزه: جغرافیا ۲	نهم
سوابق شخصی، تحصیلات، مدت خدمت، محل خدمت، شرایط کسب تجربه، روش‌ها و الگوهای عمل، نوآوری، تجربه و دستاوردهای خاص معلمی کردن.	استاتید و معلمان سرآمد (گذشته) حوزه: جغرافیا ۳	دهم
سوابق شخصی، تحصیلات، مدت خدمت، محل خدمت، شرایط کسب تجربه، روش‌ها و الگوهای عمل، نوآوری، تجربه و دستاوردهای خاص معلمی کردن.	استاتید و معلمان سرآمد (گذشته) حوزه: جغرافیا ۴	یازدهم
سوابق شخصی، تحصیلات، مدت خدمت، محل خدمت، شرایط کسب تجربه، روش‌ها و الگوهای عمل، نوآوری، تجربه و دستاوردهای خاص معلمی کردن.	استاتید و معلمان سرآمد (کنونی) حوزه جغرافیا: ۵	دوازدهم
سوابق شخصی، تحصیلات، مدت خدمت، محل خدمت، شرایط کسب تجربه، روش‌ها و الگوهای عمل، نوآوری، تجربه و دستاوردهای خاص معلمی کردن.	استاتید و معلمان سرآمد (کنونی) حوزه جغرافیا: ۶	سیزدهم
سوابق شخصی، تحصیلات، مدت خدمت، محل خدمت، شرایط کسب تجربه، روش‌ها و الگوهای عمل، نوآوری، تجربه و دستاوردهای خاص معلمی کردن.	استاتید و معلمان سرآمد (کنونی) حوزه جغرافیا: ۷	چهاردهم
سوابق شخصی، تحصیلات، مدت خدمت، محل خدمت، شرایط کسب تجربه، روش‌ها و الگوهای عمل، نوآوری، تجربه و دستاوردهای خاص معلمی کردن.	نظرسنجی و بررسی مقایسه ای عمل استاتید و معلمان سرآمد توسط دانشجومعلمان جغرافیا: ۸	پانزدهم
بررسی عمل معلمی معلمان سرآمد و مقایسه آنان برای تشریح آنچه توفیق آنان را سبب شده و آموزه‌های آن برای معلمان آینده.	بررسی‌های مقایسه‌ای عمل استاتید و معلمان سرآمد توسط استاد	شانزدهم

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با محوریت آموزشگر و البته با مشارکت همه‌جانبه دانشجومعلمان انجام می‌شود. آموزشگر در بخشی از درس بر بنیاد گفتارهای درسی در نوبت‌های مقرر به معرفی هر یک از موضوعات اقدام می‌کند و بخشی دیگر از درس با شناسایی و دعوت از معلمان سرآمد کنونی، فرصت آشنایی دانشجومعلمان و معلمان سرآمد را فراهم می‌کند و فرصت گفتگوی آنان را ایجاد و آن را مدیریت می‌کند. به تشخیص آموزشگر و با اتخاذ تدابیر هدایتی، واگذاری معرفی معلمان سرآمد گذشته می‌تواند به دانشجومعلمان واگذار شود. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازند و در گفتگوهای هر جلسه با آمادگی مشارکت نمایند. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش بپردازند و برای ارائه دیدگاه‌ها یا نتایج حاصل از مطالعات خود با درخواست تعیین وقت قبلی، تا ۱۰ دقیقه در کلاس درس به صورت سازمان یافته ارائه نظر کنند. در عین حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در جلسه بعد یا به صورت کتبی تا پایان نیمسال انجام و ارائه شود. این قبیل پرسش‌ها می‌تواند برای همه یا برخی از دانشجویان جایگزین تکالیف درس گردد؛ مشروط به آنکه تعداد آنها از ۵۰ درصد تکالیف مقرر درس تجاوز نکند.

۴. منابع آموزشی

- در این درس استفاده از منبع مکتوب تا سال ۱۳۹۸ الزامی نیست؛ اما آموزشگر تلاش خواهد کرد منابع مفید را شناسایی و معرفی کند. استفاده از منابع مکتوب منتشر نشده پس از داوری و تایید شورای گروه آموزشی برای مدت مقرر، در همان رشته بلامانع است.
  - همه آموزشگران موظفند منابع و مستندات از «معلمان سرآمد» به دانشجومعلمان معرفی نمایند و نشانی سایت‌های مفید برای دریافت اطلاعات را ارائه کنند. همچنین، آموزشگر این درس موظف است به جستجوی اجتماعات تخصصی معلمان مخصوصا در فضای مجازی اقدام کند و موارد مفید را به دانشجویان معرفی و آنان را برای مشارکت، تشویق کند.
- آموزشگران این درس از سال ۱۳۹۴ به بعد موظف‌اند تمامی دانشجومعلمان را برای عضویت در «تالار گفتگوی معلمان آینده» در پورتال دانشگاه هدایت کنند و خود نیز در آن مشارکت نمایند.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس فلسفه معلمی در قالب یک آزمون مکتوب پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان یادگیری‌ها و تجارب خود از گفتارهای درس، گفتگوهای کلاسی، مطالعه منابع و مشارکت در مباحث کلاس درس را بر اساس پرسش‌های آموزشگر، ارائه می‌کنند.
- ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی انجام تکالیف کلاس درس و مشارکت در مباحث با هم لحاظ می‌شود. آموزشگر در مواردی که مصلحت بداند، اجازه می‌دهد تا دانشجویان بر اساس بازخوردهای او به کار پژوهشی، به اصلاح آن اقدام کنند.
- سهم هر یک از موارد ارزشیابی به شرح زیر محاسبه می‌شود:
- پاسخگویی به تکالیف و شرکت فعال در کلاس: ۵۰ درصد امتیاز
  - آزمون پایانی: ۵۰ درصد امتیاز

سایر نکات:

- مواردی که توجه به آن در این درس مهم است:
- 📌 آمادگی مدام برای گفتگوهای کلاس.
- 📌 مشارکت جدی و موثر در مباحث کلاس.
- 📌 رعایت نظم حضور و حساسیت به زمان درس.
- 📌 رعایت اخلاق پژوهش در انجام تکالیف و در فعالیت عملی.
- 📌 مطالعه منابع تکمیلی معرفی شده توسط آموزشگر و سایر منابع مفید.
- 📌 ظرافت و زیبایی ظاهری تکالیفی که به صورت مکتوب به آموزشگر تحویل می‌شود.
- 📌 در صورت کاهش تعداد جلسات آموزشی در آن نیمسال لازم است که موضوع جلسات ۱۵ و ۱۶ حتما اجرا گردد.
- 📌 با توجه به اینکه تعداد زیادی از جلسات در حوزه جغرافیا صورت گرفته و از اساتید و معلمان سرآمد جغرافیا دعوت می‌شود و یا شناسایی آنها را دربر دارد، بهتر است اجرای درس به عهده استاد گروه جغرافیا باشد.

سرفصل درس «برنامه‌ریزی درسی آموزش جغرافیا»

۱. معرفی درس و منطق آن

برنامه‌ریزی درسی به عنوان یک «فرایند»، یکی از فعالیت‌های اساسی در آموزش و پرورش نوین است. آموزش نظام‌مند و گسترده، نیازمند آن است که با اتخاذ تدابیر قبلی همراه شود. چنین تدابیری می‌تواند فعالیت‌های عاملان فرایند تربیتی را هدایت کند. اتخاذ تدابیر هدایت‌گر فعالیت‌های معلم و متعلم در موقعیت تربیتی، برنامه‌ریزی درسی نامیده می‌شود. برنامه‌ریزی درسی با این معنا، یکی از فعالیت‌های ضروری معلم است. معلم حتی در نظام‌های متمرکز برنامه‌ریزی درسی هم «برنامه‌ریز درسی بهره‌گیر» یا «برنامه‌ریز درسی اجرایی» است. چنین تکلیف و البته چنین اختیاری سبب می‌شود یادگیری استفاده از این پدیده مهم حیات آموزشی برای معلمان ضروری گردد. دانستن زبان برنامه‌ریزی درسی یا آشنائی با دانش آکادمیک برنامه‌ریزی درسی برای معلمان حتی در یک سیستم متمرکز که تصور می‌شود معلم نقش عمده‌ای در تولید ندارد و مصرف‌کننده صرف است، ضرورت دارد؛ زیرا برنامه درسی در «سطوح مختلف» تعریف می‌شود و در بسیاری از این سطوح در نظام‌های آموزشی متمرکز هم معلم (به شکل فردی یا جمعی) نقش دارد. پس معلم به جای آنکه به حلقه سست زنجیره تعلیم و تربیت بدل شود، باید اتفاقاً در نقش مقوم برنامه و تقویت‌کننده آن ظاهر شود. برنامه درسی در دستان معلم می‌تواند به یک پدیده «پوچ» (برنامه درسی پوچ) تبدیل شود. یعنی معلم می‌تواند آنچه در مرحله تولید به درستی تدوین شده است، را از دستور کار خارج کند یا به صورت غیر موثر آموزش دهد. پرهیز از این دام، یکی از لوازم عمل حرفه‌ای معلم است. معلم می‌تواند به ضعیف‌ترین حلقه زنجیره نظام آموزشی بدل شود و چنانکه گفته‌اند «زنجیر، همانقدر قوت دارد که ضعیف‌ترین حلقه آن». به بار نشستن تلاش‌های دیگران نیاز به همت و دقت معلم دارد تا محرومیت ناشی از حذف آنچه باید آموزش داده شود، بر شاگردان تحمیل نشود. معلمان آینده به دلیل چنین شرایطی نیاز دارند با مبانی، اصول و مراحل برنامه‌ریزی درسی آشنا شوند و بتوانند از فنون آن در عمل بهره بگیرند. کسب این مهارت به همراه فهم برنامه درسی، لازمه عمل حرفه‌ای معلم در موقعیت مدرسه است. برای تحقق دستاوردی، ضروری است معلمان با منابع این حوزه علمی، با نمونه‌هایی از برنامه‌های درسی و با برخی از اعمال و فعالیت‌های برنامه‌ریزی درسی آشنا شوند و برای اقدام به آن، تمرین‌هایی داشته باشند. چنین شرایطی می‌تواند به آنان کمک کند تا معلمان آینده در طول دوره آموزشی در معرض تجربیات متنوع و غنی قرار گرفته و قادر به مطالعه، تصمیم‌گیری و ارزیابی نتایج تصمیمات در موقعیت‌های پیچیده آموزشی و تربیتی مبتنی بر یافته‌های علمی و پژوهشی باشند.

نام درس: برنامه‌ریزی درسی در آموزش جغرافیا				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری
به تشریح مبانی، اصول و مراحل برنامه‌ریزی درسی اقدام کند و با تحلیل برنامه‌های درسی مصوب، به برنامه‌ریزی درسی اجرایی دروس اقدام کند و ضمن تشخیص و تبیین انواع برنامه‌های درسی حادث در مدرسه، قادر خواهد بود برنامه درسی خود برای اداره یک درس را تولید و ارائه کند و به استناد دانش معتبر از برنامه خود دفاع نماید. همچنین، دانشجو معلم ضمن آشنایی با برخی منابع معتبر حوزه برنامه‌ریزی درسی، قادر است به شیوه مناسبی دانش خود را در این موضوع به روز کند.				تعداد واحد: ۲
				زمان درس: ۳۲ ساعت
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	

<p>توانسته است به شناسایی انواع برنامه‌های درسی در موقعیت‌های مختلف مدرسه‌ای اقدام کند و عوامل مؤثر بر شکل‌گیری هر یک از انواع برنامه درسی را تشریح و پیامدهای آنها را آشکار نماید.</p>	<p>توانسته است به تبیین برنامه درسی بر اساس متغیرهای مختلف متمایزکننده آن اقدام کند و تشریحی به زبان خاص خود ارائه کند.</p>	<p>توانسته است به بیان تعریفی از برنامه درسی و برنامه‌ریزی درسی اقدام کند.</p>	<p>- فهم برنامه و برنامه‌ریزی درسی</p>	<p>شایستگی اساسی: PK ۲-۲ & ۳-۲ PCK ۲-۳</p>
<p>توانسته است خود را در نقش معلم متصور شود و بر آن اساس به تبیین نیازهای یادگیری دانشجوی معلم برای ایفای نقش حرفه‌ای اقدام کند.</p>	<p>توانسته است به زوایایی از نقش‌های معلم توجه دهد که در منابع درس بر آنها تاکید نشده است و حاصل مطالعه بیشتر است.</p>	<p>توانسته است به شرح آنچه در منابع درس در ارتباط با موضوع آمده است، اقدام کند.</p>	<p>نقش معلمان در برنامه‌ریزی درسی</p>	
<p>پاسخ‌های ارائه شده دارای بنیاد پژوهشی دقیقی است و ضمن بکارگیری زبان مناسب ارائه، از سازماندهی و حتی محتوای بدیع برخوردار است.</p>	<p>در پاسخ‌های ارائه شده علاوه بر رعایت قواعد کلی پاسخگویی پژوهشی، سطحی عمیق از بازخوانی تجربه دیده می‌شود و بیان نهایی دارای قابلیت پذیرش است.</p>	<p>پاسخ‌هایی ارائه شده که حاصل جستجوی در منابع در دسترس و بازخوانی محدود تجربه شخصی است.</p>	<p>انجام تکالیف</p>	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

محتوای مورد استفاده این درس در چارچوب زمان شانزده جلسه‌ای آن به شرح ذیل سازمان یافته است:

نوبت	موضوع اصلی	مباحث فرعی
اول	طرح ضرورت و جایگاه موضوع و ایجاد انگیزه جهت پیگیری درس و ارزشیابی تشخیصی و اعلام برنامه درس	انتظارات دانشجویان، سنجش نوع نگرش و سطح دانش مربوط، معرفی برنامه و سرفصل درس، تشریح منطق درس و کاربردهای آن برای معلمان، معرفی تکالیف عملکردی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد. تکلیف ۱: دانشجویان درباره مفهوم، ضرورت، انواع، و عوامل مؤثر بر برنامه‌ریزی، مطالعه و اعلام نظر مکتوب می‌کنند.
دوم	تشریح برنامه‌ریزی درسی جغرافیا	مفهوم‌شناسی و شرح گستره موضوعی حوزه برنامه‌ریزی درسی جغرافیا (به عنوان یک علم)، تشریح سطوح و انواع برنامه‌های درسی و معرفی وضعیت ایران از حیث برنامه‌ریزی درسی جغرافیا (مشمول بر نهادهای برنامه‌ریزی درسی، منابع معتبر و اشخاص مهم) و تشریح وضعیت چند کشور از حیث جایگاه برنامه‌ریزی درسی جغرافیا.
سوم	ارائه نمونه‌ها و یادآوری تجربه‌ها	ارائه نمونه‌هایی از برنامه‌های درسی جغرافیا که دانشجویان در مدرسه تجربه کرده یا همتایان‌شان تجربه می‌کنند، و بحث در باره آنها بر اساس تجربه دانشجویان. تکلیف ۲: از دانشجو خواسته شود تا یکی از تجربیات مواجهه خود با برنامه درسی مدرسه‌ای را یادآوری و آن را روایت و تحلیل کند و بر اساس آن تحلیل به معرفی انواع برنامه درسی در تجربه خود اقدام نماید.
چهارم	تبیین نقش معلم در تحقق انواع برنامه‌های درسی جغرافیا	تبیین سطوح و انواع برنامه‌های درسی در نظام‌های آموزشی و معرفی عوامل (کارگزاران) برنامه‌ریزی درسی جغرافیا و نقش‌های گوناگون معلمان در ظهور شکل‌های متفاوت برنامه درسی با تشریح وضعیت ایران.

		تکلیف ۳: چرا معلمان ایران باید در برنامه‌ریزی درسی جغرافیا نقش فعال داشته باشند و چگونه می‌توانند چنین کنند؟
پنجم	مراحل برنامه‌ریزی درسی	تشریح مراحل برنامه‌ریزی درسی به عنوان عمل تولید برنامه درسی آشکار مشتمل بر موقعیت‌شناسی و تعیین منطق تولید برنامه درسی، تعیین اهداف، انتخاب محتوا و فرصت‌های یادگیری، سازمان‌دهی محتوا و فرصت‌های یادگیری، شیوه‌های ارائه محتوا و فرصت‌های یادگیری، زمان برنامه درسی، مکان (فضا و روابط) برنامه درسی جغرافیا و ارزشیابی یادگیری مخاطبان.
ششم	موقعیت‌شناسی و منطق‌یابی برای تولید برنامه درسی جغرافیا	موقعیت‌شناسی مشتمل بر شناخت مخاطب (ابعاد مختلف حیات یادگیرنده)، شناخت جامعه (ابعاد مختلف فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و ...)، شناخت علم جغرافیا (جنبه‌های محتوایی و روشی مورد تاکید است) و شناخت زیست‌محیطی - جغرافیایی (زندگی در کره خاکی و الزامات آن) تکلیف ۴: پرسش‌هایی مطرح شود تا دانشجو به مطالعه مقالات یا منابع علمی در زمینه موضوع پیش از آنچه در کتاب (های) منبع درس ارائه شده، اقدام کند و نتیجه را مکتوب عرضه کند.
هفتم	آزمون و شرح نسبت آن با اهداف برنامه درسی	آزمون: از تمام دروس قبلی به طور کتبی یا شفاهی آزمون به عمل می‌آید. همزمان، تشریح اینکه چگونه آزمون (برنامه درسی آزمون شده) با اهداف ارتباط دارد، به طور عملی تبیین می‌شود.
هشتم	تعیین اهداف برنامه درسی	تشریح چگونگی تعیین اهداف در هنگام تولید برنامه درسی جغرافیا (اعم از مراحل، منابع، انواع و اصول)، مشتمل بر: معرفی انواع الگوهای انتخاب اهداف، معرفی انواع هدف‌ها و نقش آنها در فرایند برنامه‌ریزی درسی، شرح اصول انتخاب اهداف و معرفی برخی از اهداف برنامه‌های درسی به تناسب رشته تحصیلی دانشجویان. تکلیف ۵: تحلیل یک نمونه از اهداف و تبدیل آنها به هدف‌های یک درس بر اساس اصول تدوین اهداف و ارائه کتبی آن است.
نهم	انتخاب محتوا و فرصت‌های یادگیری	تبیین ضرورت، روش‌ها و اصول انتخاب محتوا و فرصت‌های یادگیری؛ تشریح انواع تجارب و فرصت‌های یادگیری و نقش هر یک در یادگیری شاگردان. تکلیف ۶: شناسایی یک فرصت یادگیری لازم برای یک هدف و بازسازی آن در قالبی دیگر جهت استفاده شاگردان.
دهم	سازمان‌دهی محتوا و فرصت‌های یادگیری	تشریح ضرورت سازمان‌دهی و معرفی انواع، اصول (وحدت، مداومت، توالی و تعادل) و روش‌های آن جهت سازماندهی فرصت‌های یادگیری در سطح کلان و خرد. تکلیف ۷: تحلیل و ارزیابی سازماندهی یک درس واقعی جغرافیا بر اساس اصول سازماندهی محتوا.
یازدهم	ارائه محتوا و فرصت‌های یادگیری	معرفی انواع روش‌های ارائه محتوا در فضای واقعی و فضای مجازی (سپهری) و اصول حاکم بر هر یک و آثار آنها بر مخاطبان برنامه درسی.
دوازدهم	زمان برنامه درسی	تبیین زمان به عنوان عنصر برنامه درسی جغرافیا و اهمیت توجه به آن و تشریح انواع زمان در برنامه درسی و اصول تخصیص زمان به برنامه‌های درسی و چگونگی بهره‌گیری از زمان برنامه درسی جغرافیا. تکلیف ۸: نسبت زمان و هدف‌های مورد انتظار درس برنامه‌ریزی درسی (همین درس) را تحلیل کنید.
سیزدهم	مکان برنامه درسی	شرح ابعاد مکان (فضای فیزیکی، عوامل فعالیت و روابط بین آنها)، ابعاد مقیاسی در جغرافیا، تحلیل چگونگی تاثیر مکان جغرافیایی بر برنامه درسی و شاگردان و ضرورت‌های مربوط به فهم نسبت مکان جغرافیا بی و برنامه درسی.
چهاردهم	ارزشیابی یادگیری شاگردان	برنامه درسی آزمون شده و نقش آن در یادگیری و تحقق برنامه درسی آشکار، روش‌های آزمون و سنجش پیشرفت تحصیلی، انواع آزمون‌ها و مزایا و معایب آنها در ارتباط با اهداف برنامه درسی جغرافیا.

پانزدهم	اجرای برنامه درسی جغرافیا در نظام های آموزشی	نظریه‌های اجرا، عوامل موثر بر اجرا، مقاومت، فرهنگ سازمانی، مجریان، اقدامات اساسی برای اجرای برنامه شامل: شناخت وضعیت، آماده سازی عمومی و اختصاصی، تدارک نیروی انسانی، هدایت و نظارت. تکلیف ۹: مقاومت معلم در برابر تغییرات برنامه درسی به چه علت‌هایی و با چه شکل‌هایی ممکن است ظهور یابد؟
شانزدهم	ارزشیابی برنامه های آموزشی و درسی	مفهوم ارزشیابی برنامه، ضرورت ارزشیابی برنامه، روش های ارزشیابی برنامه، مراحل ارزشیابی برنامه در نظام آموزشی، بازنگری در برنامه ها.

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با محوریت آموزشگر انجام می‌شود؛ هرچند که در هر جلسه درس دانشجویان مشارکت دارند و آنها موظف‌اند بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازند و در مباحث شرکت نمایند. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش بپردازند و برای ارائه دیدگاه‌ها یا نتایج حاصل از مطالعات خود با درخواست تعیین وقت قبلی، تا ۱۰ دقیقه در کلاس درس به ارائه نظر بپردازند. در عین حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در جلسه بعد یا به صورت کتبی تا پایان نیمسال انجام و ارائه شود. این قبیل پرسش‌ها می‌تواند برای همه یا برخی از دانشجویان جایگزین تکالیف درس گردد؛ مشروط به آنکه تعداد آنها از ۵۰ درصد تجاوز نکند.

۴. منابع آموزشی

- مجموعه مقالات منتشر شده مرتبط با برنامه ریزی درسی جغرافیا، فصلنامه رشد آموزش جغرافیا، دفتر انتشارات کمک آموزشی، سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی
- در این درس استفاده از منبع مکتوب الزامی است. استفاده از منابع مکتوب منتشر نشده پس از داوری و تایید شورای گروه آموزشی برای مدت مقرر در همان رشته بلامانع است.
- منابعی که تا پایان سال ۱۳۹۵ برای استفاده در این درس پیشنهاد می‌شود، عبارتند از:
موسی‌پور، نعمت‌الله. (۱۳۹۳): مبانی برنامه‌ریزی آموزش متوسطه. مشهد: به نشر.
- ملکی، حسن. (۱۳۸۷): مقدمات برنامه‌ریزی درسی. تهران: سمت.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس برنامه‌ریزی درسی در قالب یک آزمون مکتوب پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان یادگیری‌ها و تجارب خود از مطالعه منابع و مباحثات کلاس درس را بر اساس پرسش‌های آموزشگر، ارائه می‌کنند. ارزشیابی ضمن نیمسال: ارزشیابی ضمن نیمسال برای اطمینان از پیشرفت مناسب یادگیری انجام می‌شود و دستاورد آن جهت ارزشیابی نهایی بکارگرفته می‌شود.

ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی انجام تکالیف کلاس درس و مشارکت در مباحث با هم لحاظ می‌شوند. آموزشگر در مواردی که مصلحت بداند، اجازه می‌دهد تا دانشجویان بر اساس بازخوردهای او به کار پژوهشی به اصلاح آن اقدام کنند.

سهم هر یک از موارد ارزشیابی به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- پاسخگویی به تکالیف و شرکت فعال در کلاس: ۲۵ درصد امتیاز

- آزمون ضمن نیمسال: ۲۵ درصد امتیاز

- آزمون پایانی: ۵۰ درصد امتیاز

سایر نکات:

مواردی که توجه به آن در این درس مهم است:
آمادگی مدام برای گفتگوهای کلاس.

مشارکت جدی و موثر در مباحث کلاس.

رعایت نظم حضور و حساسیت به زمان درس.

رعایت اخلاق پژوهش در انجام تکالیف و در فعالیت عملی.

مطالعه منابع تکمیلی معرفی شده توسط آموزشگر و سایر منابع مفید.

ظرافت و زیبایی ظاهری تکالیفی که به صورت مکتوب به آموزشگر تحویل می‌شود.

سرفصل درس «راهبردهای تدریس در آموزش جغرافیا»

۱. معرفی درس و منطق آن

آموزش در تمامی نظام‌های آموزش و برنامه درسی، عرصه‌ای است که در اختیار معلم است و شایستگی‌های معلم حرفه‌ای بر کم و کیف آن تاثیر می‌گذارد. فهم و پذیرش این نقش بی‌بدیل معلم در آموزش و اختیارات ناشی از آن سبب می‌شود تا معلمان به سلاح «قابلیت اجتهاد در موقعیت تربیتی» مجهز شوند. آشنایی معلم با راهبردهای آموزش در رشته تخصصی، یکی از ابزارهای لازم و ضروری برای دستیابی به شایستگی اجتهاد در موقعیت آموزشی است. مسئولیت معلم برای موثر ساختن آموزش، موضوعی است که در دیدگاه‌های مختلف و متعارض آموزش مطرح است و چنین مسئولیتی را معلمان باید در موقعیت‌های متنوع و متغییر آموزشی به انجام رسانند که از سویی نیازمند عمل بر بنیاد دانش و یافته‌های علمی و از سوی دیگر نیازمند انطباق یافته‌های علمی با موقعیت‌های خاص تربیتی است. به همین علت، دانش در باره راهبردهای آموزش و توانایی تبدیل این دانش به عمل در موقعیت‌های آموزشی، ضروری‌ترین «ابزار» معلمان آینده برای هرگونه فعالیت موثر و موفق است. آنچه دانش‌جومعلمان را برای موثر بودن کمک می‌کند، کسب دانش در باره راهبردهای آموزش در رشته تخصصی به همراه قابلیت‌های تبدیل دانش آموزش به روش‌های تدریس متناسب با موقعیت‌های واقعی بر اساس تجربه‌های شخصی و توان هنری است. در این درس، دانش‌جومعلمان با انواع راهبردهای آموزش با تشریح مبانی، اصول، مراحل و شرایط بکارگیری راهبردها و نمونه‌های عملی آنها آشنا می‌شوند و توان و تعهد لازم برای فهم و بکارگیری آن دانش را کسب می‌کنند.

نام درس: راهبردهای آموزش <i>Teaching Strategies</i>				مشخصات درس نوع درس: کارگاهی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۴۸ ساعت پیشنیاز: اصول و روش‌های تدریس نحوه آموزش: انفرادی
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانش‌جومعلم قادر خواهد بود: فهمی مدلل و دارای شواهد تجربی از راهبردهای آموزش در رشته تخصصی خود ارائه کند و چگونگی تدریس بر بنیاد یک راهبرد آموزش در یک موقعیت خاص رشته‌ای را طراحی نماید و از ایده‌های خود برای عمل در آن موقعیت دفاع کند. همچنین، دانش‌جومعلم در پایان این واحد یادگیری برخی از راهبردهای آموزش رشته تخصصی خود را می‌شناسد و ضمن شناخت برخی منابع معتبر، قادر و متعهد است با بکارگیری روش‌های جستجوی دانش در این حوزه، دانش خود را روزآمد کند.				
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
شناخت راهبردهای آموزش	توانسته است به بیان تعاریفی از راهبرد آموزش و معرفی انواع آن اقدام کند و شرحی از هر راهبرد به استناد منابع درس و گفتارهای کلاس ارائه نماید.	به تبیین راهبردهای آموزش مدرسه‌ای بر اساس متغیرهای مختلف متمایزکننده آن مبتنی بر منابع علمی اقدام می‌کند و تشریحی به زبان خاص خود ارائه می‌نماید.	به توسعه دانش مربوط به راهبردهای آموزش با مراجعه به منابع دیگر اقدام می‌کند و بر اساس تاملات خود، طبقه‌بندی دیگری از راهبردها در رشته تخصصی خود تنظیم و از آن دفاع می‌کند.	
تولید روش بر بنیاد آموزه‌های راهبرد آموزش	توانسته است برای عمل در یک موقعیت، یک راهبرد را معرفی کند و برای دفاع از آن، شرح آنچه در منابع و مباحث درس در ارتباط با موضوع آمده است، مورد	بر اساس یک موقعیت خاص به استناد نقش معلم رشته تخصصی و متغییرهای واقعی موقعیت توانسته یک راهبرد متناسب را معرفی کند و از آن با استناد به منابع	توانسته است خود را در نقش معلم تخصصی متصور شود و بر آن اساس به تصمیم‌گیری در موقعیت‌های واقعی یا فرضی اقدام و به عنوان معلم ایفای نقش حرفه‌ای کند به گونه‌ای که	

راهِبردها را به طور منحصربه‌فرد برای موقعیت خاص تخصصی بکار گرفته است.	(مخصوصاً منابع خارج از درس) و استدلال شخصی دفاع نماید.	استناد است.	
پاسخ‌های ارائه شده دارای بنیاد پژوهشی دقیقی است و ضمن بکارگیری زبان مناسب ارائه، از سازماندهی و حتی محتوای بدیع برخوردار است.	در پاسخ‌های ارائه شده قواعد کلی پاسخگویی پژوهشی رعایت شده و سطحی عمیق از بازخوانی تجربه دیده می‌شود که قابل پذیرش است.	پاسخ‌هایی ارائه کرده که حاصل جستجوی در منابع در دسترس و بازخوانی محدود تجربه شخصی است.	انجام تکالیف

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

محتوای مورد استفاده این درس در چارچوب زمان شانزده جلسه‌ای آن به شرح ذیل سازمان یافته است:

نوبت	موضوع اصلی	مباحث فرعی
اول	طرح ضرورت و جایگاه موضوع و ایجاد انگیزه جهت پیگیری درس و ارزشیابی تشخیصی و اعلام برنامه درس	شناسایی انتظارات دانشجویان، سنجش نوع نگرش و سطح دانش مربوط، معرفی برنامه و سرفصل درس، تشریح منطق درس و کاربردهای آن برای معلمان، معرفی تکالیف عملکردی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد.
دوم	تشریح چستی و چرایی راهبرد آموزش	مفهوم‌شناسی و شرح گستره موضوعی راهبردهای آموزش (تاکید بر ارتباطها و تمایزهای راهبرد آموزش با تدریس)، تبیین کارکرد راهبردهای آموزش در فعالیت‌های مدرسه‌ای، معرفی انواع طبقه‌بندی‌های راهبردهای آموزش، تشریح چارچوب معرفی راهبردهای آموزش در این درس. تکلیف ۱: همه دانشجویان موظفند به بررسی مقایسه‌ای راهبردهایی که در کلاس ارائه می‌شود اقدام نمایند و نتیجه را در جلسه هشتم (برای پنج راهبرد دسته اول) و جلسه چهاردهم (برای پنج راهبرد دسته دوم) به صورت شفاهی و در جلسه شانزدهم (همه راهبردهای یازده‌گانه) به صورت کتبی ارائه کنند.
سوم	آموزش مستقیم (مبتنی بر سخنرانی بهبودیافته)	تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان‌گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان. عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی. تکلیف ۲: دانشجویان به شناسایی یک فیلم مرتبط با یکی از راهبردها اقدام می‌کنند و آن را در جلسه پنجم نمایش می‌دهند.
چهارم	آموزش مباحثه محور (گفتگویی)	تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان‌گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان. عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی.
پنجم	آموزش گروه محور	تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان‌گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان.

<p>عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی.</p> <p>فعالیت خاص: نمایش فیلم</p>		
<p>تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان.</p> <p>عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی.</p> <p>تکلیف ۳: شما برای بکارگیری این راهبرد تصمیم دارید چه کوشش‌های را به عمل آورید؟</p>	<p>آموزش بهره‌مند از فناوری اطلاعات و ارتباطات</p>	<p>ششم</p>
<p>تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان.</p> <p>عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی.</p>	<p>آموزش متکی به ظرفیت انتقادی</p>	<p>هفتم</p>
<p>برگزاری یک آزمون از مباحث جلسات گذشته به روش مورد نظر مدرس.</p> <p>ایجاد فرصت برای گفتگوی جمعی جهت مقایسه راهبردهای مورد بحث بر اساس تکالیف انجام شده.</p>	<p>آزمون یادگیری و بررسی مقایسه‌ای راهبردهای آموزش</p>	<p>هشتم</p>
<p>تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان.</p> <p>عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی.</p> <p>تکلیف ۴: دانشجویان به شناسایی یک فیلم مرتبط اقدام می‌کنند و آن را در جلسه دوازدهم نمایش می‌دهند.</p> <p>فعالیت خاص: گزارش نتایج آزمون و اعلام بازخورد مدرس.</p>	<p>آموزش مشاوره محور</p>	<p>نهم</p>
<p>تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان.</p> <p>عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی.</p>	<p>آموزش شبکه محور</p>	<p>دهم</p>
<p>تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان.</p> <p>عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی.</p>	<p>آموزش مبتنی بر رای گیری کلاسی</p>	<p>یازدهم</p>
<p>تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان.</p> <p>عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی.</p> <p>فعالیت خاص: نمایش فیلم</p>	<p>آموزش مبتنی بر بازی‌های کوتاه</p>	<p>دوازدهم</p>

سیزدهم	آموزش مبتنی بر یادداشت تحلیلی	تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان‌گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان. عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی.
چهاردهم	آزمون یادگیری و بررسی مقایسه‌ای راهبردهای آموزش	برگزاری یک آزمون از مباحث جلسات گذشته به روش مورد نظر مدرس. ایجاد فرصت برای گفتگوی جمعی جهت مقایسه راهبردهای پنج‌گانه بر اساس تکالیف انجام شده.
پانزدهم	آموزش با واگذاری مسئولیت تدریس به شاگردان	تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان‌گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان. عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی. فعالیت خاص: گزارش نتایج آزمون و اعلام بازخورد مدرس.
شانزدهم	بررسی مقایسه‌ای راهبردهای آموزش	بررسی مقایسه‌ای راهبردهای آموزش بر اساس مبانی نظری، شواهد پژوهشی و الزامات اجرایی و ارزیابی وضعیت آنها در مدارس ایران. فعالیت خاص: ارائه گزارش کتبی مقایسه راهبردهای آموزش توسط دانشجویان.

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با مشارکت همه‌جانبه آموزشگر - دانشجو انجام می‌شود. آموزشگر در قالب گفتارهای درسی در نوبت‌های مقرر به معرفی هر یک از راهبردها اقدام می‌کند و دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازند و در گفتگوهای هر جلسه با آمادگی مشارکت نمایند. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش بپردازند و برای ارائه دیدگاه‌ها یا نتایج حاصل از مطالعات خود با درخواست تعیین وقت قبلی، تا ۱۰ دقیقه در کلاس درس ارائه نظر کنند. در همه جلسات درس، یک مبحث به صورت نظری ارائه می‌گردد و به صورت عملی در باره بکارگیری آن در نظام مدرسه‌ای ایران، بحث و گفتگو می‌شود. در عین حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در جلسه بعد یا به صورت کتبی تا پایان نیمسال انجام و ارائه شود. این قبیل پرسش‌ها می‌تواند برای همه یا برخی از دانشجویان جایگزین تکالیف درس گردد؛ مشروط به آنکه تعداد آنها از ۵۰ درصد تکالیف مقرر درس تجاوز نکند.

۴. منابع آموزشی

۵. مجموعه مقالات منتشر شده مرتبط با راهبردهای آموزش جغرافیا، فصلنامه رشد آموزش جغرافیا، دفتر انتشارات کمک آموزشی، سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی
- در این درس استفاده از منبع مکتوب الزامی است. استفاده از منابع مکتوب منتشر نشده پس از داوری و تایید شورای گروه آموزشی برای مدت مقرر در همان رشته بلامانع است.
- منابعی که تا پایان سال ۱۳۹۸ برای استفاده در این درس پیشنهاد می‌شود، عبارتند از:

جویس، ب؛ کالهن، ا. و هاپکینز، د. (۱۳۹۱): الگوهای یادگیری: ابزارهایی برای تدریس، ترجمه محمود مهرمحمدی و لطفعلی عابدی. تهران: سمت.

فنسترمیچر، گ. و سولتیس، ج. (۱۳۹۰): رویکردهای تدریس. تهران: مهریستا.
منبع تکمیلی:

تابر، ر. ت. (۱۳۷۹): الفبای مدیریت کلاس درس: راهبردهایی برای آموزش اثربخش، ترجمه محمدرضا سرکارآرانی، تهران: مدرسه.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس راهبردهای آموزش در قالب یک آزمون مکتوب پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان یادگیری‌ها و تجارب خود از کار عملی، مطالعه منابع و مشارکت در مباحث کلاس درس را بر اساس پرسش‌های آموزشی، ارائه می‌کنند.

ارزشیابی ضمن نیمسال: ارزشیابی ضمن نیمسال از سویی تمام فعالیت‌های بخش عملی درس را شامل می‌شود و از سویی دیگر برای اطمینان از پیشرفت مناسب یادگیری بر اساس زمان‌بندی اعلام شده انجام می‌گیرد و دستاورد هر دو قسمت جهت ارزشیابی نهایی بکارگرفته می‌شود.

ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی انجام تکالیف کلاس درس و مشارکت در مباحث با هم لحاظ می‌شود. آموزشگر در مواردی که مصلحت بداند، اجازه می‌دهد تا دانشجویان بر اساس بازخوردهای او به کار پژوهشی به اصلاح آن اقدام کنند. سهم هر یک از موارد ارزشیابی به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- پاسخگویی به تکالیف و شرکت فعال در کلاس: ۳۰ درصد امتیاز

- آزمون ضمن نیمسال: ۴۰ درصد امتیاز

- آزمون پایانی: ۳۰ درصد امتیاز

سایر نکات:

مواردی که توجه به آن در این درس مهم است:

📌 آمادگی مدام برای گفتگوهای کلاس.

📌 مشارکت جدی و موثر در مباحث کلاس.

📌 رعایت نظم حضور و حساسیت به زمان درس.

📌 رعایت اخلاق پژوهش در انجام تکالیف و در فعالیت عملی.

📌 مطالعه منابع تکمیلی معرفی شده توسط آموزشگر و سایر منابع مفید.

📌 ظرافت و زیبایی ظاهری تکالیفی که به صورت مکتوب به آموزشگر تحویل می‌شود.

سرفصل درس « طراحی آموزشی جغرافیا »

۱. معرفی درس و منطق آن

معلمان جغرافیا باید بتوانند در راستای اهداف نظام آموزشی فرصت های یادگیری نظام‌مندی را طراحی کنند که تفاوت های فردی، علایق و روش های یادگیری دانش آموزان، و نیز تأثیرات بافت و زمینه اجتماعی بر یادگیری را مد نظر قرار داده و بتوانند موفقیت یادگیرندگان را تضمین نمایند. این امر مستلزم آن است که معلمان طراحی آموزشی را به عنوان یک رویکرد سیستمی بشناسند و بتوانند فرآیند آن را از مرحله شناسایی مسئله تا ارزیابی در یک موقعیت های واقعی تجربه نمایند. در چنین شرایطی معلمان به جای اجرای طرح های از پیش تعیین شده، خود به خلق موقعیتهای یادگیری دستخواهند زد و طرحهای اثربخشی را برای پاسخ به نیاز یادگیرندگان در موقعیت های منحصر بفرد تولید خواهند نمود.

نام درس: طراحی آموزشی				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: مؤلفه های طراحی آموزشی را به صورت نظام مند برای شناسایی، تحلیل، تصمیم گیری، و ارزیابی حل مسئله یادگیری در آموزش جغرافیا مورد استفاده قرار می دهد.				نوع درس: نظری- عملی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۴۸ ساعت پیشنهاد: برنامه ریزی درسی در آموزش جغرافیا
				شایستگی اساسی: &1-2 &pk&pk&ck ۳-۴&۳-۲& ۳-۱&۲-۲
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
مسئله تبیین شده است، و اطلاعات جمع آوری شده از طریق نیاز سنجی و تحلیل آن از تبیین مسئله پشتیبانی نموده و نشان می دهد که چگونه موقعیت ها و نیاز های متفاوت یادگیرندگان را مورد توجه قرار داده است.	مسئله تبیین شده است، و اطلاعات جمع آوری شده از طریق نیاز سنجی و تحلیل آن از تبیین مسئله پشتیبانی می کند.	مسئله تبیین شده است، اما اطلاعات جمع آوری شده از طریق نیاز سنجی و تحلیل آن از تبیین مسئله پشتیبانی نمی کند.	تبیین مساله	
فرایند طراحی آموزشی را در تمامی مراحل به صورت نظام مند عملیاتی شده و مسئله / مشکل، روش نیاز سنجی، اهداف آماج، محتوا و تکالیف یادگیری با توجه به تفاوت های فردی از یکدیگر پشتیبانی می نمایند.	فرایند شناسایی و تبیین مسئله / مشکل را تا تعیین تکالیف یادگیری عملیاتی نموده و میان مراحل و مؤلفه های طراحی ارتباط نظام مندی وجود دارد.	فرایند شناسایی و تبیین مسئله / مشکل را تا تعیین تکالیف یادگیری عملیاتی نموده اما میان مراحل مختلف طراحی ارتباط نظام مندی وجود ندارد.	طراحی	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات طراحی آموزشی

تعریف ضرورت و منطق طراحی آموزشی
مراحل طراحی آموزشی (تحلیل، تصمیم‌گیری، راهبرد، ارزشیابی)
گستره طراحی آموزشی
ارتباط تکنولوژی آموزشی با طراحی آموزشی
ارتباط نظریه‌های آموزش / یادگیری با طراحی آموزشی

تکالیف یادگیری:

مطالعه حداقل سه منبع علمی - پژوهشی در زمینه مباحث مطرح شده، تلخیص در قالب مقاله کوتاه و ارائه در کلاس.

فصل دوم: فرایند طراحی آموزشی (تحلیل)

تعریف مسئله / مشکل
شناسایی و تجزیه و تحلیل منبع مسئله / مشکل
تجزیه و تحلیل نیازها
روشهای نیازسنجی (الگوی ساندرز، الگوی هوتون، الگوی هناس)
تحلیل نیازهای مربوط به یادگیرندگان
تحلیل نیازهای مربوط به موقعیت
تعیین راه‌حل‌های ممکن

تکالیف یادگیری:

با بکارگیری یکی از روشهای نیازسنجی، نیازهای یکی از گروه‌ها (معلمان، دانش‌آموزان، کارکنان، اولیاء) را شناسایی و با تحلیل آن راه‌حل‌هایی برای مشکل / مسئله ارائه دهد.

فصل سوم: فرایند طراحی آموزشی (تصمیم‌گیری)

تدوین اهداف آماج
بازنگری در اهداف و تعیین اولویت دست‌یابی به اهداف آماج
مقایسه تحلیل نیازها و اهداف آماج
تبدیل اهداف آماج به اهداف و پیامدهای یادگیری
اهداف آموزشی
محتوای آموزشی
تکالیف یادگیری

تکالیف عملکردی:

- با استفاده از گزارش تکلیف عملکردی فصل دوم (تحلیل نیازها و تعیین راه‌حل مشکل یا مساله) اهداف آماج را اولویت‌بندی نموده و آنها را به پیامدهای یادگیری تبدیل نماید.
- با توجه به اهداف آموزشی تدوین شده، محتوای اصلی و تکمیلی و تکالیف یادگیری با توجه را با توجه به انواع سبک‌های یادگیری تعیین نماید.

فصل چهارم: فرایند طراحی آموزشی (راهبرد)

بهره گیری از راهبرد در طراحی آموزشی

الف) راهبردهای طراحی آموزشی بر اساس نوع محتوا

طراحی آموزشی (۱) به خاطر سپردن اطلاعات (طراحی/ تعیین رسانه/ نوشتن تمرین و پرسش/ ارزشیابی تکوینی/ تعیین طرح مدیریت آموزشی)

طراحی آموزشی (۲) به کارگیری مهارت طبقه بندی مفاهیم (طراحی/ تعیین رسانه/ نوشتن تمرین و پرسش/ ارزشیابی تکوینی/ تعیین طرح مدیریت آموزشی)

طراحی آموزشی (۳) به کارگیری مهارت روش کار (طراحی/ تعیین رسانه/ نوشتن تمرین و پرسش/ ارزشیابی تکوینی/ تعیین طرح مدیریت آموزشی)

طراحی آموزشی (۴) به کارگیری مهارت اصل (طراحی/ تعیین رسانه/ نوشتن تمرین و پرسش/ ارزشیابی تکوینی/ تعیین طرح مدیریت آموزشی)

طراحی آموزشی (۵) درک ارتباط مفهومی (طراحی/ تعیین رسانه/ نوشتن تمرین و پرسش/ ارزشیابی تکوینی/ تعیین طرح مدیریت آموزشی)

طراحی آموزشی (۶) درک ارتباط علت و معلولی (طراحی/ تعیین رسانه/ نوشتن تمرین و پرسش/ ارزشیابی تکوینی/ تعیین طرح مدیریت آموزشی)

طراحی آموزشی (۷) مهارتهای تفکر برتر (طراحی/ تعیین رسانه/ نوشتن تمرین و پرسش/ ارزشیابی تکوینی/ تعیین طرح مدیریت آموزشی)

ب) راهبردهای طراحی آموزشی بر اساس نیازهای یادگیرندگان

۱) ویژه دانش آموزان فراگیر

۲) ویژه دانش آموزان تیزهوش

۳) ویژه دانش آموزان با مشکلات عاطفی شدید

ج) راهبردهای طراحی آموزشی بر اساس موقعیت

۱) ویژه کلاسهای چند پایه

۲) ویژه مسائل بومی خاص

تکالیف عملکردی:

دو طرح آموزشی مبتنی بر یکی از راهبردها (محتوا، نیازهای یادگیرندگان و موقعیت) و با در نظر گرفتن مراحل طراحی آموزشی، تهیه نماید.

فصل پنجم: فرایند طراحی آموزشی (ارزشیابی)

منطق ارزشیابی طرح آموزشی (چرا؟ چه موقع؟ به منظور چه هدفی؟ چگونه)

بازنگری توسط متخصص

ارزشیابی تکوینی

ارزشیابی نهایی

ارزشیابی از طرح آموزشی

تکالیف عملکردی

تهیه ملاک ها و سطوح کیفیت طرحهای آموزشی و روش بازنگری طرحهای آموزشی فصل چهارم
ارزیابی نقاط ضعف و قوت طرحهای تهیه شده در کلاس و ارائه بازخورد برای اصلاح آن.

فصل ششم: طراحی تعاملی پیام

تعامل در آموزش

نظامهای تعامل متکی بر انسان

نظامهای تعامل متکی بر چاپ

نظامهای تعامل متکی بر وسایل دیداری - شنیداری

نظامهای تعامل متکی بر رایانه

تکالیف یادگیری:

یک نمونه از گزارش مشاهدات کارورزی را بازنگری کند و آن را بر اساس نظامهای تعامل تحلیل نماید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

روش مطالعه غیر مستقیم در قالب مطالعه موقعیت و تحلیل نقاد برای شناسایی و تبیین مسئله، تعیین نیاز یادگیرندگان و موقعیت یادگیری، روش مستقیم در مرور منابع علمی در زمینه نظریه های یادگیری، مدل های نیاز سنجی، و مدل های طراحی آموزشی برای طراحی و حل مسئله شناسایی شده است. برای طراحی، تولید و ارزیابی یک نمونه طراحی آموزشی از روش حل مسئله استفاده می شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

لشین، پولاک و رایگلوث (۱۳۹۰). راهبردها و فنون طراحی آموزشی. ترجمه هاشم فردانش، انتشارات سمت گانیه، بریگز و ویگر (۱۳۹۱). اصول طراحی آموزشی، ترجمه خدیجه علی آبادی، نشر دانا

منابع فرعی:

طراحی نظامهای آموزشی، نویسنده: رمی زفسکی، ترجمه هاشم فردانش، انتشارات سمت
مقاله: شناسایی الگوی طراحی آموزشی مطلوب برای آموزش های صنعتی، نویسندگان: هاشم فردانش و مرتضی کرمی.
نشریه مطالعات برنامه درسی. سال ۱۳۸۷، شماره ۸

i.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری ۵ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری و فعالیت های عملکردی پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت های گروهی ۵ نمره
کارتولیدی: مجموعه تکالیف عملکردی فردی و گروهی ۱۰ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «طراحی واحد یادگیری در آموزش جغرافیا»

۱. معرفی درس و منطق آن

معلمان باید بتوانند در راستای اهداف نظام آموزشی فرصت‌های یادگیری نظام‌مندی را طراحی کنند که تفاوت‌های فردی، علایق و روش‌های یادگیری دانش‌آموزان، و نیز تأثیرات بافت و زمینه اجتماعی بر یادگیری را مد نظر قرار داده و بتوانند موفقیت یادگیرندگان را تضمین نمایند. این امر مستلزم آن است که معلمان طراحی آموزشی را به عنوان یک رویکرد سیستمی بشناسند و بتوانند فرآیند آن را از مرحله شناسای مسئله تا ارزیابی در یک موقعیت‌های واقعی تجربه نمایند. در چنین شرایطی معلمان بجای اجرای طرح‌های از پیش تعیین شده، خود به خلق موقعیت دست خواهند زد و طرح‌های اثربخشی را برای پاسخ به نیاز یادگیرندگان در موقعیت‌های منحصر بفرد تولید خواهند کرد.

نام درس: طراحی واحد یادگیری در جغرافیا				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: عملی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: طراحی آموزشی در آموزش جغرافیا
				شایستگی اساسی: <u>کد</u> <i>pck&pk&ck</i> <u>۳-۱ & ۲-۲ & ۱-۲</u> <u>۳-۴&۳-۲ &</u>
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
در تبیین چیستی، چرایی و چگونگی تبیین شده در منطق واحد یادگیری به وضوح برای اهداف و محتوای واحد یادگیری تعیین تکلیف نموده است.	در تبیین چیستی، چرایی و چگونگی منطق واحد یادگیری ارتباط میان اهداف و محتوای واحد یادگیری مشخص شده است.	در تبیین چیستی، چرایی و چگونگی منطق واحد یادگیری ارتباط آن‌ها را با یکدیگر برای مشخص نمودن ماهیت اهداف و محتوای واحد یادگیری تعیین تکلیف نکرده است.	منطق و اهداف محتوا	و
واحد یادگیری طراحی شده شامل کلیه مؤلفه‌ها است و عناصر دارای انسجام و هماهنگی است به گونه‌ای که منطق واحد یادگیری در هر یک از عناصر انعکاس یافته است.	واحد یادگیری طراحی شده شامل کلیه مؤلفه‌ها است و عناصر دارای انسجام و هماهنگی است.	واحد یادگیری طراحی شده شامل کلیه مؤلفه‌ها است اما عناصر آن به صورت نظام مند و هماهنگ از یکدیگر پشتیبانی نمی‌کند.	طراحی	
گزارش اجرای و ارزیابی واحد یادگیری منعکس کننده نقاط قوت و ضعف واحد یادگیری است و پیشنهادات منجر به ایجاد انسجام و تأثیر گذاری بیشتر بر نتایج یادگیری دانش‌آموزان است.	گزارش اجرای و ارزیابی واحد یادگیری منعکس کننده نقاط قوت و ضعف واحد یادگیری است و پیشنهادات منجر به ایجاد انسجام و بیشتر واحد یادگیری شده است.	گزارش اجرای و ارزیابی واحد یادگیری منعکس کننده برخی از نقاط قوت و ضعف برجسته واحد یادگیری است و پیشنهادات منجر به اصلاح/ بهبود واحد یادگیری نمی‌شود.	نقد و ارزیابی	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات طراحی واحد یادگیری

رویکرد برنامه درسی جغرافیا و ارتباط آن ساختار واحد یادگیری

ارتباط واحد های یادگیری در ساختار یک موضوع درس

ارتباط ساختار/مدل و عناصر واحد یادگیری

منطق واحد یادگیری (چرایی)

اهداف/ پیامد های یادگیری (چیستی)

وسعت و توالی واحد یادگیری

فرصت های یادگیری (چگونگی)

تکلیف یادگیری:

چند نمونه واحد های یادگیری را از منظر منطق واحد یادگیری و ارتباط اجزاء آن را با یکدیگر با توجه به منطق آن بررسی و

تحلیل و نقش آن را در هماهنگی عناصر واحد یادگیری گزارش نماید.

تکلیف عملکردی:

برای یک واحد یادگیری جغرافیا متن منطق آن را با توجه به چیستی، چرایی و چگونگی تدوین نماید.

فصل دوم: استانداردهای محتوا و سازماندهی آن

ایده کلیدی

مفاهیم اساسی

ترسیم نقشه مفهومی

حقایق و اطلاعات جزئی

مهارت های اساسی

ترسیم نمودار مهارت ها

ارتباط نقشه مفهومی، نمودار مهارت ها و حقایق و اطلاعات جزئی با پیامد ها

تعیین سطح توانایی دانش آموزان

بازتعریف پیامد های یادگیری

تکلیف عملکردی:

با تحلیل استاندارد های محتوا/ اهداف در برنامه درسی برای آموزش جغرافیا یک ایده کلیدی مفاهیم/ مهارت اساسی مرتبط با

آن در برنامه درسی یکی از موضوعات درسی نقشه مفهومی/ نمودار مهارت ها را ترسیم و ارتباط حقایق و اطلاعات جزئی را با

آن به نمایش بگذارد.

فصل سوم: سازمان دهنده ها

طبقه بندی پیامد های یادگیری

سازمان دهنده مرکزی/ پایه

وابسته به دنیا

وابسته به مفهوم

وابسته به کاوشگری

وابسته به یادگیری
وابسته به کاربرد ها
سازمان دهنده آموزشی (ایده کلیدی)
معیار ها (انعطاف، قابلیت، تناسب)
شناسایی عنوان ها

تکلیف عملکردی:

با توجه به نقشه مفهومی / نمودار مهارت ها روش سازمان دهنده را برای تولید واحد یادگیری مشخص و آن را تبیین نماید.

فصل چهارم: فرصت های یادگیری

انتخاب راهبرد آموزشی اصلی / کلی
انتظارات عملکردی
پرسش های اساسی
بافت و زمینه فرهنگی / اجتماعی
دانش و تجربیات پیشین
برانگیختن
سبک های یادگیری
مهارت های فراشناخت
تکالیف یادگیری
نظم منطقی فرصت های یادگیری

تکلیف عملکردی:

با توجه به سازمان دهنده های مشخص شده فرصت های یادگیری را با در نظر گرفتن انتظارات عملکردی، سبک های یادگیری، مهارت های فراشناختی و... طراحی و تولید نماید.

فصل پنجم: ارزشیابی

پیامد های یادگیری و ملاک های سنجش
راهبرد های سنجش
رسمی
غیر رسمی

خود ارزیابی

ارزشیابی توسط همسالان

ارزشیابی توسط معلم

ارزشیابی از واحد یادگیری

چگونه یادگیری را بهبود دهیم؟

تکلیف عملکردی:

1. پیامد های یادگیری واحد یادگیری طراحی شده را در قالب راهبرد های رسمی و غیر رسمی تدوین نماید.
2. واحد یادگیری طراحی شده را در یک موقعیت آموزشی اجرا و نتایج ارزشیابی از عملکرد یادگیرندگان را برای اصلاح / ارتقاء واحد یادگیری مورد استفاده قرار دهد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

از روش مستقیم برای مطالعه و تحلیل برنامه درسی و سایر منابع علمی برای طراحی واحد یادگیری، و از روش حل مسئله برای طراحی، تولید و ارزیابی یک نمونه واحد یادگیری می شود.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:-

منبع فرعی: مجموعه مقالات منتشر شده مرتبط با واحد یادگیری در آموزش جغرافیا، فصلنامه رشد آموزش جغرافیا، دفتر انتشارات کمک آموزشی، سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری ....

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری و فعالیت های عملکردی پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت- های گروهی ۶ نمره

کارتولیدی: مجموعه تکالیف عملکردی فردی و گروهی ۱۴ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «آزمون‌های تحصیلی و آزمون‌سازی در آموزش جغرافیا»

۱. معرفی درس و منطق آن

سنجش در برنامه درسی فعالیتی مستمر و برنامه ریزی شده است که نتایج آن، نه تنها انعکاس دهند سطح توانایی های کسب شده از سوی دانش آموزان است بلکه، باید بتواند اطلاعات لازم را برای ارزیابی برنامه درسی جغرافیا، فرصت های یادگیری و قضاوت حرفه‌ای از سوی معلم تدارک ببیند. توانایی دانشجویان در تهیه طرح سنجش متناسب با اهداف یادگیری و سطوح آن، شیوه تهیه انواع آزمون و بررسی پایایی و اعتبار آن، و نحوه استفاده از آزمون های هنجار شده به آنان کمک می نماید تا متناسب با اهداف برنامه درسی جغرافیا، موقعیت آموزشی و ویژگی یادگیرندگان از انواع آزمون ها برای ارزیابی سطح توانایی های کسب شده از سوی دانش آموزان استفاده نموده و برای ارتقاء آن برنامه ریزی نمایند.

نام درس: آزمون‌های تحصیلی و آزمون‌سازی در آموزش جغرافیا				مشخصات درس
<p>اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>برای یک موضوع درسی جدول دویعدی را بر اساس اهداف/ محتوا ی یک درس جغرافیا تدوین نموده و متناسب با ظرفیت های موضوع درسی از انواع آزمون ها برای سنجش عملکرد دانش آموزان در سطوح مختلف استفاده نماید.</p> <p>یافته های پژوهشی/ آزمون های اجرا شده را به جهت پایایی و روایی بررسی و میزان اعتبار یافته ها را با توجه به روش های بکارگرفته شده گزارش کند.</p>				<p>نوع درس: نظری- عملی</p> <p>تعداد واحد: ۲</p> <p>زمان درس: ۴۸ ساعت</p> <p>پیشنیاز:-</p>
				<p>شایستگی اساسی:</p> <p><i>pck&ck</i> کد ۱-۱&۱-۲</p> <p><u>۱&۱-۳-۳&۳-۴&۳</u></p>
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
<p>در جدول دو بعدی تهیه شده سطوح اهداف/ انواع محتوا مورد توجه قرار گرفته اما رابطه نوع آزمون/ سئوالات با سطوح اهداف/ انواع محتوا در نظر گرفته شده است و آزمون/سئوالات با توجه به ماهیت هدف/ محتوا از تنوع برخوردار است و امکان پاسخ به تفاوت های فردی را فراهم می کند.</p>	<p>در جدول دو بعدی تهیه شده سطوح اهداف/ انواع محتوا مورد توجه قرار گرفته اما رابطه نوع آزمون/ سئوالات با سطوح اهداف/ انواع محتوا در نظر گرفته شده است و در این رابطه ماهیت هدف/ محتوا مورد توجه قرار گرفته است.</p>	<p>در جدول دو بعدی تهیه شده سطوح اهداف/ انواع محتوا مورد توجه قرار گرفته اما رابطه نوع آزمون/ سئوالات با سطوح اهداف/ انواع محتوا در نظر گرفته نشده است.</p>	<p>دو جدول بعدی</p>	
<p>در تجزیه و تحلیل گزارش های پژوهشی پایایی و روایی آزمون های مورد استفاده را با توجه به</p>	<p>در تجزیه و تحلیل گزارش های پژوهشی پایایی و روایی آزمون ها را با یکدیگر</p>	<p>در تجزیه و تحلیل گزارش های پژوهشی پایایی و روایی آزمون ها را با</p>	<p>تجزیه و تحلیل آزمون</p>	

نتایج پژوهش گزارش نموده و پیشنهادات اصلاحی برای استفاده از آزمون ها یا بالا بردن میزان پایایی و روایی را نیز ارائه نموده است.	مقایسه نموده و ارتباط آن را با نتایج پژوهش گزارش کرده است	یکدیگر مقایسه نموده اما ارتباط آن را با نتایج پژوهش گزارش نکرده است	
طراحی آزمون عملکردی با رعایت ویژگی ها صورت گرفته است و برای تفسیر نتایج ملاک ها و سطوح عملکرد را به صورت واضح تبیین نموده و تفسیر نتایج نشان دهنده لحاظ نمودن تفاوت های فردی در سطح بندی عملکرد دانش آموزان است.	طراحی آزمون عملکردی با رعایت ویژگی ها صورت گرفته است و در تفسیر نتایج ملاک ها و سطوح عملکرد را به صورت واضح تبیین و نتایج را بر اساس آن تفسیر نموده است.	طراحی آزمون عملکردی با رعایت ویژگی ها صورت گرفته است اما برای تفسیر نتایج نتوانسته است ملاک ها و سطوح عملکرد را به صورت واضح تبیین و نتایج را بر اساس آن تفسیر نماید.	آزمون عملکردی

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: دسته بندی آزمون ها

مفاهیم پایه

انواع آزمون ها از نظر:

ساخت (استاندارد – معلم ساخته)

اجرا (فردی – گروهی)، زمان اجرا (تشخیصی، تکوینی و پایانی یا دسته بندی: قبل، ابتدا، حین و پایان تدریس)

کاربرد (پیشرفت تحصیلی، استعداد، هوش، شخصیت، رغبت و ...)، هدف (سرعت- قدرت)

پوشش اهداف (طبقه بندی اهداف)

تصحیح (عینی – ذهنی)

وابستگی به فرهنگ (وابسته و ناوابسته)

فعالیت آزمودنی (شفاهی، مداد-کاغذی، عملی)

تکالیف یادگیری:

چند مقاله علمی پژوهشی در خصوص انواع آزمون ها را مطالعه و نقاط قوت و ضعف هر یک را در قالب یک مقاله کوتاه به همراه نقد و نظر شخصی ارائه نماید.

فصل دوم: طرح ریزی آزمون

بودجه بندی محتوای آموزشی:

برپایه اهداف

سرفصل ها

ساخت جدول دو بعدی اهداف و سئوالات/ آزمون ها

ساخت جدول دو بعدی سرفصل ها و سئوالات/ آزمون ها

تهیه جدول مشخصات/ صفات (ویژگی ها) برای سنجش نگرش ها

تکالیف عملکردی:

دو نمونه جدول بودجه بندی یکی بر اساس اهداف و دیگری بر اساس سرفصل ها را برای یک موضوع درسی تهیه و مشخص نماید از چه نوع آزمون هایی/سئوالاتی برای ارزشیابی اهداف و محتوا استفاده می کند. توصیه: کلاس بر روی موضوعات و درس های مختلف جدول دو بعدی را تهیه کنند.

فصل سوم: تجزیه و تحلیل آزمون ها

انواع اعتبار، انواع روایی

- محاسبه شاخص های مرکزی و پراکندگی
- بررسی سطح دشواری و تمیز پرشش ها و کل آزمون (برپایه نظریه کلاسیک $T=X-E$)
- محاسبه اعتبار آزمون
- محاسبه روایی آزمون
- ساخت بانک پرسش

تکالیف یادگیری:

نتایج چند گزارش های علمی در زمینه محاسبه شاخص های آماری، روش های محاسبه پایایی و روایی را مطالعه و با مقایسه روش های بکارگرفته شده در خصوص میزان اعتبار و پایایی آزمون های بکارگرفته شده و نتایج گزارش شده با استفاده از شواهد علمی اظهار نظر کند.

تکلیف عملکردی:

نتایج یک آزمون برگزار شده در سطح کلاس درس را از جهت روایی و پایایی نتایج مورد بررسی قرار داده و نتایج آن را به همراه پیشنهادات گزارش کند.

تهیه یک نمونه آزمون برای سنجش یادگیری دانش آموزان در یکی از مباحث درسی، اجرا بررسی میزان پایایی و اعتبار آن

فصل چهارم: روش ها و ابزار های جدید در سنجش

- آزمون کتبی عملکردی
- آزمون شناسایی
- آزمون موقعیت شبیه سازی شده
- نمونه کار
- فهرست وارسی
- مقیاس درجه بندی
- واقعه نگاری
- سنجش رفتار
- پوشه کار
- روش تعیین روایی و اعتبار روش ها/ ابزار های فوق

تکالیف یادگیری:

یک نمونه پوشه کار دانش آموزی را تحلیل و نقاط قوت و ضعف آن را شناسایی و با استفاده از روش های ارائه شده در منابع علمی پوشه کار را حاشیه نویسی و ارائه نماید.

بر اساس جدول دوبعدی تهیه شده در فصل دوم یک نمونه آزمون عملکردی طراحی، اجرا و نتایج آن را گزارش کند.

فصل ششم: آزمون های هنجار شده

مفهوم هنجار(نورم)

انواع نورم (ملی؛ محلی، سنی، کلاسی، درصدی، نمره تراز شده، نمره ۹ بخشی

انتخاب گروه، مراحل ساخت یک آزمون استاندارد هنجار شده

انواع نیمرخ ها، بایدها و نبایدهای استفاده از آزمون های هنجار شده.

آشنایی و به کار بستن یک یا چند ابزار هنجار شده: چون استعداد، هوش، خلاقیت، رغبت، مهارت های زبانی، ریاضی...

آشنایی با آزمون های زبان، ریاضی، علوم در سطح بین المللی

تکلیف یادگیری:

نتایج اجرای آزمون های هنجار شده در سطح ملی یا بین المللی را با مراجعه به مقالات ارائه شده در این زمینه مطالعه و یافته

های آن را همراه با اظهار نظر شخصی ارائه کند.

نمونه ای از آزمون های هنجار شده را بر روی یکی گروه از دانش آموزان اجرا و نتایج آن را تحلیل و گزارش کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

روش مطالعه مستقیم و فردی در مطالعه گزارش های پژوهشی و بررسی میزان اعتبار یافته های پژوهش / آزمون. از روش حل

مسئله برای طراحی، اجرا و تفسیر آزمون عملکردی و از پروژه برای تولید جدول دوبعدی استفاده می شود.

۴. منابع آموزشی

سنجش فرآیند و فرآورده یادگیری، روش های قدیم و جدید، علی اکبر سیف، ۱۳۸۹، نشر دوران.

اندازه گیری، سنجش و ارزشیابی آموزشی، علی اکبر سیف، ۱۳۸۵، نشر دوران.

مجموعه مقالات منتشر شده مرتبط با آزمون سازی در آموزش جغرافیا، فصلنامه رشد آموزش جغرافیا، دفتر انتشارات کمک

آموزشی، سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری ۵ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری و فعالیت های عملکردی پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت های

گروهی ۵ نمره

کارتولیدی: مجموعه تکالیف عملکردی فردی و گروهی ۱۰ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای

ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «تحلیل محتوای مواد آموزشی جغرافیا»

۱. معرفی درس و منطق آن

درک دانشجویان نسبت به ملاک هایی که کیفیت مواد آموزشی بر اساس آن مورد ارزیابی قرار می گیرد این امکان را فراهم می کند تا آنان نقاط قوت و کاستی های مواد آموزشی را شناسایی کنند و آن را با اقتضائات محیط یادگیری و نیاز دانش آموزان تطبیق دهند. کسب تجربه در زمینه تحلیل مواد آموزشی زمینه مشارکت در فرایند تولید مواد آموزشی را آینده افزایش می دهد و منجر به شکل گیری ظرفیت در سطح مدارس و مناطق آموزشی برای فاصله گرفتن از سیستم متمرکز فعلی در نظام آموزشی و رفتن به سمت کاهش تمرکز می شود..

نام درس: تحلیل محتوای مواد آموزشی آموزش جغرافیا			
<p>مشخصات درس</p> <p>نوع درس: نظری- عملی</p> <p>تعداد واحد: ۲</p> <p>زمان درس: ۴۸ ساعت</p> <p>پیشنیاز: برنامه ریزی درسی در آموزش جغرافیا نحوه تدریس:</p>			
<p>اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>با تحلیل ساختار برنامه درسی، میزان همخوانی/سازگاری مواد آموزشی تدوین شده با برنامه درسی را شناسایی و گزارش نماید.</p> <p>با استفاده از روش های کمی و کیفی تحلیل محتوا، مواد آموزشی را به جهت تبعیت از ملاک های در دو بعد ظاهری و سازماندهی محتوا مورد ارزیابی قرار دهد.</p>			
<p>شایستگی اساسی:</p> <p>سطح ۱-۳ & ۲-</p> <p>۳-۴ & ۳</p>			
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
<p>تحلیل برنامه درسی</p>	<p>میزان ارتباط میان ساختار برنامه درسی و مواد آموزشی را بدون تحلیل عناصر برنامه درسی و تأثیر آن در سازماندهی مواد آموزشی گزارش نموده است.</p>	<p>ارتباط میان ساختار برنامه درسی و مواد آموزشی را با تحلیل عناصر برنامه درسی و تأثیر آن در سازماندهی مواد آموزشی گزارش نموده است.</p>	<p>ارتباط میان ساختار برنامه درسی و مواد آموزشی را با توجه به سازگاری این عناصر با مواد آموزشی و نقش آن در یادگیری گزارش نموده است.</p>
<p>روش های تحلیل محتوا</p>	<p>صرفاً از روش های کمی برای تحلیل مواد آموزشی استفاده کرده و این تحلیل</p>	<p>از روش های کمی و کیفی برای تحلیل مواد آموزشی استفاده کرده و نشان داده</p>	<p>از روش های کمی و کیفی در تحلیل مواد آموزشی استفاده کرده و رابطه روش</p>

های تحلیل محتوا را با نوع محتوا و ملاک ها در هر یک از دو بعد مد نظر قرار داده است.	است که ارتباط روش و نوع محتوا را مش شناسد اما تحلیل خود برخی از ملاک ها در هر یک از دو بعد را متمرکز نموده است.	را بیشتر بر ویژگی های ظاهری مواد آموزشی متمرکز نموده است.		
تحلیل انجام شده نشان می دهد که از ملاک های تحلیل محتوا و تأثیر آن در سازماندهی مواد آموزشی بر اساس جهت گیری های برنامه درسی آگاه است	تحلیل انجام شده نشان می دهد که از ملاک های تحلیل محتوا و تأثیر آن در شکل دهی مواد آموزشی که از یادگیری عمیق پشتیبانی می کند آگاه است.	تحلیل انجام شده نشان می دهد که نسبت به ملاک های تحلیل محتوا و نقش آن در شکل دادن مواد آموزشی که تأثیر تعیین کننده ای بر یادگیری دارد آگاه نیست.	ملاک های تحلیل	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: ساختار برنامه درسی جغرافیا

- ۱- رویکرد برنامه درسی
- ۲- اهداف برنامه
- ۳- اصول حاکم بر انتخاب و سازماندهی محتوا
- ۴- روش های یاددهی - یادگیری
- ۵- روش های ارزش یابی
- ۶- مواد آموزشی در برنامه درسی

تکلیف یادگیری:

مطالعه منابع برنامه ریزی درسی (مقالات کتاب ها) و پژوهش های انجام شده در زمینه تحلیل محتوای کتاب های درسی و تهیه گزارشی از نقش مواد آموزشی / نقاط قوت و ضعف در یادگیری دانش آموزان دوره متوسطه اول و دوم. مطالعه مشارکت معلمان در طراحی و تدوین مواد آموزشی در سایر کشور ها.

تکلیف عملکردی:

ساختار برنامه درسی زیست شناسی را به جهت نقش هر یک از عناصر در سازماندهی مواد آموزشی بررسی و گزارش کند.

فصل دوم: روش های تحلیل محتوا

- مفاهیم، اصول و تکنیک های تحلیل محتوا
- روش های کمی در تحلیل محتوا

- مراحل روش تحلیل کمی
- اعتبار یافته ها
- روش های کیفی در تحلیل محتوا
- مراحل روش تحلیل کیفی
- اعتبار یافته ها

تکلیف یادگیری:

۱. مطالعه حداقل دو گزارش پژوهشی در زمینه تحلیل محتوای مواد آموزشی جغرافیا (کتاب، اطلس نقشه ها ، کره جغرافیایی ، فیلم، مقاله نرم افزار و...) و نحوه استفاده از روش های کمی و کیفی در تحلیل مطالعه و نظر خود را در مورد یافته های هر یک از این دو روش در شناسایی نقاط قوت و ضعف محتوا به همراه پیشنهادات ارائه کند.
۲. با

تکلیف عملکردی:

یک نمونه از مواد آموزشی مربوط به جغرافیا را انتخاب و با استفاده از روش های کمی و کیفی آن را تحلیل و یافته ها را گزارش نماید.

فصل سوم: تحلیل محتوای مواد آموزشی

تحلیل یکی از موضوعات درسی جغرافیا در دو بعد ظاهری و سازماندهی محتوا.

- مقوله های مورد بررسی در بعد ظاهری:
  - صفحه آرایی
  - قلم و فونت
  - تصاویر گرافیکی و پویا نمایی
  - جداول و نمودار ها
  - ویژگی های فنی

- مقوله های مورد بررسی در بعد سازماندهی محتوا:
  - توالی
  - اعتبار
  - تعادل
  - پوشش اهداف
  - فرصت ها و تکالیف یادگیری
  - راهبرد های آموزش
  - راهبرد های ارزشیابی

تکلیف عملکردی:

دانشجو می تواند یکی از دروس جغرافیا را انتخاب کند و در مرحله اول ارتباط مواد آموزشی با عناصر برنامه درسی و چگونگی تحقق آن را مورد بررسی قرار دهد. در مرحله دوم نیز هر یک از مواد آموزشی را بر اساس ملاک ها در هر یک از دو بعد سازماندهی محتوا و ویژگی های ظاهری مورد بررسی قرار می دهد. تحلیل های انجام شده به جهت استفاده از روش های کمی و کیفی و ملاک های هر یک از دو روش به صورت گروهی مورد نقد و بررسی قرار می گیرد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

مطالعه فردی و تهیه خلاصه نظام مند از منابع علمی در زمینه روش های تحلیل محتوا/ روش های بکارگرفته شده در پژوهش های تحلیل محتوا و ارائه آن در سمینار های کلاسی یا در سطح واحد آموزشی. استفاده از شیوه مشارکتی در ارزیابی فعالیت های فردی و گروهی بر اساس ملاک های تحلیل محتوا. شرکت در سمینار هایی که در محیط آموزشی/ مراکز علمی و اظهار نظر در مورد گزارش های ارائه شده.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

کوروش فتحی و اجارگاه، (۱۳۸۸). اصول و مبانی برنامه ریزی درسی، ..... هولستی، ال-آر (۱۳۸۰). تحلیل محتوا در علوم اجتماعی و اسانی. ترجمه نادر سالار زاده امیر. انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی. تهران چاپ دوم.

منابع فرعی:

نوریان، محمد (۱۳۸۱). راهنمای عمل تحلیل محتوای رسانه های آموزشی. انتشارات آموزش امیر. چاپ اول.
-مجموعه مقالات منتشر شده مرتبط با مواد آموزشی در آموزش جغرافیا، فصلنامه رشد آموزش جغرافیا، دفتر انتشارات کمک آموزشی، سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی
-مقالات فصل نامه برنامه درسی و نوآوری های آموزشی در زمینه تحلیل محتوای برنامه های درسی و کتاب های درسی / مواد آموزشی.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۵ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۵ نمره
ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۱۰ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش جغرافیا ۱»

۱. معرفی درس و منطق آن

زندگی بشر در عصر کنونی به گونه‌ای با فناوری اطلاعات و ارتباطات عجین شده است، که برخورداری از ابعاد گوناگونی از سواد از جمله سواد اطلاعاتی، سواد رسانه ای، سواد رایانه، سواد فناوری، سواد دیجیتال، سواد اینترنتی، یک ضرورت در زندگی محسوب می‌گردد. ضرورت توجه به فناوری اطلاعات و ارتباطات موجب گردیده است که آموزش آن در آموزش‌های رسمی وارد گردد. لذا آشنایی و بهره‌مندی از این بعد سواد یکی از نیازهای دانش‌آموزان امروز و شهروندان فردا است. از این رو معلمان که وظیفه آماده سازی دانش‌آموزان را برای ورود به عرصه زندگی دارند، خود نیز باید ضمن برخورداری از شایستگی‌ها و سواد لازم در حوزه‌ی فناوری اطلاعات و ارتباطات، از این ظرفیت در آموزش‌های خود بهره گیرند و با تلفیق این فناوری در فرصت‌های یاددهی-یادگیری علاوه بر بهره‌گیری از افزایش و بهبود کارآیی آموزش، دانش‌آموزان را آموزش دهند که چگونه خود را برای استفاده صحیح از فرصت‌های پیش‌آمده بواسطه این فناوری در زندگی آماده کنند.

مشخصات درس	نام درس: کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات آموزش جغرافیا ۱
نوع درس: کارگاهی	اهداف / پیامدهای یادگیری: جدول شایستگی‌ها دانشجو معلمان در ۶ مولفه ۱- درک ICT در آموزش، ۲- برنامه درسی و ارزشیابی، ۳- پداگوژی، ۴- مهارت‌های فاوا، ۵- سازمان بندی و مدیریت و ۶- یادگیری حرفه ای معلم در سواد فناوری ^{۱۶} به شرح جدول زیر می‌باشد.
تعداد واحد: ۱ واحد	
زمان درس: ۴۸ ساعت	
پیشنیاز: مهارت های هفتگانه	

ملاک ها	سطح ۱ (سواد فناوری)	سطح ۲ (تعمیق دانش)	سطح ۳ (تولید دانش)
درک ICT در آموزش	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
	با آگاهی از سیاست‌های ملی، تعدادی راهکار و روش را برای حمایت فعالیت‌های کلاسی رشته خود از این سیاست‌ها، پیشنهاد نماید.	با آگاهی از سیاست‌های ملی؛ تعدادی راهکار و روش عملیاتی را برای تطابق و حمایت فعالیت‌های کلاسی رشته خود از سیاست‌های فوق، پیشنهاد نماید.	با آگاهی از سیاست‌های ملی، فهرستی از راهکارها و روش‌های عملیاتی ماهرانه را برای تطابق و حمایت فعالیت‌های کلاسی رشته خود از سیاست‌های فوق، پیشنهاد نماید.
مهارت‌های فاوا	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳

^{۱۶} سواد فناوری : استفاده از فاوا برای یادگیری کارآتر و موثرتر

<p>فعالیت‌های آموزشی طراحی شده مبتنی بر استفاده از نرم‌افزارها و سخت‌افزارهای کاربردی را در حضور گروه هم‌تا تشریح نموده و با کسب نظرات از ربابانه‌ی آن‌ها، طراحی خود را اصلاح نماید.</p>	<p>ضمن آگاهی از عملکرد و نحوه کار سخت‌افزارها و نرم‌افزارهای پایه، نرم‌افزارهای کاربردی تولیدی، مرورگرهای وب، نرم‌افزارهای ارتباطی، نرم‌افزارهای ارائه و برنامه‌های کاربردی مدیریت، سه فعالیت آموزشی مبتنی بر استفاده از آن‌ها را طراحی نماید.</p>	<p>عملکرد و نحوه کار تعدادی از سخت‌افزارها و نرم‌افزارهای پایه، نرم‌افزارهای کاربردی تولیدی، مرورگرهای وب، نرم‌افزارهای ارتباطی، نرم‌افزارهای ارائه و برنامه‌های کاربردی مدیریت را به هم‌تایان خود نمایش دهد.</p>	
دانش پایه			<p>برنامه درسی و ارزشیابی</p>
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	
<p>با آگاهی در مورد استانداردهای برنامه درسی رشته خود و راهبردهای استاندارد ارزشیابی، روش‌ها و راه‌های <u>گونگونگی</u> برای تلفیق فاوا در برنامه درسی رشته خود را ارائه نماید</p>	<p>با آگاهی در مورد استانداردهای برنامه درسی رشته خود و راهبردهای استاندارد ارزشیابی، <u>پنج روش</u> برای تلفیق فاوا در برنامه درسی رشته خود را ارائه نماید</p>	<p>با آگاهی در مورد استانداردهای برنامه درسی رشته خود و راهبردهای استاندارد ارزشیابی، <u>سه روش</u> برای تلفیق فاوا در برنامه درسی رشته خود را ارائه نماید</p>	
تلفیق فناوری			<p>پداگوژی</p>
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	
<p>با آگاهی در مورد اینکه کجا، باچه کسانی، چه زمانی (چه زمانی نه) و چگونه می‌تواند فاوا را برای فعالیت‌های کلاسی و ارائه‌های خود بکار گیرد، <u>فهرستی</u> از این موارد را در موقعیت‌های یادگیری خاص تهیه نماید.</p>	<p>با آگاهی در مورد اینکه کجا، باچه کسانی، چه زمانی (چه زمانی نه) و چگونه می‌تواند فاوا را برای فعالیت‌های کلاسی و ارائه‌های خود بکار گیرد، حداقل ۵ مورد از این موارد را در موقعیت‌های یادگیری خاص پیشنهاد نماید.</p>	<p>با آگاهی در مورد اینکه کجا، باچه کسانی، چه زمانی (چه زمانی نه) و چگونه می‌تواند فاوا را برای فعالیت‌های کلاسی و ارائه‌های خود بکار گیرد، حداقل سه مورد از این موارد را در موقعیت‌های یادگیری خاص پیشنهاد نماید.</p>	
کلاس استاندارد			<p>سازمان بندی و مدیریت</p>
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	
<p>با استفاده از فاوا چندین فعالیت را به صورت <u>فردی</u> به گونه‌ای سازمان بندی نماید که همه دانش‌آموزان به طور عادلانه به تجهیزات فراهم شده دسترسی داشته باشند.</p>	<p>با استفاده از فاوا یک فعالیت را <u>گروه‌های کوچک کلاسی</u> به گونه‌ای سازمان بندی نماید که همه دانش‌آموزان به طور عادلانه به تجهیزات فراهم شده دسترسی داشته باشند.</p>	<p>با استفاده از فاوا یک فعالیت را برای <u>کل کلاس (کلاس در قالب یک گروه بزرگ)</u> به گونه‌ای سازمان بندی نماید که همه دانش‌آموزان به طور عادلانه به تجهیزات فراهم شده دسترسی داشته باشند.</p>	

سواد دیجیتال			یادگیری حرفه‌ای معلم
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	
با استفاده از مهارت‌های فناوریانه و دانش کافی، منابع وب مورد نیاز متعددی را برای بدست آوردن موضوعات درسی اضافی و دانش‌پداگوژیکی در جهت یادگیری حرفه‌ای خود شناسایی نموده و فهرستی از آن‌ها تهیه نماید و به گروه هم‌تا ارائه دهد.	با استفاده از مهارت‌های فناوریانه و دانش کافی، حداقل ده منبع وب مورد نیاز را برای بدست آوردن موضوعات درسی اضافی و دانش‌پداگوژیکی در جهت یادگیری حرفه‌ای خود شناسایی نموده و فهرستی از آن‌ها تهیه نماید.	با استفاده از مهارت‌های فناوریانه و دانش کافی، حداقل پنج منبع وب مورد نیاز را برای بدست آوردن موضوعات درسی اضافی و دانش‌پداگوژیکی در جهت یادگیری حرفه‌ای خود شناسایی نموده و فهرستی از آن‌ها تهیه نماید.	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: درک فاوا در آموزش

آگاهی از سیاست‌ها		
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱
با آگاهی از سیاست‌های ملی، فهرستی از راهکارها و روش‌های عملیاتی ماهرانه را برای تطابق و حمایت فعالیت‌های کلاسی رشته خود از سیاست‌های فوق، پیشنهاد نماید.	با آگاهی از سیاست‌های ملی، تعدادی راهکار و روش عملیاتی را برای تطابق و حمایت فعالیت‌های کلاسی رشته خود از سیاست‌های فوق، پیشنهاد نماید.	با آگاهی از سیاست‌های ملی، تعدادی راهکار و روش را برای حمایت فعالیت‌های کلاسی رشته خود از این سیاست‌ها، پیشنهاد نماید.
<p>همسوسازی فعالیت‌های کلاسی مبتنی با فاوا با سیاست‌های ملی نظام آموزشی^{۱۷}</p> <ul style="list-style-type: none"> سیاست‌های نظام آموزشی در مورد فاوا ویژگی‌های کلیدی فعالیت‌های کلاسی در رشته درسی مربوطه چگونگی بکارگیری ویژگی‌های فعالیت‌های کلاسی در جهت اجرای سیاست‌های ملی فاوا <p>تکالیف یادگیری و عملکردی دانشجو معلمان:</p> <ul style="list-style-type: none"> در مورد سیاست‌های ملی فاوا بحث نمایند در مورد شیوه‌های متداول فعالیت‌ها و تمرین‌های کلاسی رشته علمی بحث کلاسی داشته باشند. با جستجو در منابع مکتوب و اینترنتی ویژگی‌های فعالیت‌های کلاسی را که بتواند در عمل از سیاست‌های ملی حمایت کند، شناسایی نموده و به صورت دیجیتال در کلاس ارائه و آن‌ها را مورد تحلیل قرار دهد و فهرستی از این فعالیت‌ها را در رشته درسی خود ارائه نماید. 		

فصل ۲: مهارت‌های فاوا

شناختی
----

^{۱۷} به اسناد بالادستی مراجعه شود.

ابزارهای پایه		
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱
فعالیت‌های آموزشی طراحی شده مبتنی بر استفاده از نرم‌افزارها و سخت افزارهای کاربردی را در حضور گروه هم‌تلاش تشریح نموده و با کسب نظرات از زبان‌بانی آن‌ها، طراحی خود را اصلاح نماید.	ضمن آگاهی از عملکرد و نحوه کار سخت افزارها و نرم افزارهای پایه، نرم افزارهای کاربردی تولیدی، مرورگرهای وب، نرم افزارهای ارتباطی، نرم افزارهای ارائه و برنامه‌های کاربردی مدیریت، سه فعالیت آموزشی مبتنی بر استفاده از آن‌ها را طراحی نماید.	عملکرد و نحوه کار تعدادی از سخت افزارها و نرم افزارهای پایه، نرم افزارهای کاربردی تولیدی، مرورگرهای وب، نرم افزارهای ارتباطی، نرم افزارهای ارائه و برنامه‌های کاربردی مدیریت را به هم‌تلاشان خود نمایش دهد.

سخت‌افزارها و نرم‌افزارهای رایج

- معرفی سخت‌افزارهای متداول (تشریح و نمایش ضمن معرفی)
- معرفی پردازشگر لغات (تشریح و نمایش مانند: وارد کردن، ویرایش، قالب بندی و چاپ) و یادداشت‌برداری^{۱۸}
- معرفی نرم‌افزارهای ارائه و دیگر منابع دیجیتال.
- معرفی نرم‌افزارهای گرافیکی و ترسیمی و عملکرد اساسی آن‌ها (یک بسته نرم افزار ترسیم برای ایجاد یک نمایش ترسیمی ساده توسط مدرس در کلاس استفاده گردد).
- اینترنت و دنیای گسترده وب WWW، مرورگرها و URL و دسترسی به یک وب سایت
- موتورهای جستجو، کلید واژه‌های جستجوی و راهبردهای استفاده از آن‌ها و کلید واژه‌های جستجوی در رشته علمی
- ایمیل و مکاتبات الکترونیکی پایدار باز کردن حساب کاربری^{۱۹}
- ذخیره‌سازهای برخط و برون خط^{۲۰}

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- عملکرد اساسی انواع سخت افزارها از قبیل رایانه، لپ تاپ، پرینتر، اسکنر، و دستگاه‌های دستی را نمایش داده و در مورد آن‌ها بحث و گفتگو نمایند.
- وظایف اصلی پردازشگر کلمات در کلاس نمایش و توضیح داده شود.
- با استفاده از وان‌نوت از موارد مورد نیاز یادداشت‌برداری نماید.
- نمایش چگونگی بکارگیری پردازشگر کلمات در فرآیند آموزش بکار گرفته و نمایش داده شود.
- تولید سند متنی با استفاده از پردازشگر کلمات که در آن وظایف پردازشگر لغات را برای تولید یک سند نشان دهد.
- به انتخاب و با استفاده از منابع دیجیتال مربوط به رشته خود یک ارائه تهیه و در کلاس اجرا نمایند و بهبود آن توسط گروه هم‌تلاش مورد ارزیابی قرار گیرد.

¹⁸ Onenote

صندوق‌های پست الکترونیک برخط (مانند یاهو) و برون خط (آت‌لوک و تاندر برد)، آشنایی با توانایی‌ها و ابزارهای صندوق پست الکترونیک مانند، تعیین قلم و اندازه، راست، میان و چپ چین نمودن، امضاء، ایجاد زمینه، الصاق فایل، ایجاد گروه، مسدود کردن اِپِسم یا ایمیل‌های ناخواسته و... ذخیره نامه‌ها و الصاقیات در پوشه‌های صندوق پست الکترونیک.

20 Online and Offline

<ul style="list-style-type: none"> - یک نمایش ترسیمی ایجاد نموده و به اشتراک بگذارند. - با استفاده از یک مرورگر به یک سایت مردمی دسترسی یابند. - بکارگیری موتور جستجو را نمایش داده ، در مورد کلید واژه‌های یک جستجوی ساده بحث شود و یک نمونه جستجو انجام و نتایج نشان داده شود نمایش داده شود - با استفاده از کلید واژگان رشته خود برای موضوع مورد نظر وب سایت‌ها را جستجو نمایند و در مورد راهبردهای انتخاب کلید واژگان مورد استفاده با گروه بحث نمایند - چگونگی ایجاد و بکارگیری حساب کاربردی ایمیل نمایش داده و یک حساب کاربری ایمیل ایجاد و تعدادی پیغام های ایمیلی را به همتایان خود در کلاس ارسال نمایند. - سند متنی ایجاد شده در فعالیت قبلی را به صورت برخط و برون خط در ذخیره سازهای مربوطه ذخیره نماید.
<p style="text-align: center;">سخت افزارها، نرم افزارهای و سیستم عامل های آموزشی</p> <ul style="list-style-type: none"> • معرفی سخت افزارهای آموزشی و سخت افزارهای خاص رشته • معرفی نرم افزارهای آموزش، تمرین و تکلیف ، نمایش عملکرد مخصوص رشته درسی و تشریح اهداف در راستای کسب دانش توسط دانش آموزان از موضوعات درسی • معرفی چند نمونه سیستم عامل متن باز^{۲۱} آموزشی (در صورت وجود در رشته مورد نظر معرفی گردد)^{۲۲}
<p style="text-align: right;">تکالیف عملکردی و یادگیری</p> <p style="text-align: right;">دانشجو معلمان:</p> <ul style="list-style-type: none"> - کار با سخت افزارهای آموزشی و سخت افزارهای خاص رشته را نمایش دهند و در مورد قابلیت‌های آن در کلاس بحث نمایند. - از طریق جستجو در اینترنت سخت افزارهای آموزشی جدیدی را شناسایی و به کلاس معرفی نمایند. - بسته‌های متنوعی از نرم افزارهای آموزش، تمرین و تکلیف در رشته مربوطه را شناسایی و در کلاس معرفی و نحوه کار را نمایش دهند. - توضیح و بحث کلاسی در مورد چگونگی کاربرد نرم افزارها برای یک موضوع خاص دانشی توضیح داده شده و در کلاس بحث شود. - بسته‌های نرم افزاری رشته و تشریح چگونگی استفاده در جهت کسب دانش در رشته و موضوع خاص مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرند و مورد قضاوت قرار گیرند. - یک نمونه سیستم عامل آموزشی متنایب با رشته درس خود را در کلاس معرفی، نصب و ویژگی‌های آن نمایش داده شود.
<p style="text-align: center;">کاربرد نرم افزارهای آموزشی در برنامه درسی</p> <ul style="list-style-type: none"> • تعیین جایگاه بسته‌های نرم افزاری آموزشی و منابع مبتنی بر فاوا در برنامه درسی رشته، (ارزیابی صحت و قرار گیری آن‌ها مطابق با استانداردهای برنامه درسی و تطابق با نیازهای خاص و ویژه دانش آموزان)
<p style="text-align: right;">تکالیف عملکردی و یادگیری</p> <p style="text-align: right;">دانشجو معلمان :</p> <ul style="list-style-type: none"> - با جستجو در وب سایت‌ها و کاتالوگ‌ها، نرم افزارهای مناسب برای تهیه ^{۲۳}LO های رشته خود را شناسایی نموده - در مورد انطباق استانداردهای برنامه درسی با نرم افزارهای آموزشی رشته مورد نظر بحث نمایند.

21 Open source

به عنوان نمونه در آموزش ابتدایی : [Uberstudent](#) [Qimo 4 Kids](#) [.OLPC](#) [.UKnow4Kids](#) [.Edubuntu](#)

[Sugar](#) [Ubermix](#) [Debian-Edu](#) [Fedora Education Spin](#) [Guadalinux-Edu](#) [OpenSuse-Edu](#)

[DoudouLinux](#)

23 Learning Object

- بسته های نرم‌افزاری از نظر صحت مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرند.
- چگونگی ورود نرم‌افزارها و بسته‌های آموزش الکترونیکی در برنامه درسی را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند.
- معیارهای مناسبی برای تجزیه و تحلیل و ارزیابی نرم‌افزارهای آموزشی ارائه دهند.

فصل ۳: برنامه درسی و ارزشیابی

شایستگی

دانش پایه		
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱
با آگاهی در مورد استانداردهای برنامه درسی رشته درسی خود و راهبردهای استاندارد ارزشیابی، روش‌ها و راه‌های گوناگون و متنوعی برای تلفیق فاوا در برنامه درسی رشته خود را ارائه نماید	با آگاهی در مورد استانداردهای برنامه درسی رشته درسی خود و راهبردهای استاندارد ارزشیابی، پنج روش برای تلفیق فاوا در برنامه درسی رشته خود را ارائه نماید	با آگاهی در مورد استانداردهای برنامه درسی رشته درسی خود و راهبردهای استاندارد ارزشیابی، حداقل سه روش برای تلفیق فاوا در برنامه درسی رشته خود را ارائه نماید

متناسب سازی نرم‌افزارها و برنامه‌های کاربردی با استانداردهای برنامه درسی رشته مربوطه

- استانداردهای برنامه‌های درسی رشته علمی مربوطه
- چگونگی تطابق استانداردها با بسته‌های نرم‌افزاری و برنامه‌های کاربردی ویژه آن رشته (حمایت استانداردها توسط برنامه‌های کاربردی)
- راهبردها و روش‌های تلفیق فاوا (نرم افزارها و برنامه‌های کاربردی) در برنامه درسی رشته مربوطه

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- تعدادی از بسته‌های نرم‌افزاری ویژه رشته درسی خود را انتخاب نموده و استانداردهای برنامه درسی رشته علمی را که با این بسته نرم‌افزاری مطابقت دارد، را شناسایی نموده
- راهبردهایی را برای تلفیق بسته‌های نرم‌افزاری متفاوت در برنامه درسی مربوطه ارائه دهد.
- در مورد چگونگی و معیارهای حمایت این استانداردها توسط برنامه‌های کاربردی در کلاس بحث نمایند.

فصل ۴: پداگوژی^{۲۴}

شایستگی

تلفیق فناوری		
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱
با آگاهی در مورد اینکه کجا، باچه کسانی، چه زمانی (چه زمانی نه) و چگونه می‌تواند فاوا را برای فعالیت‌های کلاسی و ارائه‌های خود بکار گیرد، فهرستی از این موارد را در موقعیت‌های یادگیری خاص تهیه نماید.	با آگاهی در مورد اینکه کجا، باچه کسانی، چه زمانی (چه زمانی نه) و چگونه می‌تواند فاوا را برای فعالیت‌های کلاسی و ارائه‌های خود بکار گیرد، حداقل ۵ مورد از این موارد را در موقعیت‌های یادگیری خاص پیشنهاد نماید.	با آگاهی در مورد اینکه کجا، باچه کسانی، چه زمانی (چه زمانی نه) و چگونه می‌تواند فاوا را برای فعالیت‌های کلاسی و ارائه‌های خود بکار گیرد، حداقل سه مورد از این موارد را در موقعیت‌های یادگیری خاص پیشنهاد نماید.

فاوا در آموزش

بخش‌های این بخش آگاهی از راهبردهای یاددهی-یادگیری است

- مروری بر رویکردهای یادگیری چهره به چهره، برخط و ترکیبی و موارد کاربرد در رشته درسی
- فاوا و بهبود و تکمیل راهبردهای یاددهی- یادگیری در رشته درسی^{۲۵}
- متناسب‌سازی فعالیت‌های فاوا با طرح درس (برای توسعه و بهبود یادگیری دانش موضوع درسی)
- پشتیبانی از آموزش با نرم افزارهای ارائه و منابع دیجیتال

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- در مورد مزایا و محدودیت‌های رویکردهای یادگیری چهره به چهره و برخط در کلاس بحث شود و نتایج بدست آمده با رویکرد ترکیبی مقایسه گردد.
- یک نمونه فعالیت که در آن‌ها کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات فرآیند تدریس در کلاس‌های درس را تکمیل می‌نماید، طراحی نموده و در کلاس درس اجرا نموده و توسط گروه همتایان ارزیابی گردد.
- یک نمونه طرح درس ترکیبی که نرم افزارهای آموزشی، تمرین و تکلیف در آن جای داده شده باشد و یک نمونه طرح درس برخط، طراحی گردد و موارد کاربرد هر کدام در کلاس توضیح داده شود.
- طرح درس‌های مربوطه را بین گروه همتایان به اشتراک گذاشته و پیشنهادات ارائه شده جهت بهبود آن طراحی را دریافت و اعمال نمایند.
- طرح درس بهبود یافته با استفاده از نرم افزارهای ارائه را در کلاس ارائه دهند.
- چگونگی بکارگیری نرم افزارهای ارائه و سایر رسانه‌های دیجیتال در پشتیبانی از روش سخنرانی نمایش دهند.
- نمونه‌های متنوعی از ارائه‌های آموزشی تقویت شده با فاوا را برای موقعیت‌های یادگیری خاص تهیه نمایند.

فصل ۵: سازمان بندی و مدیریت

شایستگی

کلاس استاندارد		
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱
با استفاده از فاوا چندین فعالیت‌های را به صورت فردی به گونه‌ای سازمان بندی نماید که همه دانش‌آموزان به طور عادلانه به تجهیزات و امکانات فراهم شده، دسترسی داشته باشند.	با استفاده از فاوا یک فعالیت را برای گروه‌های کوچک کلاسی به گونه‌ای سازمان بندی نماید که همه دانش‌آموزان به طور عادلانه به تجهیزات و امکانات فراهم شده، دسترسی داشته باشند.	با استفاده از فاوا یک فعالیت را برای کل کلاس (کلاس در قالب یک گروه بزرگ) به گونه‌ای سازمان بندی نماید که همه دانش‌آموزان به طور عادلانه به تجهیزات و امکانات فراهم شده، دسترسی داشته باشند.

مدیریت فاوا در کلاس درس

- تلفیق آزمایشگاه رایانه در فعالیت‌های مداوم یادگیری و روش‌های مختلف آزمایشگاه رایانه (برای تکمیل آموزش‌های کلاسی متناسب با رشته درسی)
- چگونگی مدیریت منابع مکمل فاوا (به صورت فردی و یا گروه‌های کوچک دانش آموزی در کلاس درس بدون ایجاد اختلال در سایر فعالیت‌های کلاسی)

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- نمونه‌هایی از روش‌های مختلف آزمایشگاه رایانه (یا مجموعه‌ای از لپ تاپ‌های کلاسی) که می‌توانند برای تکمیل آموزش کلاسی مورد

نوعی‌جات مدرس در مورد این‌که چگونه بکارگیری فاوا و انواع خاص نرم افزار می‌تواند به معلمان کمک نماید یادگیری دانش رشته درسی در دانش‌آموزان را بهبود دهد..

استفاده قرار گیرند، طراحی نموده و در مورد آن‌ها بحث نماید و طرح درس‌هایی که شامل استفاده از فعالیت‌های آزمایشگاه رایانه است را طراحی نمایند.

- مثال‌هایی از روش‌های متنوع که منابع فاوای محدود کلاسی می‌توانند به صورت فردی، دو نفری یا گروهی برای تکمیل فرآیند آموزش مورد استفاده قرار گیرند را ارائه و در مورد آن بحث نماید و طرح درس‌هایی را که شامل استفاده از فاوا برای تکمیل فرآیند آموزش کلاسی است، طراحی و تهیه نمایند.

سازمان بندی تجهیزات در کلاس درس

- بررسی فرارگیری و چینش اجتماعی (مناسب و نامناسب) برای بکارگیری فناوری‌های گوناگون (فردی، دو نفره، گروه‌های کوچک و یا بزرگ متناسب با رشته و سن دانش‌آموزان)

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- فناوری‌های نرم افزاری و سخت افزاری گوناگون را شناسایی نموده و در مورد چینش‌های متناسب دانش‌آموزان برای کاربردهای آموزشی (فردی، دو نفره، گروه‌های کوچک و گروه‌های بزرگ) در رشته بحث نمایند.

فصل ۶: یادگیری حرفه‌ای معلم

شایستگی

سواد دیجیتال		
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱
با استفاده از مهارت‌های فناوری‌ها و دانش کافی، منابع وب مورد نیاز متعددی را برای بدست آوردن موضوعات درسی اضافی و دانش‌پداگوژیکی در جهت یادگیری حرفه‌ای خود شناسایی نموده و فهرستی از آن‌ها تهیه نماید و به گروه هم‌تارانه دهد.	با استفاده از مهارت‌های فناوری‌ها و دانش کافی، حداقل ده منبع وب مورد نیاز را برای بدست آوردن موضوعات درسی اضافی و دانش‌پداگوژیکی در جهت یادگیری حرفه‌ای خود شناسایی نموده و فهرستی از آن‌ها تهیه نماید.	با استفاده از مهارت‌های فناوری‌ها و دانش کافی، حداقل پنج منبع وب مورد نیاز را برای بدست آوردن موضوعات درسی اضافی و دانش‌پداگوژیکی در جهت یادگیری حرفه‌ای خود شناسایی نموده و فهرستی از آن‌ها تهیه نماید.

توسعه دانش موضوعی و پداگوژی با استفاده از منابع فاوا

- چگونگی افزایش بهره‌وری حرفه‌ای با استفاده از منابع فاوا و ارائه مثال‌هایی در این مورد (بیان چند نمونه اقدام پژوهی یا مقاله و تجربه در این مورد)
- فاوا منبعی برای کسب دانش موضوعی و دانش‌پداگوژی (ارائه مثال‌هایی در این مورد مانند موضوعات دانشی جدید و تحولات جدید در دانش‌پداگوژی)

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- فهرستی از وظایف و کارهای مختلف معلمی که منابع فاوا موجب افزایش راندمان بالاتر آن‌ها می‌شود تهیه نمایند
- چند نمونه از وظایف کلاسی که استفاده از رایانه، لپ‌تاپ و دستگاه‌های دستی و قابل حمل و نرم‌افزارهایی مانند پردازشگر لغات، بلاگ‌ها و ویکی‌ها و سایر ابزارهای ارتباطی کمک به افزایش کارایی آن‌ها می‌گردد نمایش دهند.
- در مورد منابع گوناگون فاوا که می‌توانند از آن‌ها برای افزایش دانش موضوعات درسی و دانش‌پداگوژی استفاده نمایند بحث نمایند.
- اهداف یادگیری حرفه‌ای شخصی خود را شناسایی و تعیین نمایند و طرحی برای استفاده از ابزارهای متنوع فاوا برای نیل به اهداف خود ایجاد نمایند (مانند مرورگرهای وب، فناوری‌های ارتباطی) و طرح را در کلاس به هم‌تاریان خود ارائه دهد.

مسائل امنیتی در بکارگیری فاوا و حرفه‌ی معلمی

<ul style="list-style-type: none"> • شناسایی و مدیریت مسائل امنیتی اینترنت شامل: زورگویی‌های سایبری^{۲۶}، انجمن‌های ارتباطی، مسائل حفظ حریم خصوصی و دزدی اطلاعات، ویروس‌ها، کلاهبرداری، اسپیم، کوکی‌ها، پاپ‌آپ. حقوق مالکیت معنوی، کپی‌رایت، محتواهای نامناسب. شهروندی دیجیتال؛ قوانین و مقررات ایمیل. اخلاق. الزامات قانونی. محرمانه بودن اطلاعات شخصی. مسائل مربوط به رمز عبور، به روز رسانی نرم‌افزارها و برنامه‌های کاربردی و سیستم‌عامل‌ها
<p>تکالیف عملکردی و یادگیری دانشجو معلمان:</p> <ul style="list-style-type: none"> – گزارش‌هایی در مورد هر یک از موارد بالا تهیه و در کلاس ارائه و به بحث بگذارند – راهبردها و روش‌هایی برای شناسایی، مدیریت و مقابله با مسائل امنیتی را معرفی و بکارگیری یکی از این راهبردها را به صورت عملی نمایش دهند.
<p>مسائل اخلاقی و قانونی در بکارگیری فاوا و حرفه‌ی معلمی</p> <ul style="list-style-type: none"> • آشنایی با مسائل قانونی در دسترسی و استفاده از اطلاعات • مروری بر معیارهای اخلاقی در بهره‌گیری از منابع فاوا (سرقت علمی، قانون مالکیت معنوی و فکری، و قانون (Copy Right)
<p>تکالیف عملکردی و یادگیری دانشجو معلمان:</p> <ul style="list-style-type: none"> – با جستجو در اینترنت، شواهدی در مورد پیامدهای عدم رعایت قوانین رایانه‌ای در کلاس ارائه گردد. – در مورد پیامدهای منفی و مثبت رعایت / عدم رعایت اخلاق در استفاده از منابع فاوا توسط معلم بر دانش‌آموزان بحث شود

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- سخنرانی-نمایشی
- آزمایشگاه
- پروژه
- کشفی (کاوشگری + آزمایشگاه) فردی و گروهی
- حل مسئله
- حل خلاق مسئله
- پرسش‌ها و پاسخ‌های هدایت شده و مباحثه
- طوفان مغزی
- و.....

حداقل امکانات سخت و نرم افزاری

- منابع اطلاعاتی مکتوب یا برخط
- شبکه آزمایشگاهی (آزمایشگاه رایانه) مجهز به اینترنت پرسرعت
- دیتا پروژکتور ، صفحه نمایش، رایانه، تخته هوشمند
- انواع رسانه‌های قابل در دسترس
- امکانات لازم برای تهیه رسانه آموزشی مورد نظر مدرس

- نرم افزار بسته آفیس، ورژن‌های جدید (ترجیحا اصلی)
- رایانه با انواع سیستم‌های عامل
- دیتا پروژکتور ، صفحه نمایش، رایانه، تخته هوشمند
- تلفن‌های همراه با انواع سیستم‌های عامل (تلفن‌های دانشجویان)
- نرم افزارهای windows, Mac, Linux
- انواع ذخیره کننده‌های برون خط
- چند رایانه که به اینترنت متصل نباشد و از طریق یکی از شیوه‌های رایج و قابل دسترس قابلیت اتصال به اینترنت را داشته باشد (با خط تلفن (از طرق دایال آپ، ADSL⁺ به صورت lan یا wireless) کارت دیتا، Wimax
- حداقل یک پردازشگر موجود در بازار
- سخت افزارهای داخلی و خارجی و جانبی رایانه
- انواع موبایل، تبلت، لپ‌تاپ و رابط OTG
- نرم‌افزارها، سخت‌افزارها و سیستم‌عامل‌های آموزشی مربوط به رشته
- برای نرم افزارها و سیستم‌عامل‌های مخصوص کودکان استثنایی می‌تواند مواردی چون Vinu^{TV}x, Deaf Apps^{TA} (for chat) را پیشنهاد نمود.
- نرم افزارهای

Flash, Photoshop, paint, DVD cutter, sound recorder , sound cutter, concept mapping or mind mapping, Simulators

- امکانات لازم برای راه اندازی شبکه شامل:
- حداقل ۲ رایانه و یا لپ‌تاپ (در مورد لپ‌تاپ‌ها مجهز به Bluetooth) برای هر گروه
- فیلم و کلیپ‌های نمونه در زمینه کاربرد سخت افزار های آموزشی
- بروشورهای معرفی سخت‌افزارها
- نرم افزارهای و سیستم عامل‌های آموزشی گروه‌های مربوطه به انتخاب گروه
- راهنمای نرم‌افزارهای مربوطه
- سخت افزارها و نرم افزارهای لازم برای ضبط و ویرایش صدا و تصویر و فیلم دیجیتال
- نرم‌افزارهای شبیه ساز متناسب با رشته
- نرم‌افزارهای LCMS، CMS، LMS

۴. منابع آموزشی

۱. مهر محمدی، محمود و نفیسی، عبدالحسین (۱۳۸۳)، تدوین سیاست های راهبردی فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش و پرورش.
۲. علی‌آبادی، خدیجه (۱۳۹۰) مقدمات تکنولوژی آموزشی، تهران، انتشارات دانشگاه پیام نور
۳. محمدی داود، احدیان، محمد، رضانی، عمران (۱۳۹۰) مقدمات تکنولوژی آموزشی، تهران، آبیژ.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

در ارزشیابی هر واحد درسی دو الی سه نوع ارزشیابی انجام خواهد شد. ۱- ارزشیابی ورودی یا تشخیصی در فاوا ۱ که در بخش مهارت های اساسی فاوا برای تعیین سطح کلاس و استفاده بهینه از زمان به منظور ایجاد و یا تقویت مهارت‌ها صورت می‌گیرد، ۲- ارزشیابی تکوینی که در حین فرآیند

²⁷ <http://distrowatch.com/table.php?distribution=vinux>

²⁸ <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.successfulmatch.deafs&hl=en> در

گوگل پلی)

آموزش و در طول کلاس انجام می‌گیرد که در هر بخش مواردی به عنوان پیشنهاد در فعالیت‌های عملکردی و یادگیری پیشنهاد شده که می‌توانند بخشی از این ارزشیابی را تشکیل دهند و ۳- ارزشیابی نهایی یا پایانی که پیشنهاد می‌گردد ۱۰ نمره از نمره نهایی به ارزشیابی تکوینی و ۱۰ نمره به پروژه پایانی اختصاص یابد که در اجرای آن دانشجو معلم ملزم به رعایت تمامی موارد مورد آموزش در آن واحد درسی (فاوا ۱ الی ۳) می‌باشد و مدرس مربوطه موضوع آن را با توجه به سال تحصیل دانشجو معلم، دانش و مهارت موضوعی و مهارت حرفه‌ای دانشجو معلم تعیین می‌نماید.

۶. پیوست‌ها

• شبکه

شبکه و شبکه سازی

- * تعریف شبکه
- * دلایل شبکه سازی، مزایا و محاسن ایجاد شبکه
- * تاریخچه شبکه
- * معرفی بزرگترین شبکه
- * سلسه مراتب ایجاد شبکه و مولفه‌های شبکه
- * cable, Wifi, Bluetooth, Hub, Switch, Router, IPS, IDS, Firewall, DNS Server, Mail Server

ایجاد یک شبکه کوچک (دو یا سه کاربر) با استفاده از امکانات موجود، **Wi-Fi, Bluetooth, cable** شبکه‌های اجتماعی

• سیستم عامل های دانش آموزی

به عنوان نمونه موارد زیر با هایپر لینک مربوطه آورده شده‌اند.

به عنوان نمونه در آموزش ابتدایی :

[Edubuntu](#) [UKnow4Kids](#) [OLPC](#) [Qimo 4 Kids](#) [Uberstudent](#) [OpenSuse-Edu](#) [Guadalinux-Edu](#) [Fedora](#)

[Education Spin](#) [Debian-Edu](#) [Ubermix](#) [Sugar](#) [DoudouLinux](#)

سرفصل درس «کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش جغرافیا ۲»

۱. معرفی درس و منطق آن

زندگی بشر در عصر کنونی به گونه‌ای با فناوری اطلاعات و ارتباطات عجین شده است، که برخورداری از ابعاد گوناگونی از سواد از جمله سواد اطلاعاتی، سواد رسانه ای، سواد رایانه، سواد فناوری، سواد دیجیتال، سواد اینترنتی، یک ضرورت در زندگی محسوب می‌گردد. ضرورت توجه به فناوری اطلاعات و ارتباطات موجب گردیده است که آموزش آن در آموزش‌های رسمی وارد گردد. لذا آشنایی و بهره‌مندی از این بعد سواد یکی از نیازهای دانش‌آموزان امروز و شهروندان فردا است. از این رو معلمان که وظیفه آماده سازی دانش‌آموزان را برای ورود به عرصه زندگی دارند، خود نیز باید ضمن برخورداری از شایستگی‌ها و سواد لازم در حوزه‌ی فناوری اطلاعات و ارتباطات، از این ظرفیت در آموزش‌های خود بهره گیرند و با تلفیق این فناوری در فرصت‌های یاددهی-یادگیری علاوه بر بهره‌گیری از افزایش و بهبود کارایی آموزش، دانش‌آموزان را آموزش دهند که چگونه خود را برای استفاده صحیح از فرصت‌های پیش‌آمده بواسطه این فناوری در زندگی آماده کنند.

نام درس: کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات آموزش جغرافیا ۲	مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری:	نوع درس: کارگاهی
جدول شایستگی‌ها دانشجو معلمان در ۶ مولفه ۱- درک ICT در آموزش، ۲- برنامه درسی و ارزشیابی، ۳- پداگوژی، ۴- ICT، ۵- سازمان بندی و مدیریت و ۶- یادگیری حرفه ای معلم در سواد فناوری ^{۲۹} به شرح جدول زیر می‌باشد.	تعداد واحد: ۱ واحد کارگاهی زمان درس: هر واحد ۴۸ پیشنیاز: کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات ۱

سطح ۱ (سواد فناوری)	سطح ۲ (تعمیق دانش)	سطح ۳ (تولید دانش)	ملاک ها
درک سیاست‌ها			درک ICT در آموزش
سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
با داشتن دانش عمیق از سیاست‌های ملی و اولویت‌های اجتماعی، درجهت حمایت از این سیاست‌ها، <u>حداقل ۳ نمونه فعالیت‌هایی کلاسی (مبتنی بر فاوا) را طراحی نماید.</u>	با داشتن دانش عمیق از سیاست‌های ملی و اولویت‌های اجتماعی، درجهت حمایت از این سیاست‌ها، <u>حداقل ۳ نمونه فعالیت‌هایی کلاسی (مبتنی بر فاوا) را طراحی و سپس با توجه ارزیابی گروه هم‌تا و خود طراحی مورد نظر را مورد اصلاح قرار دهد.</u>	با داشتن دانش عمیق از سیاست‌های ملی و اولویت‌های اجتماعی، درجهت حمایت از این سیاست‌ها، <u>چندین فعالیت کلاسی (مبتنی بر فاوا) را طراحی، اصلاح، و پیاده سازی نماید.</u>	
ابزارهای پیچیده			مهارت‌های فاوا
سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	

^{۲۹} سواد فناوری: استفاده از فاوا برای یادگیری کارآتر و موثرتر

	<p>ضمن آگاهی در مورد انواع ابزارها و برنامه‌های کاربردی ویژه موضوع درسی خود، <u>یک موقعیت مسئله</u> محور را طراحی نمایند که در آن با استفاده‌ی منعطفانه‌ی فاوا از جمله منابع شبکه به دانش‌آموزان در جهت دسترسی به اطلاعات و برقراری ارتباط با کارشناسان خارج از مدرسه برای تجزیه و تحلیل مسئله انتخاب شده کمک نماید.</p>	<p>ضمن آگاهی در مورد انواع ابزارها و برنامه‌های کاربردی ویژه موضوع درسی خود، <u>یک موقعیت‌های مسئله محور</u> و <u>یک موقعیت پروژه محور</u> را طراحی نمایند که بتوانند در آن‌ها با استفاده‌ی منعطفانه‌ی فاوا (از جمله منابع شبکه در جهت کمک به همکاری دانش‌آموزان، دسترسی به اطلاعات و برقراری ارتباط با کارشناسان خارج از مدرسه برای تجزیه و تحلیل مسائل انتخاب شده) پروژه‌های فردی و گروهی دانش‌آموزی را پیاده‌سازی نموده و بر آن‌ها نظارت نماید.</p>	<p>ضمن آگاهی در مورد انواع ابزارها و برنامه‌های کاربردی ویژه موضوع درسی خود، <u>موقعیت‌های متنوع مسئله و پروژه محوری</u> را طراحی نمایند که بتوانند در آن‌ها با استفاده‌ی منعطفانه‌ی فاوا (از جمله منابع شبکه در جهت کمک به همکاری دانش‌آموزان، دسترسی به اطلاعات و برقراری ارتباط با کارشناسان خارج از مدرسه برای تجزیه و تحلیل مسائل انتخاب شده) پروژه‌های فردی و گروهی دانش‌آموزی پیاده‌سازی نموده و بر آن‌ها نظارت نماید.</p>
<p>برنامه درسی و ارزشیابی</p>	کاربرد دانش		
	<p>سطح ۱</p> <p>ضمن برخورداری از دانش عمیق در مورد موضوع رشته خود و توانایی بکارگیری منعطفانه‌ی آن در موقعیت‌های گوناگون، با استفاده از فاوا، حداقل <u>یک مسئله پیچیده</u> در رشته درسی برای دانش‌آموزان طراحی نماید و <u>راه حل‌های ارائه شده توسط دانش‌آموزان را در پاسخ به این مسئله مورد ارزیابی قرار دهد.</u></p>	<p>سطح ۲</p> <p>ضمن برخورداری از دانش عمیق در مورد موضوع رشته خود و توانایی بکارگیری منعطفانه‌ی آن در موقعیت‌های گوناگون، با استفاده از فاوا، <u>یک مسئله پیچیده</u> در رشته درسی برای دانش‌آموزان را به گونه‌ای طراحی نماید که <u>راه حل (های) ارائه شده برای مسائل، درک دانش‌آموزان از مسئله را مورد اندازه‌گیری قرار دهد.</u></p>	<p>سطح ۳</p> <p>ضمن برخورداری از دانش عمیق در مورد موضوع رشته خود و توانایی بکارگیری منعطفانه‌ی آن در موقعیت‌های گوناگون، با استفاده از فاوا، <u>مسائل پیچیده‌ای</u> در رشته درسی را برای دانش‌آموزان به گونه‌ای طراحی نماید که <u>راه حل‌های ارائه شده برای مسائل، درک دانش‌آموزان از مسائل را مورد اندازه‌گیری قرار دهد.</u></p>
<p>پداگوزی</p>	حل مسائل پیچیده		
	<p>سطح ۱</p> <p><u>دو تکلیف مسئله محور</u> (آموزش دانش‌آموز محور) و پروژه‌ی گروهی دانش‌آموزی مبتنی بر فاوا را تعریف و طراحی نماید و <u>ضمن طرح مسائل در گروه همتا با استفاده از نظرات ارزیابانه آن‌ها، طراحی خود را مورد اصلاح قرار دهد.</u></p>	<p>سطح ۲</p> <p><u>دو تکلیف مسئله محور</u> (آموزش دانش‌آموز محور) و پروژه‌ی گروهی دانش‌آموزی مبتنی بر فاوا را تعریف و طراحی نموده و <u>ضمن اصلاح طرح خود، مراحل پیاده‌سازی طرح را تشریح نماید.</u></p>	<p>سطح ۳</p> <p><u>چندین تکلیف مسئله محور</u> (آموزش دانش‌آموز محور) و پروژه‌ی گروهی دانش‌آموزی مبتنی بر فاوا را تعریف و طراحی نماید و <u>مراحل طراحی، پیاده‌سازی و ارائه راه حل‌ها توسط دانش‌آموزان در تکلیف مسئله محور و پروژه‌های گروهی را مورد نظارت و ارزیابی قرار دهد.</u></p>
<p>سازمان</p>	<p>گروه‌های مشارکتی</p>		

بندی و مدیریت	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
	یک محیط یادگیری انعطاف پذیری را در کلاس درس طراحی نماید که در آن قادر به تلفیق فعالیت‌های دانش‌آموز محور و بکارگیری منعطفانه فناوری برای حمایت از این فعالیت باشد.	یک محیط یادگیری انعطاف پذیری را در کلاس درس خلق نماید که در آن قادر به تلفیق فعالیت‌های دانش‌آموز محور و بکارگیری منعطفانه فناوری برای حمایت از این فعالیت و همکاری گروهی باشد.	محیط‌های یادگیری انعطاف پذیری را در کلاس درس خلق نماید که در آن قادر به تلفیق فعالیت‌های دانش‌آموز محور و بکارگیری منعطفانه فناوری برای حمایت از این فعالیت‌ها و همکاری گروهی باشد.
یادگیری حرفه‌ای معلم	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
	با استفاده از مهارت و دانش لازم یک پروژه پیچیده در راستای یادگیری حرفه‌ای را طراحی نماید که در آن‌ها همکاری با سایر معلمان، و استفاده از شبکه‌ها برای دستیابی به اطلاعات همکاران و کارشناسان خارج مدنظر قرار گرفته شده باشد.	با استفاده از مهارت و دانش لازم دو پروژه پیچیده را در راستای یادگیری حرفه‌ای ایجاد و مدیریت نماید که در آن‌ها همکاری با سایر معلمان، و استفاده از شبکه‌ها برای دستیابی به اطلاعات همکاران و کارشناسان خارج مدنظر قرار گرفته شده باشد.	ب با استفاده از مهارت و دانش لازم پروژه‌های پیچیده‌ای را در راستای یادگیری حرفه‌ای ایجاد و مدیریت نماید که در آن‌ها همکاری با سایر معلمان، و استفاده از شبکه‌ها برای دستیابی به اطلاعات همکاران و کارشناسان خارج مدنظر قرار گرفته شده باشد.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

کاربرد فاوا در رشته علمی ۲ فصل ۱: درک فاوا در آموزش

شایستگی		
درک سیاست‌ها		
سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
با داشتن دانش عمیق از سیاست‌های ملی و اولویت‌های اجتماعی، درجهت حمایت از این سیاست‌ها، حداقل ۳ نمونه فعالیت‌هایی کلاسی (مبتنی بر فاوا) را طراحی نماید.	با داشتن دانش عمیق از سیاست‌های ملی و اولویت‌های اجتماعی، درجهت حمایت از این سیاست‌ها، حداقل ۳ نمونه فعالیت‌هایی کلاسی (مبتنی بر فاوا) را طراحی و سپس با توجه ارزیابی گروه هم‌تا و خود طراحی مورد نظر را مورد اصلاح قرار دهد.	با داشتن دانش عمیق از سیاست‌های ملی و اولویت‌های اجتماعی، درجهت حمایت از این سیاست‌ها، چندین فعالیت کلاسی (مبتنی بر فاوا) را طراحی، اصلاح، و پیاده‌سازی نماید.
درک سیاست‌های آموزشی در باره‌ی فاوا در تدریس		
<ul style="list-style-type: none"> • فرصت‌ها و موانع در اجرای فعالیت‌های مبتنی بر فاوا • معرفی نمونه‌هایی از مسائل واقعی به هنگام پیاده‌سازی فعالیت‌های کلاسی رشته‌ی درسی مبتنی بر فاوا در مدرسه • تجزیه و تحلیل مزایا و معایب روش‌های مختلف برای اجرای اهداف سیاست‌های فاوا 		
تکالیف عملکردی و یادگیری دانشجو معلمان:		
— یک نمونه از اسناد مربوط به سیاست‌های فاوا را تجزیه و تحلیل نموده و تاثیرات بالقوه آن را بر یادگیرنده و جنبه‌های متفاوت کار معلمان		

تعیین کنند

- در مورد اصول بکارگیری فاوا در آموزش و پرورش توضیح داده و این اصول را مورد و تجزیه و تحلیل قرار دهند
- در مورد چگونگی جای دادن این اصول در فرآیند آموزش پیشنهاداتی ارائه گردد
- مسائلی که با اجرای این اصول ایجاد می‌گردد مورد تجزیه و تحلیل قرار داده و در مورد چگونگی اداره و نظارت بر مسائل راهکارهایی ارائه دهند.

فصل ۲: مهارت‌های فاوا

شایستگی

ابزارهای پیچیده		
سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
ضمن آگاهی در مورد انواع ابزارها و برنامه‌های کاربردی ویژه موضوع درسی خود، یک موقعیت مسئله محور را طراحی نمایند که در آن با استفاده‌ی منعطفانه‌ی فاوا از جمله منابع شبکه به دانش‌آموزان در جهت دسترسی به اطلاعات و برقراری ارتباط با کارشناسان خارج از مدرسه برای تجزیه و تحلیل مسئله انتخاب شده کمک نماید.	ضمن آگاهی در مورد انواع ابزارها و برنامه‌های کاربردی ویژه موضوع درسی خود، یک موقعیت‌های مسئله محور و یک موقعیت پروژه محور را طراحی نمایند که بتوانند در آن‌ها با استفاده‌ی منعطفانه‌ی فاوا (از جمله منابع شبکه در جهت کمک به همکاری دانش‌آموزان، دسترسی به اطلاعات و برقراری ارتباط با کارشناسان خارج از مدرسه برای تجزیه و تحلیل مسائل انتخاب شده) پروژه‌های فردی و گروهی دانش‌آموزی را پیاده‌سازی نموده و بر آن‌ها نظارت نمایند.	ضمن آگاهی در مورد انواع ابزارها و برنامه‌های کاربردی ویژه موضوع درسی خود، موقعیت‌های متنوع مسئله و پروژه محوری را طراحی نمایند که بتوانند در آن‌ها با استفاده‌ی منعطفانه‌ی فاوا (از جمله منابع شبکه در جهت کمک به همکاری دانش‌آموزان، دسترسی به اطلاعات و برقراری ارتباط با کارشناسان خارج از مدرسه برای تجزیه و تحلیل مسائل انتخاب شده) پروژه‌های فردی و گروهی دانش‌آموزی پیاده‌سازی نموده و بر آن‌ها نظارت نمایند.

کاربرد فاوا در طراحی و مدیریت یادگیری مشارکتی و پروژه محور دانش‌آموزان

- معرفی بسته‌های نرم افزاری متن باز متناسب با رشته خود و نرم افزارهای تولید محتوا
- ویژگی منابع وب (صحت مطالب و سودمندی منابع وب) مورد استفاده در یادگیری‌های مسئله محور و پروژه محور در رشته علمی.
- آشنایی با انواع وب‌های آموزشی (I, II و معنایی) و ویژگی‌های (مزایا و محدودیت‌های) هر کدام
- طراحی فعالیت‌های مسئله محور و پروژه محور مبتنی بر یکی از انواع وب
- طراحی مواد آموزشی با استفاده از محیط نوشتاری^{۳۰} یا ابزارهای خاص برخط
- معرفی شبکه یا نرم افزار مناسب برای مدیریت، نظارت، ارزیابی پیشرفت پروژه‌های گوناگون دانش‌آموزی
- نقش فاوا در ارتباط و همکاری با دانش‌آموزان، هم‌تایان، والدین و جوامع بزرگتر در جهت پرورش یادگیری دانش‌آموزان.
- شبکه و پشتیبانی از همکاری دانش‌آموزان داخل و خارج از کلاس درس
- موتورهای جستجو، پایگاه‌های داده بر خط و ایمیل منابعی برای یافتن افراد و منابع برای پروژه‌های مشترک

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- جستجو در مورد بسته‌های نرم افزاری آموزشی را به طور عملی نمایش دهند و چگونگی استفاده از این بسته‌های متنوع نرم افزاری را در یک موضوع خاص در رشته خود در کلاس نشان دهند.

^{۳۰} *authoring environment* مجموعه ابزارهایی برای تولید محتوای دیجیتال یا ساخت نرم افزار

- در مورد ویژگی‌های هر کدام از منابع آموزشی I ، II و معنایی مزایا و مدودیت‌های آن‌ها برای طراحی فعالیت‌های تعاملی و مشارکتی بحث و گفتگو نمایند.
- یک یا چند فعالیت آموزشی مسئله محور و پروژه محور مبتنی بر یکی از انواع وب را طراحی نمایند و طراحی خود را در کلاس ارائه و با استفاده از نظرات ارزیابانه آن طراحی را اصلاح نمایند.
- در وب سایت‌ها و کاتالوگ‌ها نرم افزارهای مناسب برای یادگیری مسئله محور و پروژه محور در موضوع زمینه تخصصی خود را جستجو نمایند. معیارهای و دستورالعمل‌های ارزیابی را توسعه داده و انتخاب‌های خود برای موثر بودن در جهت اهداف خاص آموزشی قصد شده توجیه نمایند.
- طرز استفاده از محیط نوشتاری یا ابزارهای آن را به نمایش در آورد. به صورت گروهی دانشجویان یک واحد مطالعه در رشته مربوطه را به صورت بر خط طراحی نمایند.
- چگونگی استفاده از نرم افزارهای شبکه‌ای پروژه برای مدیریت، نظارت و ارزیابی پروژه دانش‌آموزی را به نمایش درآورد و داده‌های پروژه کارهای دانش‌آموزان را در آن وارد کنند.
- در مورد استفاده از محیط‌های ارتباطی و همکاری بر خط توسط معلم برای پشتیبانی از یادگیری دانش‌آموزان بحث شود. دانشجویان در محیط‌های مذکور یک لاگ را برای خود تهیه نموده، و نتایج چاپی خود را در آن به اشتراک بگذارند و نمونه‌هایی از تعاملات برخط خود را نمایش دهند.
- در مورد مزایای محیط‌های ارتباطی و همکاری برخط که دانش‌آموزان را در انجام پروژه‌های مشترک کاری و یادگیری پشتیبانی می‌کند بحث نمایند. معلمان یک لاگ را برای خود تهیه نموده، و نتایج چاپی خود را به اشتراک گذاشته و تعاملات برخط دانش‌آموزان را نمایش دهند.
- در مورد استفاده از موتورهای جستجو، پایگاه‌های داده برخط و ایمیل برای یافتن افراد و منابع برای پروژه‌های مشترک بحث نمایند، جستجوهای خود را در راستای پروژه رشته خود هدایت نمایند، در پروژه مشترک بر خط شرکت و تعامل نمایند، تجربیات خود را در آن جا منعکس نمایند و آن‌ها را با افراد دیگر به اشتراک گذاشته و در مورد آن‌ها بحث نمایند.

فصل ۳: برنامه درسی و ارزشیابی

شناسی

کاربرد دانش		
سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
ضمن برخورداری از دانش عمیق در مورد موضوع رشته خود و توانایی بکارگیری منعطفانه‌ی آن در موقعیت‌های گوناگون، با استفاده از فاوا، حداقل یک مسئله پیچیده در رشته درسی برای دانش‌آموزان طراحی نماید و راه حل‌های ارائه شده توسط دانش‌آموزان را در پاسخ به این مسئله مورد ارزیابی قرار دهد.	ضمن برخورداری از دانش عمیق در مورد موضوع رشته خود و توانایی بکارگیری منعطفانه‌ی آن در موقعیت‌های گوناگون، با استفاده از فاوا، یک مسئله پیچیده در رشته درسی برای دانش‌آموزان را به گونه‌ای طراحی نماید که راه حل (های) ارائه شده برای مسائل، درک دانش‌آموزان از مسئله را مورد اندازه‌گیری قرار دهد.	ضمن برخورداری از دانش عمیق در مورد موضوع رشته خود و توانایی بکارگیری منعطفانه‌ی آن در موقعیت‌های گوناگون، با استفاده از فاوا، مسائل پیچیده‌ای در رشته درسی را برای دانش‌آموزان به گونه‌ای طراحی نماید که راه حل‌های ارائه شده برای مسائل، درک دانش‌آموزان از مسائل را مورد اندازه‌گیری قرار دهد.

دستیابی به اهداف برنامه‌درسی و ارزشیابی از طریق فاوا

- نقش فاوا در معرفی مفاهیم و فرآیندهای کلیدی رشته درسی
- عملکرد و اهداف بکارگیری بسته‌های نرم افزاری در رشته درسی
- چگونگی افزایش درک دانش‌آموزان از مفاهیم و فرآیندهای کلیدی با بکارگیری بسته‌های مربوطه در محیط‌های داخل و خارج از کلاس (فاوا در نظریه‌های یادگیری)

- دستورالعمل‌های مبتنی بر فاوا در ارزشیابی برای ارزیابی درک دانش‌آموزان از مفاهیم و فرآیندهای کلید برنامه درسی

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجومعلمان

- در بخشی از برنامه درسی داده شده، مفاهیم و فرآیندهایی که می‌توانند بوسیله فاوا آموزش داده شوند انتخاب شود. (فاوا باید منجر به درک عمیقتر از مفاهیم گردد)
- برای متن آموزشی (متناسب با رشته) داده شده، مفاهیم و فرآیندهایی که می‌توانند با فاوا آموزش داده شوند، شناسایی نمایند.
- تعداد متنوعی از بسته‌های نرم افزاری رشته درسی خود را شناسایی و در کلاس به نمایش در آورند.
- در مورد دستیابی به اهداف برنامه درسی و ارزشیابی از طریق فاوا، با یک کارشناس به صورت برخط در کلاس تعامل و گفتگو ترتیب دهند.
- از موزه‌های مرتبط با رشته خود بازدید برخط در کلاس ترتیب دهند.
- برنامه‌های شبیه ساز مبتنی بر وب را در کلاس اجرا و در خصوص اینکه چگونه این برنامه‌ها می‌توانند درک دانش‌آموزان از مفاهیم کلیدی موضوعات درسی و کاربرد آن‌ها در حل مسائل پیچیده توسعه دهند، بحث و گفتگو نمایند.
- از طریق جستجو در اینترنت در مورد فاوا در یکی از نظریه‌های یادگیری، یک مقاله علمی و پژوهشی شناسایی و در مورد آن در کلاس بحث و مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد.
- بسته‌های نرم‌افزاری ویژه موضوعات درسی رشته خود را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند و توضیح دهند که چگونه این بسته‌ها مفاهیم و حل مسائل پیچیده در محیط یادگیرنده محور را حمایت می‌کنند.

دستورالعمل‌های استفاده از محصولات فاوا در برنامه درسی

- دستورالعمل‌های دانشی و عملکردی معلمان در استفاده از محصولات فاوا برای افزایش درک دانش‌آموزان از مفاهیم، مهارت‌ها و فرآیندهای موضوع کلیدی درسی.

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- در مورد ویژگی‌های واکنش دانش‌آموزان در سال‌های مختلف آموزش و کیفیت و ویژگی محصولات فاوا ویژه‌ی سن و موضوع درسی خاص بحث شود.
- دستورالعمل‌هایی که از این ویژگی‌ها تبعیت می‌کنند و آن‌ها را توسعه و بهبود می‌دهند، ارائه دهند.
- دستورالعمل‌های ارائه شده در کلاس ارزیابی شده و پیشنهادهایی برای بهبود آن‌ها ارائه گردد.
- برای متن آموزشی و اهداف ارزشیابی (متناسب با رشته) داده شده، دستورالعمل‌های مبتنی بر فاوا طراحی کنند.
- برای محصولات فاوا دستورالعمل‌هایی را تهیه نموده و در فرآیند آموزش بکار گیرند. (به عنوان نمونه دستورالعملی برای ارائه گزارش‌های دانش‌آموزی از نتایج آزمایش شیمی)

ارزشیابی مبتنی بر فاوا

- ارزشیابی مبتنی بر فاوا (بر خط و برون خط) و بررسی دیدگاه‌های مربوطه
- ویژگی‌های ارزشیابی‌های مبتنی بر فاوا
- معرفی ابزارهای ارزشیابی مبتنی بر فاوا
- راهبردهای طراحی آزمون‌های مبتنی بر فاوا

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجومعلمان

- ابزارهای ارزشیابی فاوا در اختیار قرار داده شده، را از منظر این که کدامیک برای ارزشیابی مهارت‌های سطوح بالاتر (از جمله مهارت‌های حل مسئله، تفکر انتقادی، و ..) و درک بنیادی از مفاهیم کلیدی مناسب هستند مورد تجزیه و تحلیل قرار دهد.
- برای متن آموزشی و اهداف مهارت ارزشیابی (متناسب با رشته) داده شده، یک ابزار مناسب را شناسایی نمایند.
- برای موضوعی در برنامه درسی دستورالعمل‌های مبتنی بر فاوا برای ارزشیابی را طراحی نماید که در آن درک دانش‌آموزان از مفاهیم و

- فرآیندهای کلیدی برنامه درسی مورد ارزیابی قرار گیرد.
- در مورد دیدگاه‌های حاکم بر ارزشیابی مبتنی بر فاوا (برخط و برون خط) در کلاس بحث کنند و مزایا و محدودیت‌های آن‌ها را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند.
- یک نمونه آزمون برخط و برون خط برای یک موضوع در رشته خود طراحی نموده و آن را در کلاس ارائه نموده تا مورد ارزیابی قرار گیرد و اصلاحات لازم را با توجه به بازخوردها انجام دهند.

فصل ۴: پداگوژی

شایستگی

حل مسائل پیچیده		
سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
دو تکلیف مسئله محور (آموزش دانش آموز محور) و پروژه‌ی گروهی دانش آموزی مبتنی بر فاوا را تعریف و طراحی نماید و ضمن طرح مسائل در گروه هم‌تا با استفاده از نظرات ارزیابانه آن‌ها، طراحی خود را مورد اصلاح قرار دهد.	دو تکلیف مسئله محور (آموزش دانش آموز محور) و پروژه‌ی گروهی دانش آموزی مبتنی بر فاوا را تعریف و طراحی نموده و ضمن اصلاح طرح خود، مراحل پیاده‌سازی طرح را تشریح نماید.	چندین تکلیف مسئله محور (آموزش دانش آموز محور) و پروژه‌ی گروهی دانش آموزی مبتنی بر فاوا را تعریف و طراحی نماید و مراحل طراحی، پیاده‌سازی و و ارائه راه حل‌ها توسط دانش‌آموزان در تکالیف مسئله محور و پروژه‌های گروهی را مورد نظارت و ارزیابی قرار دهد.

طراحی و پیاده‌سازی فعالیت‌های یادگیری مشارکتی و پروژه محور مبتنی بر فاوا با تمرکز بر مسائل واقعی زندگی

- نقش یادگیری پروژه محور مبتنی بر فاوا و ایجاد در توسعه تعاملات اجتماعی و تفکر در دانش‌آموزان از طریق بکارگیری مفاهیم و فرآیندها و مهارت‌های کلیدی در حل مسائل واقعی
- چگونگی طراحی مسائل پیچیده و مسائل زندگی واقعی (که با کمک موضوعات کلیدی درسی قابل حل هستند) در پروژه‌های دانش‌آموزی با استفاده از منابع فاوا
- ویژگی‌های طراحی، واحد طرح درس مشارکتی و پروژه محور مبتنی بر فاوا
- معرفی ابزارهای متن باز و برنامه‌های کاربردی موضوعات ویژه برای فعالیت‌های کلاسی که قدرت استدلال، گفتگو، مشارکت و حل مسائل پیچیده را در دانش‌آموزان تقویت می‌نماید.
- داستان و بازی‌های دیجیتال و شبیه‌سازی یکی از روش‌های مناسب برای پیاده‌سازی تکالیف مسئله محور و پروژه‌های گروهی

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- در مورد چگونگی بکارگیری فاوا و انواع ویژه نرم افزارهایی که می‌تواند درک دانش‌آموزان و بکارگیری علمی دانش رشته مربوطه را حمایت کند بحث نموده
- در یک ارائه کلاسی راه‌هایی که در آن‌ها یادگیری پروژه محور می‌تواند مورد حمایت شود شرح داده شود.
- نمونه‌های مختلفی در این خصوص تولید نموده و پس از ارائه نمونه‌ها در کلاس در باره‌ی آن‌ها در کلاس بحث شود (به عنوان نمونه شناسایی راه‌های حفاظت از سامانه‌های اکولوژی با استفاده از وب و مفاهیم کاربردی)
- از طریق ارتباط و گفتگو برخط کلاسی با کارشناسان مربوطه همکاری نمایند.
- با جستجو در اینترنت برای اهداف یادگیری داده شده، مسائل زندگی واقعی مناسبی انتخاب شود.
- با توجه به مسائل واقعی داده شده، در فرآیند طراحی فعالیت‌های پروژه محور فاوا را در آن تلفیق نمایند.
- برای مسائل واقعی زندگی منتخب، روش‌های مناسب مبتنی بر فاوا برای معرفی آن‌ها به دانش‌آموزان ارائه دهند.
- راهبردهای یاددهی - یادگیری گوناگون را که در فعالیت‌های یادگیری مورد استفاده قرار می‌گیرند، توصیف نموده و توضیح دهند که فاوا

چگونه می‌تواند در آن‌ها تلفیق گردد.

- طراحی و یا شناسایی یک داستان و بازی دیجیتال و یا شبیه‌سازی برای حل مسائل پیچیده و واقعی زندگی و یا فعالیت‌های پروژه محور، ارائه سناریو در کلاس و نقد و ارزیابی آن

فصل ۵: سازمان بندی و مدیریت

شناستگی

گروه‌های مشارکتی		
سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
یک محیط یادگیری انعطاف پذیری را در کلاس درس طراحی نماید که در آن قادر به تلفیق فعالیت‌های دانش‌آموز محور و بکارگیری منعطفانه فناوری برای حمایت از این فعالیت باشد.	یک محیط یادگیری انعطاف پذیری را در کلاس درس خلق نماید که در آن قادر به تلفیق فعالیت‌های دانش‌آموز محور و بکارگیری منعطفانه فناوری برای حمایت از این فعالیت و همکاری گروهی باشد.	محیط‌های یادگیری انعطاف پذیری را در کلاس درس خلق نماید که در آن قادر به تلفیق فعالیت‌های دانش‌آموز محور و بکارگیری منعطفانه فناوری برای حمایت از این فعالیت‌ها و همکاری گروهی باشد.

مدیریت و سازمان‌بندی منابع فیزیکی، انسانی و زمان برای تلفیق فاوا در محیط یادگیری

- سازمان بندی رایانه‌ها یا سایر منابع دیجیتال در کلاس درس (به منظور پشتیبانی و تقویت فعالیت‌های یادگیری و تعاملات اجتماعی)
- شبکه و شبکه‌سازی (از طریق کابل، Wifi، Bluetooth و...) در کلاس درس^{۳۱}
- چگونگی مدیریت فعالیت‌های یادگیری پروژه محور دانش‌آموزان در محیط‌های مبتنی بر فناوری

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- به طور عملی در یک کلاس چالش‌های متفاوت رایانه و سایر منابع دیجیتال را برحسب این که هر کدامیک از آن‌ها شرکت و تعاملات دانش‌آموزان را حمایت نموده یا ممانعت می‌نماید را بیازماید. یک نوع چالش را طراحی نموده و در مورد منطق خود برای این طراحی بحث نماید.
- با استفاده از امکانات موجود در کلاس یک آزمایشگاه فاوا در کلاس ایجاد کنند.
- در مورد روش‌های مدیریت فعالیت‌های کلاسی پروژه محور دانش‌آموزی درضمن انجام یک پروژه بحث نمایند. درمورد طرح درس خود بر حسب مدیریت کلاسی با تمرکز روی مزایا و معایب چالش‌های گوناگون رایانه و منابع دیجیتال بحث نمایند.

فصل ۶: یادگیری حرفه‌ای معلم

شناستگی

مدیریت و راهنمایی		
سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
با استفاده از مهارت و دانش لازم یک پروژه پیچیده در راستای یادگیری حرفه‌ای را طراحی نماید که در آن‌ها همکاری با سایر معلمان، و استفاده از شبکه‌ها برای دستیابی به اطلاعات همکاران و کارشناسان خارج	با استفاده از مهارت و دانش لازم دو پروژه پیچیده را در راستای یادگیری حرفه‌ای ایجاد و مدیریت نماید که در آن‌ها همکاری با سایر معلمان، و استفاده از شبکه‌ها برای دستیابی به اطلاعات همکاران و کارشناسان خارج مدنظر	ب با استفاده از مهارت و دانش لازم پروژه‌های پیچیده‌ای را در راستای یادگیری حرفه‌ای ایجاد و مدیریت نماید که در آن‌ها همکاری با سایر معلمان، و استفاده از شبکه‌ها برای دستیابی به اطلاعات همکاران و کارشناسان خارج مدنظر

^{۳۱} به پیوست مراجعه شود.

مدنظر قرار گرفته شده باشد.	قرار گرفته شده باشد.	قرار گرفته شده باشد.
استفاده از منابع دیجیتال و همکاری برخط برای یادگیری حرفه‌ای		
<p>بررسی نقش فاوا در:</p> <ul style="list-style-type: none"> • اشتراک منابع برای پشتیبانی از فعالیت‌ها و یادگیری حرفه‌ای • دسترسی به کارشناسان بیرون از محیط کار و جوامع یادگیری به منظور پشتیبانی از فعالیت‌ها و یادگیری حرفه‌ای خود • مدیریت، تجزیه تحلیل، تلفیق و ارزیابی اطلاعات به منظور حمایت از یادگیری حرفه‌ای 		
<p>تکالیف عملکردی و یادگیری دانشجو معلمان:</p> <ul style="list-style-type: none"> - در مورد منابع اطلاعاتی برخط گوناگون و استفاده از سایر منابعی که می‌توانند یادگیری حرفه‌ای را حمایت نمایند بحث نمایند. - جستجوهای برخط خود را برای مواد آموزشی در جهتی که اهداف یادگیری حرفه‌ای آنان را حمایت می‌کند هدایت نمایند - نتایج این جستجو را به اشتراک گذاشته و در مورد آن بحث نمایند و برای اجرای آن برنامه ریزی نمایند. - در مورد منابع گوناگون کارشناسی برخط و جوامعی که می‌توانند یادگیری حرفه‌ای را حمایت کنند بحث نمایند. ملزم به انجام تحقیقات برخط خود برای یافتن چنین کارشناسان و جوامعی باشند. با کارشناسان ارتباط برقرار نموده و در این جوامع شرکت نموده و سپس مباحثات و نتایج فعالیت‌های خود در این زمینه را به اشتراک بگذارند. - در مورد اهمیت توسعه مهارت‌های مدیریت دانش مربوطه در جهت تجزیه و تحلیل منابع برخط بحث نمایند و آن‌ها در فعالیت‌ها خود تلفیق نمایند و کیفیت آن‌ها را مورد ارزیابی قرار داده. دانشجو معلمان نمونه‌هایی از فعالیت‌های خود را در این مورد توصیف نموده و به نمایش در آورده و در مورد آن بحث نمایند. 		

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- سخنرانی-نمایشی
- آزمایشگاه
- پروژه
- کشفی (کاوشگری+ آزمایشگاه) فردی و گروهی
- حل مسئله
- حل خلاق مسئله
- پرسش‌ها و پاسخ‌های هدایت شده و مباحثه
- طوفان مغزی
- .....

حداقل امکانات سخت و نرم افزاری

- منابع اطلاعاتی مکتوب یا برخط
- شبکه آزمایشگاهی (آزمایشگاه رایانه) مجهز به اینترنت پرسرعت
- دیتا پروژکتور ، صفحه نمایش، رایانه، تخته هوشمند
- انواع رسانه‌های قابل در دسترس
- امکانات لازم برای تهیه رسانه آموزشی مورد نظر مدرس
- نرم افزار بسته آفیس، ورژن‌های جدید (ترجیحا اصلی)
- رایانه با انواع سیستم‌های عامل

- دیتا پروژکتور ، صفحه نمایش، رایانه، تخته هوشمند
- تلفن‌های همراه با انواع سیستم‌های عامل (تلفن‌های دانشجویان)
- نرم افزارهای windows, Mac, Linux
- انواع ذخیره کننده‌های برون خط
- چند رایانه که به اینترنت متصل نباشد و از طریق یکی از شیوه‌های رایج و قابل دسترس قابلیت اتصال به اینترنت را داشته باشد (با خط تلفن (از طرق دایال آپ، ADSL⁺ به صورت lan یا wireless) کارت دیتا، Wimax
- حداقل یک پردازشگر موجود در بازار
- سخت افزارهای داخلی و خارجی و جانبی رایانه
- انواع موبایل، تبلت، لپ‌تاپ و رابط OTG
- نرم‌افزارها، سخت‌افزارها و سیستم‌عامل‌های آموزشی مربوط به رشته
- برای نرم افزارها و سیستم‌عامل‌های مخصوص کودکان استثنایی می‌تواند مواردی چون (for chat) Deaf Apps™, Vinu™x را پیشنهاد نمود.
- نرم افزارهای

Flash, Photoshop, paint, DVD cutter, sound recorder , sound cutter, concept mapping or mind mapping, Simulators

- امکانات لازم برای راه اندازی شبکه شامل:
- ***Cross cable, Wi-Fi, Bluetooth, Hub, Switch, Router, IPS, IDS, Firewall***
- حداقل ۲ رایانه و یا لپ‌تاپ (در مورد لپ‌تاپ‌ها مجهز به Bluetooth) برای هر گروه
- فیلم و کلیپ‌های نمونه در زمینه کاربرد سخت افزارهای آموزشی
- بروشورهای معرفی سخت‌افزارها
- نرم افزارهای و سیستم‌عامل‌های آموزشی گروه‌های مربوطه به انتخاب گروه
- راهنمای نرم‌افزارهای مربوطه
- سخت افزارها و نرم افزارهای لازم برای ضبط و ویرایش صدا و تصویر و فیلم دیجیتال
- نرم‌افزارهای شبیه ساز متناسب با رشته
- نرم‌افزارهای LCMS, CMS, LMS

۴. منابع آموزشی

هوشمندسازی مدارس راهبرد تحول وزارت آموزش و پرورش در توسعه فاوا.
 مهرمحمدی، محمود و نفیسی، عبدالحسین (۱۳۸۳)، تدوین سیاست‌های راهبردی فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش و پرورش.
 علی‌آبادی، خدیجه (۱۳۹۰) مقدمات تکنولوژی آموزشی، تهران، انتشارات دانشگاه پیام نور

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

در ارزشیابی هر واحد درسی دو الی سه نوع ارزشیابی انجام خواهد شد. ۱- ارزشیابی ورودی یا تشخیصی در فاوا ۱ که در بخش مهارت‌های اساسی فاوا برای تعیین سطح کلاس و استفاده بهینه از زمان به منظور ایجاد و یا تقویت مهارت‌ها صورت می‌گیرد، ۲- ارزشیابی تکوینی که در حین فرآیند آموزش و در طول کلاس انجام می‌گیرد که در هر بخش مواردی به عنوان پیشنهاد در فعالیت‌های عملکردی و یادگیری پیشنهاد شده که می‌توانند

<http://distrowatch.com/table.php?distribution=vinux>

(نرم افزارهای مخصوص ناشنویان در <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.successfulmatch.deafs&hl=en>)

گوگل پلی)

بخشی از این ارزشیابی را تشکیل دهند و ۳- ارزشیابی نهایی یا پایانی که پیشنهاد می‌گردد ۱۰ نمره از نمره نهایی به ارزشیابی تکوینی و ۱۰ نمره به پروژه پایانی اختصاص یابد که در اجرای آن دانشجو معلم ملزم به رعایت تمامی موارد مورد آموزش در آن واحد درسی (فاوا ۱ الی ۳) می‌باشد و مدرس مربوطه موضوع آن را با توجه به سال تحصیل دانشجو معلم، دانش و مهارت موضوعی و مهارت حرفه‌ای دانشجو معلم تعیین می‌نماید.

۶. پیوست‌ها

• تولید محتوای الکترونیکی:

استانداردهای تولید محتوای الکترونیکی

* آشنایی با استانداردهای SCORM و AICC در تولید محتوای الکترونیکی و آموزش الکترونیکی

تولید محتوای الکترونیکی

رسانه‌های الکترونیکی دیداری

- * معرفی پوستر، انواع چارت، اسلایدها، نمودار، ..... کاربرد، مزایا و محدودیت‌ها
- * فرآیند انتخاب رسانه‌های الکترونیکی دیداری در آموزش
- * طراحی پیام‌های آموزشی رسانه‌های الکترونیکی دیداری (نوشته، شکل، عکس، ..)
- * تولید رسانه‌های الکترونیکی دیداری از طریق نرم‌افزارهای publisher, power point و photo shop

معرفی برخی از محتواها

- * LO^{۳۴} اشیاء یادگیری،
- * کارآموزی مبتنی بر شبکه
- * خودآموزی، مطالعه راهنمایی شده ناهمزمان
- * پیشامدها با هدایت مربی^{۳۵} (یادگیری همزمان)
- * همکاری گروه کوچک
- فرآیند طراحی تولید محتوای یادگیری الکترونیکی:
- * طراحی آموزشی واحد (یا موضوع) یادگیری براساس نظریه‌های یادگیری و راهبردهای آموزشی مربوطه
- * انتخاب مدل آموزشی مربوطه
- * طراحی فرصت‌های یادگیری
- * انتخاب و طراحی فعالیت‌های یادگیری
- فرآیند انتخاب رسانه مناسب با هر فعالیت یادگیری
- * طراحی پیام‌های آموزشی
- * تنظیم جدول ارائه محتوای نهایی
- معرفی نرم‌افزارهای تولید محتوای الکترونیکی (برخط و برون خط)
- * Auto paly , flash builder, hyper studio, ,Director, Multimedia Builder, Adobe Flash, Camtasia Studio, advanced power point (off line)
- * power point , hyper studio , flash , mu. Builder

• کلاس هوشمند:

³⁴ Learning Object

³⁵ Instructor – led Events

طراحی آموزشی کلاس هوشمند

- * طراحی محیط یادگیری الکترونیکی براساس راهبردهای آموزشی مناسب
- * طراحی فرصت های یادگیری ، فعالیت های یادگیری و راهبردهای ارزشیابی براساس مدل های نوین آموزشی
- * طراحی مدل ارتباطی (ارتباط استاد با شاگرد ، استاد بامحتوا ، محتوا بامحتوا ، گروه با گروه ، کلاس باخارج کلاس و...) کلاس هوشمند براساس نیازها وامکانات (تجهیزات الکترونیکی و..)

اجرای و ارزشیابی آموزشی کلاس هوشمند

- * ثبت نام از شاگردان (از طریق LMS)
- * اجرای ارزشیابی ورودی(آزمون رفتار ورودی ، پیش آزمون ، آزمون تشخیصی سبک های شناختی ، نیاز سنجی و...) از طریق LMS و ثبت گزارشات آزمون ها
- * گروه بندی شاگردان براساس نتایج و گزارشات آزمون ها از طریق LMS
- * انتخاب مدل آموزشی ، محتوا و فعالیت های یادگیری مناسب برای هر گروه
- * به اشتراک گذاری و ارسال محتواها و فعالیت های یادگیری برای هر گروه از طریق LCMS
- * ارائه تکالیف تکمیلی و بازخورد آن به روش برخط (همزمان و ناهمزمان)
- * ارائه بازخورد مناسب ، اجرای ارزشیابی مستمر و توصیفی با استفاده از روش های ارزشیابی معلم ، خود ارزشیابی ، دگر ارزشیابی ، گروه ارزشیابی از طریق LMS و LCMS
- * اجرای ارزشیابی پایانی به شکل متنوع (انواع آزمون های الکترونیکی) از طریق LMS
- * ثبت نتایج و گزارشات آزمون
- * اجرای پس آزمون و اصلاح برنامه براساس گزارشات آزمون
- * تنظیم و ثبت پوشه کار

• شبکه

شبکه و شبکه سازی

- * تعریف شبکه
- * دلایل شبکه سازی، مزایا و محاسن ایجاد شبکه
- * تاریخچه شبکه
- * معرفی بزرگترین شبکه
- * سلسه مراتب ایجاد شبکه و مولفه های شبکه
- * cable, Wifi, Bluetooth, Hub, Switch, Router, IPS, IDS, Firewall, DNS Server, Mail Server

ایجاد یک شبکه کوچک (دو یا سه کاربر) با استفاده از امکانات موجود، **Wi-Fi, Bluetooth, cable**

شبکه های اجتماعی

• نمونه هایی از نرم افزارهای تولید محتوای الکترونیکی و انتشار الکترونیکی محتوا

تولید

- Auto paly , flash builder, hyper studio, Director, Multimedia Builder, Adobe Flash, Camtasia Studio, advanced power point (off line)
- power point , hyper studio , flash , mu. Builder

انتشار

- Forums, networks, Atutor, Moodle, emails, Educreations, snagit, blendspace, bayanbox, net support school, softgozar, aparat, googlesite, electa, kelas,...(on line)

سرفصل درس «کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش جغرافیا ۳»

۱. معرفی درس و منطق آن

زندگی بشر در عصر کنونی به گونه‌ای با فناوری اطلاعات و ارتباطات عجین شده است، که برخورداری از ابعاد گوناگونی از سواد از جمله سواد اطلاعاتی، سواد رسانه ای، سواد رایانه، سواد فناوری، سواد دیجیتال، سواد اینترنتی، یک ضرورت در زندگی محسوب می‌گردد. ضرورت توجه به فناوری اطلاعات و ارتباطات موجب گردیده است که آموزش آن در آموزش‌های رسمی وارد گردد. لذا آشنایی و بهره‌مندی از این بعد سواد یکی از نیازهای دانش‌آموزان امروز و شهروندان فردا است. از این رو معلمان که وظیفه آماده سازی دانش‌آموزان را برای ورود به عرصه زندگی دارند، خود نیز باید ضمن برخورداری از شایستگی‌ها و سواد لازم در حوزه‌ی فناوری اطلاعات و ارتباطات، از این ظرفیت در آموزش‌های خود بهره گیرند و با تلفیق این فناوری در فرصت‌های یاددهی-یادگیری علاوه بر بهره‌گیری از افزایش و بهبود کارایی آموزش، دانش‌آموزان را آموزش دهند که چگونه خود را برای استفاده صحیح از فرصت‌های پیش آمده بواسطه این فناوری در زندگی آماده کنند.

نام درس: کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات آموزش جغرافیا ۳	مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری:	نوع درس: کارگاهی
جدول شایستگی‌ها دانشجو معلمان در ۶ مولفه ۱- درک ICT در آموزش، ۲- برنامه درسی و ارزشیابی، ۳- پداگوژی، ۴- ICT، ۵- سازمان بندی و مدیریت و ۶- یادگیری حرفه ای معلم در سواد فناوری ^{۳۶} به شرح جدول زیر می‌باشد.	تعداد واحد: ۱ واحد کارگاهی زمان درس: هر واحد ۴۸ پیشیناز: کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات ۲

سطح ۳ (تولید دانش)	سطح ۲ (تعمیق دانش)	سطح ۱ (سواد فناوری)	ملاک ها
نوآوری در سیاست‌ها			درک ICT در آموزش
ضمن درک مقاصد و اهداف سیاست‌های ملی در جلساتی که به منظور اصلاح سیاست‌های آموزش و پرورش در مورد فاوا تشکیل می‌گردد شرکت نموده، و علاوه بر شرکت در بحث‌ها و گفتگوها، نظرات ارزیابانه‌ای در خصوص طراحی، کاربست و بازبینی برنامه‌های در نظر گرفته شده برای اجرای این سیاست‌ها ارائه دهد.	ضمن درک مقاصد و اهداف سیاست‌های ملی در جلساتی که به منظور اصلاح سیاست‌های آموزش و پرورش در مورد فاوا تشکیل می‌گردد شرکت نموده و در بحث‌ها و گفتگوهای مرتبط، پیشنهاداتی ارائه دهد.	ضمن درک مقاصد و اهداف سیاست‌های ملی در جلساتی که به منظور اصلاح سیاست‌های آموزش و پرورش در مورد فاوا تشکیل می‌گردد مشتاقانه و داوطلبانه شرکت نماید.	
ابزارهای فراگیر			مهارت‌های فاوا
در راستای حمایت از توسعه	در راستای حمایت از توسعه	در راستای حمایت از توسعه	

^{۳۶} سواد فناوری: استفاده از فاوا برای یادگیری کارآتر و موثرتر

<p>مهارت‌های خلاقیت و یادگیری دائم و بازتابی دانش آموزان، چندین جامعه دانشی متفاوت مبتنی بر فاوا را طراحی نماید.</p>	<p>مهارت‌های خلاقیت و یادگیری دائم و بازتابی دانش آموزان، ۲ الی ۳ جامعه دانشی مبتنی بر فاوا را طراحی نماید.</p>	<p>مهارت‌های خلاقیت، یادگیری دائمی و انعکاسی حداقل یک جامعه دانشی مبتنی بر فاوا را طراحی نماید.</p>	
<p align="center">مهارت‌های جامعه دانشی</p>			<p align="center">برنامه درسی</p>
<p>با آگاهی از ابعاد پیچیده رشد انسانی (رشد شناختی، عاطفی و جسمی و آگاهی از چگونگی ایجاد شرایط بهتر یادگیری برای دانش آموزان) و با استفاده از فاوا راه حل‌های مناسب برای یکی از مشکلات واقعی دانش‌آموزی پیش‌بینی و با برخورداری از مهارت‌های پیچیده در این مورد طرحی برای عملیاتی نمودن یکی از راه حل‌های مورد نظر ارائه نمایند و راه حل مورد نظر را پیاده‌سازی نماید و نتایج حاصله را مورد ارزیابی قرار دهد.</p>	<p>با آگاهی از ابعاد پیچیده رشد انسانی (رشد شناختی، عاطفی و جسمی و آگاهی از چگونگی ایجاد شرایط بهتر یادگیری برای دانش آموزان) و با استفاده از فاوا راه حل‌های مناسب برای یکی از مشکلات واقعی دانش‌آموزی پیش‌بینی و با برخورداری از مهارت‌های پیچیده در این مورد طرحی برای عملیاتی نمودن یکی از راه حل‌های مورد نظر ارائه نمایند.</p>	<p>با آگاهی از ابعاد پیچیده رشد انسانی (رشد شناختی، عاطفی و جسمی و آگاهی از چگونگی ایجاد شرایط بهتر یادگیری برای دانش آموزان) و با استفاده از فاوا راه حل‌های مناسب برای یکی از مشکلات احتمالی دانش‌آموزی پیش‌بینی و با برخورداری از مهارت‌های پیچیده در این مورد طرحی برای عملیاتی نمودن یکی از راه حل‌های مورد نظر ارائه نمایند.</p>	<p align="center">و ارزشیابی</p>
<p align="center">خود مدیریتی</p>			<p align="center">پداگوژی</p>
<p>با استفاده از فاوا، چندین موقعیت گوناگون از فرآیند یادگیری را که در آن‌ها دانش آموزان قادر به اجرا و بکارگیری مهارت‌های توسعه یافته خود باشند طراحی و پیاده‌سازی نماید.</p>	<p>با استفاده از فاوا، دو موقعیت متفاوت از فرآیند یادگیری را که در آن‌ها دانش آموزان قادر به اجرا و بکارگیری مهارت‌های توسعه یافته خود باشند طراحی و پیاده‌سازی نماید.</p>	<p>با استفاده از فاوا، دو موقعیت مشابه از فرآیند یادگیری را که در آن‌ها دانش آموزان قادر به اجرا و بکارگیری مهارت‌های توسعه یافته خود باشند طراحی و پیاده‌سازی نماید.</p>	
<p align="center">سازمان‌های یادگیری</p>			<p align="center">سازمان</p>
<p>ضمن ایفای نقش رهبری در آموزش و ارائه پشتیبانی پیگیرانه از همکاران، برنامه‌های متنوعی مبتنی بر فاوا را طراحی و اجرا نمایند که در طی آن مدرسه به عنوان جامعه مبتنی بر نوآوری و یادگیری دائم با فاوا ایفای نقش نمایند.</p>	<p>ضمن ایفای نقش رهبری در آموزش و ارائه پشتیبانی پیگیرانه از همکاران، یک برنامه مبتنی بر فاوا را طراحی و اجرا نمایند که در طی آن مدرسه به عنوان جامعه مبتنی بر نوآوری و یادگیری دائم با استفاده از فاوا ایفای نقش نمایند.</p>	<p>ضمن ایفای نقش رهبری در آموزش و ارائه پشتیبانی پیگیرانه از همکاران، یک برنامه مبتنی بر فاوا را طراحی و اجرا نمایند که در طی آن مدرسه به عنوان جامعه مبتنی بر نوآوری با استفاده از فاوا ایفای نقش نمایند.</p>	<p align="center">بندی و مدیریت</p>
<p align="center">معلم به عنوان مدل یادگیرنده</p>			<p align="center">یادگیری</p>
<p>با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات و برخورداری بالا از توانایی، انگیزه، تمایل و تشویق و حمایت هم‌تایان برای آزمون، دائماً در حال</p>	<p>با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات و برخورداری بالا از توانایی، انگیزه، تمایل و تشویق و حمایت هم‌تایان دائماً در حال یادگیری</p>	<p>با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات و برخورداری بالا از توانایی، انگیزه، تمایل و تشویق و حمایت هم‌تایان برای آزمون، دائماً در حال</p>	<p align="center">حرفه ای معلم</p>

یادگیری حرفه‌ای باشد و به این منظور یک جامعه آموزشی حرفه‌ای را با هدف خلق دانش طراحی نماید.	یادگیری حرفه‌ای باشد و یک جامعه آموزشی حرفه‌ای را با هدف خلق دانش طراحی و سپس ایجاد نماید.	یادگیری حرفه‌ای باشد و جوامع آموزش حرفه‌ای را با هدف خلق دانش طراحی و سپس ایجاد نماید.
---	--	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

کاربرد فاوا در رشته علمی ۳

تذکر: فصول این واحد در دوره کارورزی و با حضور در کلاس درس و مدرسه قابل اجرا می‌باشد.

فصل ۱: درک فاوا در آموزش

شایستگی		
نوآوری در سیاست‌ها		
ضمن درک مقاصد و اهداف سیاست‌های ملی در جلساتی که به منظور اصلاح سیاست‌های آموزش و پرورش در مورد فاوا تشکیل می‌گردد، مشتاقانه و داوطلبانه شرکت نماید.	ضمن درک مقاصد و اهداف سیاست‌های ملی در جلساتی که به منظور اصلاح سیاست‌های آموزش و پرورش در مورد فاوا تشکیل می‌گردد، شرکت نموده و در بحث‌ها و گفتگوهای مرتبط، پیشنهادهای ارائه دهد.	ضمن درک مقاصد و اهداف سیاست‌های ملی در جلساتی که به منظور اصلاح سیاست‌های آموزش و پرورش در مورد فاوا تشکیل می‌گردد، شرکت در بحث‌ها و گفتگوها، نظرات ارزیابانه‌ای در خصوص طراحی، کاربست و بازبینی برنامه‌های در نظر گرفته شده برای اجرای این سیاست‌ها ارائه دهد.
<p>طراحی و اجرای برنامه‌های اصلاحی آموزشی مدرسه‌ای برای پیاده‌سازی سیاست‌های نظام آموزشی در مورد فاوا (برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش)</p> <ul style="list-style-type: none"> • راهبردهای طراحی، پیاده سازی و اصلاح برنامه های آموزشی مدرسه‌ای در راستای پیاده‌سازی سیاست های اصلاحی نظام آموزش ملی <p>تکالیف عملکردی و یادگیری دانشجو معلمان:</p> <ul style="list-style-type: none"> - بحث کلاسی در مورد قصد سیاست‌های اصلاحی نظام آموزش ملی (با تاکید بر فاوا) و ارائه راه کارهایی که می‌تواند موجب اجرای این سیاست‌ها در سطح برنامه‌های مدرسه گردد.. - تشکیل گروه‌های کاری که در آن دانشجومعلم برنامه‌ای در سطح مدرسه را که می‌تواند مولفه‌های سیاست‌های اصلاحی را پیاده‌سازی نماید، طراحی نمایند. - اجرای برنامه‌ی طراحی شده در فاز ابتدایی - ارزیابی میزان پیشرفت برنامه - شناسایی و بررسی چالش‌های پیش روی - اشتراک موارد ذکر شده با گروه همتا و ارائه راهبردهای پیشنهادی توسط گروه و همتایان برای غلبه بر چالش‌ها 		

فصل ۲: مهارت‌های فاوا

شایستگی		
ابزارهای فراگیر		
در راستای حمایت از توسعه مهارت‌های	در راستای حمایت از توسعه مهارت‌های	در راستای حمایت از توسعه مهارت‌های

<p>خلاقیت و یادگیری دائم و بازتابی دانش آموزان، چندین جامعه دانشی متفاوت مبتنی بر فاوا را طراحی نماید.</p>	<p>خلاقیت و یادگیری دائم و بازتابی دانش آموزان، ۲ الی ۳ جامعه دانشی مبتنی بر فاوا را طراحی نماید.</p>	<p>خلاقیت، یادگیری دائمی و انعکاسی حداقل یک جامعه دانشی مبتنی بر فاوا را طراحی نماید.</p>
--	---	---

نرم افزارهای تولید محتوا و منابع آموزشی برای ایجاد خلاقیت و نوآوری در دانش آموزان

- عملکرد و اهداف ابزارهای تولید محتوای الکترونیکی و منابع آموزشی مبتنی بر فاوا (ضبط چند رسانه‌ای و تجهیزات و نرم افزارهای تولید محتوای الکترونیکی تولید، ابزارهای ویرایش، نرم افزارهای چاپ، ابزارهای طراحی وب و...) و نرم افزارهای انتشار محتوای الکترونیکی^{۳۷}
- فرآیند تولید محتوای الکترونیکی^{۳۸} در جهت ایجاد نوآوری و خلاقیت در دانش آموزان
- راهبردهای چگونگی بکارگیری منابع و طراحی محتوای آموزشی الکترونیکی در جهت نوآوری و خلاقیت دانش توسط دانش آموزان

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- تعداد متنوعی از بسته‌های نرم افزاری و منابع تولید دیجیتال را نمایش داده و در مورد اینکه آن‌ها چگونه می‌توانند در جهت حمایت و پیشرفت دانش آموزان در تمرین‌های نوآورانه و خلق دانش کمک نمایند، توضیح دهند.
- نمونه‌های خاصی از این منابع در رشته درسی مورد نظر را مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرند و توضیح داده شود که چگونه برای نوآوری و خلق دانش می‌توانند دانش آموزان را پشتیبانی می‌نمایند.
- با توجه به رشته علمی، طرح درسی طراحی نموده که در آن از ابزارها و نرم افزارهای مربوطه برای ایجاد خلاقیت و نوآوری در دانش آموزان استفاده شده باشد، طرح درس در کلاس توسط گروه هم‌تایان مورد ارزیابی قرار گیرد. این طرح درس می‌تواند در کلاس واقعی اجرا گردد و نتایج حاصل در گروه هم‌تایان مورد نقد و ارزیابی و اصلاحات قرار گیرد.
- محتواهای الکترونیکی تولید شده را به منظور استفاده دانش آموزان دیگر و گروه هم‌تا با استفاده از فاوا به منتشر نمایند و از بازخوردهای احتمالی در جهت اصلاح برنامه‌ها استفاده نمایند.

فصل ۳: برنامه درسی و ارزشیابی

شایستگی

مهارت های جامعه دانشی

^{۳۷} به پیوست مراجعه شود.

^{۳۸} به پیوست مراجعه شود.

با آگاهی از ابعاد پیچیده رشد انسانی (رشد شناختی، عاطفی و جسمی و آگاهی از چگونگی ایجاد شرایط بهتر یادگیری برای دانش آموزان) و با استفاده از فاوا راه حل‌های مناسب برای یکی از مشکلات واقعی دانش‌آموزی پیش‌بینی و با برخورداری از مهارت‌های پیچیده در این مورد طرحی برای عملیاتی نمودن یکی از راه‌حل‌های مورد نظر ارائه نمایند و نتایج حاصله را مورد ارزیابی قرار دهد.	با آگاهی از ابعاد پیچیده رشد انسانی (رشد شناختی، عاطفی و جسمی و آگاهی از چگونگی ایجاد شرایط بهتر یادگیری برای دانش آموزان) و با استفاده از فاوا راه حل‌های مناسب برای یکی از مشکلات واقعی دانش‌آموزی پیش‌بینی و با برخورداری از مهارت‌های پیچیده در این مورد طرحی برای عملیاتی نمودن یکی از راه‌حل‌های مورد نظر ارائه نمایند.	با آگاهی از ابعاد پیچیده رشد انسانی (رشد شناختی، عاطفی و جسمی و آگاهی از چگونگی ایجاد شرایط بهتر یادگیری برای دانش آموزان) و با استفاده از فاوا راه حل‌های مناسب برای یکی از مشکلات احتمالی دانش‌آموزی پیش‌بینی و با برخورداری از مهارت‌های پیچیده در این مورد طرحی برای عملیاتی نمودن یکی از راه‌حل‌های مورد نظر ارائه نمایند.
--	---	---

پرورش مهارت‌های پیچیده شناختی با استفاده از فاوا

- معرفی مهارت‌های پیچیده شناختی و چگونگی آموزش و بروز این مهارت‌ها در دانش‌آموزان با استفاده از فاوا (از جمله مدیریت اطلاعات، حل مسئله، همکاری و تفکر انتقادی^{۳۹})
- معرفی راهبردهایی برای ایجاد مهارت‌های جستجو، مدیریت و تجزیه و تحلیل و بکارگیری اطلاعات در دانش‌آموزان
- فرآیند طراحی واحدهای مطالعه و فعالیت‌های کلاسی در رشته مربوطه با استفاده از ابزارها و دستگاه‌های فاوا به منظور ایجاد و توسعه مهارت‌های استدلال، برنامه‌ریزی، یادگیری انعکاسی^{۴۰}، ساخت دانش و برقراری ارتباط
- راهبردهای تشویق دانش‌آموزان برای بکارگیری فاوا در جهت بهبود مهارت‌های ارتباطات و همکاری
- راهبردهای تشویق دانش‌آموزان برای توسعه و استفاده از خود و دیگر ارزیابی دانشی و عملکردی مبتنی بر فاوا در موضوعات درسی

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- ارائه کلاسی در مورد مهارت‌های پیچیده شناختی
- ارائه ویژگی‌های فرایندهای پیچیده شناختی و پیشنهاد و ارائه راه‌کارهایی برای چگونگی کسب و توسعه‌ی و بروز آن‌ها توسط دانش‌آموزان
- طراحی یک طرح درس مبتنی بر فاوا در رشته مربوطه به گونه‌ای که کسب منجر به بروز یک یا چند مهارت پیچیده شناختی توسط دانش‌آموزان در آن جای داده شود و در کلاس در س واقعی اجرا نموده و بازخوردها و انعکاس‌های ناشی از اجرای این طرح درس در جمع هم‌تایان بررسی نموده و پیشنهادات اصلاحی دریافتی را اعمال نمایند.
- در مورد ویژگی‌های مهارت‌های جستجو و مدیریت اطلاعات بحث و گفتگو نمایند و در مورد ویژگی‌های فعالیت‌های یادگیری مبتنی بر فاوا که منجر به توسعه و بروز مهارت‌های فوق می‌گردد بحث شود و نمونه‌هایی از این فعالیت‌ها تهیه و در کلاس درس ارائه و ارزیابی گردد.
- در مورد مهارت‌های استدلال، برنامه‌ریزی و یادگیری انعکاسی، ساخت دانش و این که چگونه فعالیت‌های مبتنی بر فاوا می‌توانند این مهارت‌ها را ایجاد و توسعه دهند، بحث شود و مثال‌هایی از این فعالیت‌ها در واحدهای مطالعه مرتبط با رشته، تولید و در میان گروه هم‌تایان به اشتراک گذاشته شود و سپس واحدهای مطالعه تولیدی را مورد ارزیابی و نقادی قرار داده و پیشنهادهایی برای منابع اضافی ارائه

^{۳۹} در کارورزی اجرا گردد.

^{۴۰} *Reflective learning*

در این مورد می‌توانید از مدل ۴ عنصری تجربیات عینی، مشاهده و انعکاس، خلق مفاهیم ذهنی، آزمودن در موقعیت‌های جدید تئوری کلب و یا ... کمک بگیرید.

Kolb, D. A. and Fry, R. (1975) Toward an applied theory of experiential learning. in C. Cooper (ed.) *Theories of Group Process*, London: John Wiley

دهند.

- در مورد ویژگی‌های مهارت‌های ارتباطی و همکاری و اینکه چگونه فعالیت‌های یادگیری فاوا محور می‌تواند این مهارت‌ها را مورد حمایت قرار دهد در کلاس بحث و گفتگو نموده و نمونه‌هایی از این فعالیت‌ها را تولید نمایند.
- در مورد ارتباط و همکاری موثر از طریق شرکت در مجامع یادگیری حرفه‌ای مجازی یک نمونه مدل پیشنهاد و ارائه دهند.
- در مورد مشخصات ارزیابی خود و همتایان بحث شود همچنین دستورالعمل‌های مبتنی بر دانش و عملکرد که برای انعکاس ارزیابی روی آموخته‌های خود و دیگران مورد استفاده قرار می‌گیرد بحث گردد و نمونه‌هایی از چنین فعالیت‌ها و دستورالعمل‌ها تولید و سپس در کلاس ارزیابی گردد.
- دستورالعمل‌های دانش و عملکرد محوری را که انتظارات یادگیری مهارت‌های کلیدی موضوع درسی و فاوا را از طریق تلفیق فناوری‌های نو ظهور را افزایش دهد، را توسعه دهند.

فصل ۴: پداگوژی

شایستگی

خود مدیریتی

با استفاده از فاوا، چندین موقعیت گوناگون از فرآیند یادگیری را که در آن‌ها دانش آموزان قادر به اجرا و بکارگیری مهارت‌های توسعه یافته خود باشند طراحی و پیاده‌سازی نماید.	با استفاده از فاوا، دو موقعیت متفاوت از فرآیند یادگیری را که در آن‌ها دانش آموزان قادر به اجرا و بکارگیری مهارت‌های توسعه یافته خود باشند طراحی و پیاده‌سازی نماید.	با استفاده از فاوا، دو موقعیت مشابه از فرآیند یادگیری را که در آن‌ها دانش آموزان قادر به اجرا و بکارگیری مهارت‌های توسعه یافته خود باشند طراحی و پیاده‌سازی نماید.
---	---	--

نقش فاوا در ایجاد موقعیت‌های یادگیری که منجر به ایجاد و بکارگیری مهارت‌های دانش‌آموزی می‌گردد

- ویژگی‌های معلم در ضمن تدریس به عنوان الگویی برای استدلال، حل مسئله و تولید دانش
- ویژگی‌ها و چگونگی طراحی برخط مواد و فعالیت‌های رشته درسی برای درگیر نمودن دانش‌آموزان در حل مشارکتی مسئله، تحقیق و یا خلق اثر
- معرفی راهبردهایی برای راهنمایی و هدایت دانش‌آموزان برای ایجاد طرح‌های پروژه‌ای و فعالیت‌هایی که آن‌ها را در حل مشارکتی مسئله، تحقیق و آفرینش اثر درگیر می‌نماید.
- معرفی راهبردهایی برای راهنمایی و هدایت دانش‌آموزان برای تولید چند رسانه‌ای مشارکتی، تولید وب سایت و فناوری‌ها و نرم‌افزارها و برنامه‌های کاربردی انتشار پروژه‌های دانش‌آموزی به صورتی که موجب حمایت از روند در حال انجام تولید دانش و ارتباط با سایر مخاطبان و همتایان شود.
- ارائه راهبردهایی برای راهنمایی و هدایت دانش‌آموزان در انعکاس آموخته‌های خود (بررسی تئوری‌ها^{۴۱} و مدل‌های یادگیری انعکاسی^{۴۲})

⁴¹ Dewey, J. (1933). *How we think: A restatement of the relation of reflective thinking to the educative process*. Boston: D.C. Heath and Company.

Kolb, D. A. and Fry, R. (1975) *Toward an applied theory of experiential learning*. in C. Cooper (ed.) *Theories of Group Process*, London: John Wiley

Pedler, M., Burgoyne, J. and Boydell, T. (1991, 1996) *The Learning Company. A strategy for sustainable development*, London: McGraw-Hill.

Schön, D.A. (1983). *The reflective practitioner: How professionals think in action*. New York: Basic Books.

<http://www.open.ac.uk/blogs/openminded/?p=318>

- تکالیف عملکردی و یادگیری
- دانشجو معلمان:
- مباحثاتی بر پایه مهارت‌های شناختی خود برای نمایش عملی بکارگیری مهارت‌های حل مسائل واقعی در موضوع درسی طراحی نموده و راهبردها و فرآیندهای خود را برای حل مسائل و خلق دانش باهمتایان خود به اشتراک بگذارند.
- در مورد ویژگی‌های مواد درسی برخط که دانش آموزان را در طراحی و برنامه ریزی فعالیت‌های یادگیری خودشان پشتیبانی می‌کند، بحث نموده و در گروه کاری خود چند نمونه مواد درسی برخط را تولید، در کلاس اجرا و سپس ارزیابی نمایند و در انجمن‌های یادگیری حرفه‌ای خود در حل مسائل مشارکتی یا تحقیقات و خلق اثر به صورت برخط به عنوان الگو و نمونه باشند.
- در مورد ویژگی‌های فعالیت‌های معلم که دانش آموزان را در طراحی و برنامه‌ریزی فعالیت‌های یادگیری خود را پشتیبانی می‌کند بحث نمایند و نمونه‌های از این فعالیت‌ها را تولید نمایند و در کلاس درس اجرا نمایند و نتیجه را مورد ارزیابی قرار دهند.
- در مورد ویژگی‌های فعالیت‌های معلم که دانش آموزان را در بکارگیری فناوری‌های مختلف در فعالیت‌های یادگیریشان پشتیبانی می‌کند، بحث نموده و نمونه‌هایی از چنین فعالیت‌ها تولید نمایند و در کلاس درس اجرا نمایند و نتیجه را مورد ارزیابی قرار دهند.
- نمونه‌هایی از فناوری‌های تولید چند رسانه‌ای، تولید صفحات وب و روش‌های انتشار آن‌ها را (برای پشتیبانی از دانش آموزان) در جوامع یادگیری حرفه‌ای بر خط به نمایش بگذارند.
- در مورد ویژگی‌های آن دسته از فعالیت‌های معلم که یادگیری انعکاسی دانش آموزان را تقویت و حمایت می‌نماید، در کلاس بحث نمایند و نمونه‌هایی را نیز در این مورد تولید نموده و به اشتراک بگذارند، و کارهای انجام شده در این مورد را در جوامع یادگیری حرفه‌ای برخط مورد نقد و بررسی قرار دهند.

فصل ۵: سازمان بندی و مدیریت

شایستگی

سازمان‌های یادگیری

ضمن ایفای نقش رهبری در آموزش و ارائه پشتیبانی پیگیرانه از همکاران، یک برنامه مبتنی بر فاوا را طراحی و اجرا نمایند که در طی آن مدرسه به عنوان جامعه مبتنی بر نوآوری و یادگیری دائم با استفاده از فاوا ایفای نقش نمایند.	ضمن ایفای نقش رهبری در آموزش و ارائه پشتیبانی پیگیرانه از همکاران، یک برنامه مبتنی بر فاوا را طراحی و اجرا نمایند که در طی آن مدرسه به عنوان جامعه مبتنی بر نوآوری و یادگیری دائم با استفاده از فاوا ایفای نقش نمایند.	ضمن ایفای نقش رهبری در آموزش و ارائه پشتیبانی پیگیرانه از همکاران، یک برنامه مبتنی بر فاوا را طراحی و اجرا نمایند که در طی آن مدرسه به عنوان جامعه مبتنی بر نوآوری با استفاده از فاوا ایفای نقش نمایند.
--	--	---

مدرسه، جامعه ای مبتنی بر نوآوری و یادگیری دائم

- معرفی، عملکرد محیط‌های مجازی و محیط‌های ساخت دانش^{۴۳} برای افزایش دانش و درک موضوعات برنامه درسی و توسعه جوامع یادگیری برخط و چهره به چهره و ترکیبی
- معرفی، عملکرد ابزارهای فکری و برنامه‌ریزی^{۴۴} در حمایت از خلاقیت و برنامه‌ریزی های فعالیت‌های یادگیری و تفکر و یادگیری پیوسته

Reflective learning^{۴۲}

از جمله مدل ۴ عنصری تجربیات عینی، مشاهده و انعکاس، خلق مفاهیم ذهنی، آزمودن در موقعیت‌های جدید در تئوری کلب

knowledge-building^{۴۳} با مدل‌های ارائه شده در این مورد آشنا شوند از جمله نمونه زیر:

Hyo-Jeong So, Lay Hoon Seah, Hwee Leng Toh-Heng (2010) Designing collaborative knowledge building environments accessible to all learners: Impacts and design challenges, Computers & Education, Volume 54, Issue 2, February 2010, Pages 479-490

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- ضمن نمایش مجموعه‌ای متنوع از محیط‌های مجازی و ساخت دانش، توصیف کند که چگونه این محیط‌ها از جوامع یادگیری دانش‌آموزی حمایت می‌کنند و نمونه‌هایی خاص از منابعی را که در موضوع درسی‌اش مورد استفاده قرار می‌گیرد مورد تجزیه و تحلیل قرار دهد و در مورد این که این محیط‌ها چگونه جوامع یادگیری دانش‌آموزان را مورد پشتیبانی قرار می‌دهند توضیح دهد. کارایی محیط‌های یادگیری برخط و ترکیبی، را در واحد مطالعه‌ای که طراحی نموده‌اند را نشان دهد.
- ضمن نمایش انواع متنوعی از ابزارهای برنامه‌ریزی و فکری شرح دهد که چگونه این ابزارها می‌توانند از ایجاد و برنامه‌ریزی فعالیت‌های یادگیری دانش‌آموزان حمایت نمایند. نمونه‌هایی خاص از این ابزارها در موضوع درسی خود را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند و از این ابزارها در واحد مطالعه طراحی شده استفاده نموده، واحد مطالعاتی را در کلاس درس اجرا نماید نتایج را بر اساس میزان حصول به اهداف مورد ارزیابی قرار دهد.
- پیشنهادهاتی برای بهبود عملکرد نرم افزارهای LMS، LCMS، CMS در جهت توسعه نوآوری و خلاقیت دانش‌آموزان ارائه دهند.
- یک کلاس هوشمند را طراحی، اجرا، و ارزشیابی نمایند به گونه‌ای که علاوه بر دستیابی به اهداف برنامه درسی، موجب تقویت و توسعه روحیه نوآوری و خلاقیت در دانش‌آموزان گردد.

فصل ۶: یادگیری حرفه‌ای معلم

شناستگی

معلم به عنوان مدل یادگیرنده

با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات و برخورداری بالا از توانایی، انگیزه، تمایل و تشویق و حمایت همتایان برای آزمون، دانش‌آموز یادگیری حرفه‌ای باشد و <u>جوامع آموزش حرفه‌ای</u> را با هدف خلق دانش طراحی و سپس ایجاد نماید.	با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات و برخورداری بالا از توانایی، انگیزه، تمایل و تشویق و حمایت همتایان برای آزمون، دانش‌آموز یادگیری حرفه‌ای باشد و <u>یک جامعه آموزشی حرفه‌ای</u> را با هدف خلق دانش طراحی و سپس ایجاد نماید.	با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات و برخورداری بالا از توانایی، انگیزه، تمایل و تشویق و حمایت همتایان برای آزمون، دانش‌آموز یادگیری حرفه‌ای باشد و به این منظور <u>یک جامعه آموزشی حرفه‌ای</u> را با هدف خلق دانش طراحی نماید.
--	--	---

معرفی ویژگی‌های معلم به عنوان مدل یادگیرنده

- ایفای نقش رهبری در ایجاد چشم اندازی مناسب برای مدرسه با تلفیق فاوا در برنامه درسی و تمرین‌های کلاسی
- ایفای نقش رهبری در میان همکاران در حمایت از نوآوری در مدرسه و ارتقاء یادگیری مداوم مبتنی بر فاوا
- خود ارزیابی دائم و انعکاس فعالیت‌های حرفه‌ای خود برای ارتقاء نوآوری و بهبود حرفه‌ای مبتنی بر فاوا
- بهره‌گیری از منابع فاوا برای شرکت در مجامع حرفه‌ای، شرکت و بحث در مورد بهترین تمرین‌ها در آموزش رشته علمی (معرفی انجمن‌ها و مجامع مجازی و.. معلمان در رشته علمی)

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- در مورد راه‌های مختلفی که مدارس می‌توانند فاوا را در برنامه درسی و کلاس درس خود تلفیق نمایند بحث نمایند.

Graphing ,Glossary of terms Flow chart concept map ^{۴۴} مانند *planning and thinking tools*

http://www.sac.sa.edu.au/Library/Library/Topics/thinking_skills/thinking.html

^{۴۵} به پیوست مراجعه شود.

- برنامه عملیاتی که در آن معلمان نقش کلیدی در کار با همکاران و مدیران مدرسه در جهت استفاده از فاوا در مدارسشان را ایفا می‌نمایند، طراحی نمایند و سپس مواردی را برای چگونگی اجرای این پیشرفت‌ها در نظر بگیرند (پیش‌بینی چالش‌ها و ارائه راهکارهایی برای برطرف نمودن چالش‌ها)
- در مورد انواع حمایت‌های اجتماعی مبتنی بر فاوا که محتاج آموزش حرفه‌ای برای شرکت در برنامه‌های نوآورانه و حفظ نوآوری در مدرسه هستند، بحث نمایند. برنامه عملیاتی مبتنی بر فاوا برای ایجاد محیط حمایتی و خلاقانه با همکاری مدیران و همکاران طراحی نموده و به اشتراک بگذارند و راهبردهایی برای بکارگیر ابزارها و منابع خلاقانه در مدرسه خود ارائه دهد.
- در مورد فعالیت‌های حرفه‌ای نوآورانه خود در حوزه‌ی فاوا بحث نمایند. نمونه‌هایی از تجربیات خود را بیان نمایند.
- در مورد اینکه چگونه منابع فاوا برای حمایت دائم نوآوری و توسعه از طریق انجمن‌های یادگیری حرفه‌ای می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد بحث نماید. نمونه‌هایی از تجربیات مبتنی بر فاوا خود را ارائه نمایند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- سخنرانی-نمایشی
- آزمایشگاه
- پروژه
- کشفی (کاوشگری+ آزمایشگاه) فردی و گروهی
- حل مسئله
- حل خلاق مسئله
- پرسش‌ها و پاسخ‌های هدایت شده و مباحثه
- طوفان مغزی
- و.....

حداقل امکانات سخت و نرم افزاری

- منابع اطلاعاتی مکتوب یا برخط
- شبکه آزمایشگاهی (آزمایشگاه رایانه) مجهز به اینترنت پرسرعت
- دیتا پروژکتور، صفحه نمایش، رایانه، تخته هوشمند
- انواع رسانه‌های قابل دسترس
- امکانات لازم برای تهیه رسانه آموزشی مورد نظر مدرس
- نرم افزار بسته آفیس، ورژن‌های جدید (ترجیحا اصلی)
- رایانه با انواع سیستم‌های عامل
- دیتا پروژکتور، صفحه نمایش، رایانه، تخته هوشمند
- تلفن‌های همراه با انواع سیستم‌های عامل (تلفن‌های دانشجویان)
- نرم افزارهای windows, Mac, Linux
- انواع ذخیره کننده‌های برون خط
- چند رایانه که به اینترنت متصل نباشد و از طریق یکی از شیوه‌های رایج و قابل دسترس قابلیت اتصال به اینترنت را داشته باشد (با خط تلفن (از طرق دایال آپ، ADSL⁺ به صورت lan یا wireless) کارت دیتا، Wimax
- حداقل یک پردازشگر موجود در بازار
- سخت افزارهای داخلی و خارجی و جانبی رایانه

- انواع موبایل، تبلت، لپ‌تاپ و رابط OTG
- نرم‌افزارها، سخت‌افزارها و سیستم‌عامل‌های آموزشی مربوط به رشته
- برای نرم‌افزارها و سیستم‌عامل‌های مخصوص کودکان استثنایی می‌تواند مواردی چون (for chat) Deaf Apps^{۳۷}، Vinu^{۳۶} را پیشنهاد نمود.
- نرم‌افزارهای

Flash, Photoshop, paint, DVD cutter, sound recorder, sound cutter, concept mapping or mind mapping, Simulators

- امکانات لازم برای راه‌اندازی شبکه شامل:

Cross cable, Wi-Fi, Bluetooth, Hub, Switch, Router, IPS, IDS, Firewall

- حداقل ۲ رایانه و یا لپ‌تاپ (در مورد لپ‌تاپ‌ها مجهز به Bluetooth) برای هر گروه
- فیلم و کلیپ‌های نمونه در زمینه کاربرد سخت‌افزارهای آموزشی
- بروشورهای معرفی سخت‌افزارها
- نرم‌افزارهای و سیستم‌عامل‌های آموزشی گروه‌های مربوطه به انتخاب گروه
- راهنمای نرم‌افزارهای مربوطه
- سخت‌افزارها و نرم‌افزارهای لازم برای ضبط و ویرایش صدا و تصویر و فیلم دیجیتال
- نرم‌افزارهای شبیه‌ساز متناسب با رشته
- نرم‌افزارهای LCMS، CMS، LMS

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

هارت دیویس گای، (۱۳۸۹) مرجع کامل سیستم‌عامل مکتبتاش، مترجم محمد رضا اصغرزاده، تهران نشر: نوآور راهنماهای لینوکس و ویندوز آخرین نسخه‌های موجود در هنگام تدریس

منابع فرعی:

سازمان فناوری اطلاعات ایران (۱۳۹۲) الزامات و چارچوب‌های تولید محتوای الکترونیکی آموزشی.

محتوای الکترونیکی تولید در پروژه لوک شارپ کانادا <http://www.projectlooksharp.org/>

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

در ارزشیابی هر واحد درسی دو الی سه نوع ارزشیابی انجام خواهد شد. ۱- ارزشیابی ورودی یا تشخیصی در فاوا ۱ که در بخش مهارت‌های اساسی فاوا برای تعیین سطح کلاس و استفاده بهینه از زمان به منظور ایجاد و یا تقویت مهارت‌ها صورت می‌گیرد، ۲- ارزشیابی تکوینی که در حین فرآیند آموزش و در طول کلاس انجام می‌گیرد که در هر بخش مواردی به عنوان پیشنهاد در فعالیت‌های عملکردی و یادگیری پیشنهاد شده که می‌توانند بخشی از این ارزشیابی را تشکیل دهند و ۳- ارزشیابی نهایی یا پایانی که پیشنهاد می‌گردد ۱۰ نمره از نمره نهایی به ارزشیابی تکوینی و ۱۰ نمره به پروژه پایانی اختصاص یابد که در اجرای آن دانشجو معلم ملزم به رعایت تمامی موارد مورد آموزش در آن واحد درسی (فاوا ۱ الی ۳) می‌باشد و مدرس مربوطه موضوع آن را با توجه به سال تحصیل دانشجو معلم، دانش و مهارت موضوعی و مهارت حرفه‌ای دانشجو معلم تعیین می‌نماید.

<http://distrowatch.com/table.php?distribution=linux>

(نرم‌افزارهای مخصوص ناشنویان در <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.successfulmatch.deafs&hl=en>)

گوگل پلی)

۶. پیوست‌ها

• تولید محتوای الکترونیکی:

استانداردهای تولید محتوای الکترونیکی

* آشنایی با استانداردهای SCORM و AICC در تولید محتوای الکترونیکی و آموزش الکترونیکی

تولید محتوای الکترونیکی

رسانه‌های الکترونیکی دیداری

- * معرفی پوستر، انواع چارت، اسلایدها، نمودار، ..... کاربرد، مزایا و محدودیت‌ها
- * فرآیند انتخاب رسانه‌های الکترونیکی دیداری در آموزش
- * طراحی پیام‌های آموزشی رسانه‌های الکترونیکی دیداری (نوشته، شکل، عکس، ..)
- * تولید رسانه‌های الکترونیکی دیداری از طریق نرم‌افزارهای publisher, power point و photo shop

معرفی برخی از محتواها

- * ^{۴۸}LO اشیاء یادگیری،
  - * کارآموزی مبتنی بر شبکه
  - * خودآموزی، مطالعه راهنمایی شده ناهمزمان
  - * پیشامدها با هدایت مربی ^{۴۹} (یادگیری همزمان)
  - * همکاری گروه کوچک
- فرآیند طراحی تولید محتوای یادگیری الکترونیکی:
- * طراحی آموزشی واحد (یا موضوع) یادگیری براساس نظریه‌های یادگیری و راهبردهای آموزشی مربوطه
  - * انتخاب مدل آموزشی مربوطه
  - * طراحی فرصت‌های یادگیری
  - * انتخاب و طراحی فعالیت‌های یادگیری
- فرآیند انتخاب رسانه مناسب با هر فعالیت یادگیری
- * طراحی پیام‌های آموزشی
  - * تنظیم جدول ارائه محتوای نهایی
- معرفی نرم‌افزارهای تولید محتوای الکترونیکی (برخط و برون خط)
- * Auto paly , flash builder, hyper studio, ,Director, Multimedia Builder, Adobe Flash, Camtasia Studio, advanced power point (off line)
  - * power point , hyper studio , flash , mu. Builder

• کلاس هوشمند:

طراحی آموزشی کلاس هوشمند

- * طراحی محیط یادگیری الکترونیکی براساس راهبردهای آموزشی مناسب
- * طراحی فرصت‌های یادگیری، فعالیت‌های یادگیری و راهبردهای ارزشیابی براساس مدل‌های نوین آموزشی
- * طراحی مدل ارتباطی (ارتباط استاد با شاگرد، استاد با محتوا، محتوا با محتوا، گروه با گروه، کلاس با خارج کلاس و...) کلاس هوشمند براساس نیازها و امکانات (تجهیزات الکترونیکی و..)

⁴⁸ Learning Object

⁴⁹ Instructor – led Events

اجرای و ارزشیابی آموزشی کلاس هوشمند

- * ثبت نام از شاگردان (از طریق LMS)
- * اجرای ارزشیابی ورودی (آزمون رفتار ورودی ، پیش آزمون ، آزمون تشخیصی سبک های شناختی ، نیازسنجی و...) از طریق LMS و ثبت گزارشات آزمون ها
- * گروه بندی شاگردان براساس نتایج و گزارشات آزمون ها از طریق LMS
- * انتخاب مدل آموزشی ، محتوا و فعالیت های یادگیری مناسب برای هر گروه
- * به اشتراک گذاری و ارسال محتواها و فعالیت های یادگیری برای هر گروه از طریق LCMS
- * ارائه تکالیف تکمیلی و بازخورد آن به روش برخط (همزمان و ناهمزمان)
- * ارائه بازخورد مناسب ، اجرای ارزشیابی مستمر و توصیفی با استفاده از روش های ارزشیابی معلم ، خود ارزشیابی ، دگر ارزشیابی ، گروه ارزشیابی از طریق LMS و LCMS
- * اجرای ارزشیابی پایانی به شکل متنوع (انواع آزمون های الکترونیکی) از طریق LMS
- * ثبت نتایج و گزارشات آزمون
- * اجرای پس آزمون و اصلاح برنامه براساس گزارشات آزمون
- * تنظیم و ثبت پوشه کار

• شبکه

شبکه و شبکه سازی

- * تعریف شبکه
- * دلایل شبکه سازی، مزایا و محاسن ایجاد شبکه
- * تاریخچه شبکه
- * معرفی بزرگترین شبکه
- * سلسله مراتب ایجاد شبکه و مولفه های شبکه
- * cable, Wifi, Bluetooth, Hub, Switch, Router, IPS, IDS, Firewall, DNS Server, Mail Server

ایجاد یک شبکه کوچک (دو یا سه کاربر) با استفاده از امکانات موجود، **Wi-Fi, Bluetooth, cable** شبکه های اجتماعی

• نمونه هایی از نرم افزارهای تولید محتوای الکترونیکی و انتشار الکترونیکی محتوا تولید

- Auto paly , flash builder, hyper studio, Director, Multimedia Builder, Adobe Flash, Camtasia Studio, advanced power point (off line)
- power point , hyper studio , flash , mu. Builder

انتشار

- Forums, networks, Atutor, Moodle, emails, Educreations, snagit, blendspace, bayanbox, net support school, softgozar, aparat, googlesite, electa, kelas,...(on line)

سرفصل درس «تجربه‌های خاص حرفه‌ای در آموزش جغرافیا»

۱. معرفی درس و منطق آن

عمل معلمی برای معلمانی که به آن به منزله فرصتی برای اعتلای آموزش و رشد شخصی نظر می‌کنند، سرشار از تجربه‌های نادری است که آگاهی از آنان برای دانشجومعلمان دو خاصیت دارد: اول آشنایی با تجربه خاص و دوم کسب انگیزه و اعتماد برای عمل خلاقانه در موقعیت‌های واقعی تربیت. آنچه آگاهی از تجربه‌های خاص را برای آموزش معلمان توجیه می‌کند، ایجاد شرایط «همزادپنداری» است؛ یعنی آنچه می‌تواند امید به موفقیت را در موقعیت‌های متنوع و متغییر، افزایش دهد. درعین‌حال، تجربه‌های خاص دربردارنده دانش‌هایی مفید هستند که در قالب‌های معمول «دانش رشته‌ای» و «دانش تربیتی» وارد نشده‌اند اما «کارآمدی موقعیتی» داشته‌اند. این درس تلاشی برای شناسایی معلمان نادر و قدرشناسی از آنان نیز محسوب می‌شود و پیوندی بین نسل‌های معلمان ایجاد می‌کند.

نام درس: تجربه‌های خاص حرفه‌ای در آموزش جغرافیا				مشخصات درس نوع درس: نظری تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۱۶ ساعت پیشنیاز: ندارد نحوه آموزش: انفرادی (و با حضور معلمان سرآمد دارای تجربه خاص)
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود: به مواردی از زمینه‌های تحقق یک تجربه خاص، اشاره و به تحلیل چنین زمینه‌ای اقدام کند و برخی از معلمان دارای تجربه خاص در رشته تخصصی خود را بشناسد. همچنین، دارای احساس مثبت به عمل ابتکاری در موقعیت‌های مساله‌دار حرفه معلمی است و خود را آماده برای چنین عملی می‌داند.				
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
نه تنها تجربه‌های خاص معلمان رشته تخصصی خود را تبیین می‌کند، که بر بنیاد موارد گزارش شده به شناسایی اشخاص دیگر اقدام کرده و برای ارتباط بین آنها در جهت تولید یک نظریه اقدام کرده است.	تجربه‌های خاص معلمان رشته تخصصی خود را می‌شناسد و قادر است به تبیین عمل ابتکاری معلمان دارای تجربه خاص اقدام کند.	از تجربه‌های برخی معلمان مطلع است اما تحلیلی از دلایل و پیامد آنها ندارد.	آشنایی با تجربه‌های خاص	شایستگی اساسی: PK کد ۱-۲، ۲-۲، ۲-۲ ۳ PCK کد ۱-۳، ۲-۳، ۲-۳ ۳-۳ & ۴-۳
برای ایجاد تعامل بین معلمان دارای تجربه خاص کوشش می‌کند و آنان را با یکدیگر پیوند می‌دهد و خود در اجتماعی یادگیری آنان مشارکت می‌کند.	برای ایجاد ارتباط با اشخاص دارای تجربه، پیوندهایی را ایجاد کرده و از آنان در کارهای خود بهره گرفته است.	توانسته است خود را پذیرای تجربه خاص معلمان نشا دهد و از کار آنان قدرشناسی کند.	مواجهه با تجربیات	
پاسخ‌های ارائه شده دارای بنیاد پژوهشی دقیقی است و ضمن بکارگیری زبان مناسب ارائه، از سازماندهی و حتی محتوای بدیع برخوردار است.	در پاسخ‌های ارائه شده قواعد کلی پاسخگویی پژوهشی رعایت شده و سطحی عمیق از بازخوانی تجربه خود و دیگری دیده می‌شود.	پاسخ‌هایی ارائه کرده که حاصل جستجوی در منابع در دسترس و بازخوانی محدود تجربه شخصی است.	انجام تکالیف	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

محتوای مورد استفاده این درس در چارچوب زمان شانزده جلسه‌ای آن به شرح ذیل سازمان یافته است:

نوبت	موضوع اصلی	مباحث فرعی
اول	طرح ضرورت و جایگاه موضوع و ایجاد انگیزه جهت پیگیری درس و ارزشیابی تشخیصی و اعلام برنامه درس	شناسایی انتظارات دانشجویان، سنجش نوع نگرش و سطح دانش مربوط، معرفی برنامه و سرفصل درس، تشریح منطق درس و کاربردهای آن برای معلمان، معرفی تکالیف عملکردی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد.
دوم	تبیین تجربه خاص معلم	تشریح شرایط معمول و مساله‌های متنوع کلاس درس و ضرورت‌ها و زمینه‌های شکل‌گیری تجربه‌های خاص معلمی و اهمیت بکارگیری آنها در اعتلای آموزش. تکلیف ۱: مطالعه دست کم یک کتاب و یک مقاله از تجربه‌های خاص معلمان.
سوم تا هشتم	ارائه تجربه‌های خاص	ایجاد فرصت برای ارائه تجربه خاص برای معلمان و گفتگوی در باره تجربه گزارش شده. تکلیف ۲: همه دانشجویان موظفند به بررسی در موقعیت‌های ممکن برای شناسایی «تجربه خاص حرفه‌ای» اقدام و نتیجه را در جلسه آینده به کلاس ارائه کنند.
نهم	نقد و ارزیابی فرایند کار کلاس	تشریح منطق روش کار توسط مدرس و گفتگوی در باره چگونگی ادامه کار. تکلیف ۳: دانشجویان به بازخوانی تجربه آموزش معلمان خود اقدام می‌کنند و نمونه‌هایی از خاص بودن آن را آشکار می‌کنند.
دهم تا پانزدهم	ارائه تجربه‌های خاص معلمان	ایجاد فرصت برای ارائه تجربه خاص برای معلمان و گفتگوی در باره تجربه گزارش شده.
شانزدهم	نقد و ارزیابی فرایند کار کلاس	تشریح منطق روش کار توسط مدرس و گفتگوی در باره چگونگی ادامه کار. تکلیف ۴: دانشجویان به بازخوانی تجربه آموزش همین درس خود اقدام می‌کنند و آن را نقد و بررسی می‌کنند.

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با محوریت آموزشگر و البته با مشارکت همه‌جانبه دانشجویان انجام می‌شود. آموزشگر در بخشی از درس بر بنیاد گفتارهای درسی در نوبت‌های مقرر به معرفی هر یک از موضوعات اقدام می‌کند و بخشی دیگر از درس با شناسایی و دعوت از معلمان دارای تجربه خاص، فرصت آشنایی دانشجویان با معلمان خاص رشته‌های تخصصی را فراهم می‌کند و فرصت گفتگوی آنان را ایجاد و آن را مدیریت می‌کند. به تشخیص آموزشگر و با اتخاذ تدابیر هدایتی، واگذاری معرفی تجربه خاص معلمان می‌تواند به دانشجویان واگذار شود. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع و جستجوی در واقعیات بپردازند و در گفتگوهای هر جلسه با آمادگی مشارکت نماید. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش بپردازند و برای ارائه دیدگاه‌ها یا نتایج حاصل از مطالعات خود با درخواست تعیین وقت قبلی، تا ۱۰ دقیقه در کلاس درس به صورت سازمان یافته ارائه نظر کنند. در عین حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در جلسه بعد یا به صورت کتبی تا پایان نیمسال انجام و ارائه شود. این قبیل پرسش‌ها می‌تواند برای همه یا برخی از دانشجویان جایگزین تکالیف درس گردد؛ مشروط به آنکه تعداد آنها از ۵۰ درصد تکالیف مقرر درس تجاوز نکند.

۴. منابع آموزشی

- در این درس استفاده از منبع مکتوب تا سال ۱۳۹۸ الزامی نیست؛ اما آموزشگر تلاش خواهد کرد منابع مفید را شناسایی و معرفی کند. استفاده از منابع مکتوب منتشر نشده پس از داوری و تایید شورای گروه آموزشی برای مدت مقرر، در همان رشته بلامانع است.
- همه آموزشگران موظفند منابع و مستندات از «معلمان سرآمد» به دانشجومعلمان معرفی نمایند و نشانی سایت‌های مفید برای دریافت اطلاعات را ارائه کنند. همچنین، آموزشگر این درس موظف است به جستجوی اجتماعات تخصصی معلمان مخصوصاً در فضای مجازی اقدام کند و موارد مفید را به دانشجویان معرفی و آنان را برای مشارکت، تشویق کند.
- آموزشگران این درس از سال ۱۳۹۴ به بعد موظف‌اند تمامی دانشجومعلمان را برای عضویت در «تالار گفتگوی معلمان آینده» در پورتال دانشگاه هدایت کنند و خود نیز در آن مشارکت نمایند.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس **تجربه‌های خاص حرفه‌ای** در قالب یک آزمون مکتوب پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان یادگیری‌ها و تجارب خود از گفتارهای درس، گفتگوهای کلاسی، مطالعه منابع و مشارکت در مباحث کلاس درس را بر اساس پرسش‌های آموزشگر، ارائه می‌کنند.
- ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی انجام تکالیف کلاس درس و مشارکت در مباحث با هم لحاظ می‌شود. آموزشگر در مواردی که مصلحت بدانند، اجازه می‌دهد تا دانشجویان بر اساس بازخوردهای او به کار پژوهشی، به اصلاح آن اقدام کنند.
- سهم هر یک از موارد ارزشیابی به شرح زیر محاسبه می‌شود:
- پاس‌خگویی به تکالیف و شرکت فعال در کلاس: ۵۰ درصد امتیاز
- آزمون پایانی: ۵۰ درصد امتیاز

سایر نکات:

- مواردی که توجه به آن در این درس مهم است:
- آمادگی مدام برای گفتگوهای کلاس.
- مشارکت جدی و موثر در مباحث کلاس.
- رعایت نظم حضور و حساسیت به زمان درس.
- رعایت اخلاق پژوهش در انجام تکالیف و در فعالیت عملی.
- مطالعه منابع تکمیلی معرفی شده توسط آموزشگر و سایر منابع مفید.
- ظرافت و زیبایی ظاهری تکالیفی که به صورت مکتوب به آموزشگر تحویل می‌شود.

سرفصل درس « پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۱: پژوهش روایی »
 ۱. معرفی درس و منطق آن

یکی از چالش‌هایی که مؤسسات و دانشگاه‌های تربیت معلم امروزه با آن روبرو هستند، خلق فرصت‌های یادگیری است که بر توانایی معلمان جهت رویارویی مؤثر با موقعیت‌های واقعی تربیتی/ آموزشی تأثیرگذار باشد. در صورتی که در طول برنامه آموزش حرفه‌ای دانشجو معلمان فرصت پژوهش در تجربه را بدست آورند، به توانایی‌های مورد نیاز برای مواجهه با موقعیت‌های نامعلومی که در آن غوطه‌ورند دست خواهند یافت و قادر خواهند بود این توانایی را به دانش‌آموزان خود منتقل کنند. از آنجا که، روایت‌های شخصی که حاصل تأملات دانشجو معلمان در موقعیت‌های واقعی کلاس درس است فرصت یادگیری از تجربه را ممکن می‌کند، لذا آموزش پژوهش روایی به عنوان پیش نیاز برنامه کارورزی این امکان را فراهم می‌کند تا دانشجویان به شیوه‌ی روایی به مطالعه تجربیات خود پرداخته و در آینده بتوانند از این توانایی برای تأمل بر عمل خود، بهبود شرایط آموزشی و تربیتی، سهمیم نمودن دیگران در تجربیات خود و نیز توسعه حرفه‌ای خویش بهره بگیرند.

نام درس: پژوهش روایی				
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با آگاهی از چیستی و چگونگی پژوهش روایی، تجربیات شخصی خود/ دیگری را از موقعیت‌های آموزشی/ تربیتی مورد واکاوی (تأمل) قرار داده و از این تجربیات برای توسعه ظرفیت‌های حرفه‌ای استفاده کند.				مشخصات درس
				نوع درس: کارگاهی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۴۸ ساعت پیشنهاد: -
				شایستگی اساسی:
				<u>pck</u> ۱-۳ -۳& <u>۳-۴&۳</u>
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
روایت تجربه	با تأمل بر یک روایت/ تجربه جدید آن را در قالب یک داستان ساده با جزئیات کم روایت می‌کند.	با تأمل بر یک روایت یا تجربه جدید، آن را در قالب داستانی با جزئیات و پیچیدگی‌ها روایت می‌کند.	با تأمل بر یک روایت یا تجربه جدید، آن را در قالب داستانی با جزئیات و پیچیدگی‌هایی که منعکس کننده احساسات، افکار و توالی منطقی آن‌ها، روند‌ها و.. است را روایت می‌کند.	
تأمل بر تجربه	بر روایت خود تأمل کرده و کنش‌ها،	بر دیدگاه‌های شخصیت‌های داستان تأمل	با تأمل مجدد بر تجربه تفکر خود/ روایت درک	

<p>خود را از این تأملات را با بهره گیری از یافته های علمی/ پژوهشی در قالب دانش قابل عرضه به دیگران ارائه کند.</p>	<p>می کند و می تواند با ارائه شواهدی از یافته های علمی و پژوهشی از آن دفاع کند یا آنها را با ذکر دلیل زیر سؤال برده و نقد کند..</p>	<p>واکنشها، و رفتارها، دیدگاه های افراد حاضر در موقعیت را در بیان تجربیات مورد توجه قرار داده است.</p>	
<p>توانسته است داده های جمع آوری شده را تحلیل و تفسیر کند و تحلیل و تفسیر خود از یافته ها را با استفاده از روش های مختلف معتبر نماید.</p>	<p>توانسته است داده های جمع آوری شده را تحلیل و تفسیر کند و یافته های خود را با استفاده از نقل قول ها معتبر نماید.</p>	<p>توانسته است داده های جمع آوری شده را طبقه بندی نموده و ارتباط میان طبقات را برقرار کند، اما نتوانسته آن را تحلیل ساختاری نماید.</p>	<p>تحلیل و تفسیر</p>

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

ماهیت تجربه، یادگیری از تجربه، و تأمل بر تجربه و تمایز آن با سایر انواع یادگیری روایت نویسی وسیله ای برای پژوهش در عمل پژوهش روایی در خدمت رشد حرفه ای چگونه روایت ها بین دانش آشکار و دانش ضمنی پیوند می زنند؟ اهداف پژوهش روایی و کاربردهای آن انواع پژوهش روایی

تکلیف عملکردی:

با مطالعه داستان زندگی معلمان و مقالات علمی در زمینه پژوهش روایی تأثیر این شیوه مطالعه را در بهبود عملکرد حرفه ای در قالب یک مقاله کوتاه ارائه نماید.

یک پژوهش روایی را به صورت خلاصه یا در قالب یک مقاله مروری با ذکر ویژگی ها و مراحلش ارائه کند). (البته قالب مذکور قبلاً باید توسط استاد توضیح داده شود.

فصل دوم: ابزار های گردآوری اطلاعات

ماهیت اطلاعات در پژوهش روایی

ابزار های گردآوری اطلاعات در پژوهش روایی

- یادداشتهای میدانی از تجربه های مشترک
- دفترچه یادداشت های روزانه

- مصاحبه ها
  - داستان گوئی
  - نامه نگاری
  - نوشته‌های خودزیست نگارانه و زیست نگارانه
  - سایر منابع
- فرآیند تحلیل داده ها
- آماده کردن داده‌ها برای تحلیل،
  - انجام تحلیل های مختلف
  - درک عمیق و عمیق تر داده‌ها
  - بازنمایی داده‌ها و تفسیر معنای کلان
- معنا دهی به داده ها

تکلیف عملکردی:

نمونه‌ای از ابزار های جمع آوری اطلاعات در پژوهش روایی را از منظر نوع تجربیات مطرح شده تحلیل و تمایز و تشابه آن ها را در یک جدول به نمایش بگذارید/ در قالب یک مقاله کوتاه ارائه کند.

یک

مقالات علمی پژوهشی که با استفاده از شیوه پژوهش روایی تهیه شده است را از منظر فرایند تحلیل اطلاعات مطالعه و یافته های خود را گزارش نمایید.

فصل سوم: کد گذاری

انواع کدگذاری

- کد گذاری اولیه^{۵۰}
- مرور کد های اولیه^{۵۱}
- کد گذاری محوری^{۵۲}
- مرور کد ها و طبقه بندی داده ها
- مضامین / مفاهیم
- عمق و بینش برای ایجاد ارتباط

تکلیف عملکردی:

فرایند کدگذاری و طبقه بندی را تا مرحله شناسایی و تبیین مضامین بر روی تجربیات شخصی خود از دوران تحصیل اجرا و یافته ها/ بینش حاصل از واکاوی تجربیات را با دیگران به مشارکت بگذارید.

فصل چهارم: تحلیل ساختاری

فرآیند تحلیل ساختاری

50 - Initial/Open coding

51 - Selective coding

52 - Axial coding

- قاعده‌ی حذف
- حذف شدید
- تعمیم
- ساختن
- قاعده صفر

تحلیل سه بعدی:

- تعامل: تعامل شخصی بر اساس احساسات، امیدها، واکنش‌ها، و خلق و خو هم چنین تعامل اجتماعی برای دربرداشتن سایر افراد و قصد، اهداف، فرضیات، و دیدگاه‌های آنان
- تداوم: بررسی گذشته که به خاطر آمده است؛ حال به تجربه اتفاقات مرتبط است؛ و آینده، مشتاقانه منتظر تجربیات احتمالی است
- موقعیت: اطلاعات در مورد شرایط، زمان، و مکان در موقعیت فیزیکی، با حدود و قصد، اهداف، و دیدگاه‌های متفاوت شخصیت-ها

تکلیف عملکردی:

با استفاده از فرایند تحلیل ساختاری/ تحلیل سه بعدی مجموعه تجربیات شخصی/ تجربیات سایرین(همکلاسی ها/ معلمان) را تحلیل و یافته ها را گزارش کند.

فصل پنجم: اعتبار بخشی

- روایی و اعتبار در پژوهش روایی
- همکاری با شرکت کنندگان
- بیان دوباره روایت ها
- استفاده از نقل قول ها
- رعایت مسایل اخلاقی
- محدودیت ها و مخاطرات پژوهش روایی
- استفاده از نظریه ها و یافته های علمی
- چگونه یافته های پژوهش روایی را ارزیابی می کنیم؟

تکلیف عملکردی:

یافته های حاصل از تکلیف عملکردی در فصل چهار را با استفاده از شیوه مثلث سازی/ همکاری با شرکت کنندگان/ یافته های علمی پژوهشی اعتبار بخشی نماید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

مطالعه منابع، جستجو، سؤال کردن و پژوهیدن در زمینه پژوهش روایی، برگزاری کارگاه آموزشی برای آموزش پژوهش روایی با استفاده از رویکرد توسعه فردی و به کمک واکاوی تجربیات شخصی صورت می گیرد. استفاده از راهبردهای مشارکتی، برای به اشتراک گذاشتن تجربیات و ارائه یافته به تحقق اهداف این درس و نیز تنوع بخشیدن به تجربیات کمک می کند.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

پژوهش روایی دکتر عطاران (در دست تألیف)

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: از آنجایی که هدف این درس یادگیری از و به کمک تجربه است، لذا در ارزشیابی خود ارزشیابی دانشجویان بر اساس تحلیل (توصیف) و تفسیر تجربیات حاصل از فعالیت‌ها در طول ترم بر اساس مستندات دارای اهمیت است. ارزشیابی استاد بر اساس مجموعه تکالیف عملکردی دانشجویان در طول و شرکت در سمینارهای کلاسی برای ارائه یافته‌ها/ به اشتراک گذاشتن تجربیات نیز بخش دیگر از ارزشیابی دانشجویان را تشکیل می‌دهد.

تفسیر دانشجویان از تجربیات شخصی و نقش آن در توسعه توانایی‌های حرفه‌ای بر اساس مستندات ارائه شده در گزارش عملکرد پایانی ۱۰ نمره

ارزشیابی استاد از فعالیت‌ها و مشارکت در سمینارها ۱۰ نمره

سرفصل درس « پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۲: کنش پژوهی »

۱. معرفی درس و منطبق آن:

پذیرش نقش پژوهشی از سوی معلم در کنار دو وظیفه مهم دیگر او مبنی بر وظیفه استفاده از یافته‌های پژوهشی تولید شده توسط دیگران و وظیفه آموزش پژوهش به دانش‌آموزان، ضرورت دانا و توانا کردن آنها در حوزه اقدام پژوهی را روشن می‌سازد. این امر بدان معناست که معلم باید از تدریس و عمل تربیتی عادی شده^{۵۳} فاصله گرفته و به سوی تدریس و عمل فکورانه^{۵۴} پیش برود، به نحوی که با بینشی پژوهشی مسائل کلاس و مدرسه را بکاود و با اقدام پژوهی و ژرف‌اندیشی به یافتن راه‌حل‌ها، کاربرد بلافصل یافته‌ها و اخذ بازخورد مداوم به اصلاح و بهبود فرآیند های آموزشی و پرورشی بپردازد. بر این اساس، توانایی جمع‌آوری سیستماتیک اطلاعات درباره، موقعیت های خاص آموزشی، تدریس، و یادگیری دانش‌آموزان و متعاقباً بکارگیری روش های خاصی برای بهبود آن است که منجر به ارتقاء توانایی دانش‌آموزان می‌شود، یکی از شایستگی هایی است که معلمان در آموزش های بدو خدمت باید به آن دست یابند.

نام درس: پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۲: کنش پژوهی				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با مطالعه و تحلیل گزارش یافته های اقدام پژوهی ها توسط معلمان تأثیر آن در بهبود فرآیند یادگیری گزارش کند. یک مسئله را با استفاده از فرآیند رفت و برگشت میان مسئله و موقعیت آموزشی/ تربیتی مطالعه نموده و بازتاب های حاصل از این فرآیند را برای بهبود عملکرد در موقعیت های بعدی طراحی، اجرا و گزارش نماید				نوع درس: کارگاهی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۴۸ ساعت پیشنهاد: پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۱، کارورزی ۲
				شایستگی اساسی: کد Ck&pck ۱-۲ کد ۳-۳ & ۳-۴
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	تحلیل یافته ها
یافته های اقدام پژوهی را از نظر تأثیر آن بر فرآیند یادگیری تحلیل و تفسیر کرده و به محدودیت ها و فرصت هایی که این اقدامات بعدی ایجاد نموده و نحوه بهره گیری از این نتایج در عمل حرفه‌ای خود را گزارش کرده است.	یافته های اقدام پژوهی را از نظر تأثیر آن بر فرآیند یادگیری تحلیل تفسیر کرده و به محدودیت ها و فرصت هایی که این اقدامات بعدی ایجاد نموده را گزارش کرده است.	یافته های اقدام پژوهی را از نظر تأثیر آن بر فرآیند یادگیری تحلیل و تفسیر کرده اما به محدودیت ها و فرصت هایی که این مطالعه برای اقدامات بعدی ایجاد می کند اشاره نکرده است.		

53-routinized

54 - reflective

<p>چرخه عمل</p>	<p>فرآیند کار نشان می دهد که در پژوهش انجام شده برگشت و برگشت میان کلیه مراحل برای اطمینان از رعایت شده است.</p>	<p>فرآیند کار نشان می دهد که در پژوهش انجام شده برگشت و برگشت میان کلیه مراحل برای اطمینان از یافته ها رعایت شده است.</p>	<p>فرآیند کار نشان می دهد که در پژوهش انجام شده برگشت و برگشت میان کلیه مراحل برای اطمینان از اطلاعات جمع آوری شده، تفسیر و تبیین یافته ها در هر مرحله رعایت شده است.</p>
<p>گزارش یافته ها</p>	<p>گزارش با استفاده از روزنگار/ زبان روایت نویسی ثبت شده نشان دهنده تأمل بر کنشها، واکنشها، و رفتارها، دیدگاههای افراد درگیر در موقعیت برای بازکاوی عمل و تصمیمات</p>	<p>گزارش با استفاده از روزنگار/ زبان روایت نویسی ثبت شده نشان دهنده تأمل بر کنشها، واکنشها، و رفتارها، دیدگاههای افراد درگیر در موقعیت برای بازکاوی عمل و تصمیمات اتخاذ شده است.</p>	<p>گزارش با استفاده از روزنگار/ زبان روایت نویسی ثبت شده نشان دهنده تأمل بر کنشها، واکنشها، و رفتارها، دیدگاههای افراد درگیر در موقعیت برای بازکاوی عمل و تصمیمات اتخاذ شده برای قرار گرفتن در چرخه پژوهش و عمل حرفه‌ای شده است</p>

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

بخش اول :

انواع، سطوح، گستره، ماهیت و اهداف پژوهش در آموزش و پرورش

- پژوهش در حرفه معلمی (معلم به عنوان بکارگیرنده یافته‌های پژوهش‌های دیگران، معلم به عنوان پژوهشگر، معلم به عنوان مدرس پژوهش به دانش آموزان)
- استلزامهای پژوهش‌های معلم محور (برخورد آزادمنشانه، هم افزایی، تفکر و بازانديشي، دغدغه‌های رشد حرفه‌ای، اشتراک دانش و تجربیات، مشارکت و کار گروهی، نقادی و نقد پذیری، تعهد و مسئولیت برای عمل مبتنی بر پژوهش، اخلاق پژوهشی و ...)
- عمل پژوهی و ادراک هنرمندانه معلم
- عمل پژوهی و رشد حرفه ای معلم

فعالیت یادگیری:

مقالات علمی - پژوهشی را مطالعه و در قالب یک گزارش یافته های خود رابه جهت تأثیر این نوع مطالعات در حل مسائل آموزشی / تربیتی یا توسعه علوم تربیتی ارائه نماید.

فعالیت عملکردی:

- با مطالعه نمونه گزارش های اقدام پژوهی در سطوح متفاوت عملکرد بتواند نکات قوت و ضعف آن ها را شناسایی و گزارش نماید.

بخش دوم :

- چستی عمل پژوهی در آموزش و پرورش (ماهیت، تعریف، ابعاد، گستره،)
- چرایی عمل پژوهی در آموزش و پرورش (اهداف ، پیامدها، ضرورت و اهمیت)
- تاریخچه و خاستگاه های عمل پژوهی
- نظریه ها و دیدگاه های موجود در زمینه اقدام پژوهی

فعالیت یادگیری:

- مشارکت در نقد و ارزیابی گزارش های ارائه شده در کلاس در زمینه اقدام پژوهی هی ارائه شده.

فعالیت عملکردی:

- تهیه یک نوشته انتقادی در مورد باورها و عقاید شخصی خود در مورد چستی و ضرورت اقدام پژوهی در آموزش و پرورش و ارائه آن در کلاس برای بررسی و نقد

بخش سوم :

- چگونگی تشخیص مسئله،
- چگونگی تدوین طرح اقدام پژوهی،
- روش اجرای مراحل اقدام پژوهی
- چگونگی گردآوری داده ها و شواهد مهم در اقدام پژوهی
- باز اندیشی در باره داده ها و شواهد و اصلاح فرایند اقدام پژوهی

- نقش مشورت و مشارکت در اقدام پژوهی
- ارزشیابی، نقادی و اعتباریابی در اقدام پژوهی
- چگونگی بازخورد، اصلاح و کاربرد نتایج در اقدام پژوهی
- چگونگی مستند سازی، ثبت و ضبط مراحل و تهیه گزارش نهایی و اطلاع رسانی و اشاعه دستاوردهای اقدام پژوهی
- مشارکت در نقد مطالب گزارش شده در کلاس (گزارش حاصل از فعالیت عملکردی گروه ها)

فعالیت عملکردی:

- تشکیل کارگروه هایی متشکل از دانشجو معلمان و مشارکت آنها در نقد نمونه ای از اقدام پژوهی انجام شده توسط معلمان دیگر و تهیه گزارش نقد برای ارائه به کلاس

بخش چهارم :

- تدوین طرح و انجام مراحل اقدام پژوهی

فعالیت یادگیری:

- مشارکت در ارزشیابی و نقد طرح اقدام پژوهی دانشجو معلمان و یکایک مراحل اجرایی آن در خلال جلسات متناظر با روند پیشرفت اجرای طرح) در هر مرحله از تدوین طرح و اجرای آن، دانشجویان گزارش لازم را به کلاس ارائه و از مشورت، ارزشیابی و نقد دیگران استفاده می کنند.

فعالیت عملکردی:

- تشکیل کارگروه هایی متشکل از دانشجو معلمان و مشارکت آنها در مراحل زیر:
- بررسی متاملانه کلاس درس و مدرسه و انتخاب مسئله برای اقدام پژوهی

- تدوین طرح
- انتخاب روش و تدوین مراحل
- مشخص کردن شواهد مهم و ساختن یا یافتن ابزار گردآوری داده ها
- باز اندیشی در باره داده ها و شواهد و اصلاح فرایند
- انجام مشورت و جلب مشارکت افراد ذی ربط
- ارزشیابی، نقادی و اعتباریابی فرایند و نتایج
- اخذ بازخورد، اصلاح و کاربرد نتایج در حل مسئله یا بهبود امر مورد پژوهش
- مستند سازی، ثبت و ضبط مراحل و تهیه گزارش نهایی و اطلاع رسانی و اشاعه دستاوردها

۳- راهبردهای تدریس و یادگیری

- راهبردهای اصلی شامل پرسش و پاسخ، حل مساله، نقادی و پژوهش به صورت گروهی و مشارکتی است. در کلاس در خلال بیان فلسفه، مبانی، اصول، روش و مراحل اجرای اقدام پژوهی به تحلیل و نقادی گزارش های مطالعات اقدام پژوهی معلمان (به تناسب رشته آموزشی دانشجو معلمان) و آشنا سازی دانشجو معلمان با تجارب معلمان پژوهنده پرداخته می شود.
- در بخش عملی، دانشجو معلمان در قالب گروه های مناسب، به انتخاب مسئله متناسب با رشته آموزشی خود و تدوین پیشنهاد کامل اقدام پژوهی و اجرای آن در محیط واقعی (در صورت دسترسی به کلاس و مدرسه) می پردازند و گزارش کار خود در هر مرحله را به کلاس ارائه داده و از نقد و مشارکت سایر دانشجو معلمان استفاده می کنند.

۴. منابع آموزشی

منبع:-

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ارزشیابی در این درس، فرایندی مبتنی بر مشارکت است که در آن استاد، شخص دانشجو و سایر همکلاس های با یکدیگر همکاری و مشارکت دارند. در این ارزشیابی علاوه بر جنبه های کمی بر جنبه های کیفی تأکید و توجه ویژه ای می شود. این ارزشیابی به صورت مداوم و بر اساس فعالیت های انجام شده توسط دانشجو - که در پوشه کار^{۵۵} او گردآوری می شود- صورت می گیرد و بر ارزیابی توسط خود دانشجو تأکید ویژه ای می شود.
- در این ارزشیابی، ۴ نمره ارزشیابی دانشجو به صورت تکوینی طی نیمسال ، ۸ نمره به کار عملی در حوزه اقدام پژوهی و ۸ نمره به آزمون پایانی اختصاص می یابد .

سایر نکات

کنش پژوهی قبل از آغاز کارورزی سه به دانشجویان ارایه شود.

سرفصل درس « پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۳: درس پژوهی »

۱. معرفی درس و منطق آن:

درس پژوهی یک رویکرد برای توسعه حرفه ای است که در ، آن معلمان با یکدیگر در تدوین طرح درس پژوهشی ، اجرا و اعتبار یابی آن همکاری می کنند . این رویکرد ظرفیت شگرفی برای تحقق اهداف مدرسه بعنوان سازمان یادگیرنده و بستری برای گفتگوهای حرفه ای در باره آموزش ، تدریس و فرایندهای یاددهی – گیری در مدرسه فراهم می سازد. درس پژوهی، دانش آموزشی محتوا را در معلمان توسعه بخشیده و با سازوکارهای خود ، قدرت و شایستگی معلمان را برای مواجهه با مسایل فراروی یاددهی – یادگیری توسعه می بخشد . به این ترتیب دانشجو معلمان با گذراندن این درس، ضمن کار گروهی و درک اهمیت هم افزایی در توسعه حرفه‌ای بطور همزمان توان تخصصی خود در حوزه دانش تربیتی، دانش موضوعی، دانش فناوری آموزشی توسعه می دهد.

نام درس: پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۳: درس پژوهی				مشخصات درس
<p>اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>با درک نقش مشارکت حرفه‌ای در توسعه ظرفیت ها و توانایی های شخصی، و تأثیر آن در شکل گیری سازمان یادگیرنده یک برنامه درس پژوهی را با مشارکت یک گروه همکار طراحی و اجرا نماید...</p>				نوع درس: کارگاهی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۴۸ ساعت پیشنیاز: اصول و روش‌های تدریس
				شایستگی اساسی: ck&pck کد ۱-۲ ۳-۳ & ۳-۴
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
در فرآیند کار جمعی برای پذیرش وظایف و مسئولیت ها برای حل مسایل گروه استقبال می کند و می تواند به هنگام قرار گرفتن در موقعیت های دشوار گروه را پشتیبانی کند.	در فرآیند کار جمعی وظایف و مسئولیت هایی را که منجر به حل مسایل گروه میشود را می پذیرد.	در فرآیند کار جمعی وظایف محوله را انجام می دهد اما به هنگام قرار گرفتن در موقعیت های دشوار قادر نیست گروه را پشتیبانی کند.	هم‌افزایی و مشارکت حرفه‌ای	
در فرآیند مطالعه بافت و زمینه نیاز/ مسئله شناسایی شده و ترسیم چشم انداز در سطح مدرسه مشارکت	در فرآیند مطالعه بافت و زمینه نیاز/ مسئله شناسایی شده و ترسیم چشم انداز در سطح مدرسه مشارکت نموده و نتایج	برای مطالعه بافت و زمینه نیاز/ مسئله شناسایی شده و ترسیم چشم انداز در سطح مدرسه مشارکت	طرح درس پژوهی	

<p>نموده و نتایج یادگیری دانش آموزان نشان دهنده تأثیر عملکرد او بر بهبود عملکرد مدرسه است.</p> <p>مشارکت برای توسعه حرفه‌ای و بهبود عملکرد مدرسه است.</p>	<p>نموده اما تحلیل نتایج یادگیری دانش آموزان نشان دهنده تأثیر عملکرد او بر شکل گیری یک گروه حرفه‌ای برای ادامه مشارکت حرفه‌ای نیست.</p>		
<p>گزارش با استفاده از روزنگار/ روایت نویسی ثبت شده نشان دهنده تأمل بر کنش‌ها، واکنش‌ها، و رفتارها، دیدگاه‌های افراد درگیر در موقعیت برای بازکاوی عمل و تصمیمات اتخاذ شده و تأثیرات آن بر عملکرد دانش آموزان/ مدرسه در چرخه پژوهش و عمل حرفه‌ای مشارکتی شده است</p>	<p>گزارش با استفاده از روزنگار/ روایت نویسی ثبت شده نشان دهنده تأمل بر کنش‌ها، واکنش‌ها، و رفتارها، دیدگاه‌های افراد درگیر در موقعیت برای بازکاوی عمل و تصمیمات اتخاذ شده بر عملکرد دانش آموزان/ مدرسه است.</p>	<p>گزارش با استفاده از روزنگار/ روایت نویسی ثبت شده نشان دهنده تأمل بر کنش‌ها، واکنش‌ها، و رفتارها، دیدگاه‌های افراد درگیر در موقعیت برای بازکاوی عمل و تصمیمات نیست.</p>	<p>گزارش</p>

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول :

تمهید شرایط و آماده سازی

- مدرسه بعنوان یک سازمان یادگیرنده
  - تاریخچه ، تعریف و اهداف درس پژوهی
  - درس پژوهی انتخابی استراتژیک برای توسعه دانش و شایستگیهای معلمان
  - ابعاد و گستره درس پژوهی
  - فرایند درس پژوهی
  - شرایط ، فرهنگ و حمایت‌های مورد نیاز درس پژوهی
- فعالیت یادگیری:

با مشارکت در بحث به ضرورت و اهمیت درس پژوهی و نقش آن در تولید دانش بومی تدریس می پردازد . همچنین سوالاتی را برای شرح بیشتر موضوع مطرح می نماید . همچنین سوالاتی را برای شرح بیشتر موضوعات مطرح می نماید .
فعالیت عملکردی:

تشکیل کارگروه‌هایی متشکل از دانشجو معلمان و مشارکت آنها در تحلیل جایگاه و نقش درس پژوهی در حرفه معلمی و تهیه گزارش برای ارائه به کلاس،

فصل دوم :

چگونگی تدوین برنامه درس پژوهی :

- تشکیل گروه درس پژوهی
- تبیین رویکرد درس پژوهی در گروه
- برنامه ریزی و تدوین جدول فعالیتهای اجرایی گروه
- انتخاب زمینه پژوهشی برای فعالیت گروه
- تعریف مساله و انتخاب موضوع
- روش های نیاز سنجی
- پیش بینی شرایط و نیازمندیهای اجرای درس پژوهی

فعالیت یادگیری:

با مشارکت در بحث موضوعاتی را برای فعالیت درس پژوهی مطرح می کند . همچنین سوالاتی را برای شرح بیشتر موضوعات مطرح می نماید .

فعالیت عملکردی:

در قالب کارگروههای دانشجویی ، یک زمینه پژوهشی را تعریف و مساله و موضوع مرتبط با آن را مشخص می کند .

فصل سوم :

چگونگی تدوین طرح درس مورد پژوهش

تعیین اهداف و سوالهای پژوهشی
تدوین طرح درس پژوهشی متناسب با سوالهای پژوهشی:

- ترسیم وضع موجود و مطلوب
- شناسایی تغییرات مورد نیاز
- تعیین هدفهای درس
- تعیین تجارب و فعالیتهای یادگیری
- تعیین رفتار ورودی
- پیش بینی منابع و وسایل آموزشی
- پیش بینی نحوه مدیریت و سازماندهی کلاس
- پیش بینی نحوه تفکر و واکنش دانش آموزان به تدریس
- تعیین معیارهای تحقق هدفها
- تعیین روش سنجش و ارزشیابی
- تعیین چارچوب اجرایی طرح در س پژوهشی

فعالیت یادگیری:

در باره چارچوب طرح درس پژوهشی بحث می کند . و دلایل و اهمیت هر یک از مولفه ها را بر می شمارد.

فعالیت عملکردی:

در قالب کارگروه‌های دانشجویی یک طرح درس پژوهشی را تهیه و به کلاس ارایه می نمایند.

فصل سوم :

چگونگی اجرای طرح درس مورد پژوهش

- تعیین شواهد و مستندات مورد نظر گروه
- تعیین روش و چگونگی مشاهده طرح درس
- تقسیم وظایف اعضای گروه در حین مشاهده
- طراحی فرمهای گردآوری اطلاعات و مستند سازی مشاهده

فعالیت یادگیری:

در باره چگونگی اجرای طرح درس پژوهشی بحث می کنند و نکات جدیدی را برای اجرای بهینه آن مطرح می سازند .

فعالیت عملکردی:

طرح درس پیش بینی شده در گروه را بصورت آزمایشی در کلاس اجرا می کنند .

فصل چهارم:

ژرف اندیشی در باره داده ها و شواهد

- نحوه انتخاب چارچوب تجزیه و تحلیل داده ها و شواهد
- تجزیه و تحلیل داده ها و شواهد :
- تحلیل نتایج یادگیری
- تحلیل انگیزش
- تحلیل رفتار اجتماعی دانش آموزان
- طراحی مجدد درس و اجرای آن
- اجرای طرح درس جدید و مشاهده آن
- ژرف اندیشی در باره اجرای دوم درس و اصلاح نهایی طرح درس

فعالیت یادگیری:

در باره چگونگی نقد مناسب تر نحوه اجرای طرح درس پژوهشی در کلاس بحث می کنند و نکات جدیدی را در این زمینه مطرح می سازند .

فعالیت عملکردی:

نحوه اجرای آزمایشی طرح درس گروه را مورد نقد و بررسی قرار می دهند .

فصل پنجم : چگونگی ژرف اندیشی در باره روند اجرای فعالیت گروه

الف) نحوه تحلیل نتایج مربوط به یادگیری و رشد دانش آموزان(تحلیل نتایج یادگیری، تحلیل انگیزش، تحلیل رفتار اجتماعی دانش آموزان)،
ب) نحوه تحلیل نتایج مربوط به رشد حرفه ای معلمان عضو گروه.

فعالیت یادگیری:

در باره نتایج فعالیت گروه بر توسعه یادگیری و رشد حرفه ای خود بحث می کنند .

فعالیت عملکردی

با ارایه مستندات لازم به جمع بندی از تاثیر فعالیت گروه خود بر یادگیری دانش آموزان و رشد حرفه ای خود می پردازند .

فصل ششم : تهیه گزارش نهایی و اشاعه دستاوردهای گروه درس پژوهی

- ضرورت اشاعه نتایج درس پژوهی
- روش های اشاعه و انتشار دستاوردهای گروه
- نحوه تدوین گزارش نهایی درس پژوهی

فعالیت یادگیری:

در باره ضرورت اشاعه نتایج درس پژوهی بحث می کنند .

فعالیت عملکردی:

گزارش کار گروه خود را تدوین و ارائه می نمایند .

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- راهبردهای اصلی شامل پرسش و پاسخ، حل مساله، نقادی و پژوهش به صورت گروهی و مشارکتی است. در کلاس در فرایند تدریس به تحلیل و نقادی گزارش های مطالعات درس پژوهی (به تناسب رشته آموزشی دانشجومعلمان) و آشنا سازی دانشجو معلمان با تجارب معلمان درس پژوهی پرداخته می شود.
- در بخش عملی، دانشجو معلمان در قالب گروه های مناسب، به انتخاب مسئله متناسب با رشته آموزشی خود و تدوین برنامه درس پژوهی و اجرای آن در محیط واقعی (در صورت دسترسی به کلاس و مدرسه) یا نمونه ای (مشابه سازی شرایط کلاس درس) می پردازند و گزارش کار خود در هر مرحله را به کلاس ارائه داده و از نقد و مشارکت سایر دانشجو معلمان استفاده می کنند.

۴. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی در این درس، فرایندی مبتنی بر مشارکت است که در آن استاد، شخص دانشجو و سایر همکلاس های با یکدیگر همکاری و مشارکت دارند. در این ارزشیابی علاوه بر جنبه های کمی بر جنبه های کیفی تأکید و توجه ویژه ای می شود. این ارزشیابی به صورت مداوم و بر اساس فعالیت های انجام شده توسط دانشجو - که در پوشه کار^{۵۶} او گردآوری می شود- صورت می گیرد و بر ارزیابی توسط خود دانشجو تأکید ویژه ای می شود.

در این ارزشیابی، ۴ نمره به ارزشیابی دانشجو به صورت تکوینی طی نیمسال ، ۸ نمره به کار عملی در حوزه درس پژوهی و ۸ نمره به آزمون پایانی اختصاص می یابد .

۵. منابع آموزشی

ساکی، رضا (۱۳۹۲) درس پژوهی ، مبانی ، اصول و روش اجرا ، انتشارات جهاد دانشگاهی.

استیپانک و همکاران (۱۳۸۹) درس پژوهی راهنمایی عملی برای مدیران و معلمان ، ترجمه دکتر رضا ساکی و داریوش مدنی ، انتشارات حکمت علوی

سایر نکات

تدریس درس پژوهی پس از تدریس کنش پژوهی و قبل از اجرای کارورزی ۴ انجام می شود .

سرفصل درس «کارورزی ۱»

۱. معرفی درس و منطق آن

آموزش اثربخش نیازمند آن است که معلمان در طول دوره آموزشی در معرض تجربیات متنوع و غنی قرار گرفته و قادر به مطالعه، تصمیم گیری و ارزیابی نتایج تصمیمات در موقعیت های پیچیده آموزشی و تربیتی مبتنی بر یافته های علمی و پژوهشی باشند. برنامه کارورزی فرصت برقرار ساختن پیوند میان آموخته های نظری با محیط های واقعی آموزشی- تربیتی و عمق بخشیدن به تجربه های پیشین در جهت توسعه شایستگی های حرفه ای و دست یابی به ظرفیت غایی کنش عملی در کلاس درس را فراهم می کند/ این برنامه در دانشگاه فرهنگیان، با تأکید بر مشاهده تأملی، روایت نگاری و واکاوی تجربیات به عنوان عناصر سازنده/شکل دهنده عمل فکورانه؛ و نیز ابزارهای سه گانه اقدام پژوهی، درس پژوهی و پژوهش روایتی به عنوان روش های مورد تأکید در برنامه تربیت معلم فکور این هدف را تعقیب می نماید. مطالعه مسئله های آموزشی/تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه زمینه ساز عمل مستقل حرفه ای معتبر و کسب تجربیات دست اول است. فرصت های یادگیری تدارک دیده شده از سوی استادان و بازخوردهای ارائه شده از سوی آنان باید امکان تلفیق نظر و عمل تربیتی را در موقعیت های واقعی، برای یافتن راه حل های قابل دفاع و پاسخ به مسئله های آموزشی/ تربیتی تدارک ببیند. بهره گیری از مبانی نظری/ تکنیک ها و فنون در برنامه کارورزی به منظور دستیابی دانشجو به یک نگاه همه جانبه و غنا بخشیدن به تصمیمات اتخاذ شده در ابعاد برنامه ریزی، اجرا و ارزیابی برای حمایت از یادگیری دانش آموزان ضروری است. در طول برنامه کارورزی دانشجو فرصت کسب تجربه برای درک عمل اثربخش، تأمل بر روی آن به منظور پذیرش مسئولیت حرفه ای را کسب می نماید.

در کارورزی یک دانشجو با کسب مهارت در به کارگیری روش ها و فنون مشاهده تأملی، موقعیت های آموزشی و تربیتی در سطح مدرسه و کلاس درس را مورد مطالعه قرار داده و دریافت های خود را در قالب روایت ها، روزنگارها، تجربیات شخصی ارائه می نماید. این یافته ها از موقعیت مدرسه و کلاس درس می تواند همراه با عکس و فیلم/ گزارش گفتگو با کادر مدرسه/ معلم راهنما/ اولیاء دانش آموزان(با هماهنگی مدرسه) تکمیل شود. روایت های دانشجو از موقعیت های مختلف مورد واکاوی قرار گرفته و مسئله های شناسایی شده با استفاده از شواهد و مستندات علمی گزارش می گردد.

نام درس: کارورزی ۱				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: کارورزی
با مشاهده تأملی مسئله های آموزشی/ تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه را شناسایی و با استفاده از شواهد و مستندات علمی آن را تبیین نماید.				تعداد واحد: ۲
مشاهدات تأملی و یافته های تجربی حاصل از واکاوی روایت ها را ثبت و گزارش نماید.				زمان درس: ۱۲۸ ساعت
				پیش نیاز: روان شناسی تربیتی، اصول و روش های تدریس و پژوهش و توسعه حرفه ای ۱؛ پژوهش روایتی نحوه آموزش: مشترک
				شایستگی اساسی:
				P Ck &pk کد ۲-۲&۲-۳
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	

مشاهده تأملی	توانسته است موقعیت های آموزشی/ تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه را با جمع آوری اطلاعات توصیف نماید اما نتوانسته است اطلاعات را به صورت نظام مند تحلیل و تبیین نماید.	توانسته است موقعیت های آموزشی/ تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه را با جمع آوری اطلاعات به صورت نظام مند توصیف نموده و با استفاده از شواهد مستندات آن را تبیین نماید.	توانسته است موقعیت های آموزشی/ تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه را با جمع آوری اطلاعات به صورت توصیف نموده و با کمک شواهد معتبر/ مستندات علمی و پژوهشی یافته های خود را ارائه نماید.
واکاوی تجربیات	گزارش های توصیفی جمع آوری شده از مطالعه موقعیت فیزیکی، عاطفی، آموزشی، تربیتی را به صورت روایت نقل و کدگذاری نموده اما نتوانسته است کدگذاری-ها را در قالب مضامین سازماندهی و یافته ها را گزارش کند.	گزارش های توصیفی جمع آوری شده از مطالعه موقعیت فیزیکی، عاطفی، آموزشی، تربیتی را به صورت روایت نقل و کد گذاری نموده و گزاره ها را در قالب مضامین سازماندهی و یافته ها را گزارش نموده است.	گزارش های توصیفی جمع آوری شده از مطالعه موقعیت فیزیکی، عاطفی، آموزشی، تربیتی را به صورت روایت نقل و کدگذاری نموده و گزاره ها را در قالب مضامین سازماندهی نموده و با ایجاد ارتباط میان مضامین در قالب یک مسئله آموزشی/ تربیتی تبیین نموده است.
تدوین و ارائه گزارش	در گزارش ارائه شده ساختار کلی گزارش نویسی رعایت شده اما شواهد و مستندات کافی برای یافته ها ارائه نشده است.	در گزارش ارائه شده ساختار گزارش نویسی به صورت نظام مند در ثبت و ارائه یافته ها رعایت شده است و یافته ها به کمک برخی شواهد و مستندات پشتیبانی شده است.	در گزارش ارائه شده ارتباط میان فصل ها و عناوین ذیل فصل ها رعایت شده و یافته ها مبتنی بر شواهد و مستندات تجربی و علمی گزارش شده است .

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

هفته اول:

ارائه یک تصویر کلی از برنامه کارورزی در طی چهار ترم و انتظارات از دانشجوی، معرفی برنامه کارورزی یک با تأکید بر مشاهده تأملی و روایت نویسی (ماهیت روایت ها و چگونگی نگارش آن)، تکالیف عملکردی در طول ترم، برنامه زمان بندی سمینارها در سطح مدرسه و پردیس/ واحد آموزشی، و تبیین فرم های ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد،

توزیع دانشجویان در مدارس (هماهنگی با مناطق آموزشی و سازماندهی دانشجویان در مدارس باید قبل از شروع ترم و با تشکیل ستاد کارورزی در سطح استان صورت گیرد). تعامل از نزدیک میان استاد و دانشجو از طریق مطالعه گزارش ها و ارائه بازخورد به موقع و سازنده، و نیز تشکیل جلسات بحث و گفتگو پیرامون تجربیات حاصل از حضور در موقعیت های واقعی از استلزامات اجرایی برنامه کارورزی است. تشکیل سمینار در کلیه هفته ها برای بحث و بررسی پیرامون عملکرد دانشجو و گفتگو در خصوص بازخورد های ارائه شده از سوی اساتید ضروری است. مشارکت دانشجویان در نقد و بررسی گزارش ها/ روایت های همکلاسی ها/ همقطاران فرصت یادگیری انتقال تجربیات به یکدیگر را فراهم می کند.

هفته دوم:

کارگاه مطالعه موقعیت

تکلیف یادگیری: مشاهده فیلم تدریس / موقعیتی در سطح کلاس درس / مدرسه بر اساس گام های زیر:

الف: توصیف موقعیت (بیان ویژگی ها و مشخصه های متمایز کننده)

ب: تشریح / استنباط از موقعیت (شناسایی اجزاء و روابط)

ج: بازنگری (به گونه دیگر دیدن / از زاویه دید دیگری به موقعیت نگاه کردن) با استفاده از تکنیک های اگر، آنگاه، شش کلاه تفکر، اسکمپر... در یافتن نقطه کانونی

د: تبیین مسئله با استفاده از استدلال قیاسی یا استقرایی به کمک شواهد و مستندات جمع آوری شده (از آنجایی که آموزش این بخش نیازمند آن است که دانشجو گزارشی از مطالعه موقعیت بر اساس محور های چهارگانه تهیه کرده باشد، لذا آموزش این بخش در جلسه ششم ارائه می شود).

هفته سوم:

مشاهده آزاد

حضور دانشجویان در مدارس (جلسه آشنایی با مدرسه، مدیر و معلم راهنما)

تکلیف یادگیری: تجربه اولین روز کارورزی من در مدرسه. از دانشجو خواسته شود تا اولین تجربیات خود را از اولین روز کارورزی از زمان آماده شدن برای رفتن به مدرسه تا زمان برگشتن در قالب داستان یا خاطره یادداشت روزانه ثبت و ارائه نماید. دانشجو در اولین روز کارورزی مشاهده آزاد دارد و آنچه را مشاهده می کند بدون هیچ محدودیتی ثبت و ضبط خواهد نمود. این موارد می تواند شامل رخ داد ها در مسیر رفت و آمد به مدرسه؛ فضا و موقعیت مدرسه؛ احساسات، تصورات و انتظارات؛ نحوه برخورد کادر مدرسه؛ نحوه مواجهه شدن با دانش آموزان؛ گفتگو ها با کارکنان مدرسه، معلمان و... باشد.

هفته چهارم:

مطالعه موقعیت

گزارش های (روایت) تهیه شده از مشاهده آزاد از جهت رعایت روش ها و فنون توصیف و تشریح موقعیت و به صورت گروهی مورد نقد و بررسی قرار می گیرد. تشکیل گروه های حرفه ای متشکل از سه تا چهار دانشجو و ارائه بازخورد توسط همقطاران / گروه همسالان امکان به مشارکت گذاشتن تجربیات را به عنوان یک مهارت حرفه ای تقویت می کند. محور هایی که گزارش ها بر اساس آن مورد نقد و بررسی قرار خواهد گرفت:

الف: توصیف موقعیت (بیان ویژگی ها و مشخصه های متمایز کننده)

ب: تشریح / استنباط از موقعیت (شناسایی اجزاء و روابط)

ج: بازنگری (به گونه دیگر دیدن / از زاویه دید دیگری به موقعیت نگاه کردن) با استفاده از تکنیک های اگر، آنگاه، شش کلاه تفکر و اسکمپر.

د: تعیین نقطه کانونی (بازبینی شواهد جمع آوری شده برای دستیابی به درک عمیق تر و همه جانبه تر نسبت به موقعیت/ طرح مسئله).

هفته پنجم:

مطالعه موقعیت

حضور در مدرسه و تکمیل اطلاعات مورد نیاز/ شواهد بیشتر برای بیان مسئله. در این جلسه دانشجو با توجه به بازخورد های ارائه شده از سوی همسالان/ همقطاران یا استاد به مطالعه مجدد موقعیت (مدرسه) پرداخته و با جمع آوری اطلاعات/ شواهد بیشتر گزارش خود را برای یادگیری روش تبیین مسئله تکمیل می نماید.

هفته ششم:

مطالعه موقعیت

گفتگو در این جلسه پیرامون روش ها و فنون مشاهده تأملی ادامه می یابد و دانشجو با استفاده از شواهد جمع آوری شده از موقعیت مورد مطالعه به تبیین مسئله مبادرت می نماید. مرور محور ها در جلسه دوم و آموزش نکات مربوط به تبیین مسئله.

الف: توصیف موقعیت (بیان ویژگی ها و مشخصه های متمایز کننده) (مرور)

ب: تشریح/ استنباط از موقعیت (شناسایی اجزاء و روابط) (مرور)

ج: بازنگری (به گونه دیگر دیدن/ از زاویه دید دیگری به موقعیت نگاه کردن) با استفاده از تکنیک های اگر، آنگاه، شش کلاه تفکر، اسکمپر... (مرور)

ه: تبیین مسئله با استفاده از استدلال قیاسی یا استقرایی به کمک شواهد و مستندات جمع آوری شده (آموزش).

شرح تنظیم پوشه کار... توسط چه کسی تنظیم می شود؟ نسخه ای از مجموعه فعالیت های انجام شده در مطالعه موقعیت به همراه بازخوردهای ارائه شده در محورهای مختلف تبیین مسئله در پرونده توسعه حرفه ای دانشجو ضبط گردد. ... منظور همان پوشه کار است؟ پرونده توسعه حرفه ای با چه فرمتی باید تشکیل شود؟ آیا به دنبال پرونده الکترونیکی یا همان ای - پورتفولیو بوده ایم؟ باید به سمتی برویم که دانشجو خود متکفل این امر شود.

هفته هفتم:

مشاهده تأملی و مسئله شناسی موقعیت فیزیکی مدرسه/ بازدید از مدرسه و تشکیل سمینار در سطح پردیس/ مدرسه تکلیف عملکردی: تهیه گزارش از موقعیت فیزیکی مدرسه شامل: موقعیت جغرافیایی و محیط بیرونی مدرسه، انواع فضا ها (کتابخانه، زمین ورزش، آبخوری، سرویس ها، کلاس ها، راهرو ها...، نور، جریان هوا، وضعیت بهداشت، امکانات و تجهیزات) کارگاهی، آزمایشگاهی، شبکه مجازی، سایت و...، شناسایی و تبیین مسئله (فرآیند مسئله شناسی و تبیین مسئله رعایت شود) ارائه یافته ها در سمینار مدرسه/ پردیس. این گزارش در قالب روایت نگاری (فرم پیوست) تنظیم شود. نمونه ای از توصیف موقعیت فیزیکی و تحلیل تحلیل و تفسیر آن در کلاس بحث کارورزی مورد نقد و بررسی قرار گرفته و بازخوردها از سوی استاد به منظور تکمیل اطلاعات و شواهد ارائه گردد.

پوشه کار: گزارش دانشجو به همراه بازخوردهای ارائه شده توسط استاد به منظور درک موقعیت فیزیکی و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان در پوشه کار ضبط گردد.

هفته هشتم:

مشاهده تأملی و مسئله شناسی ساختار و سازمان مدرسه/ بازدید از مدرسه و تشکیل سمینار در سطح مدرسه/ پردیس تکلیف عملکردی: تهیه گزارش از ساختار سازمانی، روش های بکارگرفته شده در اداره مدرسه، ساختار سازمانی، نحوه گردش کار در سطح مدرسه، تعاملات میان مدیر، معلمان، کارکنان و نحوه تعامل با اولیاء مدرسه و تدوین. آن در قالب روایت نویسی (فرم

پیوست) تنظیم شود. نمونه‌ای از توصیف ساختار و سازمان مدرسه و تحلیل و تفسیر آن در کلاس بحث کارورزی مورد نقد و بررسی قرار گرفته و بازخوردها از سوی استاد به منظور تکمیل اطلاعات و شواهد ارائه گردد.

پوشه کار: گزارش دانشجوی به همراه بازخوردهای ارائه شده توسط استاد به منظور درک ساختار و سازمان مدرسه و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان در پوشه کار ضبط گردد.

هفته نهم:

مشاهده تأملی و مسئله شناسی موقعیت عاطفی روانی/ تعاملات در سطح مدرسه/ بازدید از مدرسه و تشکیل سمینار در سطح پردیس/ مدرسه

تکلیف عملکردی: تهیه گزارش از موقعیت عاطفی روانی مدرسه شامل: روابط عاطفی میان معلم و دانش آموزان (درک حالات روانی دانش آموزان، برنامه ریزی برای ایجاد جو مثبت و سازنده در فضای کلاس و...) تعاملات دانش آموزان با یکدیگر (میزان احترام، همدلی، همکاری و...)، روابط عاطفی میان معلمان و کارکنان و مدیر شناسایی و تبیین شود. یافته‌ها در سمینار مدرسه/ پردیس. این گزارش در قالب روایت نویسی (فرم پیوست) تنظیم شود. نمونه‌ای از توصیف تعاملات و روابط عاطفی در سطح کلاس درس/ مدرسه و تحلیل و تفسیر آن در کلاس بحث کارورزی مورد نقد و بررسی قرار گرفته و بازخوردها از سوی استاد به منظور تکمیل اطلاعات و شواهد ارائه گردد.

پوشه کار: گزارش دانشجوی به همراه بازخورد های ارائه شده توسط استاد به منظور درک روابط عاطفی و تعاملات در سطح کلاس درس و مدرسه و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان در پوشه کار ضبط گردد.

هفته دهم، یازدهم، دوازدهم و سیزدهم:

مشاهده تأملی کلاس درس و مسئله شناسی فرآیند آموزش/ بازدید از مدرسه و تشکیل سمینار در سطح پردیس/ مدرسه
تکلیف عملکردی: تهیه گزارش از موقعیت آموزشی شامل: جو و فضای عاطفی و روانی، طراحی آموزشی، راهبرد های آموزش، سازماندهی تکالیف یادگیری، تعاملات میان معلم و دانش آموزان و دانش آموزان با یکدیگر، وضوح و شفاف بودن مباحث، میزان درگیر نمودن دانش آموزان در فرآیند یادگیری، مواد و منابع آموزشی، ارزشیابی از یادگیری و...) شناسایی و تبیین شود. این گزارش در قالب روایت نگاری (فرم پیوست) تنظیم شود. نمونه‌ای از توصیف فرآیند آموزش در سطح کلاس درس و تحلیل و تفسیر آن در کلاس بحث کارورزی مورد نقد و بررسی قرار گرفته و بازخورد ها از سوی استاد به منظور تکمیل اطلاعات و شواهد ارائه گردد.

پوشه کار: گزارش دانشجوی به همراه بازخورد های ارائه شده استاد در پوشه کار ضبط گردد.

هفته چهاردهم:

ثبت و واکاوی تجربیات

نمونه‌ای از پژوهش‌های روایتی از جهت نوع اطلاعات، روش‌ها و ابزارهای بکارگرفته شده، و یافته‌های آن در کلاس توسط استاد مورد بررسی قرار گیرد و با تبیین نقش روایت نویسی و واکاوی آن در آموزش حرفه‌ای مراحل تحلیل ساختاری روایت‌ها (بند الف و ب) بر روی گزارش‌های تهیه شده از سطح کلاس درس/ مدرسه آموزش داده شود.

تعریف و کاربرد پژوهش روایتی در کارورزی

تحلیل ساختاری روایت‌ها

۱) کدگذاری باز

۲) کدگذاری محوری و انتخاب مضامین

تکلیف یادگیری: مطالعه مقالات یا منابع علمی در زمینه پژوهش روایتی... قرار نشد از این تعبیر استفاده نکنیم؟ در یکی از محورهای فوق و جمع بندی یافته ها برای ارائه به کلاس.
تکلیف عملکردی:

الف: تحلیل یک نمونه پژوهش روایتی بر اساس مراحل ذکر شده به صورت گروهی
ب: تحلیل و واکاوی گزارش های تهیه شده از مدرسه/ کلاس درس و کدگذاری آن ها برای یافتن مضامین هفته پانزدهم:

ثبت و واکاوی تجربیات
نمونه ای از پژوهش های روایتی از جهت نوع اطلاعات، روش ها و ابزار های بکارگرفته شده، و یافته های آن در کلاس توسط استاد مورد بررسی قرار گیرد و مراحل تحلیل ساختاری بر روی روایت های تهیه شده (بند ج و د) از کلاس درس/ مدرسه آموزش داده شود.

تحلیل ساختاری روایت ها
۳) ارتباط مضامین با یکدیگر
۴) تبیین مسئله

تکلیف عملکردی:

الف: تحلیل یک نمونه پژوهش روایتی بر اساس مراحل ذکر شده به صورت گروهی
ب: تحلیل و واکاوی گزارش تهیه شده از سطح کلاس درس و مدرسه به منظور یافتن ارتباط میان مضامین و تبیین مسئله جلسه شانزدهم: سمینار (بررسی گزارش ها و تحلیل ساختار آن بر اساس فرآیند شناسایی و تبیین مسئله در سطح مدرسه/ پردیس)

در این نشست دانشجویان یافته های خود از مطالعه موقعیت مدرسه و کلاس درس را در قالب مسئله های تبیین شده به همراه راه حل های مبتنی بر یافته های علمی ارائه نموده و یافته ها در کلاس به صورت گروهی مورد نقد و بررسی قرار می گیرد.
تکلیف عملکردی: دانشجویان گزارش یافته های خود را در طول ترم را زیر نظر استاد تنظیم نمایند. در این گزارش دانشجو باید یافته های خود را از مسئله های مطالعه شده و تبیین و آن را به کمک شواهد و مستندات علمی پژوهشی قابل دفاع ارائه نماید.
پوشه کار: گزارش تنظیم شده در پوشه کار توسعه حرفه ای ضبط می گردد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

راهبردهای مستقیم، غیر مستقیم، در قالب ارائه شیوه مشاهده تأملی، به کارگیری راهبرد های شناختی در تحلیل موقعیت های واقعی، تحلیل نقادانه برای شناسایی و تبیین مسئله، راهبرد های مشارکتی، پژوهش روایتی، سمینار های گروهی و فردی ارائه می گردد.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- احمدی، آمنه (۱۳۹۴). راهنمای عملی برنامه کارورزی دانشگاه فرهنگیان با رویکرد تربیت معلم فکور (۱). تهران: دانشگاه فرهنگیان.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس کارورزی یک در قالب سمینار پایانی صورت می گیرد که در آن دانشجویان باید یافته های خود از مطالعه موقعیت های تربیتی و آموزشی را ارائه و با استناد به یافته های علمی پژوهشی (مطالعه شده در دروس نظری) از آن دفاع نمایند. این جلسه با حضور معلم راهنما تشکیل می شود.

ارزشیابی فرآیند: ارزشیابی فرآیند بر اساس بازخورد های داده شده به گزارش های ارائه شده در طول ترم و سمینارهای سطح مدرسه و واحد آموزشی صورت می گیرد. میزان مشارکت در بحث ها، ارائه یافته های جدید، پاسخ به بازخورد های داده شده و... ارزیابی پوشه کار: کلیه گزارش ها به همراه بازخورد های داده شده در پوشه توسعه حرفه ای دانشجوی ضبط و مبنای برنامه ریزی برای آموزش های بعدی و نیز دفاع از توانایی های حرفه ای در پایان دوره قرار می گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجو و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می گردد.

ارزشیابی عوامل مدرسه (مدیر و معلم راهنما): بخشی از ارزیابی دانشجو در پایان ترم مربوط به گزارش عملکردی است که از سوی معلم راهنما و مدیر مدرسه ارائه می گردد.

امتیاز درس کارورزی بر مبنای ۱۰۰ و به شرح زیر محاسبه می شود:

- شرکت فعال در جلسات کلاسی، سمینارها و مدرسه: ۲۰ امتیاز

- گزارش های عملکردی مرحله ای: ۴۰ امتیاز

- تدوین و ارائه گزارش پایانی: ۴۰ امتیاز

سایر نکات:

نکات اساسی در تنظیم گزارش پایانی:

۷. تنظیم فهرست و فصل بندی

۸. ارائه مقدمه، هدف و تعاریف و مفاهیم کلیدی

۹. نگارش ادبی و فنی

۱۰. اعتبار داشتن گزاره ها

۱۱. ظرافت و زیبایی ظاهری

۱۲. صحت نحوه تحلیل، تفسیر و نقد گزاره ها

۱۳. آرایه نمودارها و عوامل دیداری و هنری مکمل

۱۴. ارائه راه حل ها و پیشنهادهای برخاسته از یافته ها

۱۵. ارجاعات روشن، استفاده از منابع معتبر و ارائه پیوست ها

۱۶. رعایت ساختار علمی و کلی گزارش بر اساس اصول حاکم بر رشته تحصیلی

سرفصل درس «کارورزی ۲»

۱. معرفی درس و منطق آن

اگر تدریس را فرایندی سازمان‌یافته، اخلاقی و متعهدانه بدانیم که نیازمند بهره‌گیری از یافته‌های علمی، شهود^{۵۷} و خلاقیت در موقعیت‌های بی‌بدیل و منحصر به فرد است، در آن صورت برنامه کارورزی به جای تمرکز انحصاری بر آموزش فنون، نیازمند آن است که دانشجو معلم فعالانه با موقعیت‌های واقعی در سطح کلاس درس روبرو شود و به آنان کمک کند تا با به کارگیری روش‌های استدلالی/ منطقی به بررسی موقعیت‌های یادگیری پرداخته و با آگاهی انتقادی نسبت به تجربیات اندوخته شده به آفرینش الگوهای ذهنی و طرح‌واره‌هایی بپردازند که به آنان در اتخاذ تصمیمات اثربخش و ارزیابی نتایج حاصل از تصمیمات جهت برنامه‌ریزی کمک کند.

تدریس عملی، وابسته به موقعیت است و با ویژگی‌های شخصی معلم و آنچه او در یک مکان و زمان خاص انجام می‌دهد مرتبط است. از این رو فرصت‌های یادگیری تدارک دیده شده در کارورزی ۲، به دنبال آن است تا دانشجو معلم را در معرض دانش کاربردی که ترکیبی از انواع مختلف دانش (بیانی^{۵۸}، رویه‌ای^{۵۹}، موقعیتی^{۶۰}، فراشناختی^{۶۱}) است قرار داده، به آنان کمک کند تا به تأمل در باره موقعیت‌های تربیتی بپردازند.

در این برنامه از طریق طراحی فعالیت‌های یادگیری امکان کسب تجربیات مستقیم، بررسی نتایج و بازاندیشی در خصوص دیدگاه‌های مختلف و دریافت‌های خود را به دست آورند. در برنامه کارورزی ۲، دانشجو با قرار گرفتن در معرض تکالیف اصیل^{۶۲}، توانایی تأمل در عمل را به طور مقدماتی از طریق مشارکت در فرآیند آموزش (فردی، گروه‌های کوچک/گروه‌های بزرگ) و نهایتاً اجرای مستقل فعالیت‌های یادگیری در سطح کلاس درس کسب خواهد نمود و به درک صحیحی نسبت به آنچه در کلاس جریان دارد دست می‌یابد. آگاهی نسبت به تصمیمات ناظر به برنامه‌ریزی، اجرا و ارزیابی، به عنوان یک فرآیند تأملی به شناخت جهت‌گیری حرفه‌ای، نوع تفکر و سبک تدریس دانشجو کمک خواهد کرد.

نام درس: کارورزی ۲	مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:	نوع درس: کارورزی
۱. با تداوم مطالعه موقعیت یادگیری (در سطح کلاس درس یا مدرسه) مشکلات/ نیازهای فردی، گروه‌های کوچک/ بزرگ را شناسایی/ بازشناسی کند و فعالیت‌هایی را برای رفع مشکلات/ نیازهای یادگیری طراحی، تولید، اجرا و ارزیابی نماید.	تعداد واحد: ۲
۲. تجربیات خود از مشارکت در فرآیند آموزش را واکاوی نموده و یافته‌های خود را روایت نماید.	زمان درس: ۱۲۸ ساعت
	پیشنیاز: کارورزی ۱
	نحوه آموزش: مشترک
	شایستگی اساسی:
	۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

⁵⁷ - Intuition

⁵⁸ - Declarative knowledge

⁵⁹ - Procedural knowledge

⁶⁰ - Conditional knowledge

⁶¹ - Metacognitive Knowledge

⁶² - Authentic task

ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
مطالعه موقعیت	توانسته است موقعیت‌های یادگیری را با جمع‌آوری اطلاعات توصیف نماید. اما نتوانسته است مشکل/ نیاز را به کمک شواهد تبیین نماید.	توانسته است موقعیت‌های یادگیری را با جمع‌آوری اطلاعات به صورت نظام‌مند برای شناسایی مشکل یادگیری/ نیاز توصیف نموده و راه‌حل‌های بهینه را با کمک شواهد جمع‌آوری شده از موقعیت تبیین نماید	توانسته است موقعیت‌های یادگیری را با جمع‌آوری اطلاعات به صورت نظام‌مند برای شناسایی مشکل یادگیری/ نیاز توصیف نموده و راه‌حل‌های بهینه و روش مداخله را با کمک شواهد معتبر و یافته‌های علمی تبیین کند.
فعالیت آموزشی/ یادگیری	فعالیت یادگیری طراحی شده ناظر به نیاز/ مسئله شناسایی شده در یکی از انواع (فردی، گروه کوچک، جمعی) است، اما گزارش اجرا و ارزیابی نشان دهنده تأثیر گذاری بر حل مشکل/ رفع نیاز نیست.	فعالیت یادگیری طراحی شده از انسجام برخوردار است و گام‌های اجرای آن به وضوح مشخص شده است. ارزیابی از اجرای فعالیت نشان‌دهنده تأثیرگذاری بر حل مسئله/ رفع نیاز در انواع (فردی، گروه کوچک/ جمعی) است.	فعالیت یادگیری طراحی شده، امکان ایجاد انعطاف و اتخاذ تصمیمات آگاهانه ناظر به موقعیت آموزش/ یادگیری را فراهم نموده و نتایج ارزیابی از اجرای نیز منعکس‌کننده تأثیر راه‌حل‌های به کارگرفته شده در حل مسئله/ رفع نیاز در انواع (فردی، گروه کوچک/ جمعی) است.
توسعه حرفه‌ای	گزارش عملکرد شامل فعالیت‌های انجام شده در طول نیم‌سال است، اما یافته‌ها به گونه‌ای که انعکاس‌دهنده دلایل موفقیت/ توانایی‌ها، محدودیت‌های حرفه‌ای خود و راه‌هایی برای توسعه آن ارائه نشده است.	گزارش عملکرد شامل فعالیت‌های انجام شده در طول نیم‌سال است و یافته‌ها انعکاس‌دهنده دلایل موفقیت/ توانایی‌ها، محدودیت‌های حرفه‌ای است اما راهکارهایی برای توسعه حرفه‌ای ارائه نشده است.	گزارش عملکرد شامل فعالیت‌های انجام شده در طول نیم‌سال است و یافته‌ها انعکاس‌دهنده دلایل موفقیت/ توانایی‌ها، محدودیت‌های حرفه‌ای است و راهکارهای عملی برای توسعه حرفه‌ای ارائه شده است.
تدوین و ارائه گزارش	در گزارش ارائه شده از موقعیت‌های یادگیری کد گذاری، و طبقه‌بندی گزاره‌ها در قالب مضامین و ساختار پژوهش روایتی انجام شده، اما شواهد و مستندات کافی برای یافته‌ها ارائه نشده است.	در گزارش ارائه شده از موقعیت‌های یادگیری کدگذاری، و طبقه‌بندی گزاره‌ها در قالب مضامین و ساختار پژوهش روایتی رعایت شده و شواهد و مستندات کافی برای یافته‌ها ارائه شده است.	در گزارش ارائه شده از موقعیت‌های یادگیری کدگذاری، و طبقه‌بندی گزاره‌ها در قالب مضامین و ساختار پژوهش روایتی رعایت شده و شواهد و مستندات مبتنی بر مستندات تجربی و علمی است.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

جلسه اول:

معرفی برنامه کارورزی و تکالیف عملکردی، نحوه طراحی فعالیت‌های یادگیری، شیوه تنظیم روایت‌ها، برنامه زمان‌بندی سمینارها در سطح مدرسه و واحد آموزشی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد.

جلسه دوم تا شانزدهم :

در طول این جلسات دانشجویان در مدرسه حضور خواهد داشت و جلسات بحث کارورزی برحسب مورد می‌تواند در سطح مدرسه یا واحد آموزشی تشکیل شود. از آنجایی که در برنامه کارورزی ۲، دانشجویان در مقیاس خرد در فعالیت‌های یادگیری که در سطح کلاس درس مشارکت می‌کند و از این طریق به تجربیات دست اول در زمینه یادگیری دست خواهد یافت لذا، ضروری است دانشجویان بر اساس گزارش پایانی ارائه شده در نیم‌سال اول، مسئله‌ها/ نیازهای تأثیرگذار بر یادگیری دانش‌آموزان را در سطح فردی، گروه‌های کوچک، گروه کلاسی شناسایی و آن‌ها را در قالب فعالیت‌های یادگیری طراحی و تدوین نموده و با هدایت معلم راهنما (به صورت مشترک با معلم راهنما یا به صورت مستقل زیر نظر معلم راهنما اجرا نماید) به حل مسئله / پاسخ به نیازها اجرا نماید. این مسئله‌ها/ نیازها می‌تواند ناظر به عملکردهای شناختی یا عاطفی-هیجانی دانش‌آموزان باشد. گفتگو با دانشجویان قبل و بعد از اجرا در ارتباط با طرح طراحی شده، و فرآیند اجرای فعالیت باید در فضایی امن و راحت به گونه‌ای که منجر به یک خود ارزیابی و شناسایی نقاط قوت و ضعف و راهکارهای ارتقاء/ بهبود آن باشد (فرم‌های گفتگو قبل و پس از اجرای فعالیت ضمیمه است).

توصیه: با توجه به این که مسئله‌های شناسایی شده از سوی دانشجویان از عمق و پیچیدگی متفاوتی برخوردار است لذا، می‌توان برحسب موقعیت‌های مطالعه شده نسبت به اجرای فعالیت‌های یادگیری به صورت فردی، گروه کوچک، جمعی اقدام نمود. تصمیم‌گیری در خصوص تقدم و تأخر در اجرای هر یک از این موقعیت‌های یادگیری بر عهده مدرس محترم است).

در صورتی که بنا به دلایلی دانشجویان امکان کار بر روی مسئله‌های شناسایی شده در ترم یک را دارا نباشد، توصیه می‌شود در یک نشست مشترک میان معلم راهنما، استاد کارورزی و دانشجویان نسبت به شناسایی مسئله‌ها/ نیازها اقدام شده و فعالیت‌های یادگیری بر اساس آن طراحی، اجرا و ارزیابی شود. دانشجویانی که بنا به دلایلی موفق به اتمام کار در ترم یک نشده‌اند می‌توانند با در نظر گرفتن یک برنامه ترمیمی از یک تا چهار هفته نسبت به تهیه/ تکمیل گزارش‌ها و شناسایی مسئله‌ها برای ورود به عرصه با نظر استاد راهنما اقدام نمایند. بدیهی است که نمره این گروه از دانشجویان بر اساس آیین‌نامه آموزشی ناتمام اعلام می‌گردد.

تکالیف عملکردی برای مشارکت در فعالیت‌های کلاسی:

- تهیه طرح برای مشارکت در فعالیت‌های یادگیری و اجرای مستقل فعالیت‌ها با هماهنگی معلم راهنما.
- طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله به صورت فردی و مشارکت در اجرای آن زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.
- طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله به برای گروه کوچک و مشارکت در اجرای آن زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.

۴. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله در سطح جمعی/ کلاس درس و مشارکت در اجرای آن زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.

تکالیف عملکردی برای اجرا توسط دانشجو

۱. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله به صورت فردی زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.
۲. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله به گروه کوچک به صورت فردی زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.
۳. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله در سطح جمعی/ کلاس درس به صورت فردی زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.

محور طراحی فعالیت‌های الزامی

- طراحی فعالیت یادگیری برای درگیر نمودن دانش‌آموزان
- طراحی فعالیت یادگیری برای مرور مباحث
- طراحی فعالیت یادگیری برای آموزش مهارت‌های کار مشارکتی
- طراحی فعالیت برای پرورش مهارت‌های تفکر
- طراحی تکلیف یادگیری برای یکی از موضوعات درسی
- طراحی فعالیت رفع بدفهمی‌های دانش‌آموزان
- طراحی فعالیت برای رفع عقب ماندگی‌های تحصیلی
- طراحی فعالیت برای تقویت/ بهبود عملکردهای عاطفی (مثل بی‌نظمی، عدم رعایت قوانین)
- طراحی فعالیت یادگیری برای سنجش آموخته‌ها
- سایر فعالیت‌ها به تشخیص معلم راهنما

ساختار طراحی فعالیت‌ها:

- هدف/ پیامد
- مراحل/ گام‌های اجرای فعالیت
- ....
- ....
- ....

.....

- مواد/ منابع آموزشی مورد نیاز
- روش بازخورد دادن به دانش‌آموزان در فرایند اجرا
- سنجش آموخته‌ها/ سنجش عملکرد

تهیه گزارش از اجرا

.....

سمینارها

سمینارها در دو شکل اجرا می‌شود:

الف: در سطح مدرسه و پس از مشاهده عملکرد دانشجو در اجرای فعالیت‌ها و بر اساس طرح پیش‌بینی شده با مشارکت معلم راهنما برای کمک به دانشجو در ارزیابی عملکرد خود و برنامه‌ریزی.

ب: در سطح واحد آموزشی به صورت مشارکتی برای به مشارکت گذاشتن تجربیات و یافته‌ها و دستیابی به درک عمیق‌تر از تجربیات کسب شده.

انواع سمینارها

سمینار با حضور معلمان راهنما و دانشجویان دو نوبت در نیم‌سال و الزامی

سمینارهای جمعی برای انتقال یافته‌ها و تجربیات و تبادل نظر به صورت ماهیانه و الزامی (با برنامه‌ریزی و اعلام قبلی از سوی مدرس)

سمینار گروهی دانشجویان بر حسب موضوعات مشترک (اختیاری و با درخواست دانشجویان)

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

برگزاری کارگاه آموزشی برای طراحی فعالیت‌های یادگیری با رویکرد شناختی، و به کارگیری راهبردهای شناختی برای مطالعه و تحلیل نقادانه موقعیت‌های یادگیری در سطح کلاس درس، رویکرد تجربی برای اجرای فعالیت‌ها در سطح کلاس درس به صورت فردی، گروه‌های کوچک/ جمعی، راهبردهای مشارکتی، برای مشارکت در سمینارهای کلاسی و به بحث گذاشتن تجربیات و ارائه یافته.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- احمدی، آمنه (۱۳۹۴). راهنمای عملی برنامه کارورزی دانشگاه فرهنگیان با رویکرد تربیت معلم فکور (۱). تهران: دانشگاه فرهنگیان.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس کارورزی دو بر اساس تهیه طرح فعالیت در سطح کلاس، مشارکت با معلم راهنما در اجرای فعالیت‌های یادگیری، اجرای مستقل فعالیت‌های یادگیری و ارزیابی از نتایج بر اساس پیش‌بینی‌ها، شرکت در سمینارهای کلاسی برای ارائه یافته‌ها و تجربیات به سایر دانشجویان. در این سمینارها دانشجویان باید یافته‌های خود از مطالعه موقعیت‌های تربیتی و آموزشی را ارائه و با استناد به یافته‌های علمی پژوهشی (مطالعه شده در دروس نظری) ارائه و از آن دفاع نمایند.

ارزشیابی فرآیند: ارزشیابی فرآیند بر اساس بازخوردهای داده شده به گزارش‌های ارائه شده در طول نیم‌سال و سمینارهای سطح مدرسه و واحد آموزشی صورت می‌گیرد. میزان مشارکت در بحث‌ها، ارائه یافته‌های جدید، پاسخ به بازخوردهای داده شده و...

ارزیابی پوشه کار: طرح تهیه شده و کلیه گزارش‌ها از اجرای فعالیت‌ها به همراه بازخوردهای داده شده در پوشه توسعه حرفه‌ای دانشجو ضبط و مبنای برنامه‌ریزی برای آموزش‌های بعدی و نیز دفاع از توانایی‌های حرفه‌ای در پایان دوره قرار می‌گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجو و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می‌گردد.

ارزشیابی عوامل مدرسه (مدیر و معلم راهنما): بخشی از ارزیابی دانشجو در پایان نیم‌سال مربوط به گزارش عملکردی است که از سوی معلم راهنما و مدیر مدرسه ارائه می‌گردد.

امتیاز درس کارورزی بر مبنای ۱۰۰ و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- شرکت فعال در جلسات کلاسی (معلم راهنما)، سمینارها (استاد راهنما): ۲۰ امتیاز
- نظر معلم راهنما در مورد سطح عملکرد دانشجو بر اساس ملاک‌های ذکر شده: ۳۰ امتیاز
- نظر استاد راهنما در طراحی، تدوین، اجرای و ارزیابی فعالیت‌ها با توجه به سطح عملکرد دانشجو براساس ملاک‌های ذکر شده ۳۰ امتیاز
- تدوین و ارائه گزارش پایانی توسط استاد راهنما با کسب نظر از معلم راهنما با توجه به سطح عملکرد دانشجو بر اساس ملاک‌های ذکر شده: ۲۰ امتیاز
- حد نصاب قبولی در درس کارورزی ۲٪۷۰ امتیاز یا نمره ۱۴ می‌باشد.

سایر نکات:

نکات اساسی در تنظیم گزارش پایانی:

۱۷. تنظیم فهرست و فصل‌بندی
  ۱۸. ارائه مقدمه، هدف و تعاریف و مفاهیم کلیدی
  ۱۹. نگارش ادبی و فنی
  ۲۰. اعتبار داشتن گزاره‌ها
  ۲۱. ظرافت و زیبایی ظاهری
  ۲۲. صحت نحوه تحلیل، تفسیر و نقد گزاره‌ها
  ۲۳. آرایه نمودارها و عوامل دیداری و هنری مکمل
  ۲۴. ارائه راه‌حل‌ها و پیشنهادهای برخاسته از یافته‌ها
  ۲۵. ارجاعات روشن، استفاده از منابع معتبر و ارائه پیوست‌ها
  ۲۶. رعایت ساختار علمی و کلی گزارش بر اساس اصول حاکم بر رشته تحصیلی
- در صورتی که بنا به دلایلی دانشجو امکان کار بر روی مسئله‌های شناسایی شده در ترم یک را دارا نباشد، توصیه می‌شود در یک نشست مشترک میان معلم راهنما، استاد کارورزی و دانشجو نسبت به شناسایی مسئله‌ها/ نیازها اقدام شده و فعالیت‌های یادگیری بر اساس آن طراحی، اجرا و ارزیابی شود. دانشجویانی که بنا به دلایلی موفق به اتمام کار در ترم یک نشده‌اند می‌توانند

سرفصل درس «کارورزی ۳»

۱. معرفی درس و منطق آن

در کارورزی ۳، دانشجو معلم مستقیماً مسئولیت تدریس و اداره کلاس درس (۴۵/۹۰ دقیقه) را بر عهده می‌گیرد و با مطالعه بافت و زمینه‌ای که آموزش در آن جاری است، طرح یادگیری را برای آموزش مفاهیم/ مهارت‌های علمی ارائه شده در برنامه درسی^{۶۳} تدوین می‌نماید. چنین طرحی باید دربرگیرنده‌ی فرصت‌هایی باشد که نسبت به یادگیری دانش‌آموزان حساس بوده و عمیقاً با بافت و بستر واقعی زندگی آن‌ها ارتباط برقرار می‌نماید. ماهیت تکالیف یادگیری و عملکردی پیش‌بینی شده در طرح یادگیری نیز باید بتواند میان تجربیات و دانسته‌های پیشین و جدید دانش‌آموزان ارتباط برقرار کند و امکان یکپارچه‌سازی یادگیری فراهم نماید.

برنامه‌ریزی دانشجو با طرح پرسش‌هایی در خصوص ظرفیت‌هایی که در بافت و زمینه یادگیری وجود دارد و می‌تواند به دانش‌آموزان در به کارگیری دانش و تجربه پیشین و علایق شخصی آنان کمک نماید آغاز شده و با تدارک دیدن فرصت‌هایی برای به تجربه گذاشتن دریافته‌ها، طرح پرسش‌ها/ فرضیه‌ها از سوی دانش‌آموزان، ادامه می‌یابد. یافته‌های حاصل از این تجربه برای درک عمیق‌تر/رفع بدفهمی‌ها، در موقعیت واقعی/ شبیه‌سازی شده به کارگرفته می‌شود و نتایج/ آموخته‌ها- با توجه به این که یادگیرندگان امکان طرح پرسش/ فرضیه‌های متفاوتی را دارا هستند- برای استحکام بیشتر یادگیری به اشتراک گذاشته می‌شود. در این فرآیند دانش‌آموزان فرصت خواهند داشت تا دانش کسب شده را با استفاده از راهبردهای یادگیری در شرایط جدید به کار بگیرند و به علایق/ پرسش‌هایی که در فرآیند یادگیری طرح شده پاسخ دهند. در طی این مراحل (گام‌ها) دانشجو از طریق ثبت و واکاوی روایت‌ها با طرح پرسش‌های تأملی و پاسخ به آن‌ها بصیرت بیشتری نسبت به اثربخشی طرح یادگیری و هدایت این فرآیند، درک واقعیت‌های محیط آموزشی، تأثیر آن بر عملکرد خود، ویژگی‌ها و توان‌مندی‌های شخصی، و نحوه سازگار نمودن توانایی‌های خود با موقعیت‌های پیچیده و منحصر به فرد آموزش، به دست می‌آورد. این پرسش‌ها باید بتوانند حس کنجکاوی دانشجو را برای مطالعه موقعیت‌های مسئله‌ای در کلاس، ارزیابی اثربخشی یک نظریه در عمل، آزمون مجدد یافته‌های تجربی/ علمی و... را در قالب کنش‌پژوهی محدود فردی برانگیزد. علاوه بر این پاسخ به پرسش‌هایی که در فرآیند تصمیم‌گیری و پس از آن مطرح می‌شود زمینه‌ساز عمل جدید بوده و دانشجو را در فرآیند توسعه حرفه‌ای و بافت و زمینه‌ای که در آن دست به عمل خواهد زد، یاری می‌کند. در این مرحله شیوه مطالعه کنش پژوهی فردی است و هدف از عمل فکورانه دانشجو معلم به سازی عمل، به‌سازی درک و فهم، و اصلاح عملکرد حرفه‌ای خود در موقعیتی است که در آن دست به عمل زده است.

مشخصات درس	نام درس: کارورزی ۳
نوع درس: کارورزی	
تعداد واحد: ۲	اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:
زمان درس: ۱۲۸ ساعت	با تحلیل محتوای برنامه‌درسی/ کتاب درسی مفاهیم و مهارت‌های اساسی را شناسایی و طرح یادگیری را طراحی، اجرا و ارزیابی نموده، و تأثیرات آن بر نتایج توانایی دانش‌آموزان در انتقال آموخته‌ها به موقعیت جدید را مورد ارزیابی قرار دهد.
پیش‌نیاز: کارورزی ۲ و طراحی آموزش	نتایج تجربیات خود از فرآیند طراحی، اجرا و ارزیابی و بازبینی و بازاندیشی را با تکیه بر عقلانیت عملی در قالب نحوه آموزش: مشترک

^{۶۳} - برنامه درسی / کتاب درسی (با توجه به این که سند برنامه درسی معمولاً در اختیار معلمان قرار ندارد می‌توان از کتاب درسی استفاده نمود).

ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
طراحی	در طرح یادگیری مفاهیم و مهارت‌های اساسی برنامه شناسایی شده اما تکالیف یادگیری و عملکردی پیش‌بینی شده با محدودیت‌ها و امکانات موقعیت یادگیری، تجربیات و دانش پیشین دانش‌آموزان تناسب ندارد.	در طرح یادگیری مفاهیم و مهارت‌های اساسی برنامه شناسایی شده و تکالیف یادگیری و عملکردی ناظر به بافت فرهنگی و اجتماعی دانش‌آموزان است و تجربیات، دانش پیشین و علائق دانش‌آموزان را مبنای طراحی قرار داده است.	در طرح یادگیری مفاهیم و مهارت‌های اساسی برنامه شناسایی شده و فرصت‌های یادگیری تدارک دیده شده ویژگی‌های منحصر به فرد در یک بوم خاص ^{۶۴} را برای پاسخ به دامنه تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان مورد توجه قرار داده است.
هدایت فرآیند یادگیری	در فرآیند یادگیری و تکالیف یادگیری و عملکردی طراحی شده را مطابق پیش‌بینی اجرا می‌کند و فرآیند آموزش از انعطاف لازم برای متناسب نمودن آن با اقتضائات محیط واقعی و پاسخ به نیازها برخوردار نیست.	هدایت فرآیند یادگیری از انعطاف لازم برخوردار است و تکالیف یادگیری و عملکردی طراحی شده متناسب با اقتضائات محیط واقعی، نیازهای ایجاد شده در فرآیند یادگیری تعدیل می‌گردد.	هدایت فرآیند یادگیری ناظر به تقویت سطوح پیچیدگی تفکر است و عدول از تصمیمات پیش‌بینی شده در طراحی فرصت‌های یادگیری متناسب با اقتضائات محیط واقعی، نیازهای ایجاد شده در فرآیند آموزش برای پاسخ به شرایط بی‌بدیل موقعیت یادگیری مورد توجه قرار می‌گیرد.
توسعه حرفه‌ای	چرخه فرآیند عمل از مرحله شناسایی مسئله تا بازتعریف مسئله دنبال شده است اما گزارش مستند به تجربیات کسب شده و همراه با	چرخه فرآیند عمل از مرحله شناسایی مسئله تا بازتعریف آن دنبال شده است و گزارش ارائه شده مستند به تجربیات کسب شده به همراه پیشنهادات	چرخه فرآیند عمل از مرحله شناسایی مسئله تا بازتعریف آن دنبال شده است و گزارش ارائه شده مستند به تجربیات حاصل از عمل تأملی در فرآیند کنش پژوهی فردی است و منعکس کننده مسیر به‌سازی در عمل، بهبود درک و

فهم و اصلاح عملکرد خود در موقعیتی است که دانشجو در آن دست به عمل زده است.	عملی برای اقدام بعدی است.	پیشنهادات عملی برای موقعیت‌های بعدی نیست.	
در گزارش ارائه شده ساختار کار به صورت نظام‌مند حاصل ثبت و واکاوی روایت‌ها و متکی بر عقلانیت عملی است و نتایج در چرخه کنش‌پژوهی فردی نشان از تأثیر تصمیمات در نتایج یادگیری دانش‌آموزان دارد و این تصمیمات به کمک شواهد و مستندات تجربی و علمی معتبر شده است .	در گزارش ارائه شده ساختار کار به صورت نظام‌مند حاصل ثبت و واکاوی روایت‌ها و متکی بر عقلانیت عملی در فرآیند کنش‌پژوهی فردی است و یافته‌ها به کمک برخی شواهد و مستندات پشتیبانی شده است.	در گزارش ارائه شده ساختار کلی گزارش رعایت شده اما تحلیل و تفسیر روایت‌ها مبتنی بر شواهد و مستندات متقن / نظام‌مند برای دفاع از یافته‌ها نیست.	تدوین و ارائه گزارش

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

جلسه اول:

معرفی برنامه کارورزی و فرآیند کنش‌پژوهی فردی، نحوه تهیه طرح یادگیری با تمرکز بر فرآیند پیش‌بینی شده، شیوه ثبت تجربیات و واکاوی آن در هر یک از مراحل کنش‌پژوهی، ساختار گزارش کنش‌پژوهی، برنامه زمان‌بندی سمینارها در سطح مدرسه و واحد آموزشی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدهای یادگیری و ملاک‌ها و سطوح موفقیت.

جلسه دوم تا شانزدهم :

تهیه طرح‌های یادگیری برای بر عهده گرفتن مسئولیت تدریس در سطح کلاس درس مبتنی بر محتوای برنامه درسی (کتاب درسی)، اجرا و بررسی تأثیر آن در کسب توانایی دانش‌آموزان برای انتقال آموخته‌ها به موقعیت جدید است. استاد راهنما (برای دوره متوسطه مشارکت استاد راهنمای تربیتی و تخصصی - برای دوره ابتدایی استاد تربیتی و مشاوره تخصصی بر حسب نیاز موضوعات درسی) باید بر فرآیند تهیه طرح کنش‌پژوهی فردی و اجرای آن تا مرحله تهیه گزارش نظارت داشته باشد و بازخوردهای ارائه شده به منظور ارزیابی عملکرد دانشجو در پوشه توسعه حرفه‌ای ثبت و ضبط گردد. فرآیند تحلیل محتوای برنامه درسی و استخراج مفاهیم و مهارت‌های اساسی برای تهیه طرح یادگیری و تولید مواد و منابع آموزشی مورد نیاز نیز زیر نظر استاد راهنما و با مشارکت معلم راهنما صورت می‌گیرد. از نظر زمانی تنظیم جلسات برای بررسی طرح و تولیدات دانشجو باید به گونه‌ای صورت گیرد که دانشجو بتواند طرح کنش‌پژوهی فردی پیش‌بینی شده را اجرا و نتایج آن را گزارش نماید. در طول این جلسات حضور دانشجو در مدرسه ضروری است و جلسات بررسی برای بازخورد دادن، انتقال تجربیات و... در قالب سمینارها بر حسب مورد می‌تواند در سطح مدرسه یا واحد آموزشی تشکیل شود. (فرم پیشنهادی^{۶۵} گفتگو میان استاد/ معلم راهنما قبل و پس از اجرای طرح یادگیری ضمیمه است).

^{۶۵} - فرم‌ها می‌تواند با توجه به شرایط و اقتضائات مورد بازنگری قرار گیرد.

توصیه: با توجه به این که مطالعه موقعیت و مسئله‌های شناسایی شده برای شروع کنش پژوهی فردی از اهمیت زیادی برخوردار است لذا، توصیه می‌شود استاد راهنما با مطالعه پیشینه دانشجو در کارورزی ۱ و ۲ برنامه‌ریزی لازم را به منظور کمک به دانشجو برای تهیه طرح کنش پژوهی فردی و اجرای موفقیت‌آمیز آن از سوی دانشجویان بنمایند. فرآیند رفت و برگشت برای حل مسئله ممکن است نیازمند طراحی‌های متعدد باشد.

با توجه به این که ماهیت طرح‌های یادگیری تهیه شده احتمالاً با روش‌های رایج آموزشی در سطح مدرسه و کلاس درس متمایز است و نیازمند تدارک منابع و مواد آموزشی / فضای یادگیری متفاوتی می‌باشد لذا، هماهنگی با معلم راهنما و مدیریت مدرسه برای اجرای طرح‌های یادگیری از سوی استاد راهنما و دانشجو الزامی است. تأمین منابع / امکانات و همکاری با دانشجو برای تهیه آن به شرط تأیید استاد راهنما از سوی واحد آموزشی الزامی است.

تکالیف عملکردی:

الف: طراحی و اجرای طرح کنش پژوهی فردی

- (۱) تهیه طرح کنش پژوهی و تأیید آن توسط استاد راهنما بر مبنای چرخه کنش پژوهی فردی
- (۲) تبیین واضح و روشن از مسئله (تعیین انتظارات حرفه‌ای که در فرایند کنش پژوهی فردی به دنبال دستیابی به آن است)
- (۳) شناسایی و تحلیل ظرفیت‌ها در موقعیتی (آموزشی / تربیتی)
- (۴) تعیین فرضیه‌ها / سؤالات / اهداف به همراه ملاک‌ها و سطوح عملکرد
- (۵) طراحی و تدوین طرح عمل در گفتگو با استاد راهنما / معلم راهنما (قبل و بعد از عمل)
- (۶) اجرای طرح یادگیری^{۶۶} و جمع‌آوری اطلاعات از فرآیند طراحی و اجرا^{۶۷}
- (۷) تأمل درباره عمل انجام شده، تبیین و فهم آن و بازگشت به مرحله اول (به صورت رفت و برگشت تا حل مسئله)
- (۸) جمع‌آوری اطلاعات از فرایند اجرا (شامل دست نوشته‌ها، روایت‌های شخصی (تأمل قبل، و پس از عمل)، جلسات بحث و گفتگو با استاد و معلم راهنما، کاربرگ‌های دانش‌آموزان، نتایج سنجش از یادگیری دانش‌آموزان و....)
- (۹) تحلیل و تفسیر یافته‌ها
- (۱۰) کد گذاری و طبقه‌بندی اطلاعات، تحلیل و تفسیر یافته‌ها بر اساس فرضیه؟ سؤال یا... طرح شده و ملاک‌ها و سطوح عملکرد

(۱) تهیه گزارش کنش پژوهی فردی

ب: طرح یادگیری

طرح یادگیری

- مطالعه موقعیت یادگیری و شناسایی ظرفیت‌های آن (ظرفیت‌های فردی / جمعی در بافت / زمینه یادگیری) برای تهیه طرح یادگیری

^{۶۶}. در صفحه ی بعد این طرح و ساختار آن به طور کامل توضیح داده شده است.

^{۶۷} - دانشجو باید ۶ حد اقل طرح یادگیری را بر اساس فرم‌های الف، ب، ج و د پیوست برای پاسخ به فرضیه‌ها / سؤالات یا .... در چرخه کنش پژوهی فردی اجرا نماید.

- تدوین طرح یادگیری بر اساس تحلیل برنامه‌درسی (کتاب‌درسی)، شناسایی مفاهیم و مهارت‌ها
- طراحی تکالیف یادگیری و عملکردی برای مراحل یادگیری پیش‌بینی شده
- تولید مواد آموزشی مورد نیاز برای اجرای طرح یادگیری
- هدایت فرآیند یادگیری در سطح کلاس درس / مدرسه
- ارزیابی از توانایی دانش‌آموزان در انتقال آموخته‌ها به موقعیت جدید

ساختار طرح یاددهی یادگیری:

- مفاهیم و مهارت‌ها در برنامه‌درسی / کتاب‌درسی
  - پیامد یادگیری
  - مراحل/گام‌های طرح یادگیری
- برقراری ارتباط (فرصت یادگیری تدارک دیده شده در ارتباط با زندگی روزمره دانش‌آموز بوده و برخاسته از مسایل / چالش‌هایی است که دانش‌آموز با آن روبرو است)
- تجربه کردن (فرصت یادگیری تدارک دیده شده قابل تجربه/ آزمایش/ بررسی باشد، به یادگیرنده کمک کند تا با بروز خلاقیت خود به کشف روابط/ راه‌حل‌ها دست پیدا کند، اختراع کند و به ایده‌های نو بیاندهد/ از طریق پژوهش به پرسش‌های خود پاسخ دهد)
- به کار بستن (فرصت کاربردی نمودن مفاهیم و اطلاعات کسب شده برای دستیابی به درک عمیق و به کارگیری آن توسط دانش‌آموز فراهم شود. مثل: ایجاد ارتباط بین تئوری و عمل/ بکارگیری آن برای به دست آوردن یک تصور حرفه‌ای در ارتباط با مسئله/ حل مسئله یا پژوهش انجام شده)
- به اشتراک گذاشتن (فرصت یادگیری تا حد امکان دانش‌آموزان را به کار گروهی تشویق کند و آن‌ها را در موقعیتی قرار دهد تا برای انجام پژوهش یا جمع‌آوری اطلاعات و تجزیه و تحلیل آن‌ها نیاز به تعامل و تلفیق یافته‌ها و عرضه آن در قالبی جدید/ مطالعه موضوع از زوایای مختلف کند/ ایجاد هم‌افزایی کند)
- انتقال آموخته‌ها به موقعیت جدید (فرصت‌های جدیدی برای به کارگیری و بسط آموخته‌ها به موقعیت جدید فراهم شود)
- مواد/ منابع آموزشی مورد نیاز/ تدارک دیدن فضای یادگیری
  - روش بازخورد دادن به دانش‌آموزان در فرایند یادگیری
  - سنجش آموخته‌ها/ سنجش عملکرد

تأمل و واکاوی تجربیات حرفه‌ای

- بررسی پیش‌بینی‌ها (با مطالعه مجدد تجربیات واکاوی شده در ترم اول و دوم ظرفیت‌های ممکن موقعیت یادگیری فردی/ جمعی که در بافت و زمینه وجود دارد) را شناسایی نموده و چگونگی بهره‌گیری از این ظرفیت برای ورود به مرحله برقراری ارتباط را مشخص نماید.

- تعیین موانع و محدودیت‌ها و چگونگی مدیریت آن در فرایند آموزش
- بررسی علل تغییرات طرح در فرآیند اجرا (تطبیق با شرایط/ نیازهای یادگیری و...)
- بررسی نتایج یادگیری و چگونگی دستیابی به آن
- واکاوی فرایند عمل حرفه‌ای و تجربیات کسب شده
- شناسایی نقاط قوت و ظرفیت‌های خود برای بهره‌گیری از آن در موقعیت بعدی آموزش
- اتخاذ تصمیمات برای به کارگیری تجربیات در موقعیت بعدی

سمینارها

الف) جلسات بحث و گفتگوی فردی / گروهی / جمعی قبل از طراحی: به منظور گفتگو پیرامون ظرفیت‌های شناسایی شده در موقعیت و چگونگی پیوند آن با پیامد یادگیری / فرصت‌های یادگیری (مراحل برقراری ارتباط و...) و سنجش، نحوه هدایت یادگیری در سطح کلاس و مقاصد حرفه‌ای که دانشجو به دنبال دستیابی به آن است. توصیه می‌شود این جلسات در سطح مرکز یا پردیس تشکیل شود.

ب) جلسات بحث و گفتگو پس از اجرای طرح یادگیری: در این جلسات دانشجو باید گزارشی از فرآیند اجرا که شامل طرح یادگیری، بازخوردهای ارائه شده در هر یک از مراحل آموزش، تحلیل و تفسیر را به همراه داشته باشد. این جلسات باید به دانشجو کمک کند تا تصویر روشن‌تری نسبت به ظرفیت‌های حرفه‌ای خود و چگونگی بهره‌گیری از آن در موقعیت بعدی به دست آورد. این مهم به کمک بازخوردهای (در سطح سطح تأمل بر روی عمل) ارائه شده از سوی استاد امکان‌پذیر می‌شود.

سمینارهای پس از اجرا می‌تواند در دو شکل زیر اجرا شود:

الف: در سطح مدرسه و پس از مشاهده عملکرد دانشجو در اجرای برنامه پیش‌بینی شده با هماهنگی معلم راهنما و ارائه بازخورد برای ادامه کار

ب: در سطح مرکز یا پردیس به صورت مشارکتی برای به اشتراک گذاشتن تجربیات و یافته‌ها و دستیابی به درک عمیق‌تر از تجربیات کسب شده. با توجه به این که در این ترم فعالیت‌های دانشجویان در قالب کنش‌پژوهی فردی دنبال می‌شود برگزاری سمینارها در هر یک از مراحل قبل و پس از اجرای هر مرحله به شیوه مشارکتی به درک انتظارات و انتقال تجربیات کمک می‌کند. سمینارها فرصت ارزشمندی را از طریق به اشتراک گذاشتن تجربیات برای کسب مهارت‌های حرفه‌ای در اختیار دانشجویان قرار می‌دهد.

انواع سمینارها

سمینار با حضور استاد راهنما / دانشجویان و معلمان راهنما
 سمینارهای گروهی برای انتقال یافته‌ها و تجربیات و تبادل نظر به صورت ماهیانه و الزامی (با برنامه‌ریزی و اعلام قبلی از سوی استاد)

سمینار گروهی دانشجویان بر حسب موضوعات مشترک (اختیاری و با درخواست استاد/ دانشجویان)

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

راهبردهای مستقیم، غیرمستقیم، در قالب ارائه شیوه مشاهده تأملی، به کارگیری راهبردهای شناختی در تحلیل موقعیت‌های واقعی، تحلیل نقادانه برای شناسایی و تبیین مسئله، راهبردهای مشارکتی، پژوهش روایتی، سمینارهای گروهی و فردی ارائه می‌گردد.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

-احمدی، آمنه (۱۳۹۴). راهنمای عملی برنامه کارورزی دانشگاه فرهنگیان با رویکرد تربیت معلم فکور (۱). تهران: دانشگاه فرهنگیان.

منبع فرعی:

(متعاقبا اعلام می‌شود)

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس کارورزی ۳ در قالب سمینار پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان باید یافته‌های خود از نتایج کنش پژوهی فردی ارائه و از آن دفاع نمایند. این جلسه می‌تواند با حضور معلمان راهنما تشکیل می‌شود.

ارزشیابی فرآیند: ارزشیابی فرآیند بر اساس بازخوردهای داده شده به گزارش‌های ارائه شده در طول ترم و سمینارهای سطح مدرسه و واحد آموزشی صورت می‌گیرد. میزان مشارکت در بحث‌ها، ارائه یافته‌های جدید، پاسخ به بازخوردهای داده شده و...

ارزیابی پوشه‌کار: کلیه گزارش‌ها در مراحل مختلف کنش پژوهی فردی به همراه بازخوردهای داده شده در پوشه توسعه حرفه‌ای دانشجویان ضبط و مبنای برنامه‌ریزی برای آموزش‌های بعدی و نیز دفاع از توانایی‌های حرفه‌ای در پایان دوره قرار می‌گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجو و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می‌گردد.

ملاک‌های های ارزیابی طرح یادگیری:

- انعطاف فرصت‌های یادگیری
- انعطاف در فرایند اجرا
- به کارگیری مهارت‌های یادگیری
- فراخواندن سطوح بالای تفکر
- تنوع محصول یادگیری/ تولیدات دانش‌آموزان

ارزشیابی عوامل مدرسه (مدیر و معلم راهنما): بخشی از ارزیابی دانشجویان در پایان ترم مربوط به گزارش عملکردی است که از سوی معلم راهنما و مدیر مدرسه ارائه می‌گردد.^{۶۸}

امتیاز درس کارورزی بر مبنای ۱۰۰ و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- شرکت فعال در جلسات کلاسی، سمینارها و مدرسه: ۲۰ امتیاز

^{۶۸} - در فرم ارزیابی ارائه خواهد شد.

- گزارش‌های عملکردی مرحله‌ای: ۳۰ امتیاز
- گزارش کنش پژوهی فردی: ۳۰ امتیاز
- دفاع در جلسه پایانی ۲۰ امتیاز
- مبنای قبولی کسب حداقل ۷۰٪ امتیاز از مجموع امتیازها است

سایر نکات:

نکات اساسی در تنظیم گزارش پایانی:

- ۲۷. تنظیم فهرست و فصل‌بندی
- ۲۸. ارائه مقدمه، هدف و تعاریف و مفاهیم کلیدی
- ۲۹. نگارش ادبی و فنی
- ۳۰. اعتبار داشتن گزاره‌ها
- ۳۱. ظرافت و زیبایی ظاهری
- ۳۲. صحت نحوه تحلیل، تفسیر و نقد گزاره‌ها
- ۳۳. آرایه نمودارها و عوامل دیداری و هنری مکمل
- ۳۴. ارائه راه‌حل‌ها و پیشنهادهای برخاسته از یافته‌ها
- ۳۵. ارجاعات روشن، استفاده از منابع معتبر و ارائه پیوست‌ها
- ۳۶. رعایت ساختار علمی و کلی گزارش بر اساس اصول حاکم بر رشته تحصیلی

سرفصل درس «کارورزی ۴»

۱. معرفی درس و منطق آن

در ترم چهارم کارورزی انتظار می‌رود دانشجو با تجربیات کسب شده، بتواند در نقش معلم به عنوان برنامه‌ریز درسی^{۶۹} (مجرى فعال) حاضر شده و ضمن تحلیل برنامه درسی تجویزی، واحد یادگیری را برای پاسخ به نیازها/حل مسایل یادگیری دانش آموزان طراحی، تولید، اجرا و نتایج آن را در کسب شایستگی های پیش بینی شده در برنامه درسی، مورد ارزیابی قرار دهد. با توجه به ویژگی نظام برنامه ریزی درسی در ایران، تطبیق آن با موقعیت های تربیتی/ آموزشی و به منظور حفظ استانداردهای برنامه درسی این فرآیند با استفاده از رویکرد طراحی معکوس^{۷۰} تدوین می شود. طراحی معکوس مبتنی بر درک اصیل^{۷۱} و استفاده عقلانی و مؤثر از آموخته‌های نظری و نحوه بکارگیری آن در عرصه عمل است، به گونه‌ای که دانشجو را به آن سوی آنچه می‌بینند و استفاده از آموخته‌ها برای ساخت معنا هدایت کند. این فرآیند با تحلیل برنامه درسی (تحلیل کتاب درسی^{۷۲}) آغاز شده و با تعیین شایستگی های مورد انتظار، ملاک‌ها و سطوح عملکرد، طراحی تکالیف یادگیری و عملکردی برای هدایت فرآیند یادگیری و کمک به یادگیرندگان در بسط قابلیت ها و ظرفیت های وجودی^{۷۳} ادامه می‌یابد. تعیین شایستگی‌ها در آغاز برای روشن شدن تصمیمات معلم برای تعیین مسیری است که یادگیرنده باید طی کند و موجب می‌شود تا نگاه معلم را همواره بر شایستگی های مورد انتظار برنامه درسی متمرکز نگاه دارد. محتوا در چارچوب "ایده کلیدی"^{۷۴} / مفاهیم و مهارت های اساسی^{۷۵} مطرح می‌شود و باعث می‌گردد تا در طراحی واحد یادگیری امکان تلفیق در درون و بیرون از حوزه یادگیری فراهم شود. در چنین شرایطی فرآیند یاددهی- یادگیری از محدوده‌ی توجه به حافظه و به عبارتی "آموزش برای به خاطر سپردن" کاملاً خارج شده و همواره آموزش بر دستیابی به شایستگی ها متمرکز میماند. در طی این مسیر، یادگیرندگان قادر خواهند بود، بین اطلاعات جدید و دانش و آموخته های پیشین خود ارتباط برقرار کنند، واقعیت‌ها و حقایق را به «مسائل کلی» و روزمره ای که با آن برخورد می‌کنند پیوند دهند و آن را در زمینه های جدید به کار گیرند. از آنجایی که این شیوه از طراحی نیازمند درهم نوردیدن مرز های دانش و تلفیق موضوعات در برنامه درسی در سطح پایه یا دوره تحصیلی است، لذا اتخاذ تصمیمات باید با مشارکت معلمان در سطح مدرسه صورت بگیرد و در طراحی فرصت های یادگیری از راهبردهای مختلف (راهبردهای مستقیم، غیر مستقیم، تعاملی، رشد فردی) برای طراحی تکالیف یادگیری و عملکردی استفاده شود. عمل فکورانه در این مرحله ناظر به کاویدن منظم رخدادهای در فرآیند طراحی، تدوین، اجرا و ارزیابی واحد یادگیری، یافتن روابط علت و معلولی میان شیوه کار و کارکرد ها، نتایج و علل آن در سطح مدرسه به شیوه مشارکتی و در قالب درس پژوهی است.

۶۹ - هدف عملیاتی ۱۱ سند تحول بنیادین- نقش معلم در برنامه درسی ملی (صفحه ۱۲ « برای خلق فرصت های تربیتی و آموزش [معلم] مسئولیت تطبیق، تدوین، اجرا و ارزشیابی برنامه های درسی و تربیتی در سطح کلاس درس را بر عهده دارد»).

70 - *backward design*

۷۱ - *Genuine understanding*

۷۲ - در صورتی که سند برنامه درسی در اختیار دانشجویان قرار نداشته باشد.

۷۳ - برنامه درسی ملی نقش دانش آموز صفحه ۱۲ «در فرآیند یاددهی- یادگیری و تربیت پذیری و توسعه شایستگی های خویش به لحاظ ذاتی نقش فعال دارد». نقش معلم « با شناخت و بسط ظرفیت های وجودی دانش آموزان و خلق فرصت های تربیتی و آموزشی زمینه درک و انگیزه اصلاح مداوم موقعیت آنان را فراهم سازد».

74 - *Key idea*

۷۵ - برنامه درسی ملی صفحه ۱۳ بند دو محتوا ([محتوا]) دربرگیرنده مفاهیم و مهارت های اساسی و ایده های کلیدی مبتنی بر شایستگی های مورد انتظار از دانش آموزان است».

نام درس: کارورزی ۴			
<p>مشخصات درس نوع درس: کارورزی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۱۲۸ ساعت پیشنیاز: کارورزی ۳ و طراحی واحد یادگیری نحوه آموزش: مشترک</p>			
<p>شایستگی اساسی: مزلله ۴ پکد ۲-۲-۳-۳-۱&۲</p>			
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
طراحی و تولید	در طراحی و تولید واحد یادگیری استاندارد های برنامه درسی را مورد توجه قرار داده است اما نتوانسته پیوند میان موضوعات مختلف در درون یا بیرون حوزه یادگیری را مورد توجه قرار دهد، به گونه‌ای که ایده ارائه شده منجر به مشارکت معلمان در فرآیند درس پژوهی شود.	در طراحی و تولید واحد یادگیری استاندارد های برنامه درسی را حول مفاهیم و مهارت های اساسی سازمان داده و از این طریق امکان تلفیق موضوعات مختلف در درون حوزه یادگیری برای خلق فرصت های یادگیری را فراهم نموده است. این ظرفیت حاصل فرایند گفتگو با معلمان در سطح مدرسه کنار آمدن با چالش ها، یافتن راه حلها، شناسایی نقاط کور و اصلاح طرح است.	در طراحی و تولید واحد یادگیری استاندارد های برنامه درسی را حول ایده کلیدی مفاهیم و مهارت های اساسی سازمان داده است و از این طریق امکان تلفیق میان موضوعات در درون و بیرون حوزه یادگیری را برای خلق فرصت های یادگیری فراهم نموده است. این ظرفیت حاصل فرایند گفتگو با معلمان در سطح مدرسه کنار آمدن با چالش ها، یافتن راه حلها، شناسایی نقاط کور و اصلاح طرح است.

<p>هدایت فرآیند یادگیری متمرکز بر پرسش اساسی/ مسئله طرح شده است به گونه‌ای است که امکان به مشارکت گذاشتن تجربیات دانش آموزان حول ایده کلیدی و درک عمیق مفاهیم و مهارت های اساسی را فراهم می کند. انعطاف در فرآیند آموزش موجب شده است تا یادگیرندگان خود به پرسش ها/ مسئله های برخاسته از موقعیت پاسخ دهند و در این رابطه از مشارکت پشتیبانی معلمان در دوره و پایه نیز برخوردار است.</p>	<p>پرسش اساسی/ مسئله طرح شده امکان طرح تجربیات دانش آموزان را حول ایده کلیدی فراهم نموده است و پاسخ دانش آموزان به تکالیف یادگیری/ عملکردی پیش بینی شده نشان دهنده درک عمیق آنان نسبت مفاهیم و مهارت های اساسی در درون حوزه یادگیری است</p>	<p>هدایت فرآیند یادگیری متمرکز بر پرسش اساسی/ مسئله نیست و فرصت های یادگیری طراحی شده امکان طرح تجربیات دانش آموزان را برای پاسخ به پرسش های برخاسته از موقعیت فراهم نمی کند.</p>	<p>هدایت فرآیند یادگیری</p>
<p>بررسی و واکاوی تجربیات در طول طراحی، تولید و اجرای واحد یادگیری با مشارکت معلمان/ همقطاران انعکاس دهنده، درک همه جانبه نسبت به ابعاد عمل حرفه‌ای است و تصمیمات اثر بخشی که حاصل خویشتن کاوی^{۷۶} و گفتگوی حرفه‌ای با معلمان است را برای بازتعریف سبک تدریس خود اتخاذ نموده است.</p>	<p>بررسی و واکاوی تجربیات در طول طراحی، تولید، اجرا واحد یادگیری منجر به درک همه جانبه نسبت به ابعاد عمل حرفه‌ای شده است و توانسته تأثیر گفتگوی حرفه‌ای با معلمان/همقطاران را در بهبود عملکرد خود منعکس نماید و بر اساس آن تصمیماتی را برای توسعه حرفه‌ای خود اتخاذ کند.</p>	<p>در بررسی و واکاوی تجربیات در طول دوره کارورزی توانسته است تجربیات شخصی کسب شده در تعامل با معلمان/ همقطاران و ارتباط آن با عملکرد خود را مورد بررسی قرار دهد اما تأثیر آن بر عمل حرفه خود در آینده را تبیین نکرده است.</p>	<p>تأمل حرفه‌ای</p>

⁷⁶- Self-reflection inquiry

<p>در گزارش پایانی مجموعه داده های گردآوری شده را برای انعکاس قابلیت های حرفه ای به صورت نظام مند کدگذاری، طبقه بندی و مضمون یابی کرده و یافته های حاصل از تحلیل و تفسیر اطلاعات جمع آوری شده را با نگاهی نقادانه نسبت به عملکرد حرفه ای خود و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان / معلمان / همقطاران در فرآیند درس پژوهی را گزارش نموده است.</p>	<p>در گزارش پایانی مجموعه داده های گردآوری شده از اجرای واحد یادگیری را بر اساس سطح تأثیر گذاری بر عملکرد دانش آموزان به صورت نظام مند کدگذاری، طبقه بندی و مضمون یابی کرده است و نتایج را با استفاده از شواهد مبتنی بر تأثیر عملکرد حرفه ای در فرآیند درس پژوهی گزارش کرده است.</p>	<p>در گزارش پایانی ارائه شده داده های حاصل از عملکرد طبقه بندی شده است، اما تحلیل و تفسیر آن مبتنی بر شواهد تجربی و مستندات کافی برای دفاع از عملکرد حرفه ای در فرآیند درس پژوهی نیست.</p>	<p>تدوین و ارائه گزارش</p>
--	--	--	----------------------------

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

جلسه اول:

- در این ترم دانشجویان با توجه به تجربیات کسب شده در طول اجرای برنامه، درک عمیق تری نسبت به توانایی های خود، نحوه برخورد با موقعیت های واقعی کلاس درس، نحوه کنار آمدن با چالش ها و... بدست آورده اند و می توانند تصمیمات خود را در فرآیند طراحی، تولید و اجرای واحد های یادگیری با مشارکت سایر معلمان / همقطاران به مرحله اجرا بگذارند. لذا ضروری است اساتید در آغاز کار فرآیند درس پژوهی، فرآیند تهیه طرح واحد یادگیری، اجرا و ارزیابی از نتایج آن را با تمرکز بر: شیوه ثبت تجربیات و واکاوی آن در هر یک از مراحل درس پژوهی، نحوه تعامل با معلمان / همقطاران در سطح مدرسه در فرآیند طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی از نتایج واحد یادگیری، ساختار گزارش درس پژوهی، برنامه زمان بندی سمینارها در سطح مدرسه و واحد آموزشی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس ملاک ها و سطوح موفقیت بر اساس پیامد های یادگیری را در یک نشست جمعی به بحث بگذارند. توصیه می شود در این نشست نسبت به نحوه گروه بندی دانشجویان به عنوان تیم درس پژوهی برای طراحی، تولید، اجرا و ارزیابی واحد های یادگیری اقدام شود.
- می توان دانشجویان را در گروه های دو تا ۴ نفر (حد اکثر) برای تشکیل تیم درس پژوهی سازمان داد. روش مشارکت دانشجویان در فرآیند طراحی، تولید، اجرا و ارزیابی به شرح زیر است:
- مطالعه برنامه درسی (کتاب درسی) استخراج مفاهیم و مهارت های اساسی و سازمان دادن آن ذیل ایده کلیدی، تولید واحد یادگیری. این فعالیت توسط تیم دانشجویان زیر نظر استاد تربیتی و تخصصی انجام می شود.
- اجرای واحد یادگیری در کلاس درس توسط یکی از اعضا و مشاهده و ثبت عملکرد توسط سایر اعضای تیم به طور همزمان و به تفکیک هر عضو گروه (معلمان / همقطاران)

۵. جمع آوری اطلاعات از فرآیند تدریس توسط کلیه اعضاء برای ارائه در جلسه گروهی (دیدن فرآیند آموزش از زوایای مختلف) به همراه نتایج ارزشیابی از یادگیری دانش آموزان با استفاده از روش های رسمی/ غیر رسمی. این جلسات به طور مستمر در طول اجرا و بعد از هر جلسه تشکیل و بر روی نتایج بازخورد های ارائه شده از سوی همکاران/ همقطاران برای بهبود عملکرد در جلسه بعد تصمیم گیری می شود. کل مذاکرات در این جلسات ثبت و ضبط شده و در نشست پایانی به منظور شناسایی نقاط قوت و ضعف و تأثیر گروه در عملکرد هر یک از اعضاء و نتایج حاصله مورد بررسی مجدد قرار می گیرد(بند ۴ و ۵، ۶).

۶. بررسی گزارش مشاهدات و اطلاعات جمع آوری شده در گروه و نقد و ارزیابی نتایج یادگیری دانش آموزان و تنظیم آن در قالب گزارش پایانی کل گروه (دانشجویان)

۷. تعیین نقاط کور/ محدودیت ها در طراحی/ اجرا و ارائه پیشنهادات برای اصلاح/ بهبود آن برای دستیابی دانش آموزان به سطح بالاتر یادگیری

۸. تحلیل عملکرد گروه، شناسایی یافته ها و تأثیر گفتگو ها در درک و پذیرش مسئولیت حرفه ای و صورت بندی مجدد هویت حرفه ای توسط هر یک از اعضاء (میزان تأثیر گذاری بر عملکرد گروه، یادگیری های حرفه ای و...)

۹. تشکیل نظام مند این نشست ها برای بررسی نتایج یادگیری دانش آموزان و تصمیم گیری در خصوص روش هایی که منجر به بهبود یادگیری همه دانش آموزان می شود، دارای اهمیت است. تأمل فردی و تأمل گروهی، انعکاس یادگیری روش ها، اصولی که در کار از آن تبعیت شده است و...، چگونه تفکر آن ها تحت تأثیر فرایند عمل مشارکتی قرار گرفته است، ایده هایی که آن ها از این بحث ها به کلاس های درس خود خواهند برد.

۱۰. روایت نویسی از مجموعه ایده پردازی ها برای طراحی، تولید، و اجرا، یادداشت های شخصی قبل، حین و پس از اجرا، نشست ها گروهی، فرایند اجرا.....

۱۱. هماهنگی با معلم راهنما و مدیر مدرسه به منظور تشکیل جلسات درس پژوهی در سطح مدرسه بر عهده استاد راهنما است. در صورتی که امکان شکل گیری تیم درس پژوهی در سطح مدرسه وجود نداشته باشد می توان تیم را در سطح پردیس/ مرکز تشکیل داد. مسئولیت انجام کلیه فعالیت های فوق بر عهده این تیم در سطح مدرسه خواهد بود.

۱۲. جلسه دوم تا شانزدهم :

۱۳. در این ترم دانشجو مسئولیت تدریس در سطح کلاس درس را بر اساس تهیه طرح واحد یادگیری (حد اقل یک فصل/بخش کتاب درسی) را بر عهده دارد و باید واحد یادگیری خود را حول یک ایده کلیدی که پوشش دهنده محتوای برنامه درسی(مفاهیم و مهارت های اساسی و... در کتاب درسی) است طراحی نماید. طرح تهیه شده پس از بررسی در گروه ۲ تا ۴ نفره در سطح پردیس/ مرکز به همراه دفاعیه آن در شورای معلمان دوره/ پایه تهیه و در سطح مدرسه با حضور استاد راهنما از آن دفاع می شود. نظرات معلمان بر روی طرح اعمال و طرح با مشارکت معلمان دوره/ پایه اجرا و نتایج اجرای آن به شیوه درس پژوهی مورد تحلیل و تفسیر قرار می گیرد. در گفتگو استاد راهنما و دانشجو پاسخ به این پرسش ها مسیری که دانشجو قصد طی نمودن آن را دارد روشن شده و به دفاع از طرح در جلسه معلمان کمک می کند: ایده های کلیدی، مفاهیم اساسی، مهارت های اساسی که یادگیرندگان باید به آن دست یابند، کدام اند؟ چه مدارک و شواهدی بیانگر آن

است که شایستگی‌های مورد انتظار تحقق یافته و دانش آموزان به راستی مطالب را فرا گرفته اند و می توانند آموخته‌های خود را به نحوی معنادار و موثر در موقعیت‌های جدید به کار گیرند؟ ملاک‌ها و سطوح ارزیابی شایستگی‌ها چیست؟ چه راهبردها و راهکارهایی (فعالیت‌های یادگیری، تکالیف عملکردی) به یادگیرندگان کمک خواهد کرد تا خود، مفاهیم را بسازند و به افرادی صاحب دانش و توانمندی در زمینه‌ای خاص تبدیل شوند؟

۱۴. استاد راهنما (برای دوره متوسطه مشارکت استاد راهنمای تربیتی و تخصصی - برای دوره ابتدایی استاد تربیتی و مشاوره تخصصی بر حسب نیاز موضوعات درسی) باید بر فرآیند تهیه طرح واحد یادگیری و فرآیند درس پژوهی و اجرای آن تا مرحله تهیه گزارش نهایی نظارت داشته باشد و بازخورد‌های ارائه شده به منظور ارزیابی عملکرد دانشجو در پوشه حرفه‌ای او ثبت و ضبط گردد. فرآیند تحلیل محتوای برنامه درسی و تعیین ایده کلیدی برای تهیه واحد یادگیری و تولید مواد و منابع آموزشی مورد نیاز نیز زیر نظر استاد راهنما و با مشارکت معلم راهنما صورت می‌گیرد. از نظر زمانی تنظیم جلسات برای بررسی طرح و تولیدات دانشجو باید به گونه‌ای صورت گیرد که دانشجو بتواند طرح درس پژوهی پیش بینی شده را با مشارکت معلمان در سطح مدرسه اجرا و نتایج آن را گزارش نماید. در طول ترم حضور دانشجو در مدرسه برای تعامل با معلمان/ کادر مدرسه ضروری است و جلسات گفتگو برای بررسی عملکرد دانشجو در مدرسه و رفع محدودیت‌ها یا تدارک شرایط برای اجرای واحد یادگیری، بازخورد دادن، انتقال تجربیات و... در قالب سمینارها بر حسب مورد می‌تواند در سطح مدرسه یا واحد آموزشی تشکیل شود.

۱۵. توصیه: با توجه به این که سؤال/ مسئله‌ها/ نیازهای شناسایی شده برای شروع فرآیند درس پژوهی از اهمیت زیادی برخوردار است و این سؤال/ مسئله‌ها/ نیازها باید از بستر مدرسه و کلاس درس برخاسته باشد لذا، مشارکت کادر مدرسه در طول اجرای این برنامه ضروری است. توصیه می‌شود استاد راهنما با مطالعه پیشینه دانشجو در کارورزی ۱، ۲ و ۳ برنامه‌ریزی لازم را برای کمک به دانشجو برای تهیه طرح درس پژوهی و اجرای موفقیت آمیز آن از سوی دانشجویان بنماید. تعداد واحد‌های یادگیری تهیه شده و اجرای آن وابسته به طرح درس پژوهی است اما حد اقل یک واحد یادگیری (یک فصل/ بخش در کتاب درسی) است.

۱۶. همکاری پردیس‌ها و واحد‌های تابعه با دانشجو و مدرسه برای تأمین منابع/ امکانات به شرط تأیید استاد راهنما الزامی است.

۱۷. تکالیف عملکردی:

۱۸. تهیه طرح درس پژوهی و تأیید آن توسط استاد راهنما بر مبنای چرخه درس پژوهی

۱۹. تعیین هدف (تعریف روشن سؤال/ مسئله/ نیاز) با مشارکت معلمان

۲۰. طراحی واحد یادگیری

۲۱. ارزیابی میزان اثر بخشی واحد یادگیری بر اساس مسئله/ نیاز تعریف شده با مشارکت معلمان

۲۲. اجرای واحد یادگیری با مشارکت معلمان و ثبت آن در فرآیند اجرا

۲۳. تبیین و جلب مشارکت معلمان در فرآیند اجرا، تأمل و گفتگوی حرفه‌ای با آنان

۲۴. بازبینی و بازاندیشی در مورد تصمیمات اتخاذ شده بر اساس گفتگوهای حرفه‌ای در فرآیند طراحی، تولید و اجرا

۲۵. ثبت و واکاوی تجربیات در طول ترم توسط دانشجو

۲۶. تکالیف عملکردی

۲۷. مطالعه موقعیت یادگیری و شناسایی ظرفیت های آن برای تهیه طرح واحد یادگیری
۲۸. تهیه طرح واحد یادگیری بر اساس تحلیل برنامه درسی (کتاب درسی)، شناسایی ایده کلیدی / مفاهیم و مهارت های
اساسی.....

۲۹. تدوین شایستگی

۳۰. طراحی تکالیف یادگیری و عملکردی

۳۱. تولید مواد آموزشی مورد نیاز برای اجرای طرح واحد یادگیری

۳۲. هدایت فرآیند یادگیری در سطح کلاس درس / مدرسه

۳۳. ارزیابی از شایستگی های کسب شده توسط دانش آموزان بر اساس ملاک ها و سطوح عملکرد.

۳۴. ساختار طراحی واحد یادگیری:

۳۵. منطق واحد یادگیری

۳۶. شایستگی های مورد انتظار

- ۱) ایده کلیدی که واحد یادگیری حول آن سازماندهی می شود
- ۲) مفاهیم و مهارت های اساسی (قوانین / اصول / خرده مفاهیم / خرده مهارت ها / و....)
- ۳) طرح پرسش های اساسی
- ۴) ملاک های سنجش و سطوح عملکرد دانش آموزان (تکالیف عملکردی)
- ۵) تعیین شواهدی برای ارزیابی عملکردی و معیار های ارزیابی تولیدات یادگیرندگان
- ۶) فرصت های یادگیری (سازماندهی فعالیت های یادگیری - براساس مراحل یادگیری در کارورزی ۳)
- ۷) تعیین اطلاعات و مهارت های مستقیم (پایه) و مورد نیاز یادگیرندگان برای انجام فعالیت های یادگیری و تکالیف
عملکردی
- ۸) تعیین محدوده ی تجربیات خارج از کلاس درس برای انتقال آموخته ها به موقعیت واقعی
- ۹) تعیین تولیدات یادگیرندگان در جریان فعالیت های یادگیری و تکالیف عملکردی و نحوه ارزیابی آن
- ۱۰) روش تفسیر، سطح دستیابی یادگیرندگان به شایستگی ها و راهبرد بازخورد دادن به دانش آموزان (تکالیف یادگیری،
جبرانی، تکمیلی، توسعه ای)
- ۱۱) انواع راهکار های سنجش
- ۱۲) راهکار هایی برای بررسی بدفهی های یادگیرندگان

تأمل و واکاوی تجربیات حرفه ای

- تعیین هدف
- بررسی پیش بینی ها
- روشن نمودن موانع و محدودیت ها و راه حل ها

- طراحی و تولید واحد یادگیری
- تأملات و تعدیل ها در فرآیند اجرا
- تحلیل و تفسیر نتایج یادگیری دانش آموزان
- تحلیل و تفسیر نتایج کسب شده در گروه معلمان
- واکاوی یادداشت های تأملی و تجربیات حاصل از نشست ها و فرآیند گفتگوی حرفه‌ای با معلمان / همقطاران
- اتخاذ تصمیمات برای آینده حرفه‌ای

سمینارها

سمینارها در دو شکل اجرا می شود:

الف: در سطح مدرسه و پس از مشاهده عملکرد دانشجو در اجرای برنامه پیش بینی شده با هماهنگی معلم راهنما و ارائه بازخورد برای ادامه کار

ب: در سطح واحد آموزشی به صورت مشارکتی برای به مشارکت گذاشتن تجربیات و یافته ها و دستیابی به درک عمیق تر از تجربیات کسب شده. با توجه به این که در این ترم فعالیت های دانشجویان در قالب درس پژوهی دنبال می شود برگزاری سمینارها در هر یک از مراحل قبل و پس از اجرای هر مرحله به شیوه مشارکتی در گروه های پیش بینی شده به دانشجویان در درک انتظارات و انتقال تجربیات به یکدیگر بسیار کمک می کند.

انواع سمینارها

سمینار با حضور استاد راهنما/ دانشجویان و معلمان راهنما
 سمینارهای گروهی برای انتقال یافته ها و تجربیات و تبادل نظر به صورت ماهیانه و الزامی(با برنامه ریزی و اعلام قبلی از سوی مدرس)

سمینار گروهی دانشجویان بر حسب موضوعات مشترک (اختیاری و با درخواست دانشجویان)

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

راهبردهای مستقیم، غیر مستقیم، در قالب ارائه شیوه مشاهده تأملی، بکارگیری راهبرد های شناختی در تحلیل موقعیت های واقعی، تحلیل نقادانه برای شناسایی و تبیین مسئله، راهبرد های مشارکتی، پژوهش روایتی، سمینار های گروهی و فردی ارائه می گردد.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- احمدی، آمنه (۱۳۹۴). راهنمای عملی برنامه کارورزی دانشگاه فرهنگیان با رویکرد تربیت معلم فکور (۱). تهران: دانشگاه فرهنگیان.

منبع فرعی:

(متعاقباً اعلام می شود)

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس کارورزی ۴ بر اساس واحد یادگیری طراحی شده و گزارش پایانی تهیه شده صورت می گیرد، که در آن دانشجویان باید یافته های خود از نتایج عملکرد خود و تجربیات کسب شده در تعامل با

معلمان/ همقطاران را به منظور تعیین میزان اثر بخشی عملکرد خود و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان ارائه و از آن دفاع نمایند. این جلسه با حضور معلمان راهنما/ اساتید گروه کارورزی تشکیل می‌شود.

ارزشیابی فرآیند: ارزشیابی فرآیند بر اساس بازخورد های داده شده به نشست های گروهی در مرحله طراحی و تولید واحد یادگیری، گزارش نشست ها در سطح مدرسه و واحد آموزشی با مشارکت معلمان/ همقطاران و نیز سمینار های درس پژوهی در سطح مدرسه که در آن دانشجویان باید از طرح تهیه شده در جمع معلمان دفاع و یافته های خود از نتایج درس پژوهی و نتایج مشارکت معلمان/ همقطاران درنتایج کسب شده را گزارش نماید. این جلسه می تواند با حضور معلمان راهنما/ کادر مدرسه تشکیل می‌شود.

ارزیابی پوشه کار: کلیه روایت های نوشته شده در مراحل مختلف درس پژوهی به همراه بازخورد های داده شده در پوشه توسعه حرفه ای دانشجو ضبط و مبنای برنامه ریزی برای آموزش های بعدی و نیز دفاع از توانایی های حرفه‌ای در پایان دوره قرار می گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجو و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می گردد. پوشه کار می تواند شامل ضبط جلسات دانشجو با معلمان در سطح مدرسه و نیز سایر مستنداتی که برای دفاع از عملکرد حرفه‌ای تدارک دیده شده باشد.

ارزشیابی عوامل مدرسه (مدیر و معلم راهنما): بخشی از ارزیابی دانشجو در پایان ترم مربوط به گزارش عملکردی است که از سوی معلم راهنما و مدیر مدرسه ارائه می گردد.

امتیاز درس کارورزی بر مبنای ۱۰۰ و به شرح زیر محاسبه می شود:

- شرکت فعال در جلسات کلاسی، سمینارها و مدرسه: ۲۰ امتیاز

- گزارش های عملکردی تعاملات در سطح مدرسه: ۲۰ امتیاز

- طراحی، تولید و اجرای واحد یادگیری ۲۰ امتیاز

- گزارش درس پژوهی: ۲۰ امتیاز

- دفاع در جلسه پایانی ۲۰ امتیاز

سایر نکات:

نکات اساسی در تنظیم گزارش پایانی:

۳۷. تنظیم فهرست و فصل بندی

۳۸. ارائه مقدمه، هدف/پرسش و تعاریف و مفاهیم کلیدی

۳۹. روش جمع آوری و اعتبار اطلاعات

۴۰. روش تحلیل، تفسیر اطلاعات

۴۱. ارائه یافته ها بر اساس پرسش های پژوهش روایی

۴۲. ارجاعات روشن، استفاده از منابع معتبر و ارائه پیوست ها

۴۳. ظرافت و زیبایی ظاهری

۴۴. نگارش ادبی و فنی

۴۵. رعایت ساختار علمی و کلی گزارش بر اساس اصول حاکم بر پژوهش های کیفی

سرفصل درس «کارنمای معلمی» (پروژه)

۱ - معرفی درس و منطق آن

در آموزش حرفه‌ای، سطح عالی مورد انتظار این است که یادگیرنده بتواند با درونی نمودن دانش کسب شده، آن را در قالب دانش کاربردی برای شناسایی، صورتبندی و حل مسائل و ارائه خدمات اثربخش در حوزه عمل تخصصی خود تجسم بخشد. انجام پروژه پایانی در برنامه تربیت معلم با تکیه بر پژوهش روایتی (از نوع خودکاوی روایتی^{۷۷}) امکان به تصویر کشیدن "من حرفه ای" با نگاه ژرف، تاملی و همه‌جانبه به تجارب کسب شده (زیسته) اعم از نظری و عملی در طول دوره تربیت معلم و ارایه روایت شخصی از سایه روشن‌های دانشی، منشی و مهارتی حرفه معلمی، بصیرت‌ها و ابهامات معلمی، قوت‌ها و ضعف‌های ادراک شده را به دانش آموخته تربیت معلم می‌دهد. دانش و یافته‌های حاصل از این پژوهش برای ورود به عرصه خدمت حرفه ای رهاوردی قابل اتکاست که به پشتوانه آن برنامه‌ریزی برای نیل به آینده حرفه ای متاملانه، پویا و بالنده ممکن می‌شود. انتظار می‌رود این درس (پروژه)، شایستگی دانشجومعلم را در انجام عمل فکورانه (تاملی) ارتقاء داده و کمک نماید تا این شایستگی در طول حیات حرفه ای آنان هم بروز و ظهور داشته باشد.

نام درس: کارنمای معلمی (پروژه)				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نام درس: کارنمای معلمی (پروژه)
				تعداد واحد: ۳
دانشجویان با واکاوی، تحلیل و تفسیر تجربه‌های روایت شده در طول دوره آموزش حرفه‌ای و سایر تجربیات روایت نشده (تجربیات پیشین)، با استفاده روشمند از خودکاوی روایتی، تجربیات متنوع و پراکنده خود را در قالب روایت در برگیرنده ای از "من حرفه ای" به رشته تحریر درآورده و از آن در جلسه گروهی دفاع نمایند.				زمان درس: به تشخیص استاد
				پیش نیازها: پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۱ و کارورزی ۴
ملاک‌ها				نحوه تدریس: راهنمایی در حین عمل
				شایستگی اساسی: CK&PCK
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	

<p>کد: ۱-۲ & ۲-۱ & ۳-۳ ۳-۴&</p>	<p>من حرفه‌ای</p>	<p>توانسته است روایت های خود را به گونه ای سازماندهی کند که زاوید دید یا جهت گیری های او را بدون پرداخت به جزئیات در ابعاد مختلف عمل حرفه‌ای (روش تدریس، سنجش، مدیریت کلاس و...) به تصویر بکشد.</p>	<p>توانسته است تجربیات خود را در ابعاد مختلف عمل حرفه ای به تصویر بکشد و تأثیر آن را بر یادگیری خود، دانش آموزان و همقطاران تبیین کند.</p>	<p>در سازماندهی تجربیات ابعاد عمل حرفه ای (روش تدریس، سنجش، مدیریت کلاس و...) را در پیوند با یکدیگر و به صورت سازمان یافته به تصویر کشیده است به گونه‌ای که تأثیر و تأثیر متقابل ابعاد بر یکدیگر و مجموعاً بر یادگیری خود، دانش آموزان و همقطاران به وضوح به تصویر کشیده شده است.</p>
<p>قابلیت ها/ توانایی ها</p>	<p>در تحلیل و تفسیر تجربیات خود (از گذشته تا حال) توانسته برخی قابلیت های شخصی خود را که بر عمل حرفه‌ای او در آینده تأثیر گذار می باشد را شناسایی کرده اما نتوانسته پرسش های فراروی خود و نحوه پاسخ به آن ها را بر اساس تجربیات کسب شده تبیین کند.</p>	<p>در تحلیل و تفسیر تجربیات خود (از گذشته تا حال) توانسته های شخصی خود را که بر عمل حرفه‌ای او در آینده تأثیر گذار می باشد را شناسایی کرده به پرسش های فراروی خود بر اساس تجربیات کسب شده پاسخ دهد.</p>	<p>در تحلیل و تفسیر خود (از گذشته تا حال) توانسته قابلیت های شخصی خود را که بر عمل حرفه‌ای او در آینده تأثیر گذار می باشد را شناسایی کرده به پرسش های فراروی خود بر اساس تجربیات کسب شده پاسخ دهد.</p>	<p>در تحلیل و تفسیر تجربیات خود (از گذشته تا حال) توانسته قابلیت های خود به عنوان یک یادگیرنده، آموزشگر و عضوی از یک گروه حرفه‌ای را تبیین کند، و پرسش های فرا روی خود را با توجه به تجربیات کسب شده و تنوع نقش ها مطرح و به آن ها پاسخ دهد، به گونه‌ای که مسیر آینده حرفه ای خود را به روشنی تبیین نماید.</p>
<p>خودکاوی روایتی</p>	<p>در متن پژوهشی درکی از کل و ارتباط آن با جزئیات را برای قابل دریافت نمودن حرکت</p>	<p>در متن پژوهشی درکی از کل و ارتباط آن با جزئیات را برای قابل دریافت نمودن حرکت</p>	<p>در متن پژوهشی درکی از کل و ارتباط آن با جزئیات را برای قابل دریافت نمودن حرکت</p>	<p>در متن پژوهشی درکی از کل و ارتباط آن با جزئیات را برای قابل دریافت نمودن حرکت خواننده میان گذشته،</p>

<p>حال و آینده، و ارتباط زمان و مکان و من های مختلف را به نمایش گذاشته و توانسته به کمک بازگویی دوباره روایت (ساختن صحنه و پیرنگ) و با پاسخ به پرسش های پژوهش، بصیرت حرفه ای خود را با صورت بندی جدید در قالب دانش کاربردی به نمایش بگذارد.</p>	<p>خواننده میان گذشته، حال و آینده، و ارتباط زمان و مکان و من های مختلف، را به نمایش گذارد و به پرسش های پژوهش پاسخ دهد.</p>	<p>خواننده میان گذشته، حال و آینده، و ارتباط زمان و مکان را به نمایش گذاشته است اما این رابطه منجر به پاسخ دادن به پرسش های پژوهش نشده است.</p>	
<p>از اعتماد به نفس بالایی برای دفاع از یافته های پژوهش برخوردار است و می تواند نظم منطقی را میان ایده ها و پرسش های پژوهش برقرار نماید و به پرسش های طرح شده در جریان دفاع با استفاده از یافته های پژوهش پاسخ های مستدل و قابل دفاع ارائه نماید و چگونگی طی مسیر حرفه در آینده را با تکیه بر تجربیات کسب شده روشن کند.</p>	<p>از اعتماد به نفس کافی برای دفاع از یافته های پژوهش برخوردار است و می تواند نظم منطقی را میان ایده ها و پرسش های پژوهش برقرار نماید و پاسخ به پرسش های طرح شده در جریان دفاع متکی بر یافته های پژوهش است و تصویر روشنی از توانایی های حرفه ای او را منعکس می کند.</p>	<p>از اعتماد به نفس برای دفاع از یافته های پژوهش برخوردار نیست و نظم منطقی میان معرفی ایده ها حفظ رابطه علت و معلولی میان یافته ها و پرسش های پژوهش در ارائه مشاهده نمی شود.</p>	<p>ارائه و دفاع</p>

۲ - فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

ماهیت درس پروژه از نوع خودکاوی روایتی و متکی بر مجموعه تجربیات کسب شده در طول دوره آموزشی و تجربیات پیشین دانشجو معلم و فرصت های یادگیری مبتنی بر آموزش های ارائه شده در سرفصل درس پژوهش روایتی است، دانشجو باید با توجه به مجموعه تجربیات خود (تجربیات پیشین، دوره کارورزی و سایر تجربیات کسب شده در طول دوره تحصیلی) نسبت به تنظیم طرح

پژوهشی (خودکاوی روایتی)، شناسایی منابع اطلاعاتی، جمع آوری اطلاعات و تحلیل و تفسیر اطلاعات، آزمون اعتبار یافته ها اقدام کند و نسبت به ارائه گزارش خود در قالب گزارش پژوهش روایتی از نوع خودکاوی روایتی اقدام نماید. این طرح زیر نظر استاد راهنما اجرا و نتایج آن برای دفاع در جلسه پایان دوره آماده می گردد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری چگونگی هدایت درس

راهبردهای اصلی شامل حل مساله، تفکر تأملی، تفکر نقاد و پژوهش است. هدف اصلی در این درس این است که دانشجومعلم یافته های حاصل از تجربیات خود را صورتبندی نموده و در قالب دانش کاربردی ارائه نماید. در فرایند عمل، اقداماتی به شرح زیر به انجام می رسد:

۱. تهیه فهرستی از کلیه تجربیات، گزارش ها، دست نوشته ها، یادداشت های شخصی، خاطرات، تصاویر، فیلم های تدریس، تولیدات فیزیکی و... در طول دوره تحصیلی (این مطالب می تواند مربوط به دوره تحصیلات مدرسه ای نیز باشد) و ترسیم آن در قالب نقشه ذهنی (mind map).
۲. ایجاد شرایط برای آنکه دستاوردها و تجارب دانشجومعلم بر اساس یک روال منطقی مثل روند زمانی، چالش ها و پرسش هایی که دانشجومعلم با آن روبرو بوده است یا ذهن او را به خود مشغول کرده است و... تنظیم شود.
۳. فرصت سازی برای مرور و مرور دوباره تمام داده های جمع آوری شده از تجربیات و حاشیه نویسی بر آن بر اساس دریافت ها، احساسات، قضاوت ها و... توسط دانشجومعلم. (یادداشت هایی که در این مرحله نوشته می شود، در مرحله تحلیل و تفسیر به دانشجومعلم کمک می کند. توصیه می شود این کار با فاصله زمانی دست کم یک روز انجام گیرد).
۴. درخواست مراجعه مجدد به همتایان (دانشجومعلمان)، معلمان راهنمای دروس کارورزی، آموزشگران دروس دوره تحصیلی و حتی دوره مدرسه، همکلاس های قبلی یا سایر کسانی که در طول دوران تحصیل با آن ها سروکار داشته اند. این گفتگوها باید در خدمت به تصویر کشیدن من حرفه ای و یافتن تصویری شفاف تر از من حرفه ای باشند. (این مراجعات می تواند به صورت غیررسمی باشد و موضوع گفتگو، یادداشت های شخصی دانشجومعلم یا پرسش ها و چالش هایی باشد که با آن روبرو شده است. توصیه می شود فضای گفتگو به صورتی تنظیم گردد که امکان نقادی و نه ارزیابی را تدارک ببیند). این گفتگوها بهتر است در دو مرحله صورت بگیرد: یکبار قبل از تحلیل و تفسیر تجربیات و در مرحله دوم پس از دستیابی به یافته های و به منظور اعتبارسنجی یافته های پژوهش.
۵. کمک به مشخص نمودن پرسش هایی برای به تصویر کشیدن من حرفه ای توسط دانشجومعلم؛ پرسش هایی که تصویر روشنی از هویت حرفه ای دانشجومعلم (مبتنی بر تجربیات کسب شده) را مهیا می کند و مسیر آینده او را به تصویر می کشد (نشان دادن آینده ممکن، آینده محتمل و آینده مطلوب و نحوه حرکت در این مسیر حرفه ای).
۶. زمینه سازی برای آنکه دانشجومعلم بتواند هر نوع تحلیل ممکن قابل دفاع و یا با طی فرآیند کدگذاری و تحلیل و تفسیر یافته های حاصل از روایت هایی که تدوین کرده به شرح مطرح در دروس کارورزی، روایت ها و اطلاعات جمع آوری شده را برای تنظیم گزارش «تجربیات»، «دانشها» و «آرمانها» بکار گیرد و گزارش اولیه خود را تدوین کند.
۷. ایجاد فرصت برای بازخوانی های مکرر متن تدوین شده و گفتگوی بر سر آن و ایجاد فرصت برای ارائه گزارش به دیگر دانشجومعلمان و فرصت دادن برای بازتدوین گزارش. حرکت رفت و برگشتی از گذشته به حال و از حال به آینده حرفه ای در طول این بازبینی ها و نقادی ها لازم است.

۴- راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی در این درس، فرایندی مبتنی بر مشارکت است. استاد درس، مسئول ارزشیابی عملکرد دانشجومعلم است. در این درس، مردودی مطرح نیست اما تنظیم گزارش نهایی بر اساس اصول باید به انجام رسد و استاد درس کیفیت آن را تایید نماید. ارائه گزارش در جلسات گروهی دانشجومعلم صورت می‌گیرد و نقادی هر گزارش دست‌کم یک نوبت توسط سایر دانشجومعلم انجام می‌شود. استاد درس بر اینکه این نقادی‌های گروهی در اصلاح گزارش نهایی بکار گرفته شود، نظارت می‌کند.

۵- ساختار گزارش پایانی کارنمای معلمی (گزارشی از نوع خودکاوی روایتی)

۱. **صفحه عنوان: مشتمل بر:** آرم و نام دانشگاه (بالای صفحه)، اسم پردیس، نام گروه آموزشی، نام درس، «عنوان گزارش»، دوره تحصیلی، نام و نام خانوادگی دانشجومعلم، نام و نام خانوادگی استاد راهنما و زمان پذیرش گزارش توسط استاد راهنما (با ذکر روز، ماه و سال).

۲. **بسم الله الرحمن الرحيم (یا عناوین مشابه)**

۳. **صفحه تاییدیه استاد راهنما و تعهد دانشجومعلم (بر اساس فرمت دانشگاه)**

۴. **تقدیم‌نامه (در صورت تشخیص دانشجومعلم)**

۵. **پیشگفتار (در صورت تشخیص دانشجومعلم)**

۶. **چکیده:** مشتمل بر ۲۰۰-۲۵۰ کلمه که اصل یافته نویسنده را آشکار کند. در بالای چکیده، «عنوان» و در زیر آن «کلمات کلیدی» (۵-۷ کلمه / مفهوم) ذکر می‌شود.

۷. **فهرست مطالب:** فهرست مطالب الزامی است و در صورت نیاز فهرست جداول، فهرست نمودارها و شکل‌ها، فهرست پیوست‌ها هم اضافه می‌شود. هر گونه نمونه سوال و یا تصویر و فیلم و غیره که به عنوان بخشی از تحلیل و تفسیر مورد استفاده قرار گرفته است به صورت پیوست در پایان گزارش و بعد از منابع قرار می‌گیرد.

۸. **متن اصلی گزارش:** متن گزارش نیازمند ساختار خاصی نیست. آنچه مطرح است، وجود مولفه‌های اصلی گزارش است. در این گزارش لازم است مولفه‌های زیر وجود داشته باشند؛ که اگر به همین ترتیب دنبال شوند می‌توانند ساختاری را شکل دهند:

مقدمات: شرحی از تجربیات زمینه‌ساز روی‌آوری به کار معلمی به زبانی برانگیزاننده برای شروع. این قسمت می‌تواند خود دارای عناوینی باشد یا می‌تواند به صورت یک متن پیوسته ارائه شود. آنچه مطرح است ارائه شرحی از انگیزه‌های ورود و تجارب مربوط به معلمی کردن دیگران است.

شرح تجارب تحصیلی در دوره آموزشی تربیت معلم: این شرح نشان می‌دهد که بر دانشجومعلم در دوره تربیت معلم (در دانشگاه فرهنگیان) چه گذشته است. شرحی از ابتدا تا انتهای تحصیل. شرحی از آنچه «انتظار داشته»، از آنچه «با آن مواجه شده و در آن زیسته»، شرحی از «نوع نگاهی که به رخدادها واقع شده در فرایند تحصیل داشته»، شرحی از «تصمیماتی که اتخاذ کرده و اعمالی که به انجام رسانده»، شرحی از «آنچه در این جریان شنیده است (دانش ارائه شده)» و شرحی از «آنچه پذیرفته است (دانش مورد قبول)». این موضوعات اصولاً می‌توانند بر اساس مجموعه روایت‌ها، گزارش‌ها، دست‌نوشته‌ها، تولیدات، یادداشت‌های روزانه، کاربرگ‌های ارزیابی عملکرد دانشجو، طرح‌های یادگیری، برگه‌های فعالیت یادگیری / آزمون دانش‌آموزان، تصاویر و سایر اطلاعات

جمع آوری شده... در طول دوره تنظیم شوند و دانشجومعلم بهتر است به آنها استناد کند. باوجوداین، الزامی به ارائه مستندات نیست. آنچه مطرح و مقبول است، گزارش دانشجومعلم است.

تشریح معلمی کردن خود در آینده: وقتی دانشجومعلم به شرح تجارب علمی و عملی خود پرداخت، زمان آن می‌رسد که اعلام کند «بناست او چگونه معلمی کند؟» اینکه او چگونه معلمی می‌کند دارای چهار وجه اساسی است: اول اینکه «چه باورهایی درباره یادگیری و آموزش دارد». دوم آنکه «خود را به رعایت چه اصولی یا چه نظریه‌هایی در معلمی کردن متعهد می‌داند». سوم آنکه «چه آرمان‌هایی را برای معلمی کردن خود لحاظ کرده است». و چهارم آنکه «عمل معلمی را در موقعیت‌های واقعی با چه چالش‌هایی مواجه می‌بیند». شرح اینکه «او چگونه با چالش‌ها مواجه می‌شود»، موضوع ارزشمندی است.

تعهدات حرفه‌ای دانشجومعلم: آنچه دانشجومعلم تا اینجا می‌گوید، شرحی است از تجربه و آرمان. اما معلمی کردن نیازمند «تعالی مستمر» است. این موضوع نیازمند آن است که دانشجومعلم از اکنون به آینده‌ای متفاوت هم عنایت داشته باشد. شرح اینکه او چه طریقی را برای بهسازی مستمر خود برگزیده است و چگونه به عنوان یک «یادگیرنده مادام‌العمر» عمل خواهد کرد، در اینجا می‌آید.

۹. منابع: به طور کلی ممکن است شخص از هیچ منبعی استفاده نکند؛ اما اگر دانشجومعلم از منابعی بهره گرفت، معرفی آنها بر اساس سبک APA ضروری است.

۱۰. پیوست‌ها: آنچه در ارتباط با این گزارش است و به فهم یا اعتبار آن کمک می‌کند اما ارائه آن در متن گزارش ممکن نیست، در پیوست قرار می‌گیرد.

نکات اساسی برای نگارش گزارش نهایی کارنمای معلمی

- ۱- هر گزارش، به عنوان «سند» تولیدی دانشجومعلم است که نسبت به تمام مفاد آن، متعهد است.
- ۲- هر گزارش، تحت یک «عنوان» منتشر می‌شود؛ عنوانی خلاقانه برای نشان دان محتوای آن.
- ۳- نگارش گزارش با رعایت قواعد نگارشی و ویرایشی زبان فارسی، انجام می‌شود.
- ۴- حجم پیش‌بینی شده گزارش، در تمام گزارش‌ها رعایت می‌گردد.
- ۵- در همه گزارش‌ها از خط «بی‌نازنین» با اندازه ۱۴ برای متن و از همان خط به صورت «برجسته» برای عناوین استفاده می‌شود.
- ۶- متن گزارش با رعایت اصول «تایپ»، تایپ می‌گردد.
- ۷- اصول زیبایی در تنظیم متن نهایی، رعایت می‌شود.
- ۸- در نگارش متن، اصول اخلاقی و ارزش‌های اجتماعی و دینی لحاظ و رعایت می‌شود.

- ۹- از هر گزارش فقط سه نسخه برای «پردیس»، «استاد راهنما» و «دانشجومعلم»، منتشر می‌شود.
- ۱۰- بارگذاری گزارش نهایی در پورتال دانشگاه، توسط دانشجومعلم انجام می‌شود و کد اختصاص یافته به گزارش، در متن منتشر شده قید می‌گردد.

ساختار پیشنهادی برای تنظیم گزارش نهایی درس کارنمای معلمی به شرح جدول ۳ است.

ساختار گزارش نهایی کارنمای معلمی

مقدمات

- ✓ **صفحه عنوان: مشتمل بر:** آرم و نام دانشگاه (بالای صفحه)، اسم پردیس، نام گروه آموزشی، نام درس، «عنوان گزارش»، دوره تحصیلی، نام و نام خانوادگی دانشجومعلم، نام و نام خانوادگی استاد راهنما و زمان پذیرش گزارش توسط استاد راهنما (با ذکر روز، ماه و سال).
- ✓ **بسم الله الرحمن الرحيم**
- ✓ **صفحه تاییدیه استاد راهنما و تعهد دانشجومعلم**
- ✓ **تقدیم نامه (در صورت لزوم)**
- ✓ **پیشگفتار (در صورت لزوم)**
- ✓ **چکیده و کلیدواژه‌ها:** مشتمل بر ۲۰۰-۲۵۰ کلمه
- ✓ **فهرست‌ها:** فهرست مطالب، فهرست جداول، فهرست نمودارها و شکل‌ها، فهرست پیوست‌ها

متن اصلی گزارش

✓ مقدمه

✓ شرح تجارب تحصیلی در دوره آموزشی تربیت معلم:

«انتظارات اولیه»

«تجارب زیسته»

«تحلیل از رخدادهای واقع شده در فرایند تحصیل»

«تصمیمات اتخاذ شده و اعمال به انجام رسیده»

«آنچه شنیده شده (دانش ارائه شده)»

«آنچه پذیرفته است (دانش مورد قبول)»

✓ **تشریح معلمی کردن خود در آینده:**

« چگونگی معلمی کردن»

« باورهای یادگیری و آموزش»

« اصول یا نظریه‌های مبنایی برای معلمی کردن»

«آرمان‌های معلمی کردن»

«چالش‌های عمل معلمی در موقعیت‌های واقعی»

«چگونگی مواجهه با چالش‌ها معلمی در موقعیت عمل»

✓ **تعهدات حرفه‌ای دانشجومعلم:**

منابع

پیوست‌ها

پیوست ۱ - مشخصات تدوین کنندگان برنامه درسی دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش جغرافیا

موضوع: بازنگری برنامه درسی دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش جغرافیا

مجری: معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه فرهنگیان

رئیس کارگروه: جناب آقای دکتر سیاوش شایان

اعضای کارگروه بازنگری و تدوین کنندگان سرفصل دروس (به ترتیب الفبا):

جناب آقای دکتر پرویز انصاری راد، جناب آقای دکتر مهدی چوبینه، جناب آقای دکتر سیاوش شایان، سرکار خانم مریم قاسمی، سرکار خانم نازیا ملک محمودی و سرکار خانم دکتر مریم نادری.

تدوین کنندگان سرفصل دروس عمومی ویژه فرهنگیان:

سرکار خانم فاطمه زهرا احمدی، جناب آقای دکتر هادی دهقانی یزدلی، جناب آقای دکتر محمد داوودی.

تدوین کنندگان سرفصل دروس تربیت اسلامی:

جناب آقای دکتر علیرضا صادق زاده قمصری، جناب آقای دکتر محمد حسنی، سرکار خانم دکتر شهین ابروانی، سرکار خانم دکتر نرگس سجادیه، جناب آقای دکتر محمود نوذری و سرکار خانم منصوره مهدوی هزاوه.

تدوین کنندگان سرفصل دروس تربیتی و تربیتی - محتوایی:

جناب آقای دکتر نعمت اله موسی پور، سرکار خانم آمنه احمدی، سرکار خانم منصوره مهدوی هزاوه، سرکار خانم عاطفه عطاران، سرکار خانم نگار الهامیان، سرکار خانم مریم قاسمی، سرکار خانم دکتر مرجان کیان، جناب آقای دکتر محمد دادرس و جناب آقای صادق نبوی.

تاریخ تصویب برنامه قبلی: ۱۳۷۲/۱۱/۲۳

تاریخ بازنگری: ۱۳۹۵/۰۲/۲۰

